

LENIN

OPERE COMPLETE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

14

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
ARE ÎN URMA HOTĂRIRII C.C.
AL P.M.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P. C. U. S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1963

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P. C. U. S.

V. I. LENIN

VOL.

14

Septembrie 1906 — februarie 1907

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1963

P R E F A Ț A

Volumul al paisprezecelea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise de el în perioada septembrie 1906 — februarie 1907.

Situația politică ce s-a creat în Rusia în această perioadă se caracterizează printr-o continuă scădere a valului revoluționar și o amplă desfășurare a ofensivei contra-revoluționare. După dizolvarea Dumei întâi și înăbușirea răscoalelor din iulie de la Sveaborg și Kronstadt, guvernul țarist și-a intensificat măsurile de represiune și a instituit curțile marțiale ca mijloc de cruntă răfuială cu muncitorii și țărani revoluționari. Forțele unite ale reacțiunii dezlănțuite de guvern și de burghezie s-au năpustit în primul rând asupra proletariatului și a avangărzii lui revoluționare, partidul bolșevic. Capitaliștii au dezlănțuit o ofensivă hotărâtă împotriva clasei muncitoare prin declararea de lock-out în masă. Depresiunea industrială și prigonirea muncitorilor de către autorități au dus la slăbirea mișcării greviste. În ultimul trimestru al anului 1906, numărul greviștilor scăzuse la 63 000, adică la 13% față de trimestrul al doilea al aceluiași an. Totodată se observă și o slăbire a mișcării țărănești: în cursul lunilor mai-august numărul județelor cuprinse de această mișcare a fost de 250, în timp ce în septembrie-decembrie el a coborât la 72.

Revoluția burghezo-democratică intrase într-o perioadă de declin, dar ea nu era încă definitiv înăbușită. Masele muncitoare din Rusia, care porniseră la bătălie, se retrăgeau luptând. În situația complicată a refluxului revoluției se

observa o oarecare înviorare a mișcării revoluționare, aveau loc încercări ale muncitorilor și țăranilor de a opri retragerea. Lenin și bolșevicii considerau condițiile schimbate ca o perioadă de acalmie temporară înaintea unui nou avânt revoluționar.

Ascunzându-se, pentru a nu fi prins de autoritățile țariste care îl urmăreau, Lenin se stabilește în acest timp în Finlanda, unde desfășoară o intensă activitate de conducere a partidului. El îndrumază munca comitetului de partid din Petersburg, menține legătura cu celelalte comitete, ia cuvântul la conferințele și consfăturile de partid, conduce presa bolșevică legală și ilegală.

Volumul de față începe cu articolul „Războiul de partizani”, în care Lenin, analizând experiența revoluției din Rusia, a sintetizat învățămintele diverselor forme ale mișcării revoluționare, de la grevele economice răzlețe ale muncitorilor pînă la greva politică generală, de la lupta parlamentară pașnică pînă la insurecția armată cu caracter de masă. În această lucrare Lenin a formulat tezele cele mai importante care trebuie să-l călăuzească pe orice marxist atunci cînd analizează problema formelor pe care trebuie să le ia lupta revoluționară. El a arătat că marxismul nu limitează mișcarea revoluționară la o formă determinată, ci admite cele mai variate forme de luptă, a căror diversitate este determinată de creșterea mișcării revoluționare și a conștiinței politice a maselor, de înăsprirea situației economice și politice. Lenin a pus în lumină importantul principiu marxist care cere ca problema formelor de luptă să fie abordată în mod concret-istoric. În legătură cu aceasta, el a făcut o analiză profundă a războiului de partizani, care reprezintă una dintre formele luptei armate a proletariatului. Lenin a criticat cu asprime atitudinea față de războiul de partizani adoptată de menșevici, care, ca și oportuniștii din Europa occidentală, calificau războiul revoluționar al partizanilor drept anarhism, blanquism și terorism și vedeau în el acțiunea unor indivizi izolați, rupți de masă, care duce la dezorganizarea mișcării muncitorești. Lenin a subliniat că războiul de partizani nu are nimic comun cu terorismul, că un asemenea război este purtat de muncitori, care luptă în mod organizat, și nu de

intelectuali complotiști. Demascînd esența burghezo-liberală a modului cum era apreciat războiul de partizani de către menșevici, Lenin a arătat că aceștia încercau să împiedice social-democrația să-și exercite rolul ei de conducător al luptei de partizani ; că nu acțiunile de partizani dezorganizează mișcarea revoluționară, ci lipsa de organizare, proasta conducere a acestor acțiuni. Trebuie să învățăm să luptăm, scria Lenin. În același timp el atrăgea atenția că partidul proletariatului nu poate niciodată să considere războiul de partizani drept singurul și principalul său mijloc de luptă, și că războiul de partizani trebuie să fie subordonat celorlalte forme de luptă. Acest articol al lui Lenin prezintă o deosebită importanță pentru mișcarea muncitorească internațională, pentru partidele proletare care luptă pentru independență națională și pentru democrație.

În vara anului 1906, guvernul țarist a dizolvat Duma întâi de stat, care nu justificase speranțele ce și le pusese în ea, și a făcut cunoscută hotărîrea lui de a convoca în scurt timp Duma a doua. În noua situație ce se crease, bolșevicii au hotărît să participe la lucrările Dumei a doua, să folosească tribuna ei drept mijloc de agitație revoluționară și de demascare a absolutismului și a burgheziei contrarevoluționare.

Problema atitudinii pe care trebuie s-o adopte social-democrația revoluționară față de lupta parlamentară căpăta o importanță deosebită. Elaborarea ei multilaterală de către Lenin a însemnat o contribuție importantă la teoria marxismului. Într-o serie de articole cuprinse în volumul de față, și mai ales în lucrarea „Social-democrația și acordurile electorale“, Lenin a explicat că bolșevicii recunosc necesitatea de a folosi forma de luptă parlamentară, dar că ei o subordonează intereselor generale ale mișcării muncitorești și sarcinilor speciale ale proletariatului în revoluție, o folosesc ca pe un mijloc de educare politică a maselor și de demascare a politicii duse de absolutism și de burghezie. Spre deosebire de statele din Europa occidentală, Rusia era lipsită de constituție ; în această țară nu se stabilise încă un regim parlamentar și întreaga putere continua să se afle în mâinile guvernului țarist. De aceea Lenin atrăgea în mod deosebit atenția că, atîta timp cît

domină absolutismul, puterea nu va putea fi smulsă pe cale parlamentară din mâinile moșierimii și ale burgheziei. Bolșevicilor le revenea sarcina de a explica muncitorilor și țăranilor că principala formă de luptă continuă să fie, ca și înainte, lupta revoluționară a maselor largi populare. Bolșevicii demascau fără cruțare „cretinismul parlamentar“ al menșevicilor, care considerau că parlamentarismul este singurul și principalul mijloc politic de luptă, în orice condiții.

Lenin a arătat partidului că trebuie să țină seama, cu toată strictețea, de tendințele tuturor forțelor care acționează în domeniul politic, pentru a-și fixa astfel în mod just tactica sa. Schimbarea raporturilor dintre clase în cursul desfășurării revoluției, situația complicată a luptei din Dumă impuneau social-democrației să-și stabilească în mod precis atitudinea ei față de partidele neproletare. În articolele „Încercare de clasificare a partidelor politice din Rusia“, „Se pune la cale o nouă lovitură de stat“, „Cum să votăm în alegerile din Petersburg?“ și altele, Lenin a arătat care este dispoziția forțelor de clasă ca rezultat al revoluției, care sînt adevăratele aspirații și interese ale diferitelor clase și partide. Făcînd o caracterizare științifică, de clasă, a celor mai importante partide politice din Rusia, el a subliniat cu deosebire rolul excepțional al social-democrației revoluționare, singurul partid muncitoresc care și prin structura sa și prin punctul său de vedere strict proletar este singurul partid al proletariatului conștient și luptător, și care apără interesele muncitorimii.

Un loc important ocupă în lucrările lui Lenin caracterizarea unor partide „trudovice“ (Grupul trudovic, socialiștii-revoluționari și socialiștii-populiști). Lenin a arătat că într-o țară mic-burgheză, țărănească, cum era Rusia, este inevitabilă formarea unor partide „trudovice“ mic-burgheze, șovăielnice sub raport ideologic, a căror nestatornicie politică reflectă situația instabilă a micii burghezii. Asemenea partide se caracterizează prin încercarea de a pune pe același plan pe proletar și pe micul producător, de a estompa deosebirea de clasă dintre ei, de a se sprijini numai pe țăranime. Masa principală a trudovicilor se ridică la luptă împotriva moșierilor și a absolutismului țarist,

pentru pământ, pentru democrație, dar dădea semne de șovăială și se lăsa ușor influențată de burghezia monarhistă liberală. Partidele „trudovice“ nu erau în stare să-și făurească o organizație cât de cât stabilă și cu caracter de masă și nu erau capabile să acționeze în chip de sine stătător. Menționînd că deznodămîntul revoluției în Rusia depinde în mare măsură de atitudinea politică a micilor producători, Lenin acorda o mare importanță adoptării unei tactici juste de către partidul proletar față de partidele mic-burgheze și îndemna pe bolșevici să caute pe toate căile să exercite asupra lor o influență în spirit proletar.

Cu o deosebită forță a demascat el pe cadeți, partidul burgheziei monarhiste liberale, care căuta să sfarme unitatea forțelor democratice-revoluționare și să pună capăt revoluției. Lenin a arătat că un cadet nu este altceva decît un intelectual tipic burghez și un moșier liberal și că toate eforturile lui sînt îndreptate spre eternizarea ordinii burgheze și spre curmarea revoluției printr-o tranzacție cu monarhia. Politica de trădare, politica contrarevoluționară a cadeților, care în mod fățarnic revendicau acordarea de „libertăți democratice“ și care pe ascuns căutau să ajungă la o înțelegere cu guvernul țarist, se precizase definitiv în cursul revoluției. „Represiunile stolîpiniste cu ajutorul curților marțiale și «reformele» cadeților sînt cele două mîini ale unuia și aceluiași asupritor“, scria Lenin (Opere, vol. 12, E.S.P.L.P. 1957, pag. 196). El considera că cea mai importantă sarcină a proletariatului este să demaște fără cruțare falsul democratism al cadeților, acești trădători „culți“ ai revoluției ruse. Lenin a arătat că în toate țările capitaliste, fără excepție, politicienii burghezi înșală întotdeauna poporul, prezentînd în fața alegătorilor lozinci și programe radicale, pe care le uită chiar a doua zi după alegeri. Ei își zic „liberali, progresiști, democrați sau chiar «radicali-socialiști» numai pentru a capta voturile și a amăgi poporul“ (volumul de față pag. 146).

Lenin a făcut o caracterizare exactă și completă a partidelor de dreapta ale octombriștilor și ultrareacționarilor. El a arătat că octombriștul tipic este marele burghez afa- cerist și că acesta nu este ideologul societății burgheze, ci stăpînul ei nemijlocit. Direct interesați în exploatarea ca-

pitalistă, octombriștii se leapădă de orice pretenții de „democratism“, care sînt proprii cadeților. Apărarea dominației nelimitate a puterii țariste îi unește pe octombriști cu ultrareacționarii, dușmani fățiși ai poporului. Ultrareacționarii, scria Lenin, sînt apărătorii direcți ai curților marțiale instituite de guvern și luptă din răspuțeri pentru menținerea poporului rus în starea lui de înapoiere, ignoranță și abrutizare. Procesul de formare a partidelor politice din Rusia și activitatea lor au constituit o strălucită confirmare a tezei marxiste cu privire la caracterul anti-popular al partidelor burghezo-moșierești.

Principalul conținut al volumului de față îl constituie scrierile în care Lenin a dezvoltat și concretizat tactica adoptată de bolșevici în cursul campaniei electorale pentru alegerile în Duma a doua și a supus unei critici necruțătoare tactica oportunistă a menșevicilor. Din aceste scrieri fac parte articolele „Despre blocurile cu cadeții“, „Falsificarea Dumei de către guvern și sarcinile social-democrației“, „Situația politică și sarcinile clasei muncitoare“, „Ce atitudine au partidele burgheze și partidul muncitoresc față de alegerile pentru Dumă?“, broșurile „Social-democrația și alegerile pentru Dumă“, „«De auzi părerea unui prost»... (Din însemnările unui publicist social-democrat)“ și altele. Lenin a arătat în aceste articole că în campania electorală s-au reflectat în mod clar două linii tactice: una revoluționară și alta oportunistă. Bolșevicii considerau că în campania electorală le revine sarcina de a explica maselor tezele programatice ale partidului cu privire la necesitatea luptei pentru răsturnarea țarismului. Tactica bolșevicilor în cadrul Dumei era îndreptată spre cucerirea hegemoniei proletariatului în lupta general-democratică. Ei considerau că în cursul campaniei electorale trebuie să se călăuzească după principiul completei independențe organizatorice și ideologice a partidului proletariatului revoluționar. O politică rectilinie principală constituie, după părerea lui Lenin, cel mai bun mijloc prin care social-democrația poate să-și câștige în mod temeinic simpatia și încrederea maselor. Numai prin spiritul său de independență, prin consecvența și fermitatea sa poate proletariatul

să câștige de partea sa democrația mic-burgheză, care e șovăielnică și nestatornică.

Susținând ideea completei independențe a partidului în alegerile pentru Dumă, Lenin a propus tactica alcătuirii unui „bloc de stînga“, tactica încheierii unor acorduri temporare — în perioada alegerilor și chiar în cadrul Dumei — cu trudovicii și cu socialiștii-revoluționari, partide care erau pe atunci urmate de pături însemnate, cu stare de spirit revoluționară, ale țărănimii și ale micii burghezii orășenești. Prin aplicarea tacticii „blocului de stînga“, bolșevicii urmăreau să elibereze elementele democratice de la sate și de la orașe de sub influența burgheziei liberale și să se pună în fruntea mișcării populare de masă. Ideea alcătuirii unui „bloc de stînga“, emisă de Lenin, decurgea din aprecierea generală a caracterului și forțelor motrice ale revoluției din 1905—1907 ca revoluție burghezo-democratică, înfăptuită de proletariat în alianță cu țărănimea și izolînd burghezia. În articolele sale „Proletariatul și aliatul lui în revoluția rusă“ și „Sarcinile partidului muncitoresc și țărănimea“, Lenin a arătat că la baza tacticii electorale bolșevice trebuie să stea întărirea alianței dintre muncitori și țărani.

Lenin a acordat o mare atenție problemelor legate de aplicarea justă, principială, consecventă a tacticii „blocului de stînga“ în alegerile pentru Duma a doua. În primul stadiu al alegerilor bolșevicii nu admiteau nici un fel de acorduri cu celelalte partide. La aceste alegeri, sublinia Lenin, partidul proletar trebuie să se prezinte în fața maselor ca un partid de sine stătător. Bolșevicii nu admiteau încheierea de acorduri parțiale decît în stadiul al doilea al alegerilor (la adunările împuterniciților și delegaților), în vederea distribuirii mandatelor, și numai cu partidele care recunoșteau necesitatea insurecției armate și luptau pentru o republică democratică. Explicînd temeiurile politicii adoptate de bolșevici față de partidele narodniciste sau „trudovice“, Lenin sublinia cu hotărîre că acțiunile desfășurate în comun cu aceste partide trebuie să excludă posibilitatea oricărei abateri de la tactica și programul bolșevic, că conținutul politic-ideologic al acordurilor încheiate cu ele trebuie să-l constituie apărarea consecventă a țelurilor

socialiste, a poziției de clasă, strict determinate, a partidului proletar.

Mai târziu, în 1920, analizând și sintetizând experiența partidului bolșevic, Lenin, în cartea sa „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“, a scos în evidență elasticitatea tacticii aplicate de bolșevici, priceperea lor de a folosi orice posibilitate, oricît de mică, „de a găsi un aliat de masă, fie chiar vremelnic, șovăielnic, nestatornic, nesigur, condițional“ (Opere, vol. 31, E.S.P.L.P. 1956, pag. 54).

În lucrările cuprinse în acest volum, Lenin demască pas cu pas tactica trădătoare, oportunistă aplicată de menșevici în perioada alegerilor pentru Duma a doua de stat. El a arătat că tactica menșevicilor decurgea din neîncrederea lor în forțele clasei muncitoare și ale maselor muncitoare ale țărănimii, în victoria revoluției ruse. Menșevicii mergeau în Dumă nu ca să lupte pentru lărgirea continuă a revoluției, ci ca să desfășoare muncă de „legiferare“, întrucît considerau că această instituție este capabilă să limiteze prerogativele guvernului țarist și să-l țină în frîu. În campania electorală ei apărau blocurile cu cadeții sub pretext că vor să înlătore pericolul unei întăriri a partidelor ultrareacționare. Lenin a dezvăluit întreaga netemeinicie a argumentelor invocate de menșevici în favoarea încheierii de blocuri cu cadeții. Campania electorală a arătat cît se poate de clar că partidele de dreapta nu se bucură de autoritate în sînul maselor muncitoare. Forța și persistența influenței ideologice a reacțiunii asupra maselor consta nu atît în influența ultrareacționarilor, cît în aceea a cadeților. De aceea, a arătat Lenin, pentru a înfrînge într-adevăr reacțiunea, partidul proletariatului revoluționar trebuie să elibereze masele de sub influența ideologică a cadeților.

Lenin a demască încercările menșevicilor de a estompa profunda deosebire de clasă dintre sarcinile proletariatului și acelea ale burgheziei monarhiste liberale în campania electorală. El a arătat că, ajutîndu-i pe cadeți să intre în Dumă, menșevicii nu numai că nu luptă pentru a înlătura pericolul pe care-l prezintă ultrareacționarii, dar, dimpotrivă, caută să pună în umbră adevăratele proporții ale acestui pericol. Tactica folosită de menșevici în perioada

alegerilor pentru Duma a doua de stat a fost o continuare a tacticii lor de sprijinire a cadeților în Duma întâi, în care cadeții amăgeau masele cu iluzii constituționale, lansând lozinca constituirii unui guvern ieșit din sânul Dumei, adică a unui guvern cadet. Lenin releva că, sprijinind lozinca constituirii unui guvern cadet, ca și atunci când pledau pentru alcătuirea de blocuri fățișe cu cadeții, menșevicii se sustrăgeau de la lupta revoluționară, lăsau ca conducerea revoluției să treacă în mâinile burgheziei liberale monarhistice. Politica menșevicilor, scria Lenin, nu este o politică de luptă, „ci un joc de-a lupta constituțională, o manifestare de cretinism parlamentar“ (pag. 118).

În lucrările cuprinse în volumul de față, Lenin dezvăluie cu toată profunzimea adevărata esență a oportunismului, trăsăturile lui tipice și caracteristice. „Oportunismul — scrie el — înseamnă sacrificarea intereselor permanente și esențiale ale partidului de dragul intereselor lui de moment, trecătoare, secundare“ (pag. 36). Scrierile lui Lenin îndreptate împotriva oportunismului ajută partidelor comuniste și muncitorești să demaște esența revizionismului contemporan și să lupte împotriva tuturor manifestărilor lui.

Raportul și intervențiile, incluse în acest volum, care au fost făcute de Lenin la Conferința a doua — de la Tammerfors, din noiembrie 1906 — a P.M.S.D.R. („Prima Conferință generală“), precum și la conferințele organizației de partid din Petersburg ne dezvăluie lupta dîrză dusă de partidul bolșevic pentru o tactică și o politică marxistă în campania electorală pentru Duma a doua, împotriva liniei oportuniste a menșevicilor. Majoritatea delegaților la Conferința a doua a P.M.S.D.R. nu fuseseră aleși de organizațiile de partid locale, ci erau desemnați de Comitetul Central menșevic. Prin aceasta se și explică precumpănirea menșevicilor la conferință. Luînd cuvîntul la această conferință, Lenin a apărut linia preconizată de bolșevici, care erau împotriva unor acorduri cu cadeții. În opoziție cu rezoluția menșevicilor, care a fost adoptată de conferință, Lenin, în numele a 14 delegați, a prezentat o „Opinie separată“. În acest document, care are importanța unei platforme bolșevice, au fost formulate, pe scurt, principalele

sarcini și lozinci ale social-democrației revoluționare în cadrul campaniei electorale. Lenin a propus să se explice poporului că Duma este complet incapabilă să satisfacă revendicările radicale formulate de muncitori și țărani, că nu va putea fi dobândită libertatea politică atîta timp cît puterea reală se va afla în mîinile guvernului țarist. În „Opinia separată“ a bolșevicilor se sublinia că absolutismul nu poate fi răsturnat decît printr-o insurecție armată. În articolele „Despre blocurile cu cadeții“ și „Lupta împotriva social-democraților cadetizanți și disciplina de partid“, Lenin a înfierat rezoluția menșevică cu privire la blocurile cu cadeții și a arătat că ea a dezvăluit în mod pregnant fizionomia menșevicilor ca aripă oportunistă a partidului muncitoresc.

În ianuarie 1907 Lenin a prezentat un raport la Conferința generală orășenească și gubernială a organizației din Petersburg a P.M.S.D.R., care urma să adopte o hotărîre în privința acordurilor electorale în cadrul alegerilor pentru Duma a doua de stat. Convingîndu-se că conferința va respinge blocurile cu cadeții, menșevicii s-au retras. Totuși conferința și-a continuat lucrările. Luînd cuvîntul, Lenin a criticat cu vehemență tactica oportunistă a menșevicilor și a subliniat necesitatea de a încheia cu partidele „trudovice“ un acord temporar privind organizarea maselor în vederea luptei ce trebuie dusă împotriva ultra-reacționarilor și a cadeților, pentru o continuă dezvoltare a revoluției.

În broșurile „Social-democrația și alegerile pentru Dumă“, „Alegerile din Petersburg și făcărnicia celor 31 de menșevici“, precum și în articolele „Campania electorală a partidului muncitoresc la Petersburg“, „Campania electorală a social-democrației la Petersburg“, „Protestul celor 31 de menșevici“ etc., Lenin a demască în întregime acțiunile dezorganizatoare și scizioniste ale menșevicilor. El a arătat că, prin retragerea lor de la lucrările conferinței, menșevicii au căutat să nu se supună majorității organizației din Petersburg, să provoace o sciziune în ajunul alegerilor și în felul acesta să aibă mîna liberă pentru încheierea de blocuri cu cadeții. Atitudinea trădătoare a menșevicilor răspundea dorințelor burgheziei liberale, care căuta să scindeze parti-

dul muncitoresc și să-și sporească influența în timpul campaniei electorale.

Participarea la lucrările Dumei fiind o tactică de învăluire, mai complicată decît boicotul, cerea o imensă muncă organizatorică și ideologică în sînul maselor, precum și aptitudinea de a reacționa prompt la toate manevrele politice și electorale ale absolutismului și ale diferitelor partide politice. Lenin a arătat bolșevicilor cum trebuie să lămurească masele mai bine, mai repede și într-o formă mai accesibilă, să ajute la ridicarea conștiinței lor și la dezvoltarea spiritului lor de independență. Pentru a dovedi că proletariatul are un rol de avangardă în această revoluție, scria Lenin în broșura „Social-democrația și acordurile electorale“, nu este de ajuns să te limitezi la o expunere a doctrinei socialiste și a teoriei generale a marxismului. Pentru aceasta este necesar să arăți în mod concret, atunci cînd analizezi problemele care frămîntă masele, că membrii partidului muncitoresc apără în mod mai consecvent și mai just, cu mai multă hotărîre și iscusință decît oricine, interesele revoluției pînă la deplina ei victorie. Lenin i-a învățat pe social-democrați ca, în campania electorală, cînd iau cuvîntul în fața muncitorilor, să vorbească simplu și clar, să renunțe cu desăvîrșire la „artileria grea a termenilor savanți“, a cuvintelor străine, a lozincilor învățate pe de rost, luate de-a gata, dar încă neînțelese de mase ; să fie capabili ca, fără vorbe de prisos, și bazați pe fapte și cifre, să lămurească problemele socialismului și ale revoluției. Indicațiile date de Lenin în legătură cu formele și metodele de desfășurare a muncii de lămurire în rîndul maselor prezintă o importanță actuală pentru activitatea practică a partidelor muncitorești marxiste.

Campania de masă în vederea alegerilor pentru Dumă a fost deschisă de bolșevici cu documentele leniniste : „Proiect de apel către alegători“ și foaia volantă „Pe cine să alegem în Duma de stat ?“, apărută în noiembrie 1906 ca supliment al ziarului „Proletarii“. Aceste documente prezentau într-o formă cît se poate de concisă și de populară, și extrem de ascuțită din punct de vedere politic, o caracterizare a partidelor politice aflate în luptă la alegerile pentru Dumă, și în ele erau explicate adevăratele țeluri și sar-

cini ale acestor partide. Foaia volantă „Pe cine să alegem în Duma de stat?“, care era redactată sub forma de întrebări și răspunsuri, reprezintă un model strălucit de felul cum trebuie explicate maselor, pe scurt și într-o formă accesibilă, problemele complicate ale vieții politice. Foaia volantă îndemna pe alegători să voteze pe social-democrați; ea a avut o largă răspîndire și a contribuit în mare măsură la succesul obținut de bolșevici în alegerile pentru Dumă.

O serie de articole cuprinse în acest volum sînt consacrate întocmirii unui bilanț al campaniei electorale din Petersburg, care se desfășurase în condiții deosebit de încordate și care, după expresia lui Lenin, constituia... „o etapă importantă și de sine stătătoare în istoria revoluției ruse“ (pag. 378). În articolele „Alegerile în curia muncitorească din Petersburg“, „Importanța alegerilor din Petersburg“, „Rezultatele alegerilor din Petersburg“ etc., Lenin a arătat că alegerile pentru Duma a doua au confirmat justetea tacticii revoluționare a bolșevicilor. În perioada alegerilor s-a conturat, mai limpede ca oricînd, adevărata natură și esență a partidelor burgheze. Alegerile pentru Dumă au înregistrat un succes al tacticii „blocului de stînga“. Cu toate greutățile întîmpinate de ea în propaganda electorală, social-democrația revoluționară, cu sprijinul trudovicilor și al socialiștilor-revoluționari, a fost în stare să smulgă de sub influența cadeților un număr important de alegători. La Petersburg blocul de stînga a obținut 25% din totalul voturilor. Prin compoziția ei, Duma a doua era mai de stînga decît prima. Numai politica scizionistă dusă de menșevici, care au trădat interesele clasei muncitoare, a împiedicat blocul de stînga să obțină o victorie deplină la Petersburg.

Tactica leninistă aplicată în campania electorală pentru Duma a doua a constituit un model de tactică parlamentară nouă, marxist-revoluționară, care a înarmat proletariatul din Rusia și din alte țări cu experiența îmbinării formelor de luptă legale și ilegale, parlamentare și extra-parlamentare, pentru o strînsă unitate a tuturor forțelor democratice revoluționare, menită să ducă la dezvoltarea și victoria revoluției.

Scrierile publicate în volumul de față sînt adînc pătrunse de ideea luptei pentru întărirea partidului marxist-revoluționar, pentru puritatea principiilor lui ideologice și organizatorice, pentru unitatea rîndurilor lui. Arătînd că între tactica oportunistă a menșevicilor și oportunismul lor în problemele organizatorice există o legătură logică, Lenin a demascat planul menșevic în care se preconiza convocarea unui așa-zis „congres muncitoresc”, la care urmau să participe social-democrații, socialiștii-revoluționari și anarhiștii, în vederea întemeierii unui larg „partid fără partid”. În articolele „Criza menșevismului”, „Filistinu în mediul revoluționar”, „Însemnări pe marginea primului număr al ziarului «Soțial-Demokrat»”, „Cu privire la convocarea unui congres extraordinar al partidului”, „Congresul muncitoresc și fuziunea cu socialiștii-revoluționari”, Lenin a înfierat ideea convocării unui „congres muncitoresc”, calificînd-o drept o încercare oportunistă menită să dizolve în mediul mic-burghez detașamentul înaintat al clasei muncitoare. A proceda în felul menșevicilor, scria Lenin, înseamnă a dori ca partidul proletariatului să fie invadat de mici burghezi lipsiți de caracter, fricoși și lipsiți de încredere în sine, care se pierd cu firea la orice întorsătură a evenimentelor spre reacțiune, înseamnă să faci din filistini nucleul partidului. Lenin a arătat că țelul urmărit de menșevici este acela de a legaliza partidul cu prețul eliminării din programul lui a celor mai importante revendicări revoluționare, de a-l reorganiza după tipul partidelor socialiste reformiste din Europa occidentală. „Mai bine o legalitate îngustă, searbădă, anemică, dar liniștită, decît alternarea tumultuoasă a avînturilor revoluționare și a dezvășului contrarevoluționar” — scria Lenin (pag. 48). Încă de pe atunci el a văzut în ideea convocării unui „congres muncitoresc”, enunțată de menșevici, nucleul viitorului „lichidatorism”, al acestei fățișe trădări menșevice. În opoziție cu planul menșevic de creare a unui „partid fără partid”, Lenin a formulat lozinca lărgirii considerabile a partidului social-democrat — în primul rînd prin atragerea elementelor proletare, și numai sub steagul ideologic al marxismului —, a apărat prin-

cipiile partidului revoluționar de sine stătător al clasei muncitoare. Părerea de rău exprimată de menșevici că în partidul clasei muncitoare predomină tineretul a fost apreciată de Lenin ca o manifestare de codism, ca o dorință a lor de a nu avea un „partid de avangardă“, ci un partid de ariergardă, care se mișcă greu. Lenin sublinia că numai un partid de inovatori îndrăzneți, care luptă cu abnegație împotriva „vechiului putregai“ și care resping orice plocnire dogmatică oarbă în fața șabloanelor care și-au trăit traiul, poate fi un partid al proletariatului revoluționar.

Lenin atrage în special atenția bolșevicilor asupra importanței pe care o prezintă unitatea de acțiune a proletariatului, disciplina de partid și întărirea organizatorică a partidului. Disciplina de partid, explica el, cere o luptă ideologică necruțătoare împotriva oportuniștilor. Numai o disciplină bazată pe libertatea de discuție și de critică este demnă de partidul democratic al clasei celei mai înaintate.

În condițiile actuale, când revizionistii scot din nou la iveală „teoriile“ menșevice și se pronunță împotriva rolului conducător al partidelor marxist-leniniste, împotriva principiilor leniniste ale construcției de partid, experiența istorică a luptei duse de bolșevici pentru menținerea și întărirea partidului capătă o importanță deosebită pentru partidele comuniste și muncitorești din toate țările.

Tactica oportunistă în legătură cu Duma — adoptată de Comitetul Central menșevic — și ideea lichidatoristă de a convoca un „congres muncitoresc“ au fost condamnate cu toată tăria de majoritatea covârșitoare a organizațiilor de partid locale. Situația care se crease în sânul partidului impunea ca el să-și convoace imediat congresul. Cu toată împotrivirea Comitetului Central, agitația în favoarea convocării congresului a căpătat o amploare atât de mare, că hotărîrea Comitetului din Petersburg cu privire la necesitatea convocării congresului a fost susținută, încă din octombrie, de o serie de organizații dintre cele mai mari, și anume de Comitetul din Moscova, Biroul regional al organizațiilor social-democrate din Rusia centrală, Conducerea centrală a social-democrației din Po-

lonia și Lituania, Comitetul central al social-democrației din Ținutul leton. Pentru convocarea congresului s-au pronunțat, de asemenea, Comitetele din Breansk, Kurgan, Minsk, Nijni-Novgorod, Omsk, Ural etc. Sub presiunea organizațiilor locale, Conferința a doua a P.M.S.D.R. („Prima Conferință generală”), cu toate că în cadrul ei majoritatea o aveau menșevicii, a hotărât să convoace congresul pentru ziua de 15 (28) martie 1907.

În raportul prezentat la Conferința organizației din Petersburg în problema campaniei în legătură cu Duma și a tacticii în Dumă (februarie 1907), în articolul „Cu privire la convocarea unui congres extraordinar al partidului” și în alte lucrări ale sale, Lenin, apărînd cu consecvență principiile centralismului democratic, care stau la baza vieții de partid, susține cu stăruință necesitatea convocării unui congres extraordinar. Sarcina cea mai importantă a congresului este aceea de a stabili principalele sarcini ale proletariatului și ale partidului său, de a elabora o tactică unică a social-democrației într-un moment de mari frământări al revoluției burghezo-democratice. Orice întârziere a convocării unui nou congres al partidului, arăta Lenin, „constituie acum nu numai o încălcare directă a întregului spirit și a întregului sens al organizării democratice a partidului, ci și un obstacol extrem de primejdios în calea apropiatei lupte electorale a proletariatului și a luptei sale general-revoluționare” (pag. 66).

În volumul de față este cuprinsă și prefața lui Lenin la ediția rusă a scrisorilor lui K. Marx către L. Kugelmann. În această prefață, Lenin atrage atenția asupra imensei importanțe teoretice și politice pe care o prezintă scrisorile lui Marx. Studiarea acestor scrisori, care au fost publicate atunci pentru prima oară în limba rusă, dădea posibilitate social-democraților ruși să cunoască mai de aproape cele mai importante teze ale marxismului în problemele luptei revoluționare a proletariatului. În scrisorile lui Marx, bolșevicii au găsit numeroase indicații importante, aplicabile la sarcinile imediate ale revoluției ruse. Lenin folosește aceste scrisori ca armă teoretică în lupta

cu oportunismul menșevicilor. El a arătat cum Marx, într-o perioadă din cele mai grele pentru mișcarea muncitorească, a știut să prevadă apropierea revoluției și să ridice conștiința proletariatului la nivelul sarcinilor înaintate, revoluționare. Referindu-se la aprecierea de către Marx a Comunei din Paris ca o manifestare a inițiativei istorice a maselor, Lenin spune că ea este o „încununare” a scrisorilor către Kugelmann. El face o comparație între cuvintele pline de pasiune revoluționară despre eroismul muncitorilor Comunei, scrise de Marx, și neîncrederea în forțele revoluției, manifestată de menșevici. Menșevicii ruși, scria Lenin, ar trebui să învețe de la Marx „credința în revoluție, priceperea de a chema clasa muncitoare să lupte pînă la capăt pentru îndeplinirea sarcinilor ei direct revoluționare, tăria de spirit, care nu e compatibilă cu văicăreala lașă, după insuccesele trecătoare ale revoluției” (pag. 387). Lenin sublinia că în atitudinea lui Marx față de revoluție s-a manifestat trăsătura caracteristică a marxismului — îmbinarea teoriei revoluționare cu politica revoluționară, unitatea indisolubilă dintre teoria și practica luptei de clasă a proletariatului.

Numai bolșevicii — reprezentanții și ideologii proletariatului revoluționar — au luptat cu fermitate și curaj sub lozincile revoluționare. „Vom fi mîndri de faptul că am pornit *primii* pe calea insurecției și am părăsit *ultimii* această cale dacă ea va deveni într-adevăr imposibilă” — scria Lenin (pag. 172). Sintetizînd experiența luptei revoluționare, Lenin a dat o înaltă apreciere inițiativei eroice a muncitorilor și țărănilor ruși în revoluția din 1905—1907; scrierile lui sînt pătrunse de o credință fără margini în forțele clasei muncitoare din Rusia, în geniul ei revoluționar și în victoria ei iminentă. „Clasa muncitoare din Rusia — scria Lenin — a dovedit o dată și va mai dovedi nu o dată că este capabilă «să ia cu asalt cerul»” (pag. 392).

În volumul al paisprezecelea au fost incluse și raportul, cuvîntul de încheiere și intervențiile lui Lenin la Conferința a doua a P.M.S.D.R. („Prima Conferință generală”), care se publică acum pentru prima oară. În acest volum apare și textul complet al „Opinii separate” prezentate de Lenin la conferință, articolul său „Congresul muncitoresc și fuziunea cu socialiștii-revoluționari”, precum și raportul prezentat de el la Conferința generală orășenească și gubernială a organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. din ianuarie 1907.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lângă C.C. al P.C.U.S.*

RĂZBOIUL DE PARTIZANI

Problema acțiunilor de partizani a trezit un viu interes în rîndurile partidului nostru și ale maselor muncitorești. Am mai vorbit de repetate ori, în trecut, despre această problemă, iar acum, îndeplinind o veche promisiune, ne propunem să facem o expunere mai cuprinzătoare a vedurilor noastre*.

I

S-o luăm de la început. Care sînt cerințele fundamentale pe care trebuie să le respecte orice marxist atunci cînd examinează problema formelor de luptă? Marxismul se deosebește de toate formele primitive ale socialismului, în primul rînd, prin aceea că nu leagă mișcarea de o anumită formă de luptă. El admite cele mai variate forme de luptă, și nu le „inventează”, ci se limitează să generalizeze, să organizeze formele de luptă care apar de la sine în cursul mișcării claselor revoluționare și să le imprime un caracter conștient. Respingînd cu hotărîre orice formule abstracte, orice rețete doctrinare, marxismul cere să se urmărească cu atenție lupta concretă a *maselor*, luptă care, pe măsura dezvoltării mișcării, pe măsura creșterii nivelului de conștiință al maselor și a ascuțirii crizelor economice și politice generează noi și tot mai variate metode de apărare și de atac. De aceea marxismul nu renunță în principiu la nici o

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 361. — Nota red.

formă de luptă. Marxismul în nici un caz nu se mărginește la formele de luptă care sînt singurele posibile și existente la un moment dat ; el consideră că, o dată cu schimbarea conjuncturii sociale, devin *inevitabile* noi forme de luptă, necunoscute în perioada dată. În această privință, marxismul *învață*, dacă ne putem exprima astfel, din practica maselor, fiind departe de orice pretenție de a *învăța* masele să folosească forme de luptă inventate de „fabricanții de sisteme“, rupți de viață. Noi știm, a spus, de pildă, Kautsky, analizînd formele revoluției sociale, că viitoarea criză ne va aduce noi forme de luptă, pe care nu le putem prevedea acum.

Marxismul cere neapărat, în al doilea rînd, o abordare *istorică* a problemei formelor de luptă. A trata această problemă în afara condițiilor istorice concrete înseamnă a nu înțelege a.b.c.-ul materialismului dialectic. În momente diferite ale evoluției economice, în funcție de diferite condiții politice, național-culturale, de trai etc. forme de luptă diferite trec pe primul plan, devin formele principale de luptă, iar în legătură cu aceasta se schimbă, la rîndul lor, și formele de luptă secundare, accesorii. A încerca să răspunzi prin da sau nu la întrebarea dacă trebuie sau nu folosită o anumită metodă de luptă, fără a analiza amănunțit condițiile concrete în care se află mișcarea dată în stadiul respectiv al dezvoltării ei, înseamnă a părăsi cu desăvîrșire terenul marxismului.

Acestea sînt cele două principii teoretice fundamentale după care trebuie să ne călăuzim. Istoria marxismului în Europa occidentală ne oferă nenumărate exemple care confirmă cele spuse mai sus. Social-democrația europeană consideră că parlamentarismul și mișcarea sindicală constituie în prezent principalele forme de luptă ; a fost un timp cînd ea admitea insurecția și, contrar părerii burghezilor liberali din tagma cadeților¹ și a bezzaglavților ruși², e gata s-o admită și pe viitor, o dată cu schimbarea conjuncturii. În deceniul al 8-lea al secolului trecut, social-democrația a respins greva generală ca panaceu social, ca mijloc pentru răsturnarea imediată a burgheziei pe cale nepolitică, dar ea, social-democrația, admite în totul greva politică de masă (mai ales după experiența din Rusia anu-

lui 1905) ca *unul* dintre mijloacele de luptă, ca un mijloc de luptă necesar în anumite condiții. În deceniul al 5-lea al secolului al XIX-lea, social-democrația admitea lupta de stradă și de baricadă; la sfârșitul secolului al XIX-lea, bazată pe anumite date, ea a respins acest mijloc de luptă; în urma experienței de la Moscova, care, după cum a spus K. Kautsky, a dat la iveală o nouă tactică a luptei de baricadă, ea s-a declarat gata să revizuiască această din urmă opinie și să recunoască utilitatea luptei de baricadă.

II

O dată stabilite aceste principii generale ale marxismului, trecem acum la revoluția rusă. Să ne reamintim dezvoltarea istorică a formelor de luptă generate de această revoluție. Întâi greve economice ale muncitorilor (1896—1900), apoi demonstrații politice ale muncitorilor și studenților (1901—1902), rebeliuni țărănești (1902), începutul grevelor politice de masă, combinate în diferite forme cu demonstrațiile (Rostov 1902, grevele din vara anului 1903, 9 ianuarie 1905), grevă politică generală, însoțită pe alocuri de lupte de baricadă (octombrie 1905), luptă de masă pe baricade și insurecție armată (decembrie 1905), luptă pașnică parlamentară (aprilie-iunie 1906), răscoale parțiale în armată (iunie 1905—iulie 1906), răscoale țărănești parțiale (toamna 1905 — toamna 1906).

Așa stau lucrurile în toamna anului 1906 din punctul de vedere al formelor de luptă în general. Forma de luptă cu care „a răspuns” absolutismul a fost pogromul, începînd cu pogromul de la Chișinău din primăvara anului 1903 și terminînd cu cel de la Sedleț din toamna anului 1906³. În tot cursul acestei perioade, organizarea pogromurilor și a represiunilor barbare împotriva evreilor, împotriva studenților, revoluționarilor, muncitorilor conștiinți progresează continuu, se perfecționează mereu, îmbinînd silniciile gloatei corupte cu silniciile trupelor ultra-reacționare, mergînd pînă la folosirea artileriei în sate și în orașe, însoțită fiind de folosirea expedițiilor de pedepsire, de folosirea unor trenuri special destinate operațiilor de pedepsire și așa mai departe.

Acesta este fondul general al tabloului. Pe acest fond se conturează — desigur ca ceva particular, secundar, accesoriu — fenomenul pe care ne-am propus să-l studiem și să-l definim în articolul de față. Ce reprezintă acest fenomen? care sînt formele lui? cauzele lui? momentul apariției și gradul răspîndirii lui? însemnătatea lui în mersul general al revoluției? raportul dintre el și lupta proletariatului, organizată și condusă de social-democrație? Acestea sînt problemele la care trebuie să trecem acum, după ce am înfățișat fondul general al tabloului.

Fenomenul care ne interesează este o luptă *armată*. Ea este dusă de persoane răzlețe și de grupuri mici, care în parte aparțin unor organizații revoluționare, iar în parte (în unele localități din Rusia: în cea mai mare parte) nu aparțin nici unei organizații revoluționare. Această luptă armată urmărește două țeluri *diferite*, între care trebuie să facem o distincție *riguroasă*; — ea urmărește, în primul rînd, suprimarea unor anumite persoane — șefi și subalterni — din rîndurile armatei și ale poliției; — iar în al doilea rînd, confiscarea de mijloace bănești atît de la instituții de stat cît și de la persoane particulare. O parte din fondurile confiscate revine partidului, o altă parte este destinată în mod special procurării de arme și pregătirii insurecției, iar restul — întreținerii persoanelor care duc lupta de care ne ocupăm aici. Sumele rezultate din exproprii mari (cea din Caucaz — peste 200 000 de ruble; cea din Moscova — 875 000 de ruble) ⁴ au revenit în primul rînd partidelor revoluționare; cele rezultate din exproprii mici sînt folosite în cea mai mare parte, iar uneori chiar în întregime, pentru întreținerea „expropriatorilor“. O mare amploare și extindere a căpătat această formă de luptă, fără îndoială, abia în 1906, adică după insurecția din decembrie. Ascuțirea crizei politice în așa măsură încît să genereze lupta armată, și mai ales agravarea mizeriei, a foametei și a șomajului la sate și orașe au avut un mare rol în ansamblul cauzelor care au provocat lupta de care ne ocupăm. Elementele declasate ale populației, lumpenproletarii și grupurile de anarhiști au văzut în această formă de luptă forma principală sau chiar *exclusivă* a luptei sociale, Drept forme de luptă cu care „a răspuns“ ab-

solutismul trebuie considerate: introducerea stării de război, mobilizarea de noi trupe, pogromurile (Sedleț), curțile marțiale.

III

În mod obișnuit, forma de luptă de care ne ocupăm aici este apreciată, în esență, în felul următor: asta e anarhism, blanquism⁵, vechea teroare, astea-s acțiuni ale unor indivizi izolați, ruși de masă; asemenea acțiuni demoralizează pe muncitori, îndepărtează de ei cercurile largi ale populației, dezorganizează mișcarea și dăunează revoluției. Exemple de natură să confirme această apreciere se găsesc cu ușurință printre faptele pe care le relatează zilnic ziarele.

Dar sînt oare concludente aceste exemple? Ca să verificăm dacă sînt sau nu concludente, vom lua un ținut în care această formă de luptă a luat o amploare *deosebit de mare*, și anume Ținutul leton. Iată cum se plînge împotriva activității social-democrației letone ziarul „Novoe Vreamea”⁶ (din 9 și 12 septembrie). Partidul muncitoresc social-democrat leton (parte a P.M.S.D.R.) își scoate în mod regulat ziarul⁷ într-un tiraj de 30 000 de exemplare. La rubrica oficială a acestui ziar se publică liste de copoi, pe care orice om cinstit este dator să-i suprime. Oricine dă o mîină de ajutor poliției este declarat „dușman al revoluției” și urmează să fie executat, iar averea lui este supusă confiscării. Social-democrații cer populației să dea bani pentru partid numai contra chitanță prevăzută cu ștampilă. În ultima dare de seamă a partidului, printre cele 48 000 de ruble intrate în decurs de un an figurează suma de 5 600 de ruble pentru procurare de arme, obținută prin expropriere de către secțiunea din Libava. — „Novoe Vreamea” tună și fulgeră, bineînțeles, împotriva acestei „legiferări revoluționare”, împotriva acestei „domnii a terorii”.

Nimeni nu se va încumeta să califice drept anarhism, blanquism sau terorism această activitate a social-democrațiilor letoni. De ce? Pentru că aici este *evident* că noua formă de luptă se află în strînsă legătură cu insurecția

din decembrie și cu cea care se coace din nou. Pe scara întregii Rusii, această legătură nu apare atât de clar, dar ea există. Este neîndoielnic că luptele „de partizani“ au luat o mare extindere abia după evenimentele din decembrie și se află în strînsă legătură nu numai cu agravarea crizei economice, ci și cu ascuțirea celei politice. Vechiul terorism rusesc era opera unor complotiști din rîndurile intelectualității; astăzi lupta de partizani este, de regulă, opera unor muncitori organizați în drujine sau pur și simplu a unor muncitori lipsiți de lucru. Cuvinte ca blanquism și anarhism le vin ușor în minte unor oameni înclinați spre șabloane, dar într-o conjunctură de insurecție, care e atât de evidentă în Ținutul leton, inconsistența acestor epitete învățate pe de rost e mai mult decît izbitoare.

Exemplul letonilor ne arată în chip grăitor cît de greșită și de neștiințifică, cît de neistorică este maniera, atât de curentă la noi, de a analiza lupta de partizani în afara legăturii ei cu conjunctura de insurecție. Cine vrea să analizeze această luptă trebuie să țină seama de conjunctura de insurecție și să se gîndească la particularitățile perioadelor de tranziție dintre marile acte ale insurecției, trebuie să înțeleagă care anume forme de luptă apar în mod inevitabil în asemenea împrejurări și nu să se limiteze la înșirarea unor cuvinte învățate pe de rost, ca: anarhism, jaf, acțiuni ale unor elemente declasate, cuvinte de care uzează deopotrivă atât cadeții cît și cei de la „Novoe Vremea“.

Se spune că acțiunile de partizani ne dezorganizează munca. Să examinăm această afirmație în lumina situației create după decembrie 1905, în condițiile stării de asediu și ale pogromurilor săvîrșite de sutele negre. Ce dezorganizează într-o măsură mai mare mișcarea într-o asemenea perioadă: lipsa de împotrivire sau o luptă de partizani organizată? Comparați Rusia centrală cu periferia ei apuseană — Polonia și Ținutul leton. Este neîndoielnic că lupta de partizani e mult mai răspîndită și mai dezvoltată în teritoriile periferice apusene. Și tot atât de neîndoielnic este că mișcarea revoluționară în general și cea social-democrată în special sînt mai dezorganizate în

Rusia centrală decît în teritoriile ei periferice apusene. Nici prin gînd nu ne trece, desigur, să deducem de aici că mișcarea social-democrată poloneză și cea letonă sînt mai puțin dezorganizate datorită războiului de partizani. Nicidecum. De aici rezultă numai că războiul de partizani nu are nici o vină în dezorganizarea mișcării muncitorești social-democrate din Rusia anului 1906.

În legătură cu aceasta unii invocă adesea specificul condițiilor naționale. Dar această invocare trădează deosebit de pregnant slăbiciunea argumentării curente. Dacă vă referiți la condițiile naționale, înseamnă că nu e vorba de anarhism, de blanquism sau de terorism, adică de păcate de care suferă întreaga Rusie și chiar rușii în special, ci de altceva. Cercetați *în mod concret* acest altceva, domnilor ! Veți vedea atunci că asupra națională sau antagonismul național nu explică nimic, deoarece la periferia apuseană ele au existat întotdeauna, pe cînd lupta de partizani a fost generată abia de perioada istorică actuală. Sînt multe regiuni în care există asupra națională și antagonism național, dar nu există luptă de partizani, care se desfășoară uneori independent de orice asupra națională. O analiză concretă a problemei va arăta că decisivă e aici nu asupra națională, ci conjunctura de insurecție. Lupta de partizani este o formă inevitabilă de luptă într-o perioadă cînd mișcarea de masă a atins în fapt faza insurecției și cînd între „marile bătălii” ale războiului civil survin intervale mai mult sau mai puțin îndelungate.

Nu acțiunile de partizani dezorganizează mișcarea, ci slăbiciunea partidului, care nu știe să le ia în mîna. Iată de ce anatemele, obișnuite la noi, la ruși, împotriva acțiunilor de partizani se îmbină cu acțiuni de partizani secrete, întîmplătoare, neorganizate, care într-adevăr dezorganizează partidul. Nefiind în stare să înțelegem condițiile istorice care generează această luptă, nu sîntem în stare nici să-i paralizăm efectele negative. Iar lupta, cu toate acestea, continuă. Ea este generată de puternice cauze economice și politice. Noi nu sîntem în stare să înlăturăm aceste cauze și această luptă. Plîngerile noastre împotriva luptei de partizani sînt plîngerii împotriva slăbiciunii partidului nostru pe tărîmul insurecției.

Ceea ce am spus referitor la dezorganizare este valabil și în ceea ce privește demoralizarea. Nu războiul de partizani demoralizează, ci *lipsa de organizare*, caracterul dezordonat, nepartinic al acțiunilor de partizani. De această *neîndoielnică* demoralizare nu ne salvează cîtuși de puțin acuzațiile și blestemele proferate le adresa acțiunilor de partizani, pentru că aceste acuzații și blesteme nu sînt nicidecum în stare să pună capăt unui fenomen generat de adînci cauze economice și politice. Ni se va obiecta : faptul că nu sîntem în stare să punem capăt unui fenomen anormal și demoralizator nu constituie un argument care să justifice trecerea *partidului* la folosirea unor mijloace de luptă anormale și demoralizatoare. O asemenea obiecție nu ar mai fi însă o obiecție marxistă, ci una pur liberaloburgheză, deoarece un marxist nu poate considera că războiul civil, sau războiul de partizani ca una dintre formele războiului civil, ar fi *în general* ceva anormal și demoralizator. Marxistul se situează pe terenul luptei de clasă, și nu pe cel al păcii sociale. În anumite perioade de crize economice și politice acute, lupta de clasă atinge în dezvoltarea ei faza războiului civil fățiș, adică a luptei armate între două părți ale poporului. În asemenea perioade, marxistul *este obligat* să se situeze pe punctul de vedere al războiului civil. Orice condamnare morală a acestuia din urmă este cu totul inadmisibilă din punctul de vedere al marxismului.

Într-o perioadă de război civil, idealul spre care trebuie să tindă partidul proletariatului este acela de a fi un *partid beligerant*. Acest lucru e întru totul incontestabil. Noi admitem pe deplin că, din punctul de vedere al războiului civil, se poate face încercarea de a dovedi — și se poate dovedi chiar — *inoportunitatea* cutărilor sau cutărilor forme de război civil într-un moment sau altul. Noi admitem pe deplin critica diferitelor forme de război civil din punctul de vedere al *oportunității lor militare* și sîntem întru totul de acord că votul hotărîtor în *această* chestiune aparține practicienilor social-democrați din fiecare regiune în parte. Dar în numele principiilor marxismului cerem în mod categoric ca analiza condițiilor războiului civil să

nu fie transformată într-o înșirare de fraze răsuflate și stereotipe pe tema anarhismului, blanquismului și terorismului; cerem ca metodele absurde folosite de cutare organizație a P.P.S.⁸ în acțiuni de partizani întreprinse într-un moment sau altul să nu fie transformate într-o sperietoare în problema participării social-democrației la războiul de partizani în general.

Afirmațiile că războiul de partizani dezorganizează mișcarea trebuie privite în mod critic. Orice formă nouă de luptă care implică noi primejdii și noi sacrificii „dezorganizează” în mod inevitabil organizațiile nepregătite pentru această nouă formă de luptă. Trecerea la munca de agitație dezorganiza vechile noastre cercuri de propagandiști. Ulterior, trecerea la demonstrații dezorganiza comitetele noastre. Orice acțiune militară în orice război produce o anumită dezorganizare în rândurile beligeranților. De aici nu urmează că nu trebuie să lupti. De aici urmează că trebuie să *înveți* să lupti. Atît și nimic mai mult.

Cînd aud pe unii social-democrați declarînd cu îngîmfare și mulțumire de sine: noi nu sîntem anarhiști, nu sîntem hoți, nici jefuitori, noi sîntem mai presus de toate acestea, detestăm războiul de partizani, — mă întreb: oare acești oameni își dau seama ce spun? În toată țara au loc ciocniri și atacuri armate declanșate de guvernul pogromist împotriva populației. Acesta este un fenomen absolut inevitabil în stadiul actual al dezvoltării revoluției. În mod spontan și neorganizat — și, tocmai din această cauză, în forme adeseori nereușite și *reprobabile* — populația reacționează la acest fenomen tot prin ciocniri și atacuri armate. Eu înțeleg că, date fiind slăbiciunea și insuficienta pregătire a organizației noastre, am putea renunța, în cutare regiune și în cutare moment, la conducerea de către partid a *acestei* lupte spontane. Înțeleg că această chestiune este de competența practicienilor locali, că restructurarea unor organizații slabe și insuficient pregătite nu e o treabă ușoară. Dar cînd văd că cutare teoretician sau publicist social-democrat, în loc să regrete această insuficientă pregătire, repetă cu îngîmfare și mulțumire de sine, asemenea unui Narcis care se autoadmira, fraze despre anarhism, blanquism și terorism învățate pe

de rost în fragedă tinerețe, simt că mă doare această terfelire a celei mai revoluționare doctrine din lume.

Unii spun : războiul de partizani apropie proletariatul conștient de elementele declasate, de oamenii decăzuți, beți. Este adevărat ; dar de aici nu urmează decît că pentru partidul proletariatului războiul de partizani nu poate să constituie niciodată unicul și nici chiar principalul mijloc de luptă ; că acest mijloc de luptă trebuie să fie subordonat altor mijloace de luptă, proporționat cu principalele mijloace de luptă și înnobilit prin înrîurirea educativă și organizatoare a socialismului. Fără *această din urmă* condiție, în societatea burgheză *toate*, absolut toate mijloacele de luptă apropie proletariatul de diferite pături neproletare, situate fie mai sus, fie mai jos decît el ; lăsate în voia mersului spontan al lucrurilor, aceste mijloace se degradează, se pervertesc, se prostituează. Grevele, cînd sînt lăsate în voia mersului spontan al lucrurilor, se degradează și se soldează cu „Alliances“ — acorduri între muncitori și patroni *împotriva* consumatorilor. Parlamentul se transformă într-o casă de toleranță, în care o bandă de politicieni burghezi scot la mezat „libertatea poporului“, „liberalismul“, „democrația“, republicanismul, anticlericalismul, socialismul și toate celelalte mărfuri la modă. Presa se transformă într-o proxenetă care stă la dispoziție oricui, într-un instrument de corupere a maselor, de flatare grosolană a instinctelor josnice ale mulțimii etc. etc. Social-democrația nu cunoaște mijloace de luptă universale, nu cunoaște mijloace care să ridice un zid chinezesc între proletariat și păturile situate ceva mai sus sau ceva mai jos decît el. Social-democrația folosește în epoci diferite mijloace diferite, considerînd *întotdeauna* că folosirea lor este în funcție de condiții ideologice și organizatorice *strict* determinate*.

* Social-democraților bolșevici li se aduce adesea învinuirea că ar avea față de acțiunile de partizani o atitudine ușuratică și pătinoare. De aceea nu strică să reamintim că, în proiectul de rezoluție cu privire la acțiunile de partizani (vezi „Partiinile Izvestiia“ nr. 2 și raportul lui Lenin asupra congresului¹⁹), acea parte dintre bolșevici care se pronunță pentru asemenea acțiuni au formulat următoarele condiții pentru admiterea lor : „exproprii“ de bunuri particulare nu se admit de loc ; „exproprii“ de bunuri aparținînd statului nu sînt recomandate, ci doar admise, cu condiția ca ele să fie efectuate sub controlul partidului, iar fondurile rezultate să fie folosite pentru neville *Insurecțiilor*. Acțiuni teroriste de partizani sînt recomandate împotriva

IV

Formele de luptă ale revoluției ruse se deosebesc prin aceea că prezintă o foarte mare diversitate în comparație cu revoluțiile burgheze din Europa. Kautsky a prezis în parte acest lucru, spunând, în 1902, că viitoarea revoluție (el a adăugat : cu excepția, *poate*, a Rusiei) va fi nu atât o luptă între popor și guvern, cât o luptă între o parte a poporului și cealaltă. În Rusia, cel de-al *doilea* fel de luptă cunoaște, fără îndoială, o dezvoltare mai largă decât în revoluțiile burgheze din Apus. În rîndurile poporului, dușmanii revoluției noastre sînt puțini la număr, dar ei se organizează din ce în ce mai mult pe măsura ascuțirii luptei și se bucură de sprijinul păturilor reacționare ale burgheziei. De aceea este foarte firesc și întru totul inevitabil ca într-o *astfel* de epocă, într-o epocă de greve politice la care participă întregul popor, *insurecția* să nu poată lua forma veche, forma unor acte izolate, limitate la intervale de timp foarte scurte și la teritorii foarte restrînse. Este foarte firesc și întru totul inevitabil ca insurecția să ia forma, mai înaltă și mai complexă, a unui război civil de lungă durată, care cuprinde întreaga țară, adică forma unei lupte armate între o parte a poporului și cealaltă. Un asemenea război nu poate fi conceput altfel decât ca o serie de bătălii mari și puține la număr, separate una de alta prin intervale de timp relativ lungi, în cursul cărora au loc nenumărate ciocniri mici. Dacă este așa — și nu încapе îndoială că așa e —, social-democrația trebuie să-și asume neapărat sarcina creării unor organizații care să fie întru totul capabile să conducă masele atât în aceste mari bătălii, cât și, în măsura posibilului, în aceste mici ciocniri. Într-o epocă în care ascuțirea luptei de clasă a dus la declanșarea războiului civil, social-democrația trebuie să-și propună nu numai sarcina de a participa la *acest război civil*, ci și pe aceea de a avea în el un

zbirilor guvernului și împotriva pogromiștilor *activi*, cu condiția însă ca : 1) să se țină seama de starea de spirit a maselor largi ; 2) să fie luate în considerație condițiile mișcării muncitorești din regiunea respectivă ; 3) efectuarea lor să nu ducă la o irosire zadarnică a forțelor proletariatului. În practică, deosebirea dintre acest proiect și rezoluția adoptată de Congresul de unificare constă *exclusiv* în faptul că n-au fost admise „exproprieri” de bunuri aparținînd statului.

rol conducător. Social-democrația trebuie să-și educe și să-și pregătească organizațiile în așa fel încât acestea să acționeze efectiv ca o *parte beligerantă*, care nu scapă nici un prilej de a slăbi forțele dușmanului.

Aceasta este, desigur, o sarcină grea. Ea nu poate fi rezolvată dintr-o dată. Așa cum în cursul războiului civil se reeducă și învață în luptă întregul popor, la fel și organizațiile noastre trebuie să fie educate, restructurate pe baza datelor experienței, pentru a fi în stare să facă față acestei sarcini.

N-avem cîtuși de puțin pretenția de a impune practicienilor vreo formă de luptă inventată și nici măcar pe aceea de a rezolva din cabinet problema rolului pe care-l au în mersul general al războiului civil din Rusia cutare sau cutare forme ale războiului de partizani. Departe de noi gîndul de a vedea în aprecierea concretă a cutărilor sau cutărilor acțiuni de partizani o problemă de *orientare* a social-democrației. Dar ne socotim datori să contribuim, în măsura puterilor noastre, la o justă apreciere *teoretică* a noilor forme de luptă generate de viață, să combatem fără cruțare șabloanele și prejudecățile care împiedică pe muncitorii conștienți să pună just această nouă și dificilă problemă și să abordeze just rezolvarea ei.

„Proletarii” nr. 5
din 30 septembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SE PUNE LA CALE O NOUĂ LOVITURĂ DE STAT!

Scrisoarea lui Gucikov către Trubețkoi¹¹ a preocupat multă vreme și, în parte, continuă să preocupe și acum presa noastră politică, dacă putem numi astfel ziarele-reptile și puținele ziare liberale care au mai rămas. Această scrisoare are într-adevăr o anumită semnificație. Ea marchează un pas important în direcția accentuării orientării contrarevoluționare a păturilor largi ale marii burghezii din Rusia. Pentru aceste pături, greva politică din octombrie¹² a însemnat un punct de cotitură hotărâtor. Imediat după 17 octombrie¹³, marea burghezie a spus: „ajunge!”. De aceea se poate spune că o trăsătură originală — și foarte caracteristică — a revoluției ruse este faptul că data manifestului constituțional a fost adoptată ca denumire a partidului creat de acele elemente din marea burghezie care au trecut de partea guvernului țarist, preocupat să adapteze noua constituție la condițiile regimului absolutist. Octombrie este data unicei victorii parțiale repurtate pînă în prezent de revoluția din Rusia. Octombriști¹⁴ se numesc la noi membrii partidului marii burghezii contrarevoluționare.

Contradicțiile de clasă ale revoluției ruse își găsesc o expresie pregnantă în această alăturare contradictorie, a cărei explicare ne-o oferă analiza marxistă a revoluției actuale din Rusia. Aceasta este o revoluție burgheză. Ea netezește în orice caz terenul pentru o dezvoltare mai largă și mai rapidă a capitalismului. A considera că un triumf deplin al țărănimii revoluționare în lupta ei pen-

tru pământ ar fi o victorie a „principiului muncii“, o trecere la „socializare“ înseamnă a nutri iluzii mic-burgheze. Dar netezirea inevitabilă a terenului pentru dezvoltarea capitalismului se poate desfășura în două direcții principale. Transformarea Rusiei feudale într-o Rusie burgheză poate avea loc în condiții care să asigure masele țărănimii și ale proletariatului maximum de bunăstare posibil în cadrul capitalismului. Dar ea poate avea loc și în condiții care să asigure în primul rând interesele claselor avute, ale moșierilor și capitaliștilor. Până în prezent revoluția noastră a mers pe această din urmă cale. Și dacă ea nu va mai repurta nici o victorie importantă, nu încape nici o îndoială că executorii testamentari ai revoluției ruse vor fi burghezii contrarevoluționari, octombriștii, la fel cum executorul testamentar al hibridei revoluții germane din 1848 a fost iuncherul Bismarck.

D-l Gucikov nu e de loc prost. El se bucură de pe acum la gândul că, după înfrângerea definitivă a revoluției, va lua în mână frânele puterii și va îmbina „liberalismul“ burghez afacerist, practic, cu o necruțătoare reprimare militară și polițienească a „gloatei“ nemulțumite. Om de afaceri burghez practic, lipsit de principii, d-l Gucikov a înțeles situația politică reală mai bine decât mulți filozofi și frazeologi din rîndurile intelectualității noastre burgheze. (L'ignorance est moins éloignée de la vérité que le préjugé! — ignoranța e mai aproape de adevăr decât prejudecata.) D-l Gucikov readuce pe pământ idealurile burgheze ale cadetilor. În această privință este deosebit de semnificativ următorul pasaj din scrisoarea sa, pe care presa noastră slugarnică nu a apreciat-o la justa ei valoare:

„Acum nu mai încape nici o îndoială — scrie Gucikov către Trubețkoi — că o victorie a revoluției sau chiar o nouă ascuțire a crizei revoluționare ar înmormînta și tî-năra noastră libertate politică, și rămășițele culturii și bunăstării noastre“.

Este o apreciere extrem de justă și extrem de reușită a actualei situații politice din punctul de vedere al intereselor capitalistului și ale moșierului. D-l Gucikov apucă taurul de coarne. Problema centrală a situației politice

actuale este într-adevăr aceea dacă se va produce sau nu o nouă ascuțire a crizei revoluționare. Vă mulțumim pentru sinceritate, d-le Gucikov! Înțelegem foarte bine că profesorilor și diplomaților burghezi de la „Reci“ nu le place felul dv. tranșant și nechivoc de a pune problemele, nu le plac promptitudinea și impetuozitatea dv., maniera dv. — iertați-ne această expresie vulgară — „de a vorbi pe șleau“, însă noi, socialiștii, sîntem foarte încînțați de ea. Ea ne convine de minune.

Așadar, cine vrea să pună în mod serios problema situației politice actuale trebuie să-și precizeze cît se poate de clar atitudinea față de eventualitatea unei noi ascuțiri a crizei revoluționare. Așa și face d-l Gucikov. „Sînt contra“, declară el prin conținutul scrisorii sale. Subordonez absolut totul luptei împotriva acestei ascuțiri, înăbușirii a tot ce duce la o astfel de ascuțire. Motivul este clar. O nouă ascuțire amenință să aducă triumful revoluției, care, la rîndul lui, amenință „rămășițele“... moșiilor aflate în stăpînirea Gucikovilor, Romanovilor, Stolîpiniilor și a întregii bande de pogromiști, amenință „rămășițele“ privilegiilor burgheze, care pot constitui o pavăză împotriva luptei proletariatului, într-un cuvînt amenință „rămășițele bunăstării noastre“ (a Gucikovilor, Romanovilor, Stolîpiniilor).

D-l Gucikov judecă logic, mult mai logic și mai consecvent decît cadetii, care astăzi perorează împotriva lui, dar care prin glasul diverșilor Vinogradovi, Struve, Izgoevi, Berdeaevi și Miliukovi au deplîns de sute de ori perspectiva înmormîntării „libertății și culturii“ în cazul unui triumf al „stihiei nebuniei“.

Nici revoluționarilor nu le strică să învețe de la reacțiune cum trebuie pusă în mod consecvent problema situației politice actuale, adică problema „unei noi ascuțiri a crizei revoluționare“. O astfel de ascuțire va însemna inevitabil o acțiune de masă de o amploare și mai mare decît pînă acum, îmbogățită de experiența anului măreț al mării revoluții ruse. Iar experiența acestui an, începînd cu greva din octombrie și continuînd cu insurecția din decembrie ¹⁵, cu Duma cea pașnică și cu dizolvarea ei ¹⁶,

duce la insurecție armată generală și ofensivă, îmbinată cu greva ca mijloc de luptă accesoriu, auxiliar.

Guvernul și-a adaptat întreaga sa politică la eventualitatea acestei noi ascuțiri a crizei revoluționare, la care se așteaptă toată lumea. Este neîndoielnic că în mod deliberat nu a fixat el data alegerilor pentru o nouă Dumă : guvernul vrea să aibă mâinile libere, el vrea ca, în cazul unei puternice ascuțiri a luptei întregului popor, să încerce s-o fărîmițeze pe aceasta din urmă, fixînd prin surprindere data alegerilor. Este cert, de asemenea, că însăși problema convocării sau neconvocării unei noi Dume și a *menținerii sau abrogării vechii legi electorale* este minuțios examinată de guvern acum din același punct de vedere. Și în această problemă social-democrația are mai puțin decît oricine dreptul de a rămîne nepăsătoare.

Guvernul se află în fața următoarei dileme : ori să încerce să convoace o Dumă pe baza legii electorale în vigoare, intensificînd totodată represiunile, presiunile electorale, organizarea reacționarilor, — ori să modifice legea electorală *înainte* de convocarea Dumei a doua, în așa fel încît să-și asigure în mod cert o Dumă „capabilă de lucru“, adică o Dumă ultrareacționară. Reacțiunea din rîndurile clasei moșierești, victoriile pe care moșierii ultrareacționari le-au obținut în cadrul zemstvelor, creșterea vădită a nemulțumirii în rîndurile poporului, toate acestea îndeamnă guvernul să abroge imediat legea electorală în vigoare, să limiteze dreptul de vot în sensul unei reveniri de la Duma lui Witte la o Dumă bulîghinistă¹⁷, dacă nu chiar la ceva și mai rău, sau pur și simplu să convoace în Duma a doua delegați din partea zemstvelor. Reptilele din presa noastră au și început să divulge cîte ceva din aceste planuri urzite de „sferele înalte“, adică de camarilă, și se străduiesc să pregătească terenul, căuțînd să demonstreze „dreptul“ absolutismului de a promulga fără Dumă o nouă lege electorală.

Să vedem care dintre aceste două „linii“ de politică guvernamentală este mai probabilă. Pentru menținerea legii electorale din 11 decembrie¹⁸ pledează „legalitatea“ constituțională, prudența politică, loialitatea. Considerente, după cum vedeți, de ordin pur „ideal“, de care nu se sin-

chisesc Romanovii și Pobedonoștevi. Și ar fi într-adevăr ridicol să se creadă că niște oameni mânjiți de sânge și de noroi din creștet pînă în tălpi, care în această crîncenă luptă finală își apără drepturile lor de proprietari de sclavi, ar putea să se lase călăuziți de asemenea considerente. Ar fi ridicol să se creadă că banda țaristă se va sfii să calce „legalitatea”, cînd nu s-a sfiit să promulge aceeași lege din 11 decembrie, legea din 20 februarie¹⁹ etc. și nu se sfiește nici acum să-și bată joc de „lege” la fiecare pas. Nu, toate aceste argumente nu fac doi bani !

Opinia Europei ? Necesitatea de a obține un împrumut ? Este o necesitate extrem de imperioasă. Iar capitalul european va da bani numai dacă „ordinea” va fi garantată. Dar lui îi este indiferent ce fel de „ordine” va fi aceasta, — o ordine de cimitir îi este chiar mai simpatcă. Or, o nouă Dumă cadetă (sau, doamne ferește, una mai de stînga !) promite noi dezvăluiri de manopere financiare, o nouă „dezordine” ! Nu, tocmai din punctul de vedere al necesității unui împrumut extern guvernul are tot interesul să abroge actuala lege electorală, pentru a-și asigura o Dumă ultrareacționară care va accepta orice fel de împrumuturi.

Nu trebuie să uităm, desigur, că în fond *necesitatea* unui acord între absolutism și burghezia monarhistă-liberală izvorăște din cauze economice și politice dintre cele mai profunde. Nereușita primei încercări de a realiza un acord prin intermediul Dumei întîi nu constituie încă și nici nu poate constitui o dovadă că vor da greș toate încercările de acest fel, — și ele vor mai fi întreprinse de nenumărate ori. În prezent însă realizarea unui asemenea acord prin intermediul unei Dume cadete nu prea poate fi considerată (și nici absolutismul nu o poate considera) probabilă.

Revoluționarii învață din experiența revoluției, dar și absolutismul învață din această experiență, și învață foarte atent. Toată lumea vede cît de infime sînt speranțele ca o Dumă aleasă pe baza actualei legi electorale să aibă o componentă mai de dreapta. Duma a doua ar urma să fie convocată la sfîrșitul iernii, cînd foametea,

șomajul, mizeria maselor populare largi se agravează, de obicei, foarte mult. Partidele situate la stînga cadeșilor vor fi acum, desigur, mult mai puțin dispuse să meargă la remorca burgheziei monarhiste liberale, mult mai capabile de acțiuni politice de sine stătătoare, hotărîte și energice decît au fost înainte. Nu ! Nu trebuie să ne facem iluzii, nu trebuie să ne închipuim că dușmanul este complet lipsit de inteligență, perspicacitate și precauție. Nu trebuie să ne îndoim că „titanii gîndirii și acțiunii” din guvernul ultrareacționar depun acum toate eforturile pentru a face imposibilă o repetare a experienței Dumei cadete.

Guvernul a văzut că după dizolvarea Dumei nu s-a produs o insurecție imediată, largă a întregului popor. Această lovitură de stat, pregătită pe tăcute și în cel mai strict secret, a plăcut „sferelor înalte”. Ele au rămas sub impresia puternică a ceea ce li se pare a fi un atac reușit și îndrăzneț împotriva revoluției. Este exclus ca ele să nu se gîndească acum să repete *din timp* un atac asemănător, spre a preîntîmpina „o nouă ascuțire a crizei revoluționare”. Curtenii țarului sînt oameni formați la școala armatei. A trece la ofensivă, a prelua inițiativa în acțiunile militare este o tactică a cărei superioritate ei o înțeleg foarte bine. Să se teamă de insurecție ? Dar într-o măsură sau alta ea este inevitabilă ; grevele muncitorești, revoltele din armată și răscoalele țărănești din ultimul an constituie o *dovadă* în acest sens. O nouă Dumă cadetă va crea poporului condiții și mai favorabile pentru insurecție : eșecul definitiv al politicii „liberalismului curșilor marțiale”, exasperarea populației de pe urma represiunilor etc. etc. Dacă „o nouă ascuțire a crizei revoluționare” nu poate fi evitată, este necesar ca *noi* să atacăm primii — așa raționează Ignatiev, desigur că așa. Și el va ataca : țarul va abroga în ajunul alegerilor legea electorală din 11 decembrie și va promulga o lege nouă, care să *asigure* alegerea unei Dume cu o componentă ultrareacționară.

Nu avem pretenția de a fi profeți și de a prevedea toate ieșirile posibile din actuala situație politică, care este foarte complicată. Dar social-democrația este datoare să cîntărească cu grijă tendințele tuturor forțelor care ac-

ționează în politică, pentru a-și putea orienta în mod chibzuit tactica. Cîntărirea acestor tendințe duce în mod necesar la următoarea concluzie : muncitori ! fiți pregătiți pentru eventualitatea că guvernul va veni în ajunul alegerilor cu o lege electorală ultrareacționară ! Țărani ! să știți că guvernul plănuiește să schimbe rînduiala alegerilor în așa fel încît deputații țăranilor, trudovicii să nu poată intra în Dumă !

Nu trebuie să lăsăm ca guvernul să ne ia prin surprindere. Trebuie să desfășurăm în mase o agitație cît se poate de energetică, explicîndu-le pericolul care amenință, — trebuie să spulberăm credința naivă că legea electorală nu poate fi abrogată de țar pentru că e o lege cu caracter „constituțional“, — trebuie să combatem iluziile constituționaliste, să reamintim exemplul revoluțiilor europene, în care legile electorale au fost supuse unor schimbări frecvente, să depunem toate eforturile pentru a face ca masele să înțeleagă că criza ce se ascute în prezent nu este o criză parlamentară sau constituțională, ci o criză revoluționară, pe care o va rezolva numai forța, numai o insurecție armată victorioasă.

„Proletarii“ nr. 5
din 30 septembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA RĂZBOIULUI DE PARTIZANI ²⁰

Considerăm că această rezoluție este în principiu justă și subliniem că e în concordanță cu tezele pe care le-am dezvoltat în articolul „Războiul de partizani“. În ceea ce privește textul propriu-zis al rezoluției, am propune doar câteva modificări și completări de ordin secundar. La punctul 3 al expunerii de motive, am spune : „revoluția, deși *în momentul de față* nu este în stare“ etc. În dispozitivul rezoluției am adăuga că, în conformitate cu hotărârea congresului, sîntem împotriva exproprierilor și am arăta, de asemenea, că acțiunile de partizani trebuie să fie coordonate cu starea de spirit a maselor largi și cu condițiile mișcării muncitorești. Este clar, de altfel, că tovarășii de la Moscova consideră că acest lucru e de la sine înțeles.

„Proletarii“ nr. 5
din 30 septembrie 1900

Se tipăreste după textul
apărut în ziar

ÎNCERCARE DE CLASIFICARE A PARTIDELOR POLITICE DIN RUSIA

După cum se știe, Congresul de unificare al P.M.S.D.R. s-a eschivat de la sarcina de a analiza din punct de vedere de clasă partidele politice din Rusia și de a defini atitudinea proletariatului față de ele. Aprobarea în termeni generali a rezoluției de la Amsterdam²¹ nu este decât o formă de eschivare. Revoluția ne cere însă tot mai imperios să aplicăm metoda marxistă și teoria marxistă în analiza procesului profund și deosebit de important al formării partidelor, proces care, din motive explicabile, se desfășoară în Rusia într-un ritm mai rapid și într-o formă mai ascuțită ca în oricare altă țară.

Acest proces e, desigur, foarte departe de a se fi încheiat și nu a dat încă rezultate pe deplin stabile. Dar nu-i mai puțin adevărat că în societatea capitalistă el nici nu se poate încheia *vreodată*, iar rezultatele lui ar putea deveni „stabile” numai în cazul când s-ar produce o stagnare a revoluției, privită ca sfârșire radicală a întregii vechi suprastructuri politice. De aceea în nici un caz nu putem amâna sarcina analizării partidelor burgeze, cu atât mai mult cu cât perioada libertăților din octombrie, pe de o parte, și perioada Dumei I, pe de altă parte, au și dat, fără îndoială, rezultate *importante* de care nu putem să nu ținem seamă. Atât lupta revoluționară fățișă, sub formă de grevă, insurecție etc., cât și noua campanie electorală vor cere ca partidul nostru să-și definească clar și precis atitudinea față de diferitele partide, ceea ce nu se poate face decât pe baza unei ana-

lize științifice, adică din punct de vedere de clasă, a acestor partide.

Să începem prin a enumera, de la „dreapta“ la „stînga“, partidele politice (sau, dacă vrei, *tipurile* * de partide) cît de cît importante: 1) Uniunea poporului rus²⁵, monarhiștii²⁶ etc. 2) Partidul ordinii. 3) Octombriștii. 4) Partidul înnoirii pașnice²⁷. 5) Partidul reformelor democratice²⁸. 6) Cadeții. 7) Independenții²⁹, radicalii³⁰, bezzaglavții etc. 8) Socialiștii-populiști trudovici³¹. 9) Socialiștii-revoluționari³². 10) Maximaliștii³³. 11) Social-democrații — menșevici și bolșevici. Pe anarhiști nu-i punem la socoteală, pentru că ar fi prea riscant să spunem că ei (ba, poate, și maximaliștii) constituie un partid politic.

În acest peștiș șirag de partide se disting clar *cinci tipuri* principale de partide politice din țara noastră: 1) ultrareacționarii; 2) octombriștii; 3) cadeții; 4) trudovicii și 5) social-democrații. Analiza naturii de clasă a diferitelor partide dovedește justetea acestei clasificări.

Că social-democrația constituie un tip aparte este în afară de orice îndoială. Ea este un tip general-european. Atît prin compoziția sa, cît și prin punctul său de vedere strict și consecvent proletar, ea este în Rusia singurul partid *muncitoresc*, partidul *proletariatului*.

Apoi tot atît de evident este că și *trudovicii* constituie un tip aparte. Aici intră: „partidul socialist-populist al muncii“, socialiștii-revoluționari propriu-ziși și, în sfîrșit, maximaliștii. Toți aceștia se situează pe punctul de vedere principial al „criteriului muncii“. Pe toți aceștia îi caracterizează tendința de a uni laolaltă pe proletar și pe micul producător în cadrul unui singur „Grup al muncii“. Ei vor să se sprijine mai ales pe țărănime. Iar faptul că în Duma de stat majoritatea deputaților țărănimii s-au unit în cadrul Grupului trudovic³⁴ a dovedit efectiv că

* Spunem *tipuri* de partide, în primul rînd, pentru că este imposibil să urmărești toate micile subdiviziuni, care de altfel nici nu au vreo importanță (de pildă, deosebirea dintre partidul industrial progresist²² sau dintre uniunea democratică a constituționaliștilor²⁴ și partidul ordinii²⁴ este cu totul infimă), iar în al doilea rînd, pentru că ar fi greșit să luăm în considerație numai partidele formal constituite, omițînd curente politice cu fizionomie pe deplin conturată. E de ajuns ca în atmosfera politică să se producă o schimbare oricît de mică, pentru ca în cîteva săptămîni aceste curente să se cristalizeze sub formă de *partide*.

(Într-o măsură mai mare sau mai mică) aceste curente au reușit să pună într-adevăr bazele organizării politice a țărănimii.

Ce-i drept, partidele politice care țin de acest tip sînt incomparabil mai puțin formal constituite și mai puțin închegate decît partidul social-democrat. Formal, nu există un partid al maximaliștilor, cu toate că ruptura dintre ei și socialiștii-revoluționari este un fapt împlinit, pe care-l atestă poziția lor de sine stătătoare atît în domeniul activității publicistice, cît și în cel al acțiunilor teroriste. În cadrul Dumei de stat, socialiștii-revoluționari nu au format o fracțiune proprie, dar acționează în spatele unei părți a trudovicilor. „Partidul socialist-populist al muncii“ este și el abia pe cale să ia ființă, cu toate că în publicistică el se manifestă acum nu numai în bloc cu socialiștii-revoluționari puri, ci și întru totul independent de ei; în Dumă, liderii lui au acționat și ei în parte laolaltă cu socialiștii-revoluționari, iar în parte independent de ei. „Procese-verbale ale primului congres al partidului socialist-revoluționar“ (Paris, 1906) de asemenea arată că socialiștii-populiști trudovici s-au prezentat ca un „grup“ aparte, independent de partidul socialiștilor-revoluționari. Pe scurt, în această tabără găsim (1) un partid conspirativ (partidul socialist-revoluționar) care e complet incapabil să creeze o organizație cît de cît trainică și avînd cît de cît un caracter de masă, — un partid care nu este în stare să acționeze independent, sub propriul său steag, nici în Duma de stat și nici pe tărîmul publicisticii într-o perioadă de libertăți; (2) un partid legal pe cale de a lua ființă (partidul socialist-populist al muncii), care s-a manifestat ca grup aparte la congresul socialiștilor-revoluționari (decembrie 1905), dar care pînă în prezent nu a fost în stare nici măcar să înceapă crearea unei organizații de masă, iar în Duma de stat și pe tărîmul publicisticii acționează de cele mai multe ori în bloc cu socialiștii-revoluționari.

Faptul că, după două perioade de relativă libertate (perioada „octombrie“ și perioada „Dumei“), trudovicii continuă să rămîină politicește neconstituiți nu este, desigur, ceva întîmplător. Aici se resimte, fără doar și poate, îm-

prejurarea că, în comparație cu proletariatul, mica burghezie (îndeosebi cea de la sate) este mai puțin capabilă de organizare. Este cert de asemenea că disensiunile ideologice din rîndurile trudovicilor reflectă și ele situația extrem de instabilă a micului producător în societatea contemporană: aripa de extremă dreaptă a trudovicilor („partidul socialist-populist al muncii“, în frunte cu alde Peșehonov) se deosebește prea puțin de cadeți, deoarece șterge din program atît republica, cît și trecerea întregului pămînt în mîinile țărănimii; aripa de extremă stîngă a trudovicilor, maximaliștii, se deosebesc foarte puțin de anarhiști.

Aceste două extreme marchează, ca să zicem așa, amplitudinea oscilațiilor politice ale micii burghezii muncitoare. Din punct de vedere economic este întru totul explicabil că tocmai mica burghezie dă dovadă de o astfel de nestatornicie. Nu încapе îndoială că viitorul apropiat al revoluției ruse va determina mai curînd o accentuare, și nu o diminuare a acestei nestatornicii. Dar, constatînd-o și explicînd-o pe aceasta din urmă, nu trebuie să uităm marea însemnătate politică a partidelor de tip trudovic. O libertate politică reală va întări în primul rînd tocmai aceste partide, pentru că, fără libertate politică, capacitatea lor de organizare este mai mică decît aceea a burgheziei sau a proletariatului. Pe de altă parte, într-o țară prin excelență mic-burgheză și țărănească cum este Rusia, e cu totul inevitabilă formarea unor partide mic-burgheze sau „trudovice“ șovăielnice din punct de vedere ideologic și nestatornice din punct de vedere politic, dar foarte mari prin numărul membrilor lor.

Într-o țară ca Rusia, deznodămîntul revoluției burgheze depinde în cea mai mare măsură de comportarea politică a micilor producători. Că marea burghezie va trăda este un lucru care nu poate fi pus la îndoială (pe trei sferturi ea a și trădat). Că proletariatul va fi luptătorul cel mai de nădejde e un lucru care, după evenimentele din octombrie și decembrie, nici nu mai trebuie dovedit în ceea ce îi privește pe muncitorii din Rusia. Mica burghezie însă este tocmai acea mărime variabilă care va determina deznodămîntul. De aceea social-democrații tre-

buie să urmărească foarte atent actualele ei oscilații politice între servilismul loial al cadeților și lupta revoluționară îndrăzneată, necruțătoare. Și ei nu trebuie să se limiteze la urmărirea acestui proces, ci pe cât posibil să și caute, bineînțeles, să-l influențeze în spirit proletar.

Să mergem mai departe. Cadeții reprezintă și ei, fără îndoială, un tip aparte. Partidul reformelor democratice, la dreapta lor, și independenții, radicalii etc., la stînga lor, nu sînt decît ramificații cu totul neînsemnate. În actuala epocă politică, cadeții reprezintă un tip politic de sine stătător. Deosebirea dintre ei și trudovici este clară. Trudovicul tipic e țăranul conștient. Lui nu-i este străină tendința de a cădea la învoială cu monarhia, de a se potoli pe peticul *său* de pămînt în cadrul orînduirii burgheze, dar în momentul de față principalele sale forțe sînt angajate în lupta împotriva moșierilor, pentru pămînt, în lupta împotriva statului feudal, pentru democrație. Idealul său este desființarea exploatării, desființare pe care o concepe însă într-o manieră mic-burgheză, și de aceea în *practică* năzuința lui îl determină să lupte nu împotriva oricărei exploatări, ci numai împotriva exploatării din partea moșierilor și a mării finanțe. Cadetul este intelectualul burghez tipic și, în parte, chiar moșierul liberal. Pactizarea cu monarhia și curmarea revoluției — iată principala lui năzuință. Absolut incapabil de luptă, el este un adevărat samsar. Idealul său — perpetuarea exploatării burgheze în forme rînduite, civilizate, parlamentare. Forța lui politică rezidă în unirea mării mase a intelectualității burgheze, care, necesară în orice societate capitalistă, este însă bineînțeles absolut incapabilă să exercite o influență cît de cît serioasă în direcția unei schimbări reale a rînduielilor proprii acestei societăți.

Octombristul tipic nu este intelectualul burghez, ci reprezentantul mării burghezii. El nu este ideologul societății burgheze, ci stăpînul ei nemijlocit. Direct interesat în exploatarea capitalistă, el disprețuiește orice teorie, își bate joc de intelectualitate, respinge orice pretenții de „democratism“, proprii cadeților. El este burghezul — om de afaceri. Ca și cadetul, vrea și el o tranzacție cu monarhia, dar prin această tranzacție el subînțelege nu

un sistem politic sau altul, nu parlamentarismul, ci o înțelegere între câteva persoane — sau câțiva lideri — și camarilă în scopul de a subordona nemijlocit burgheziei guvernante pe funcționarul rus obtuz, greoi și de o venalitate asiatică. Octombristul este cadetul care își aplică în practică teoriile burgheze. Cadetul este octombristul care în orele libere, când nu se îndeletnicește cu jecmănirea muncitorilor și a țăranilor, visează la o societate burgheză ideală. Nu mai trebuie decât ca octombristul să se deprindă nițel cu manierele parlamentare și cu fățărnicia politică a jocului de-a democratismul, iar cadetul să mai învețe nițel practica afacerismului burghez — și atunci vor fuziona, în mod necesar și inevitabil, cu totul independent de faptul dacă această fuziune va putea fi realizată chiar în momentul de față și chiar de actualii partizani ai „înnoirii pașnice“.

Dar să nu vorbim de viitor. Sarcina noastră este să învățăm să înțelegem prezentul. Atît timp cît odioasa camarilă își păstrează întreaga putere, este foarte firesc că înseși frazeologia democratică a cadeților și opoziția lor „parlamentară“ servesc *în practică* mai întîi de toate elementelor situate la stînga lor. Este de asemenea firesc că octombristul, fiind direct ostil acestor elemente, se îndepartează mînios de cadet și sprijină (în alegerile pentru Duma I) pe ultrareacționarii guvernamentali.

Ultimul tip de partid politic îl constituie la noi ultrareacționarii. Spre deosebire de cei de teapa lui Gucikov, ei nu vor „constituția de la 17 octombrie“, ci menținerea și restabilirea integrală a absolutismului. Interesele lor cer păstrarea intactă a putregaiului, a inculturii și venalității, care prosperă sub atotputernicia monarhului adorat. Pe ei îi unește lupta înverșunată pentru menținerea privilegiilor camarilei, pentru păstrarea posibilității de a jefui, de a împila întreaga Rusie și de a-i pune călușul în gură. Hotărîrea lor de a apăra cu orice preț actualul guvern țarist îi determină adeseori să se unească cu octombriștii, și de aceea cînd e vorba, bunăoară, despre cei din partidul ordinii e foarte greu de spus unde sfîrșește ultrareacționarul și unde începe octombristul.

Așadar, într-un răstimp extrem de scurt, revoluția rusă a scos la iveală principalele tipuri de partide politice, corespunzătoare tuturor claselor principale ale societății ruse. Avem partidul proletariatului conștient, socialist, — avem partide ale micii burghezii radicale sau radicalizante, și în primul rând ale micii burghezii sătești, adică ale țărănimii, — avem partide burghezo-liberale și partide burgheze reacționare. Neconcordanța dintre formațiile politice și diviziunile economice, de clasă, constă doar în faptul că celor două grupuri din urmă le corespund nu două, ci trei grupuri de partide politice: cadeții, octombriștii și ultrareacționarii. Dar această neconcordanță se explică foarte bine prin particularitățile trecătoare ale momentului de față, când lupta revoluționară a devenit extrem de ascuțită, când în practică este extrem de greu să desparti apărarea absolutismului de apărarea cu orice preț a monarhiei, când gruparea după criteriul economic (pentru un capitalism progresist sau pentru un capitalism reacționar) se încrucișează în mod firesc cu gruparea politică (pentru actualul guvern sau împotriva lui). Dar afinitatea dintre cadeți și octombriști este prea evidentă, și de aceea cu greu ar putea cineva să conteste că formarea unui mare partid burghezo-liberal, animat de spirit „practic”, este inevitabilă.

În concluzie: procesul de formare a partidelor politice în Rusia constituie o confirmare strălucită a teoriei marxiste.

P.S. Articolul de față a fost scris înainte de scindarea „Uniunii 17 octombrie”. Acum, plecarea lui Șipov și iminenta creare a unui partid liberal moderat (octombriștii de stînga, partizanii înnoirii pașnice și cadeții de dreapta) vor contribui, desigur, ca toate partidele politice din Rusia să se reducă la cele patru tipuri principale existente în orice țară capitalistă.

INSEMNĂRI PE MARGINEA PRIMULUI NUMĂR AL ZIARULUI „SOȚIAL-DEMOKRAT”³⁵

Articolul „Acțiunile de partizani”, apărut în primul număr, recent sosit, al ziarului „Soțial-Demokrat” (*editat de C.C. al P.M.S.D.R.*), confirmă din plin cele spuse de noi în nr. 5 al ziarului „Proletarii”³⁶ despre caracterul stereotip și neistoric al raționamentelor uzuale, filistine pe această temă*. În cor cu liberalii, autorul tună și fulgeră împotriva jafurilor, împotriva anarhismului, blanquismului și tkacevismului³⁷, împotriva tâlhăriei la drumul mare („dorojnîie razboiniki”, cum sună traducerea proastă din limba germană). Liberalul rămîne consecvent atunci cînd respinge *orice* luptă armată împotriva guvernului, calificînd-o drept „anarhie”. Spre deosebire de el, un social-democrat care în vorbe nu respinge această luptă, dar care în fapt nu cercetează problema *din acest punct de vedere* trece în fond pe poziția liberalismului. Iată un exemplu caracteristic. „Întrucît chiar partidele revoluționare iau sub patronajul lor anarhia, ele stîrnesc împotriva lor clasele burgheze și mic-burgheze, făcînd astfel jocul reacțiunii”. Așadar, ori patronarea luptei armate *anarhice*, ori renunțarea la orice luptă armată! După părerea autorului, altă soluție nu există. El *nu concepe* o luptă armată organizată, sistematică, principială, politicește educativă. Cît de sărac îi este arsenalul!

„Una dintre formele acțiunilor de partizani ale revoluționarilor — exproprierea de bunuri particulare și de bunuri ale statului — a și fost condamnată de practica

* Vezi volumul de față, pag. 1—12 — *Nota red.*

Prima pagină
a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Însemnări pe marginea
primului număr al ziarului
«Soțial - Demokrat»». ~ 1906
Micșorat

vieții”. Dar acesta e un neadevăr flagrant, tovarășe ! Este exclus să nu știți că au fost organizații *menșevice*, care după Congresul de unificare au participat direct sau indirect la exproprierea de bunuri ale statului, la „*utilizarea*” *prăzii* etc. E foarte rău când la un social-democrat vorba se desparte de faptă. Asta duce la fățărnicie. Cine procedează astfel ori nu are conștiința curată (ipoteză pe care noi o considerăm exclusă), ori se călăuzește după o teorie superficială, incoerentă.

În coloanele aceluiași număr al ziarului „Social-Demokrat”, tov. Akselrod ne răspunde pe un ton iritat la o notă publicată în „Proletarii” nr. 1 *. O coloană și jumătate, culese cu petit, abundă în tot felul de nedumeriri, exclamații, asigurări și reproșuri la adresa noastră, pentru faptul că, vorbind despre agitația sa în favoarea convocării unui congres muncitoresc, am spus că el o desfășoară „fără știrea” partidului. Akselrod nu poate pricepe nici în ruptul capului ce am vrut să spunem prin aceasta. În același timp însă chiar el ne spune : „În viitorul apropiat voi *uza* de ea (de posibilitatea pe care o am) pentru a aduce problema congresului muncitoresc în *arena discuției politice*” (subliniat de noi). Asta trebuia s-o faceți de mult ! Trebuia să *începeți* prin „a aduce problema în arena discuției *politice*”, și nu a șușotelilor de cerc. Atunci agitația dv. ar fi fost corectă, dusă deschis în cadrul partidului, demnă de clasa revoluționară. Atunci presa burgheză ar fi fost lipsită de posibilitatea de a semăna confuzie în rîndurile social-democrației și de a-i știrbi prestigiul, publicînd note senzaționale în legătură cu aceste șușoteli de cerc și stîrnind mii de nedumeriri. E foarte regretabil că și acum, în tardiva și mult prea lungă sa „scrisoare către redacție”, Akselrod *ocolește* fondul problemei și nu spune *absolut nimic* din care să se vadă ce fel de congres propune el, cînd, pe ce baze, de către cine și în ce scop urmează să se facă convocarea lui. Akselrod se limitează la fraze de felul acesteia : pregătirea congresu-

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 364. — Nota red.

lui va avea asupra social-democrației un efect înviorător, „în aceeași măsură în care această pregătire va avea un conținut cu adevărat social-democrat, adică în măsura în care interesele de cerc și răfuielile fracționiste vor face loc problemelor și sarcinilor social-politice nemijlocit legate de interesele vitale ale clasei muncitoare“.

Ba s-avem iertare, tovarășe! Asta înseamnă a înșira vorbe mari pentru a nu spune absolut nimic. Pregătirea congresului va înviora social-democrația în aceeași măsură în care această pregătire va fi cu adevărat social-democrată! Ideea e și nouă, și inteligentă. „Răfuielile fracționiste“ trebuie să facă loc problemelor și sarcinilor social-politice, iar pe de altă parte tocmai înțelegerea diferită a acestor probleme și sarcini a dus la împărțirea partidului în două fracțiuni! Exact ca în povestea cu cocoșul roșu.

Pe aceeași pagină a ziarului, Plehanov se dedă la insinuări vulgare și stângace în legătură cu motivele luptei pentru convocarea congresului partidului și laudă tot atît de stîngaci „ideea fericită“ a lui Akselrod cu privire la convocarea „cît mai grabnică“ a unui congres muncitoresc. Da, da... Poate exista oare, într-adevăr, o idee mai fericită decît aceea că o acțiune cu adevărat social-democrată înviorează social-democrația?

În articolul de fond al ziarului „Soțial-Demokrat“ citim: „Acum, ca și după Congresul al II-lea, cele două fracțiuni (bolșevicii și menșevicii) par a fi la fel de puternice sub raport numeric“, iar ceva mai jos citim încă o dată: „Acum, ca și după Congresul al II-lea, cele două fracțiuni se bucură de aceeași influență în partid“. Ideea autorului e clară. Formulată în articolul de fond al unei „publicații a C.C.“, adică al unei publicații oficiale, ea capătă o semnificație importantă. Partidul clasei muncitoare trebuie să știe precis din cine se alcătuiesc „fracțiunile“ lui și cît de puternice sînt ele. Dar pe ce se bazează părerea că ele sînt egale?

Una din două: ori autorul are în vedere numai partea rusă a partidului (plus Caucazul), ori pune la socoteală

și pe polonezi, pe letoni și Bundul³⁸. Dacă admitem prima ipoteză, rezultă că, potrivit părerii autorului, după Congresul al IV-lea (Congresul de unificare), „majoritatea” s-a întărit considerabil pe seama „minorității”, întrucât la acest congres au fost reprezentați circa 13 000 de bolșevici și circa 18 000 de menșevici. Dar această ipoteză e puțin probabilă, căci de o lună și mai bine toate partidele social-democrate naționale s-au unit cu P.M.S.D.R. Prin urmare, trebuie să admitem ipoteza a doua. În acest caz este clar că polonezii și letonii au fost trecuți alături de bolșevici, iar *Bundul alături de menșevici*. Considerând că, potrivit datelor înregistrate la ultimele congrese ale partidelor social-democrate naționale, partidul polonez și cel leton numără circa 40 000 de membri, iar Bundul circa 33 000 de membri, rezultă că cele două fracțiuni sînt într-adevăr aproximativ egale.

Se pune însă întrebarea : e oare just ca Bundul să fie trecut alături de menșevici ? Firește, dacă așa spune C.C., trebuie să-l credem, dar este necesar să stabilim cu precizie semnificația acestui mod de a grupa diferitele părți ale partidului. În domeniul tacticii, el nu-și găsește o confirmare în ultimele rezoluții ale Bundului, luate în ansamblul lor. Prin urmare, explicația trebuie căutată în poziția Bundului în problemele *organizatorice*. Ziarul C.C. pare a ține seama, ca de un fapt *real*, de împrejurarea că Bundul nu cere convocarea unui congres extraordinar. Cine vrea o schimbare reală a politicii întregului partid, adică a politicii C.C., trebuie să ceară convocarea congresului ; cine nu o cere, acela nu vrea cu adevărat o schimbare — iată esența acestei înlănțuiri de idei.

Această argumentare este peremptorie, și socotim că e de datoria noastră să contribuim ca toate organizațiile partidului nostru s-o înțeleagă limpede și s-o aprecieze just. Într-adevăr, într-o organizație democratică, neutralitatea e aproape imposibilă, iar abținerea echivalează adesea cu o acțiune. Rezultatul acestei „acțiuni” este evident. Un ziar al C.C. propagă idei extrem de confuze în legătură cu convocarea unui „congres muncitoresc” și adoptă în problemele tactice o poziție hotărît și consecvent men-

șevică. Ce urmări nefaste pot decurge de aici pentru întregul partid în cazul unei campanii electorale sau al unor noi chemări la acțiune se vede foarte bine din „lozincile” lansate de C.C. în perioada Dumei și după dizolvarea ei. Prin actuala lui „abținere”, Bundul a devenit într-adevăr părtaș la tactica și la politica menșevică a C.C.

*Scris la începutul
lunii octombrie 1906*

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVI*

Se tipărește după manuscris

MINTEA CEA DE PE URMĂ A RADICALULUI RUS !

Ziarul „Tovariși”³⁹ din 20 septembrie publică o extrem de instructivă „convorbire” între un cadet și un om politic mai de stînga (un trudovic ?), care exprimă punctul de vedere al d-lui V. V. H—ov, colaborator al acestui ziar. Iată cum îl dăscăleşte radicalul pe cadet :

„Nu este oare invers ?” — Întreabă el pe cadet, care perora pe tema că generatoare de forță e numai convingerea oamenilor că luptă pentru un drept al lor. „Oare nu forța este aceea care generează convingerea inviolabilității dreptului ?”. „Activitatea partidului vostru... este, după părerea mea, o mostră de donchișotism politic... Ați cultivat ficțiuni”... „De vină sînt iluziile voastre constituționaliste... Ceea ce spuneți voi și felul cum vorbeți au generat o încredere exagerată în atotputernicia Dumei, ceea ce nu era de natură să contribuie la concentrarea forțelor sociale... Ori de cîte ori vă auzeam vorbind în incinta Dumei și în afara ei, îmi ziceam că ar trebui să încetați a privi Duma ca pe un organ constituțional și să nu vedeți în ea decît un organ al voinței sociale, care luptă împotriva unei alte voințe... Starea de lucruri cerea în primul rînd organizarea forțelor proprii... Duma trebuia să depună toate eforturile ca să creeze ea însăși aparatul pe care legea nu i-l dădea... Iluziile constituționaliste — iată punctul vostru slab... De fiecare dată mă convingeam de faptul că ficțiunile constituționaliste sînt adînc înrădăcinate în partidul vostru... Eu vă detest (pe voi, cadeții) pentru că au fost perioade cînd încetați să

vă considerați parte beligerantă și deveneați un fel de lichidatori ai luptei. Voi propuneați, de altfel, lucruri care în alte țări au fost obținute prin luptă între cele două părți“.

Instructive cuvinte, nu-i așa? Păcat doar că bravul nostru bernsteinian ⁴⁰ „a adus în scenă“ un cadet din caleafară de prost, ca să-l poată învinge în „discuție“. Se găesc totuși și cadeți mai deștepți. Sînt cadeți care urmăresc cu atenție publicațiile menșevice, și în special scrierile lui Plehanov. Un asemenea cadet ar fi dat un altfel de răspuns interlocutorului său.

Dragul meu radical! — ar fi spus el. — Qui prouve trop, ne prouve rien. Cine dovedește prea mult nu dovedește nimic. Dv. însă vreți să dovedeți, fără îndoială, *prea* mult din punctul de vedere al propriei dv. poziții. Oare nu voi ne-ați sprijinit în alegerile pentru Dumă și nu voi ați luptat împotriva boicoteștilor? Alegerile însă implicau anumite *obligații*. Aceste alegeri s-au desfășurat în *întregime* sub semnul a ceea ce dv. numiți acum „iluzii constituționaliste“ (vai, ce oroare! mi se pare că v-ați împuiat capul cu scrieri bolșevice!). Chiar în ziarul nostru, în „Tovariși“, aș putea să vă arăt, stimabile radical, un pasaj — și nu numai unul! — în care dv. (nu chiar neapărat dv. personal, ci tovarășii dv. de idei) îl încredințați pe credulul filistin rus că miniștrii netrebnici vor trebui să-și dea demisia, dacă în alegeri va ieși învingător partidul „libertății poporului“. Cum? Ați uitat? Noi însă n-am uitat, ținem foarte bine minte. Și nu puteam participa la alegeri, stimabile, fără a promite că vom fi loiali, fără a făgădui în mod solemn că vom folosi exclusiv metode constituționale de luptă. Noi însă, noi, partidul libertății poporului, cînd promitem ceva, nu putem să nu ne ținem de cuvînt!

Dv. spuneți că am crezut prea mult în atotputernicia Dumei, ceea ce nu era de natură să contribuie la concentrarea forțelor „propriei“? Dar, pentru Dumnezeu, citiți ce a scris Plehanov, acest publicist care reprezenta pentru dv. o autoritate incontestabilă. Se știe doar că nu cadeților, ci dv. și tovarășilor dv. de idei vă place să declarați în discuții intime că, la drept vorbind, sînteți în toate

privințele social-democrați și v-ați declara ca atare dacă... dacă social-democrația ar adopta întru totul punctul de vedere al lui Plehanov. Și oare nu Plehanov a spus la Congresul de unificare al P.M.S.D.R. că numai niște anarhiști pot vorbi de iluzii constituționaliste ? Oare nu Plehanov a propus o rezoluție în care Duma era denumită nu numai *putere* în stat — și această denumire a fost confirmată de Congresul de unificare al social-democrației !! —, ci chiar o putere „creată de țar și instituită prin lege“ ? Oare nu Plehanov a scris, în preanonatul organ de presă al menșevicilor — și se știe doar că dv., domnilor de la „Nașa Jizn“⁴¹, ați încurajat întotdeauna aceste tendințe ale menșevicilor ! — că munca organică în incinta Dumei are o valoare agitatorică deosebit de mare ? Iar dv. l-ați aplaudat pe Plehanov și i-ați admirat în presă „curajul“ (da ! da ! chiar așa ați spus !) de care dă dovadă în lupta împotriva „blanquismului“ ! Nici nu s-a uscat încă bine cerneala cu care vă scriați elogiile și ați și început să repetați cele mai regretabile aberații blanquiste !!

Dacă cadetul s-ar apăra în felul acesta, apărarea lui s-ar transforma într-un atac și radicalul ar suferi o înfrângere zdrobitoare...

. Prin actuala sa critică deplasată la adresa iluziilor constituționaliste, radicalul acesta ne amintește de personajul din poveste care, văzînd o înmormîntare, strigă : „azi unul, mâine doi“. Într-adevăr : cînd era imperios necesară și deosebit de importantă lupta împotriva iluziilor constituționaliste ? Evident, atunci cînd ele erau în floare și puteau să aducă, aduceau efectiv un *mare* prejudiciu, ademenind tot felul de „forțe minore“. Cu alte cuvinte, atunci cînd masei largi putea și *trebuia* să i se pară că există o constituție, deși în realitate nu exista nici un fel de constituție. Așa stăteau lucrurile în perioada alegerilor pentru Duma I și în perioada de activitate a Dumei, adică în martie—iunie 1906. Pe vremea aceea iluziile constituționaliste au adus un *mare* prejudiciu. Dar atunci luptau împotriva lor numai social-democrații bolșevici, mergînd împotriva curentului. Pe atunci d-nii H-ov și ceilalți publiciști de la „Novaia Jizn“ *întrețineau* aceste

iluzii, „războindu-se“ cu bolșevicii și dojenindu-i pentru critica lor vehementă la adresa cadeților.

Acum Duma e dizolvată. Cadeții sînt zdrobiți. Nimeni nu mai crede că există constituție. Acum pînă și animale nu prea nobile pot să dea cu copita în cadeți („noi îi dojenim“ — vezi „convorbirea“) și să blesteme la fiecare pas iluziile constituționaliste. Ehei, domnilor radicali, după război mulți viteji se-arată!...

Atitudinea d-lui H-ov & Co. ne oferă un exemplu edificator de felul în care acești oameni care se consideră militanți politici instruiți și chiar independenți sau radicali se lasă duși de curent, dînd dovadă de neputință și de lipsă de principii, de bicsnicie și de lipsă de voință. În perioada martie—iunie 1906, ei întretin iluziile constituționaliste spunînd că Duma constituie o putere în stat, se tîrăsc în coada cadeților, strîmbă din nas cu dezgust cînd acest partid, la modă pe atunci, este criticat fără cruțare. În septembrie 1906, ei îi „dojenesc“ pe cadeți și „se războiesc“ cu iluziile constituționaliste, neînțelegînd că și de data aceasta au rămas în urmă, că acum nu mai e de ajuns atîta, ci e nevoie de o chemare directă la o anumită formă de luptă revoluționară (determinată de dezvoltarea istorică anterioară).

Ar fi bine dacă, din exemplul acestor domni, intelectualitatea rusă, din rîndurile căreia ies o mulțime de neisprăviți de acest soi, ar învăța să vadă tot răul pe care îl aduce oportunismul. Greșit se crede la noi adesea că acest cuvînt este „pur și simplu o vorbă de ocară“, fără a se aprofunda sensul lui. Oportunistul nu-și trădează partidul, nu se leapădă de el, nu-l părăsește. El continuă să-l slujească cu sinceritate și sîrguință. Dar trăsătura lui tipică și caracteristică este tendința de a ceda sub influența unor stări de spirit trecătoare, incapacitatea de a rezista modei, moliciunea și miopia politică. Oportunismul înseamnă sacrificarea intereselor permanente și esențiale ale partidului de dragul intereselor lui de moment, trecătoare, secundare. E de ajuns un oarecare avînt al industriei, o relativă înflorire a comerțului, o ușoară înviorare a liberalismului burghez, pentru ca oportunistul să înceapă a striga : nu speriați burghezia, nu vă feriți de

ea, lăsați „vorbăria“ pe tema revoluției sociale! A fost de ajuns să se întrunească Duma, să adie a „primăvară“ polițienesc-constituțională, pentru ca oportunistul să spună că Duma e o putere în stat, să blesteme „nefastul“ boicot, să se declare pentru revendicarea unui guvern sprijinit de Dumă, adică a unui guvern cadet. Dar când valul s-a retras, oportunistul începe, tot atît de sincer și tot atît de deplasat, „să dojenească“ pe cadeți și să critice iluziile constituționaliste.

În condiții cînd predomină o asemenea mentalitate de intelectual nu este cu puțință o politică consecventă, demnă de o clasă cu adevărat revoluționară, o politică care, trecînd prin toate micile devieri și oscilări, să ducă ferm la pregătirea bătăliei decisive, necruțătoare, împotriva dușmanului. De aceea proletariatul conștient trebuie să știe să adopte o atitudine critică față de intelectualii care se situează de partea sa, trebuie să învețe să combată fără cruțare oportunismul în politică.

„Vestnik Jizni“ nr. 12
din 18 octombrie 1906
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în revistă

CU PRIVIRE LA REZULTATELE CONGRESULUI CADEȚILOR ⁴²

Am arătat în repetate rânduri că, în lupta sa împotriva revoluției muncitorești-țărănești, absolutismul lovește inevitabil și în opoziția liberală. Din moment ce proletariatul tace, guvernul pogromiștilor nu va lăsa, desigur, să-i scape prilejul de a sugruma și pe cadeți. Acum el sugrumă pe membrii partidului înnoirii pașnice. Nici pe octombriști nu-i prea vede el acum cu ochi buni. Și chiar dacă, datorită curților marțiale, pocnetele revolvelelor, exploziile bombelor și clasicul „sus mâinile!“ vor amuți pentru un timp, asta nu înseamnă, desigur, că cadeții și membrii partidului înnoirii pașnice vor căpăta, în sfârșit, mult dorita tihnă a luptei legale, constituționale.

S-ar fi putut crede că, în urma furibundeia reacțiuni dezlănțuite, cercurile conducătoare ale opoziției liberale vor fi împinse mult spre stînga. Dizolvarea Dumei a spulberat iluziile constituționaliste. Printre colaboratorii ziarului „Tovarișci“ sau ai ziarului „Stolicinaia Poșta“ ⁴³ nu mai există acum nici unul care să nu înțeleagă acest lucru. Se părea că suprimarea presei cadete (a întregii prese provinciale și a unei părți considerabile a celei din capitală), interzicerea congresului, refuzul de a legaliza partidul, darea în judecată a tuturor semnatarilor apelului de la Vîborg ⁴⁴ vor constrînge pe cadeți să renunțe la punctul de vedere al organizării opiniei publice și să se situeze, în sfârșit, pe punctul de vedere al organizării forțelor sociale. Se părea de asemenea că, dacă liderii cadeților nu vor avea curajul eroic de a trece demn în

ilegalitate, armata membrilor de rînd îi va părăsi îndată pe acești lideri.

Congresul cadeților a arătat că aceste presupuneri sînt lipsite de temei. Cel puțin deocamdată. Congresul a sancționat, ce-i drept, fără prea mare entuziasm, lozinca „pasul pe loc“, sau, mai bine zis, lozinca „nici un pas înainte“, pe care i-a propus-o comitetul central. Congresul a adoptat o rezoluție cu privire la organizarea forțelor sociale, rezoluție cu totul platonice însă, care în nici o privință nu obligă pe nimeni la nimic și care nu indică nici măcar scopul în vederea căruia și în cadrul înfăptuirii căruia pot și trebuie să se organizeze aceste forțe. Congresul a adoptat — ce-i drept cu o majoritate relativ neînsemnată — faimosul punct 4 din rezoluția cu privire la tactică, punct care proclamă rezistența pasivă a partidului față de rezistența pasivă care crește spontan în păturile de jos ale poporului și pe care o recomandă apelul de la Vîborg. Congresul s-a încheiat ca congres al unui partid unic și indivizibil — „partidul libertății poporului“.

Fără îndoială că așa și trebuia să se întîmple. Ceasul scindării partidului cadet încă nu a sunat. Dacă contradicțiile de clasă au reușit deja să aducă irevocabil în tabăra contrarevoluției fățișe pături largi ale marii burghezii, ele nu au reușit încă să descompună în suficientă măsură păturile largi ale burgheziei mici și mijlocii, care în alegeri a votat pentru cadeți. Deocamdată nu există indicii obiective care să arate că revoluția imprimă provincialului de rînd acea teamă burgheză care a pus stăpînire pe „umaniștii călăi“ de teapa lui Gucikov.

Această descompunere progresează rapid. Și desigur că nici liderii cadeților nu sînt convinși că *blocul* pestriț al „libertății poporului“, înjghebat de ei, va rezista încercărilor la care îl supune lupta social-politică în curs de ascuțire.

În desfășurarea revoluției ruse va surveni, desigur, un moment fatal în care scindarea acestui bloc va deveni absolut inevitabilă. Acest moment va fi atins și depășit atunci cînd vîrtejul insurecției muncitorești-țărănești va antrena irevocabil păturile cele mai largi ale micii burghezii — și, în parte, ale celei *mijlocii* — de la orașe.

Atunci și numai atunci din imensul bloc cadet nu va rămîne într-adevăr decît burghezia mijlocie avută, care este, fără îndoială, predestinată să împărtaşească în cele din urmă teama burgheză a d-lui Gucikov. Atunci se va risipi mirajul revoluției naționale, care este încă atît de puternic astăzi și care pe mulți îi împiedică să aprecieze cum se cuvine rolul creator, cu adevărat gigantic, al contradicțiilor de clasă în revoluția rusă. În acel moment, marele partid politic bazat pe organizarea *opinie* publice va deveni un anacronism de multă vreme depășit, iar toate elementele mișcării cu adevărat de masă, atît cele de dreapta cît și cele de stînga, vor rezerva forței, forței materiale nude, acel uriaș rol nu numai destructiv, ci și constructiv, fără de care desigur că nu poate fi concepută desăvîrșirea reală a revoluției. Acolo însă unde forța materială intră în drepturile ei suverane nu e loc pentru hegemonia burghezo-cadetă. Mărturie în acest sens stă tot trecutul luptei noastre ; nu trebuie să fii profet pentru a prezice fără greș că același lucru se va întîmpla dacă vom trece printr-un nou avînt al revoluției. Cadetul este un pârtaș „legitim“ la împărțirea prăzii revoluției, dar nimic mai mult.

De aceea au avut dreptate, fără s-o știe, aceia dintre liderii cadeți care au propus ca apelul de la Viborg să fie considerat pur și simplu o greșeală comisă într-un moment de înflăcărare, întrucît acest apel conține un îndemn *direct* la tactica rezistenței pasive. Căci în condițiile actualei încordări a luptei nu există și nu poate exista o rezistență pasivă de masă care să nu se transforme direct într-o ofensivă activă. D-l Struve are perfectă dreptate cînd spune că această metodă civilizată de luptă (în opoziție, vedeți dv., cu metoda pur revoluționară, ofensivă) poate fi folosită numai împotriva unui guvern civilizat, constituțional. Este în afară de orice îndoială că, la primele semne de refuz în masă de a plăti impozitele și de a da recruți, banda lui Stolîpin își va pune în mișcare detașamentele de pedepsire. Și cine va opri atunci populația să treacă la apărare, la ofensivă activă cu arma în mînă ?

Apelul de la Viborg a fost însă, în cazul cel mai bun, chiar și în momentul semnării lui în accepția pur cadetă,

o simplă amenințare la adresa guvernului că se va trece la o astfel de ofensivă, și nicidecum o lozincă practică. Iar în cazul de față d-nii Miliukov și Struve nu sînt cîtuși de puțin răspunzători pentru naivitatea politică a cadeților din provincie care au văzut în acest apel o lozincă practică. Soarta pe care a avut-o în provincie apelul de la Viborg constituie o dovadă în acest sens. Presa terorizată a vorbit în surdina și foarte puțin despre această soartă, dar ceea ce a spus arată, credem noi, că, în calitate de partid, partidul „libertății poporului” a practicat intens principiul rezistenței pasive chiar față de apelul care proclamase acest principiu. Și dacă așa stau lucrurile, congresul nu putea decît să consfințească această poziție a cadeților. Minoritatea congresului, care la început a tunat și a fulgerat împotriva acestei consfințiri, a cedat în cele din urmă și a rămas în partid.

Iar de pe tot cuprinsul țării sosesc zilnic știri care arată că ideea rezistenței pasive a avut răsunet în masele populare. Refuzul de a plăti impozitele, de a da recruți, boicotarea autorităților încep să devină o lozincă cu adevărat practică. Nimeni nu închide ochii asupra marilor lacune organizatorice de care suferă această mișcare în creștere. Nimeni nu contestă inevitabilitatea caracterului ei haotic. Dar acest haos creează o ordine, ordinea revoluției, această treaptă superioară a exploziilor populare haotice, spontane. Ura care clocotește acum în masele populare sub uriașa presiune a constituției de stare de asediu nu poate să nu răbufnească și răbufnește într-adevăr cînd ici, cînd colo, în manifestări de luptă armată fățișă. Nu dispunem de date pe baza cărora să putem prezice fără greș că în momentul încorporării recruților și al strîngerii impozitelor va izbucni o insurecție populară generală, fie și sub forma unei rezistențe pur pasive, dar inevitabilitatea unor manifestări ale acestei lupte este în afara oricărei îndoieli. Iar cadeții se dau din timp la o parte. „Conștiința nu ne permite să sancționăm această expertiză primejdioasă”, a declarat congresul cadeților

prin glasul d-nei Tîrkova, membru al comitetului central al partidului lor.

Dar invocarea conștiinței nu schimbă, firește, fondul lucrurilor. Chiar dacă evenimentele ce se apropie ar indica cu o precizie matematică triumful apropiat al revoluției populare, cercurile conducătoare ale cadeților tot nu și-ar schimba atitudinea. Întregul trecut al partidului cadet nu lasă nici o îndoială în această privință, iar tratativele duse cu pogromiștii în vederea obținerii unor portofolii ministeriale au constituit punctul culminant al istoriei acestui partid; în mod obiectiv, aceste tratative au fost pentru el incomparabil mai caracteristice decît apelul de la Vîborg. Iar unul dintre reprezentanții cei mai de văză ai partidului, profesorul Gredescul, atestă acest lucru în modul cel mai categoric („Reci“ nr. 180)⁴⁵: „Noi am trăit cot la cot cu poporul nostru — spune el —, am împărtășit elanurile lui furtunoase“. Dar aceasta a fost vremea „tineretii înfocate și furtunoase“; acum a venit vremea „maturității tenace și perseverente“. Iar paladiul acestei maturități îl constituie campania electorală, avînd drept platformă răspunsul Dumei la mesajul tronului.

Partidul cadet nu a împărtășit niciodată și nici nu putea împărtăși „elanurile furtunoase“ ale poporului; în gura distinsului profesor aceste cuvinte nu sînt decît o figură de stil. Dar partidul cadet, reprezentat prin congresul său, nu a evoluat nici spre dreapta. El a rămas pe loc. Ca și pînă acum, el este hotărît să participe la actuala criză revoluționară numai în măsura în care ea poate degenera într-o criză *pur parlamentară*.

Nu putem decît să salutăm precizia și claritatea cu care congresul și-a formulat hotărîrile adoptate în această privință. El va însemna, desigur, o mare decepție pentru aceia care vedeau în apelul de la Vîborg „un început de radicalizare“ a cadeților și un indiciu grăitor în sensul că revoluția rusă începe să capete un caracter național.

Declarînd că nu concepe revoluția decît ca luptă parlamentară, congresul a pus implicit, cu toată tăria, în fața

masei largi a democrației problema luptei fățișe pentru putere. Întreaga desfășurare a revoluției ruse arată că democrația nu va răspunde în spirit cadet la această problemă. Iar social-democrația trebuie să se pregătească pentru ca, în momentul cînd va fi dat acest răspuns, sărăcimea de la orașe și sate să găsească în ea, în social-democrație, pe hegemonul său firesc în perioada revoluției.

„Proletarii” nr. 6 din
29 octombrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

— — — — —

FILISTINISM ÎN MEDIUL REVOLUȚIONAR

Perioadele contrarevoluționare se caracterizează, între altele, prin aceea că ideile contrarevoluționare se propagă nu numai într-o formă directă și grosolană, ci și într-una mai subtilă, și anume prin accentuarea stării de spirit filistine în rîndurile partidelor revoluționare. Într-o broșură recent apărută, intitulată „Partidele politice din Rusia“, tov. Martov grupează sub denumirea de partide revoluționare partidul social-democrat și partidul socialist-revoluționar. Sperăm să revenim cu alt prilej asupra acestei interesante broșuri a lui Martov, care critică pe cadeți într-o manieră sinceră și categorică, cu totul neobișnuită în publicațiile menșevice, dar care în același timp face o clasificare absolut greșită, nemarxistă a partidelor noastre politice și cade în greșeala fundamentală a menșevismului, calificînd drept partide „de centru“ partide de tipul celui octombrist.

Despre aceasta însă numai în treacăt. În momentul de față ne interesează alte fenomene noi care se manifestă în publicațiile social-democraților și ale socialiștilor-revoluționari. Ne propunem să relevăm cele mai pregnante manifestări sau, mai bine zis, reflectări ale stărilor de spirit contrarevoluționare în acest mediu. După înfrîngerea insurecției din decembrie, expresia cea mai pregnantă pe care stările de spirit contrarevoluționare și-au găsit-o în rîndurile democrației a fost cotitura făcută de cadeți, care au aruncat peste bord lozinca convocării unei adunări constituante și care, în coloanele ziarului „Polearnaia

Zvezda⁴⁶ și ale altor publicații de acest soi, au defăimat în fel și chip și au aruncat cu noroi în participanții la insurecția armată și în ideologi ei. După dizolvarea Dumei și după insuccesul mișcărilor populare din iulie⁴⁷, un fenomen nou pe linia stărilor de spirit contrarevoluționare în rîndurile democrației a fost desprinderea de eseri a aripilor lor drepte, crearea partidului semicadet al „socialiștilor-populiști”. După primul avînt, adică după marele avînt din octombrie — decembrie, din rîndurile democrației combative, militante, s-au desprins cadeții. După cel de-al doilea avînt, mai mic, din mai — iunie, au început să se desprindă din rîndurile ei socialiștii-populiști.

În nr. 4 al ziarului „Proletarii” am schițat trăsăturile esențiale ale fizionomiei ideologice și politice a acestor socialiști-populiști*. Între timp ei s-au constituit în toată regula, au publicat programul partidului „(socialist-populist) al muncii” — modificînd în așa fel programul socialiștilor-revoluționari încît dintr-un program revoluționar el s-a transformat într-unul oportunist, filistin-legal — și au anunțat componența comitetului de organizare al noului partid. E drept că printre cei 17 membri ai acestui comitet de organizare (d-nii Annenski, Elpatievski, Meakotin, Peșehonov și alții) nu figurează decît *un singur* fost membru trudovic al Dumei, și anume d-l Kriukov, profesor de liceu și publicist. Printre fondatorii noului partid trudovic nu figurează nici o personalitate mai de vază din rîndurile *adevăraților* „trudovici”! Nu-i de mirare că unii îi califică pe socialiștii-populiști drept falși trudovici. Nu-i de mirare că în ziare au și apărut știri despre formarea altor partide trudovice. „Tovariși” a anunțat că d-l Sedelnikov, care este desigur un „trudovic” mult mai marcant și care, prin activitatea desfășurată în cadrul Dumei, este mult mai cunoscut în popor decît complet necunoscutul domn Kriukov, înființează un partid *populist-trudovic*. În fața unui public numeros, la întrunirea descrisă de ziarul „Tovariși”, d-l Sedelnikov și-a expus deschis ideile, fără a se intitula socialist și pronunțîndu-se pentru o „monarhie democratică”. Potrivit aceleiași știri,

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 392—401. — Nota red.

atitudinea rectilinie și franchețea acestui trudovic din popor au avut darul să-l irite grozav pe d-l Meakotin, trudovic din publicistică care, într-o replică fulminantă, a luat apărarea vederilor socialist-populiste.

Amănuntele acestei certe de familie nu ne interesează. Ceea ce importă aici sînt diferitele manifestări ale tendințelor oportuniste din rîndurile socialiștilor-revoluționari de ieri și ale unora dintre „trudovici“. Cele mai mari „progrese“ în această privință sînt realizate de d-l Peșehonov (printre socialiștii-revoluționari se găsesc „inovatori-progresiști“ mult mai îndrăzneți decît cei de la noi). În numărul din septembrie al revistei „Russkoe Bogatstvo“⁴⁸ el continuă să meargă mai departe pe drumul care duce de la revoluționari la cadeți. El se străduiește să șteargă deosebirea dintre noțiunea revoluționară „a lua“ și noțiunea cadetă „a primi“. După ce în august „a demonstrat“ că nu se pot lua în întregime nici libertatea, nici pămîntul, acum el „demonstrează“ că „libertatea“ nu se poate „lua printr-o acțiune de jos“. Ce n'est que le premier pas qui coûte *, sau, cum spun rușii, primul păhărel merge greu, al doilea mai ușor, iar celelalte alunecă pe gît. În coloanele unei reviste legale, [publicistul] neocadet tună și fulgeră împotriva ideii de insurecție armată, împotriva ideii creării unui guvern revoluționar provizoriu, fără a spune însă lucrurilor pe nume, fără a reproduce în întregime manifestul partidelor revoluționare pe care-l „combate“, denaturînd și simplificînd după plac, în presa legală, ideile acelora care în presa ilegală au susținut ideea de insurecție, ideea creării unui guvern revoluționar provizoriu. Într-adevăr, nu degeaba și-au legalizat partidul d-nii socialiști-populiști ! Ei l-au legalizat, bineînțeles, nu pentru a sprijini ideea de insurecție, ci pentru a o combate !

O mare noutate, pe linia reflectării stărilor de spirit contrarevoluționare, a fost în literatura social-democrată apariția săptămînalului „Nașe Delo“⁴⁹ la Moscova. Presa cadetă ne-a împuiat urechile cu acest nou și mare „progres“ al menșevicilor ; ei fac progrese, după cum se știe,

* Textual : numai primul pas e greu. — Nota trad.

pe drumul care duce de la revoluționari la cadeți. „Reci“ a publicat un articol omagial special, „Tovariși“ a reprodus cu multă plăcere ideile principale enunțate de „Nașe Delo“, „Reci“ a repetat aprecierile făcute de „Tovariși“, „Tovariși“ a invocat în sprijinul vederilor sale cele spuse de „Reci“ — într-un cuvânt, societatea distinsă a distinșilor trădători ai revoluției ruse a fost cuprinsă de un entuziasm fără seamăn. Mai mult chiar, „Reci“ a aflat de la cineva că în fruntea săptămânalului „Nașe Delo“ se află menșevici marcanți — d-nii Maslov, Cerevanin, Groman și Valentinov.

Nu știm dacă știrea publicată de „Reci“ corespunde realității, deși acest ziar se pretinde de obicei foarte bine informat în tot ce-i privește pe menșevici. Dar știm ce cuprinde articolul de fond scris de Cerevanin pentru primul număr al săptămânalului „Nașe Delo“. Merită să reproducem pasajul care a umplut de bucurie inimile cadeților :

„Ar fi o prostie și o nebunie din partea proletariatului să asculte de sfatul acelora care îl îndeamnă să pornească la luptă, împreună cu țărănimea, atît împotriva guvernului cît și împotriva burgheziei, pentru o adunare constituantă investită cu depline puteri și aleasă de întregul popor“ (pag. 4). „Trebuie să cerem insistent convocarea unei noi Dume“. Guvernul trebuie să fie un guvern sprijinit de majoritatea Dumei. „În condițiile totalei lipse de organizare și ale ignoranței cumplite de care suferă în prezent țărănimea, cu greu s-ar putea conta pe mai mult“ (pag. 6). După cum vedeți, o sinceritate care frizează... candoarea. În evoluția sa spre dreapta, tov. Cerevanin, rămînînd în partidul revoluționar, a mers mult mai departe decît d-l Peșehonov, care a întemeiat un nou „partid legal“. D-l Peșehonov încă nu renunță la lozinca convocării unei adunări constituante și continuă să critice, pe motivul că e insuficientă, revendicarea formării unui guvern sprijinit de Dumă.

Pentru a nu jigni pe cititorii noștri, preferăm, bineînțeles, să nu combatem poziția lui Cerevanin. El și așa „a ajuns de pomină“ la toți social-democrații, fără deosebire de fracțiune. Rugăm însă pe cititori să mediteze cu

toată seriozitatea asupra cauzelor care fac ca un menșevic marcant, cu munci de răspundere, să devină peste noapte liberal. Nu-i greu să condamni și să respingi „exagerările“, „excese“ vădite ale oportunismului. Mult mai important este să dezvălui sursa greșelilor care-l fac pe socialdemocrat să roșească de rușine. Lăsăm pe cititori să aprecieze dacă deosebirea dintre Cerevanin și Comitetul nostru Central este într-adevăr mai mare decât cea dintre Sedelnikov și Peșehonov.

Substratul tendințelor acestui „cvartet“ este unul și același. Oamenii de tip filistin, mic-burghez sînt oboșiți de revoluție. Mai bine o legalitate îngustă, searbădă, anemică, dar liniștită, decât alternarea tumultuoasă a avînturilor revoluționare și a dezmățului contrarevoluționar. Înăuntrul partidelor revoluționare această tendință se manifestă prin dorința de a transforma respectivele partide. Figura centrală a partidului să devină filistinul : „partidul trebuie să fie un partid *de masă*“. Să isprăvim cu ilegalitatea, să înceteze o dată conspirația care împiedică „progresul“ constituțional ! Vechile partide revoluționare trebuie să se legalizeze. Pentru aceasta e nevoie ca programele lor să fie supuse unor modificări radicale în două direcții principale : politică și economică. Trebuie să scoatem revendicarea republicii și a confiscării pămîntului, trebuie să scoatem afirmarea precisă, clară, concretă, intransigent de categorică a țelului socialist, trebuie să prezentăm socialismul ca o „perspectivă care se pierde în depărtări“, după expresia nespus de elegantă a d-lui Peșehonov.

Diverșii reprezentanți ai sus-menționatului „cvartet“ exprimă cu diferite prilejuri și în forme diferite tendințele aci arătate. Monarhia democratică a lui Sedelnikov ; — „progresul“ realizat de partidul „socialist-populist“ pe drumul care duce de la trudovic la cadet ; — renunțarea lui Cerevanin la lupta revoluționară pentru o adunare constituantă ; — congresul muncitoresc al lui Akselrod și Plehanov ; — lozinca „pentru Dumă“, lansată de Comitetul nostru Central ; — considerațiile înșirate în nr. 1 al ziarului „Soțial-Demokrat“, editat de același C.C., pe tema caracterului conservator al conspirației și al ilegali-

tății, a caracterului progresist al trecerii la „revoluția burgheză națională”, — toate acestea sînt manifestări ale aceleiași tendințe generale fundamentale, toate acestea se contopesc într-un singur șuvoi, șuvoiul filistinismului în creștere în rîndurile partidelor revoluționare.

Din punctul de vedere al legalizării partidului, al „aproprierii” lui de masă, al unei înțelegeri cu cadetii, al integrării lui în revoluția burgheză națională, Cerevanin procedează *cît se poate de logic* atunci cînd califică drept „prostie și nebunie” lupta pentru convocarea unei adunări constituante. Încă în nr. 1 al ziarului „Proletarii” am arătat * că Comitetul nostru Central e în flagrantă contradicție cu sine însuși atunci cînd, în faimoasele sale „Scrisori către organizațiile de partid” (nr. 4 și 5), propovăduiește o alianță cu burghezia mijlocie, cu ofițerimea etc., lansînd totodată lozinca, *inacceptabilă* pentru acestea din urmă, a convocării unei adunări constituante. În această privință Cerevanin e mai consecvent și judecă mai logic sau mai cinstit, mai sincer decît alde Peșehonov sau decît Comitetul nostru Central. „Soțial-Demokrat”, ziarul Comitetului Central, ori umblă cu șiretlicuri, ori vădește o uimitoare lipsă de înțelegere atunci cînd, pe de o parte, tună și fulgeră împotriva „itinerariilor care abat proletariatul de pe calea mișcării naționale generale” „și-l condamnă la izolare politică”, iar pe de altă parte sprijină lozinca convocării unei adunări constituante și spune: „trebuie să ne pregătim pentru insurecție”.

Să luăm congresul muncitoresc. Recent (la 6 octombrie) ziarul cadet „Tovariști” a dezvăluit, în sfîrșit, misterul acestui congres. Potrivit informațiilor acestui ziar, „în cadrul unui referat prezentat acum cîteva zile, unul dintre cei mai vechi conducători ai social-democrației, omul care a pus problema congresului muncitoresc”, a spus următoarele: „S-ar putea ca ei (delegații la «congresul muncitoresc») să adopte în întregime programul social-democrat, eventual cu unele modificări; atunci partidul va ieși din ilegalitate”. Lucrurile sînt cît se poate de clare. Vechii conducători se jenează să spună pe șleau că

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 345—360 — Nota red.

ar dori ca programul partidului să fie modificat în așa fel încât să poată fi legalizat. Să scoatem, de pildă, revendicările referitoare la republică, la adunarea constituantă, precum și pasajul în care se vorbește despre dictatura socialistă a proletariatului, să adăugăm că partidul luptă numai prin mijloace legale (cum se spunea în programul social-democraților germani înainte de legea excepțională⁵⁰) etc. „*Atunci partidul va ieși din ilegalitate*“, visează „vechii conducători“, și va fi înfăptuită trecerea de la „conservatoarea“ ilegalitate, de la revoluționarism, de la munca ilegală la „progresista“ legalitate constituțională. Tocmai aceasta este esența, pudic disimulată, a congresului muncitoresc. Congresul muncitoresc este cloroformul pe care vechii conducători îl prescriu social-democraților „conservatori“, spre a le putea face fără durere aceeași operație pe care domnii de teapa lui Peșehonov au făcut-o partidului socialist-revoluționar. Singura deosebire este că Peșehonovii sînt oameni practici, pricepuți și știu încotro merg, pe cînd despre vechii noștri conducători ar fi păcat să se spună așa ceva. Ei nu înțeleg că, în actuala conjunctură politică, congresul muncitoresc este o vorbă goală ; dacă actuala conjunctură va fi urmată de un avînt revoluționar, congresul muncitoresc nu va aduce nicidecum victoria legalității filistine și resemnate, — bineînțeles, în cazul cînd, datorită lărgirii partidului social-democrat revoluționar, congresul muncitoresc nu va deveni în genere un lucru de prisos ; iar dacă actuala conjunctură va fi urmată de o victorie deplină și durabilă a reacțiunii, s-ar putea ca congresul muncitoresc să *ciuntească* programul social-democrat într-o măsură care-l va îngrozi pînă și pe Akselrod.

Că presa cadetă sprijină din răspuțeri ideea convocării unui congres muncitoresc este ceva cît se poate de explicabil ; ea sesizează instinctiv tendințele filistine și oportuniste ale acestui proiect. Nu degeaba elogiază d-l Portugalov — un cadet care se consideră socialist fără partid — „poziția înțeleaptă“ a lui Akselrod și, reproducînd cuvintele lui pline de dispreț la adresa partidului ca „organizație cu caracter de cerc“ (un „cerc“ care numără 100 000—150 000 de membri, ceea ce, dacă luăm propor-

ția din țările europene, înseamnă 1 000 000—1 500 000 de voturi în alegeri !), se întreabă cu un aer grav : „Cine pentru cine există ? clasa pentru partid sau partidul pentru clasă ?“. La această înțeleaptă întrebare vom răspunde tot printr-o întrebare, adresată publiciștilor burghezi : Cine pentru cine există ? capul pentru burtă sau burta pentru cap ?

Să luăm, în sfârșit, raționamentele ziarului „Soțial-Demokrat“, editat de C.C. Același domn Portugalov a sesizat just esența lor, citînd un pasaj care merită să devină tot atît de celebru ca și declarațiile lui Cerevanin. „El (curentul menșevic) a căutat să vină în întîmpinarea inevitabilei transformări a luptei revoluționare ilegale a intelectualității, care se sprijină pe păturile înaintate ale proletariatului, într-o revoluție burgheză națională“. Și d-l Portugalov comentează : „Pînă nu de mult asemenea amenințări (? să fie o greșeală de tipar ? asemenea idei ?) erau irevocabil calificate drept erezii de proveniență «burghezo-democratică». Acum «democrații burghezi» nu mai au nimic de adăugat la aceste observații“.

D-l Portugalov are dreptate. Atît în trecutul apropiat cît și în prezent, ca și de aci înainte, raționamentul autorului articolului de fond din „Soțial-Demokrat“ era, este și va fi calificat drept rod al unor idei burghezo-democratice. Într-adevăr, gîndiți-vă bine la semnificația acestui raționament. Lupta ilegală se poate transforma într-o luptă legală ; lupta intelectualității într-o luptă populară sau de masă ; lupta păturilor înaintate ale clasei într-o luptă a întregii clase ; dar transformarea luptei revoluționare ilegale într-o revoluție burgheză națională este pur și simplu o bazaconie. Iar semnificația reală a acestui raționament se rezumă la aceea că punctului de vedere al proletariatului i se substituie punctul de vedere al democrației burgheze.

„Cei doi ani de război civil au generat la noi o revoluție națională. Este un fapt cert...“ — spune autorul articolului de fond din „Soțial-Demokrat“. Nu e un fapt cert, ci o vorbă goală. Războiul civil din Rusia, dacă luăm această expresie în adevărata ei accepție, nu durează de doi ani. În septembrie 1904 nu ne aflam în război civil.

Numai celor care ignorează sarcinile *speciale* ale partidului muncitoresc într-o perioadă de război civil *real* le convine să lărgescă peste măsură noțiunea de război civil. Înainte de 17 octombrie 1905 revoluția rusă a fost o revoluție națională într-o măsură mult mai mare decât acum. E suficient să ne referim la trecerea moșierilor de partea reacțiunii. E suficient să menționăm formarea partidelor contrarevoluționare de tipul partidului „octombriștilor” și accentuarea certă a trăsăturilor contrarevoluționare la cadeții din vara anului 1906 în comparație cu osvobojeniștii din vara anului 1905. Acum un an osvobojeniștii nu vorbeau și nici nu puteau vorbi despre o curmare a revoluției. Struve se situa de partea revoluției. Acum însă cadeții declară deschis că țelul lor este să pună capăt revoluției.

La ce se reduce deci această transformare a luptei revoluționare ilegale într-o revoluție burgheză națională? La ignorarea sau la estomparea contradicțiilor de clasă pe care mersul revoluției ruse le-a scos deja la iveală. La transformarea proletariatului, dintr-un luptător de avangardă care duce o politică revoluționară *de sine stătătoare*, într-o anexă a acelei fracțiuni a democrației burgheze care este cea mai proeminentă și care are cele mai mari pretenții de a fi exponentul aspirațiilor „naționale”. Așa se explică de ce liberalul burghez trebuia să spună: la aceasta nu avem nimic de adăugat, sîntem întru totul de acord, nici noi nu vrem altceva decât transformarea luptei proletare într-o luptă națională. A transforma într-o luptă națională (sau, ceea ce e tot una, într-o revoluție națională) înseamnă a lua revendicările comune cadeților și altor partide, situate mai la stînga, și a declara că aceste revendicări comune sînt obligatorii, tot restul urmînd a fi înlăturat ca ceva care „condamnă proletariatul la izolare politică”. Cu alte cuvinte, toți ceilalți trebuie să se ralieze la revendicările cadeților, întrucît toate celelalte revendicări nu vor mai fi „naționale”. De aici decurg în mod firesc lozincile oportunistului social-democrat inconsecvent: „pentru Dumă ca organ al puterii investit cu dreptul de a convoca o adunare constituantă”, sau pentru Dumă ca „pîrghie pentru cucerirea adunării

constituante“ („Soțial-Demokrat“ nr. 1). De aici decurge și lozinca oportunismului social-democrat consecvent : e o prostie și o nebunie să lupți pentru convocarea unei adunări constituante, căci revendicarea convocării unei adunări constituante „condamnă proletariatul la izolare politică“, depășește cadrul „revoluției burgheze naționale“ etc.

Altfel trebuie să raționeze social-democrații revoluționari. Spre deosebire de cei care debitează fraze pe tema „revoluției burgheze naționale“, fraze prea generale și care pot fi foarte ușor denaturate de burghezie, noi trebuie să analizăm situația concretă în care se află, în diferite momente ale revoluției, clase și partide bine determinate. În anii 1900 și 1901, vechea „Iskră“⁵¹ și „Zarea“⁵² aveau tot dreptul să vorbească despre social-democrație ca purtătoare a ideilor de eliberare a întregii națiuni, ca avangardă luptătoare care atrage de partea sa pe toți, inclusiv pe mareșalii liberali ai nobilimii. Pe atunci acesta era adevărul, căci politica guvernului nu conținea încă nici un element, dar absolut nici unul care să fi fost de natură să satisfacă cel mai modest liberalism burghez. Greva generală care a avut loc în Rusia în octombrie a dovedit justetea acestui mod de a vedea lucrurile, deoarece lupta proletară a devenit atunci centrul de atracție al oricărui liberalism burghez, oricât de modest ar fi fost el.

După 17 octombrie lucrurile s-au schimbat și trebuiau să se schimbe. Burghezia liberală monarhistă (degeaba o numește tov. Martov burghezie „liberală-democratică“⁵³) trebuia să se ridice în apărarea monarhiei și a proprietății funciare moșierești, să se ridice direct (octombriștii) sau indirect (cadetii), căci în cazul unor noi victorii ale revoluției aceste drăguțe instituții ar fi fost serios și direct amenințate. Fac o mare greșală aceia care uită că, pe măsura înaintării revoluției, pe măsura creșterii sarcinilor ei, se schimbă și clasele și elementele poporului care sînt capabile să participe la lupta pentru înfăptuirea acestor sarcini. Proletariatul merge spre socialism trecînd prin revoluția burgheză. De aceea în revoluția burgheză el trebuie să ridice și să atragă la luptă revoluționară pături din ce în ce mai revoluționare ale poporului. În 1901 el a căutat să trezească pe liberalii din zemstve. În prezent, în

virtutea condițiilor obiective, principala sa sarcină este să trezească, să lumineze și să atragă la luptă țărănimea revoluționară, eliberînd-o prin toate mijloacele de sub tutela ideologică și politică nu numai a cadeților puri, ci și a trudovicilor de tip peșehonovist. Revoluția poate să învingă *numai* printr-o alianță a proletariatului cu țărănimea într-adevăr revoluționară, și nu cu cea oportunistă. De aceea, dacă spunem în mod serios că sîntem pentru revoluție (și nu numai pentru constituție), dacă vorbim în mod serios de un „nou avînt revoluționar“, trebuie să luptăm cu hotărîre împotriva tuturor încercărilor de a arunca peste bord lozinca convocării unei adunări constituante sau de a o atenua prin alăturarea obligatorie a Dumei (Duma ca organ al puterii investit cu dreptul de a convoca o adunare constituantă, sau Duma ca pîrghie pentru cucerirea adunării constituante etc.), printr-o restrîngere a sarcinilor proletariatului la cadrul îngust al unei revoluții burgheze cadete sau pretins naționale. Din întreaga masă a țărănimii, numai țărănimea înstărită și cea mijlocie vor deveni neapărat oportuniste și mai tîrziu chiar reacționare. Dar ele formează minoritatea țărănimii. Sărăcimea satelor împreună cu proletariatul constituie majoritatea covârșitoare a poporului, a națiunii. *Această majoritate poate să învingă și va învinge pe deplin în revoluția burgheză, adică poate să dobîndească întreaga libertate și tot pămîntul, să aducă muncitorilor și țăranilor maximum de bunăstare ce se poate realiza în societatea capitalistă. Dacă vreți, o astfel de revoluție a majorității națiunii poate fi numită revoluție burgheză națională; e clar însă pentru oricine că semnificația obișnuită a acestei expresii este cu totul alta, că în momentul de față adevărata ei semnificație este o semnificație cadetă.*

Noi sîntem social-democrați „conservatori“ în sensul că sîntem pentru vechea tactică revoluționară. „Proletariatul trebuie să ducă pînă la capăt revoluția democratică, alăturîndu-și masa țărănimii, pentru a zdrobi prin forță împotrivirea absolutismului și a paraliza nestatornicia burgheziei“ („Două tactici“)*. Aceste cuvinte au fost

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 89. — Nota red.

scrise în vara anului 1905. Acum obiectivul luptei este mai vast, sarcina e mai grea, iar lupta va fi mai îndârjită. Trebuie să paralizăm nestatornicia oricărei burghezii, inclusiv intelectualitatea burgheză și burghezia țărănească. Trebuie să alăturăm proletariatului masa țăranimii sărace, care e capabilă de luptă revoluționară hotărîtă. Nu dorințele noastre, ci condițiile obiective vor pune în fața „noului avînt al revoluției” tocmai aceste sarcini mărețe. Proletariatul conștient trebuie să-și facă datoria pînă la capăt.

P.S. Articolul de față se afla deja sub tipar cînd am citit scrisoarea publicată de tov. Martov în „Tovarișci”. L. Martov se desolidarizează de Cerevanin în problema blocului cu cadeții. Asta-i foarte bine. Este însă surprinzător și foarte regretabil că L. Martov nu se desolidarizează de Cerevanin acolo unde acesta descoperă că „e o prostie și o nebunie să lupti pentru convocarea unei adunări constituante”, deși din nr. 73 al ziarului „Tovarișci”, citat de el, nu putea să nu afle că Cerevanin a făcut o astfel de descoperire. Să fi progresat oare și Martov atît de mult încît să ajungă pe poziția lui Cerevanin ?

„Proletarii” nr. 6 din
29 octombrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

MARTOV ȘI CEREVANIN ÎN PRESA BURGHEZĂ ⁵⁴

CUM UNII SOCIAL-DEMOCRAȚI FOLOSESC ZIARE BURGHEZE, CADETE, DE PILDĂ ZIARUL „TOVARIȘCI”, IAR PRIN EL ȘI ZIARUL „NOVÎI PUTI” ⁵⁵, PENTRU A RĂSPINDI INFORMAȚII FALSE DESPRE SOCIAL-DEMOCRAȚIA REVOLUȚIONARĂ. — DEZMINTIRE. — APRECIERE. — CONCLUZII

UN NEADEVĂR PE CARE L. MARTOV IL RĂSPINDEȘTE PRIN INTERMEDIUL PRESEI BURGHEZE

Ziarul burghez cadet „Tovariși” (nr. 85) din 12 octombrie a *reprodus*, fără nici un comentariu, următorul pasaj apărut în ziarul „Novîi Puti”, așijderea cadet: „Noi („Novîi Puti”) nu putem să nu constatăm că, insistînd asupra necesității unui bloc permanent cu cei de extremă stîngă (lucru pe care-l aflăm din scrisoarea d-lui Martov), ei (bolșevicii) sînt mai consecvenți decît d-l Martov”.

Așadar, în sprijinul falsei sale afirmații la adresa bolșevicilor, „Novîi Puti” invocă de-a dreptul mărturia lui L. Martov.

Să restabilim faptele.

În articolul „Despre boicot”, apărut în nr. 1 al ziarului „bolșevic” „Proletarii”, s-a spus (pag. 3): „Vom convoca Congresul al V-lea al partidului; vom hotărî la acest congres că, în cazul în care vor avea loc alegeri, va fi necesar să încheiem pentru cîteva săptămîni un acord electoral cu trudovicii (fără convocarea Congresului al V-lea al partidului, o campanie electorală unită ar fi imposibilă, iar o hotărîre a Congresului al IV-lea interzice categoric orice «blocuri cu alte partide»). Atunci vom zdrobi definitiv pe cadeți” *.

Iată tot ce s-a scris pînă acum în literatura social-democrată cunoscută de noi despre atitudinea bolșevicilor

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 341. — Nota red.

față de acordurile electorale. Este clar că „Novii Puti“ a fost indus în eroare de L. Martov. Bolșevicii nu numai că n-au insistat *niciodată* asupra încheierii „unui bloc permanent cu cei de extremă stîngă“, dar nici n-au pomenit măcar de așa ceva. Aceasta în primul rînd. În al doilea rînd : bolșevicii au precizat că *nici un fel* de „blocuri“ nu vor putea fi încheiate înainte ca viitorul congres să revină asupra hotărîrii deja adoptate. Această împrejurare ar fi trebuit să fie menționată de cei care *se tem* de un nou congres al partidului muncitoresc social-democrat. Ar fi trebuit s-o menționeze și ziarele burgheze care furnizează cititorilor lor informații false sau care lasă să se creeze impresia falsă că social-democrații *nu ar fi legați* printr-o hotărîre care interzice în mod expres încheierea oricărui blocuri.

În al treilea rînd : în mod deliberat, sau din nebagare de seamă, sau în necunoștință de cauză, L. Martov, colaborează la ziare burgheze, folosește coloanele ziarului cadet „Tovarișci“ pentru a sugera cititorilor ideea că bolșevicii admit încheierea unor acorduri și în stadiul *inferior* al alegerilor, adică în cadrul agitației *în rîndurile maselor*, pe cînd el, L. Martov, socoate că sînt utile numai „acorduri parțiale în stadiile superioare ale sistemului nostru electoral cu multe trepte“.

Această afirmație a lui Martov *este lipsită de orice temeii*. L. Martov colportează prin intermediul presei burgheze *un neadevăr*, căci *numai* pentru stadiile superioare au propus bolșevicii încheierea unui acord și *numai* cu trudovicii, numai pentru cîteva săptămîni și *numai cu încuviințarea Congresului al V-lea*.

Pentru a putea colporta acest *neadevăr* — care, dată fiind binecunoscuta tendință a ziarelor cadete de a simpatiza cu menșevicii și de a reproduce binevoitor tot ce aceștia găsesc de cuviință să scornească pe seama bolșevicilor, poate lesne pătrunde în mase — L. Martov a folosit o expunere „*prescurtată*“ a vederilor ziarului „Proletarii“. Cu toate că aceste vederi sînt în întregime cuprinse în cele cinci rînduri de tipar pe care le-am reprodus mai sus fără nici o omisiune, L. Martov a găsit totuși de cuviință să le rezume și să le mai și *redca cu cuvintele lui*. Cititorul însă

vede că această redare prescurtată echivalează *cu o denaturare completă*.

În cele cinci rînduri din „Proletarii“, problema a fost atinsă doar în treacăt. În cuprinsul lor nu se vorbește în mod expres nici despre treptele sau stadiile inferioare ale alegerilor, nici despre cele superioare. De aceea mi se va obiecta, poate, că nici eu nu am dreptul să afirm că în aceste cinci rînduri nu e vorba de încheiere de acorduri în primul stadiu. Dar o astfel de obiecție ar putea fi făcută numai de un om care vrea să se lege de litera raționamentului, pentru a-i denatura sensul vădit.

Expunerea acestei probleme în cuprinsul a cinci rînduri conține, fără îndoială, multe lacune; dar se poate susține oare că spiritul general al articolului și întregul lui conținut permit (în privința acordurilor) o interpretare extensivă, și nu restrictivă, a lucrurilor neprecizate?

Dar chiar și „litera“ pasajului citat (dacă nu-l „rezumi“ à la L. Martov) pledează, fără doar și poate, împotriva unei interpretări extensive, fiindcă oricine cunoaște cît de cît problema alegerilor își dă seama că un acord în *primul* stadiu *nu se poate* limita la „cîteva săptămîni“, ci necesită *mai multe luni*. E de ajuns să arătăm că la Petersburg sînt numite *de pe acum* partidele care vor să se carteleze în alegeri cu cadeții, se arată *de pe acum* care va fi la Petersburg împărțirea aproximativă a mandatelor de deputați între cadeți și aceste partide. Se crede că alegerile vor avea loc la 17 decembrie. Cei care doresc într-adevăr să încheie un acord în stadiul inferior încep de pe acum, cu două luni înainte de data alegerilor, să ducă tratative direct sau prin intermediari. Gîndiți-vă apoi la durata alegerilor propriu-zise, adăugați timpul de care au nevoie *partidele* pentru a lua o hotărîre în această problemă, pentru a transmite de la centru în toată Rusia directivele corespunzătoare, și veți vedea că încheierea unui acord între partide în stadiul inferior al alegerilor necesită *cîteva luni*, pe cînd în „cîteva săptămîni“ se poate realiza doar un acord în stadiile superioare, adică un acord în ceea ce privește repartizarea mandatelor după încheierea luptei electorale, pe baza raportului de forțe pe care-l va indica votul nemijlocit al alegătorilor înșiși.

În sfârșit, din moment ce am fost silit să mă pronunț în presă asupra acestei probleme, cred că nu se cuvine să mă abțin de a expune părerea mea personală. În actuala situație politică aș susține la Congresul al V-lea următorul punct de vedere: orice blocuri și acorduri cu orice alte partide sînt cu totul inadmisibile pentru social-democrați în stadiul inferior al alegerilor. În alegeri trebuie să ne prezentăm în fața maselor în mod absolut independent. În stadiile superioare sînt admisibile acorduri cu trudovicii, dar numai în ceea ce privește repartizarea proporțională a mandatelor; adaug că, încheind asemenea acorduri, trebuie „să determinăm” pe trudovicii fără partid să se constituie într-un partid, în care scop trebuie să facem o distincție netă între trudovicii oportuniști și semicadeți (socialiștii-populiști, „partidul socialist-populist” etc.), de o parte, și democrații burghezi revoluționari, de altă parte.

MARTOV ȘI CEREVANIN

În ziarul „Tovariși”, L. Martov l-a rectificat pe Cerevanin, care vorbise despre un acord cu cadeții. În același ziar, Cerevanin explică acum că „n-a fost bine înțeles”. Din aceste explicații reiese că în nr. 1 al săptămînalului „Nașe Delo”, el, Cerevanin, nici nu a precizat în ce stadii consideră el admisibilă încheierea de acorduri: în stadiul inferior sau în cele superioare. În realitate, el consideră că acordurile sînt *admisibile și în stadiile inferioare, atît la sate cît și la orașe*. Cerevanin nu ne spune cu ce partide consideră el că se pot încheia acorduri. Pentru el (ca și pentru Martov, după cît se vede) nu există nici o deosebire între burghezia revoluționară și cea oportunistă, între socialiștii-revoluționari și cadeți, între trudovicii de tipul „celor 33”⁵⁶ de deputați din Dumă și trudovicii de tipul „socialiștilor-populiști” etc. Mai mult, Cerevanin socoate că *în stadiile inferioare este admisibil ca social-democrații să voteze pe candidații burghezi chiar dacă nu s-a încheiat un acord în acest sens*.

Poziția lui Cerevanin este deci cît se poate de clară. Acest menșevic, care este nu numai unul dintre reprezentanții de vază ai menșevismului (cum l-a calificat presa

burgheză), ci și deținătorul unui rol de răspundere în cadrul acestui curent și, pe deasupra, redactorul responsabil al publicației săptămânale „Nașe Delo“, se declară pentru orice fel de blocuri și admite chiar ca social-democrații să voteze pentru candidații burghezi. Bolșevicii au avut, așadar, perfectă dreptate cînd au spus că menșevicii transformă proletariatul într-un acolit al burgheziei liberale monarhiste, că ei reduc social-democrația la rolul de cirac al cadeților.

Nimeni nu trebuie deci să-și facă acum iluzii asupra adevăratei semnificații a lozincii menșevice curente : pentru *Dumă* ca organ, sau pîrghie, sau instrument etc. al revoluției. Pentru a sprijini revoluția, menșevicii sprijină „Duma“ în general. Iar pentru a sprijini Duma în general, ei sînt gata să voteze — independent de orice acord — pentru candidații partidului cadet, care vrea să pună capăt revoluției !

Amintiți-vă de socialiștii francezi de teapa lui Millerand, Viviani și Briand, care acum, în frunte cu Clémenceau, guvernează fără pic de jenă Franța arhiburgheză, trimit trupe împotriva greviștilor etc. Pentru a sprijini socialismul, ei cereau să se acorde sprijin republicii în general, republicii ca atare. Pentru a sprijini republica, ei votau, pe bază de acorduri sau fără nici un acord, pentru politicieni burghezi de duzină, pentru oportuniști. Și în felul acesta au ajuns treptat și inevitabil în situația că ei înșiși s-au transformat în asemenea adepți de duzină ai asupririi burgheze.

Pe un drum larg, pe un drum bătătorit au pornit Cerevanin și cei de o seamă cu el !

Dar Martov ? El este împotriva acordurilor în stadiile inferioare. El l-a rectificat pe Cerevanin. Acest lucru este extrem de îmbucurător. Dar... priviți *cum* l-a rectificat el. La orice om politic judicios, tactica electorală este întotdeauna subordonată tacticii politice generale. Mulțumită amabilității ziarelor cadete, tactica lui Cerevanin este cunoscută acum de toată lumea : „Ar fi o prostie și o nebulie din partea proletariatului să asculte de sfatul acelor care-l îndeamnă să pornească la luptă împreună cu țărănimea, atît împotriva guvernului cît și împotriva burgheziei, pentru o adunare constituantă învestită cu depline puteri și aleasă de

întregul popor". Această faimoasă teză a lui Cerevanin a fost citată în același număr al ziarului „Tovariși” la care „a răspuns” L. Martov. Ei bine, respingînd tactica electorală a lui Cerevanin, L. Martov n-a spus *nici un cuvînt* împotriva acestei teze fundamentale a *întregii* tactici politice a lui Cerevanin.

Care dintre ei doi este mai consecvent ? Care stă mai ferm pe picioare ? Pentru Dumă sau pentru revoluție ? Cine se pronunță pentru Dumă în general se pronunță pentru cadeți, împotriva adunării constituante. Cine se pronunță pentru revoluție se pronunță numai pentru o anumită parte a Dumei, în anumite condiții, se pronunță împotriva cadeților și consideră că este o prostie și o nebulie să se respingă sau chiar numai să se atenueze acum lozinca convocării unei adunări constituante.

SOCIAL-DEMOCRAȚII ÎN PRESA BURGHEZĂ

Este oare permis unui social-democrat să colaboreze la ziare burgheze ?

Nu. Și considerente de ordin teoretic, și buna-cuviință politică, și practica social-democrației europene pledează împotriva unei asemenea colaborări. Se știe că această problemă a fost ridicată și discutată la unul din recente congrese ale social-democraților germani⁵⁷. Se știe că tovarășii noștri germani *condamnă cu asprime* colaborarea social-democraților la presa burgheză ; ei cer în mod categoric ca și în acest domeniu partidul proletariatului revoluționar să nu admită nici blocuri, nici acorduri, ci să-și păstreze independența ; ei cer ca publicității partidului muncitoresc să fie *în fapt*, și nu numai în vorbe, organizați și supuși unui control, într-un cuvînt să fie strict partinici.

Avem oare dreptul să ne abatem de la aceste reguli la noi, în Rusia ?

Ni se va obiecta : o excepție de la regulă este întotdeauna admisibilă. Indiscutabil. Nu poți să dezaprobi pe un deportat care se adresează indiferent cărui ziar. E greu să dezaprobi *în unele cazuri* pe un social-democrat care, pentru a-și câștiga existența, colaborează la o rubrică secundară

a unui ziar burghez. Poate fi justificată publicarea unei dezmințiri urgente într-o chestiune de fapt etc. etc.

Priviți însă ce se petrece la noi. Sub pretextul risipirii unor „neînțelegeri“ provocate de săptămînalul *social-democrat* „Nașe Delo“, L. Martov umple aproape două coloane într-un ziar cadet, expunînd fără pic de jenă concepțiile unora dintre social-democrați, polemizînd cu alții, denaturînd concepțiile aceluia dintre social-democrați care nu-i sînt pe plac, fără a se sinchisi cîtuși de puțin de satisfacția pe care „blocul“ său publicistic cu cadeții o procură tuturor dușmanilor proletariatului. Ziarele cadete iau în brațe articolul publicat de L. Martov în presa cadetă, îl etalează în fel și chip, mai adaugă și de la ele cîte ceva la minciuna debitată de el pe seama social-democraților revoluționari, îl laudă pe Martov („Reci“) etc. Cerevanin se simte tentat. Dacă Martov a risipit, în coloanele ziarului „Tovariși“, „neînțelegerea“ provocată de Cerevanin, vorbind totodată despre multe alte lucruri, de ce să nu se apuce Cerevanin de aceeași treabă, în coloanele aceluiași ziar, pentru a risipi „neînțelegerile“ provocate de L. Martov? Și, în treacăt fie zis, de ce să nu profite de această ocazie pentru a iniția în presa cadetă (în presa social-democrată e totuși jenant!) o discuție pe tema dacă n-ar fi cazul ca socialiștii să voteze pentru candidații burghezi chiar cînd nu există un acord în acest sens*?

Și iată că ziarele cadete au înființat o rubrică specială: corespondență de familie, prin presă, între oportuniștii social-democrați. Dat fiind că obiectul acestei corespondențe îl constituie admisibilitatea blocurilor cu cadeții și chiar a votării pentru cadeți, aceștia acordă cu plăcere un colțișor social-democraților „progresiști“ rămași fără adăpost, care fug de regulile „conservatoare“ ale social-democrației revoluționare.

Generalii menșevici întru publicistică se instalează într-o casă cu două odăi. În odaia de musafiri discută cu domnii din lumea bună despre blocuri cu cadeții, iar din cînd în cînd mai plasează cîte o anecdotă pe seama social-democraților revoluționari. În odaia din dos — în coloanele

* Cit despre F. Dan, el s-a mutat la „Tovariși“ nu pentru a risipi vreo „neînțelegere“, ci pur și simplu ca să nu se plictisească de unul singur

vreunui ziar muncitoresc, sau într-o publicație social-democrată, sau într-o foaie volantă — ei oferă muncitorilor „un congres muncitoresc fără partid“ și le explică că este o prostie și o nebunie să lupte pentru convocarea unei adunări constituante. Muncitorii să aibă puțină răbdare și să mai aștepte un pic : cînd în ziarul cadet „Tovariști“ se va încheia discuția social-democrată în problema blocurilor între socialiști și burghezie, muncitorii vor afla și ei cîte ceva... Și, călăuzindu-se după regula practică a unui personaj turghenievean⁵⁸, acești adepți ai congresului muncitoresc publică scrisoare după scrisoare în ziarul „Tovariști“, murmurînd într-una : partidul nostru este un partid de intelectuali...

Nu vor interveni oare muncitorii social-democrați ca să pună capăt acestui scandal ? Vor rămîne oare indiferenți față de aceasta toți membrii partidului nostru în general ?

*Scris în octombrie 1906,
după data de 13 (26) ale lunii*

Se tipărește după textul broșurii

*Apărut în broșură, în octombrie 1906,
în editura „Proletarskoe Delo“,
Petersburg*

CU PRIVIRE LA CONVOCAREA UNUI CONGRES EXTRAORDINAR AL PARTIDULUI

În cele două numere ale ziarului „Soțial-Demokrat“, editat de Comitetul Central, au apărut articole scrise de Plehanov și de Martov împotriva convocării unui congres extraordinar. Aceste articole sînt scrise pe un ton atît de răstit și de furios, cu atîta amărăciune și năduf, și sînt presărate cu atîtea suspiciuni și aluzii personale, încît reînvie dintr-o dată atmosfera perioadei, de tristă memorie, a ciorovăielilor din emigrație. Tipărind în organul *său* aceste articole și *numai* aceste articole despre congres, C.C. al partidului nostru se pune într-o situație de-a dreptul penibilă. Gîndiți-vă într-adevăr : guvernul responsabil al unui partid muncitoresc organizat pe baze democratice își iese cu totul din fire și-și pierde stăpînirea de sine din pricina agitației în favoarea convocării unui nou congres ! Dar asta-i o totală lipsă de bună-cuviință, tovarăși. Prin însuși faptul că vă supărați și că vă stropșiți la cei ce fac agitație pentru revizuirea împuternicirilor *voastre* și a tacticii *voastre*, vă dați voi înșivă un aspru vot de blam. Dacă cineva dintre partizanii convocării congresului ar vrea să fie răutăcios cu voi, el n-ar putea dori ceva mai bun decît o reeditare și o largă difuzare a articolelor lui Plehanov și Martov !

Se pune întrebarea : de ce în numele Comitetului Central pledează împotriva congresului niște oameni care nu pot vorbi decît pe un ton ofensat și aproape cu lacrimi în ochi ? Pentru că prea sînt clare și simple cele două fapte esențiale

care au făcut inevitabilă agitația pentru convocarea unui congres. Unul din aceste fapte se leagă de compoziția partidului, celălalt de tactica lui.

În ceea ce privește compoziția sa, partidul nostru cuprindea în timpul Congresului de unificare 13 000 de bolșevici și 18 000 de menșevici. Comitetul Central și, într-o măsură și mai mare, redacția Organului Central exprimă voința a 18 000 de oameni. Acum au intrat în partid 14 000 de letoni, 26 000 de polonezi și 33 000 de bundiști *. În articolul de fond din primul număr al ziarului „Sozial-Demokrat“ se declară de două ori, și în termeni cât se poate de categorici, că în prezent cele două fracțiuni ale partidului reprezintă forțe aproximativ egale. Această părere se întemeiază, probabil, pe considerentul că polonezii și letonii trebuie trecuți alături de bolșevici, iar Bundul alături de menșevici. Să presupunem că e just ca Bundul să fie trecut alături de menșevici. Chiar și în acest caz e desigur absolut anormal ca Comitetul Central menșevic să reprezinte *întregul* nostru partid (din Comitetul Central fac parte șapte menșevici, trei bolșevici, un leton, doi bundiști; un polonez beneficiază de drepturile unui membru al O.C.; ori de câte ori se iau hotărâri în problemele politice, participă cu drept de vot deliberativ și cei cinci menșevici din redacția O.C.).

Cît privește tactica, în decursul celor 5—6 luni de după congres, partidul a străbătut două perioade importante ale revoluției noastre: perioada Dumei și perioada „guvernului dizolvării Dumei“. Tactica Comitetului nostru Central față de Dumă s-a redus la sprijinirea Dumei (cadete). O încununare a acestei tactici a fost lozinca prin care se proclama sprijinirea revendicării și numirii unui guvern al Dumei (adică a unui guvern cadet). Fapt este că majoritatea partidului nu a acceptat această tactică și această lozincă. În perioada Dumei, partidul social-democrat a luptat împo-

* Ziarul „Tovarișci“ din 11 octombrie a publicat, pe baza unor date obținute — pretinde el — de la C.C., alte cifre, care nu schimbă însă proporțiile de bază. Potrivit acestor cifre, partidul nostru numără acum aproximativ 150 000 de membri, dintre care circa 33 000 de bolșevici, 43 000 de menșevici, 13 000 de letoni, 28 000 de polonezi și 33 000 de bundiști.

triva tacticii *propriului său* C.C. Orice comentarii pe marginea acestui fapt sînt de prisos, iar semnificația lui e mai mult decît evidentă.

După dizolvarea Dumei, Comitetul Central s-a pronunțat pentru organizarea unor acțiuni parțiale de protest cu caracter de masă. Drept lozincă a tacticii generale a fost lansată chemarea : pentru Dumă ca organ al puterii investit cu dreptul de a convoca o adunare constituantă. Și este iarăși un fapt istoric incontestabil că, în marea sa majoritate, partidul n-a acceptat nici lozinca concretă, nici tactica generală a Comitetului său Central. Dar cine citește cu atenție nr. 1 și 2 ale ziarului „Soțial-Demokrat“ nu poate să nu vadă că în coloanele lui această tactică generală este apărută, justificată și fundamentată (pentru Dumă ca pîrghie pentru convocarea unei adunări constituante ; cadeții reprezintă burghezia orășenească, care e progresistă în comparație cu țărănimea etc.).

De aici reiese clar că, în cazul unei noi campanii pentru Dumă, partidul va avea de luptat împotriva lozincilor C.C. în problema Dumei, iar în cazul unor acțiuni revoluționare apropiate, forțele îi vor fi fărîmițate, iar lupta sa va fi dezorganizată datorită faptului că C.C. nu reprezintă voința majorității partidului. Aceasta înseamnă că orice amînare a convocării congresului partidului constituie acum nu numai o încălcare directă a întregului spirit și a întregului sens al organizării democratice a partidului, ci și un obstacol extrem de primejdios în calea apropiatei lupte electorale a proletariatului și a luptei sale general-revoluționare.

P.S. Numerele 3—5 ale ziarului „Soțial-Demokrat“, apărute după ce a fost scrisă nota de față, confirmă într-o măsură și mai mare tot ce s-a spus mai sus. În problema acordurilor electorale menșevicii se dovedesc a fi complet dezbinați, iar Comitetul lor Central oscilează între Martov și Cerevanin. Martov a luat atitudine în mod public împotriva lui Cerevanin. Plehanov s-a dus să colaboreze la un ziar cadet pentru a-l sprijini pe Cerevanin. Articolul de

fond din „Soțial-Demokrat“ nr. 4 dovedește că C.C. se și pregătește să lanseze din nou, împotriva voinței partidului, lozincile sale cu privire la sprijinirea Dumei în întregul ei și la sprijinirea revendicării de a se numi un guvern care să se bucure de încrederea Dumei.

„Proletarii“ nr. 7
din 19 noiembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUM SE SCRIE ISTORIA...

Este vorba de o istorie veche : aceea a boicotării Dumei de stat. În nr. 3 al ziarului „Soțial-Demokrat“, un tovarăș menșevic o scrie în felul următor (articolul „Situație sau poziție ?“):

„Cînd istoria ne-a pus în fața proiectului de lege pentru convocarea Dumei bulîghiniste, noi, pornind de la poziția noastră principială generală, am recomandat organizarea cu de la sine putere a unor alegeri paralele pentru o Dumă populară, în opoziție cu cea bulîghinistă, la care nu aveam acces. Cînd însă, după insurecția din decembrie, ne-am văzut puși...”

O clipă, stimabile istoric ! Că săriți de la proiectul lui Bulîghin la insurecția din decembrie, trecînd peste faptele petrecute între timp, asta încă nu-i nimic, e un simplu salt cronologic. Dar că săriți peste tactica voastră și peste „poziția voastră principială“, asta e cu totul altceva, e un salt cel puțin... diplomatic. Ați recomandat voi *numai* „alegeri organizate cu de la sine putere“ ? Vedeți voi în Duma bulîghinistă *numai* o instituție la care „nu aveți acces“ ? Cu alte cuvinte, intenționați voi ca, în numele Dumei voastre populare, s-o boicotați pe cea bulîghinistă sau s-o ignorați ? Dar nu duceți voi pe atunci o luptă împotriva unor anume boicotiști ? Nu insistați voi asupra necesității unei participări pozitive la campania electorală „bulîghinistă“ care urma să aibă loc ? Nu cereți voi ca partidul să sprijine în alegeri pe liberalii de stînga etc. ? Cum de ați uitat toate acestea ?

„Cînd, după insurecția din decembrie, ne-am văzut puși“... O clipă, stimabile, ați mai scăpat un amănunt. Prin boicotul ei, Rusia a zădărnicit convocarea Dumei bulîghiniste, pe cînd Dumă populară nu avem nici pînă azi... Ei bine, ați recunoscut voi că tactica voastră de atunci a fost greșită ? Nu, ați răspuns boicotiștilor că tactica voastră față de Duma bulîghinistă a fost justă, dar că revoluția a împiedicat-o să se manifeste în toată strălucirea ei... Și acum, după ce v-am amintit *toate acestea*, puteți continua să vă scrieți istoria.

„Cînd însă, după insurecția din decembrie, ne-am văzut puși în fața faptului convocării unei noi Dume, Duma lui Witte, am propus să participăm la primele stadii ale alegerilor; avînd în vedere două posibilități : ori însuși faptul participării noastre va provoca un avînt revoluționar, care va mătura Duma lui Witte...“

Mai încet, stimabile istoric, mai încet, nu fiți atît de grăbit ! „Faptul participării noastre *va provoca* un avînt revoluționar“... Ei nu, glumiți, desigur ! Voi, care ne-ați acuzat întotdeauna de supraestimare naivă a forțelor noastre, tocmai voi să afirmați cu seriozitate că „faptul participării noastre“ putea *să provoace* un avînt revoluționar, și chiar unul „care va mătura“... etc. ? Nu, glumiți, desigur.

Așadar : „...ori însuși faptul participării noastre va provoca un avînt revoluționar, care va mătura Duma lui Witte și va chema la viață o instituție reprezentativă mai favorabilă ; ori nu va surveni imediat un avînt revoluționar, și atunci nu numai că vom avea posibilitatea de a participa la alegerile pentru Dumă, dar prin însăși forța lucrurilor vom fi nevoiți să participăm la ele, așa cum s-a întîmplat în raionul Lefortovo la Moscova“.

Iertați-mă, dar, după cîte îmi amintesc, atunci n-ați vorbit de loc despre acest al doilea „ori“ ?

Da, n-am vorbit — răspunde istoricul nostru.

„Ce-i drept, într-o broșură editată de redacția unificată am declarat că nu recomandăm să se participe la stadiul final al alegerilor pentru Dumă. Dar am făcut acest lucru, ne-am legat anticipat mîinile numai în dorința unui compromis, sperînd că vom ajunge la o înțelegere cu boicotiștii în vederea elaborării unei tactici unice. A fost din

partea noastră un act de «oportunism», și anume o adaptare conștientă la vederile înapoiate și mioape ale tovarășilor boicotiști, și e un lucru pe care-l regretăm sincer».

Așa va să zică ! Una ați vorbit și alta ați gândit. Și ați vorbit în fața proletariatului și a întregului popor revoluționar... Acum „regrețați” că ați procedat astfel ! Dar cunoașteți zicala : „Dacă ai mințit o dată, cine o să te mai creadă ?” De unde știm că „regretul” dv. nu este și el dictat de vreo „adaptare” la vederile „înapoiate” sau „mioape” ale cuiva ? Care este limita acestui „oportunism”, a acestor „compromisuri” ? Cum trebuie privită oricare din lozincile voastre din moment ce voi înșivă recunoașteți că într-una din cele mai importante probleme de tactică ați dat o lozincă nesinceră ? Căci unii ar putea foarte bine să creadă acum că nici social-democrații nu vă numiți decît tot în dorința de a vă adapta la „vederile înapoiate și mioape” ale proletariatului revoluționar.

Nu, trebuie să vă iau apărarea. În focul polemicii v-ați calomniat singuri. Ați fost boicotiști sinceri în stadiul al treilea al alegerilor, după cum noi am fost boicotiști sinceri în toate stadiile. *Boicotiști* am fost însă cu toții. *Nebst gefangen, nebst gehangen*. Laolaltă prinși, laolaltă spînzurați. Acum ați vrea să ne „spînzurați” pentru că am fost boicotiști. În acest caz însă, dragi tovarăși, va trebui să vă spînzurați și voi ; ați fost prinși asupra aceluiași fapt. „Dar noi am declarat că regretăm !” — vă apărați dv. Asta, într-adevăr, vă atenuază vina, dar nu vă scutește de răspundere și nu vă absolvă de pedeapsă. În loc să vă spînzure, o să vă dea altă pedeapsă, de pildă bătaia cu vergile. Asta vreți voi ?

Noi însă nu regretăm. Noi am spus și spunem : a boicota sau a nu boicota nu este o chestiune de principiu, ci una de utilitate. Boicotarea Dumei întîi a fost utilă. Acest boicot a arătat maselor populare într-o formă pregnantă, concretă, că proletariatul vede în Dumă o instituție care nu este în stare să rezolve problemele fundamentale ale revoluției. Acum dizolvarea Dumei și tot ce a urmat după aceea confirmă această apreciere ; masele populare văd limpede că și de data aceasta proletariatul s-a dovedit a fi conducătorul lor firesc în revoluție, prevenindu-le din timp să

nu se lase amăgite de iluziile constituționaliste. Boicotul a silit guvernul să-și concentreze asupra lui atenția și forțele, și în felul acesta a înlesnit victoria în alegeri a opoziției burgheze. Boicotul a unit masele largi proletare în cadrul unui act unitar de protest revoluționar. Însemnătatea lui agitatorică și organizatorică a fost imensă.

Boicotul a adus mari foloase, dar le-a adus *deja*. Duma și-a căpătat aprecierea cuvenită, iluziile legate de ea au primit o lovitură decisivă, — n-are nici un rost să facem încă o dată o treabă deja făcută. Acum boicotul nu ar mai sili guvernul să-și concentreze asupra lui forțele, căci guvernul a știut, desigur, să tragă învățăminte din alegerile trecute. Munca agitatorică și organizatorică poate fi îndeplinită pe terenul participării la alegeri tot atît de bine ca și pe terenul boicotării, bineînțeles dacă legea electorală nu va fi înrăutățită într-o măsură și mai mare. În acest din urmă caz s-ar putea să fim nevoiți să recurgem din nou la boicot. S-ar putea de asemenea să nu ne mai ardă de alegeri pentru Dumă dacă între timp vor începe noi mari bătălii revoluționare.

Pentru noi, așadar, boicotul rămîne și pe viitor o chestiune de utilitate. *Deocamdată* însă nu vedem suficiente rațiuni pentru proclamarea lui.

Cine se simte vinovat n-are decît să se căiască. Dar să-și pună cenușă pe *capul* lui și să-și sfîșie hainele *lui*, și nu pe ale altora. Nimănui nu-i este îngăduit să denatureze istoria și să calomnieze într-un acces de căință, chiar dacă se calomniază pe sine însuși.

POST-SCRIPTUM LA ARTICOLUL
„SOCIAL-DEMOCRAȚIA
ȘI CAMPANIA ELECTORALĂ“ 59

Articolul acesta era deja scris cînd în ziarul „Tovarișci“ a apărut „Scrisoarea deschisă către muncitorii conștienți“, semnată de G. V. Plehanov. În această scrisoare, Plehanov, „manevrînd“ între aripa stîngă a burgheziei și aripa dreaptă a social-democrației, rupe definitiv atît cu principiile social-democrației revoluționare internaționale cît și cu hotărîrile Congresului de unificare al partidului. Congresul partidului a interzis formal orice blocuri cu partidele burgheze. La adunările sale de partid, proletariatul conștient, organizat, califică orice blocuri cu burghezia drept „o trădare a cauzei proletariatului“; într-un articol publicat în „Tovarișci“, precum și într-o scrisoare către organizațiile de partid, L. Martov, situîndu-se pe punctul de vedere bolșevic, adică consecvent revoluționar, se pronunță categoric împotriva încheierii oricăror blocuri în primul stadiu. „În ceea ce privește prima chestiune („blocuri“ sau acorduri în cursul alegerilor) — scrie Martov — *aș recomanda ca, bazați pe rezoluția congresului, să păstrăm o independență totală în participarea noastră la primul stadiu al alegerilor, adică acolo unde ne prezentăm în fața maselor*“. Lui Plehanov însă, acest mod de a pune problema i se pare a fi expresia unei „intransigențe greșit înțelese“. „Acolo unde nu putem fi siguri de victoria candidatului nostru — scrie Plehanov — *sîntem datori să încheiem acorduri cu alte partide care doresc să lupte împotriva vechilor noastre rînduieli*“ *. Admițînd deci, în pofida

* Subliniat de Plehanov.

hotărârii congresului, acorduri cu partidele burgheze, Plehanov, în „înțelepciunea” sa „politică”, prevede totuși cazuri cînd nu trebuie să încheiem astfel de acorduri. „Acolo — spune el — unde avem certitudinea că vom reuși să asigurăm alegerea propriului nostru candidat”, putem și trebuie să acționăm *independent* de celelalte partide”. Strașnică „înțelepciune politică” ! Acolo unde avem certitudinea că vom reuși să asigurăm noi înșine alegerea candidatului nostru, o vom face singuri. Unde nu avem o astfel de certitudine trebuie să recurgem la ajutorul... „celor care doresc să lupte împotriva vechilor rînduiei”, sau să-i ajutăm pe acești „doritori” să asigure alegerea candidatului lor. Dar acolo unde „cei care doresc să lupte” au certitudinea că vor reuși ei înșiși să asigure alegerea candidaților lor, ce credeți — o, Plehanov, colaborator al ziarelor cadete —, vor căuta ei să încheie un acord cu noi ? Căci dacă e vorba de acorduri, orice ageamiu în ale politicii înțelege că un partid are nevoie de acorduri numai atunci cînd nu are certitudinea că va putea să asigure cu propriile lui forțe alegerea candidaților săi. Noi însă și în asemenea cazuri sîntem împotriva oricăror acorduri. Iar G. V. Plehanov, ca un adevărat cavaler al libertății, dă alarma în ziarul cadet „Tovarișci”, chemînd pe toți „cei care doresc să lupte”... Să poștească toți „doritorii” ! Proletariatul luptă, voi „doritori” să luptați ! Foarte bine... Dacă nici asta nu-l mai mulțumește pe proletar, înseamnă că e, desigur, „un dușman al libertății”.

În felul acesta, conducătorul menșevic agreeat de cadeți, uitînd tot ce a spus după dizolvarea Dumei, coboară încetul cu încetul, din treaptă în treaptă, pînă la poziția lui... Cerevanin... Cu „iuțeala, impetuozitatea și agerimea de privire” care îl caracterizează, Plehanov se îndreaptă vertiginos spre cei mai de dreapta din aripa noastră dreaptă. Mult în urmă rămîne Martov : cu greu reușește ziarul „Soțial-Demokrat” să se țină după conducătorul său ideologic. După lungi considerații pe tema caracterului de clasă al campaniei noastre electorale, organul Comitetului Central ne propune un sistem complicat de acorduri,

* Subliniat de Plehanov.

construiește o scară cu ajutorul căreia social-democrația trebuie să coboare pînă la cadeți. Mai întîi — propune „Soțial-Demokrat“ — ne prezentăm în alegeri cu liste proprii, adică de clasă, acolo unde avem șanse de succes ; dacă nu avem șanse de succes, ne unim cu partidele burgheze „care împreună cu noi cer convocarea unei adunări constituante“ ; dacă aceste partide nu vor adunare constituantă — cu atît mai rău — (aceasta este a treia și ultima treaptă, antidemocratică și contrară punctului de vedere de clasă) — ne unim și cu ele. Cum reușește Comitetul Central să încalce hotărîrile congresului, care, alegîndu-l, l-a însărcinat să le aducă la îndeplinire, — acesta e secretul lui. Fapt este că în prezent asistăm la un spectacol extrem de rușinos pentru social-democrație, cînd în redacția aceluiași organ central, conducător, „racul trage-ndărăt“..., iar „lebdă în sus, la nori“, cînd într-o problemă atît de importantă pentru noi cum este tactica electorală nu există nici unitate de gîndire, nici unitate de acțiune și aceasta nu numai în partid, dar nici măcar în fracțiunea „conducătoare“. În ce țară și în ce partid socialist, în afară doar de partidele cele mai oportuniste, ar fi tolerat un asemenea dezmăț politic ? Și este semnificativ faptul că toți acești raci, toate aceste știuci și lebede, acești Martov și Plehanov care se combat reciproc, tocmai ei duc campania cea mai înverșunată împotriva convocării unui congres extraordinar al partidului, congres de care avem azi mai multă nevoie ca oricînd.

„Proletarii“ nr. 7
din 10 noiembrie 1906

Se lipărește după textul
apărut în ziar

SOCIAL-DEMOCRAȚIA
ȘI ACORDURILE ELECTORALE ⁶⁰

*Scris în a doua jumătate
a lunii octombrie 1906*

*Apărut în broșură la Petersburg
în noiembrie 1906,
în editura „Vpered”*

Se tipărește după textul broșurii

Problema campaniei electorale în alegerile pentru Duma a doua preocupă acum deosebit de mult partidul muncitoresc. În legătură cu aceasta se acordă o mare atenție „blocurilor“, adică încheierii unor acorduri electorale permanente sau temporare între social-democrație și alte partide. Presa burgheză, cadetă — „Reci“, „Tovarișci“, „Novii Puti“, „Oko“⁶¹ etc. — se străduiește să convingă pe muncitori de necesitatea încheierii unui „bloc“ (acord electoral) între social-democrați și cadeți. Unii dintre social-democrații menșevici se pronunță pentru aceste blocuri (Cerevanin în „Nașe Delo“ și în „Tovarișci“), alții se pronunță împotriva lor (Martov în „Tovarișci“). Social-democrații bolșevici se pronunță împotriva blocurilor, admitând doar în stadiile superioare ale campaniei electorale acorduri parțiale cu privire la repartizarea mandatelor corespunzător cu numărul voturilor obținute de partidele revoluționare și opoziționiste la primul scrutin.

În cele ce urmează vom încerca să motivăm pe scurt acest din urmă punct de vedere.

I

Pentru social-democrație, parlamentarismul (participarea la adunări reprezentative) constituie unul dintre mijloacele de luminare, de educare și de organizare a proletariatului într-un partid de clasă de sine stătător, unul dintre mijloacele de luptă politică pentru eliberarea muncitorilor. Acest punct de vedere marxist separă net social-democrația pe de o parte de democrația burgheză,

iar pe de altă parte de anarhism. Liberalii și radicalii burghezi văd în parlamentarism forma „firească“, singura normală, legitimă, de conducere a treburilor de stat în general, și neagă lupta de clasă și caracterul de clasă al parlamentarismului contemporan. Burghezia se străduiește din răspuțeri, pe toate căile, la toate ocaziile, să inducă în eroare pe muncitori, pentru a-i împiedica să vadă că parlamentarismul este un instrument de asuprire burgheză și să-și dea seama că semnificația lui este istoricește condiționată. Nici anarhiștii nu știu să aprecieze parlamentarismul în semnificația lui istoricește determinată, respingînd în genere acest mijloc de luptă. De aceea social-democrații din Rusia luptă cu hotărîre atît împotriva anarhismului cît și împotriva tendinței burgheziei de a curma cît mai repede revoluția printr-un compromis cu vechea putere pe terenul parlamentului. Întreaga lor activitate parlamentară este în întregime și fără rezerve subordonată intereselor generale ale mișcării muncitorești și sarcinilor speciale ale proletariatului în revoluția actuală, burghezo-democratică.

De aici rezultă în primul rînd că participarea social-democrației la campania electorală în alegerile pentru Dumă are cu totul alt caracter decît acela pe care-l are participarea celorlalte partide. Spre deosebire de ele, social-democrația nu atribuie acestei campanii o semnificație de sine stătătoare sau chiar primordială. Spre deosebire de ele, social-democrația subordonează această campanie intereselor luptei de clasă. Spre deosebire de lozincile lor, lozincă social-democrației în această campanie nu este parlamentarismul de dragul reformelor parlamentare, ci lupta revoluționară pentru o adunare constituantă, și anume lupta revoluționară în formele ei superioare, care decurg din dezvoltarea istorică a formelor de luptă în ultimii ani *.

* Nu ne ocupăm aici de problema boicotului, pentru că aceasta depășește tema broșurii. Remarcăm doar că problema boicotului poate fi examinată numai în cadrul situației istorice concrete. Boicotarea Dumei lui Bulighin a fost încununată de succes. Boicotarea Dumei lui Witte a fost necesară și justă. Social-democrația revoluționară trebuie să fie prima care să pășească pe calea luptei celei mai energice și celei mai directe și ultima care să adopte metode de luptă mai ocolite. Boicotarea Dumei lui Stolipin nu este posibilă în forma veche și, în lumina experienței Dumei întâi, ar constitui un pas greșit.

II

Ce concluzie se desprinde din tot ce-am spus pînă aici cu privire la acordurile electorale? În primul rînd, aceea că sarcina noastră principală, fundamentală, este să dezvoltăm conștiința de clasă și organizarea de clasă, de sine stătătoare, a proletariatului, singura clasă consecvent revoluționară, singurul conducător posibil al unei revoluții burghezo-democratice victorioase. De aceea păstrarea unei poziții de clasă, de sine stătătoare, în întreaga campanie electorală și în întreaga campanie în legătură cu Duma constituie pentru noi o sarcină generală deosebit de importantă, care nu exclude alte sarcini, parțiale, cu condiția însă ca acestea din urmă să-i fie întotdeauna subordonate, să fie puse în concordanță cu ea. Noi trebuie să pornim neapărat de la această premisă generală, confirmată și de teoria marxismului și de întreaga experiență a social-democrației internaționale.

S-ar putea părea că sarcinile speciale ale proletariatului în revoluția rusă răstoarnă din capul locului această premisă generală. Într-adevăr, marea burghezie, reprezentată prin partidul octombriștilor, a și trădat revoluția sau tinde să-i pună capăt prin intermediul unei constituții (cadeții); victoria revoluției este posibilă numai dacă proletariatul va fi sprijinit de partea cea mai înaintată și mai conștientă a masei țărănești, pe care situația ei obiectivă o împinge la luptă și nu la compromisuri, o determină să dorească desăvîrșirea revoluției și nu slăbirea ei. De aici s-ar putea conchide că social-democrația e obligată să încheie acorduri cu democrația țărănească pe întreaga durată a alegerilor.

Dar numai premisa, întru totul justă, că victoria deplină a revoluției noastre este posibilă numai sub forma unei dictaturi revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii nu îndreptățește încă nicidecum o astfel de concluzie. Mai trebuie dovedit că un bloc cu democrația țărănească pe întreaga durată a alegerilor este posibil și avantajos din punctul de vedere al actualelor relații dintre partide (acum democrația țărănească nu mai este reprezentată la noi printr-un singur partid, ci printr-o serie

de partide) și din punctul de vedere al actualului sistem electoral. Mai trebuie dovedit că, mergînd în bloc cu cutare sau cutare partid, vom exprima și apăra mai bine interesele țărănimii cu adevărat revoluționare decît păstrînd partidului nostru deplina libertate de a critica *cutare* partide democratice țărănești, de a *opune* unele elemente ale democrației țărănești altora. Din premisa că în actuala revoluție țărănimea revoluționară este cea mai apropiată de proletariat decurge fără doar și poate „linia” politică generală a social-democrației: împreună cu democrația țărăneasă, împotriva „democrației” trădătoare a marii burghezii (cadeții). Dar decurge oare de aici în momentul de față necesitatea unui bloc electoral cu socialiștii populiști sau cu socialiștii-revoluționari? La această întrebare nu se poate răspunde fără a stabili în prealabil prin ce se deosebesc *aceste* partide între ele și prin ce se deosebesc ele de cadeți, fără a analiza *actualul* sistem de alegeri indirecte. De aici decurge nemijlocit și *categoric* un singur lucru: în campania noastră electorală nu ne putem limita în nici un caz să opunem în mod simplist și abstract proletariatul democrației burgheze în general. Dimpotrivă, trebuie să ne concentrăm toată atenția asupra delimitării precise — deduse din *datele istoriei* revoluției noastre — a burgheziei liberalo-monarhiste de burghezia democrat-revoluționară, adică, mai concret, asupra deosebirii existente între cadeți, socialiștii-populiști și socialiștii-revoluționari. Numai printr-o asemenea delimitare vom putea stabili în modul cel mai just care sînt „aliații” noștri cei mai apropiați. Totodată nu vom uita, în primul rînd, că pe *orice* aliat din tabăra democrației burgheze social-democrația trebuie să-l supravegheze ca pe un dușman. În al doilea rînd, mai rămîne de văzut ce ne convine mai bine: să ne legăm mîinile prin încheierea unui bloc *general* cu socialiștii-populiști (de pildă), sau să ne păstrăm independența deplină, pentru ca în momentul hotărîtor să avem oricînd posibilitatea de a scinda pe „trudovicii” fără partid în oportuniști (socialiști-populiști) și revoluționari (socialiști-revoluționari), *de a-i opune* pe aceștia din urmă celor dintîi etc.

Așadar, considerentul că revoluția noastră are un caracter proletar-țăărănesc nu îndreptățește încă concluzia că sînt necesare acorduri cu unul sau altul dintre partidele democratice țărănești într-un stadiu sau altul al alegerilor pentru Duma a doua. Acest considerent nu îndreptățește încă nici măcar o restrîngere a independenței proletare de clasă în alegeri în general, fără să mai vorbim de negarea acestei independențe.

III

Ca să abordăm mai îndeaproape rezolvarea problemei noastre trebuie, în primul rînd, să vedem care sînt principalele grupuri de partide care se prezintă în alegerile pentru Duma a doua, iar în al doilea rînd, să analizăm particularitățile actualului sistem electoral.

Acordurile electorale se încheie între partide. Care sînt principalele grupuri de partide care vor lupta în alegeri? Ultrareacționarii se vor uni, desigur, și mai strîns decît în alegerile pentru Duma întîi. Octombriștii și partidul înnoirii pașnice se vor cartela cu ultrareacționarii sau cu cadeții sau (ceea ce e mai probabil ca orice) vor oscila între ultrareacționari și cadeți. În orice caz este o mare greșală să consideri pe octombriști „partid de centru” (cum face L. Martov în ultima sa broșură intitulată „Partidele politice din Rusia”); în lupta *reală* care trebuie să decidă definitiv deznodămîntul revoluției noastre, *centrul* îl constituie *cadeții*. Cadeții sînt un partid organizat, care se prezintă în alegeri cu liste proprii și care pe deasupra e îmbătat de succesul obținut în alegerile pentru Duma întîi. Dar partidul acesta nu se distinge nici printr-o disciplină prea riguroasă, nici printr-o prea mare coeziune. Cadeții de stînga sînt nemulțumiți de înfrîngerea suferită la Helsingfors⁶² și murmură. Parte din ei (cum s-a întîmplat de curînd cu d-l Aleksinski la Moscova) trec la socialiștii-populiști. În Duma întîi s-au găsit cadeți „rarissimi” care nu s-au dat în lături să semneze proiectul celor 33 cu privire la desființarea oricărei proprietăți private asupra pămîntului (Badamșin, Zubcenko, Lojkin). Prin urmare nu este exclusă posibilitatea de a desprinde fie și o părticică infimă din

acest „centru“ și de a o atrage de partea celor de stînga. Cadeții își dau foarte bine seama că nu se bucură de sprijinul maselor populare (de curînd, însuși ziarul cadet „*Tovarișci*“ s-a văzut nevoit să recunoască acest lucru ⁶³), și ar accepta bucuroși să meargă în bloc cu cei de stînga. Nu degeaba s-au grăbit ziarele cadete să ofere în coloanele lor social-democraților Martov și Cerevanin posibilitatea de a discuta problema încheierii unui bloc între social-democrați și cadeți. Noi, firește, nu vom uita niciodată și vom explica maselor în cursul campaniei electorale că cadeții nu și-au îndeplinit promisiunile în Duma întîi, că au pus bețe-n roate trudovicilor, că s-au îndeletnicit cu jocul de-a constituția etc. etc., mergînd pînă la a trece sub tăcere cele patru revendicări ⁶⁴, pînă la a propune proiecte de legi draconice etc.

Urmează apoi „trudovicii“. Partidele de acest tip, adică partidele mic-burgheze și în special cele țărănești, se împart în: „Grupul trudovic“, grup *fără partid* (al cărui congres a avut loc de curînd), socialiștii-populiști și socialiștii-revoluționari (p.p.s. — „partidul socialist polonez“ — și celelalte partide de acest gen corespund mai mult sau mai puțin socialiștilor-revoluționari). Dintre aceștia numai socialiștii-revoluționari sînt revoluționari și republicani cît de cît consecvenți și hotărîți. Socialiștii-populiști sînt oportuniști de o speță mult mai rea decît menșevicii noștri; la drept vorbind, sînt semicadeți. „Grupul trudovic“ fără partid are în masa țărănească o influență mai mare, poate, decît aceea pe care o au socialiștii-revoluționari și socialiștii-populiști, dar e greu de precizat cît de consecvent este democratismul lui, deși el se situează, desigur, mult mai la stînga decît cadeții și pare a face parte din democrația revoluționară.

Social-democrația este singurul partid care, cu toate disensiunile din rîndurile lui, se va prezenta în alegeri perfect disciplinat, singurul partid care are o bază de clasă bine definită, strict delimitată, și care reunește toate partidele social-democrate ale tuturor popoarelor din Rusia.

Dar cum să închei un bloc general cu trudovicii cînd acest grup de partide are *compoziția* arătată mai sus? Ce garanții prezintă trudovicii *fără partid*? Este oare po-

sibil un bloc între un partid și oameni fără partid? De unde știm că mâine d-l Aleksinski și cei de teapa lui nu se vor întoarce de la socialiștii-populiști la cadeți?

Este clar că cu trudovicii *nu se poate* încheia un acord care să aibă o bază *reală* de partid. Este clar că noi în nici un caz nu trebuie să contribuim la unirea partidului oportunist al socialiștilor-populiști cu partidul revoluționar al eserilor, ci trebuie să-i scindăm și să-i opunem pe unii altora. Este clar că, dată fiind existența Grupului trudovic fără partid, ne convine mai mult, din toate punctele de vedere, să ne păstrăm deplina libertate de a-i înrîuri în spirit strict revoluționar, decât să ne legăm mâinile și să cocoloșim deosebirea dintre monarhiști și republicani etc. O astfel de cocoloșire este *cu totul inadmisibilă* pentru social-democrați, și chiar numai din acest motiv trebuie să respingem categoric blocurile, din moment ce în cadrul grupării *existente* a partidelor se găsesc reuniți trudovicii fără partid, socialiștii-populiști și socialiștii-revoluționari.

Este oare unirea lor realmente posibilă și se unesc ei oare efectiv? Unirea lor este, evident, posibilă, căci au aceeași bază — mic-burgheză — de clasă. Ei s-au unit în fapt în cadrul activității desfășurate în Duma întâi, s-au unit și în ziarele din perioada octombrie, și în cele din perioada Dumei, și în alegerile care au avut loc în rîndurile studențimii (și licet parva componere magnis — dacă ne este permis să comparăm ceva mic cu ceva mare). Într-adevăr, faptul că în alegerile care au avut loc în rîndurile studențimii „autonome” s-au înfruntat adesea trei liste: lista cadetă, lista comună depusă de trudovici, socialiștii-populiști, socialiștii-revoluționari și p.p.s. și, în sfîrșit, lista social-democrată, constituie un simptom mărunț, dar caracteristic, dacă-l privim în legătură cu alte simptome.

Din punctul de vedere al proletariatului, claritatea grupării partidelor sub raportul bazei lor de clasă e mai presus de orice, iar folosul unei înrîuriri nestingherit exercitate asupra trudovicilor fără partid (sau asupra celor care oscilează între socialiștii-populiști și socialiștii-revoluționari) este, evident, mai mare decât acela al încercărilor de a realiza un acord între partid și oameni fără partid. Datele referitoare la *partide* ne conduc în mod necesar la

următoarea concluzie : absolut nici un fel de acorduri în stadiul inferior, în cursul agitației în fața maselor ; în stadiile superioare trebuie să depunem toate eforturile pentru ca, la repartizarea mandatelor, să-i înfrîngem pe cadeți printr-un acord parțial între social-democrați și trudovici, iar pe socialiștii-populiști — printr-un acord parțial între social-democrați și socialiștii-revoluționari.

Ni se va obiecta : în timp ce voi, bolșevicii, utopiști incorrigibili, visați să-i înfrîngeți pe cadeți, veți fi cu toții înfrinți de ultrareacționari, deoarece *veți fărîmița voturile !* Împreună, social-democrații, trudovicii și cadeții i-ar înfrînge în mod sigur pe ultrareacționari, dar acționînd separat, puteți prilejui o victorie ușoară dușmanului comun. Să presupunem că ultrareacționarii au 26 de voturi din o sută, trudovicii și cadeții cîte 25, iar social-democrații 24. Fără un acord electoral între social-democrați, trudovici și cadeți, va fi ales ultrareacționarul.

Această obiecție este adesea considerată serioasă și de aceea trebuie s-o examinăm cu toată atenția. În prealabil însă este necesar să examinăm *actualul* sistem electoral rus, adică sistemul electoral în vigoare.

IV

La noi, alegerile pentru Dumă nu sînt directe, ci indirecte, adică se efectuează în mai multe trepte. Cînd alegerile sînt indirecte, fărîmițarea voturilor e primejdioasă numai pe treapta inferioară. Numai în primul stadiu nu știm cum se vor împărți voturile ; numai în cadrul agitației în fața maselor acționăm „pe bîjbîite“. În stadiile superioare, cînd alegerile se efectuează prin delegați, bătălia generală e sfîrșită și nu mai rămîne decît repartizarea mandatelor pe baza unui acord parțial între partide, care-și *cunosc* cu precizie numărul de candidați și numărul de voturi.

Treapta inferioară a alegerilor este aceea în care la orașe se aleg delegații, la sate se aleg deseatidvornicii *, iar în cadrul curiei muncitorești se aleg împuterniciții.

* Deseatidvornic — reprezentant ales de zece gospodării, învestit cu dreptul de a vota în alegerile de împuterniciți. — *Nota trad.*

La orașe ne prezentăm în fiecare unitate electorală (secție de vot etc.) în fața unei mase mari de alegători. Este indiscutabil că primejdia unei fărîmițări a voturilor există. Este indiscutabil că la orașe, pe alocuri, delegații ultra-reacționari ar putea fi aleși *numai* datorită inexistenței unui „bloc al stîngii“, numai datorită faptului că social-democrații, de pildă, vor sustrage cadeților o parte din voturi. Îmi amintesc că la Moscova Gucikov a obținut vreo 900 de voturi, iar cadeții vreo 1 400. Ar fi fost suficient ca social-democrații să fi sustras cadeților 501 voturi, și Gucikov ar fi ieșit învingător. Și nu încape nici o îndoială că cetățeanul de rînd va avea în vedere această socoteală simplă, se va teme de o fărîmițare a voturilor, și numai din acest motiv va înclina să-și dea votul candidatului celui mai moderat din rîndurile opoziției. Se va ajunge la ceea ce în Anglia poartă denumirea de alegeri „în triunghi“, cînd micul citadin se teme că, votînd pentru socialist, va împruțina voturile liberalului și va înlesni astfel victoria conservatorului.

Care poate fi remediul împotriva acestei primejdii? Unul singur: acorduri în stadiul inferior, adică o *listă comună* de delegați, în care numărul candidaților desemnați de partide să corespundă raportului numeric stabilit de aceste partide *înainte de luptă*. În acest caz, toate partidele cartelate îndeamnă întreaga masă de alegători să voteze numai pentru această listă comună.

Să examinăm argumentele pro și contra folosirii acestui procedeu.

Argumentele pro : agitația poate fi desfășurată pe baze strict partinice. Social-democrații au toată libertatea să critice pe cadeți în fața maselor, dar sînt obligați să adauge : cu toate acestea, ei sînt mai buni decît ultrareacționarii, și de aceea am convenit să prezentăm o listă comună.

Argumente contra : o listă comună ar fi în flagrantă contradicție cu întreaga politică de sine stătătoare, de clasă a social-democraților. Dacă am recomanda masei o listă comună prezentată de cadeți și de social-democrați, am crea în mod inevitabil o mare confuzie în ceea ce privește claritatea diviziunilor politice și de clasă. Am slăbi însemnătatea principială și general-revoluționară a cam-

paniei noastre, pentru a asigura un loc în Dumă candidatul liberal ! Am subordona politica de clasă parlamentarismului, în loc să subordonăm parlamentarismul politicii de clasă. Ne-am lipsi de posibilitatea de a face o numărătoare a *propriilor noastre* forțe. Am pierde ceea ce reprezintă o valoare durabilă și statornică în toate alegerile : dezvoltarea conștiinței și întărirea coeziunii proletariatului socialist. Am câștiga ceva trecător, convențional și incert : superioritatea cadetului în comparație cu octombristul.

Și pentru ce să primejduim munca consecventă de educare socialistă ? Pentru a combate primejdia pe care o prezintă candidaturile ultrareacționarilor ? Dar toate orașele din Rusia, luate laolaltă, trimit în Dumă numai 35 de deputați din totalul de 524 (Petersburgul 6, Moscova 4, Varșovia și Tașkentul câte 2, iar celelalte 21 de orașe câte unul). Prin urmare, orașele singure nu pot în nici un caz să schimbe cât de cât substanțial fizionomia Dumei. În afară de aceasta, ar fi cât se poate de greșit să ne limităm la considerentul formal al posibilității aritmetice a fărâmițării voturilor. Mai rămîne de văzut : cât de mare este probabilitatea politică a unei asemenea fărâmițări. Or, din examinarea acestei probabilități reiese că nici în alegerile pentru Duma întâi ultrareacționarii nu au avut decît o minoritate infimă, iar cazurile de felul „cazului Gucikov“, menționat mai sus, constituie o excepție. Potrivit datelor publicate de „Vestnik k.-d. partii“⁶⁵ (1906, 19/IV, nr. 7), în 20 de orașe, care au trimis 28 de deputați în Dumă, din 1 761 de delegați 1 468 au fost cadeți, 32 progresiști și 25 fără partid. Octombriști au fost 128 ; membri ai partidului comercianților și industriașilor — 32 ; de dreapta — 76 ; prin urmare, numărul total al celor de dreapta a fost de 236, ceea ce reprezintă mai puțin de 15%. În 10 orașe nu a fost ales *nici un* delegat de dreapta, în 3 orașe — numai câte 10 delegați de dreapta (din numărul total de 80). În asemenea condiții ar fi oare înțelept ca dintr-o teamă exagerată față de ultrareacționari să renunțăm la lupta pentru candidaturile noastre, de clasă ? O astfel de politică, pe lângă neajunsul că ar fi lipsită de principia-

litate, n-ar păcătui oare și prin miopie chiar din punctul de vedere strict practic ?

Dar un bloc cu trudovicii împotriva cadeților ? — ni se va obiecta. Am arătat mai sus specificul relațiilor de partid din rîndurile trudovicilor, specific care face ca un astfel de bloc să nu fie nici de dorit, nici *indicat*. La orașe, unde concentrarea populației muncitorești este deosebit de pronunțată, cu excepția cazurilor de *extremă necesitate*, nu trebuie să renunțăm niciodată la prezentarea unor liste pur social-democrate. Această necesitate extremă nu există însă. Din punct de vedere politic nu prea contează dacă vor fi ceva mai mulți sau ceva mai puțini cadeți sau trudovici (mai ales trudovici de tipul socialiștilor-populiști !), pentru că Duma însăși poate avea, în cazul cel mai bun, doar un rol auxiliar, secundar. Pe plan politic, rolul hotărîtor în alegerile pentru Dumă aparține țărănimii, adunărilor guberniale de delegați, și nu orașelor *. Or, în adunărilor guberniale de delegați alianța noastră politică generală cu trudovicii împotriva cadeților ar putea fi realizată mult mai bine și mai sigur decît în stadiul inferior al alegerilor la sate, fără nici o încălcare a principialității stricte. De alegerile la sate ne vom ocupa în cele ce urmează.

V.

După cum se știe, în orașele mari buna organizare a partidelor politice a înlăturat pe alocuri una dintre treptele alegerilor. După lege, alegerile urmau să fie efectuate în două trepte. În fapt însă, alegerile au fost uneori directe sau aproape directe, căci alegătorii cunoșteau bine caracterul partidelor rivale, iar în unele cazuri cunoșteau

* Desigur că, prin intermediul adunărilor orașenești, orașele mici influențează și ele componența adunărilor guberniale de delegați. Cadeții și progresiștii au avut și aici o preponderență deplină : de pildă, din cei 571 de delegați aleși în adunările orașenești, 424 au fost cadeți și progresiști, iar 147 de dreapta („Vestnik k.-d. p.“, 1906, nr. 5 din 28/III). În unele orașe oscilațiile sînt, firește, foarte mari. Într-o astfel de situație noi am reuși, probabil, în foarte multe cazuri să dăm singuri bătălia cu cadeții, fără să ne fie teamă de surprizele pe care ar putea să le aducă fărîmîțarea voturilor și fără să ne punem într-o situație de dependență față de vreun partid nesocial-democrat. Despre încheierea unor blocuri în stadiul inferior al alegerilor în cadrul curiei muncitorești credem că nu va vorbi în mod serios nici un social-democrat. În masa muncitorească, independența deplină a social-democrației este deosebit de necesară.

chiar *persoanele* pe care partidul respectiv intenționa să le trimită în Dumă. La sate, dimpotrivă, alegerile au atâtea trepte, alegătorii sînt atît de împrăștiți, iar piedicile care stau în calea unei acțiuni deschise a partidelor sînt atît de mari, încît alegerile pentru Duma a doua vor decurge în aceeași atmosferă „opacă“ ca și cele pentru Duma întîi. Cu alte cuvinte : foarte des, ba chiar în majoritatea cazurilor, în agitația pe care partidele o vor desfășura la sate va fi vorba de partide în general, trecîndu-se *intenționat* sub tăcere, de teama poliției, numele candidaților. Țăranii (și nu numai țăranii) radicali și revoluționari se vor ascunde intenționat sub paravanul unei poziții în afara partidelor. În alegerile de deseativnici va fi hotărîtoare cunoașterea candidatului, încrederea în persoana lui, simpatia pe care și-o va cîștiga prin declarațiile *sale* social-democrate. La sate vom avea foarte puțini social-democrați care să se sprijine pe o organizație *locală* de partid. S-ar putea însă ca numărul social-democraților care își vor cîștiga simpatia populației sătești locale să fie mult mai mare decît am fi îndreptățiți să credem, dacă ținem seama de datele referitoare la celulele de jos ale partidului nostru.

Romanticii mic-burghezi de teapa socialiștilor-populiști, care visează să creeze un partid socialist legal în condițiile rînduieșilor din țara noastră, nu înțeleg cît de mult contribuie la întărirea încrederii și a simpatiei față de un partid conspirativ spiritul său combativ, ferm, străin de compromisuri, precum și invulnerabilitatea organizației sale, care își exercită influența în mase nu numai prin oamenii partidului, ci și prin mulți alții. Într-o perioadă de război civil, un partid ilegal cu adevărat revoluționar, care, călit în focul luptei, s-a deprins cu domni de teapa lui Pleve și nu se lasă intimidat de nici un fel de măsuri draconice din partea unora ca Stolîpin, se poate dovedi în stare să exercite în mase o influență mai largă decît cutare partid legal, care e în stare să pășească, cu „o naivitate puerilă“, pe „calea strict constituțională“.

Social-democrații încadrați în partid și cei neîncadrați în el vor avea multe șanse de succes în alegerile de deseativnici și de împuterniciți. Un bloc cu trudovicii sau o listă comună cu ei nu ar contribui cu nimic la asigu-

rarea succesului în aceste stadii ale alegerilor la sate. Pe de o parte, aici unitățile electorale sînt prea mici. Pe de altă parte, trudovicii realmente organizați în partide sau care întrețin cît de cît legături cu asemenea partide vor fi foarte rari. Partinitatea strictă a social-democraților, subordonarea lor necondiționată față de partid, care a reușit să se mențină ani de-a rîndul în condiții de ilegalitate, ajungînd la un efectiv de 100 000—150 000 de membri aparținînd tuturor naționalităților, și este singurul dintre partidele de extremă stîngă care a avut în Duma întîi o fracțiune partinică, — această partinitate va constitui o recomandatie și o garanție care vor cîntări foarte mult în ochii tuturor acelor care nu se tem de o luptă hotărîită, ci o doresc din tot sufletul, dar care nu au destulă încredere în forțele lor, se tem să-și asume inițiativa, se tem să acționeze deschis. Trebuie să folosim la maximum această latură avantajoasă a partinității stricte, „ilegale“, și n-avem nici un interes s-o slăbim cîtuși de puțin prin încheierea vreunui bloc permanent. Singurul concurent, de asemenea organizat pe linie de partid și de asemenea situat pe poziții ferm și intransigent revoluționare pe care l-am putea avea la sate este partidul socialist-revoluționar. Dar un bloc cu acest partid în *primul* stadiu al alegerilor la sate — bloc care să fie într-adevăr un acord încheiat între două partide — n-ar fi posibil decît cu titlu de excepție; ca să ne convingem de acest lucru, e suficient să ne imaginăm în mod concret condițiile în care au loc alegerile la sate*. Iar în măsura în care în mod intenționat țărani revoluționari fără partid nu se vor alătura exclusiv unui anumit partid, ne convine mai bine, din toate punctele de vedere, să exercităm asupra lor o influență în sensul dorit de noi, pe linia unei stricte partinități. Pe un social-democrat membru de partid nu-l poate incomoda faptul că o uniune nu se alătură nici unui partid sau că agitația desfășurată de ea nu are caracter partinic, căci țărani revoluționari nu se vor gîndi

* Nu e, desigur, întîmplător faptul că în Duma întii socialiștii-revoluționari n-au fost de loc în stare să acționeze ca partid, mai mult n-au putut decît n-au vrut. Socialiștilor-revoluționari din Dumă, ca și celor din universitate, li s-a părut că e mai avantajos să se ascundă în spatele trudovicilor fără partid sau să se carteleze cu ei.

niciodată să-l excludă pe un asemenea social-democrat, iar rezoluția Congresului de unificare cu privire la sprijinirea mișcării țărănești îi permite în mod expres să facă parte dintr-o uniune revoluționară fără partid. În felul acesta, noi, păstrându-ne partinitatea, apărând-o pînă la capăt, valorificînd în întregime imensul avantaj moral și politic pe care îl prezintă ea, ne putem foarte bine adapta totodată la cerințele muncii în rîndurile țărănimii revoluționare fără partid, în cadrul uniunilor, cercurilor și adunărilor revoluționare fără partid, la cerințele muncii bazate pe legături revoluționare cu oameni fără partid etc. În loc de a încheia cu socialiștii-revoluționari, care din punct de vedere organizatoric cuprind o parte cu totul neînsemnată a țărănimii revoluționare, un bloc care să limiteze și să stînjenească stricta noastră partinitate, vom folosi pe scară și mai largă și într-un mod și mai liber atît poziția noastră de partid cît și toate avantajele pe care le oferă munca în rîndurile „trudovicilor“ fără partid.

De aici rezultă că în stadiile inferioare ale campaniei electorale la sate, adică în alegerile de deseatidvornici și de împuterniciți (probabil că uneori alegerile de împuterniciți vor constitui în fapt *primul* stadiu al alegerilor), nu avem nevoie de *nici* un fel de acorduri electorale. Oamenii cu poziție politică bine precizată, apți de a candida în alegerile de deseatidvornici și de împuterniciți, reprezintă un procent atît de infim, încît social-democrații care și-au cîștigat încrederea și stima țăranilor (condiție fără de care nu este posibilă nici o candidatură serioasă) au toate șansele să fie aleși aproape *toți* ca deseatidvornici sau împuterniciți, fără să recurgă la nici un fel de acorduri cu alte partide.

În adunările de împuterniciți ne vom putea sprijini pe rezultatele precise ale primelor bătaii electorale, care vor hotărî dinainte totul. Aici sînt posibile și necesare... nu blocuri, desigur, nu acorduri stricte, permanente, ci acorduri parțiale cu privire la repartizarea mandatelor. Aici, și într-o măsură și mai mare în adunările de delegați pentru alegerea deputaților în Dumă, va trebui să ne unim

cu trudovică pentru a înfrînge pe cadeți, cu socialiștii-revoluționari pentru a înfrînge pe socialiștii-populiști etc.

VI

Analiza sistemului electoral în vigoare arată, așadar, că în stadiile inferioare ale alegerilor blocurile electorale sînt deosebit de indezirabile la orașe și nici nu sînt necesare. La sate, în stadiile inferioare (adică în alegerile de de-seatidvornici și de împuterniciți), blocurile sînt și indezirabile și cu totul inutile. Hotărîtoare pe plan politic sînt adunările județene de împuterniciți și adunările guberniale de delegați. Aici, adică în stadiile superioare, acordurile parțiale sînt necesare și posibile fără vreo indezirabilă încălcare a partinității, căci lupta în fața maselor e terminată, iar încheierea unor asemenea acorduri nu implică susținerea directă sau indirectă a nepartinității în fața poporului (și nici măcar admiterea ei), nu necesită nici cea mai mică estompere a politicii de sine stătătoare, strict de clasă, a proletariatului*.

Să vedem acum, mai întîi sub aspectul formal, aritmetic, ca să zicem așa, de ce natură vor fi aceste acorduri electorale parțiale în stadiile superioare.

Să luăm raporturi procentuale aproximative, adică o repartizare aproximativă a delegaților (și a împuterniciților, care sînt subînțeleși în cele ce urmează) pe partide, în cadrul fiecărei sute de delegați. Pentru a învinge în adunarea delegaților, un candidat trebuie să întrunească cel puțin 51 de voturi din 100. De aici rezultă următoarea regulă generală a tacticii delegaților social-democrați: ei trebuie să caute să atragă de partea lor un asemenea număr de delegați burghezo-democrați dintre cei mai apropiați de social-democrați sau care merită cel mai mult să fie spri-

* Nu e lipsit de interes să arătăm că în practica social-democrației internaționale găsim cazuri în care se face distincție între acorduri în stadiul inferior și acorduri în stadiul superior. În Franța, alegerile de senatori se efectuează în două trepte: alegătorii aleg delegați departamentali (guberniali), iar aceștia din urmă aleg pe senatori. Social-democrații revoluționari din Franța, guesdiștii⁶⁶, nu au admis niciodată nici un fel de acorduri, nici un fel de liste comune în stadiul inferior, dar au admis acorduri parțiale în stadiul superior, adică acorduri cu privire la repartizarea mandatelor, în adunările de delegați departamentali. Oportuniștii, jaurésiștii⁶⁷, încheie acorduri și în stadiul inferior.

jiniți, încât împreună cu ei să învingă pe ceilalți și în felul acesta vor fi aleși, în parte, delegați social-democrați, iar în parte — *cei mai buni* dintre delegații burghezo-democrați*.

Să ilustrăm această regulă prin câteva exemple simple. Să presupunem că din 100 de delegați avem 49 de ultra-reacționari, 40 de cadeți și 11 social-democrați. În acest caz, este necesar un acord parțial între social-democrați și cadeți pentru asigurarea alegerii unei liste comune de deputați, întocmită, bineînțeles, pe baza principiului repartizării proporționale a mandatelor în raport cu numărul delegaților (adică, în exemplul de față, o cincime din mandatele de deputați ale întregii gubernii, să zicem două din zece, ar reveni social-democraților, iar patru cincimi din mandate, adică opt din zece, ar reveni cadeților). Dacă vor fi 49 de cadeți, 40 de trudovici și 11 social-democrați, va trebui să tindem spre realizarea unui acord cu trudovicii, pentru a învinge pe cadeți și a obține a cincea parte din mandate pentru noi, iar patru cincimi pentru trudovici. Într-un asemenea caz am avea o posibilitate excelentă de a verifica cât de consecvent și de ferm e democratismul trudovicilor : vor consimți ei oare să rupă definitiv cu cadeții și, împreună cu delegații partidului muncitoresc, să-i înfrîngă în alegeri, sau vor prefera „să salveze“ pe cutare sau cutare cadet sau poate chiar să încheie un bloc cu cadeții și nu cu social-democrații ? Atunci vom putea și vom fi datori să dovedim și să arătăm în fapt întregului popor în ce măsură cutare sau cutare mici burghezi înclină spre burghezia monarhistă sau spre proletariatul revoluționar.

În exemplul din urmă, trudovicii au tot interesul să se carteleze cu social-democrații, și nu cu cadeții, căci în primul caz ar obține $\frac{4}{5}$ din numărul total al mandatelor, pe cînd în cel de-al doilea numai $\frac{4}{9}$. Și mai interesant ar fi de aceea cazul invers : 11 cadeți, 40 de trudovici și 49 de social-democrați. Un calcul elementar i-ar îndemna pe

* Pentru simplificarea presupunem că delegații se repartizează exclusiv între partide. În realitate, însă, vor fi desigur mulți delegați fără partid. În acest caz, delegatul social-democrat trebuie să caute să stabilească, pe cît posibil, care este fizionomia politică a tuturor delegaților, în special a celor burghezo-democrați, și să înjghebeze „o majoritate de stînga“ formată din social-democrați și din candidații burghezi cei mai acceptabili pentru social-democrație. Despre criteriile principale care ne permit să distingem tendințele diferitelor partide vom vorbi mai jos.

trudovici într-un asemenea caz să meargă în bloc cu cadeții : în felul acesta, „noi“, își vor zice ei, vom căpăta mai multe locuri în Dumă. Dar o atitudine principială de fidelitate față de democratism și față de interesele maselor cu adevărat muncitoare ar dicta imperios încheierea unui bloc cu social-democrații, chiar și cu prețul sacrificării câtorva mandate. Reprezentanții proletariatului trebuie să urmărească cu atenție toate cazurile de acest fel și să explice atît delegaților cît și întregului popor (este necesar ca rezultatele acordurilor încheiate în adunările de împuterniciți și de delegați să fie aduse la cunoștința generală) semnificația *principială* a acestei aritmetici electorale.

Apoi, în exemplul din urmă avem un caz cînd atît calculul elementar cît și considerente de ordin principial îndeamnă pe social-democrați să provoace o sciziune în rîndurile trudovicilor. Dacă printre ei vor fi, să zicem, 2 socialiști-revoluționari pe deplin principiali, va trebui să depunem toate eforturile pentru a-i atrage pe aceștia de partea noastră și a înfrînge cu cele 51 de voturi pe toți cadeții și pe toți ceilalți trudovici, *mai puțin revoluționari*. Dacă printre trudovici vor fi 2 socialiști-revoluționari și 38 de socialiști-populiști, vom avea posibilitatea să verificăm cît de devotați sînt socialiștii-revoluționari interesele democratismului și intereselor maselor muncitoare, și în acest scop am spune : pentru democrații-republicani și împotriva socialiștilor-populiști, care admit monarhia ; — pentru confiscarea pămîntului moșieresc și împotriva socialiștilor-populiști, care admit răscumpărarea ; — pentru partizanii înarmării întregului popor și împotriva socialiștilor-populiști, care admit armata permanentă. Și atunci am vedea pe cine vor prefera socialiștii-revoluționari : pe social-cadeți * sau pe social-democrați.

Am ajuns astfel la examinarea laturii și semnificației politice principiale ale acestei aritmetici electorale. Aici sîntem datori să opunem goanei după mandate apărarea

* Așa i-a numit pe socialiștii-populiști „Soznatelnaia Rossiia”⁸⁸. În treacăt fie zis, numerele 1 și 2 ale acestei publicații ne-au produs o vie satisfacție. D-nii Cernov, Vadimov etc. critică în mod strălucit tezele lui Peșehonov și Tag—in. Deosebit de reușită e critica făcută tezelor lui Tag—in din punctul de vedere al teoriei producției de mărfuri care evoluează prin capitalism la socialism.

fermă și consecventă a punctului de vedere al proletariatului socialist și a intereselor victoriei depline a revoluției noastre burghezo-democratice. În nici un caz și sub nici o formă, împuterniciții și delegații noștri social-democrați nu trebuie să treacă sub tăcere țelurile noastre *socialiste*, poziția noastră de clasă, poziția de partid *proletar*. Dar pentru a dovedi că proletariatul are rolul de avangardă în *actuala* revoluție nu e de ajuns să repetăm într-una cuvintele „de clasă”. Pentru a dovedi rolul de avangardă al proletariatului nu e de ajuns să expunem învățătura noastră socialistă și teoria generală a marxismului. Pentru aceasta mai trebuie să știm să arătăm *în fapt*, în analiza problemelor arzătoare ale *actualei* revoluții, că membrii partidului muncitoresc apără mai consecvent, mai just, mai hotărât și mai iscusit ca oricine interesele *acestei* revoluții, interesele victoriei ei *depline*. Aceasta nu este o sarcină ușoară și pregătirea în vederea îndeplinirii ei constituie îndatorirea fundamentală și principală a oricărui social-democrat care participă la campania electorală.

Stabilirea deosebiriilor dintre partide și dintre nuanțele partidelor, în cadrul adunărilor de împuterniciți și de delegați (și în cadrul întregii campanii electorale, firește), va fi o sarcină practică mică, dar nu lipsită de folos. La stabilirea acestei deosebiri, viața însăși va da răspuns la multe probleme controversate care frământă partidul muncitoresc social-democrat. Aripa dreaptă a partidului, începând cu ultraoportuniștii de la „Nașe Delo” și terminând cu oportuniștii moderați de la „Soțial-Demokrat”, estompează și denaturează în fel și chip deosebirea dintre trudovici și cadeți, fără să observe, după cât se pare, un fenomen nou și deosebit de important: divizarea trudovicilor în socialiști-populiști, socialiști-revoluționari și trudovici care înclină spre unii sau spre ceilalți. Istoria Dumei întâi și a dizolvării ei a oferit, desigur, date documentare care ne obligă să facem distincție între cadeți și trudovici, date care dovedesc că democratismul acestora din urmă este mai consecvent și mai hotărât. Campania electorală în alegerile pentru Dumă a doua trebuie să dovedească și să arate acest lucru într-un mod și mai concret, și mai precis, și mai com-

plet, și mai amplu. După cum m-am străduit să arăt pe bază de exemple, *însăși* campania electorală *va învăța* pe social-democrați să stabilească în mod just *deosebirile* existente între diferitele partide burghezo-democratice și va infirma în fapt sau, mai bine zis, va înlătura părerea profund greșită că membrii partidului cadet sînt principalii reprezentanți sau cel puțin reprezentanți serioși ai democrației noastre burgheze în general.

Menționăm de asemenea că, în campania electorală în general și în problema încheierii de acorduri electorale în stadiile superioare, social-democrații trebuie să știe să vorbească simplu și clar, să folosească un limbaj accesibil maselor, lăsînd cu totul la o parte artileria grea a termenilor savanți, a cuvintelor străine, a lozincilor, a definițiilor și concluziilor învățate pe dinafară, dinainte pregătite, dar pe care masa încă nu le înțelege, nu le cunoaște. Trebuie să știm să *explicăm* fără vorbe mari, fără exclamații, pe bază de fapte și cifre, problemele socialismului și problemele actualei revoluții ruse.

Cu acest prilej se vor pune de la sine cele două probleme fundamentale ale acestei revoluții: problema libertății și problema pămîntului. Pe aceste două probleme esențiale, care frămîntă întreaga masă, trebuie să axăm și propaganda pur socialistă — deosebirea dintre punctul de vedere al micului producător și punctul de vedere al proletariatului —, și lămurirea deosebirilor dintre partidele care luptă pentru influență în rîndurile poporului. Ultrareacționarii, inclusiv octombriștii, sînt împotriva libertății și împotriva trecerii pămîntului în mîinile poporului. Ei vor să *pună capăt* revoluției, folosind în acest scop *violenta*, corupția, înșelăciunea. Burghezia liberală monarhistă, reprezentată prin partidul cadet, *de asemenea* vrea să *pună capăt* revoluției, și anume printr-o serie de concesii. Ea *nu vrea* să dea poporului nici întreaga libertate, nici tot pămîntul. Ea *vrea să mențină* proprietatea funciară moșierească, propunînd în acest scop răscumpărarea, precum și crearea unor comitete agrare locale care să nu fie alese prin vot universal, direct, egal și secret. Trudovicii — adică mica burghezie, îndeosebi cea sătească — vor să obțină în-

treaga libertate și tot pământul, dar pășesc nesigur, inconștient, fără fermitate spre acest țel, oscilînd între oportunismul social-cadeților (socialiștii-populiști) — care caută să justifice hegemonia burgheziei liberale asupra țărănimii, s-o consfințească pe plan teoretic — și utopismul egalizării, care, după părerea lor, ar fi posibilă în condițiile producției de mărfuri. Social-democrația trebuie să promoveze în mod consecvent punctul de vedere al proletariatului, izgonind din conștiința *revoluționară* a țărănimii oportunismul socialiștilor-populiști și orice fel de utopism, care pune în umbră sarcinile cu adevărat imperioase ale revoluției *actuale*. Căci numai în condițiile unei victorii *depline* a acesteia din urmă, clasa muncitoare și întregul popor vor putea *porni efectiv*, rapid, nestingherit, cu toată îndrăzneala și pe scară largă la rezolvarea sarcinii fundamentale a întregii omeniri civilizate — eliberarea muncii de sub jugul capitalului.

Problema *mijloacelor* de luptă va sta și ea în centrul atenției noastre în cursul campaniei electorale, precum și ori de cîte ori va fi vorba de încheierea unor acorduri parțiale între partide. Vom căuta să explicăm ce este adunarea constituantă și de ce se tem cadeții de ea. Vom întreba pe burghezii liberali, pe cadeți, ce măsuri intenționează ei să preconizeze și să *înfăptuiască în mod de sine stătător*, pentru ca nimeni să nu poată proceda cu reprezentanții poporului așa cum „s-a procedat“ cu deputații din „prima legislatură“. Vom aminti cadeților și vom explica unei mase cît mai largi ce atitudine de mîrșavă trădare au avut ei față de formele de luptă din octombrie-*decembrie* anul trecut. Vom întreba pe toți candidații dacă își propun ca toată activitatea lor în cadrul Dumei să fie pe de-a-ntregul *subordonată* intereselor luptei *din afara Dumei*, intereselor mișcării populare largi pentru pământ și libertate. Noi trebuie să folosim campania electorală ca un mijloc pentru *organizarea revoluției*, adică pentru organizarea proletariatului și a elementelor cu *adevărat* revoluționare din rîndurile democrației burgheze.

Acesta este conținutul *pozitiv* pe care trebuie să ne străduim să-l dăm întregii campanii electorale și în special încheierii de acorduri parțiale cu alte partide.

VII

Să rezumăm.

La baza tacticii electorale generale a social-democrației trebuie să stea principiul independenței depline a partidului de clasă al proletariatului revoluționar.

Derogații de la această regulă generală pot fi admise numai în cazuri de extremă necesitate și numai în condiții limitative anume precizate.

Particularitățile sistemului electoral rus și ale grupărilor politice din rîndurile țărănimii, care constituie imensa majoritate a populației, nu determină apariția unei asemenea necesități extreme în stadiile inferioare ale campaniei electorale, adică în alegerile de delegați în orașele mari și în alegerile de deseatidvornici și de împuterniciți la sate. În orașele mari nu există o astfel de necesitate, pentru că aici importanța alegerilor nu rezidă *nicidecum* în numărul deputaților aleși în Dumă, ci în faptul că social-democrații se prezintă în fața celor mai largi, celor mai concentrate și — în virtutea întregii lor situații — celor „mai social-democrate“ păături ale populației.

La sate, nivelul politic redus al masei, insuficiența ei organizare politică, fărîmițarea și raritatea populației, precum și condițiile exterioare în care au loc alegerile determină o dezvoltare deosebit de largă a organizațiilor, uniunilor, cercurilor, adunărilor, vederilor și tendințelor fără partid (și revoluționare fără partid). În asemenea condiții, încheierea de blocuri în stadiile inferioare nu este cîtuși de puțin necesară. Pentru social-democrați nu poate fi aici, din toate punctele de vedere, nimic mai just și mai indicat decît păstrarea unei poziții strict partinice.

Teza generală cu privire la necesitatea unei alianțe între proletariat și țărănimea revoluționară duce, așadar, la constatarea că sînt necesare numai acorduri parțiale (de tipul acordurilor cu trudovicii împotriva cadeșilor) în stadiile superioare ale alegerilor, adică în adunărilor de împuterniciți și de delegați. Specificul diviziunilor politice din rîndurile trudovicilor pledează și ele pentru o asemenea soluționare a problemei.

În toate aceste acorduri parțiale, social-democrații trebuie să facă o distincție netă între diferitele partide burghezo-democratice și între diferitele lor nuanțe, luînd drept criteriu gradul de consecvență și de fermitate al democratismului acestor partide.

Conținutul ideologic-politic al campaniei electorale și al acordurilor parțiale îl va constitui explicarea învățăturii socialismului și a lozincilor de sine stătătoare ale social-democrației în actuala revoluție, atît în ceea ce privește sarcinile acesteia din urmă cît și în problema căilor și mijloacelor de înfăptuire a acestor sarcini.

Broșura de față a fost scrisă înainte de apariția nr. 5 al ziarului „Soțial-Demokrat“. Pînă la apariția acestui număr, partidul nostru avea toate motivele să spere că Comitetul Central al partidului nostru nu aprobă nicidecum încheierea unor acorduri cu partidele burgheze în primul stadiu al alegerilor, acorduri inadmisibile pentru socialiști. Eram obligați să gîndim astfel, pentru că un menșevic atît de influent ca tov. L. Martov s-a pronunțat în termeni *categorici* împotriva *oricăror* acorduri în primul stadiu, și s-a pronunțat nu numai în coloanele ziarului „Tovariști“, ci și în scrisoarea (întocmită de el) pe care C.C. a trimis-o organizațiilor în legătură cu pregătirea campaniei electorale.

Acum constatăm că Comitetul nostru Central a făcut o cotitură spre poziția lui Cerevanin sau, în orice caz, a început să șovăie. Articolul de fond din nr. 5 al ziarului „Soțial-Demokrat“ *admite* blocuri *în primul stadiu*, fără a preciza cel puțin cu care anume partide burgheze! Scrisoarea publicată astăzi (31 octombrie) de Plehanov, care, pentru a putea pleda în favoarea unui bloc cu cadeții, s-a mutat la ziarul cadet „Tovariști“, arată tuturor sub influența cui a început să șovăie Comitetul Central. Iar Plehanov, ca de obicei, vorbește ca un oracol, debitînd locuri comune dintre cele mai banale și ocolind cu desăvîrșire sarcinile de clasă ale proletariatului socialist (probabil din amabilitate față de ziarul burghez care i-a oferit azil), fără a încerca măcar să prezinte argumente și date concrete.

E admisibil oare ca această „poruncă“ de la Geneva să fie de ajuns pentru a determina Comitetul Central să alunece de la Martov... la Cerevanin ?

E admisibil oare ca hotărîrea prin care Congresul de unificare a interzis orice acorduri cu partidele burgheze să fie sabotată de Comitetul Central ales de congres ?

Coeziunea social-democraților în campania electorală este grav amenințată.

Partidul muncitoresc socialist este amenințat de primejdia încheierii unor acorduri cu partidele burgheze în primul stadiu al alegerilor, acorduri care sînt de natură să submineze moralul partidului și să anihileze independența de clasă a proletariatului.

Toți social-democrații revoluționari trebuie să se unească și să declare un război necruțător confuziei și oscilărilor oportuniste !

*CONFERINȚA A DOUA A P.M.S.D.R.
(„PRIMA CONFERINȚĂ GENERALĂ“) ⁶⁹*

3—7 (16—20) NOIEMBRIE 1906

„Opinia separată” a fost
publicată la 23 noiembrie 1906
în ziarul „Proletarii” nr. 8

Raportul și cuvântările se tipăresc
pentru prima oară, după textul
înregistrat în procesele-verbale,
„Opinia separată” se tipărește
după textul apărut în ziar

1

RAPORT ASUPRA CAMPANIEI ELECTORALE ÎN ALEGERILE PENTRU DUMA A II-A DE STAT

4 (17) NOIEMBRIE

Rezoluție adoptată de comitetele din Petersburg și Moscova, de social-democrația poloneză și de letoni ⁷⁰

1. Numai din vina burgheziei trădătoare am fost nevoiți să primim lupta pe terenul alegerilor pentru Dumă.

2. La baza campaniei electorale trebuie să fie pusă opoziția dintre lupta revoluționară și cea „pașnică”, arătându-se totodată cât de periculoasă e hegemonia cadeților în lupta de eliberare. De aici se naște întrebarea : este oare admisibil un bloc cu cadeții (un acord în primul stadiu) ?

3. Ca regulă generală, în primul stadiu social-democrația trebuie să păstreze o poziție de sine stătătoare ; cu titlu de excepție, însă, pot fi încheiate în primul stadiu acorduri cu partidele care admit adunarea constituantă, insurecția armată ș.a.m.d. ; în stadiul al doilea, acorduri cu caracter tehnic, numai pentru repartizarea proporțională a mandatelor. Nu e nimic mai periculos decât a spune maselor : votați, împreună cu noi, pentru candidații conciliatori. Krușevan este periculos nu pentru că șade în Dumă, ci pentru că face parte dintr-o organizație ultrareacționară care sprijină guvernul. Pentru unele mici excepții, voi sprijiniți hegemonia cadeților și încălcați întreaga noastră poziție principială (Caucazul, Moscova, Petersburgul și Polonia sînt împotriva acordurilor). Dacă vor reuși în alegeri ultrareacționarii, Duma va avea doar o compoziție mai net conturată. De ce credeți că, în caz de fărîmițare a voturilor, vinovați de reușita ultrareacționarilor vor fi social-democrații, și nu cadeții ?

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL
ASUPRA CAMPANIEI ELECTORALE ÎN ALEGERILE
PENTRU DUMA A II-A DE STAT

4 (17) NOIEMBRIE

Un acord electoral este un bloc (do ut des *, spuneți voi maselor). Noi spunem : împreună cu burghezia revoluționară mergem cîteodată, dar împreună cu burghezia oportunistă și trădătoare — niciodată. Campania electorală se va desfășura între două limite : 400 de cadeți + 100 de social-democrați (dacă încheiem acorduri) și 200 de ultrareacționari + 250 de cadeți + 20 sau 50 de social-democrați (dacă nu încheiem acorduri). A pune pe aceeași listă și jălbași și luptători înseamnă a submina propria noastră poziție. În cazul cînd vom încheia acorduri, ultrareacționarii vor fi bătuți, dar și social-democrații vor fi înfrinți (moralmente).

* — dau ca să dai — *Nota trad.*

3

INTERVENȚIE ÎN CADRUL DISCUTĂRII
PLATFORMEI ELECTORALE MENȘEVICE

6 (19) NOIEMBRIE

Am spus doar că această platformă se limitează să opună metodelor pașnice metodele revoluționare ; restul nu ne satisface. Nu se arată prin ce se deosebesc social-democrații de celelalte grupuri care reprezintă pe „oamenii muncii“ (de socialiștii-revoluționari), ca în declarația fracțiunii social-democrate din Dumă ⁷¹. Nu este arătată opoziția dintre socialismul științific și cel vulgar.

Nu se spune că trebuie să facem distincție între poziția proletariatului și cea a micului proprietar. Platforma nu preconizează încheierea de blocuri, dar ea însăși este un asemenea bloc, deoarece poate fi semnată și de un mic-burghez. Nu este admisibil ca o platformă să treacă sub tăcere celelalte partide ; platforma de față însă nu ne spune nimic despre aceste partide, ci se limitează să indice vag : „partidele mai hotărâte“ etc.

4

INTERVENȚII ÎN PROBLEMA CONVOCĂRII
„CONGRESULUI MUNCITORESC“

7 (20) NOIEMBRIE

1

Lenin subliniază că problema „congresului muncitoresc“ este o problemă spinoasă și că este necesar să fie discutată !

2

Lenin arată că în presa burgheză au apărut scrisori ale lui Plehanov, Martov și ale altora, că Kostrov, de pildă, nu a prezentat fracțiunii din Dumă propunerea cu privire la revendicarea unui guvern cadet (propunere venită din partea C.C.), încalcând prin aceasta disciplina de partid — și bine a făcut că n-a prezentat-o. Agitația pentru „congresul muncitoresc“ frânează activitatea partidului. Avem un organ al C.C., dar nu avem un Organ Central. De ce ? Bani sînt, organul C.C. apare regulat, dar lipsește organizarea, și de aceea nu avem un Organ Central.

5

OPINIE SEPARATĂ PREZENTATĂ
LA CONFERINȚA GENERALĂ A P.M.S.D.R.
ÎN NUMELE DELEGAȚILOR
SOCIAL-DEMOCRAȚILOR DIN POLONIA,
ȚINUTUL LETON, PETERSBURG, MOSCOVA,
REGIUNEA INDUSTRIALĂ CENTRALĂ
ȘI REGIUNEA VOLGĂI

Delegații Bundului au prezentat la conferință o rezoluție care reproduce aproape în întregime rezoluția Congresului al VII-lea al Bundului și care apreciază sub aspect istoric boicotarea Dumei ⁷². Subsemnații delegați la conferință declarăm că, la votarea acestei rezoluții, ne-am abținut de la vot din următoarele motive. Separarea problemei *de ce* participăm la alegerile pentru Dumă de problema *cum* participăm la aceste alegeri este și greșită și imposibilă. Recunoașterea justetei boicotului înseamnă că în actuala noastră participare la alegeri caracterul fundamental al întregii noastre tactici rămâne același ca și în boicotul declarat împotriva Dumei întâi. A recunoaște că majoritatea cadetă din Duma întâi împiedica activitatea elementelor revoluționare și a aproba, în același timp, acorduri între cadeți și social-democrați în primul stadiu al alegerilor înseamnă a submina premisele generale ale politicii noastre practice. A recunoaște și a sprijini, în cadrul agitației în fața maselor, hegemonia cadetilor, prin depunerea unor liste comune și a condamna apoi această hegemonie printr-o rezoluție suplimentară specială înseamnă a compromite în modul cel mai grav întreaga tactică și toate principiile social-democrației revoluționare. Pentru aceste motive prezentăm în fața întregului Partid muncitoresc social-democrat din Rusia următoarea opinie separată :

„Tactica boicotării Dumei de stat, tactică care a ajutat masele populare să vadă just că această instituție este lipsită de putere și are un rol subordonat, și-a găsit o justifi-

care deplină în comedia activității legislative a Dumei de stat și în dizolvarea ei.

Dar comportarea contrarevoluționară a burgheziei și tactica conciliatoare a liberalismului din Rusia au împiedicat ca boicotul să aibă un succes nemijlocit și au silit proletariatul să primească lupta împotriva contrarevoluției burghezo-moșierești și pe terenul campaniei electorale în alegerile pentru Dumă.

Social-democrația trebuie să ducă această luptă, atît în afara Dumei cît și înăuntrul Dumei, în interesul dezvoltării conștiinței de clasă a proletariatului, al demascării neîncetate a iluziilor constituționaliste în fața întregului popor și al dezvoltării revoluției.

În această situație și în scopul arătat, P.M.S.D.R. trebuie să participe în modul cel mai energic la actuala campanie în legătură cu Duma.

Principalele sarcini ale social-democrației în campania electorală și în campania în legătură cu Duma constau, în primul rînd, în a explica poporului că Duma nu constituie nicidecum un mijloc potrivit pentru înfăptuirea revendicărilor proletariatului și ale micii burghezii revoluționare, îndeosebi ale țărănimii. În al doilea rînd, în a explica poporului că libertatea politică nu poate fi înfăptuită pe cale parlamentară atîta timp cît puterea reală rămîne în mîinile guvernului țarist, în a-i explica necesitatea insurecției armate, necesitatea unui guvern revoluționar provizoriu și a unei adunări constituante alese prin vot universal, direct, egal și secret. În al treilea rînd, în a face critica Dumei întîi și a arăta falimentul liberalismului din Rusia, explicînd în special cît de primejdios și de funest ar fi pentru cauza revoluției dacă partidul monarhist-liberal al cadetilor ar avea în mișcarea de eliberare un rol precumpănitor și conducător.

Ca partid de clasă al proletariatului, social-democrația trebuie să rămînă întru totul de sine stătătoare în întreaga campanie electorală și în campania în legătură cu Duma; nici aici ea nu trebuie să-și contopească în nici un caz lozincile și tactica cu acelea ale vreunui alt partid de opoziție sau revoluționar.

De aceea, în primul stadiu al campaniei electorale, adică în fața maselor, ea trebuie să se prezinte, de regulă, pe poziții cu totul de sine stătătoare și să depună numai candidaturi de partid.

Excepții de la această regulă sînt admisibile numai în cazuri de extremă necesitate și numai pentru partidele care acceptă fără rezervă lozincile fundamentale ale luptei noastre politice directe, adică pentru partidele care recunosc necesitatea insurecției armate și care luptă pentru o republică democratică. Dar asemenea acorduri pot avea de obiect numai depunerea unei liste comune de candidați, fără a restrînge cîtuși de puțin caracterul de sine stătător al agitației politice a social-democrației.

În curia muncitorească, partidul social-democrat se prezintă pe poziții cu totul de sine stătătoare, fără a încheia acorduri cu nici un alt partid.

În stadiile superioare ale alegerilor, adică în adunările de delegați la orașe și în adunările de împuterniciți și de delegați la sate, sînt admisibile acorduri parțiale exclusiv pentru repartizarea proporțională a mandatelor după numărul voturilor obținute de partidele care încheie acordul. În același timp, social-democrația distinge, din punctul de vedere al consecvenței și al fermității democratice, următoarele tipuri principale de partide burgheze : a) socialiștii-revoluționari, P.P.S. și partidele republicane similare * ; b) socialiștii-populiști și trudovicii de tip similar ** ; c) cadeții“.

* În această categorie intră, poate, și sioniștii-socialiști 79.

** În această categorie intră, poate, și unii democrați evrei. Asupra acestor chestiuni nu ne putem pronunța fără consultarea social-democraților evrei.

PROIECT DE APEL CĂTRE ALEGĂTORI

Tovarăși muncitori ! Cetățeni ! Se apropie timpul alegerilor pentru Duma de stat. Partidul clasei muncitoare, social-democrația, vă cheamă să participați cu toții la alegeri, pentru a contribui la unirea forțelor realmente capabile să lupte pentru libertate.

Masele populare luptă în revoluția noastră împotriva dominației birocraților și a poliției, a moșierilor și capitaliștilor, și în primul rînd împotriva guvernului țarist absolutist. Masele luptă pentru pămînt și libertate, pentru răsturnarea bandeii de pogromiști și călăi care la revendicările a milioane și zeci de milioane de cetățeni răspunde prin corupție, înșelăciune, violență bestială, temnițe și curți marțiale.

Prin greva lor din octombrie 1905 muncitorii din întreaga Rusie au smuls țarului cu forța promisiunea de a instaura un regim de libertate și de a acorda Dumei drepturi legislative. Cîrmuirea țaristă a călcat aceste promisiuni. Legea electorală a ciuntit drepturile țăranilor și ale muncitorilor în favoarea moșierilor și a capitaliștilor. Drepturile Dumei însăși au fost reduse aproape la zero. Dar nici asta nu e încă principalul. Principalul este că toate libertățile și drepturile au rămas pur și simplu pe hîrtie, căci puterea reală, forța reală continuă să rămîină în întregime în mîinile guvernului țarist. Nici o Dumă nu poate da și nu va da pămînt și libertate poporului atîta timp cît puterea reală se va afla în mîinile pogromiștilor și ale sugrumătorilor libertății.

Iată de ce muncitorii revoluționari și împreună cu ei majoritatea luptătorilor conștienți pentru libertate din alte pături ale poporului au proclamat boicotarea Dumei. Boicotarea Dumei a fost o încercare de a smulge din mâinile pogromiștilor dreptul de a decide în problema convocării unei reprezentanțe naționale. Boicotarea Dumei a fost o acțiune menită să prevină poporul că nu trebuie să se încreadă în niște petice de hîrtie, o chemare la luptă pentru puterea reală. Boicotul n-a reușit pentru că burghezia liberală a trădat cauza libertății. Partidul libertății „poporului“, cadeții, partid al moșierilor liberali și al flecarilor burghezi „lumiști“, a trădat lupta eroică a proletariatului, a calificat drept nebunie răscoalele țăranilor și ale celei mai bune părți a armatei și a participat la alegerile organizate de pogromiști. Din cauza trădării săvîrșite de burghezia cadetă, întregul popor este vremelnice nevoit să țină seama de legile și de alegerile făcute de pogromiști, falsificate de pogromiști, transformate de ei într-o batjocură la adresa poporului.

Dar, participînd acum la alegeri, putem și trebuie să deschidem poporului ochii și să-i arătăm necesitatea luptei pentru putere, zădărnicia jocului cadeților de-a constituția. Cetățeni din întreaga Rusie ! Gîndiți-vă la lecția pe care ne-a dat-o Duma întîi !

Luptătorii pentru libertate și pentru trecerea pămîntului în mâinile țăranilor au fost masacrați, deportați, aruncați în închisori. Majoritatea în Dumă o aveau cadeții. Acești burghezi liberali se temeau de luptă, se temeau de popor, se limitau la cuvîntări și demersuri, îndemnau poporul să aștepte, să dea dovadă de răbdare, tindeau spre o înțelegere, spre o tranzacție cu guvernul pogromiștilor. Iar țarul, văzînd că în fața lui se află nu luptători, ci burghezi slugarnici, i-a alungat cît colo pentru că nu-i plăceau discursurile lor.

Muncitori, țărani și voi toți oameni ai muncii ! Nu uitați această prețioasă lecție ! Amintiți-vă că în toamna anului 1905, cînd în fruntea poporului încheștat în luptă se aflau muncitorii revoluționari, iar grevele muncitorilor, insurecției muncitorilor li s-au alăturat răscoalele țăranilor și ale soldaților conștienți, guvernul a fost nevoit să facă

concesii. Iar în primăvara și în vara anului 1906, când în fruntea poporului a trecut burghezia monarhistă-liberală, cadeții, partidul oscilărilor între puterea poporului și puterea pogromiștilor, în loc de concesii, deputații au primit lovitura de cizmă polițienească care a împrăștiat Duma.

Dizolvarea Dumei arată tuturor cât de zadarnice și de sterile sînt demersurile cadete, cât de necesară este sprijinirea luptei proletare. Prin greva sa din octombrie, clasa muncitoare a smuls promisiunea că va fi instaurat un regim de libertate. Acum ea își adună puterile pentru ca, printr-o insurecție a întregului popor, să smulgă efectiv libertatea din mâinile dușmanului, să răstoarne cîrmuirea țaristă, să instaureze republica, să introducă eligibilitatea tuturor autorităților în stat, fără nici o excepție, și să convoace prin intermediul guvernului revoluționar provizoriu o adunare constituantă aleasă prin vot universal, direct, egal și secret, care să reprezinte întregul popor.

Luptînd pentru libertate, clasa muncitoare vrea ca această libertate să nu fie numai în folosul celor bogăți și sus-puși, ci în folosul întregului popor. Muncitorii au nevoie de libertate pentru a desfășura o luptă largă în vederea eliberării depline a muncii de sub jugul capitalului, în vederea desființării oricărei exploatare a omului de către om, în vederea organizării socialiste a societății. Cît timp dăinuie dominația capitalului, nici un fel de egalitate, nici chiar dreptul egal al micilor producători, al țăranilor, asupra folosinței pămîntului devenit proprietate a întregului popor nu va izbăvi poporul de mizerie, șomaj și asuprire. Numai atunci cînd toți muncitorii se vor uni laolaltă și vor fi sprijiniți de masele muncitoare va putea fi scuturat jugul capitalului, care apasă pe umerii muncitorilor din toate țările. În societatea socialistă, libertatea și egalitatea nu vor fi doar vorbe goale ; masele muncitoare nu vor mai fi fărîmițate datorită existenței micilor gospodării izolate ; bogăția acumulată prin munca comună nu va aservi masa poporului, ci va fi pusă în slujba ei ; dominația oamenilor muncii va pune capăt oricărei asupriri naționale, religioase, oricărei asupriri a unui sex de către celălalt.

Tovarăși muncitori ! Cetățeni ai Rusiei ! Folosiți alege-
rile pentru a întări pozițiile adevăraților luptători pentru

libertate și pentru socialism, pentru a deschide tuturor ochii asupra adevăratelor țeluri și a adevăratului caracter al diferitelor partide !

În afară de social-democrați, se prezintă în alegeri trei grupuri principale de partide : ultrareacționarii, cadeții și trudovicii.

Ultrareacționarii alcătuiesc partidele care sprijină cîrmuirea. Ei se pronunță pentru monarhia absolută, pentru puterea polițienească, pentru păstrarea întregului pămînt moșieresc. Aceste partide sînt : partidul monarhist, uniunea poporului rus, partidul ordinii, partidul comercianților și industriașilor, uniunea 17 octombrie, partidul înnoirii pașnice. Toate aceste partide sînt dușmanii fățiși ai poporului, apărătorii guvernului pogromiștilor, ai guvernului care a dizolvat Duma, ai guvernului curților marțiale.

Cadeții (constituțional-democrații sau „partidul libertății poporului“) reprezintă principalul partid al burgheziei monarhiste-liberale. Burghezii liberali oscilează între popor și guvernul pogromiștilor. În vorbe, ei se declară împotriva guvernului ; în fapt, mai mult ca de orice ei se tem de lupta poporului ; în fapt, ei vor un compromis cu monarhia, adică cu pogromiștii, împotriva poporului. Cadeții au propus în Dumă legi draconice împotriva presei și împotriva întrunirilor. Cadeții s-au pronunțat în Dumă împotriva propunerii ca problema pămîntului să fie dată în competența unor comitete locale alese prin vot universal, direct, egal și secret. Cadeții sînt moșieri liberali care se tem ca nu cumva țăranii să rezolve ei înșiși și în felul lor problema pămîntului. Cine nu vrea ca reprezentanța națională să poată fi alungată de puterea polițienească, cine nu vrea ca țăranilor să le fie impusă o răscumpărare la fel de ruinătoare ca cea din 1861 ⁷⁴ trebuie să se îngrijească ca Duma a doua să nu poată fi o nouă Dumă cadetă.

Trudovicii alcătuiesc partidele și grupurile care exprimă interesele și vederile micilor producători, în special ale țăranilor cu gospodărie mică. Cel mai timid dintre ele este „partidul socialist-populist al muncii“, care nu e cu mult mai bun decît partidul cadeților. Urmează apoi „Grupul trudovic“ din Dumă ; după dizolvarea Dumei,

cei mai buni dintre membrii acestui grup, ca de pildă Onipko, au venit în ajutorul poporului răsculat. Cel mai revoluționar dintre partidele trudovice este cel al „socialiștilor-revoluționari” (eserii). Trudovicii înclină să apere cu hotărîre — mergînd uneori pînă la răscoală — interesele masei țărănești în lupta pentru pămînt și libertate, dar nu sînt nici pe departe întotdeauna capabili de a se debarasa de influența burghezilor liberali și de ideile burgheze în întreaga lor activitate. În marea luptă mondială dintre muncă și capital, micul producător stă în cumpănă : să tindă „să ajungă în rînd cu oamenii” în înțelesul burghez al acestei expresii, adică să devină el însuși stăpîn, ori să tindă să ajute proletariatul în lupta pentru răsturnarea dominației burgheziei. Noi, social-democrații, vom folosi alegerile pentru a spune masei țărănești și tuturor prietenilor țărănimii : țăraniii vor putea dobîndi pămînt și libertate numai atunci cînd nu vor acționa prin demersuri, ci prin luptă, cînd nu se vor încrede în țar sau în promisiunile burghezilor liberali, ci în forța luptei duse cot la cot cu clasa muncitoare.

Partidul social-democraților este partidul proletariatului conștient și luptător. Social-democrații nu cred în nici un fel de promisiuni ale burgheziei ; ei caută salvarea de mizerie și sărăcie nu în consolidarea micii gospodării, ci în lupta unită a tuturor oamenilor muncii pentru înfăptuirea socialismului.

Tovarăși muncitori și voi toți salariați ai capitalului ! Ați văzut cu toții că, atunci cînd guvernul a călcat în picioare mlădițele libertății, burghezia a început să răpească muncitorilor toate cuceririle lor, a început să prelungească iarăși ziua de muncă, să reducă salariile, să mărească amenzile, să înmulțească șicanele, să persecute pe muncitorii conștienți sau să-i arunce în stradă. Numai victoria libertății va permite muncitorilor și funcționarilor să-și asigure cuceririle împotriva tentativelor burgheziei, să obțină ziua de muncă de 8 ore, salarii mai bune și condiții de trai suportabile. Și numai prin luptă unită, dusă cu îndrăzneală și abnegație în fruntea tuturor maselor muncitoare, va putea proletariatul să cucerească adevărata libertate pentru întregul popor.

Tovarăși muncitori ! Cetățeni ai Rusiei ! Votați pe candidații Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia ! El luptă pentru libertate deplină, pentru republică, pentru înfăptuirea principiului eligibilității funcționarilor de către popor. El luptă împotriva oricărei asupriri naționale. El luptă ca țăranii să capete *tot* pământul *fără nici o răscumpărare*. El sprijină toate revendicările marinarilor și soldaților conștienți, luptând pentru înlocuirea armatei permanente cu înarmarea întregului popor.

Tovarăși muncitori ! Cetățeni ai Rusiei ! Votați pe candidații Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia !

„Proletarii” nr. 8
din 23 noiembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DESPRE BLOCURILE CU CADEȚII

Cu ajutorul bundiștilor, menșevicii au reușit să obțină la conferința generală a P.M.S.D.R. o rezoluție în care blocurile cu cadeții sînt declarate admisibile. Presa cadetă jubilează și trîmbițează fericita veste în toate colțurile lumii, împingînd ușurel pe menșevici să coboare încă o treaptă, să facă încă un pas spre dreapta. Cititorul va găsi în altă parte hotărîrile conferinței, opinia separată a social-democraților revoluționari și proiectul lor de apel către alegători *. În articolul de față vom încerca să arătăm doar semnificația politică generală și esențială a blocurilor cu cadeții.

De mare folos în această privință ne vor fi materialele publicate în nr. 6 al ziarului „Soțial-Demokrat” și în special articolul redacțional intitulat „Blocul extremei stîngi”. Vom începe cu unul dintre pasajele cele mai caracteristice din acest articol.

Ni se spune, scrie „Soțial-Demokrat”, că „menșevicii, care își propuneau să împingă pe calea revoluționară întreaga Dumă, după dizolvarea ei și-au părăsit pozițiile și au încheiat un bloc cu partidele și grupurile revoluționare, ceea ce și-a găsit expresia, în primul rînd, în publicarea a două proclamații comune — către armată și către țărănime — și, în al doilea rînd, în crearea unui comitet de coordonare în vederea grevei care urma să aibă loc. Această invocare a unui precedent se datorește unei grave confuzii. În cazul menționat, partidul nostru a în-

* Vezi volumul de față, pag. 107—109, 110—115. — Nota red.

cheiat cu alte partide și grupuri revoluționare *nu* un bloc *politic*, ci un acord *de luptă*, acord pe care noi l-am considerat întotdeauna util și necesar*.

Sublinierile aparțin ziarului „Soțial-Demokrat“.

...Nu un bloc *politic*, ci un acord *de luptă*... Dar, pentru Dumnezeu, tovarăși menșevici! Asta nu e numai ceva absurd, ci pur și simplu agramat. Una din două: ori socotiți că în noțiunea de bloc intră numai acordurile parlamentare, ori socotiți că mai intră și altceva. În primul caz, blocul este un acord de luptă în vederea unei bătălii parlamentare. În cel de-al doilea, acordul de luptă este un bloc politic, deoarece o „bătălie“ lipsită de semnificație politică nu mai e bătălie, ci o simplă păruială.

Tovarăși din C.C. ! Supravegheați-vă redactorii, supravegheați-i neapărat, căci altminteri fac de rîs social-democrația.

— Sau poate că acest galimatias, oferit cititorului în organul C.C., se datorește unei simple inadvertențe ? Unei formulări stîngace ?

— Nicidecum. Greșeala ziarului „Soțial-Demokrat“ nu constă în faptul că a spus o bazaconie ; dimpotrivă, el a spus o bazaconie din cauză că toate raționamentele sale și întreaga sa poziție au la bază o greșeală capitală. Absurda împerechere de cuvinte : „*nu* un bloc politic, *ci* un acord de luptă“* nu este întâmplătoare ; ea decurge în mod necesar și inevitabil din principala „absurditate“ a menșevismului, adică din neînțelegerea faptului că în Rusia lupta parlamentară este azi în întregime și direct subordonată condițiilor și caracterului luptei extraparlamentare. Cu alte cuvinte, sus-arătata eroare de logică denotă că menșevicii nu înțeleg în genere întregul rol și întreaga semnificație a Dumei în actuala situație revoluționară.

Noi, desigur, nu vom imita procedeele folosite de menșevici și de conducătorul lor, Plehanov, în polemica lor cu noi pe tema „luptei“ și a „politicii“. Noi nu le vom reproșa că ei, conducători ai proletariatului social-democrat, sînt capabili să încheie un acord de luptă *nepolitic*.

* Lucrul cel mai nostim e că menșevicii, care ne reproșează mereu că facem distincție între „luptă“ și „politică“, și-au construit aici întregul raționament tocmai pe această distincție absurdă !

Noi preferăm să punem următoarea întrebare : *de ce* după dizolvarea Dumei menșevicii noștri au trebuit să se carteleze *numai* cu partide și grupuri *revoluționare* ? Desigur nu pentru că asta o propaga de mult (și numai din ură față de menșevici) un oarecare anarho-blanquist cu numele de Lenin. Condițiile obiective *i-au silit* pe menșevici să încheie, în pofida tuturor teoriilor lor, tocmai un astfel de bloc revoluționar, anticadet. Fără voia menșevicilor și *fără ca ei să-și dea seama*, condițiile obiective au făcut ca *în câteva zile* lupta parlamentară pașnică din Duma întâi să se transforme, în virtutea propriei sale dezvoltări dialectice, într-o luptă cu totul nepașnică și neparlamentară. *Blocul politic*, pe care menșevicii nu-l vedeau (căci poartă ochelari cadeți) și care nu a fost încheiat formal, ci-și găsea expresia în comunitatea dorințelor și a aspirațiilor politice imediate, în comunitatea mijloacelor de luptă pentru țelurile politice imediate, — acest „bloc politic” pe care ei nu-l vedeau s-a transformat prin *forța lucrurilor* într-un „acord de luptă”. Iar înțelepții noștri au fost atît de buimăciți de această surpriză, neprevăzută în scrisorile lui Plehanov din perioada Dumei întâi ⁷⁵, încît au început să țipe : „acesta *nu* este un bloc politic, *ci* un acord de luptă !”

Dacă politica voastră, stimați tovarăși, nu e bună de nimic, aceasta se datorește tocmai faptului că voi prevedeați acorduri în vederea *unei* „lupte” nereale, fictive, nedecisive, și scăpați din vedere condițiile *unei* „lupte” pe care întregul mers al revoluției ruse o aduce în scenă cu o forță irezistibilă și care decurge chiar și din condiții care la prima vedere par cît se poate de pașnice, parlamentare, constituționale, chiar și din condițiile pe care diverșii Rodicevi din Dumă le-au cîntat în discursurile închinete monarhului adorat și neresponsabil.

Voi faceți o greșeală întru totul identică cu aceea pe care fără nici un temei o atribuiți bolșevicilor. Politica voastră nu este o politică de luptă. Lupta voastră nu este o luptă politică efectivă, ci un joc de-a lupta constituțională, o manifestare de cretinism parlamentar. Pentru „lupta” pe care condițiile ar putea s-o reclame chiar mîine aveți o linie de acorduri, pentru „politică” aveți *altă* linie de acor-

duri. Și de aceea nu sînteți buni nici de „luptă“, nici de „politică“, ci numai pentru rolul de ciraci ai cadeților.

În partidul nostru se discută mult acum despre sensul cuvîntului „bloc“. Unii spun : blocul înseamnă listă comună. Alții spun : nu, blocul înseamnă platformă comună. Toate aceste discuții sînt absurde, scolastice. Fondul chestiunii nu se schimbă cîtuși de puțin de pe urma faptului că veți da denumirea de bloc unui acord mai strict sau unuia mai puțin strict. Obiectul controversei nu se reduce nicidecum la întrebarea dacă sînt admisibile acorduri stricte sau acorduri mai puțin stricte. Cine gîndește așa se va împotmoli în chestiuni mărunte și meschine de tehnică parlamentară, uitînd *conținutul politic* al acestei tehnici. Obiectul controversei îl constituie întrebarea : *pe ce linie* trebuie să încheie proletariatul socialist acorduri cu burghezia, acorduri care, în general vorbind, sînt inevitabile într-o revoluție burgheză. Între bolșevici pot fi divergențe în chestiuni de amănunt, cum ar fi, de pildă, aceea dacă sînt necesare acorduri electorale cu cutare sau cutare partid al burgheziei revoluționare, pe cînd în controversa dintre bolșevici și menșevici este vorba de cu totul altceva. Fondul acestei controverse este mereu același, și anume dacă în revoluția burgheză proletariatul socialist trebuie să meargă în coada burgheziei monarhiste-liberale, sau în fruntea burgheziei democrat-revoluționare.

Articolul „Blocul extremei stîngi“ oferă numeroase exemple de felul cum gîndirea menșevicilor se abate de la esența politică a divergenței la chestiuni de amănunt lipsite de orice însemnătate. Insuși autorul articolului numește tactică de bloc cînd platforma comună, cînd lista comună (pag. 2, col. 3). În același timp însă, el afirmă că noi preconizăm un „bloc“ cu trudovicii și cu socialiștii-revoluționari, pe cînd ei, menșevicii, preconizează nu un bloc, ci numai „acorduri parțiale“ cu cadeții. Asta e o copilărie, stimați tovarăși, nu o argumentare !

Comparați rezoluția menșevicilor, adoptată la Conferința generală, cu rezoluția bolșevicilor. Condițiile pe care cea de-a doua le prevede pentru acordurile cu socialiștii-revoluționari sînt mult mai stricte decît acelea pe care le prevede prima pentru acordurile cu cadeții. Acest lucru

este incontestabil, deoarece, în primul rînd, bolșevicii au admis să se încheie acorduri numai cu partidele care luptă pentru republică și care recunosc necesitatea insurecției armate, pe cînd menșevicii au admis acorduri cu „partidele democratice de opoziție” în general. Reiese, deci, că bolșevicii au dat noțiunii de burghezie revoluționară o definiție bazată pe criterii *politice* precise, pe cînd menșevicii, în loc să dea o definiție *politică*, ne-au oferit un cuvîntel din domeniul *tehnicii parlamentare*. Republica și insurecția armată sînt categorii politice precise. Opoziția nu este decît un termen parlamentar. Acest termen este atît de imprecis, încît înglobează și partidul octombrist, și partidul înnoirii pașnice, și pe toți cei care nu sînt mulțumiți de guvern. Ce-i drept, prin adăugarea cuvîntului „democratice” se introduce o specificare politică, dar ea suferă de lipsă de precizie. Prin această specificare se subînțeleg cadeții. Dar tocmai asta este greșeala menșevicilor. A numi „democratic” un partid *monarhist*, un partid care se pronunța pentru înființarea unei Camere superioare, un partid care a propus legi draconice împotriva întrunirilor și a presei, un partid care a scos din răspunsul la mesaj votul direct, egal și secret, un partid care nu admite comitete agrare alese de întregul popor, înseamnă *a înșela poporul*. Sînt cuvinte foarte tari, dar perfect adevărate. Menșevicii înșală poporul în ceea ce privește democratismul cadeților.

În al doilea rînd, bolșevicii admit numai cu titlu de „excepție” încheierea de acorduri cu republicanii burghezi. Menșevicii însă nu cer ca blocurile cu cadeții să se încheie numai în cazuri excepționale.

În al treilea rînd, bolșevicii interzic categoric orice fel de acorduri în curia muncitorească („*cu nici un alt partid*”). Menșevicii însă *admit blocuri și în curia muncitorească*, pentru că aici sînt interzise numai acordurile cu grupurile și partidele „care nu se situează pe punctul de vedere al luptei de clasă a proletariatului”. Acest lucru nu este întîmplător, căci la conferință au fost menșevici cu simț proletar, de clasă, care au combătut această formulare absurdă, dar au fost copleșiți de majoritatea menșevică. A ieșit ceva cu totul imprecis și nebulos, care lasă cîmp liber oricărui aventurism. În plus, se acreditează aici ideea, cu

totul imposibilă pentru un marxist, că vreun alt partid în afară de cel social-democrat *ar putea* „să se situeze pe punctul de vedere al luptei de clasă a proletariatului“.

După toate acestea cum să nu califici cel puțin drept copilărești încercările de a demonstra că blocul cu burghezia republicană, cu socialiștii-revoluționari, admis de bolșevici, este *mai strict* decât blocul cu burghezia monarhistă, cu cadeții, pe care îl admit menșevicii??

Raționamentul complet fals cu privire la blocuri mai stricte sau mai puțin stricte servește pentru a estompa problema politică : *cu cine și în ce scop* se pot încheia blocuri? Luați „Proiectul de platformă electorală“ apărut în „Soțial-Demokrat“ nr. 6. Acesta este unul dintre numeroasele documente de politică menșevică care dovedesc existența unui bloc *ideologic* al menșevicilor și cadeților. Rezoluția conferinței cu privire la „modificările“ care trebuie introduse în acest proiect de platformă electorală constituie o dovadă grăitoare în această privință ⁷⁶. Gândiți-vă : conferința social-democraților a fost nevoită să reamintească Comitetului lor Central că într-un document ilegal nu poate fi trecută sub tăcere lozinca republicii, că nu sînt suficiente frazele generale și nebuloase despre demersuri și luptă, ci trebuie numite precis și caracterizate din punct de vedere proletar diferitele partide, că trebuie arătată necesitatea insurecției, subliniindu-se, totodată, caracterul de clasă al social-democrației ! Numai o anomalie profundă, o eroare esențială în concepțiile Comitetului Central al partidului social-democrat a putut genera necesitatea de a se reaminti Comitetului Central că în *primul* apel electoral al partidului nu se poate să nu fie subliniat caracterul de clasă al acestuia din urmă.

Încă nu se știe dacă și în ce măsură se vor încheia la noi acorduri practice cu cadeții. Dar un acord ideologic, un bloc ideologic există deja, și anume faptul că în proiectul de platformă electorală este cocoloșită deosebirea dintre punctul de vedere al proletariatului și punctul de vedere al burgheziei monarhiste-liberale *. În opoziție cu aceasta,

* Nu pentru prima oară comit menșevicii o astfel de greșeală. În cunoscuta declarație făcută în Dumă în numele P.M.S.D.R., ei au comis o greșeală identică. Ei, care aduceau bolșevicilor acuzația de eserism, au șters deosebirea dintre concepțiile social-democraților și cele ale trudovicilor, oferind astfel ziarelor socialist-revoluționare din perioada Dumei prilejul de a

În proiectul de apel către alegători propus de bolșevici vedem că este subliniată nu numai această deosebire, ci și deosebirea dintre punctul de vedere al proletariatului și punctul de vedere al clasei micilor producători.

În problema blocurilor electorale trebuie pusă pe primul plan tocmai această latură principială, ideologică. Zădărnice sînt toate încercările menșevicilor de a se justifica, declarînd că-și vor păstra independența în tot ce privește agitația electorală, că nu-și vor restrînge cîtuși de puțin libertatea de agitație și că numai în ultimul moment își vor introduce candidații pe lista cadetă.

Este un neadevăr. Sîntem convinși, desigur, că cei mai buni dintre menșevici doresc sincer să fie așa. Dar ceea ce contează aici nu sînt dorințele, ci condițiile obiective ale luptei politice din zilele noastre. Datorită acestor condiții, *fiecare pas* al menșevicilor în campania lor electorală *este de pe acum infectat* de cadetism și se caracterizează prin estomparea punctului de vedere social-democrat. Acest lucru l-am arătat pe baza exemplului proiectului de platformă electorală și-l vom arăta acum pe baza unui șir întreg de alte documente și raționamente.

Principalul argument pe care-l invocă menșevicii este acela al pericolului ultrareacționar. Primul și principalul viciu al acestui argument : împotriva pericolului ultrareacționar nu se poate lupta cu ajutorul tacticii cadete și al politicii cadete. Esența acestei politici constă în *împăcarea* cu țarismul, *adică* cu pericolul ultrareacționar. Duma întîi ne-a oferit destule dovezi că, în loc de a lupta împotriva pericolului ultrareacționar, cadetul ține discursuri în care, cu o mîrșăvie fără seamăn, declară că monarhul, șeful notoriu al ultrareacționarilor, nu are nici o vină și nu poartă nici o răspundere. De aceea, prin faptul că asigură alegerea cadeților în Dumă, menșevicii nu numai că nu combat pericolul ultrareacționar, ci, dimpotrivă, aruncă praf în ochii poporului și-l fac să nu vadă clar adevărata semnificație a acestui pericol. A lupta împotriva pericolului ultrareacționar prin asigurarea alegerii cadeților

afirma că sus-menționata declarație social-democrată nu face decît să plageze ideile socialiștilor-revoluționari ! În opoziție cu declarația lor, contra-proiectul nostru de declarație în Dumă arăta clar în ce constă deosebirea dintre noi și reprezentanții micii burghezii.

în Dumă e ca și cum ai lupta împotriva pogromurilor invocînd cuvintele lacheului Rodicev : „este o impertinență să-l faci pe monarh răspunzător pentru pogrom“⁷⁷.

Al doilea păcat al acestui argument uzual este că în felul acesta social-democratul cedează în mod tacit cadetului hegemonia în lupta democratică. De ce oare se consideră că, în cazul cînd fărîmițarea voturilor va asigura victoria candidatului ultrareacționar, vom fi vinovați *noi* că n-am votat pentru cadet, și nu *cadetul* că n-a votat pentru noi ?

— Sîntem în minoritate — răspund menșevicii, pătrunși de smerenie creștinească. — Cadeții sînt mai numeroși. Ei doar nu se pot declara revoluționari.

— Da ! Dar aceasta nu înseamnă că social-democrații trebuie să se declare cadeți. Nicăieri în lume, ori de cîte ori o revoluție burgheză s-a oprit la jumătatea drumului, nu s-a întîmplat și nici nu se putea întîmpla ca social-democrații să fie în majoritate față de democrații burghezi. Și *pretutindeni*, în toate țările, atunci cînd social-democrația se prezenta pentru *prima oară* cu liste proprii în campania electorală, liberalii izburneau în țipete și urlete, *învinuindu-i pe socialiști că dau o mîină de ajutor ultrareacționarilor*.

De aceea primim cu foarte mult calm obișnuita acuzație menșevică : bolșevicii asigură alegerea ultrareacționarilor. *Toți* socialiștii au fost acuzați de același lucru de *toți* liberalii. Renunțînd la lupta împotriva cadeților, voi lăsați sub influența ideologică a cadeților o mulțime de elemente proletare și semiproletare care i-ar putea urma pe social-democrați *. Cu tot pericolul ultrareacționar, mîine, dacă nu astăzi — bineînțeles, dacă vreți să rămîneți socialiști —, va trebui să vă angajați într-o luptă de sine stătătoare. Dar este mai ușor și mai necesar să faceți astăzi, nu mîine, acest pas just. În Duma a treia (dacă după Duma a doua va mai fi convocată încă una) vă va fi și mai greu să rupeți blocul cu cadeții, vă veți încurca și mai mult în relații nefirești cu trădătorii revoluției. Iar *adevăratul* pericol ultrareacționar, repetăm, îl constituie nu mandatele pe care

* Cadeții înșiși încep să recunoască că în alegeri îi amenință un pericol dinspre stînga (cum spune textual „Reci“ într-o dare de seamă cu privire la gubernia Petersburg). Cu zarva lor pe tema pericolului ultrareacționar cadeții îl duc de nas pe menșevici, pentru a înlătura pericolul care îi amenință dinspre stînga !

ultrareacționarii le vor obține în alegerile pentru Dumă, ci pogromurile și curțile marțiale. Punînd poporului ochelari de tip cadet, îngreuiată lupta lui împotriva acestui pericol real.

Al treilea viciu al acestui argument uzual constă în aprecierea greșită a Dumei și a rolului ei. În deliciosul articol „Blocul extremei stîngi“, menșevicii au fost nevoiți să admită că, contrar afirmațiilor lor obișnuite, miezul chestiunii îl constituie aici deosebirea politică radicală dintre cele două tactici, și nu acordurile tehnice.

În acest articol citim :

„Tactica «blocurilor» urmărește în mod conștient sau inconștient ca în viitoarea Dumă să se formeze o compactă minoritate revoluționară de nuanță vag social-democrată, care să ducă un război sistematic atît împotriva majorității din Dumă cît și împotriva guvernului și care, la un moment dat, răsturnînd Duma, să se proclame guvern provizoriu. Tactica acordurilor parțiale urmărește să asigure folosirea — pe cît posibil — a Dumei în ansamblu, adică a majorității ei, în lupta împotriva regimului absolutist, păstrîndu-se totodată în cadrul Dumei poziția extremă de fracțiune social-democrată de sine stătătoare“.

În ceea ce privește „nuanța vagă“, am arătat deja că tocmai menșevicii merită un asemenea reproș atît pentru poziția lor în alegerile din curia muncitorească cît și pentru faptul că admit blocuri mai largi și că pe plan ideologic substituie social-democratismului cadetismul. În ceea ce privește „proclamarea“ unui guvern provizoriu, afirmația menșevicilor este tot atît de ridicolă, pentru că ei uită că ceea ce importă aici nu este această proclamare, ci întreaga desfășurare a *insurecției* și succesul ei. Un guvern provizoriu care nu este un organ al insurecției este o vorbă goală sau o simplă aventură.

În ceea ce privește însă fondul problemei, în pasajul suscitât menșevicii au spus, fără să vrea, adevărul adevărat. Într-adevăr, totul se rezumă la chestiunea dacă *sacrificăm sau nu*, de dragul unei Dume liberale „compacte“ („Duma în ansamblu“), *independența* social-democrației în campania electorală. Într-adevăr, bolșevicii consideră că este mai importantă păstrarea unei independențe depline în campania electorală, că este mai important ca politica noastră și fracțiunea noastră să aibă un caracter pe deplin social-

democrat (și nu semicadet). Iar menșevicii consideră că este mai important o Dumă cadetă compactă cu un mare număr de social-democrați aleși ca semicadeți. E vorba de două tipuri de Dumă : 200 de ultrareacționari, 280 de cadeți, 20 de social-democrați, sau 400 de cadeți și 100 de social-democrați. Noi preferăm primul tip și considerăm că este o copilărie să se creadă că a împiedica o victorie a ultrareacționarilor în alegerile pentru Dumă înseamnă a înlătura pericolul ultrareacționar.

Pentru noi linia este pretutindeni aceeași : și în lupta electorală, și în lupta parlamentară, și în lupta de stradă cu arma în mână. Pretutindeni social-democrații trebuie să lupte, împreună cu burghezia revoluționară, împotriva cadeților trădători. Menșevicii însă duc lupta „parlamentară” împreună cu cadeții (sprijinirea Dumei în ansamblu și a unui guvern cadet), iar pentru eventualitatea unei insurecții ei își schimbă politica și încheie „*nu* un bloc politic, *ci* un acord de luptă”. A avut deci dreptate bolșevicul care a spus la conferință : sprijinind blocurile cu cadeții, bun-diștii au introdus prin contrabandă sprijinirea unui guvern cadet.

Pasajul citat de noi ne arată în chip grăitor cum blocurile cu cadeții transformă într-o vorbărie goală cuvintele frumoase din rezoluția menșevică cu privire la lozincile noastre în campania electorală : „să organizăm forțele revoluției înăuntrul Dumei” (iar nu o anexă a cadeților, dezorganizând forțele reale ale revoluției ?) ; „să scoatem la iveală neputința Dumei” (iar nu să ascundem maselor neputința cadeților ?) ; „să explicăm maselor caracterul iluzoriu al speranțelor că lupta ar putea avea un deznodământ pașnic” (iar nu să întărim în mase influența generatoare de iluzii a partidului cadet ?).

Presa cadetă a sesizat îndată semnificația *politică* a blocurilor menșevice cu cadeții. Am spus mai sus : ori în coada liberalilor, ori în fruntea revoluționarilor. În sprijinul acestei idei ne vom referi la presa noastră politică.

Veți găsi oare fapte cât de cât serioase și frecvente din care să rezulte că bolșevicii merg în coada revoluționarilor burghezi, că sînt dependenți de ei ? Nici vorbă nu poate fi de așa ceva. Întreaga presă din Rusia arată clar și toți

dușmanii revoluționarilor recunosc că tocmai bolșevicii sînt aceia care promovează o linie politică de sine stătătoare, antrenînd după sine diferite grupuri și cele mai bune elemente din rîndurile revoluționarilor burghezi.

Dar oportunității burghezi? Ei au de zece ori mai multe organe de presă decît toți social-democrații și toți socialiștii-revoluționari la un loc. Și tocmai ei promovează o linie politică de sine stătătoare, transformînd pe menșevici și pe socialiștii-populiști în simpli ciraci.

Întreaga presă cadetă citează din rezoluțiile menșevicilor numai pasajele în care se vorbește despre blocuri și omite tot ce se spune despre „neputința Dumei“, despre „organizarea forțelor revoluției înăuntrul Dumei“ etc. Cadeții nu numai că omit aceste cuvinte, dar le și *condamnă în mod expres*, vorbind cînd despre „frazele“ menșevicilor, cînd despre „inconsecvența“ lor, cînd despre „inconsecvența lozincilor menșevice“ sau despre „influența nefastă pe care bolșevicii o exercită asupra menșevicilor“.

Ce înseamnă aceasta? Aceasta înseamnă că, independent de voința noastră și în pofida dorinței celor mai buni dintre menșevici, viața politică reține *acțiunile* lor *cadete* și în-lătură *frazele* lor *revoluționare*.

Cadetul profită de ajutorul pe care i-l dau menșevicii, îl laudă binevoitor pe Plehanov pentru propaganda sa în favoarea blocurilor și, pe loc, ca un negustor îmbuibat de profitul adunat prin jaf, începe să țipe pe un ton disprețuitor și grosolan: e prea puțin, d-lor menșevici! mai e nevoie și de o apropiere ideologică! (vezi articolele publicate de „Tovariși“ în legătură cu scrisoarea lui Plehanov ⁷⁸); e prea puțin, d-lor menșevici, mai trebuie să puneți capăt polemicii sau, în orice caz, să-i schimbați conținutul! (vezi, în ziarul cadet *de stînga* „*Vek*“ ⁷⁹, articolul de fond despre rezoluțiile conferinței noastre). Nu mai vorbesc de „*Reci*“, care pur și simplu îi repede pe menșevicii care tînjesc după cadeți: „noi mergem în Dumă să *facem legi*“, nu să facem revoluție!

Bieții menșevici, bietul Plehanov! Misivele lor de dragoste adresate cadeților au fost citite cu plăcere, dar deocamdată nu sînt lăsați să intre decît în anticameră.

Citiți scrisoarea publicată de Plehanov în ziarul burghez cadet „Tovariși”. Cu ce bucurie au primit-o d-l Prokopovici și d-na Kuskova, același domn Prokopovici și aceeași doamnă Kuskova pe care Plehanov i-a izgonit în 1900 din partidul social-democrat pentru încercările lor de a-l perverti în spirit burghez. Acum Plehanov a adoptat tactica faimosului „Credo” al lui Prokopovici și al Kuskovei, iar bernsteinienii nu se jenează să-i trimită bezele, strigând : noi, *democrații burghezi*, am susținut întotdeauna acest lucru !

Iar Plehanov, ca să ajungă în anticamera cadeților, a trebuit să se lepede în fața întregului popor de *declarațiile sale de ieri*.

Și acum faptele.

În iulie 1906, după dizolvarea Dumei, Plehanov scria în „Dnevnik”⁸⁰ nr. 6 că partidele care *participă* la mișcare trebuie să se înțeleagă între ele. Pentru a putea lovi laolaltă, ele trebuie *mai întâi să ajungă la o înțelegere*. „Partidele ostile vechilor noastre rînduieli trebuie... să cadă de acord asupra ideii fundamentale a acestei propagande. Or, după dizolvarea Dumei, o astfel de idee poate fi numai ideea convocării unei adunări constituante”...

..., „Numai” ideea convocării unei adunări constituante. Iată pe ce plan situa Plehanov blocurile politice și acordurile de luptă în iulie 1906.

Cinci luni mai târziu, în noiembrie 1906, Plehanov schimbă linia acordurilor. De ce ? S-a schimbat oare între timp raportul de forțe dintre partidele care cer și partidele care nu cer convocarea unei adunări constituante ?

Între timp, după cum recunoaște toată lumea, cadeții au evoluat și mai spre dreapta. Iar Plehanov *colaborează* la presa cadetă, *trecînd sub tăcere* adunarea constituantă, despre care nu e permis să se vorbească în anticamerele liberale.

Nu este oare clar că acest social-democrat s-a poticnit ?

Mai mult. Tot în „Dnevnik” nr. 6, Plehanov vorbea *deschis* despre cadeți. El explica pe *atunci* (asta s-a întîmplat de mult, tare de mult !) că neîncrederea cadeților în ideea convocării unei adunări constituante izvorăște din

interese egoiste de clasă. Pe atunci, Plehanov scria despre cadeți, textual, următoarele :

„Cine va refuza, sub un pretext sau altul, să propage această idee (a convocării unei adunări constituante) va lăsa să se înțeleagă limpede că în fapt nici nu vrea să dea acțiunilor lui Stolîpin & Co. o ripostă demnă, că *se împacă cu aceste acțiuni*, chiar dacă o face călcându-și pe inimă ; că se ridică împotriva lor *numai în vorbe, numai de ochii lumii*“ (subliniat de noi).

Colaborînd acum la un ziar cadet, Plehanov a început cu realizarea unui bloc ideologic propaganda sa în favoarea unui bloc electoral. În ziarul cadet Plehanov n-a mai vrut să spună poporului că cadeții *se împacă* cu banda lui Stolîpin, că se ridică împotriva ei *numai de ochii lumii*.

De ce în noiembrie 1906 Plehanov nu a mai vrut să repete ceea ce a spus în iulie 1906 ?

Iată deci ce înseamnă blocurile „tehnice“ cu cadeții și iată de ce ducem o luptă înverșunată împotriva social-democrațiilor care admit asemenea blocuri.

Nu jubilați oare prea devreme, d-lor cadeți ? În Caucaz și în Ural, în Polonia și în Ținutul leton, în regiunea centrală Moscova și, probabil, la Petersburg social-democrații nu vor încheia blocuri electorale.

Nici un fel de blocuri cu cadeții ! Nici un fel de împăcare cu cei care se împacă cu banda lui Stolîpin !

„Proletarii“ nr. 8
din 23 noiembrie 1906

Se lipărește după textul
apărut în ziar

LUPTA ÎMPOTRIVA SOCIAL-DEMOCRAȚILOR CADETIZANȚI ȘI DISCIPLINA DE PARTID

Admiterea blocurilor cu cadeții a precizat definitiv fizionomia menșevicilor ca aripă oportunistă a partidului muncitoresc. Împotriva blocurilor cu cadeții desfășurăm și trebuie să desfășurăm cea mai largă și mai necruțătoare luptă ideologică. Această luptă constituie cel mai bun mijloc pentru educarea și unirea maselor proletariatului revoluționar, cărora campania noastră electorală de *sine stătătoare* (nu numai în vorbe, ci și în fapt, adică fără blocuri cu cadeții) le va oferi un nou material pentru dezvoltarea conștiinței lor de clasă.

Se pune întrebarea : cum să împăcăm cu disciplina de partid a proletariatului această necruțătoare luptă ideologică ? Această întrebare trebuie pusă deschis și lămurită pe deplin și neîntârziat, ca să nu existe *nici un fel* de confuzii și nici un fel de șovăieli în politica practică a social-democrației revoluționare.

Să examinăm mai întâi aspectul principial al problemei, iar apoi și aspectul ei practic, care prezintă pentru noi toți un interes nemijlocit.

Sub raport principial am expus în repetate rânduri punctul nostru de vedere asupra însemnătății disciplinei și asupra noțiunii de disciplină în partidul muncitoresc. *Unitate de acțiune, libertatea discuțiilor și a criticii* — iată definiția noastră. Numai o astfel de disciplină este demnă de partidul democratic al clasei înaintate. Forța clasei muncitoare o constituie organizarea. Fără organizarea

maselor, proletariatul nu înseamnă nimic. Organizat, el este totul. Organizarea înseamnă unitate de acțiune, unitate în activitatea practică. Se înțelege însă că orice acțiuni și orice activitate sînt prețioase numai pentru că — și numai în măsura în care — ne fac să mergem înainte, și nu înapoi, numai în măsura în care contribuie la întărirea coeziunii ideologice a proletariatului, ridicîndu-l, iar nu umilindu-l, nu pervertindu-l și slăbindu-l. O organizare lipsită de bază ideologică este un nonsens, care în practică transformă pe muncitori în jalnice anexe ale burgheziei care deține puterea. De aceea proletariatul nu admite unitatea de acțiune fără libertatea discuțiilor și a criticii. De aceea muncitorii conștienți nu trebuie să uite niciodată că există grave încălcări de principii care fac obligatorie ruperea oricăror relații organizatorice.

Pentru a nu lăsa nici unui criticastru posibilitatea de a-mi răstălmăci cuvintele, voi trece de îndată de la formularea generică a problemei la formularea ei concretă. Admiterea de către social-democrați a încheierii de blocuri cu cadeții nu impune oare o rupere totală a relațiilor organizatorice, adică o sciziune? Noi credem că *nu*, și la fel cred toți bolșevicii. În primul rînd, menșevicii fac abia primii pași, nehotărîți și nesiguri, pe calea oportunismului practic en grand *. Încă nu s-a uscat cerneala cu care, pe vremea cînd de la Geneva încă nu se dăduse cuvîntul de ordine în favoarea cadeților ⁸¹, și-a scris Martov scrisoarea în care se desolidarizează de Cerevanin, adeptul blocurilor cu cadeții. În al doilea rînd — și asta e mult mai important —, condițiile obiective ale luptei actuale a proletariatului din Rusia sînt de așa natură, încît ne împing cu o forță irezistibilă să întreprindem *anumiți* pași decisivi. Fie că revoluția va merge spre un mare avînt (cum am crezut noi), fie că va merge spre un declin total (cum cred, temîndu-se s-o spună, unii social-democrați), și *într-un caz și în celălalt* tactica blocurilor cu cadeții va eșua inevitabil într-un viitor nu prea îndepărtat. De aceea, fără a ne lăsa cuprinși de nervozitatea caracteristică intelectualului, sîntem

* — În stil mare. — Nota trad.

datori să păstrăm acum unitatea partidului, bizuindu-ne pe fermitatea proletariatului revoluționar, pe instinctul său sănătos de clasă. În sfârșit, și în al treilea rând, practic vorbind, în actuala campanie electorală hotărârea menșevicilor și a Comitetului Central în favoarea blocurilor nu leagă organizațiile locale și nu impune întregului nostru partid această rușinoasă tactică a blocurilor cu cadeții.

Să examinăm acum aspectul concret al problemei. În ce măsură sînt obligatorii hotărârile Conferinței generale a P.M.S.D.R. și directivele C.C. și în ce măsură sînt autonome organizațiile locale ale partidului?

Această problemă ar fi stîrnit, fără îndoială, nesfîrșite controverse în partidul nostru dacă însăși conferința nu ar fi rezolvat-o. Toți membrii conferinței au fost de acord că hotărârile ei *nu sînt obligatorii* și nu obligă pe nimeni la nimic, deoarece conferința este un for consultativ, și nu deliberativ. Delegații la această conferință nu au fost aleși pe cale democratică, ci au fost desemnați de C.C. din rîndurile organizațiilor indicate de el și în numărul stabilit de el. *De aceea* bolșevicii, letonii și polonezii nu și-au pierdut timpul la conferință cu formularea unor amendamente la rezoluția menșevică cu privire la blocuri și nu s-au apucat să elaboreze compromisuri (cum ar fi recunoașterea justetei boicotului *paralel* cu admiterea blocurilor cu burghezia monarhistă!), ci *au opus* direct platforma lor, lozincile lor și tactica lor în campania electorală. Această comportare a bolșevicilor era absolut necesară la o conferință consultativă, care nu era menită să înlocuiască congresul, ci să-l pregătească, nu-și propunea să rezolve problema, ci s-o pună mai clar și mai precis, nu tindea să voaleze, să cocoloșească lupta dinăuntrul partidului, ci s-o îndrumeze, să-i imprime un caracter mai precis și mai principal.

Mai departe. Hotărârile conferinței (cu modificări de un fel sau altul) devin directive ale Comitetului Central. Directivele Comitetului Central sînt obligatorii pentru întregul partid. În ce limite sînt ele obligatorii în cazul de față?

Bineînțeles, în limitele hotărârilor congresului și în limitele autonomiei organizațiilor locale de partid, recunoscută

de congres. În jurul acestor limite de asemenea, s-ar fi putut ivi nesfârșite și insolubile controverse (căci rezoluția congresului de unificare interzice orice acorduri electorale cu partidele burgheze), dacă conferința n-ar fi adoptat, *cu consimțământul menșevicilor, al bolșevicilor și al membrilor C.C.*, o rezoluție care e una dintre cele mai puțin elastice rezoluții votate de ea. Faptul că votarea *acestei* rezoluții n-a dat loc la diviziuni fracționiste constituie o importanță cheazășie a unității și a capacității de luptă a partidului muncitoresc.

Iată textul acestei rezoluții :

„Conferința își exprimă convingerea că în cadrul uneia și aceleiași organizații este obligatorie pentru toți membrii ei aplicarea tuturor hotărârilor referitoare la campania electorală, adoptate de organul competent al organizației locale în limitele directivelor generale ale Comitetului Central ; *Comitetul Central poate să interzică organizațiilor locale să depună liste care nu sînt pur social-democrate, dar nu trebuie să le oblige să depună asemenea liste*“⁸².

Pasajul subliniat de noi înlătură posibilitatea unor controverse fără sfârșit și sperăm că va înlătura și posibilitatea unor fricțiuni periculoase și de nedorit. Directivele generale ale C.C. nu pot depăși cadrul recunoașterii *admisibilității* blocurilor cu cadeții. Toți social-democrații, fără deosebire de fracțiune, au declarat totodată că blocurile cu cadeții sînt totuși ceva nu prea onorabil, căci noi toți am acordat Comitetului Central dreptul de a le interzice, dar nu-i acordăm dreptul de a le impune.

Concluzia este limpede. Partidul are în fața sa două platforme. Una este platforma pe care au prezentat-o la conferință cei 18 delegați menșevici și bundiști. Cealaltă este platforma pe care au prezentat-o cei 14 delegați bolșevici, polonezi și letoni. Organele competente ale organizațiilor locale sînt libere să alege oricare dintre aceste platforme, să le modifice, să le completeze sau să le înlocuiască cu altele noi. După adoptarea unei hotărâri de către organele în drept, noi toți, membrii partidului, *acționăm ca un singur om*. Un bolșevic din Odesa trebuie să pună în urnă un buletin cu o candidatură cadetă chiar dacă îi e greață să facă acest lucru. Un menșevic din Mos-

cova trebuie să pună în urnă un buletin cu candidaturi pur social-democrate chiar dacă inima-i tînjește după cadeți.

Dar mai este pînă la alegeri. Între timp este necesar ca toți social-democrații revoluționari să se unească cît mai strîns și să desfășoare cea mai largă, cea mai necruțătoare luptă ideologică împotriva blocurilor cu cadeții, blocuri care frînează revoluția, slăbesc lupta proletară de clasă și pervertesc conștiința civică a maselor !

„Proletarii” nr. 8
din 23 noiembrie 1906

Se lipărește după textul
apărut în ziar

CUM DESFĂȘOARĂ CAMPANIA ELECTORALĂ SOCIAL-DEMOCRAȚII DIN ARMAVIR

În alegerile pentru Duma întâi, social-democrații din Armavir au încheiat blocuri cu cadeții. Despre asta s-a scris la timpul său în „Volna”⁸³, în coloanele căreia social-democrații din Armavir au fost aspru dojeniți. În legătură cu încheierea acestor blocuri, Comitetul Central al partidului nostru a scris și el tovarășilor din Armavir, punându-le în vedere că au încălcat directivele Congresului de unificare.

Acum tovarășii din Armavir știu, probabil, din propria lor experiență practică ce înseamnă blocurile cu cadeții. În orice caz, în publicațiile recent editate de organizația lor de partid, ei nu numai că nu se pronunță pentru blocuri cu cadeții, ci, dimpotrivă, spun *fără înconjur tot adevărul* despre cadeți. Nu ne vom lega de forma literară a publicațiilor din Armavir — asta ar fi ceva meschin, nedemn. Reproducem doar unele pasaje mai semnificative care învederează tactica tovarășilor din Armavir.

Avem în față primul număr al ziarului „Armavirskii Proletarii”⁸⁴, publicație a Comitetului din Armavir al P.M.S.D.R., datată octombrie 1906 și apărută într-un tiraj de 5 000 de exemplare.

În articolul de fond citim :

„Cadeții, negustorii, birocrații, moșierii și liberalii n-au decît să joace cum le cîntă guvernul ; proletariatul nu se va umili și nu va merge pe drumul concilierii”.

În articolul următor, în care cetățenii sînt îndrumați să se pregătească în vederea alegerilor, se spune :

„Uniți-vă, votați, cucerți Duma ! Destul au stat în fotoliile de catifea din palatul Tavriceskii boierii cadeți. E timpul ca mâinile bătătorite ale muncitorilor să-i azvîrle de acolo pe acești flecari îmbuițați !”

„Grăbiți-vă să vă asigurați locul proletar pe băncile Dumei, pentru a o transforma pe aceasta dintr-un lăcaș de flecăreală cadetă într-un câmp de luptă revoluționară împotriva blestematului absolutism, călăul poporului”.

În manifestul „Către alegători”, datat noiembrie 1906 și apărut într-un tiraj de 3 000 de exemplare, Comitetul din Armavir scrie :

„Poporul a înțeles că numai prin forță și prin cucerirea puterii va putea lua ceea ce nu-i dă de bunăvoie absolutismul agonizant, ceea ce nu i-a dat neputincioasa Dumă cadetă... Să înfăptuim prin ea, prin această Dumă, revoluția noastră ; să aducem în palatul Tavriceskii, prin deputații noștri, forța poporului, să aprindem în noua Dumă, cu mâinile deputaților noștri, focul mistuitor al revoluției și să-l ațîțăm cu suflul furtunos al întregii Rusii proletare și revoluționare. Să creăm o Dumă nouă ! !

...Tovarăși și cetățeni ! Viitoarea noastră Dumă nu va fi nici ultra-reacționară, nici cadetă, ci va fi o Dumă proletară și țărănească, o Dumă a noastră investită cu puteri depline”.

Repetăm, ar fi ceva meschin să ne legăm de forma acestor apeluri sau de unele amănunte din cuprinsul lor.

Important este spiritul lor. Importantă este politica de sine stătătoare a social-democraților din Armavir, care au trecut prin purgatoriul blocurilor cu flecarii și cu îmbuițații.

Iată dar ce speranțe vă puteți pune în social-democrați, domnilor de la „Reci” și de la „Tovarișci”, de la „Vek” și de la „Russkie Vedomosti”⁸⁵ ! Iată „pericolul de stînga” la care a făcut aluzie zilele acestea ziarul „Reci” !

La luptă, deci, social-democrați revoluționari ! La luptă împotriva blocurilor cu cadeții ! Tovarășii menșevici vor trece, asemenea social-democraților din Armavir, prin purgatoriul blocurilor cu oportuniștii burghezi și se vor întoarce la social-democrația revoluționară.

PE CINE SĂ ALEGEM ÎN DUMA DE STAT ? ⁸⁶

CETĂTENI ! FACEȚI CA ÎNTREGUL POPOR SĂ INTELEAGĂ LIMPEDE CARE SÎNT PRINCIPALELE PARTIDE ANGAJATE ÎN LUPTA ELECTORALĂ DE LA PETERSBURG ȘI CE VRF FIECARE PARTID !

CARE SÎNT CELE TREI PARTIDE PRINCIPALE ?

Ultrareacționarii: uniunea poporului rus, monarhiștii, partidul ordinii, uniunea 17 octombrie, partidul comercianților și industriașilor, partidul înnoirii pașnice.

Cadeții : partidul libertății „poporului” sau constituțional – „democrat” (în realitate: monarhist-liberal), partidul reformelor „democratice”, radicalii etc.

Social-democrații: Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. Este partidul muncitorilor conștienți din rîndurile tuturor naționalităților din Rusia — ruși, letoni, polonezi, evrei, ucraineni, armeni, gruzini, tătari etc.

ALE CUI INTERESE APĂRĂ CELE TREI PARTIDE PRINCIPALE ?

Ultrareacționarii apără actuala cîrmuire țaristă. Ei sînt pentru moșieri, pentru birocrați, pentru puterea poliției, pentru curțile marțiale, pentru pogromuri.

Cadeții apără interesele burghezilor liberali, ale moșierilor liberali, ale negustorilor și capitaliștilor. Cadeții sînt partidul avocaților, gazetarilor, profesorilor burghezi etc.

Social-democrația este partidul clasei muncitoare, partid care apără interesele tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați.

CE VOR CELE TREI PARTIDE PRINCIPALE ?

Ultrareacționarii vor să fie menținut vechiul absolutism, să fie menținută lipsa de drepturi a poporului, dominația deplină a moșierilor, a birocraților și a poliției asupra poporului.

Cadeții vor ca puterea să treacă în mâinile burgheziei liberale. Monarhia, păstrând puterea polițienească și militară, trebuie să ocrotească drepturile capitaliștilor de a jefui pe muncitori și pe țărani.

Social-democrații vor ca întreaga putere să treacă în mâinile poporului, adică vor o republică democrată. Social-democrații au nevoie de libertate deplină spre a lupta pentru socialism, pentru eliberarea muncii de sub jugul capitalului.

CE FEL DE LIBERTATE VOR SĂ DEA POPORULUI
CELE TREI PARTIDE PRINCIPALE ?

Ultrareacționarii nu dau poporului nici un fel de libertate, nici un fel de putere. Întreaga putere să rămână în mâinile cîrmuirii țariste. Drepturile poporului : să plătească biruri, să murcească pentru boğați, să stea la închisoare.

Cadeții vor „o libertate a poporului“ care să fie subordonată, în primul rînd, unei Camere superioare, adică moșierilor și capitaliștilor, iar în al doilea rînd monarhiei, adică țarului sprijinit pe o forță polițienească și militară iresponsabilă. O treime din putere să revină poporului, o treime capitaliștilor, o treime țarului.

Social-democrații vor libertate deplină pentru popor și trecerea întregii puteri în mâinile lui, eligibilitatea tuturor funcționarilor, eliberarea soldaților de regimul de ocnă al cazarmii și crearea unei miliții populare libere.

CE ATITUDINE AU CELE TREI PARTIDE PRINCIPALE
FAȚĂ DE REVENDICAREA ȚĂRANILOR DE A LI SE DA
PĂMÎNT ?

Ultrareacționarii apără interesele moșierilor iobăgiști. Să nu se dea țăranilor nici o palmă de pământ. Numai bogătanii să cumpere prin bună învoială pământ de la moșieri.

Cadeții vor ca, printr-o serie de concesi, să fie menținută proprietatea moșierească. Ei propun țăranilor răscumpărarea, care le-a mai adus o dată, în 1861, ruină și sărăcie. Cadeții nu sînt de acord ca problema pământului să fie soluționată de comitete locale alese prin vot universal, direct, egal și secret.

Social-democrații vor să desființeze proprietatea funciară moșierească în țara noastră. Tot pământul trebuie să treacă în mîinile țăranilor și neapărat fără nici un fel de răscumpărare. Problema pământului trebuie să fie soluționată de comitete locale alese prin vot universal, direct, egal și secret.

CE POT OBTINE CELE TREI PARTIDE PRINCIPALE ÎN CAZUL
CIND ÎNTREAGA LOR LUPTĂ VA FI ÎNCUNUNATĂ DE
SUCCES ?

Ultrareacționarii, luptînd prin toate mijloacele, pot obține ca poporul să ajungă la sapă de lemn, ca întreaga Rusie să se scufunde în cea mai neagră barbarie din cauza curților marțiale și a pogromurilor.

Cadeții, luptînd numai prin mijloace „pașnice”, pot obține ca guvernul pogromiștilor să corupă prin mici concesi marea burghezie și burghezia sătească, iar pe flecarii liberali să-i alunge pentru că nu vorbesc destul de slugarnic despre monarhul adorat, ne-

Social-democrații, luptînd prin toate mijloacele, inclusiv insurecția, pot obține, cu ajutorul țăranimii conștiente și al sărăcimii de la orașe, libertate deplină și trecerea întregului pământ în mîinile țăranilor. Iar în condiții de libertate și cu ajutorul muncitorilor conștienți din în-

responsabil, inviolabil și constituțional.	treaga Europă, social-democrației ruși pot merge cu pași repezi spre socialism.
--	---

CETĂȚENI ! VOTAȚI PE CANDIDAȚII PARTIDULUI MUNCITORESC SOCIAL-DEMOCRAT DIN RUSIA !

SOCIAL-DEMOCRAȚIA ȘI PARTIDELE TRUDOVICE

Cetățeni ! Cei care vor să participe în mod conștient la alegerile pentru Duma de stat trebuie, în primul rînd, să înțeleagă limpede deosebirea fundamentală dintre cele trei partide principale. *Ultrareacționarii* sînt pentru pogromuri și pentru silniciile guvernului țarist. *Cadeții* apără interesele moșierilor și ale capitaliștilor liberali. *Social-democrații* apără interesele clasei muncitoare și ale tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați.

Cei care vor să apere în mod conștient interesele clasei muncitoare și ale tuturor celor ce muncesc trebuie să știe care partid este într-adevăr în stare să apere aceste interese mai consecvent și mai hotărît decît oricine.

CARE PARTIDE SE ANGAJEAZĂ SĂ APERE INTERESELE CLASEI MUNCITOARE ȘI ALE TUTUROR CELOR CE MUNCESC ?

Partidul clasei muncitoare, Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, care se situează pe punctul de vedere al luptei de clasă a proletariatului.	Partidele trudovice, adică partidele care se situează pe punctul de vedere al micului producător : Partidul socialist-revoluționar.	Partidul (socialist-populist) al muncii și trudoviciei fără partid.
---	--	---

ALE CUI INTERESE APĂRĂ ÎN FAPT ACESTE PARTIDE

Interesele proletarilor, ale căror condiții de viață, răpindu-le orice spe-	Interesele micilor producători, care luptă împotriva jugului capitalului, dar care, în virtutea condițiilor lor de viață, tind să devină țărani înstăriți, să-și con-
---	---

ranță de a putea deveni patroni, îi determină să tindă spre o schimbare totală a tuturor temeliilor orînduirii sociale capitaliste.

solideze mica lor gospodărie, să se îmbogățească prin comerț și prin folosirea muncii salariate.

CIT DE CONSECVENTE SINT ACESTE PARTIDE ÎN MAREA LUPTĂ MONDIALĂ DINTRE MUNCĂ ȘI CAPITAL ?

Social-democrația nu poate admite nici un fel de împăcare între muncă și capital. Ea organizează pe muncitorii salariați pentru lupta necruțătoare împotriva capitalului, pentru desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și construirea societății socialiste.

Partidele trudovice visează la desființarea dominației capitalului, dar, în virtutea condițiilor de viață ale micului producător, ele oscilează inevitabil între tendința de a lupta împreună cu muncitorii salariați împotriva capitalului și tendința de a ajunge la o împăcare între muncitori și capitaliști prin transformarea tuturor oamenilor muncii în mici proprietari, deopotrivă înzestrați cu pământ sau asigurați cu credite etc.

CE POT OBTINE ACESTE PARTIDE ÎN CAZUL INFĂPTUIRII DEPLINE A ȚELURILOR LOR FINALE ?

Cucerirea puterii politice de către proletariat și transformarea producției capitaliste în mare producție socialistă, obștească.

Împărțirea egalitară a întregului pământ între micii producători — micii țărani —, ceea ce înseamnă că între ei va reîncepe în mod inevitabil lupta și se va produce inevitabil o nouă împărțire în bogați și săraci, în muncitori și capitaliști.

CE FEL DE LIBERTATE PENTRU POPOR VOR SĂ OBTÎNA
ACESTE PARTIDE ÎN ACTUALA REVOLUȚIE ?

<p>Libertatea deplină pentru popor și trecerea întregii puteri în mâinile poporului, adică o republică democratică, eligibilitatea funcționarilor, înlocuirea armatei permanente prin înarmarea generală a poporului.</p>	<p>Libertatea deplină pentru popor și trecerea întregii puteri în mâinile poporului, adică o republică democratică, eligibilitatea funcționarilor, înlocuirea armatei permanente prin înarmarea generală a poporului.</p>	<p>Îmbinarea democrației, adică a puterii suverane a poporului, cu monarhia, adică cu puterea țarului, a poliției și a funcționarilor. Această dorință este tot atât de absurdă și această politică este tot atât de trădătoare ca și aceea a moșierilor liberali, a cadeților.</p>
---	---	---

CARE ESTE ATITUDINEA ACESTOR PARTIDE FAȚĂ DE
REVENDICAREA ȚĂRANILOR DE A LI SE DA PĂMÎNT ?

<p>Social-democrații cer ca toate pământurile moșierești să treacă în mâinile țăranilor fără nici o despăgubire.</p>	<p>Socialiștii - revoluționari cer ca toate pământurile moșierești să treacă în mâinile țăranilor fără nici o despăgubire.</p>	<p>Trudovicii cer ca toate pământurile moșierești să treacă în mâinile țăranilor, dar admit răscumpărarea. Admiterea răscumpărării, care va ruina pe țărani, este o politică tot atât de trădătoare ca și aceea a moșierilor liberali, a cadeților.</p>
--	--	---

**CETAȚENI ! VOTAȚI CANDIDAȚII
PARTIDULUI MUNCITORESC SOCIAL-DEMOCRAT
DIN RUSIA !**

O NOUĂ INTERPRETARE SENATORIALĂ

În condițiile unei lupte politice cît de cît deschise, viața însăși supune fiecare pas tactic unei verificări extrem de rapide și cît se poate de grăitoare. Delegații la conferința generală a P.M.S.D.R. încă n-au apucat cu toții să revină în localitățile lor și să prezinte organizațiilor lor de partid dări de seamă asupra lucrărilor ei, cînd problema litigioasă a blocurilor cu cadeții s-a pus într-o lumină cu totul nouă. Or, această problemă se află acum în centrul tuturor problemelor politice la ordinea zilei.

La conferința P.M.S.D.R., nimănui dintre delegați nici nu i-a trecut măcar prin minte că social-democrații ar putea să atenueze cît de cît sau chiar numai să modifice lozincile lor tactice de sine stătătoare în campania electorală. La baza rezoluției prezentate de Comitetul Central al partidului și adoptată cu 18 voturi contra 14 (bolșevicii, polonezii și letonii) a fost pusă, în modul cel mai formal, independența deplină a platformei și a lozincilor P.M.S.D.R. Nu se admit absolut nici un fel de carteluri cît de cît permanente cu alte partide pe baza vreunei „atenuări“ a platformei noastre. Întreaga discuție dintre aripa dreaptă și aripa stîngă a social-democrației se învîrtea exclusiv în jurul chestiunii dacă social-democrații de dreapta se vor menține efectiv pe această poziție principială, dacă nu vor intra în contradicție cu ea încheind blocuri cu cadeții, dacă distincția dintre acordurile „tehnice“ și cele de ordin ideologic nu este o distincție artificială, fictivă, pur verbală ?

Dar... probabil că și în partidul nostru, adică în „constituția” lui reală, există o instituție în genul senatului, există posibilitatea de a răstălmăci, printr-o interpretare senatorială, „legile” partidului, hotărârile organelor oficiale ale partidului, transformându-le pur și simplu în contrarul lor. Noua interpretare senatorială a hotărârilor P.M.S.D.R. a venit, după cum și era de așteptat, de la Geneva. Ea a fost publicată în ziarul cadet „Tovariși” sub forma unui „Răspuns deschis” (întocmai ca la Lassalle !) dat de G. Plehanov unui cititor al acestui ziar, cititor „care nu se consideră nici burghez, nici social-democrat”⁸⁷. Plehanov, acest cvasi-Lassalle al partidului nostru, s-a grăbit să vină în ajutorul cititorului unui ziar care este de fapt organul reneșterii social-democrației.

Cititorul ziarului „Tovariși” l-a întrebat pe G. Plehanov, printre altele, „care ar putea fi, după părerea lui, platforma electorală comună a partidelor de stînga și de extremă stîngă”. G. Plehanov a răspuns : „la această întrebare nu există și nu poate exista alt răspuns decît acesta : *o Dumă investită cu puteri depline*”.

„Nu există și nu poate exista alt răspuns”... Acestor cuvinte ale lui Plehanov, acest cvasi-Lassalle al nostru, le este sortit, probabil, să devină „istorice”, cel puțin în sensul gogolean al cuvîntului. G. Plehanov a binevoit să asculte, la timpul său, un raport în care se arăta că există un Comitet Central al P.M.S.D.R., că se întrunește o conferință generală a acestui partid, că atît Comitetul Central cît și această conferință pregătesc un răspuns la întrebările care interesează nu numai pe d-na Kuskova și pe d-l Prokopovici, colaboratorii de azi ai lui G. Plehanov, ci și pe muncitorii socialiști din Rusia. Fără a se sinchisi cîtuși de puțin de toate acestea, G. Plehanov proclamă : „nu există și nu poate exista alt răspuns decît cel dat de mine”. Și aceste auguste cuvinte se publică într-un ziar cadet într-un moment cînd întreaga Rusie cititoare cunoaște un *alt* răspuns, pe care l-au dat *toți* reprezentanții forului central și ai organelor regionale ale Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.

E, într-adevăr, o „istorie” de felul aceluia al căror erou a fost nu o dată Nozdrev⁸⁸.

Dar să trecem la fondul răspunsului incomparabil, unic în felul lui, al incomparabilului nostru G. Plehanov.

Mai întâi de toate constatăm că el nu admite cătuși de puțin posibilitatea unor acorduri în primul stadiu, fără adoptarea unei platforme electorale comune. Nouă, bolșevicilor, ne place foarte mult acest punct de vedere. Recunoscându-l, G. Plehanov face un prost serviciu menșevicilor. Noi am arătat tot timpul la conferință, în discuțiile cu menșevicii și cu bundiștii, precum și în nr. 8 al ziarului „Proletarii“*, că încheierea unor acorduri în primul stadiu nu poate să nu afecteze poziția partidului nostru în fața maselor, că, prin urmare, într-o anumită măsură aceste acorduri vor căpăta în mod necesar și inevitabil, contrar dorințelor și planurilor noastre, o nuanță de apropiere ideologică, de slăbire și știrbire a independenței politice a social-democraților. Cu abilitatea și tactul partinic care-l caracterizează, G. Plehanov a sprijinit atacul nostru împotriva menșevicilor. Recunoscând necesitatea unei *platforme comune*, adică a unui adevărat bloc *ideologic* cu cadeții, el a recunoscut mai mult decât am susținut noi.

Iată deci că nu numai în statul rus, ci și în Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia, interpretările senatoriale compromit pe acela în favoarea căruia sînt date.

Mai departe. Rugăm pe cititor să reflecteze asupra sensului direct al lozincii „cadeto-social-democrate“ a lui Plehanov : „o Dumă investită cu puteri depline“, indiferent de atitudinea pe care o au față de această lozincă diferitele partide. A spune : „o Dumă investită cu puteri depline“ înseamnă a revendica pentru Dumă puteri neîngrădite. Pentru care Dumă ? Evident, pentru aceea pe care o vor alege acum cetățenii ruși pe baza legii din 11 decembrie și a respectivelor interpretări senatoriale. Pentru *această* Dumă recomandă G. Plehanov să se ceară puteri depline. El este, desigur, convins că această Dumă nu va fi ultrareacționară, căci pentru o Dumă ultrareacționară el n-ar putea să ceară puteri depline. A lansa lozinca : „o Dumă investită cu puteri depline“ și a țipa totodată că există primejdia serioasă a unei Dume ultrareacționare înseamnă a-ți da sin-

* Vezi volumul de față, pag. 121. — *Nota red.*

gur la cap, înseamnă a confirma părerea bolșevicilor că în realitate nu există primejdia serioasă a unei Dume ultra-reacționare și că cadeții o inventează sau — în unele cazuri — o exagerează în propriul lor interes, și anume pentru a slăbi în rîndurile muncitorilor și ale întregii democrații revoluționare încrederea în forțele proprii, pentru a îndepărta de partidul cadet „*pericolul de stînga*“, care îl amenință efectiv. Însuși ziarul „*Reci*“, organul oficial al cadeților, a recunoscut *acest* pericol într-o dare de seamă cu privire la situația campaniei electorale în gubernia Petersburg.

Să trecem acum la conținutul politic real al lozincii lui Plehanov. Autorul lozincii este încîntat de ea. „În forma ei algebrică — scrie el —, această formulă generală exprimă cît se poate de precis sarcina politică cea mai imperioasă în prezent atît pentru cei de stînga cît și pentru cei de extrema stînga“, îngăduindu-le să-și păstreze intacte, neștirbite toate celelalte revendicări. „Cadeții nu pot concepe o Dumă investită cu puteri depline așa cum trebuie s-o conceapă social-democrații. Dar atît unii cît și ceilalți au nevoie de o Dumă investită cu puteri depline. De aceea și unii și ceilalți sînt datori să lupte pentru ea“.

Din aceste cuvinte ale lui Plehanov reiese clar că el însuși își dă seama că această lozincă nu poate să nu fie în mod diferit înțeleasă de cadeți și de social-democrați. Lozinca e una și aceeași, o lozincă „comună“, dar cadeții *nu pot* „concepe“ sensul acestei lozinci așa cum îl concep social-democrații.

Se pune întrebarea : ce rost mai are atunci adoptarea unei lozinci comune ? Ce rost mai are în genere să venim în fața masei cu lozinci și platforme ?

Oare numai pentru a păstra aparențele ? pentru a ascunde ceva ce nu trebuie adus la cunoștința maselor ? pentru a efectua în spatele poporului o manevră parlamentară care promite tot felul de avantaje ? sau pentru a ridica conștiința de clasă a maselor și pentru a le ajuta să înțeleagă clar adevăratele lor sarcini politice ?

Toată lumea știe că, pretutendeni și întotdeauna, politicienii burghezi vin în fața poporului cu tot felul de lozinci, programe și platforme menite să-l înșele. Întotdeauna, și

mai ales înainte de alegeri, politicienii burghezi își zic liberali, progresiști, democrați sau chiar „radical-socialiști“ *numai pentru* a capta voturi și a amăgi poporul. Aceasta este, fără îndoială, un fenomen general în toate țările capitaliste. De aceea Marx și Engels vorbesc chiar despre deputații burghezi die das Volk vertreten und zertreten — care reprezintă și calcă în picioare poporul în parlament ⁸⁹.

Iată însă că „patriarhul“ social-democrației ruse, întemeietorul ei, vine în prima campanie electorală a partidului cu o platformă despre care știe foarte bine că cadeții o vor interpreta într-un fel, iar social-democrații în alt fel ! Ce-i asta ? Cum vine asta ?

Dacă social-democrații și cadeții nu pot concepe în același mod o Dumă investită cu puteri depline, înseamnă că nici masele populare largi nu o pot concepe în același mod, deoarece atât cadeții cât și social-democrații exprimă anumite interese ale unor anumite clase, anumite aspirații sau prejudecăți ale acestor clase. Plehanov consideră, desigur, că felul cum concep cadeții Duma investită cu puteri depline nu este just ; or, orice idee greșită despre sarcinile politice este dăunătoare pentru popor. Prin urmare, Plehanov prezintă lozinca într-o formă despre care *știe foarte bine* că este dăunătoare pentru popor, lăsînd ca o anumită idee nejustă să rămîna neclarificată, voalată. Vorbînd pe șleau, fără înconjur, asta înseamnă să înșeli pe muncitori, să înșeli întregul popor pentru a crea o aparență de unitate între cadeți și social-democrați.

De ce e nejustă ideea cadetă despre Duma investită cu puteri depline ? Plehanov trece sub tăcere acest lucru. Această tăcere dovedește, în primul rînd, că Plehanov folosește campania electorală (iar prezentarea platformei electorale este un pas în campania electorală) nu pentru a dezvolta conștiința poporului, ci pentru a o întuneca. În al doilea rînd, această tăcere răpește orice sens concluziei la care ajunge Plehanov : „atît cadeții cât și social-democrații au nevoie de o Dumă investită cu puteri depline“. Este pur și simplu o absurditate, camuflată cu ajutorul unor subtilități verbale, să spui că două partide diferite au nevoie de unul și același lucru, pe care-l înțeleg în mod diferit ! Dacă-l înțeleg în mod diferit înseamnă că nu-i unul și

același lucru ; eroarea lui Plehanov e mai mult decît evidentă. Tot atît de bine am putea să desemnăm cu litera „d“ atît monarhia absolută cît și republica democratică și să spunem că diversele partide sînt libere să atribuie mărimi aritmetice diferite acestei formule algebrice generale. Aceasta ar fi o logică pur plehanovistă sau, mai bine zis, o sofistică plehanovistă.

În fond, Plehanov spune *un neadevăr flagrant* afirmînd că atît cadeții cît și social-democrații au nevoie de o Dumă investită cu puteri depline sau mai mult chiar : de o reprezentanță națională investită cu puteri depline, despre care se vorbește tot timpul în a doua jumătate a articolului său. O reprezentanță națională investită cu puteri depline înseamnă o adunare constituantă, și anume o adunare constituantă care să ființeze nu alături de monarh, ci *după răsturnarea* cîrmuirii țariste. Dacă Plehanov a uitat acest adevăr elementar, îl sfătuim să citească programul P.M.S.D.R., și în special ultimul alineat, în care se vorbește tocmai despre acest lucru.

Cadeții nu au nevoie de o reprezentanță națională efectiv investită cu puteri depline ; ea constituie pentru ei o primejdie și nu poate fi decît funestă pentru interesele pe care ei le reprezintă. Ea exclude monarhia, dragă inimii lor și scumpă buzunarului burgheziei. Ea le răpește speranța de a obține o despăgubire în schimbul pămînturilor moșierești. Acest lucru este atît de adevărat, încît *pînă și* Plehanov, în nr. 6 al revistei sale „Dnevnik“, arată că, din interese egoiste de clasă, cadeții privesc cu neîncredere ideea convocării unei adunări constituante și că, de teama adunării constituante, ei *se împacă* cu banda lui Stolîpin.

În nr. 8 al ziarului „Proletarii“ am reprodus acest pasaj din nr. 6 al revistei „Dnevnik“ a lui Plehanov *, arătînd că acum el este nevoit să-și retracteze declarațiile de ieri. Afirmația că „și cadeții au nevoie de o Dumă investită cu puteri depline“ este tocmai o astfel de *retractare* a propriilor lui cuvinte.

Din *neadevărul* fundamental rostit de Plehanov decurg în mod logic, inevitabil, o serie de alte neadevăruri. Este

* Vezi volumul de față, pag. 127—128. — Nota red.

un neadevăr că „o reprezentanță națională investită cu puteri depline constituie condiția prealabilă a satisfacerii tuturor celorlalte... revendicări ale tuturor partidelor înaintate“, că „fără ea nu va putea fi înfăptuită nici una din aceste revendicări“, că lupta dintre stînga și extrema stîngă va începe atunci cînd „ea (reprezentanța națională investită cu puteri depline) va exista efectiv“. O reprezentanță națională investită cu puteri depline înseamnă desăvîrșirea revoluției, ducerea ei pînă la capăt, victoria ei deplină. Cadeții însă vor să curme revoluția, să-i pună capăt prin mici concesii, și nu se feresc s-o spună deschis. Semănînd în rîndurile muncitorilor și ale întregului popor iluzia că cadeții sînt capabili să lupte pentru victoria deplină a revoluției, Plehanov înșală pur și simplu masele populare.

„La noi, deocamdată numai d-nul Stolîpin are puteri depline“, scrie Plehanov. Nu știm dacă aceasta este o simplă scăpare sau tot un fel de a ține isonul cadeților („o Dumă investită cu puteri depline = o Dumă țaristă cu miniștri numiți de țar din rîndurile majorității Dumei“), ori un subterfugiu menit să inducă în eroare cenzura. Departe de a avea puteri depline, Stolîpin nu este decît un jalnic lacheu al țarului și al camarilei arhireacționare. Dacă dezvăluirile făcute în Dumă în legătură cu pogromurile nu l-au convins pe Plehanov că așa stau lucrurile în realitate, îi recomandăm să citească ce scriu ziarurile liberale despre influența atotputernică a „Uniunii poporului rus“.

„Acum — spune Plehanov — atît partidele de stînga cît și cele de extremă stîngă sînt obligate să acționeze laolaltă împotriva acelor care nu doresc o reprezentanță națională investită cu puteri depline sau poate chiar nici un fel de reprezentanță națională“.

Ele sînt, așadar, obligate să acționeze împotriva cadeților, care *nu vor* o reprezentanță națională investită cu puteri depline.

Plehanov a reușit să-și dea singur la cap, oferindu-ne, sub paravanul luptei împotriva doctrinarismului, un model de doctrinarism de cea mai rea speță, de doctrinarism iezuit. Ca adversari ai fracțiunii menșevice, bolșevicii ar avea motive să se bucure de spusele lui, căci o lovitură mai puternică împotriva tacticii menșevice nici nu s-ar putea ima-

gina. Dar ca membri ai aceluiași partid, ai Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, încercăm un sentiment de rușine pentru cuvintele lui G. Plehanov.

„Reci“, organul oficial al cadeților, i-a răspuns lui Plehanov în așa fel, încât este de presupus că și cei mai smeriți dintre social-democrați se vor lecui acum de iluziile lor oportuniste. Primul răspuns dat de „Reci“, articolul de fond din nr. 226 (25 noiembrie), este plin de batjocură la adresa lui Plehanov, care le întinsese mâna, de batjocură din partea unui liberal care n-a uitat cum Plehanov și colegii lui atacau în „*Iskera*“ oportunismul liberalilor. „Și în cazul de față — spune organul cadeților, bătându-și joc de Plehanov — d-nul Plehanov face un efort, demn de toată lauda și de tot respectul, pentru a-și împinge tovarășii ceva mai la dreapta decât cea mai de dreapta dintre pozițiile adoptate de ei“. Dar... noi avem totuși unele obiecții de ridicat.

Și obiecțiile cadetului amintesc răspunsul tipic pe care-l dă un fabricant unui muncitor atunci când acesta din urmă îi adresează o rugămintă, separându-se de tovarășii săi muncitori care formulează în comun o revendicare sprijinită de o grevă. — Ai venit cu o rugămintă? Foarte frumos. Dar la ce-mi folosește asta din moment ce nechibzuiții tăi colegi nu-ți urmează exemplul? La ce-mi folosește asta din moment ce nu spui tot ce gîndești? O Dumă investită cu puteri depline? Da de unde! Doar n-o să mă compromit în ochii oamenilor de ordine. Trebuie să spui: un guvern format din reprezentanți ai majorității Dumei. Atunci vom accepta o platformă comună cu social-democrații!

Acesta este conținutul răspunsului dat de „Reci“, răspuns presărat cu ironii fine atît la adresa „algebrei“ naive a lui Plehanov cît și în legătură cu faptul că în noiembrie 1904 el a făcut parte din colegiul de conducere al social-democraților (Plehanov a fost pe atunci membru al redacției Organului Central și președinte al forului suprem al partidului — „Consiliul“ P.M.S.D.R.), colegiu care a refuzat să participe la „faimosul acord de la Paris“⁹⁰ cu democrația burgheză. Atunci a existat într-adevăr un „semn algebric“, ironizează „Reci“, și anume „regimul democratic“. Prin regim democratic noi înțelegeam o monarhie constituțională. Socialiștii-revoluționari, care au participat la înche-

ierea acordului, înțelegeau o republică democratică. Dv. ați refuzat să participați la acest acord, G. V. Plehanov ! Acum ați devenit mai rezonabil ? Noi, cadeții, vă felicităm, dar *interesele cauzei* cer să mergeți și mai la dreapta.

„Reci“ mărturisește deschis că nici cu lozinca „adunare constituantă“ cadeții n-au făcut altceva decît să ducă de nas poporul. Noi, cadeții, voiam o adunare constituantă „*cu păstrarea prerogativelor (adică a drepturilor) monarhului*“, și nicidecum o adunare constituantă republicană. Ne convenea să captăm cu această minciună simpatia maselor, dar acum e mai important pentru noi să cîștigăm simpatia bandei țariste. De aceea : jos cu lozinca convocării unei „Dume investite cu puteri depline“, lozincă „periculoasă“, „echivocă“, „fără sorți de izbîndă“, „care întreține dăunătoare iluzii revoluționare“. Noi cerem ca social-democrații să revină la vechea lor lozincă, formulată de Comitetul Central : sprijinirea unui guvern format din reprezentanți ai majorității Dumei, „*cu toate consecințele*“ care decurg din această lozincă, ceea ce înseamnă că majoritatea cadetă a Dumei nu trebuie slăbită, ci *întărită* (sic !).

În numărul următor al ziarului „Reci“ (sub pretextul unor explicații date lui Plehanov) un articol redacțional declară în mod expres arhireacționarei bande țariste că cadeții *nu au nevoie* de „o Dumă investită cu puteri depline“. A proclama Duma organ de stat investit cu puteri depline înseamnă a săvîrși o lovitură de stat. Cadeții nu vor accepta niciodată așa ceva. „Noi, cadeții, nu tindem nicidecum și nu sîntem cîtuși de puțin obligați să tindem spre o Dumă investită cu puteri depline“. „Se poate oare ca, în pofida obișnuitei sale perspicacități, d-l Plehanov să nu fi tras din desfășurarea evenimentelor“ această învătătură ?

Da, săgeata cadetă la adresa obișnuitei perspicacități a lui Plehanov a lovit în plin. Din întreaga desfășurare a evenimentelor revoluției ruse, Plehanov n-a învățat să-i înțeleagă pe cadeți. El și-a primit pedeapsa meritată, căci cadeții au respins cu dispreț mîna întinsă de acest social-democrat care a acționat peste capul partidului său și contrar voinței lui.

Răspunsul primit de Plehanov din partea ziarului „Revi“ are și o semnificație politică generală. Cadeții alunecă tot mai rapid spre dreapta. Ei nu se sfiesc să declare că vor încheia o tranzacție cu monarhia pogromistă și vor sfărâma „dăunătoarele iluzii revoluționare“.

Sîntem convinși că muncitorii din întreaga Rusie vor trage un mare folos din această lecție. În loc să încheie blocuri cu cadeții, ei vor desfășura o campanie electorală de sine stătătoare, vor atrage de partea lor burghezia revoluționară și vor îmbrînci în groapa trădării politice banda de politicieni burghezi care înșală poporul cu fraze despre „libertatea poporului“ !

„Proletarii“ nr. 9
din 7 decembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CRIZA MENȘEVISMULUI

Propaganda în favoarea unui congres muncitoresc fără partid și în favoarea blocurilor cu cadeții denotă, fără îndoială, ivirea unei anumite crize în tactica menșevicilor. Ca adversari principali ai întregii lor tactici în general, nu am putea, desigur, să decidem singuri cât de coaptă este această criză pentru a se manifesta, ca să zicem așa, în exterior. În această privință ne-a venit în ajutor tov. I. Larin cu noua și extrem de instructiva sa broșură : „Un larg partid muncitoresc și congresul muncitoresc“ (Moscova, 1906, depozitul *de pe lângă* editura „Novii Mir“).

Tov. I. Larin vorbește adesea în numele majorității menșevicilor. El se consideră, și pe bună dreptate, reprezentant autorizat al menșevismului. El a activat și în sud și la Petersburg, în raionul Vîborg, cel mai „menșevic“ dintre toate. A fost delegat la Congresul de unificare. A colaborat regulat și la „Golos Truda“⁹¹, și la „Otkliki Sovremenosti“⁹². Toate aceste fapte sînt extrem de importante pentru aprecierea unei broșuri a cărei valoare constă în sinceritatea autorului, și nu în logica lui, în faptele pe care le relatează, și nu în raționamentele lui.

I

Cînd vorbește despre tactică, un marxist trebuie să pornească de la aprecierea mersului obiectiv al revoluției. Bolșevicii, după cum se știe, au încercat să facă acest lucru în rezoluția cu privire la momentul actual⁹³, prezentată la

Congresul de unificare. Menșevicii și-au retras singuri rezoluția propusă în această chestiune. Tov. Larin simte, pare-se, că asemenea probleme nu pot fi ocolite și încearcă să analizeze desfășurarea revoluției noastre burgheze.

El distinge două perioade. Prima, care cuprinde întreg anul 1905, este perioada mișcării de masă deschise. A doua perioadă, care începe din 1906, este perioada pregătirii anevoioase și lente a „victoriei de fapt a libertății”, a „înfăptuirii aspirațiilor poporului”. Rolul principal în această pregătire îl are satul, fără al cărui ajutor „orașul dezbinat ar fi înfrînt”. Noi trecem printr-o perioadă de „creștere lăuntrică, aparent pasivă, a revoluției”.

„Ceea ce numim noi mișcare agrară — frământarea permanentă care nu duce pretutindeni la încercări de atac activ, micile lupte împotriva autorităților locale, împotriva moșierilor, neplata impozitelor, expedițiile de pedepsire — toate acestea reprezintă calea cea mai avantajoasă pentru sat, dacă nu din punctul de vedere al economisirii forțelor lui, ceea ce este îndoielnic, atunci din punctul de vedere al rezultatelor. Fără a epuiza definitiv forțele satului, aducându-i în general mai multe înlesniri decît înfrîngeri, această cale duce la o șubrețire a temeliilor vechii puteri, creînd condiții în care aceasta din urmă va trebui să capituleze sau să cadă inevitabil la prima încercare serioasă, atunci cînd va veni momentul”. Și autorul arată că în 2—3 ani efectivul poliției și al armatei se va schimba, completîndu-se cu elemente venite din satul nemulțumit; „feciorii noștri vor ajunge soldați”, a spus un țăran autorului.

Tov. Larin trage de aici două concluzii: 1) La noi „satul nu se poate potoli. Ceea ce s-a întîmplat în 1848 în Austria nu se poate repeta la noi”. 2) „Spre deosebire de revoluția nord-americană sau de cea poloneză, revoluția rusă nu urmează calea insurecției armate a întregului popor în adevăratul înțeles al acestui cuvînt”.

Să examinăm mai îndeaproape aceste concluzii. Prima dintre ele este fundamentată de autor într-o manieră prea superficială și este prea imprecis formulată. În fond însă, autorul este aproape de adevăr. Deznodămîntul revoluției noastre depinde într-adevăr, mai mult ca de orice, de statornicia în luptă a maselor de milioane ale țărănimii. Marea

noastră burghezie se teme mai mult de revoluție decât de reacțiune. Proletariatul nu este în stare să învingă de unul singur. Sărăcimea de la orașe nici nu reprezintă interese de sine stătătoare și nici nu constituie un factor de forță de sine stătător în comparație cu proletariatul și cu țărănimia. Rolul hotărîtor revine satului nu în sensul ca el să preia conducerea luptei (nici vorbă nu poate fi de așa ceva), ci în sensul că el poate asigura victoria.

Dacă tov. Larin și-ar fi aprofundat concluzia și dacă ar fi pus-o în legătură cu întreaga evoluție a ideilor enunțate de social-democrație în problema revoluției noastre burgheze, s-ar fi trezit în fața vechii teze a bolșevismului de testat de el: victoria revoluției burgheze din Rusia este posibilă numai ca dictatură revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii. În fond, Larin a ajuns chiar la această concluzie. Ceea ce-l împiedică s-o recunoască deschis e numai acea trăsătură a menșevicilor pe care el însuși o critică cu multă asprime, și anume șovăiala și timiditatea gândirii. E de ajuns să confruntăm raționamentele lui Larin pe tema arătată cu raționamentele corespunzătoare ale ziarului „Soțial-Demokrat“, editat de Comitetul Central, pentru a ne convinge că în această problemă Larin se apropie de bolșevici. Într-adevăr, „Soțial-Demokrat“ a ajuns să afirme că cadetii reprezintă burghezia orășenească neîmpărțită în stări sociale, burghezia progresistă, pe cînd trudovicii reprezintă burghezia sătească împărțită în stări sociale, burghezia neprogresistă ! „Soțial-Demokrat“ n-a observat în tabăra cadetă prezența moșierilor, precum și a burghezilor contrarevoluționari, iar în tabăra trudovică — prezența democrației orășenești neîmpărțite în stări sociale (păturile de jos ale sărăcimii orășenești) !

Mai departe. Satul nu se poate potoli, afirmă Larin. Și-a demonstrat el oare afirmația ? Nu. El a pierdut din vedere rolul burgheziei țărănești, pe care cîrmuirea o corupe în mod sistematic. El n-a aprofundat îndeajuns nici faptul că „înlesnirile“ obținute de țărani (reducerea arenzii, „îngrădirea“ moșierilor și a poliției etc.) accentuează diferențierea satului, împărțirea lui în bogătani contrarevoluționari și masa sărăcimii. Generalizări atît de vaste nu pot fi făcute

pe baza unui material atât de restrâns : asta miroase a șablon.

Dar poate fi oare în genere demonstrată afirmația că „satul nu se poate potoli“ ? Și da, și nu. Da — în măsura în care e vorba de a se face o analiză temeinic fundamentată a consecințelor probabile. Nu — în măsura în care aceste consecințe nu sînt pe deplin certe pentru actuala revoluție burgheză. Nu se poate stabili cu precizie matematică cum se echilibrează noile forțe contrarevoluționare și noile forțe revoluționare ale satului, care se dezvoltă și se împletesc între ele. Este un lucru pe care *numai experiența* îl va arăta definitiv. Revoluția, în sensul strict al cuvîntului, este o luptă înverșunată, și numai în cursul luptei propriuzise, în deznodămîntul ei, se manifestă și poate fi pe deplin cunoscută forța reală a tuturor intereselor, a tuturor aspirațiilor, a tuturor tendințelor.

Sarcina clasei înaintate în revoluție este să stabilească just care e *direcția* luptei și să epuizeze *toate* posibilitățile, *toate* șansele de victorie. Această clasă trebuie să fie *prima* care să pășească pe calea direct revoluționară și *ultima* care s-o părăsească pentru a alege alte căi, mai „obișnuite“, mai „ocolite“. E un adevăr pe care nu l-a înțeles cîtuși de puțin tov. Larin, care vorbește foarte mult și (după cum vom vedea mai jos) prea puțin inteligent despre elanuri spontane și acțiuni sistematice.

Să trecem acum la concluzia a doua, referitoare la insurecția armată. Aici timiditatea gîndirii lui Larin este și mai pronunțată. Gîndirea lui urmează servil vechile modele : insurecția din Polonia și cea din America de Nord. El consideră că numai acestea sînt insurecții „în adevăratul înțeles al cuvîntului“. El spune chiar că revoluția noastră nu urmează calea unei insurecții armate „formale“ (!), făcută „după toate regulile artei“ (!!).

Curios lucru : un menșevic care și-a cîștigat merite în războiul împotriva formalismului a ajuns să vorbească de o insurecție armată formală ! Singur ești de vină, tov. Larin, dacă gîndirea d-tale este atât de copleșită de noțiunile „formal“ și „după toate regulile artei“. Bolșevicii vedeau și văd altfel lucrurile. Cu mult înainte de insurecție, la Congresul al III-lea, adică în primăvara anului 1905, ei au subliniat

Într-o rezoluție specială *legătură dintre greva de masă și insurecție*⁹⁴. Menșevicii preferă să treacă sub tăcere acest fapt. Degeaba. Rezoluția Congresului al III-lea dovedește în fapt că noi am prevăzut, cu maximum de aproximație posibil, particularitățile luptei poporului la sfârșitul anului 1905. Noi concepeam insurecția cu totul altfel decât „după tipul” celei din America de Nord sau din Polonia, unde nici vorbă nu putea fi de o grevă de masă.

Iar după evenimentele din decembrie am atras atenția (în proiectul de rezoluție prezentat la Congresul de unificare⁹⁵) asupra schimbării raportului dintre grevă și insurecție, asupra rolului țărănimii și al armatei, asupra insuficienței unor revolte în armată, asupra necesității unei înțelegeri cu elementele democrat-revoluționare din armată.

Și evenimentele au confirmat încă o dată, în perioada Dumei, inevitabilitatea insurecției în lupta de eliberare din Rusia.

Considerațiile lui Larin pe tema insurecției formale denotă din partea lui fie o necunoaștere totală a istoriei revoluției prin care trecem, necunoaștere inadmisibilă pentru un social-democrat, fie ignorarea acestei istorii cu formele ei specifice de insurecție. Teza lui Larin că „revoluția rusă nu urmează calea insurecției” este în vădită divergență cu faptele, deoarece *ambele* perioade de libertate din Rusia (și perioada octombrie, și perioada Dumei), au indicat tocmai „calea” *insurecției*, desigur nu a celei americane sau poloneze, ci a insurecției ruse, a insurecției din secolul al XX-lea. Vorbind „în termeni generali” despre diferite exemple istorice de insurecții în țări în care precumpănesc elementele sătești sau cele orășenești, despre America și Polonia, și neîntreprinzând nici cea mai mică încercare de a studia sau cel puțin de a schița particularitățile insurecției ruse, Larin repetă greșeala fundamentală a gândirii „șovăielnice și timide” a menșevismului.

Reflectați asupra teoriei revoluției „pasive”, construită de el. Perioade îndelungate de pregătire a unui nou avânt, a unui nou salt sau a unor noi forme de mișcare sînt, fără îndoială, pe deplin posibile. Dar nu fiți doctrinari, domnilor: uitați-vă ce înseamnă această „frământare permanentă” a satului *alături* de „micile lupte”, de „expedițiile de pe-

depsire“ și de *schimbarea* efectivului poliției și al armatei. Voi nu înțelegeți sensul propriilor voastre cuvinte. Starea de lucruri descrisă de voi nu este altceva decît un îndelungat *război de partizani*, întrerupt de o serie de tot mai ample și mai puternice *revolte soldățești*. Voi repetați vehemente cuvinte de ocară la adresa „partizanilor“, a „anarhiștilor“, a „bolșevicilor anarho-blanquiști“ etc., dar în același timp înfățișați în maniera bolșevică tabloul revoluției ! Schimbarea efectivului armatei, completarea ei cu „elemente venite din satul nemulțumit“. Ce înseamnă toate acestea ? Poate oare să nu răbufnească această „nemulțumire“ a țăranului îmbrăcat în bluză de marinar sau în veston de soldat ? Poate ea oare să nu răbufnească atunci cînd în țară are loc „frămîntarea permanentă“ a satului din care vine soldatul, cînd în țară se desfășoară, pe de o parte, „micile lupte“, iar pe de altă parte acțiunile „expedițiilor de pedepsire“ ? Și este oare de imaginat ca într-o epocă de pogromuri barbare, de silnicii din partea guvernului, de samavolnicie din partea poliției, această nemulțumire a soldaților să răbufnească *altfel* decît sub formă de revolte în armată ?

Deși debitați fraze împrumutate de la cadeți („revoluția noastră nu urmează calea insurecției“ — aceasta nu este decît o frază pe care au pus-o în circulație *cadeții* la sfîrșitul anului 1905 ; vezi ziarul „Narodnaia Svoboda“⁹⁶ al lui Miliukov), voi înșivă arătați totodată inevitabilitatea unei noi insurecții : „puterea de stat va cădea la prima încercare serioasă“. Credeți oare că, în condițiile unei mișcări populare largi, variate, complexe, este posibil ca puterea de stat să fie pusă în fața unei încercări serioase fără să fi trecut în prealabil printr-o serie de încercări parțiale și mai puțin serioase ? că o grevă generală este posibilă fără o serie de greve parțiale ? că o insurecție generală este posibilă fără o serie de insurecții parțiale, mici, locale ?

Dacă în armată se înmulțesc elementele provenite din satul nemulțumit și dacă revoluția în ansamblu merge înainte, înseamnă că este inevitabilă o insurecție sub forma unei *lupte extrem de înverșunate*, dusă și de popor și de o parte din armată împotriva trupelor ultrareacționare (căci și ultrareacționarii se organizează și învață, nu uitați acest

lucru ! nu uitați că există elemente sociale care nutresc un ultrareacționarism conștient !). Înseamnă că e nevoie de pregătire, că trebuie să pregătim masele, să ne pregătim noi înșine în vederea unei insurecții mai bine organizate, mai coordonate și mai ofensive — iată ce decurge din premisele lui Larin, din elucubrațiile lui cadete pe tema revoluției *pasive* (??). Menșevicii „atribuie revoluției ruse propria lor melancolie și deprimare“ (58), recunoaște Larin. Foarte just ! Pasivitatea este o însușire a intelectualității mic-burgheze, și nu a revoluției. Pasivi sînt aceia care recunosc că armata se umple cu elemente venite din satul nemulțumit, că frământările permanente și micile lupte sînt inevitabile și care, în același timp, cu placiditatea unui Ivan Fedorovici Șponka ⁹⁷, încearcă să consoleze partidul muncitoresc : „revoluția rusă nu urmează calea insurecției“.

Dar „micile lupte“ ? Găsești d-ta, stimate tov. Larin, că ele reprezintă „calea cea mai avantajoasă pentru sat din punctul de vedere al rezultatelor“ ? Susții această părere în pofida expedițiilor de pedepsire, înglobîndu-le chiar și pe acestea în ceea ce numești d-ta calea cea mai avantajoasă ? Dar te-ai întrebat măcar o clipă prin ce se deosebesc micile lupte de războiul de partizani ? Prin nimic, stimate tov. Larin.

Invocînd exemplele proaste ale Americii și Poloniei, ai scăpat din vedere formele specifice de luptă generate de insurecția rusă, care e mai îndelungată, mai tenace și are între marile bătălii intervale mai lungi decît insurecțiile de tip vechi.

Tov. Larin s-a încurcat rău de tot și nu mai știe cum să iasă din încurcătură. Dacă la sate există teren pentru revoluție, dacă revoluția ia amploare și soarbe forțe noi, dacă armata se umple de țărani nemulțumiți, iar la sate nu mai conțin micile lupte și frământările permanente, înseamnă că au dreptate bolșevicii, care luptă împotriva acelor care vor să scoată de pe ordinea de zi problema insurecției. Noi nu sîntem nicidecum pentru insurecție în orice moment, în orice condiții. Dar cerem ca gîndirea social-democraților să nu fie șovăielnică și timidă. Dacă recunoașteți că există *condiții* pentru insurecție, trebuie să recunoașteți și insurecția însăși, trebuie să recunoașteți sar-

cinile deosebite care se pun în fața partidului în legătură cu insurecția.

Cine spune că micile lupte reprezintă „*calea cea mai avantajoasă*“, adică cea mai avantajoasă formă de luptă a poporului într-o anumită perioadă a revoluției noastre, și în același timp refuză să recunoască sarcinile *active* care revin partidului clasei înaintate pe terenul acestei căi, al „*căii celei mai avantajoase*“, acela arată că nu știe să gândească sau că nu gândește cinstit.

II

„Teorie a pasivității“ — așa ar putea fi numite considerațiile lui Larin pe tema revoluției „*pasive*“ care pregătește „*căderea vechii puteri la prima încercare serioasă*“. Produs firesc al unei gândiri timide, această „*teorie a pasivității*“ își pune amprenta pe întregul conținut al broșurii menșevicului nostru pocăit. El se întreabă : de ce partidul nostru, care are o uriașă influență ideologică, este atât de slab din punct de vedere organizatoric ? Și tot el răspunde : nu pentru că partidul nostru este un partid de intelectuali — această veche explicație „*oficială*“ (expresia îi aparține lui Larin), dată de menșevici, nu e bună de nimic —, ci pentru că, din punct de vedere obiectiv, în perioada de până acum nu a fost nevoie de un altfel de partid și nu au existat condiții obiective pentru un altfel de partid, pentru că „*o politică de porniri spontane*“, cum a fost politica proletariatului la începutul revoluției, nici nu reclama existența unui partid. Era nevoie doar de „*un aparat tehnic pentru deservirea stihiei*“ și a „*tendențelor spontane*“, pentru desfășurarea muncii de propagandă și agitație în intervalul dintre două porniri. Acesta nu era un partid în sensul european al cuvântului, ci „*o restrînsă uniune de tineri muncitori conspiratori — 120 000 din 9 000 000*“ ; în rîndurile lui erau prea puțini muncitori familisti ; majoritatea muncitorilor dispuși să desfășoare o activitate obștească se aflau în afara partidului.

Timul pornirilor spontane e pe sfîrșite acum. Locul tendinței vagi îl ia calculul lucid. În locul „*politicii pornirilor spontane*“ apare „*politica acțiunilor sistematice*“. Este nevoie

de un „partid de tip european“, de un „partid de acțiune politică obiectiv-sistematică“. În locul „unui partid-aparat“ este nevoie de un „partid-avangardă“, „care să reunească toate elementele capabile să participe la viața politică activă pe care le poate da clasa muncitoare“. Aceasta înseamnă trecerea la „un partid european de acțiune pe bază de calcul“. În locul „menșevismului oficial, cu practica sa șovăielnică și inconsecventă, cu deprimarea sa, cu a sa lipsă de înțelegere a propriei lui situații“, „vine realismul sănătos al social-democrației europene“. „El se face auzit destul de clar, nu de ieri-alaltăieri, prin glasul lui Plehanov și al lui Akselrod, care, la drept vorbind, sînt singurii europeni în mediul nostru „barbar“... Desigur că această înlocuire a barbariei cu europeismul promite succese în locul insucceselor de pînă acum. „Acolo unde domnește spontaneitatea sînt inevitabile greșelile de apreciere și insuccesele în practică“. „Unde e spontaneitate e și utopism ; unde e utopism sînt și insuccese“.

În aceste considerații ale lui Larin te izbește însăși disproporția flagrantă dintre infimul grăunte de idee justă — deși nu nouă — și imensul lui înveliș de aberații de-a dreptul reacționare. O lingură de miere într-un butoi de catran.

E cu totul neîndoielnic și incontestabil că, pe măsură ce se dezvoltă capitalismul, pe măsură ce se acumulează experiența revoluției burgheze sau a revoluțiilor burgheze, precum și a revoluțiilor socialiste neizbutite, clasa muncitoare din toate țările crește, se dezvoltă, învață, se educă și se organizează. Cu alte cuvinte : ea evoluează de la spontaneitate la acțiune sistematică, de la o stare în care se lasă călăuzită numai de tendințe subiective la o stare în care se călăuzește după situația obiectivă a tuturor claselor, de la porniri izolate la o luptă consecventă. Toate acestea sînt adevărate. Toate acestea sînt vechi cît lumea și tot atît de aplicabile Rusiei secolului al XX-lea cît și Angliei secolului al XVII-lea, Franței anilor 1830—1840 și Germaniei de la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

Dar tocmai asta-i nenorocirea lui Larin că e complet incapabil să-și asimileze materialul pe care revoluția noastră îl oferă unui social-democrat. Ideea de a opune pornirile barbariei ruse acțiunilor sistematice ale europenilor îl cap-

tivează așa cum o poză nouă îl captivează pe un copil. Enunțînd un truism valabil pentru toate epocile în general, el nu înțelege că, aplicat în mod naiv unei perioade de luptă revoluționară-directă, truismul acesta îl duce de-a dreptul la *renegarea* revoluției. Acest lucru ar fi tragicomic dacă sinceritatea lui Larin n-ar înlătura orice îndoială că el repetă *inconștient* ceea ce spun *renegații* revoluției.

Porniri spontane ale barbarilor, acțiuni sistematice ale europenilor... Aceasta este o formulă pur cadetă și o idee pur cadetă, ideea trădătorilor revoluției ruse, care se extaziază în fața „constituționalismului” în spiritul lui Muromțev, care a declarat : „Duma este o parte din guvern”, sau în spiritul lacheului Rodicev, care a exclamat : „Este o impertinență să-l faci pe monarh răspunzător pentru pogrom”. Cadeții au creat o întreagă literatură de *renegați* (alde Izgoev, Struve, Prokopovici, Portugalov et tutti quanti *) care au defăimat *nebunia stihiei*, adică revoluția. Asemenea cunoscutului animal din fabulă, burghezul liberal nu e în stare să-și ridice privirea și să înțeleagă că numai datorită elanului poporului se mai menține la noi măcar o umbră de libertate.

Iar Larin, cu o naivă lipsă de spirit critic, se tîrăște în coada liberalilor. Larin nu înțelege că problema în discuție prezintă două cazuri : 1) cazul în care opunem luptei spontane o luptă sistematică de aceeași amploare și avînd aceleași forme, și 2) cazul în care opunem o perioadă revoluționară (în sensul îngust al cuvîntului) unei perioade contrarevoluționare sau „numai constituționale”. Logica lui Larin este din cale-afară de proastă. Grevei politice spontane el nu-i opune o grevă politică sistematică, ci o participare sistematică la Duma lui Bulîghin, de pildă. Insurecției spontane el nu-i opune o insurecție sistematică, ci o luptă sindicală sistematică. De aceea analiza lui marxistă degenerază și se transformă într-o plată apoteoză mic-burgheză a contrarevoluției.

Social-democrația europeană este „partidul acțiunii politice obiectiv-sistematice”, bîguit extaziat Larin. Ce copilărie ! El nu observă că se extaziază în fața „*acțiunii*”

* — și toți ceilalți. — Nota trad.

extrem de înguste la care europenii au fost nevoiți să se limiteze în perioade caracterizate prin lipsa unei lupte revoluționare-directe. El nu observă că se extaziază în fața caracterului sistematic al luptei *legale* și că defăimează caracterul spontan al luptei *pentru forța și puterea* care determină limitele „legalității”. El compară insurecția spontană a rușilor din decembrie 1905 nu cu insurecția „sistematică” a germanilor din 1849⁹⁸ sau cu cea a francezilor din 1871⁹⁹, ci cu dezvoltarea sistematică a sindicatelor germane. El compară greva generală spontană și neizbutită a rușilor din decembrie 1905 nu cu greva generală „sistematică” și *neizbutită* a belgienilor din 1902¹⁰⁰, ci cu o cuvântare sistematică rostită de Bebel sau de Vandervelde în parlament.

De aceea Larin nu înțelege progresul de importanță istorică mondială pe care greva din octombrie 1905 și insurecția din decembrie 1905 îl reprezintă pe calea luptei de masă a proletariatului. În schimb, el ridică la rangul de *progres* — progres de la spontan la sistematic, de la tendințe vagi la calcul lucid etc. — *regresul* revoluției ruse (*regres vremelnic*, după *propria* lui părere), care își găsește expresia în necesitatea unei acțiuni *legale* pregătitoare (sindicate, alegeri etc.).

De aceea, în locul unei concluzii de marxist revoluționar (nu grevă politică spontană, ci grevă politică sistematică; nu insurecție spontană, ci insurecție sistematică), reiese la el o concluzie de renegat cadet (nu „nebulia stihiei” — greve, insurecții —, ci supunere sistematică față de legile lui Stolîpin și compromisuri sistematice cu monarhia pogromistă).

Nu, tovarășe Larin, dacă ți-ai fi însușit nu numai litera, ci și spiritul marxismului, ai fi știut care e diferența dintre materialismul dialectic revoluționar și oportunismul istoricilor „obiectivi”. Amintește-ți, bunăoară, ce a spus Marx despre Proudhon¹⁰¹. Marxistul nu respinge în principiu lupta legală, parlamentarismul pașnic, nu refuză în principiu să se încadreze „sistematic” în limitele activității istorice așa cum sînt stabilite ele de un Bismarck sau de un Bennigsen, de un Stolîpin sau de un Miliukov. Dar, folosind în lupta pentru revoluție *orice teren*, fie chiar și unul

reacționar, marxistul nu se coboară pînă într-acolo încît să facă apoteoza reacțiunii, nu uită lupta pentru *cel mai bun dintre terenurile de activitate posibile*. De aceea marxistul prevede *primul* apropierea unei epoci revoluționare și începe să trezească poporul și să dea alarma într-o vreme cînd filistinii mai dorm cuprinși de somnul lor de sclavi, de supuși credincioși. De aceea marxistul pornește *primul* pe calea luptei revoluționare directe, pe calea ciocnirii directe, demascînd iluziile împăciuitoariste ale diverselor mediocrități politice și sociale. De aceea marxistul este *ultimul* care părăsește calea luptei revoluționare directe ; el o părăsește numai atunci cînd au fost epuizate toate posibilitățile, cînd nu mai există *nici umbră* de speranță într-o cale mai scurtă, cînd chemarea de a se pregăti pentru greve de masă, pentru insurecție etc. își pierde vădit terenul. De aceea marxistul nu are decît dispreț pentru nenumărații renegați ai revoluției care îi strigă : noi „sîntem mai progresiști“ decît tine, înaintea ta am renunțat noi la revoluție ! înaintea ta „ne-am supus“ constituției monarhiste !

Una din două, tovarășe Larin. Consideri d-ta că nu mai există în genere nici un teren pentru insurecție și pentru revoluție în sensul strict al cuvîntului ? Atunci spune-o deschis și demonstrează-ne-o ca un marxist : printr-o analiză a relațiilor economice, a aspirațiilor politice ale diverselor clase, a semnificației curentelor ideologice. Ai demonstrat-o ? Atunci trebuie să declarăm că discuțiile despre insurecție nu sînt decît vorbe goale. Trebuie să spunem : noi n-am *avut* o mare revoluție, ci o furtună într-un pahar cu apă. Muncitori ! burghezia și mica burghezie (inclusiv țărănimea) v-au trădat și v-au părăsit. Dar pe terenul creat de *ele* în pofida eforturilor *noastre*, vom munci cu perseverență, cu răbdare și fermitate pentru revoluția *socialistă*, care nu va fi inconsecventă și jalnică, bogată în fraze și săracă în realizări cum este revoluția burgheză !

Sau, dimpotrivă, crezi într-adevăr ceea ce spui, tovarășe Larin ? Crezi într-adevăr că revoluția e în creștere, că micile lupte și frămîntarea surdă vor pregăti în 2—3 ani o armată nouă, nemulțumită, și o nouă „încercare serioasă“ ? că „satul nu se poate potoli“ ? Atunci trebuie să recunoști că „pornirile“ vădesc forța indignării întregului popor, și

nu forța barbariei înapoiate ; că datoria noastră este să transformăm insurecția spontană într-o insurecție sistematică, muncind cu perseverență și fermitate, luni sau poate chiar ani de-a rîndul, pentru înfăptuirea acestei transformări, și nu să ne lepădăm de insurecție, cum fac iudele de tot felul.

Actuala d-tale poziție, tov. Larin, denotă tocmai „melancolie și deprimare“, „șovăiala și timiditatea“ gîndirii, tendința de a atribui revoluției noastre propria voastră pasivitate.

Aceasta și numai aceasta este semnificația mării satisfacții cu care declari că boicotul a fost o greșeală. Este o satisfacție mioapă și vulgară. Dacă este „progresist“ să te lepezi de boicot, atunci mai progresiști decît toți sînt cadeții de dreapta de la „Russkie Vedomosti“, care au luptat împotriva boicotării Dumei lui Bulîghin și au îndemnat pe studenți „să se lase de răzvrătire și să-și vadă de carte“. Noi nu invidiem acest progresism de renegat. Noi socotim că a califica drept „greșită“ boicotarea Dumei lui Witte (în a cărei convocare nu credea nimeni acum 3—4 luni) și a *trece sub tăcere* greșeala acelor care preconizau participarea la Duma lui Bulîghin înseamnă a înlocui materialismul luptătorului revoluționar cu „obiectivismul“ unui profesor universitar care se prosternează în fața reacțiunii. Noi socotim că cei care au mers pe o cale ocolită, care s-au hotărît *ultimii* să participe la alegerile pentru Dumă, după ce au încercat într-adevăr *totul* pe calea luptei directe, au o situație mai bună decît cei care au preconizat primii participarea la alegerile pentru Duma lui Bulîghin, în ajunul insurecției populare care a măturat această Dumă.

Iar din partea lui Larin această frază cadetă despre caracterul greșit al boicotului este cu atît mai puțin admisibilă cu cît el mărturisește *sincer* că menșevicii „*au scornit tot felul de tertipuri, începînd cu principiul electiv și cu campania zemstvelor și terminînd cu strîngerea rîndurilor prin participare la alegeri în scopul boicotării Dumei*“ (57). Menșevicii au chemat pe muncitori să participe la alegerile pentru Dumă, deși nici ei înșiși nu credeau că o asemenea participare ar fi indicată. Nu a fost mai justă tactica acelor care, necrezînd în aceasta, au preferat să boicoteze

Duma ? care au declarat că a numi Duma „organ al puterii“ (denumire pe care, înainte de Muromțev, i-au dat-o menșevicii într-o rezoluție a Congresului de unificare) înseamnă a înșela poporul ? care s-au hotărât să participe la alegerile pentru Dumă numai atunci când burghezia a trădat definitiv calea dreaptă a boicotului și ne-a silit să mergem pe o cale ocolită, dar cu alt scop decît al cadetilor și nu în felul în care au mers ei ?

III

Ideea de a opune partidul-avangardă partidului-aparat, cum face Larin, sau de a opune partidul luptătorilor politici conștienți partidului luptătorilor împotriva poliției, pare profundă și pătrunsă de spirit „pur proletar“. În realitate însă, ea constituie expresia aceluiași oportunism de intelectual care s-a manifestat în ideea corespunzătoare pe care o propagau în anii 1899—1901 akimoviștii și cei de la „Raboceaia Mîsl“¹⁰².

Pe de o parte, atunci cînd există condiții obiective pentru un asalt revoluționar direct al maselor, „deservirea stihiei“ constituie sarcina politică *supremă* a partidului. A opune unei *asemenea* activități revoluționare activitatea „politică“ înseamnă a coborî politica la nivelul politicianismului. Aceasta înseamnă a ridica în slavă politica luptei parlamentare, punînd-o mai presus de politica maselor din octombrie și decembrie, adică înseamnă tocmai a trece de la punctul de vedere al revoluționarismului proletar la punctul de vedere al oportunismului de intelectual.

Orice formă de luptă cere o tehnică corespunzătoare și un aparat corespunzător. Cînd, datorită condițiilor obiective, lupta parlamentară devine principala formă de luptă, în partid devin în mod necesar mai accentuate trăsăturile aparatului pentru lupta parlamentară. Cînd, dimpotrivă, condițiile obiective pun la ordinea zilei lupta de masă sub formă de greve politice de masă și de insurecții, partidul proletariatului *trebuie* să aibă „aparate“ pentru „deservirea“ acestor forme de luptă, și se înțelege de la sine că acestea trebuie să fie „aparate“ deosebite, care să nu semene cu cele parlamentare. Un partid proletar organizat care ar constata

existența condițiilor pentru insurecții populare și nu s-ar îngriji de un aparat corespunzător ar fi un partid de intelectuali flecari; muncitorii l-ar părăsi pentru a trece la anarhism, la revoluționarism burghez etc.

Pe de altă parte, compoziția avangărzii politice a fiecărei clase, inclusiv a proletariatului, depinde și ea atât de situația acestei clase cât și de forma principală în care se desfășoară lupta ei. Larin se plînge, de pildă, că în partidul nostru precumpănește tineretul muncitoresc, că în rîndurile noastre sînt prea puțini muncitori familisti, că aceștia părăsesc partidul. Aceste lamentări ale oportunistului nostru rus îmi amintesc un pasaj din Engels (dacă nu mă înșel, din „Contribuții la problema locuințelor“, „Zur Wohnungsfrage“). Răspunzînd unui oarecare profesor burghez de duzină, cadet german, Engels scria: nu este oare firesc ca în partidul nostru, partidul revoluției, să precumpănească tineretul? Noi sîntem partidul viitorului, iar viitorul aparține tineretului. Noi sîntem partidul înnoirii, iar tineretul e întotdeauna mai dispus să urmeze pe adepții înnoirii. Noi sîntem partidul luptei pline de abnegație împotriva vechiului putregai, iar tineretul va porni întotdeauna primul pe calea luptei pline de abnegație.

Nu, să lăsăm mai bine pe cadeți să culeagă pe „obosiții“ moșnegi la 30 de ani, pe revoluționarii „cumințiți“ și pe renegații social-democrației. Noi vom fi întotdeauna partidul tineretului clasei înaintate!

Și, fără să vrea, Larin însuși ne mărturisește sincer de ce regretă el atât de mult pe familistii obosiți de luptă. Dacă am aduna în partid cât mai mulți oameni obosiți, aceasta ar face ca partidul „să fie mai greu de urnit și ar înlătura orice posibilitate de aventură politică“ (pag. 18).

Așa-i mai bine, stimabile Larin! De ce să umbli cu șiretlicuri și să-ți furi singur căciula? D-tale îți trebuie nu un partid-avangardă, ci un *partid-ariergardă*, ca să fie cât mai greu de urnit. Așa și trebuie să spui, fără ocol!

...„Să înlăturăm orice posibilitate de aventură politică“... Cunoaștem înfrîngerii suferite de revoluție și în Europa, cunoaștem zilele din iunie 1848, zilele din mai 1871, dar social-democrați, comuniști care să se considere datori să califice drept „aventură“ acțiunile maselor în revoluție —

asta nu s-a mai pomenit. Pentru asta a trebuit ca printre marxștii revoluționari să nimerească din întâmplare (și sperăm că nu pentru mult timp) niște lași și nestatornici mici burghezi ruși, care nu sînt siguri de sine și-și pierd cumpătul ori de cîte ori se produce o cotitură spre reacțiune, oameni numiți, cu iertăciune fie zis, „intelectuali“.

...„Să înlăturăm orice posibilitate de aventură“ ! Dar, dacă este așa, atunci primul *aventurier* este chiar Larin, deoarece consideră că „micile lupte“ constituie *cea mai avantajoasă* cale a revoluției, deoarece caută să *convingă masele că revoluția e în creștere*, că peste 2—3 ani armata va fi plină de elemente venite din satul nemulțumit, că „vechea putere va cădea“ la „prima încercare serioasă“ !

Dar Larin mai e *aventurier* și într-un alt sens, mult mai rău și mult mai meschin. El apără ideea de congres muncitoresc și de „partid fără partid“ (expresia îi aparține în întregime !). În locul social-democrației trebuie creat un „Partid muncitoresc al întregii Rusii“, — „muncitoresc“, pentru că în el urmează să fie primiți revoluționarii mic-burghezi, socialiștii-revoluționari, p.p.s., Gromada bielorusă ¹⁰⁸ etc.

Larin este un admirator al lui Akselrod, căruia însă i-a făcut un prost serviciu. Elogiindu-i „energia tinerească“, „curajul cu adevărat partinic“ în lupta pentru un congres muncitoresc, Larin l-a îmbrățișat cu atîta căldură, încît... l-a sugrumat în brațele sale ! Nebuloasa „idee“ akselrodiană a congresului muncitoresc a fost definitiv ucisă de practicianul naiv și sincer, care, fără a sta mult pe gînduri, a divulgat tot ce trebuia ținut ascuns pentru a se asigura succesul propagandei în favoarea unui congres muncitoresc. Congresul muncitoresc înseamnă „scoaterea firmei“ (pag. 20 din broșura lui Larin, pentru care social-democrația nu este decît o firmă), înseamnă *fuzionarea cu socialiștii-revoluționari* și cu sindicatele.

Just, tov. Larin ! Foarte mulțumim că ești cel puțin sincer ! Congresul muncitoresc nu înseamnă, într-adevăr, nimic altceva. Cu asemenea rezultate s-ar solda el chiar și împotriva voinței celor care l-ar convoca. Și tocmai de aceea un congres muncitoresc în momentul de față este o mărunță aventură oportunistă. Mărunță, deoarece nu are la bază

nici o idee largă, ci numai oboseala intelectualului sătul de luptă dîră pentru marxism. Oportunistă, din același motiv, precum și pentru că în partidul muncitoresc sînt lăsați să intre mii de mic-burghezi care sînt încă departe de a-și fi precizat definitiv poziția. Aventură, deoarece în condițiile de astăzi o astfel de încercare nu ar aduce nici pace, nici muncă pozitivă și nici colaborare între socialiștii-revoluționari și social-democrați, căroro Larin le rezervă amabil rolul de „asociații de propagandă în cadrul unui partid larg” (pag. 40), ci o nemăsurată extindere a luptei, a disensiunilor, a sciziunilor, a confuziei ideologice și a dezorganizării practice.

Una este să prezici că, după desprinderea socialiștilor-populiști și a maximaliștilor, „centrul” eserist *trebuie* să treacă la social-democrați *. Și alta este să te cațeri după un măr care abia se coace, dar nu s-a copt încă. Ori îți vei frînge gîtul, stimabile, ori îți vei strica stomacul cu fructe crude.

Larin argumentează cu „exemplul Belgiei” — exact cum făceau în 1899 R.M. (redactor la „Raboceaia Mîsl”) și d-l Prokopovici (pe vremea cînd avea „porniri spontane” de social-democrat și nu „se cumînțise” încă într-atît încît să devină un cadet „care acționează sistematic”). În anexa la broșura lui Larin găsim tradus cu multă scrupulozitate statutul partidului muncitoresc belgian! Bietul Larin a uitat să transpună în Rusia condițiile industriale din Belgia și istoria acestei țări. După un șir de revoluții burgheze, după decenii de luptă împotriva pseudosocialismului mic-burghez al lui Proudhon, în condițiile unei dezvoltări gigantice — mai puternică, poate, decît oriunde — a capitalismului industrial, congresul muncitoresc și partidul muncitoresc din Belgia au marcat trecerea de la socialismul neproletar la socialismul proletar. În Rusia, în toiul revoluției burgheze, care generează *inevitabil* idei mic-burgheze și ideologi mic-burghezi, în condiții cînd în păturile intermediare dintre țărănime și proletariat există un curent „trudovic” în plină creștere, cînd există un partid muncitoresc *social-democrat* cu o istorie aproape decenală, con-

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 394—395 — Nota red.

gresul muncitoresc este o proastă născocire, iar fuzionarea cu socialiștii-revoluționari (cine știe câți or fi ? poate 30 000, dar poate și 60 000, spune Larin cu naivitate) este o năzbîtie ieșită din capul unui intelectual.

Da, da, istoria știe să fie ironică ! Ani de-a rîndul au țipat menșevicii că bolșevicii stau pe poziții apropiate de cele ale socialiștilor-revoluționari. Iată însă că bolșevicii resping ideea unui congres muncitoresc, printre altele, *tocmai pentru că* ar estompa deosebirea dintre punctul de vedere al proletarului și cel al micului proprietar (vezi, în nr. 3 al ziarului „Proletarii“, rezoluția Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R.¹⁰⁴). În timp ce *menșevicul*, apărînd ideea convocării unui congres muncitoresc, militează pentru *fuzionare cu socialiștii-revoluționari*. E, într-adevăr, ceva nemaipomenit.

— Eu nu vreau să dizolv partidul în clasă — se disculpă Larin. — Vreau să unesc numai avangarda, 900 000 din 9 000 000 (pag. 17 și 49).

Să luăm cifrele oficiale ale statisticii fabricilor și uzinelor pe 1903. Numărul total al muncitorilor din fabrici și uzine este de 1 640 406, dintre care : în întreprinderile cu peste 500 de muncitori — 797 997 ; în întreprinderile cu peste 100 de muncitori — 1 261 363. Numărul muncitorilor din marile întreprinderi (800 000) este ceva mai mic decît cifra luată de Larin pentru partidul muncitoresc rezultat din unirea cu socialiștii-revoluționari !

Larin, așadar, nu crede că noi, în Rusia, avînd de pe acum circa 150 000—170 000 de membri în partidul social-democrat, în condiții cînd în marile întreprinderi lucrează 800 000 de muncitori, cînd există mari întreprinderi miniere (necuprinse în această cifră totală), cînd există o mulțime de elemente pur proletare în comerț, în agricultură, în transporturi etc. — nu crede că noi am putea cîștiga în scurt timp pentru social-democrație 900 000 de *proletari* ca membri de partid ? ? Este de necrezut, dar așa este.

Neîncrederea lui Larin nu denotă însă decît timiditatea de gîndire a intelectualului.

Noi credem pe deplin în posibilitatea realizării acestei sarcini. În opoziție cu aventura „congresului muncitoresc“

și a „partidului fără partid“, noi preconizăm lozinca : *să lărgim* de cinci și de zece ori *partidul* nostru *social-democrat*, dar de preferință și *aproape exclusiv* cu elemente pur proletare și exclusiv sub steagul ideologic al marxismului revoluționar*.

Acum, după primul an al mării revoluții, în condițiile dezvoltării rapide a tot felul de partide, proletariatul se constituie mai repede ca oricând într-un partid de sine stătător. Alegerile pentru Dumă vor contribui la această constituire (firește, dacă nu va fi acceptată încheierea de blocuri oportuniste cu cadeții). Trădările burgheziei în general și ale micii burghezii în special (*socialiștii-populiști*) vor întări social-democrația revoluționară.

Noi vom înfăptui „idealul“ lui Larin (900 000 de membri de partid) și-l vom depăși chiar printr-o muncă perseverentă pe calea pe care am mers și pînă acum, iar nu prin aventuri. Lărgirea partidului prin atragerea de elemente *proletare* este acum într-adevăr necesară. Este anormal faptul că la Petersburg nu sînt decît 6 000 de membri de partid (cînd în gubernia Petersburg sînt 81 000 de muncitori care lucrează în întreprinderi cu 500 și mai mulți muncitori ; în total lucrează aici 150 000 de muncitori), că în Regiunea industrială centrală nu sînt decît 20 000 de membri de partid (cînd în această regiune sînt 377 000 de muncitori care lucrează în întreprinderi cu 500 și mai mulți muncitori ; în total lucrează aici 562 000 de muncitori). În asemenea centre trebuie *să știm* să atragem** pe muncitori în partid într-o proporție de cinci și de zece ori mai mare.

* Includerea sindicatelor în partid, pe care o propune Larin, este neratională. Aceasta ar îngusta mișcarea muncitorească și baza ei. În vederea luptei împotriva patronilor vom uni întotdeauna un număr mult mai mare de muncitori decît în jurul politicii social-democrate. De aceea (contrar afirmației inexacte a lui Larin că bolșevicii s-au pronunțat împotriva unor sindicate fără partid), noi ne pronunțăm pentru sindicate fără partid, la fel cum încă în 1902 s-a pronunțat pentru asemenea sindicate autorul broșurii „Iacobine“ (Iacobină după părerea oportuniștilor) „Ce-i de făcut?“ (Vezi Opere complete, vol. 6, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 108—109. — *Nota red.*).

** Am spus : „să știm să atragem“, deoarece în asemenea centre numărul muncitorilor social-democrați este, fără îndoială, de cîteva ori mai mare decît numărul membrilor de partid. La noi s-a creat o anumită rutină : trebuie să luptăm împotriva ei. Trebuie să știm să folosim, acolo unde e necesar, Iosa Organisationen — organizații proletare mai libere, mai largi, mai accesibile. Lozinca noastră este : *lărgirea partidului muncitoresc social-democrat* împotriva congresului muncitoresc fără partid și a partidului fără partid !

În privința aceasta Larin are perfectă dreptate. Dar nu trebuie să ne lăsăm cuprinși de lașitate și nervozitate de intelectuali. Noi vom atinge acest obiectiv mergînd înainte pe calea noastră *social-democrată*, fără aventuri.

IV

Singurul „fenomen îmbucurător“ în broșura tov. Larin este protestul lui energic împotriva blocurilor cu cadeții. Într-un alt articol din numărul de față al ziarului nostru, în care sînt analizate toate oscilările menșevismului în această importantă problemă, cititorul va găsi în această privință o serie de ample citate ¹⁰⁵.

Aici însă ne interesează caracterizarea generală pe care o face menșevismului un martor atît de „competent“ cum este menșevicul Larin. Vorbind despre problema blocurilor cu cadeții, el protestează împotriva „*menșevismului simplist-birocratic*“. „Menșevismul birocratic“, scrie el, este în stare să dorească „această funestă unire cu adversarii social-democrației din tabăra burgheză“. Nu știm dacă în apărarea vederilor sale împotriva lui Plehanov Larin va ști să dea dovadă de mai multă tărie de caracter decît Martov. El însă se ridică împotriva menșevismului „oficial“ și „birocratic“ nu numai în problema blocurilor cu cadeții. „Tot ce e perimat — spune Larin referindu-se la menșevism — capătă amprenta birocratismului“ !! (pag. 65). Menșevismul e pe cale de a deveni perimat, cedînd locul „realismului european“. „De aici această veșnică melancolie, inconsecvență și șovăială a menșevismului“ (pag. 62). Referitor la discuțiile în jurul congresului muncitoresc, el scrie : „Toate aceste discuții poartă amprenta tendinței de a vorbi în jumătăți de cuvinte, a timidității unei gîndiri care, poate, pur și simplu nu se hotărăște să rostească cu glas tare ceea ce s-a copt deja în interior“ (pag. 6) etc.

Noi cunoaștem substratul acestei crize a menșevismului, al acestei degenerări a menșevismului în birocratism * : este,

* Altă ironie a istoriei ! Începînd din 1903, menșevicii fac o mare zarvă în jurul „formalismului“ și „birocratismului“ bolșevicilor. De atunci ei dețin mereu toate prerogativele „birocratice“ și „formale“ în cadrul întregului partid. Iar acum un menșevic constată degenerarea menșevismului în *birocratism*. Bolșevicii nici nu și-ar fi putut dori o reabilitare mai bună. Dar Larin nu

pe de o parte, neîncrederea intelectualului mic-burghez în posibilitatea continuării luptei revoluționare, iar pe de altă parte teama de a declara că revoluția s-a încheiat, teama de a declara că reacțiunea a învins definitiv. „Menșevismul n-a fost decît nostalgia instinctivă, semispontană a unor oameni frămîntați de dorința de a avea un partid“, spune Larin. Menșevismul este nostalgia spontană a intelectualului frămîntat de dorul unui simulacru de constituție și al unei legalități pașnice, spunem noi. Menșevismul este o apologie a reacțiunii, apologie pretins obiectivă, venită din mediul revoluționar.

De la bun început, încă în ziarul „Vpered“¹⁰⁶ care apărea la Geneva (ianuarie — martie 1905), încă în broșura „Două tactici“ (iulie 1905), bolșevicii au pus cu totul altfel problema. Pe deplin conștienți de contradicțiile existente între interesele diferitelor clase, între sarcinile acestora în revoluția burgheză, ei au declarat încă atunci deschis: nu este exclus ca revoluția rusă să se soldeze cu un avorton de constituție*. Partizani și ideologi ai proletariatului revoluționar, ne vom face datoria pînă la capăt: în pofida tuturor trădărilor și ticăloșiilor liberale, în pofida tuturor oscilărilor și ezitărilor micilor burghezi, vom milita pentru lozincile noastre revoluționare, vom epuiza într-adevăr pînă la capăt toate posibilitățile revoluționare, vom fi mîndri de faptul că am pornit *primii* pe calea insurecției și am părăsit *ultimii* această cale dacă ea va deveni într-adevăr imposibilă. În momentul de față sîntem foarte departe de a considera că toate posibilitățile și perspectivele revoluționare sînt deja epuizate. Noi propagăm fățiș insurecția și o pregătire tenace, perseverentă și îndelungată în vederea ei.

caută birocratismul menșevismului acolo unde el își are într-adevăr rădăcinile. Izvorul birocratismului este acel oportunism pe care, sub steagul europeismului, îl sădesc printre menșevici Akselrod și Plehanov. Nu există nici urmă de europeism în ideologia și în deprinderile lor, care nu sînt decît o reflecție a ideologiei și deprinderilor filistinului elvețian. Elveția filistină este odaia de serviciu a adevăratei Europe, a Europei tradițiilor revoluționare și a luptei de clasă ascuțite a maselor largi. Birocratismul însă s-a manifestat din plin fie și în felul cum pune Plehanov problema congresului muncitoresc (congresul muncitoresc împotriva congresului partidului) și pe care Larin îl combate cu atîta convingere și sinceritate.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 23. — Nota red.

Iar atunci cînd vom considera că revoluția e încheiată, o vom spune fățiș, fără ocol. În fața întregului popor vom scoate din platforma noastră toate lozincile noastre direct-revoluționare (cum e aceea a convocării unei adunări constituante). Nu ne vom înșela pe noi înșine și pe alții cu sofisme iezuite (de felul sofismului plehanovist : „o Dumă investită cu puteri depline“ *pentru cadeți* *). Noi nu vom căuta să justificăm reacțiunea, nu vom spune că constituționalismul reacționar constituie un teren pentru un realism sănătos. Vom spune și vom dovedi proletariatul că trădările burgheziei și oscilările micului proprietar au dus de rîpă revoluția burgheză și că proletariatul însuși va pregăti și va înfăptui acum o revoluție nouă, socialistă. Și de aceea, în condițiile unui declin al revoluției, adică ale trădării totale din partea burgheziei, nu vom accepta, în nici un caz, nici un fel de blocuri nu numai cu burghezia oportunistă, dar nici măcar cu burghezia revoluționară, deoarece un declin al revoluției ar însemna transformarea revoluționarismului burghez într-o vorbă goală.

Iată de ce nu ne sinchisim cîtuși de puțin de vorbele pline de necaz pe care Larin le debitează din belșug la adresa noastră, țipînd că se apropie o criză a bolșevismului, că bolșevismul e complet epuizat, că noi ne-am tîrît întotdeauna în coada menșevicilor etc. La toate aceste încercări de a ne înțepta răspundem doar cu un zîmbet indulgent.

De bolșevici s-au desprins și se vor desprinde unele persoane, dar în rîndurile noastre *nu se poate* produce o criză. Într-adevăr, noi am declarat de la bun început (vezi „Un pas înainte, doi pași înapoi“ **): noi nu creăm o orientare „bolșevică“ aparte, noi nu facem decît să apărăm pretutindeni și întotdeauna punctul de vedere al *social-democrației revoluționare*. Iar în cadrul social-democrației vor exista inevitabil, pînă la revoluția socială, o aripă revoluționară și o aripă oportunistă.

Ca să ne convingem de acest lucru, e suficient să aruncăm o privire fugitivă asupra istoriei „bolșevismului“.

* Vezi volumul de față, pag. 143. — *Nota red.*

** Vezi V. I. Lenin, *Opere complete*, vol. 8, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 187—414. — *Nota red.*

1903—1904. Menșevicii preconizează democratismul în problema organizatorică. Bolșevicii declară că asta nu este decît o frază de intelectual atîta timp cît partidul rămîne în ilegalitate. Într-o broșură menșevică publicată la Geneva (în 1905)¹⁰⁷ sub pseudonimul „*Un muncitor*” se recunoaște că la menșevici n-a existat în realitate nici un fel de democratism. Menșevicul Larin recunoaște că „tot ce spuneau ei cu privire la principiul electiv” era „o scorneală”, o încercare de „a amăgi istoria” și că, de fapt, „în grupul menșevic din Petersburg principiul electiv nu exista încă nici în toamna anului 1905” (pag. 62). Iar după revoluția din octombrie bolșevicii au fost *primii* care au proclamat imediat, în „*Novaia Jizn*”¹⁰⁸, trecerea *efectivă* la principii democratice în viața de partid*.

Sfîrșitul anului 1904. Campania în cadrul zemstvelor. Menșevicii aleargă după liberali. Bolșevicii (contrar născocirii care se debita adesea pe seama lor) nu sînt împotriva „bunelor demonstrații” în fața zemților, dar resping „proastele raționamente ale unor intelectuali”**, care spun că în arena de luptă se înfruntă *două* forțe (țarul și liberalii), că o demonstrație în fața zemților este o demonstrație de tip superior. Acum menșevicul Larin recunoaște el însuși că campania în cadrul zemstvelor a fost o „scorneală” (pag. 62), un „simplu tertip” (pag. 57).

Începutul anului 1905. Bolșevicii pun deschis problema insurecției, a pregătirii în vederea ei. Într-o rezoluție a Congresului al III-lea, ei prezic *îmbinarea greveii cu insurecția*. Menșevicii se codesc, caută să se eschiveze de la sarcinile insurecției, vorbesc despre înarmarea maselor cu necesitatea imperioasă a autoînarmării.

1905, august — septembrie. Menșevicii (Parvus, în noua „*Iskră*”¹⁰⁹) se declară pentru participare la alegerile pentru

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 81—91. — *Nota red.*

** În nr. 1 (din ianuarie 1905) al ziarului „*Vpered*” din Geneva a apărut un foileton consacrat combaterii „planului unei campanii în cadrul zemstvelor”. Acest foileton era intitulat: „Despre bunele demonstrații ale proletarilor și proastele raționamente ale unor intelectuali” (vezi Opere complete, vol. 9, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 138—144. — *Nota red.*).

Duma lui Bulîghin. Bolșevicii cheamă la o boicotare activă a acestei Dume, la propagarea directă a insurecției.

1905, octombrie — decembrie. Lupta poporului, sub formă de greve și insurecții, a măturat Duma lui Bulîghin. Într-o declarație scrisă prezentată Congresului de unificare, menșevicul Larin recunoaște că în perioada avîntului maxim al revoluției menșevicii au acționat în spirit bolșevic. În organele embrionare ale guvernului provizoriu, noi, social-democrații, acționăm împreună cu burghezia revoluționară și alături de ea.

Începutul anului 1906. Menșevicii sînt melancolici. Ei nu cred în Dumă și nu cred nici în revoluție. Ei se pronunță pentru participare la alegerile pentru Dumă, în vederea boicotării ei (*Larin*, pag. 57). Bolșevicii își îndeplinesc datoria lor de revoluționari, făcînd tot posibilul pentru boicotarea Dumei a doua, în care nu credea *nici* un revoluționar.

1906, mai — iunie. Campania în legătură cu Duma. Boicotul a eșuat din cauza trădării burgheziei. Bolșevicii desfășoară munca revoluționară pe un teren nou, deși mai puțin favorabil. În perioada Dumei apare și mai clară, în ochii întregului popor, deosebirea dintre tactica oportunistă și tactica noastră, a social-democraților revoluționari : criticarea cadeților în cadrul Dumei, lupta pentru scoaterea trudovicilor de sub influența cadeților, criticarea iluziilor legate de Dumă, preconizarea realizării unei apropieri, pe baze revoluționare, între grupurile de stînga din Dumă.

1906, iulie. Dizolvarea Dumei. Menșevicii se agită, declarîndu-se pentru o grevă-demonstrație imediată și pentru acțiuni parțiale. Bolșevicii protestează. *Vorbînd despre aceasta, Larin trece sub tăcere protestul celor 3 membri ai Comitetului Central, care a fost tipărit spre a fi adus la cunoștința membrilor partidului.* Ceea ce spune Larin despre acest incident nu este adevărat. Bolșevicii arată că o demonstrație ar fi o absurditate ; ei se pronunță pentru insurecție *mai tîrziu* *. Menșevicii semnează alături de burghezia revoluționară chemări la insurecție.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, pag. 323—324. — Nota red.

Sfârșitul anului 1906. Bolșevicii declară că trădările burgheziei îi obligă să meargă pe o cale ocolită, să participe la alegerile pentru Dumă. Nici un fel de blocuri ! Nici un fel de blocuri mai ales cu cadeții ! Menșevicii sînt pentru blocuri.

Nu, tovarășe Larin, nouă n-are de ce să ne fie rușine de această desfășurare a luptei dintre aripa revoluționară și aripa oportunistă a social-democrației din Rusia !

„Proletarii” nr. 9
din 7 decembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONGRESUL MUNCITORESC ȘI FUZIONAREA CU SOCIALIȘTII-REVOLUȚIONARI

(NOTĂ)

După cum au aflat deja cititorii dintr-un articol publicat în nr. 9 al ziarului „Proletarii”¹¹⁰, într-o broșură a sa menșevicul I. Larin se pronunță pentru convocarea unui congres muncitoresc fără partid și pentru fuzionarea partidului social-democrat cu socialiștii-revoluționari, cu p.p.s. și în genere cu toate partidele „socialiste”. Larin însuși arată totodată că nu se știe câți membri are partidul socialist-revoluționar. Socialiștii-revoluționari, spune el, consideră că partidul lor are 50 000—60 000 de membri. Admițând că cifra asta este exagerată, I. Larin afirmă că acest partid nu poate avea mai puțin de 30 000 de membri.

Nu știm de unde a luat Larin cifra de 50 000—60 000. El nu indică sursa. În publicațiile socialiștilor-revoluționari n-am întâlnit asemenea „date”. Procesele-verbale ale primului Congres al partidului eserilor (din decembrie 1905), singurele procese-verbale publicate integral, *nu conțin nici un fel* de date cu privire la numărul membrilor partidului socialiștilor-revoluționari. Asemenea date nici nu puteau să existe, deoarece în nici un partid din Rusia, afară de partidul social-democrat, alegerile pentru congresul partidului nu s-au făcut vreodată cu participarea tuturor membrilor și chiar proporțional cu un anumit număr de membri de partid. Numai partidul social-democrat a proclamat acest principiu în noiembrie 1905, în ziarul „Novaia Jizn”, în numele C.C. al bolșevicilor¹¹¹, iar Conferința generală a organizațiilor bolșevice din decembrie 1905¹¹² a fost formată din reprezentanți aleși în proporție de 1 la 300 de

membri de partid. La Congresul de unificare (de la Stockholm) al P.M.S.D.R., reprezentarea pe baza principiilor arătate a fost pentru prima oară aplicată pe scara întregului partid, elementul de control fiind (într-o anumită măsură) componența Comitetului de organizare pentru convocarea congresului: în număr egal din partea celor două fracțiuni în luptă — bolșevicii și menșevicii.

Nu se știe, așadar, de unde a luat Larin cifra maximă de 50 000—60 000. Cu ajutorul acestei cifre (care reprezintă aproximativ o treime din numărul membrilor P.M.S.D.R.), Larin a sugerat cititorilor ideea că, în cazul fuzionării celor două partide, precumpănirea numerică a social-democraților asupra eserilor este pe deplin asigurată. În foiletonul din nr. 9 al ziarului „Proletarii“ a fost relevată eroarea lui Larin, arătându-se că în fapt, în loc de a aduce „pace și o muncă pozitivă“, o astfel de fuzionare n-ar face decât să sporească disensiunile, fără a mai vorbi de faptul că fuzionarea este în principiu inadmisibilă. Spusele noastre de atunci și-au găsit o grăitoare confirmare într-un articol publicat de Léon Remy în ziarul socialist francez „L'Humanité“¹¹³ din 17 decembrie 1906 (st.n.). *Citînd oficiosul* din străinătate al partidului eserilor, buletinul „La Tribune Russe“¹¹⁴, Léon Remy relatează că „Consiliul“ partidului eserilor „consideră că acest partid are vreo 150 000 de membri organizați, iar dacă admitem interpretarea ceva mai largă pe care unele comitete regionale o dau în statut noțiunii de membru, atunci are 200 000 de membri“.

Pentru ca cititorii să-și poată da seama cum s-a ajuns la această cifră amuzantă, reproducem, pe regiuni, toate datele existente în articolul lui Remy. Nord-vestul — 21 000 ; Regiunea Volgăi — 14 000 („iar dacă socotim pe toți cei care acceptă programul partidului — aproape de două ori pe atîta“); Caucazul de nord — 21 000 ; Transcaucazia — 17 900 ; Centrul — 26 000 (din care, la Moscova — 5 000. E curios că pînă acum acești 5 000 nu pot fi văzuți nici cu lupa de tovarășii noștri din Moscova) ; Nordul — 20 000.

Lăsăm pe cititor să aprecieze : cine a dat dovadă de mai multă ușurință : 1) eserii ; 2) Larin sau 3) Plehanov și Akselrod ?

Chiar dacă în problema fuzionării cu eserii aceștia doi din urmă se vor desolidariza de ferventul lor admirator I. Larin, situația rămîne la fel de încurcată. E destul să ne gîndim la delimitarea „reprezentanților“ din partea muncitorilor industriali și a celor agricoli, din partea argașilor și muncitorilor cu ziua și din partea țăranilor, din partea meșteșugarilor și a meseriașilor și din partea muncitorilor etc.

„Proletarii“ nr. 10
din 20 decembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PROLETARIATUL ȘI ALIATUL LUI ÎN REVOLUȚIA RUSĂ

Așa a intitulat K. Kautsky ultimul capitol al articolului său : „Forțele motrice ale revoluției ruse și perspectivele ei“, publicat în numerele recent apărute ale revistei „Die Neue Zeit“¹¹⁵. Ca și alte lucrări ale lui Kautsky, acest articol va apărea, desigur, curînd și în traducere rusă. Este absolut necesar ca toți social-democrații să-i cunoască conținutul, dar nu pentru că de la un teoretician marxist *german* am putea aștepta un răspuns la problemele actuale ale tacticii *noastre* (ar fi trist dacă social-democrații ruși ar aștepta ca asemenea răspunsuri să le vină de departe), ci pentru că în acest articol Kautsky analizează cu o logică remarcabilă *bazele* întregii tactici social-democrate în revoluția burgheză din Rusia. Pentru toți membrii partidului nostru, pentru toți muncitorii conștienți, absorbiți de munca mărunță de zi cu zi și asurziți de platitudinile răsuflate ale scribilor burghezo-liberali lipsiți de principii, sînt deosebit de importante asemenea lucrări scrise de social-democrați competenți, experimentați și capabili să aprofundeze problemele, lucrări care îți permit să te ridici deasupra preocupărilor cotidiene, să pătrunzi problemele esențiale ale tacticii proletariului, să-ți reprezinti mai clar tendințele principiale și înseși metodele de gîndire ale diverselor curente din sînul social-democrației.

Ultimul articol al lui Kautsky este deosebit de important sub acest raport, deoarece ne permite să comparăm *caracterul* întrebărilor pe care Plehanov i le-a pus lui Kautsky (precum și altor socialiști din străinătate) cu *metoda* folosită

de acesta din urmă în răspunsurile date la unele din aceste întrebări.

Plehanov, pe care în numărul de astăzi (10 decembrie) al ziarului „Tovarișci“ cadetul Melgunov îl numește pe bună dreptate „fostul lider și teoretician al social-democrației ruse“, l-a întrebat pe Kautsky ce crede el despre (1) „caracterul general“ al revoluției ruse: este ea o revoluție burgheză sau una socialistă? (2) despre atitudinea social-democrației față de democrația burgheză și (3) despre tactica social-democrației în alegerile pentru Dumă.

Conducătorul oportuniștilor ruși a vrut să obțină din partea lui Kautsky un răspuns care să aprobe blocurile cu cadeții. Conducătorul social-democraților revoluționari germani și-a dat seama că autorul întrebărilor îi sugerează un răspuns la o întrebare care nu figurează printre cele puse în mod expres și a preferat să-i răspundă printr-o *lămurire* calmă, temeinică, scrisă în spirit propagandistic, arătându-i cum trebuie să pună un marxist problemele referitoare la revoluția burgheză și la democrația burgheză în general. Să examinăm deci mai îndeaproape această lămurire dată de Kautsky.

Ar fi superficial să vedem în revoluția rusă o mișcare care tinde să răstoarne absolutismul. Ea trebuie privită ca o mișcare a maselor largi ale poporului care se trezesc la o activitate politică de sine stătătoare. Aceasta este ideea fundamentală de la care pornește Kautsky.

Sensul acestei idei este următorul. Ar fi superficială acea analiză a sarcinilor social-democrației care s-ar limita să indice cucerirea libertății politice (răsturnarea absolutismului) și faptul că aceasta este o sarcină „comună“ pentru diferite clase. Trebuie să examinăm situația *maselor*, condițiile lor obiective de viață, deosebirile de clasă din rîndurile lor, *conținutul real* al libertății spre care ele tind *în fapt*. Unitatea de interese nu poate fi dedusă dintr-o frază generală, iar necesitatea luptei comune a diferitelor clase nu poate fi dedusă din ideea de „libertate politică“ *în general*, ci, dimpotrivă, din analiza precisă a situației și intereselor diferitelor clase trebuie să deducem în ce măsură și în ce anume este identică sau coincide (dacă coincide) lupta lor pentru libertate, năzuința lor spre libertate. Trebuie să

juducăm în spirit *marxist*, și nu în spirit cadet sau liberal, nu așa ca d-nii Prokopovici & Co.

Mai departe. Dacă punctul de plecare îl constituie interesele maselor, înseamnă că problema centrală a revoluției ruse este problema *agrară* (problema pământului). Ca să răspundem la întrebarea dacă revoluția va fi înfrântă sau va învinge, nu trebuie să pornim de la silniciile guvernului și de la manifestările „reacțiunii” (care absoarbe în întregime atenția multor social-democrați cadetizanți), ci de la aprecierea poziției masei în lupta pentru pământ.

Agricultura este baza economiei naționale a Rusiei. Agricultura e în declin, țăranii sînt ruinați. Pînă și liberalii (Kautsky îi citează pe cadeții Petrunkevici și Manuilov) își dau seama de acest lucru. Dar Kautsky nu se mulțumește să arate că *această* părere este comună liberalilor și socialiștilor. El nu-și permite să tragă de aici concluzia cadetă : „prin urmare, social-democrații trebuie să sprijine pe cadeți”. El trece îndată la analiza *intereselor de clasă* și arată că în problema agrară liberalii *nu pot fi* decît pentru jumătăți de măsuri. Recunoscînd decăderea agriculturii în general, liberalii nu înțeleg totuși caracterul capitalist al agriculturii și nici problema — care decurge de aici — a cauzelor speciale care frînează tocmai evoluția capitalistă și nu vreo altă evoluție.

Și Kautsky cercetează în amănunțime una dintre aceste cauze speciale, și anume lipsa de capital din Rusia. Capitalul străin are la noi un rol deosebit de important. Asta frînează dezvoltarea capitalistă a agriculturii. Concluzia lui Kautsky este aceasta : „Decăderea agriculturii, paralel cu creșterea forțelor proletariatului industrial, constituie cauza principală a actualei revoluții ruse”.

După cum vedeți, Kautsky studiază cu atenție și precauție caracterul specific al revoluției burgheze din Rusia ; spre deosebire de cadeți și de social-democrații cadetizanți, el nu ocolește particularitățile ei printr-o referire doctrinară la „caracterul general” al oricărei revoluții burgheze.

Apoi Kautsky cercetează soluțiile propuse pentru rezolvarea problemei agrare. Nici aici el nu se mulțumește cu fraza liberală răsuflată : și Duma cadetă vrea să dea pământ țăranilor (vezi scrierile lui Plehanov). Nu, el arată că o

sporire a lotului fără un ajutor bănesc substanțial nu înseamnă nimic pentru țaran. Absolutismul nu este în stare să dea țăranimii un ajutor real. Dar liberalii ? Ei cer răscumpărarea. Răscumpărarea nu poate însă să nu ruineze pe țărani. „Numai *confiscarea* mării proprietăți funciare“ (subliniat de Kautsky) poate spori considerabil lotul de pământ al țaranului fără a-i pune pe umeri o nouă povară. Dar liberalii se declară categoric împotriva confiscării.

Merită să ne oprim asupra acestui raționament al lui Kautsky. Cine cunoaște mai îndeaproape nuanțele de partid existente în cercurile revoluționare din Rusia știe că tocmai în problema răscumpărării oportuniștii din *ambele* partide revoluționare nu numai că s-au contaminat de punctul de vedere liberal, dar l-au și denaturat totodată pe Kautsky. Atît la Congresul de unificare cît și într-o serie întregă de adunări ținute la Petersburg, menșevicii noștri (de pildă Dan în dările de seamă asupra congresului prezentate astă-vară în fața muncitorilor din Petersburg) au susținut că e greșit acel punct din programul agrar care a fost adoptat cu ajutorul bolșevicilor, care au cerut să se pună neapărat confiscare în loc de „înstrăinare“ (vezi proiectul inițial al lui Maslov). Menșevicii noștri spuneau că asta este greșit, că numai un revoluționarism vulgar poate insista asupra confiscării, că pentru revoluția socială nu importă dacă va fi sau nu o răscumpărare, invocînd în sprijinul părerii lor broșura „Revoluția socială“, în care Kautsky, vorbind despre revoluția socialistă în general, arată că răscumpărarea este admisibilă. Iar menșevicii eserilor, semicadeții socialiști-populiști, și-au motivat în același mod (într-unul din numerele publicației „Narodno-Soșialisticeskoe Obozrenie“¹¹⁶) cotitura lor spre punctul de vedere liberal în problema răscumpărării, invocîndu-l tot pe Kautsky.

Kautsky nu cunoaște, probabil, nici atitudinea menșevicilor în această problemă, nici semnificația politicii socialiștilor-populiști și a grupului lor. Dar prin *modul cum pune* problema răscumpărării în revoluția rusă, el a dat din nou tuturor oportuniștilor noștri o lecție excelentă de felul cum nu trebuie să raționeze un marxist. Din premise *generale* cu privire la raportul dintre răscumpărare și confiscare în diverse revoluții sau în revoluția socialistă în general nu

se poate trage o concluzie în ceea ce privește admisibilitatea răscumpărării în Rusia anilor 1905—1906. Trebuie să procedăm invers. Trebuie să vedem care clase de la noi, din Rusia, fac ca problema răscumpărării să se pună aici într-un mod specific, să deducem din interesele acestor clase semnificația politică a acestei probleme în revoluția actuală și abia după aceea să apreciem justețea sau injustețea vederilor diferitelor partide.

Se înțelege de la sine că, mergând pe această cale, Kautsky a ajuns nu la *estomparea* deosebirilor care există între liberali și revoluționari în problema răscumpărării (cum ajung întotdeauna plehanoviștii și socialiștii-populiști), ci la constatarea *profunzimii* acestor deosebiri. În întrebările puse lui Kautsky, Plehanov a ocolit problemele concrete, făcând astfel ca deosebirea dintre mișcarea „opozitionistă” și cea „revoluționară” să rămână ascunsă. Kautsky a smuls aceste văluri plehanoviene și a scos la iveală importanta problemă a răscumpărării, arătându-i lui Plehanov că împotriva mișcării revoluționare a țaranilor luptă „în felul lor” nu numai ultrareacționarii, ci și liberalii.

„Fără desființarea armatei permanente — scrie Kautsky —, fără încetarea înarmărilor navale, fără confiscarea tuturor bunurilor familiei imperiale și ale mănăstirilor, fără anularea datoriilor statului, fără confiscarea marilor monopoluri — în măsura în care ele se mai află în mâinile particularilor —, a căilor ferate, a zăcămintelor de petrol, a minelor, a uzinelor siderurgice etc., nu vor putea fi făcute disponibile sumele uriașe necesare pentru a putea smulge agricultura rusă din starea îngrozitoare în care se află”.

Amintiți-vă de obișnuitele afirmații menșevice pe tema utopismului și a spiritului fantezist al bolșevicilor, de pildă afirmațiile făcute de Plehanov la congres în legătură cu cererea ca radicalismul revendicărilor agrare să fie îmbinat cu radicalismul politic (desființarea armatei permanente, alegerea funcționarilor de către popor etc.)¹¹⁷. Pe el l-a amuzat grozav ideea desființării armatei permanente și a alegerii funcționarilor de către popor! Ziarul plehanovist „Sovremennaia Jizn”¹¹⁸ aprobă orientarea lui „Nașe Delo”, numind oportunismul politic „materialism (??) politic” și opunându-l „romantismului revoluționar”.

Iată însă că precautul Kautsky *merge mult mai departe* decât cel mai radical dintre bolșevici și formulează în *legătură cu problema agrară* revendicări mult mai „utopice” și mai „romantice” (din punctul de vedere al oportuniștilor) !

Kautsky cere nu numai confiscarea pământurilor moșierești, nu numai desființarea armatei permanente, ci și *confiscarea marilor monopoluri capitaliste* !

Iar în continuarea pasajului citat, Kautsky remarcă cât se poate de consecvent : „Este limpede că liberalii se tem de sarcini atât de uriașe, de schimbări atât de radicale în relațiile de proprietate existente. În fond, ei nu vor decât să continue politica actuală, lăsând neatins bazele exploataării Rusiei de către capitalurile străine. Ei sînt categoric pentru armata permanentă, în care ei văd singura forță în stare să asigure ordinea și să le păstreze proprietatea...”

Plehanov protestează, pretinde că i s-a făcut o nedreptate : el nu i-a cerut lui Kautsky decât să-și spună părerea în problema sprijinirii partidelor opoziționiste în alegerile pentru Dumă, dar răspunsul primit nu se referă la chestiunea pusă ! Alegerile pentru Dumă și... desființarea armatei permanente ! Ce ciudățenie de visător anarhist, ce romantism revoluționar în locul „materialismului politic” cerut de oportuniști !

Iar Kautsky, drept răspuns la întrebarea în legătură cu alegerile pentru Dumă, continuă să critice „fără tact” pe liberali. El îi învinuiește că vor să stoarcă de la poporul rus, ca și pînă acum, cîte un miliard de ruble pentru militarizarea țării și pentru plata dobînzilor la datoria publică. „Ei (liberalii) își închipuie că instituirea unei Dume este suficientă pentru a se scoate printr-o minune miliarde din pămînt”. „Liberalismul este tot atât de puțin în stare să facă acest lucru (să satisfacă revendicările țăranului rus) ca și țarismul”. Kautsky consacră un capitol special examinării raportului dintre liberalism și social-democrație. El arată că în Rusia nu există o democrație burgheză de tip vechi în care mica burghezie orășenească deținea primul loc. Spre deosebire de Occident, în Rusia mica burghezie orășenească „nu va fi niciodată un sprijin de nădejde al partidelor revoluționare”.

„În Rusia lipsește, aşadar, osatura trainică a unei democrații burgheze“. Această concluzie a lui Kautsky se bazează și pe o analiză a situației speciale a micii burghezii de la orașe și pe considerentul că în Rusia antagonismul de clasă dintre capitaliști și proletariat este incomparabil mai puternic dezvoltat decât în perioadele revoluțiilor burgheze de „tip vechi“. Însemnătatea acestei concluzii este imensă. Ea constituie centrul de greutate al „corectivului“ adus de Kautsky formulării plehanoviene a problemei, corectiv care echivalează cu o modificare radicală.

În întrebările sale, Plehanov operează cu *vechiul tip* de democrație burgheză, atît și nimic mai mult. El folosește o expresie uzată, uitînd cu desăvîrșire să stabilească, pe baza stării de lucruri din *Rusia*, la ce *treaptă* de democratism au ajuns *diferitele pături* care reprezintă acum în Rusia democrația burgheză, cît de *trainic* este democratismul lor etc. Meritul lui Kautsky este că a observat această greșeală fundamentală a lui Plehanov și s-a apucat să-i explice în mod practic *metoda* care trebuie folosită pentru a se ajunge la o înțelegere reală a ceea ce este democrația burgheză din Rusia. Și analiza iscusită făcută de Kautsky desprinde din vechiul șablon răsuflat contururile forțelor sociale *vii* din Rusia : mica burghezie orășenească ; clasa moșierilor, care sub masca unui liberalism de fațadă sprijină din plin contra-revoluția pogromistă ; clasa capitaliștilor, care se tem de proletariat ca de foc, și, în sfîrșit, țărănimea.

Problema nebuloasă a atitudinii față de „democrația burgheză“ (de tipul celei franceze din 1840—1850 ?) a dispărut. Vălul a fost sfîșiat. Și este doar același văl cu care au căutat să lege ochii poporului alde Prokopovici, Kuskova, Izgoev, Struve și alți liberali de la noi, cărora Plehanov le cîntă-n strună. În locul negurei vechilor șabloane, o analiză cu adevărat marxistă ne-a arătat corelația cu totul specifică dintre democratismul diferitelor pături și elemente ale burgheziei ruse.

Cu ajutorul acestei analize, Kautsky definește acel raport specific dintre liberalismul rus și revoluționarismul țaranilor pe care cadetii îl ascund cu bună știință și pe care, în orbirea lor, mulți social-democrați nu-l văd ! „Cu cît mai revoluționar devine țaranul, cu atît mai reacționar devine

marele proprietar funciar și încetează să fie un stâlp al liberalismului, cum fusese înainte, *cu atât mai nestatornice devin partidele liberale*, cu atât mai pronunțată devine *evoluția spre dreapta a profesorilor și avocaților liberali* de la orașe, 'care se tem să nu piardă definitiv legătura cu reazemul lor de mai înainte'. Acest proces „nu face decât să grăbească falimentul liberalismului“.

Numai după ce a dezvăluit rădăcinile acestui *faliment al liberalismului* în actuala revoluție rusă, Kautsky se apucă să răspundă direct la întrebările puse de Plehanov. Înainte de a răspunde la întrebarea dacă „opoziția“ trebuie să fie sprijinită, e necesar să vedem (spune Kautsky) care este baza de clasă și esența de clasă a acestei „opozii“ (sau a liberalismului rus) și care este raportul dintre dezvoltarea revoluției și a claselor revoluționare, de o parte, și poziția și interesele liberalismului, de altă parte. Lămurind în primul rând *această chestiune*, Kautsky constată *mai întâi* falimentul liberalismului și *abia după aceea* îl inițiază pe cititor în problema care îl interesează pe Plehanov : dacă opoziția trebuie sau nu sprijinită în alegerile pentru Dumă. Nu-i de mirare că la două treimi din întrebările lui Plehanov, Kautsky n-a mai fost nevoit să dea vreun răspuns...

În schimb, răspunsurile lui Kautsky, care nu l-au satisfăcut pe Plehanov, vor ajuta masa social-democraților ruși să vadă just lucrurile.

(1) Revoluția rusă este o revoluție burgheză sau o revoluție socialistă ?

Nu se poate pune așa problema, spune Kautsky. Acesta este un șablon vechi. Revoluția rusă nu este, desigur, o revoluție socialistă. Nici vorbă nu poate fi de o dictatură socialistă a proletariatului (de „o dominație exclusivă“ a acestuia). Dar această revoluție nu este nici burgheză, deoarece *„burghezia nu face parte din forțele motrice ale mișcării revoluționare actuale din Rusia“*. „Acolo unde proletariatul acționează în mod de sine stătător, burghezia încetează să fie o clasă revoluționară“.

Și pe un ton energic, care întrece obișnuita „lipsă de tact“ a bolșevicilor față de liberali, Kautsky declară că burghezia noastră se teme mai mult de revoluție decât de reacțiune, că ea urăște absolutismul deoarece vede în el prin-

cipala cauză a revoluției, că vrea libertate politică *pentru a pune capăt* revoluției! (În timp ce Plehanov, în întrebările sale, confundă naiv lupta opoziției împotriva vechilor rînduiei cu lupta împotriva tentativelor guvernului de a zdrobi mișcarea revoluționară !)

Acest prim răspuns dat de Kautsky confirmă în modul cel mai strălucit *întreaga bază principială* a tacticii bolșevismului. Începînd cu ziarele „Vpered” și „Proletarii” de la Geneva și continuînd cu broșura „Două tactici”, bolșevicii ruși au considerat *întotdeauna* că la baza luptei lor împotriva menșevismului se află denaturarea de către social-democrații de dreapta a noțiunii „revoluție burgheză”. De sute de ori am spus, și am dovedit cu nenumărate declarații făcute de menșevici, că a înțelege categoria „revoluție burgheză” în sensul că burgheziei i se recunoaște hegemonia și rolul conducător în revoluția rusă înseamnă a vulgariza marxismul. Revoluția burgheză *în poșida* nestatorniciei burgheziei, prin *paralizarea* acestor nestatornicii — iată cum au formulat bolșevicii sarcina fundamentală a social-democrației în revoluție.

Analiza făcută de Kautsky ne dă cea mai deplină satisfacție. Ceea ce ne-am propus noi — apărarea pozițiilor social-democrației revoluționare împotriva oportunismului, și nicidecum crearea unei orientări bolșevice, „originale” — a fost în întregime confirmat de Kautsky, și această confirmare este cu atît mai prețioasă cu cît rezultă din expunerea *esenței problemei*, și nu dintr-o simplă „aprobare”, acordată pe un ton de general, uneia sau alteia dintre fracțiuni.

(2) Kautsky nu numai că consideră drept „foarte posibil” ca în „*cursul revoluției victoria să revină partidului social-democrat*”, ci declară totodată că social-democrații au datoria „*să însufle adepților lor încredere în victorie*, deoarece nu poți lupta cu succes dacă renunți dinainte la victorie”.

Această concluzie a lui Kautsky este a doua confirmare strălucită a tacticii bolșevismului. Cine cunoaște cît de cît literatura celor două curente din sînul social-democrației știe probabil că menșevicii au contestat *în modul cel mai categoric* posibilitatea și utilitatea unei victorii a social-

democrației în actuala revoluție rusă. Încă la conferința lor din primăvara anului 1905 (la care au participat Plehanov, Akselrod și alții), menșevicii au adoptat o rezoluție în care se spune că partidul social-democrat *nu* trebuie să tindă la cucerirea puterii. De atunci, ideea că social-democrații nu trebuie să tindă la *victoria* social-democrației în revoluția burgheză străbate ca un fir roșu (sau negru?) *întreaga* literatură și *întreaga politică* a menșevismului.

Această politică înseamnă oportunism. *Victoria* social-democrației în actuala revoluție rusă *este foarte posibilă*. Noi sîntem datori să insuflăm tuturor aderenților partidului muncitoresc încredere în *această* victorie. Nu poți lupta cu succes dacă renunți dinainte la victorie.

Aceste adevăruri simple și clare, pe care Plehanov le-a îmbîcsit cu scolastica și sofistica sa, trebuie să fie bine înțelese și însușite de întregul nostru partid.

(3) A crede că „toate clasele și partidele care năzuiesc spre libertate politică trebuie pur și simplu să acționeze împreună pentru a o cuceri” înseamnă „a lua în considerare numai suprafața politică a evenimentelor”.

Aceasta este a treia confirmare a bolșevismului. Din simpla afirmație că „cadeții luptă în felul lor pentru libertate” nu se poate conchide că trebuie să acționăm împreună cu ei. Acesta e un adevăr elementar al marxismului, adevăr pe care Plehanov, Akselrod și admiratorii lor l-au încurcat doar vremelnice.

(4) Care este deci clasa în stare să ajute proletariatul social-democrat să învingă în actuala revoluție, să-i dea tot sprijinul, să determine limitele prefacerilor care pot fi realizate imediat? După părerea lui Kautsky, această clasă este *țărănimea*. Numai între ea și proletariatul există „o *trainică comunitate de interese economice*” „în tot cursul revoluției”. „În comunitatea de interese a proletariatului industrial și a țărănimii rezidă forța revoluționară a social-democrației ruse și posibilitatea victoriei ei, dar aceeași comunitate de interese determină și limitele în care va putea fi folosită această victorie”.

Aceasta înseamnă : nu o dictatură socialistă a proletariatului, ci o dictatură democratică a proletariatului și a țărănimii. Kautsky a formulat cu alte cuvinte vechiul prin-

cipiu fundamental al întregii tactici a social-democrațiilor revoluționari, care este opusă și tacticii oportuniștilor, și tacticii celor „care o iau razna“. Orice victorie reală și deplină a revoluției nu poate fi decât o dictatură, a spus Marx ¹¹⁹, avînd în vedere, desigur, dictatura (adică puterea prin nimic îngrădită) a masei asupra unei infime minorități, și nu invers. Aici însă nu ne interesează, bineînțeles, cutare sau cutare formulare pe care bolșevicii o dau tacticii lor, ci *esența* acestei tactici, care este *în întregime* confirmată de Kautsky.

Cine vrea să raționeze în mod marxist, și nu cadet, despre rolul proletariatului în revoluția noastră, despre „aliatul“ lui posibil și necesar trebuie să adopte vederile social-democrației revoluționare, și nu ale celei oportuniste, asupra bazelor tacticii proletare.

Scris la 10 (23) decembrie 1906

*Publicat la 20 decembrie 1906
în ziarul „Proletarii“ nr. 10*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

PE MARGINEA UNUI ARTICOL PUBLICAT ÎN ORGANUL BUNDULUI

Apărînd în condiții de ilegalitate, ziarul nostru este lipsit de posibilitatea de a urmări cît de cît regulat organele de presă social-democrate care apar în Rusia în alte limbi decît cea rusă. Or, fără un contact strîns și permanent între social-democrații de toate naționalitățile din Rusia, partidul nostru nu poate deveni cu adevărat un partid al proletariatului din întreaga Rusie.

De aceea ne adresăm tuturor tovarășilor care cunosc limbile letonă, finlandeză, poloneză, evreiască, armeană, gruzină etc. și care primesc ziare social-democrate ce apar în aceste limbi, rugîndu-i insistent să ne ajute să informăm pe cititorii ruși asupra situației mișcării social-democrate și asupra vederilor tactice ale social-democraților neruși. Ajutorul poate consta în trimiterea unor articole cu privire la literatura social-democrată într-o anumită problemă (cum au fost, de pildă, articolele publicate în „Proletarii” cu privire la polemica dintre social-democrația poloneză și partidul socialist polonez și la vederile letonilor asupra luptei de partizani ¹²⁰), precum și a unor traduceri de articole sau chiar numai de pasaje mai importante dintr-un articol sau altul.

Un tovarăș ne-a trimis nu de mult traducerea articolului „Platforma electorală”, publicat sub semnătura M. în nr. 208 (din 16 noiembrie) al ziarului „Volkszeitung” ¹²¹, organul Bundului. Nu dispunem de datele necesare pentru a putea ști în ce măsură exprimă acest articol vederile întregii redacții ; cert este că el reflectă anumite curente din

rîndurile social-democrațiilor evrei. Iar social-democrații ruși, care sînt obișnuiți numai cu modul în care pun problema bolșevicii sau menșevicii, ar trebui să cunoască și aceste curente. Iată traducerea acestui articol :

„Energia cu care poate acționa în alegeri partidul nostru și influența pe care o poate exercita el depind, în primul rînd, de claritatea și precizia poziției și lozincilor noastre. Avem în față importante probleme de stat și sociale, iar sarcina noastră este să le formulăm într-atît de clar și de precis, încît să nu fie posibil decît un singur răspuns la aceste probleme, și anume răspunsul nostru. Dacă poziția noastră nu va fi destul de precisă, nu vor fi de folos nici un fel de aparate organizatorice, oricît ar fi ele de perfecționate. Însemnătatea platformei electorale depinde în întregime de claritatea poziției noastre.

Congresul al VII-lea al Bundului a stabilit în linii generale tactica noastră. Ea constă în următoarele : dizolvarea Dumei a arătat limpede păturilor largi ale populației că pe cale pașnică nu se poate obține pămînt și libertate și că singura ieșire este insurecția armată. Asta nu înseamnă nicidecum că a participa la alegerile pentru noua Dumă înseamnă a înlocui tactica revoluționară cu o tactică pașnică și constituțională, căci alegerile actuale au loc în condiții cînd alegătorii sînt perfect conștienți de necesitatea tacticii revoluționare ; ei vor cere deputaților lor să transforme Duma într-un organ revoluționar al maselor populare. Sarcina noastră în aceste alegeri constă în a explica alegătorilor situația creată, care cere transformarea alegerilor înseși într-o arenă de luptă pentru mobilizarea maselor populare revoluționare.

În perioada sesiunilor Dumei, și cu atît mai mult după dizolvarea acesteia din urmă, țara a făcut un mare pas înainte pe calea dezvoltării conștiinței sale politice și tocmai de aceea partidele revoluționare contează că vor reuși în alegeri. În alegerile pentru Duma întii, alegătorul mic-burghez a votat cu cadeții, exprimîndu-și astfel protestul energic împotriva atrocităților guvernamentale. Aflat încă sub influența iluziilor constituționaliste, acest alegător era convins că cadeții îi vor da pămînt și libertate. Tactica parlamentară i-a spulberat iluziile și l-a convins că pămînt și libertate se pot obține numai prin luptă, și nicidecum pe cale pașnică. În fața alegătorului s-a pus întrebarea cum trebuie dusă lupta și cine e capabil s-o ducă : cadeții, cu parlamentarismul lor diplomatic și, în cazul cel mai bun, cu arma «rezistenței pasive», sau partidele revoluționare, cu tactica lor de luptă ? Este clar că, atunci cînd în fața alegătorilor se pune problema mijloacelor cu ajutorul cărora poate fi obținută o libertate reală, ei recunosc că această luptă sînt în stare s-o poarte partidele revoluționare, și nicidecum cele constituționale.

Cadeții au înțeles acest lucru și fac tot ce le stă în putință, desconsiderînd toate lecțiile pe care li le-a dat viața ; ei caută să slăbească în așa măsură progresul conștiinței politice a țării, încît această conștiință să coboare iarăși la nivelul la care se afla în ajunul alegerilor pentru Duma întii. «Nici un pas înainte ! — țipă ei — uități în-vățămintele istoriei». Rostul noilor alegeri, scriu ei, este acela de a

restabili condițiile politice în cadrul cărora a lucrat Duma întâi. Poporul trebuie să trimită în Dumă aceeași majoritate care a fost și în Duma precedentă ; în felul acesta el va crea în țară o situație politică identică cu aceea care exista pe vremea când singura soluție era un guvern responsabil care să se sprijine pe majoritatea Dumei («Reci» nr. 189). «Dacă Rusia are nevoie de o adevărată constituție și de o reprezentanță cu adevărat națională — citim în nr. 196 al ziarului „Reci” —, atunci poporul va trimite în Dumă reprezentanți care vor repeta ceea ce Duma întâi a spus în răspunsul la mesajul tronului și care se vor apuca să facă ceea ce Duma întâi n-a fost lăsată să facă». Se pune de la sine întrebarea : ce se va întâmpla dacă nici Duma a doua nu va fi lăsată să facă ceea ce și propuse să facă Duma întâi ? La această întrebare, cadeții răspund că guvernul va trebui să cedeze în fața voinței ferme, pașnic și legal exprimate a alegătorilor («Reci» nr. 195). Cadeții înțeleg foarte bine că forța lor se bazează pe iluziile constituționaliste și de aceea se străduiesc din răspuțeri să inculce alegătorilor părerea care domina în ajunul alegerilor pentru Duma întâi, să sădească în rîndurile lor încredere în forța atotputernică a «voinței ferme, pașnic și legal exprimate a alegătorilor». Forța partidelor revoluționare nu rezidă în încrederea alegătorilor «în forța atotputernică a voinței lor ferme, pașnic și legal exprimate», ci, dimpotrivă, în neîncrederea lor în această forță, în înțelegerea clară a necesității luptei revoluționare.

De aceea trebuie să punem alegătorului în modul cel mai categoric următoarea întrebare : dorește el ca majoritatea din viitoarea Dumă să fie aidoma celei precedente, cu tactica ei flexibilă, prin care nu se poate obține nimic ? Dorește el ca viitoarea Dumă să nu facă decît să repete ceea ce a spus Duma întâi, sau, dimpotrivă, crede că ea nu trebuie să se limiteze la vorbărie deșartă, ci să folosească mijloace mai eficace de luptă ? Trebuie oare noua Dumă să restabilească situația politică din iunie și iulie, care n-a dus la nici un rezultat, sau trebuie să facă un pas înainte pe calea spre o victorie reală a poporului ?

Această întrebare trebuie să ne servească drept platformă electorală. Trebuie să creăm în jurul partidului cadet o atmosferă de totală neîncredere în capacitatea lui de a obține pămînt și libertate ; trebuie să criticăm cu toată energia, fără cruțare, mijlocul de luptă născocit de cadeți la Helsingfors — rezistența pasivă — și să dezvăluim în fața poporului toată slăbiciunea, toată inconsistența metodelor lor de luptă.

Numai dacă această condiție necesară va fi îndeplinită, perioada Dumei a doua va însemna un pas înainte în comparație cu perioada Dumei întâi.

Citind cu atenție acest articol, vedem că el reflectă destul de precis vederile delegației bundiste la ultima Conferință generală a P.M.S.D.R. După cum se știe, această delegație a votat, pe de o parte, alături de menșevici, pentru admiterea blocurilor cu cadeții, iar pe de altă parte, alături de bolșevici, pentru modificarea radicală a „proiectului de

platformă electorală“ al C.C. (adăugarea lozincii „republică“, menționarea necesității insurecției, caracterizarea precisă a partidelor, un amendament menit să definească mai precis esența de clasă a partidului social-democrat etc. ; vezi în nr. 8 al ziarului „Proletarii“ rezoluția conferinței în legătură cu „amendamentele“ la platformă ¹²²).

Articolul tovarășului M., citat de noi, pare un articol bolșevic tocmai pentru că reflectă numai punctul de vedere al stîngii Bundului, pe cînd punctul de vedere al drepteii se ascunde în articolele care apără blocurile cu cadeții.

În orice caz, bundiștii privesc blocurile cu cadeții altfel decît menșevicii. Exemplul lor ilustrează deosebit de viu cunoscutul dicton : Si duo faciunt idem, non est idem — „cînd doi fac același lucru, nu mai este același lucru“. Între acești doi există o anumită deosebire, și această deosebire nu poate să nu se manifeste în modul în care fac același lucru, în procedeele lor, în rezultatele la care ajung „făcînd același lucru“. Blocurile cu cadeții cum le înțeleg menșevicii și blocurile cu cadeții cum le văd bundiștii nu sînt unul și același lucru. La menșevici, blocurile cu cadeții se încadrează perfect în tactica lor generală, la bundiști însă nu. De aceea articole de felul celui citat dezvăluie cît se poate de clar inconsecvența, nestatornicia bundiștilor, care ieri au participat la boicot, iar astăzi justifică boicotarea Dumei lui Witte și în același timp admit blocurile cu cadeții. La menșevici blocurile cu cadeții apar în mod firesc ca blocuri ideologice. La bundiști aceste blocuri sînt menite să fie blocuri pur „tehnice“.

Dar politica își are logica ei obiectivă, independentă de planurile diferitelor persoane sau partide. Bundistul presupune că blocul va avea un caracter pur tehnic, dar forțele politice din întreaga țară dispun ca el să devină un bloc ideologic. După entuziasmul pe care hotărîrea menșevică a conferinței l-a stîrnit în rîndurile cadeților, după faimoasa scrisoare herostratică cu privire la „Duma investită cu puteri depline“, publicată de Plehanov în ziarul „Tovarișci“, nici nu mai este nevoie să demonstrăm acest lucru.

Gîndiți-vă bine la pasajul în care autorul articolului afirmă că „cadeții înțeleg foarte bine că forța lor se ba-

zează pe iluziile constituționaliste și de aceea se străduiesc din răspuțeri să inculce alegătorilor“ asemenea iluzii.

„Forța cadeților se bazează pe iluziile constituționaliste“... Este oare justă această afirmație și ce înseamnă ea în fond? Dacă e greșită, dacă forța cadeților se bazează pe faptul că ei sînt cei mai de seamă reprezentanți ai democrației burgheze în revoluția burgheză din Rusia, atunci este justă linia tactică generală a menșevicilor, adică a aripii de dreapta a social-democrației. Dacă e justă, dacă forța cadeților nu stă în forța democrației burgheze, ci în forța *iluziilor* poporului, atunci este justă linia tactică generală a bolșevismului, adică a aripii de stînga a social-democrației.

Într-o revoluție burgheză, social-democrația nu poate să nu sprijine democrația burgheză, — iată teza fundamentală a lui Plehanov și a adepților lui; din această teză ei trag *direct și nemijlocit* concluzia că trebuie să-i sprijine pe cadeți. Noi însă spunem: premisa e justă, dar concluzia nu face doi bani, căci mai rămîne de văzut care partide sau curente reprezintă în momentul de față *forța* într-adevăr *capabilă de luptă* a democrației burgheze. Din punct de vedere marxist, singurul științific, atît cadeții cît și trudovicii, ca și socialiștii-revoluționari, reprezintă „democrația burgheză“. „Forța“ cadeților nu este forța de luptă a masei populare burgheze (țărănimea, mica burgheză orășenească), nici forța economică și financiară a clasei moșierilor (partidele ultrareacționare) și a clasei capitaliștilor (octombriștii): ea este „forța“ intelectualității burgheze, care nu constituie o clasă economică *de sine stătătoare* și care de aceea nu reprezintă nici o forță politică *de sine stătătoare*; ea este deci o „forță“ *uzurpată*, care depinde de influența pe care intelectualitatea burgheză o exercită asupra celorlalte clase, în măsura în care ele nu au reușit încă să-și elaboreze o ideologie politică clară și de sine stătătoare, în măsura în care sînt subordonate conducerii ideologice a intelectualității burgheze; ea este, în primul rînd, „forța“ *părerilor greșite* despre esența democrației și despre căile de luptă pentru cucerirea ei, părerii pe care în masa burgheză a poporului le propagă și le cultivă intelectualitatea burgheză.

A nega acest lucru înseamnă a te lăsa amăgit, cu o nai-vitate puerilă, de sonoritatea cuvintelor : „partidul libertății poporului“, înseamnă a închide ochii asupra faptului notoriu că cadeții nu au de partea lor nici masele, nici partea hotărâtoare a elementelor moșierești și capitaliste.

A recunoaște acest lucru înseamnă a recunoaște ca *sarcină imediată* a partidului muncitoresc lupta împotriva influenței cadeților asupra poporului, — a recunoaște necesitatea acestei lupte, nu pentru că noi am visa o revoluție burgheză fără democrație burgheză (absurditate pe care ne-o atribuie social-democrații din aripa dreaptă), ci pentru că cadeții *împiedică* desfășurarea și manifestarea *forței reale* a democrației burgheze.

Din partidul cadeților fac parte minoritatea moșierilor din Rusia (în marea lor majoritate, moșierii sînt ultra-reacționari) și minoritatea capitaliștilor (în marea lor majoritate, ei sînt octombriști). Din acest partid fac parte, în majoritate, în masă, numai intelectualii burghezi. De aici caracterul spectaculos al politicii cadeților, care seduce pe pruncii politici și pe neputincioșii moșnegi în ale politicii, de aici zgomotul și zarva lor, triumful succeselor lor ieftine, predominarea lor în publicistica liberală, în știința burgheză etc. Și tot de aici provine caracterul *găunos* al acestui partid, care corupe poporul cu perfida propagare a unei înțelegeri cu monarhia, dar care nu e cîtuși de puțin în stare să obțină în fapt vreo înțelegere.

Cadeții nu sînt democrația burgheză, ci întruchiparea trădării democrației de către burghezie, la fel cum radical-socialiștii francezi, de pildă, sau social-liberalii germani nu sînt socialiști intelectuali, ci întruchiparea trădării socialismului de către intelectuali. De aceea sprijinirea democrației burgheze implică demascarea caracterului găunos al pseudo-democratismului cadeților.

De aceea plehanoviștii — care ne strigă neîncetat : trebuie să luptăm împotriva reacțiunii, și nu împotriva cadeților ! — aduc mari prejudicii revoluției și cauzei clasei muncitoare.

Stimați tovarăși ! Ceea ce vă lipsește vouă e înțelegerea clară a *semnificației* luptei noastre împotriva cadeților. În ce constă miezul și esența acestei lupte ? În faptul că cadeții

sînt burghezi ? Nu în aceasta, ci în faptul că sînt niște flecari care pâlăvrăgesc despre democrație, niște trădători ai democrației luptătoare.

Mai departe. Exerciți oare cadeții vreo influență asupra poporului, asupra masei burghezo-democratice a poporului ? Firește că exercită, și încă una foarte largă, printr-o mulțime de ziare etc. Se pune deci întrebarea : putem chema oare masa burghezo-democratică a poporului la luptă împotriva reacțiunii *fără a demasca* pe actualii conducători ideologici ai acestei mase, care *dăunează* cauzei democrației burgheze ? Nu putem, stimăți tovarăși.

A lupta împotriva reacțiunii înseamnă, în primul rînd, a scoate masele de sub influența ideologică a reacțiunii. Dar forța și viabilitatea influenței ideologice a „reacțiunii” asupra masei nu constă nicidecum în vreo influență exercitată de pogromiști, ci *tocmai în influența cadetă*. Pare paradoxal, dar așa e. Pogromistul este un dușman fățiș și brutal, care poate să incendieze, să omoare, să devasteze, dar nu poate să convingă nici măcar pe țăranul de rînd. Cadetul însă *îl convinge* și pe țăran, și pe micul burghez. El îi convinge că monarhul nu are nici o răspundere, că libertatea poate fi obținută pe cale pașnică (adică lăsînd puterea în mîinile monarhiei), că o răscumpărare aranjată de moșieri reprezintă pentru țărani cea mai avantajoasă formă de trecere a pămîntului în mîinile lor etc. etc.

De aceea nici pe țăranul naiv și nici pe micul burghez naiv nu-i poți convinge de necesitatea unei lupte serioase dacă nu paralizezi influența pe care o exercită asupra lor frazeologia cadetă, ideologia cadetă. Iar cine spune : „trebuie să luptăm împotriva reacțiunii, și nu împotriva cadeților”, acela nu înțelege sarcinile ideologice ale luptei, acela reduce fondul luptei nu la o acțiune de convingere a maselor, ci la o acțiune de înrîurire fizică, acela concepe lupta în mod vulgar : „lovește” în reacțiune, dar în cadeți nu trebuie „să lovești”.

Firește, cu arma în mînă vom lupta deocamdată nu împotriva cadeților și nici chiar împotriva octombriștilor, ci *numai* împotriva guvernului și a slugilor lui directe ; și atunci cînd îi vom fi bătut cu adevărat, cadetul va jura, pentru bani, credință democrației republicane, așa cum

jură acum credință (pentru un salariu de profesor sau pentru un onorariu de avocat) democrației monarhiste. Dar pentru a putea înfrînge cu adevărat reacțiunea trebuie să smulgem masele de sub influența ideologică a cadeților, care înfățișează acestor mase într-o lumină falsă sarcinile și esența luptei împotriva reacțiunii.

Să ne întoarcem la bundiști. Nu văd ei oare acum că blocurile „tehnice” cu cadeții, admise de *ei, au și devenit* în fapt un puternic instrument de întărire a încrederii maselor populare în cadeți (și nu de creare a unei atmosfere de neîncredere)? Trebuie să fii orb ca să nu vezi acest lucru. Blocul ideologic al tuturor social-democrațiilor menșevici, inclusiv bundiștii, cu cadeții este un fapt, iar articolele de felul celui scris de tovarășul M. reprezintă rodul unor frumoase, dar naive și platonice visări.

„Proletarii” nr. 10
din 20 decembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în star

FALSIFICAREA DUMEI DE CĂTRE GUVERN ȘI SARCINILE SOCIAL-DEMOCRAȚIEI

Guvernul țarist își continuă neîntrerupt „opera” de falsificare a Dumei. Punînd în gardă pe cetățeanul rus credul împotriva iluziilor constituționaliste, noi am scris încă înainte de începerea acestei falsificări (nr. 5 al ziarului „Proletarii” din 30 septembrie 1906) că se pregătește o nouă lovitură de stat, și anume modificarea legii electorale din 11 decembrie 1905 înainte de convocarea Dumei a doua. „Este cert — scriam noi atunci — că guvernul examinează acum în modul cel mai minuțios” problema „menținerii sau abrogării vechii legi electorale” *.

Da, guvernul țarului studiază de mult timp această problemă și credem chiar că a ajuns la o concluzie definitivă. El a preferat să modifice legea electorală pe calea unor lămuriri date de senat¹²³. Acum el ia noi măsuri pentru restrîngerea libertății de agitație (dacă în Rusia *mai poate fi* restrînsă libertatea) și pentru măsluirea alegerilor. Zilele acestea au apărut niște *instrucțiuni* care interzic să se elibereze buletine de vot partidelor nelegalizate¹²⁴. Interzicerea ziarelor devine tot mai arbitrară. Arestările se înmulțesc. Au loc percheziții și razii cu scopul foarte transparent de a descoperi numele delegaților și ale alegătorilor influenți, de „a-i ridica” pe unii și pe ceilalți. Într-un cuvînt, campania electorală e în toi — remarcă ironic cetățeanul rus.

E greu de spus pînă unde va merge guvernul cu falsificarea Dumei prin metode de mîină forte. De ce să nu aresteze pe delegați și în ziua alegerilor, și *după* alegeri?

* Vezi volumul de față, pag. 16. — Nota red.

Legea — mai există în Rusia un asemenea cuvînt stupid ! — vorbește despre imunitatea deputaților aleși în Dumă, dar nu și despre imunitatea delegaților. Încă pe vremea alegerilor pentru Duma întîi presa noastră a atras atenția asupra acestui lucru. Pe atunci „Witte a făcut o gafă“ — așa își închipuie ultrareacționara bandă țaristă ; în realitate însă, atunci, după insurecția din decembrie, guvernul era încă prea slab pentru a trece la ocuparea liniei următoare a fortificațiilor revoluției. Acum contrarevoluția și-a adunat puterile și acționează foarte just din punctul său de vedere, sfărîmînd constituția (în care puteau să creadă numai cadeții naivi). Oamenii reacțiunii nu se aseamănă cu Balalaikini liberali ¹²⁵. Ei sînt oameni de acțiune. Ei văd și știu din experiență că în Rusia cea mai mică libertate duce inevitabil la un avînt al revoluției. De aceea ei *sînt nevoiți* să meargă mereu înapoi, să distrugă în tot mai mare măsură constituția din octombrie, să închidă din ce în ce mai mult, prin tot felul de tertipuri, supapa politică care fusese întredeschisă la un moment dat.

E nevoie de nemărginita stupiditate a cadetului rus sau a intelectualului progresist fără partid ca să țipi că asta este o nebulie din partea guvernului și să cauti să-l convingi să respecte constituția. Apărînd puterea țaristă și pămîntul moșieresc împotriva presiunii de jos — presiune ascunsă, comprimată, dar nu anihilată —, guvernul *nu poate proceda altfel*. Și noi vom spune guvernului : foarte bine ! n-aveți decît să faceți uz de tertipurile voastre, să închideți supapele întredeschise ! Atîta timp cît supapele erau întredeschise, aerul proaspăt alimenta focul din cazan. Dacă veți închide supapele, s-ar putea produce o explozie care să ne convingă de minune. Sarcina noastră este să folosim cît mai larg în fața maselor poporului excelenta agitație stolîpinistă, excelentele lămuriri stolîpiniste cu privire la „esența constituției“.

Dar tocmai aici apare întreaga prăpastie care desparte tactica burgheziei liberale-monarhiste de tactica proletariatului socialist. Social-democrația propovăduiește lupta, explică poporului, pe baza numeroaselor învățăminte pe care le oferă istoria, că lupta este inevitabilă și se pregătește în vederea ei, iar la înăsprirea reacțiunii răspunde printr-o

intensificare a agitației revoluționare. Liberalii nu pot propovădui lupta, căci se tem de ea. La înăsprirea reacțiunii ei răspund prin lamentări constituționaliste, care pervertesc conștiința poporului, și prin accentuarea oportunismului lor. Atitudinea liberalilor a fost foarte just și plastic descrisă de trudovicul Sedelnikov la mitingul care a avut loc la 9 mai în casa contesei Panina ¹²⁶. Când un liberal e înjurat, el spune : slavă domnului că nu m-au lovit. Când e lovit, îi mulțumește lui Dumnezeu că nu l-au ucis. Când va fi ucis, va mulțumi lui Dumnezeu că sufletul lui nemuritor a scăpat de învelișul pămîntesc pieritor.

Cînd banda pogromistă stolîpinistă s-a răstit la cadeții și a pornit o campanie împotriva revoluționarismului lor, cadeții au început să se disculpe : nu-i adevărat, noi nu sîntem revoluționari, noi sîntem supuși loiali ! Jos apelul de la Vîborg, jos blocurile cu cei de stînga, jos lozinca : „o Dumă investită cu puteri depline“, lansată de Plehanov, cel mai de dreapta dintre social-democrații de dreapta, jos dăunătoarele iluzii revoluționare ! Noi mergem în Dumă ca să facem legi. Cînd banda pogromistă a declarat că cadeților, ca partid nelegalizat, nu li se vor elibera buletine de vot, ei au început să țipe : asta „schimbă aspectul sub care se pune problema acordurilor“ (articolul de fond al ziarului „Reci“ din 13 decembrie) ! Aceasta „înseamnă o creștere a rolului partidului înnoirii pașnice, singurul partid de opoziție înregistrat“. „La încheierea de acorduri trebuie să ținem seama de acest lucru“ ! Iar cînd delegatul cadet, strecurat pe furiș pe lista partidului înnoirii pașnice, va fi tîrît la secția de poliție, cadeții vor mulțumi lui Dumnezeu că totuși nu ne-a fost răpită toată constituția. Singurul partid pe deplin inofensiv sînt octombriștii — vor zice atunci cavalerii ideii de drept —, dar parcă noi n-am spus întotdeauna că ne situăm pe terenul manifestului de la 17 octombrie ?

Ce cred despre asta tovarășii menșevici ? N-ar fi oare cazul să convocăm de urgență o nouă conferință de partid și să declarăm admisibile acordurile cu partidul înnoirii pașnice, ba chiar și cu octombriștii ? Căci și ei doresc o „libertate înjumătățită“, cum argumentează, foarte jenat,

Plehanov în numărul de astăzi, 14 decembrie, al ziarului foștilor social-democrați !¹²⁷

Nu în mod întâmplător s-a pus la cadeți problema partidului înnoirii pașnice. Ea s-a pus mai de mult, încă înainte de publicarea instrucțiunii cu privire la buletinele de vot. Până și cadeții de stînga de la „Tovariși” (pe care niște șugubăți i-au numit : „aproape-socialiști”) scriau încă în numărul din 5 decembrie al acestui ziar că partidul înnoirii pașnice este unul dintre cele șase partide progresiste (cadeții, social-democrații, socialiștii-revoluționari, socialiștii-populiști, partidul reformelor democratice și partidul înnoirii pașnice). În același număr al ziarului „Tovariși”, foștii social-democrați au criticat cu toată asprimea foaia volantă cu privire la *principalele* trei partide, apărută ca supliment la nr. 8 al ziarului „Proletarii” *. Este „o dovadă de rea-credință politică”, țipau amicii lui Plehanov, să spui că Heiden este ultrareacționar !

Sîntem încîntați de faptul că i-am obligat pe renegații social-democrației să ia apărarea acestui fost octombrișt, care după dizolvarea Dumei a protestat împotriva apelului de la Vîborg și a discutat cu Stolîpin problema participării la guvern.

Ar fi trebuit însă să-l apărați cu mai multă dibăcie, d-lor colaboratori ai lui Plehanov ! Toată lumea știe că în alegerile pentru Duma întîi octombriștii (inclusiv Heiden și Șipov) au mers în bloc cu pogromiștii. Sînteți gata să dați uitării un asemenea fapt numai pentru că numele partidului este altul ? Dar în aceeași pagină (a 4-a) a ziarului „Tovariși” din 5 decembrie citim că în cadrul „Uniunii 17 octombrie” există un curent care militează pentru un acord cu partidul înnoirii pașnice și că acest curent predomină în secția din Petersburg a uniunii. Iar ceva mai jos se anunță că „consiliul central al poporului rus unit” admite încheierea unui bloc cu octombriștii, din care cauză „Tovariși” refuză să recunoască că octombriștii ar fi constituționaliști.

Tare frumos, nu-i așa ? Pe octombriști refuzăm să-i numim constituționaliști, pentru că ultrareacționarii sînt gata

* Vezi volumul de față, pag. 136—141. — Nota red.

să meargă în bloc cu ei. Dar pe cei din partidul înnoirii pașnice îi numim progresiști, cu toate că octombriștii sînt gata să meargă în bloc cu ei.

O, prea înțelepți peștișori * ai faimoasei „intelectualități” progresiste !

Apărarea de către radicalii intelectuali a partidului înnoirii pașnice, cotitura spre partidul înnoirii pașnice făcută de organul central al partidului cadet îndată după publicarea instrucțiunii cu privire la buletine, toate acestea sînt mostre tipice de tactică liberală. Dacă guvernul face un pas la dreapta, — noi vom face doi ! Și iată-ne iarăși legali și pașnici, oameni cu tact, loiali ; ne descurcăm noi și fără buletine de vot, ne vom adapta întotdeauna la orice mîrșăvie.

Burgheziei liberale i se pare că aceasta este o politică realistă. Ei se mîndresc cu acest realism tîrîtor (după expresia foarte nimerită a unui social-democrat), în care văd o culme a tactului politic și o tactică abilă, înțeleaptă. În realitate însă aceasta nu este numai tactica cea mai stupidă și mai trădătoare, ci și tactica cea mai sterilă, prin a cărei folosire cadeții germani — începînd cu flecarii de la Frankfurt ¹²⁸ și terminînd cu național-liberalii ¹²⁹ care se prosternau în fața lui Bismarck — au făcut ca timp de mai bine de o jumătate de veac după revoluția burgheză puterea de stat să se consolideze în mîinile iuncherilor (a moșierilor ultra-reacționari de felul Dorrerilor, Bulașelilor, Purișkevicilor din Rusia), în mîinile „absolutismului militar împoțonat cu forme parlamentare” ¹³⁰.

Ar fi timpul ca și menșevicii noștri, care admiră și imită această politică cadetă, să înțeleagă că singura politică realistă, în sensul bun și nu în sensul vulgar al cuvîntului, este politica marxismului revoluționar. La tertipurile și manevrele reacțiunii nu trebuie să răspundem printr-o adaptare pe linia unei evoluții spre dreapta, ci prin adîncirea și lărgirea propagandei revoluționare în masele proletare, prin dezvoltarea spiritului luptei de clasă revoluționare și prin dezvoltarea organizațiilor de clasă revoluționare. Astfel și numai astfel veți face să crească forța acelor care sînt

* Aluzie la basmul „Peștișorul cel înțelept” de M. E. Saltikov-Șcedrin. — Nota trad.

singurii luptători împotriva reacțiunii și care își continuă lupta indiferent de manevrele și tertipurile acesteia. Dar dacă la mașinațiile ultrareacționare ale guvernului veți răspunde printr-o adaptare a tacticii voastre pe linia unei evoluții spre dreapta, veți fărâmița și slăbi unica forță în stare să lupte, forța claselor revoluționare, veți perverti conștiința lor revoluționară cu poleiala „manevrelor“ politicianiste.

La început menșevicii au fost împotriva acordurilor cu cadeții. Martov se pronunțase împotriva acordurilor. I. Larin le respinsese cu indignare. Până și Nik. I-ski le-a dezaprobat. Sub influența interpretărilor senatoriale (adică ale interpretărilor date de senatele noastre reacționare de la Geneva și de la Petersburg), Martov & Co. s-au adaptat evoluind spre dreapta. Ei se pronunță pentru blocuri cu cadeții, dar nu și cu partide situate mai la dreapta decât cadeții, doamne ferește ! Cu „partidele opoziționiste democratice“ (rezoluția Conferinței generale din Rusia, propusă de C.C. și adoptată cu 18 voturi contra 14), dar nu cu partide situate mai la dreapta decât ele.

Iată însă că cadeții fac o cotitură spre partidul înnoirii pașnice. Veți face și voi la fel, tovarăși menșevici ? Drept răspuns la interpretările senatoriale — blocuri cu cadeții ; drept răspuns la interzicerea eliberării buletinelor de vot — blocuri cu partidul înnoirii pașnice ? Dar cum veți răspunde la arestările de delegați ? ?

Renunțarea voastră la desfășurarea unei propagande cu adevărat revoluționare în mase a și devenit realitate. Voi nu mai luptați împotriva iluziilor referitoare la posibilitatea unei căi pașnice și nici împotriva cadeților, purtătorii acestor iluzii. Sînteți preocupați numai de pericolul ultrareacționar. Iar „manevrele“ voastre „subtile“ în jurul listelor comune cu cadeții sînt clădite pe nisip. Voi slăbiți conținutul real al muncii desfășurate de social-democrația revoluționară în mase, iar de cîștigat de pe urma politicianismului nu veți cîștiga voi și poate chiar nici cadeții, poate chiar nici partidul înnoirii pașnice, ci octombriștii ! La falsificarea Dumei voi răspundeți prin falsificarea tacticii social-democrației revoluționare ; procedînd astfel, nici

nu veți îmbunătăți Duma, nici nu veți întări socialismul, nici nu veți face să progreseze revoluția.

Politica practicismului lipsit de principii este politica cea mai nepractică.

La falsificarea Dumei clasa muncitoare trebuie să răspundă nu prin slăbirea, ci prin intensificarea agitației sale revoluționare, separându-se în campania sa electorală de jalnicii trădători cadeți.

Scris la 14 (27) decembrie 1906

*Publicat la 20 decembrie 1906,
în ziarul „Proletarii” nr. 10*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

SITUAȚIA POLITICĂ ȘI SARCINILE CLASEI MUNCITOARE

După dizolvarea Dumei, indignarea țării a putut fi stăvilită de guvern numai cu ajutorul terorii militare. Măsurile excepționale, arestările fără sfârșit, curțile marțiale, expedițiile de pedepsire — toate acestea laolaltă nu pot fi numite altfel decât teroare militară.

Guvernul și-a încercat forțele în această reprimare militară a mișcării de eliberare. Dacă vom avea forța necesară, nu vom convoca nici o Dumă și vom satisface imediat dorințele Uniunii poporului rus și ale celorlalte partide ultrareacționare „autentic rusești“. Dacă nu, vom convoca o nouă Dumă, vom încerca să modificăm legea electorală, să asigurăm o Dumă ultrareacționară sau să împlînzim o eventuală Dumă cadetă. Așa judeca guvernul.

Pînă acuma, cel puțin, forța militară de reprimare necruțătoare a fost suficientă doar pentru ca, prin intermediul lămuririlor date de senat, în pofida legii, mii și zeci de mii de muncitori, țărani săraci și feroviarî să fie privați de dreptul de vot. Dificultățile financiare ale guvernului au crescut extraordinar de mult. Toate încercările de a obține un împrumut au rămas deocamdată zadarnice. Se apropie un faliment inevitabil. În interior, guvernul, oscilînd între octombriști și bandele de huligani (care-și zic ruși adevărați), nu se poate sprijini pe nici un partid. Nici măcar cu octombriștii nu a putut el să se înțeleagă pe deplin.

În asemenea condiții începe campania electorală pentru Duma a doua. Micul burghez este înspăimîntat. L-a inti-

midat apariția curților marțiale. El se află sub impresia declarațiilor laudăroase ale guvernului că Duma va fi docilă. El se lasă ușor influențat și este gata să le ierte cadeților toate greșelile, este gata să arunce peste bord tot ce a învățat din experiența Dumei întâi și să voteze cu cadeții, numai să nu fie aleși ultrareacționarii.

Din partea unui mic-burghez, o asemenea comportare este firească. Micul burghez nu se călăuzește niciodată după concepții ferme, după principiile unei tactici de partid unitare. Întotdeauna se lasă dus de curent, se lasă stăpînit de impresii de moment. El nu poate gândi altfel decît opunînd sutelor negre cel mai moderat dintre partidele de opoziție. El nu este în stare să tragă învățăminte din experiența Dumei întâi.

Dar ceea ce este firesc din partea unui mic-burghez este de neiertat din partea unui om de partid și de-a dreptul scandalos din partea unui social-democrat. Într-adevăr, ascultați argumentele aceluia dintre social-democrați care îndeamnă pe muncitorii socialiști să voteze cu cadeții (indiferent dacă e vorba de a vota numai cu cadeții acolo unde social-democrații n-au depus candidaturi proprii, sau cu cadeții împreună cu social-democrații acolo unde s-a depus o listă comună). În loc de argumente, veți auzi același refren, același țipăt de groază și desperare : nu cumva să fie aleși ultrareacționarii ! votați cu toții pentru cadeți ! depuneți liste comune cu cadeții !

Unui social-democrat, unui membru al partidului muncitoresc nu-i este permis să decadă pînă la un asemenea filistinism. El trebuie să-și dea bine seama care sînt forțele sociale reale angajate în luptă și ce însemnătate reală are Duma, în general, și partidul cadeților, în special, care a dominat în Duma întâi. Cine reflectează asupra politicii actuale a proletariatului fără a aprofunda toate aceste probleme nu poate ajunge niciodată la vreo concluzie cît de cît justă.

Pentru ce se dă acum lupta în Rusia ? Pentru libertate, adică pentru ca puterea în stat să aparțină reprezentanților poporului, și nu vechii cîrmuiri. Pentru ca țărani să

capete pământ. Cîrmuirea luptă din răspuțeri împotriva acestor aspirații, ea își apără puterea, pământul (căci cei mai bogați moșieri se numără printre cele mai marcante și mai sus-puse personalități din stat). Împotriva cîrmuirii se ridică muncitorii și masa țărănimii sărace, precum și, bineînțeles, a sărăcimii de la orașe, care nu trebuie privită separat, întrucît nu are interese speciale, deosebite de interesele fundamentale ale proletariatului și ale țărănimii.

Ce atitudine au față de această luptă clasele de sus — moșierii și burghezi? La început, înainte de 17 octombrie, o mare parte dintre ei erau liberali, adică erau pentru libertate, sprijinind chiar, într-un fel sau altul, lupta muncitorilor. Burghezia era nemulțumită de sistemul de guvernare absolutist și cerea să i se acorde dreptul de a participa la conducerea treburilor statului. Ea își zicea democratică, adică partizană a libertății poporului, pentru a găsi astfel în popor un sprijin pentru aspirațiile ei. Dar după 17 octombrie burghezia s-a mulțumit cu ceea ce i s-a dat, adică cu participarea moșierilor și a capitaliștilor la conducerea treburilor statului și cu promisiunile de libertate ale vechii puteri, care rămăsese intactă. Speriată de lupta de sine stătătoare a proletariatului și a țărănimii, burghezia a proclamat: destul cu revoluția!

Înainte de 17 octombrie a existat un singur partid burghezo-liberal larg, acela al zemților, care se întruneau în faimoasele lor congrese semilegale și editau în străinătate revista „Osvobojdenie”¹³¹. După 17 octombrie, participanții la congresele zemților s-au scindat: oamenii de afaceri capitaliști și moșierii mai mari sau care își exploatează pe baze iobăgiste moșiile au intrat în partidul octombriștilor, adică au trecut de-a dreptul de partea guvernului. Cealaltă parte, în special avocații, profesorii universitari și ceilalți intelectuali burghezi, au format partidul cadeților (al democraților-constituționaliști). Acest partid s-a întors și el împotriva revoluției, s-a speriat și el de lupta muncitorilor și a proclamat: destul! Dar el dorea și dorește să pună capăt luptei prin metode mai subtile: să se facă poporului mici concesii, țărani să capete pământ prin răs-

ТЕРНИИ ТРУДА

24 декабря 1906 года.

КОНТОРА и РЕДАКЦИЯ: Николаевская ул., нв. 34.

Премъ по днямъ редакціи по средамъ и субботамъ отъ 3 до 5 час. дня.

Политическое положеніе и задачи рабочаго класса.

Поглъ разгона Думы правительство сдерживало возмущеніе страны только посредствомъ военнаго террора исключительными и чрезвычайными охранными, вѣрсты безъ конца, военныя полевые суды, маршальскія окладки. все это, выстъ взлор, нельзя назвать иначе, какъ военными террорами.

Правительство испытывало свою силу на этомъ военномъ подавленіи особеннаго движенія хватить силы, — воле не созовенъ Думы, сразу удовлетворить желанія союза русскаго народа и тому подобнаго «истинно русскаго» партія черносотенцевъ. Не хватить силы, — созовенъ еще разъ, попытается переизбрать избирательный законъ, попытается обезлечить черносотенную Думу или укротить кадетскую Думу. Такъ разуждало правительство.

Военныя силы безпощаднаго поалаенія хватило до силъ вору по враніе штр, только на то, чтобы посредствомъ сенатскихъ разлаленіи отнять, вопреки закону, избирательное право у тысячъ и десятковъ тысячъ рабочаго, неимущаго крестьянъ, желѣзнодорожниковъ. Финансовыя заграженія правительства чрезвычайными усиліями Зайна пока не удается дойти. Принять неминуемое банкротство. Внутри страны правительство не можетъ опереться ни на одну партію, колебался между шайнами хуланговъ (истинно-русские люди) и октябристами. Вполнѣ сѣться оно не могло даже и съ октябристами.

При такихъ условіяхъ начинается избирательная кампанія во вторую Думу. Обыватель залпуганъ. На него урочающе повалили военно-полевые суды. Онъ находится подъ впечатлѣніемъ правительственнаго заставовства, что Дума будетъ посаушная. Онъ подается настроенію и готовъ простать все ошники кадетамъ, готовъ выбрѣсть на боръ все то, чему научила его первая Дума и гобсовать за кадета, лишь бы не арешать черносотенцевъ.

Со стороны обывателя такое шивеленіе повято. Обыватель никогда не руководится твердыми шросершаніемъ, принцаина цѣльной партійной тактика. Онъ всегда вливаетъ по теченію, сѣбно отда-

вался настроенію. Онъ не можетъ разуждаться иначе, какъ противопоставляя черной сотнѣ самую скрпную изъ оппозиціонныхъ партій. Онъ не въ состояніи самостоятелно обдунать опытъ первой Думы.

Но то, что естественно для обывателя, непростиительно для партійнаго человека и совѣсть уже неприлично для социалдемократа. Прислушайтесь въ этомъ дѣлѣ, къ доловамъ тѣхъ социалдемократовъ, которые зовутъ социалистовъ рабочаго класса «кадетомъ» (все равно, за омихъ ли только кадетовъ тамъ, гдѣ социалдемократы отказались всею выставать своего кандидата, или за кадета выстъ съ социалдемократамъ, гдѣ есть общіе списки). Кѣисте доводить вы угашите омихъ только прнѣвъ, омихъ крикъ страдла и отчаянія. какъ бы не проиали черносотенцы! Голосуйте все за кадетовъ! составляйте общіе списки съ кадетами!

Социалдемократъ, членъ рабочей партіи, не можетъ опускаться до такой обывательщины. Онъ долженъ дать себѣ ясныи отчетъ въ томъ, какія действительныя общественныя силы ведутъ борьбу, какое действительное значеніе имѣетъ Дума вообще и господствовавшая въ первой Думѣ партія кадетовъ въ особенности. Кто разуждаетъ о современной политикѣ пролетариата, не обдунать вѣсть этихъ шприсовъ, тотъ никогда не можетъ прийти къ шюльшнбулдъ вѣршии шюлаондъ.

За что власть теперь борьба въ Россіи? За свободу т. е. за власть народныхъ представителей въ государствахъ, а не старое правительство. За землю для крестьянъ. Правительство всѣми силами борется противъ этихъ стремленій, отстаиваетъ свою власть, свою землю (ибо самые богатые помѣшники принадлежатъ въ числу самыхъ знатныхъ и наиболее высокооставленныхъ лицъ въ государствахъ). Правительство имѣетъ противъ себя рабочихъ и массу крестьянской бѣготы, а также, разумеется, а городской бѣготы, о которой не къ чему говорить отдельно, ибо у нея нѣтъ особаго интересовъ въ отличие отъ основныи интересовъ пролетариата и крестьянства.

Какъ относится къ борьбѣ высшеи классы, помещики а буржуазія? Сначала, до 17-го октября, большая часть ихъ были либеральными, т. а. сочувствовали свободѣ, даже шюгаали такъ или иначе борьбѣ рабочаго. Буржуазія была невольница самодержавныи порядковъ управленія — требовала себѣ тоже

cumpărare etc. Partidul cadet a promis libertate poporului și pământ țăranilor dacă poporul va vota cu cadeții în alegerile pentru Dumă. Social-democrații înțelegeau foarte bine că aceasta este o minciună folosită pentru a amăgi poporul și de aceea au hotărât să boicoteze Duma. Dar țăranii înapoiți și micii burghezi intimidați au votat totuși cu cadeții și i-au ales în Dumă. În loc să lupte pentru libertate, cadeții au folosit tribuna Dumei pentru a adresa poporului îndemnul de a se potoli, în timp ce ei înșiși vîneau doar portofolii ministeriale. Iar Duma a fost dizolvată, pentru că în incinta ei se rosteau cuvîntări care nu erau pe placul cîrmuirii, pentru că de la tribuna Dumei social-democrații și deputații mai curajoși se adresau poporului, chemîndu-l la luptă.

Acum pînă și cei mai orbi sau mai înapoiți trebuie să înțeleagă ce este partidul cadeților. El nu este un partid de luptători ai poporului, ci un partid de jelbări, de samsari și negustori. Numai atunci vor putea muncitorii și țăranii conștienți să-și atingă țelurile cînd masa va înceta să aibă încredere în partidul cadeților, cînd va înțelege necesitatea unei lupte de sine stătătoare. De aceea, a vota cu cadeții sau a face propagandă electorală în favoarea lor înseamnă a slăbi conștiința maselor, coeziunea lor și hotărîrea lor de luptă.

În fața muncitorilor conștienți se pune acum cu totul altă sarcină. Împotriva dezorientării și a neprincipialității filistine, muncitorii trebuie să desfășoare în campania electorală o propagandă socialistă consecventă, fermă și susținută.

Sarcina imediată a muncitorilor conștienți este de a explica întregii mase a proletariatului și tuturor reprezentanților înaintați ai țăranimii ce este lupta reală și care este poziția reală a diferitelor clase în această luptă.

În cursul revoluției noastre, muncitorii au pășit înainte mai mult decît toate celelalte clase. Acum ei se simt atrași cu toții, în masă, spre social-democrație. O muncă mai intensă, mai amplă e desigur necesară și aici, dar ea se desfășoară deja pe o cale bătătorită. Extrem de importantă

și extrem de dificilă este munca în rîndurile țărănimii. Țăranii sînt o clasă de mici proprietari. În ceea ce privește lupta pentru libertate și pentru socialism, această clasă este pusă în condiții mult mai puțin favorabile decît acelea în care sînt puși muncitorii. Țăranii nu sînt grupați laolaltă în mari întreprinderi, ci sînt răslețiți, pentru că fiecare își vede de mica sa gospodărie individuală. Țăranii nu văd în fața lor un dușman atît de fățiș, atît de vădit și de unit ca acela pe care-l văd în capitalist muncitorii. Țăranii sînt în parte ei înșiși patroni și proprietari ; de aceea ei se iau întotdeauna după burghezie, vor s-o imite, visează să-și dezvolte și să-și consolideze mica proprietate, și nu să lupte împreună cu clasa muncitoare împotriva clasei capitaliștilor.

Iată de ce întreaga masă a țărănimii sărace s-a dovedit a fi întotdeauna și în toate țările mai puțin statornică decît muncitorii în lupta pentru libertate și pentru socialism. Iată de ce și la noi, în Rusia, cu toate învățămintele ce decurg din trădarea cadetă, deputații care reprezintă pe băncile Dumei țărănimea, trudovicii, nu au reușit încă să se elibereze de influența burgheziei liberale, de vederile ei, de prejudecățile ei, de metodele ei în politică, metode pretins abile, subtile, constînd în „manevre“ spectaculoase, dar în realitate prostesti, ineficace și rușinoase pentru orice luptător adevărat.

Muncitori conștienți ! Folosiți campania electorală pentru a deschide larg ochii poporului ! Nu urmați îndemnul oamenilor bine intenționați, dar slabi și nestatornici, care vă sfătuiesc să depuneți liste comune cu cadeții, să întunecați conștiința maselor prin lansarea unor lozinci comune cu cadeții ! Adoptați o atitudine critică față de zarva obișnuită și față de temerile obișnuite în legătură cu pericolul ultrareacționar ! Pericolul real și esențial pentru revoluția rusă îl constituie starea înapoiată a masei țărănești, nestatornicia ei în luptă, faptul că nu înțelege cît de găunos și de trădător este liberalismul burghez. Luptați împotriva acestui pericol, spuneți deschis și pînă la capăt tot adevărul întregii mase a poporului ; astfel o veți îndepărta de palavrăgii de cadeți și o veți atrage să sprijine social-democra-

ția. Astfel și numai astfel puteți înlătura adevăratul pericol ultrareacționar. Și nici lămuririle date de senat, nici execuțiile, nici arestările nu vor putea lipsi poporul de această muncă, munca de ridicare a conștiinței civice și de clasă a maselor, munca pentru organizarea lor în vederea îndeplinirii unor sarcini de luptă de sine stătătoare, și nu burghezo-liberale.

„Ternii Truda” nr. 1
din 24 decembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în săptămânalul
„Ternii Truda”

SARCINILE PARTIDULUI MUNCITORESC ȘI ȚĂRĂNIMEA ¹³²

Regiunea Volgăi este unul dintre marile centre ale mișcării țărănești. În această regiune, în fața partidului muncitoresc se pune deosebit de imperios sarcina de a promova politica de clasă, de sine stătătoare, a proletariatului, explicând totodată mereu masei țărănești că nu va putea obține pământ și libertate decât dacă va rupe cu liderii ei obișnuiți, proveniți din rîndurile moșierilor liberalo-cadeți, dacă se va alătura proletariatului revoluționar.

Tocmai acestei sarcini trebuie să-i fie în întregime subordonată și campania electorală a partidului muncitoresc. Și tocmai de aceea sînt deosebit de dăunătoare în regiunea Volgăi blocurile cu cadeții, care sînt în genere inadmisibile în virtutea întregii poziții principiale a social-democrației ca partid care conduce lupta de clasă a proletariatului. Pentru a arăta acest lucru într-un mod mai concret, vom lua exemplul unui deputat al țăranilor din regiunea Volgăi în Duma întîi. Acest deputat este d-l I. Jilkin, trudovic, ales în gubernia Saratov.

Acum trudovicul Jilkin scrie la ziarul cadet „Tovarișci” din Petersburg și susține blocurile cu cadeții. Priviți cum susține el aceste blocuri. În numărul din 17 decembrie al ziarului „Tovarișci”, el vorbește despre felul cum s-au desfășurat în gubernia Saratov alegerile pentru Duma întîi. Țăranii au ales oameni de-ai lor, neavînd din instinct — instinctul sigur al celor ce muncesc și sînt exploatați — nici o încredere în moșierul liberal și în avocatul burghez. Cînd toți delegații s-au întrunit în capitala guberniei pen-

(1)

Ученый журнал должен быть независимым органом
и независимым изданием. Прочие журналы не
должны зависеть, если не считать
Труды первой сессии и экспедиции

Наша работа — одна из крупнейших и наиболее ценных
русских газет. В нашей работе перед нами
стоит задача: обеспечить наиболее полное
содержание классовых интересов, обеспечить
наше издание при всей экспедиционной работе, при
оной работе газетной работы и свободной работы на
работе с своим объектом. Газетная работа
наша, наша работа — газетная, наша работа на
важнейшем издании.

Наша работа должна быть газетной работой
наше и издательская работа наша.
Наша работа должна быть газетной работой
в нашей работе с газетной, редакционной
работой в нашей работе издательской работе с-г,
как наша работа классовых интересов.

Prima pagină
a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Sarcinile partidului muncitor
resc și țărănimea”, - 1906
Micsorai

tru a alege pe deputați, s-a văzut că circa două cincimi din numărul total al delegaților erau țărani.

(Amintim că în gubernia Saratov numărul total al delegaților era de 150, dintre care 64 din partea țăranilor, 51 din partea proprietarilor funciari și 35 din partea orășenilor. D-l Jilkin indică cifra de 152 de delegați, adăugând, probabil, și curia muncitorească.)

În capitala guberniei, delegații țăranilor s-au ciocnit cu cadeții „marcanți” de felul d-lui N. N. Lvov, „care face parte din comitetul central al partidului cadet”. Printre delegații din partea capitalelor de județ se aflau oameni mai de stînga decît cadeții. Și foarte repede, aproape de la sine, s-a format un bloc de stînga, „un bloc al oamenilor muncii”, un germene al viitorului Grup trudovic din Dumă.

A început tocmeala cu cadeții pentru mandatele de deputat. Cadeții cereau 2/3 din mandate pentru partidul cadet, iar „oamenii muncii” cereau același lucru pentru ei. Nu s-a ajuns la nici o înțelegere. Cadeții nu credeau în forța și coeziunea blocului oamenilor muncii. La ultima adunare electorală s-a văzut însă că, din 152 de voturi, candidații blocului au obținut *între 78 și 89 de voturi*. „Principalii candidați ai cadeților au obținut între 50 și 67”.

Atunci cadeții au cedat. Ei au consimțit ca partidul lor să aibă un număr mai mic de deputați în Dumă. „Comitetul blocului oamenilor muncii a consimțit să asigure alegerea a doi candidați ai cadeților : N. N. Lvov și Ș. A. Kotlearevski. Și este semnificativ — scrie d-l Jilkin — că acești candidați, care puțin mai înainte obținuseră la primul scrutin 59 și 67 de voturi, au obținut la scrutinul al doilea 111 voturi”.

Da, acest fapt este deosebit de semnificativ. Numai că, din păcate, trudovicul Jilkin nu înțelege *semnificația* faptelor relatate de el.

Gîndiți-vă : un bloc de stînga al oamenilor muncii care dispunea de 78—89 de voturi din 152, adică de *majoritatea* voturilor, a asigurat alegerea în Dumă a lui N. N. Lvov. Și de aceea d-l Jilkin, trudovic, susține blocurile cu cadeții.

Știți voi, muncitori și țărani, cine este N. N. Lvov ? Este un moșier, unul dintre întemeietorii „Uniunii eliberării”, adică unul dintre întemeietorii partidului cadet. Timp de

șapte ani a fost mareșal al nobilimii. În Dumă, el a fost unul dintre cadeții cei mai de dreapta. Cu alte cuvinte, nu numai că a luptat împotriva deputaților social-democrați ai muncitorilor și împotriva trudovicilor, dar a fost chiar de părere că întregul partid cadet merge prea spre stînga ! El a fost de părere că legile cadete draconice împotriva întrunirilor și a presei sînt prea liberale, că ruinatoarea răscumpărare pe care moșierii cadeți o propuneau țăranilor reprezintă o reformă prea generoasă pentru țărani. Cadeții voiau să vîndă țăranilor pămînt la un preț echitabil, stabilit de comisii formate, pe baze paritare, din reprezentanți ai țăranilor și ai moșierilor plus reprezentanți ai guvernului. Un țăran, un moșier și un funcționar de poliție — frumos mai arăta echitatea cadetă, nu-i așa ? D-lui moșier Lvov acest lucru i se părea din cale afară de liberal. D-l moșier ar fi vrut, probabil, cît mai mulți polițiști în comitetele agrare locale.

Și de aceea d-l Lvov a rostit în Dumă discursuri îndreptate *împotriva* revendicării țăranilor de a li se da pămînt. Pe vremea Dumei, d-l Lvov alerga pe ușa din dos la puternicii zilei spre a se tocni în jurul unor portofolii ministeriale pentru moșieri liberali, cu condiția „de a pune frîu“ trudovicilor și social-democraților în incinta Dumei. Iată cine este moșierul liberal Lvov, pe care l-au ales în Dumă trudovicii. Iar după dizolvarea Dumei, moșierul Lvov a dus cu Stolîpin tratative pentru obținerea unui portofoliu în guvernul acestuia ! !

Pentru a nu fi stînjenit în tratativele cu Stolîpin, Lvov a plecat de la cadeți și a format partidul jefuirii pașnice. *Cu acest partid încheie acum cadeții blocuri.* Pe acest partid ziarul „Tovarișci“, la care scrie d-l Jilkin, îl numește progresist și nu ultrareacționar !

Pentru noi importă însă faptul că Lvov era cadet pe vremea cînd a fost ales în Dumă. Importă faptul că acest moșier cadet a trădat în modul cel mai mîrșav interesele țăranilor, luptînd în incinta Dumei împotriva revendicărilor lor, tocmindu-se pentru un portofoliu ministerial, chiar și după dizolvarea Dumei, cu cei care împușcau și schingiuiu pe țărani în masă.

Iată cine sînt moșierii cadeți pe care i-au ales trudovicii în Dumă !

Să admitem că d-l Jilkin și ceilalți trudovici nu știau *pe atunci* ce pramatie este Lvov. Să admitem că d-l Jilkin & Co. *au greșit*. Pentru o greșeală nu poți condamna pe cineva.

Foarte bine. Dar acum mai poate oare d-l Jilkin să nu știe că moșierii cadeți de teapa lui Lvov trec de la „libertatea poporului“ la guvernul lui Stolîpin, guvernul curților marțiale ? D-l Jilkin știe acest lucru și, *cu toate acestea*, îndeamnă pe trudovici și pe muncitorii social-democrați să încheie blocuri cu partidul moșierilor liberali și al avocaților burghezi, cu partidul cadet.

Lvov este un model de trădător cadet, un model de ceea ce înseamnă partidul moșieresc al liberalilor.

Jilkin este un model de trudovic inconștient și nestatornic, care se tîrăște în coada moșierilor „liberali“, care nu știe să deschidă ochii țaranului, nu știe să învingă chiar atunci cînd este în majoritate, nu știe să adreseze țaranului îndemnul la o luptă de sine stătătoare.

Toți muncitorii conștienți, toți social-democrații din regiunea Volgăi trebuie deci să ajute poporul să tragă învățăminte din exemplul lui Lvov și al lui Jilkin.

Muncitori ! Vreți oare să contribuiți la alegerea în Dumă a cadeților de teapa moșierului Lvov, care astăzi perorează pe tema libertății poporului, iar mîine trece de partea lui Stolîpin ?

Dacă nu, respingeți orice blocuri cu cadeții, cu acest partid al moșierilor „liberali“. Îndemnați pe țărani să sprijine partidul muncitoresc social-democrat, și nu partidul cadet.

Țărani ! Vreți oare să trimiteți încă o dată în Dumă moșieri „liberali“ de teapa cadetului Lvov, care înainte de alegeți v-a făgăduit rîuri de lapte și munți de pilaf, iar după aceea a propus în Dumă o evaluare echitabilă a pămînturilor moșierești, făcută de funcționari numiți de guvernul moșieresc ? Vreți să încredințați moșierilor liberali sau avocaților burghezi apărarea revendicărilor țărănești ?

Dacă nu vreți acest lucru, votați pentru social-democrați, adică pentru partidul muncitoresc. Nicăieri în lume partidul

muncitoresc social-democrat nu a trădat interesele țăranimii ruinate, nevoiașe, muncitoare și exploatare. Pretutindeni, în întreaga lume, burghezia liberală a înșelat pe țăranii care luptă pentru pământ și pentru libertate la fel cum îi înșală acum la noi cadeții de teapa lui Lvov.

Nu există și nu poate exista alt mijloc împotriva nestatorniciei trudovicilor decât un partid muncitoresc puternic, conștient, care nu se abate de la punctul de vedere de clasă. Țăranii pot obține pământ și libertate numai mergând mână în mână cu muncitorii conștienți.

28 decembrie 1906

*Publicat pentru prima oară
la 21 ianuarie 1935, în ziarul
„Voljskaia Kommuna” nr. 19
Semnat : N. Lenin*

Se tipărește după manuscris

PREFAȚĂ
LA TRADUCEREA ÎN LIMBA RUSĂ A BROȘURII :
W. LIEBKNECHT. „NICI UN FEL
DE COMPROMISURI, NICI UN FEL DE ACORDURI
ELECTORALE !“

Broșura lui Liebknecht, oferită în traducere cititorului rus, prezintă un interes deosebit în momentul de față, în preajma alegerilor pentru Duma a doua, când problema acordurilor electorale interesează în modul cel mai viu atât partidul muncitoresc cât și opinia publică a burgheziei liberale.

Nu vom insista aici asupra însemnătății generale a broșurii lui Liebknecht. Pentru a-și face o idee clară despre însemnătatea acestei broșuri și pentru a înțelege just unele pasaje din cuprinsul ei, care, dacă nu se ține seama de împrejurările în care au fost scrise și ce a vrut să spună în ele autorul, pot da loc la interpretări greșite, cititorul trebuie să apeleze la lucrarea lui Fr. Mehring asupra istoriei social-democrației germane și la o serie de alte lucrări ale tovarășilor noștri germani.

Ceea ce ne interesează aici sînt *metodele* de argumentare folosite de Liebknecht. Ne interesează să arătăm cum *a abordat* el problema acordurilor, pentru ca în felul acesta să-l ajutăm pe cititorul rus să abordeze într-un mod de sine stătător problema în discuție — problema blocurilor cu cadeții.

Liebknecht nu contestă nicidecum că acordurile cu partidele de opoziție burgheze sînt „utile“ atât din punctul de vedere al „mandatelor parlamentare“ cât și din punctul de vedere al atragerii unui „aliat“ (a unui pretins aliat) în lupta împotriva dușmanului comun — reacțiunea. Dar în-

țelegciunea cu adevărat politică a acestui veteran al socialiștilor germani și social-democratismul său încercat se manifestă tocmai în faptul că el *nu se limitează* la aceste considerente. El se întreabă dacă „aliatul“ nu este cumva un dușman ascuns, pe care ar fi foarte periculos să-l lăsăm să pătrundă în rîndurile noastre? Dacă acest aliat luptă cu adevărat și cum luptă el împotriva dușmanului comun? Dacă acorduri care pot fi utile sub raportul sporirii numărului de mandate parlamentare nu sînt dăunătoare din punctul de vedere al sarcinilor mai serioase și de mai lungă durată ale partidului proletar?

Să luăm fie și numai aceste trei întrebări schițate mai sus și să vedem dacă un apărător al acordurilor între social-democrații ruși și cadeți cum este Plehanov, de pildă, *înțelege* importanța acestor întrebări. Vom vedea că el pune extrem de îngust problema acordurilor. Cadeții vor să lupte împotriva reacțiunii, deci... acorduri cu cadeții! Mai departe nu-l mai interesează nimic; orice examinare mai amănunțită a problemei i se pare a fi o dovadă de doctrinarism. Nu-i de mirare că un social-democrat care a uitat pînă într-atît cerințele politicii social-democrate s-a trezit în compania unor renegați ai social-democrației cum sînt d-nii Prokopovici și ceilalți publiciști de la ziarul „Tovarișci“ și a ajuns să colaboreze cu ei. Nu-i de mirare că pînă și tovarășii de idei principali ai acestui social-democrat, menșevicii, ori tac jenați, neîndrăznind să spună cu glas tare ce gîndesc ei despre Plehanov și lepădîndu-se de el în adunările muncitorești, ori îl iau pur și simplu în derîdere, cum fac bundiștii în „Volkszeitung“ și în „Nașa Tribuna“¹³³.

Lieb knecht ne învață că un social-democrat trebuie să știe să descopere la orice aliat din tabăra burgheziei laturile lui primejdioase și să nu le ascundă. La noi însă menșevicii tipă că nu împotriva cadeților trebuie să luptăm, ci împotriva pericolului ultrareacționar! Cît de bine le-ar prinde unor asemenea oameni să mediteze asupra cuvintelor lui Lieb knecht: „Silniciile stupide și brutale ale oamenilor politici care guvernează cu metode polițienești, rigorile legii

împotriva socialiștilor — lege draconică îndreptată împotriva partidelor revoluției — nu ne pot provoca decât un sentiment de dispreț plin de compătimire ; dar de un dușman care ne întinde mîna pentru încheierea unui acord electoral și care se strecoară în rîndurile noastre ca prieten și frate, — de un asemenea și *numai de un asemenea dușman trebuie să ne temem*“.

După cum vedeți, nici Liebknecht nu pierde din vedere silniciile polițienești și legile ultrareacționare. Cu toate acestea însă, el spune deschis muncitorilor : nu de acest dușman trebuie să ne temem, ci de un acord electoral cu un fals prieten. De ce era Liebknecht de această părere ? Pentru că el a considerat întotdeauna că forța luptătorilor este o forță reală numai atunci cînd reprezintă forța maseilor muncitorești *conștiente*. Și nu silniciile sau legile draconice pervertesc conștiința maseilor, ci *falșii prieteni* ai muncitorilor, burghezii liberali, care cu pălăvrăgeala lor despre luptă *abat* masele de pe calea luptei reale. Plehanov și menșevicii noștri nu înțeleg că lupta împotriva cadeților este o luptă pentru debarasarea conștiinței maseilor muncitorești de falsele idei și prejudecăți cadete în ceea ce privește posibilitatea ca libertatea poporului să se îmbine cu vechea putere.

Liebknecht sublinia cu atîta tărie că prietenii falși sînt mai periculoși decât dușmanii fățiși, încît spunea : „introducerea unei noi legi împotriva socialiștilor ar fi un rău mai mic decât estomparea antagonismului de clasă și ștergerea hotarului despărțitor dintre partidul nostru și celelalte partide, ca urmare a încheierii unor acorduri electorale“.

Traduceți această frază a lui Liebknecht în limbajul politicii ruse de la sfîrșitul anului 1906 : „o dumă ultrareacționară ar fi un rău mai mic decât estomparea antagonismului de clasă și ștergerea hotarului despărțitor dintre partidul nostru și celelalte partide, ca urmare a încheierii unor acorduri electorale cu cadeții“. Cu cîtă sălbatică furie l-ar fi atacat pe Liebknecht pentru această frază publicității care au trecut de la socialism la liberali și care colaborează

la „Tovariși“ și la alte ziare de același soi ! De câte ori am auzit în adunările muncitorești și am citit în coloanele publicațiilor menșevice, la adresa bolșevicilor, „acuzatii“ identice cu cele aduse lui Liebknecht pentru idei asemănătoare ! (vezi pag. 54 din broșura de care vorbim). Dar bolșevicii se sperie de aceste urlate și de aceste acuzații tot atît de puțin cît și Liebknecht. Numai niște proști social-democrați sînt în stare să minimalizeze prejudiciul pe care îl aduc maselor muncitorești trădătorii liberali ai libertății poporului, care se aciuiesc pe lîngă ele cu ajutorul acordurilor electorale.

Cîteva cuvinte despre această trădare din partea liberalismului. Oportuniștii noștri, printre care și Plehanov, țipă : e o lipsă de tact să se mai vorbească și acum la noi despre o trădare din partea liberalismului. Plehanov a scris chiar o broșură întregă în care îi învață pe muncitorii socialiști lipsiți de tact să se poarte politicos cu cadeții. Broșura lui Liebknecht ne arată cît se poate de clar cît de lipsite de originalitate sînt ideile lui Plehanov, cît de răsuflete îi sînt frazele, pe care le-au folosit din plin încă burghezii liberali germani. Reiese că Plehanov a încercat să-i „impresioneze“ pe social-democrații revoluționari cu *aceeași* puerilă poveste a lupului și a ciobanului, cu care oportuniștii germani au încercat să-l sperie pe Liebknecht : lumea se va obișnui să te tot audă strigînd : „lupul ! lupul !“, încît atunci cînd lupul va veni cu adevărat n-o să te mai creadă nimeni. Liebknecht a dat numeroșilor tovarăși de idei germani ai lui Plehanov de azi un răspuns foarte judicios : „în orice caz, interesele partidului nu sînt mai prost apărute de oamenii circumspecți decît de aceia care rînjesc“.

Să luăm a doua întrebare schițată de noi : luptă oare cu adevărat burghezia noastră liberală, adică cadeții, împotriva pericolului ultrareacționar și cum luptă ea ? Plehanov nu știe nici să pună această problemă, nici s-o rezolve printr-o analiză minuțioasă a politicii cadete în Rusia revoluționară. Nesocotind a.b.c.-ul marxismului, Plehanov deduce din „noțiunea generală“ de revoluție burgheză raportul concret dintre social-democrații ruși și cadeți, în loc ca din

studierea particularităților reale ale revoluției burgheze ruse să deducă noțiunea generală a relațiilor reciproce dintre burghezie, proletariat și țărănime în Rusia contemporană.

Liebknecht ne învață să raționăm altfel. Când i se vorbea despre lupta burgheziei liberale împotriva reacțiunii, el răspundea arătând *cum* lupta ea. Și el a arătat, în broșura la care ne referim și în multe alte articole, că liberalii germani (întocmai ca și cadeții noștri) „trădează libertatea”, că ei se apropie de „iuncheri (moșieri) și de cler”, că n-au știut să fie revoluționari într-o epocă revoluționară.

„Din momentul în care proletariatul — spune Liebknecht — începe să se afirme ca o clasă care s-a separat de burghezie și care prin interesele sale îi este ostilă, *burghezia încetează să fie democratică*”.

Iar oportuniștii noștri, în disprețul adevărului parcă, îi onorează pe cadeți (pînă și în rezoluțiile conferințelor partidului social-democrat), numindu-i democrați, deși în programul lor cadeții neagă democratismul, admit o Cameră superioară etc., deși au depus în Duma de stat legi draconice împotriva întrunirilor și s-au ridicat împotriva creării cu de la sine putere a unor comitete agrare locale, alese prin vot universal, direct, egal și secret !

Liebknecht condamna pe bună dreptate folosirea cuvîntului revoluție ca o vorbă goală. Când vorbea despre revoluție, el credea cu adevărat în ea ; el analiza în mod real toate problemele și toate măsurile tactice nu numai din punctul de vedere al intereselor de moment, ci și din punctul de vedere al intereselor fundamentale ale întregii revoluții. Lui Liebknecht i-a fost dat, ca și social-democraților revoluționari ruși, să trăiască grele perioade de trecere de la lupta direct revoluționară la condițiile unei mizere, odioase și mîrșav de ultrareacționare constituției. Liebknecht a știut să se adapteze la aceste treceri grele, a știut să lucreze pentru proletariat pe orice teren, oricît de nefavorabil ar fi fost. Dar, trecînd de la lupta împotriva unei constituții mîrșave la munca în condițiile unei asemenea constituții, el nu jubila și nu lua în zeflema pe cei care au făcut *tot* ce le-a stat în putință ca să împiedice *apariția* unei asemenea

„constituții“. Pentru Liebknecht, „prudența“ nu însemna să te grăbești să dai cu piciorul în revoluția care merge (fie și vremelnice) spre declin, să te adaptezi cât mai repede la condițiile unui simulacru de constituție. Nu, veteranul revoluției considera că „prudența“ unui conducător proletar constă în a trece mai târziu decît toți lașii și fricoșii burghezi pe terenul „adaptării“ la condițiile generate de înfrîngerile vremelnice ale revoluției. „Politica practică — spune Liebknecht — ne-a obligat să ne adaptăm la instituțiile societății în mijlocul căreia trăim ; dar fiecare pas nou pe calea adaptării la actuala ordine socială îl făceam anevoie și numai cu multă prudență. Aceasta ne-a atras destule zeflemele din partea unora și altora. Dar acela care se teme să pășească pe acest plan înclinat este în orice caz un tovarăș mult mai de nădejde decît acela care rîde de prudența noastră“.

Notați-vă bine aceste cuvinte de aur, tovarăși muncitori care ați boicotat Duma lui Witte. Amintiți-vi-le cât mai des atunci cînd jalnicii pedanți vor rîde în fața voastră de boicotarea Dumei, uitînd că sub steagul boicotării Dumei lui Bulîghin s-a desfășurat prima (și pînă acum singura, dar, sîntem convinși, nu și ultima) mișcare populară îndreptată împotriva unor *astfel* de instituții. Trădătorii cadeți n-au decît să se mîndrească cu faptul că înaintea tuturor au consimțit de bunăvoie să se prosterneze în fața legilor contrarevoluției. Proletariatul conștient se va mîndri că mai îndelung decît toți ceilalți a stat cu steagul înălțat și a mers în luptă deschisă, se va mîndri că numai în urma unor lovituri grele a căzut în luptă, că mai îndelung decît toți ceilalți a făcut încercări — și a chemat și poporul — să se ridice din nou, să se arunce cu forțe unite asupra dușmanului și să-l sugrume.

*
* *

Să trecem, în sfîrșit, la a treia și ultima dintre întrebările formulate de noi. Nu prejudiciază oare acordurile electorale ceea ce ne este deosebit de scump : „puritatea princi-

piilor“ social-democratismului ? Vai ! La această întrebare, realitatea politică rusă a și dat un răspuns, a răspuns prin fapte care fac pe muncitorii conștienți să roșească de rușine.

Menșevicii afirmau în rezoluțiile lor și se jurau pe toți sfinții la diferite adunări că nu încheie decît acorduri tehnice, că nu conțin lupta ideologică împotriva cadeților, că pentru nimic în lume nu vor ceda nici măcar o iotă din poziția lor social-democrată, din lozincile lor pur proletare.

Și ce vedem în realitate ? Nimeni altul decît Plehanov s-a dus în anticamera ziarelor cadete pentru a oferi poporului o lozincă „de mijloc“, care nu e nici cadetă, nici social-democrată, care e pe placul tuturor și nu supără pe nimeni, lozincă : „o Dumă investită cu puteri depline“. Nu-i nimic că această lozincă nu face decît să amăgească poporul, să-i arunce praf în ochi, — esențialul e să se ajungă la un acord cu moșierii liberali ! Dar cadeții l-au alungat cu dispreț pe Plehanov, iar social-democrații i-au întors spatele, unii jenați, alții cu indignare. El a rămas acum singur și își varsă necazul ocărînd pe bolșevici pentru „blanquism“, pe publiciștii de la „Tovarișci“ pentru „lipsă de modestie“, pe menșevici pentru lipsă de abilitate, — ocărînd pe toată lumea în afară de el ! Bietul Plehanov ! Cît de crunt s-au adevărit în cazul lui cuvintele deschise și clare, mîndre și categorice în care Liebknecht avertizează că acordurile sînt în principiu dăunătoare !

Iar „tovarășul“ Vasiliev (care, tot de la fereastra bucătăriei din Elveția, a aruncat și el o privire asupra revoluției), referindu-se de-a dreptul la Plehanov, a propus în ziarul „Tovarișci“ (din 17 decembrie) să dizolvăm pur și simplu partidul social-democrat și să fuzionăm vremelnic — doar vremelnic ! — cu liberalii. Nu degeaba spunea Liebknecht că nici în partidul lor nimeni nu dorea, desigur, să se abată „de la principiile partidului“. Dar nu importă dorința, ci situația în care, *prin forța lucrurilor*, ajunge partidul în urma unui pas greșit. Plehanov a avut și el dorințe dintre cele mai frumoase : în pace și bună înțelegere cu cadeții împotriva pericolului ultrareacționar, — dar

ceea ce a ieșit de aici n-a fost decît un scandal și o rușine pentru social-democrație.

Tovarăși muncitori, citiți cu toată atenția broșura lui Wilhelm Liebknecht și fiți cît mai vigilenți față de aceia care vă sfătuiesc să încheiați cu cadeții acorduri funeste pentru proletariat și pentru cauza libertății !

Decembrie 1906

N. Lenin

Publicat în 1907, la Petersburg,
într-o broșură apărută în editura
„Novala дума”

Se lipărește după textul
apărut în broșură

PREFAȚĂ

LA TRADUCEREA ÎN LIMBA RUSĂ A BROȘURII :
 „K. KAUTSKY. FORȚELE MOTRICE
 ALE REVOLUȚIEI RUSE ȘI PERSPECTIVELE EI“

Muncitorii înaintați din Rusia îl cunosc de mult pe K. Kautsky ca pe un scriitor *al lor*, care știe nu numai să fundamenteze și să explice învățătura teoretică a marxismului revoluționar, ci s-o și aplice în mod competent, pe baza unei temeinice analize a faptelor, la problemele complexe și încâlcite ale revoluției ruse. Iar acum, când atenția social-democraților este uneori aproape în întregime absorbită de vorbăria goală a panglicarilor liberali, secondați de aceia care — cu sau fără voia lor — le țin isonul, când chestiunile de amănunt ale tehnicii „parlamentare“ împiedică pe mulți să vadă problemele principiale ale luptei de clasă a proletariatului, când deprimarea se cuibărește adesea chiar și în inimile unor oameni cumsecade, degradând capacitățile lor spirituale și politice, — acum este deosebit de important pentru toți social-democrații din Rusia să-și plece urechea la părerea lui Kautsky asupra problemelor fundamentale ale revoluției ruse. Și nu atât să-și plece urechea la părerea lui Kautsky, cât să reflecteze asupra felului în care pune el problema, căci Kautsky nu e atât de ușuratic încât să flecărească despre probleme concrete ale tacticii ruse pe care le cunoaște prea puțin și nu este atât de neștiutor în ceea ce privește stările de lucruri din Rusia încât să se limiteze la debitarea unor locuri comune sau la o repetare necritică a ultimei lozinci la modă.

Kautsky răspunde la o serie de întrebări pe care Plehanov le-a pus mai multor socialiști străini. Și, răspunzând la aceste întrebări, sau, mai bine zis, alegând din aceste între-

bări neinteligent puse ceea ce socialiștii din toate țările pot discuta cu folos pentru cauză, Kautsky începe cu o modestă precizare. „Cînd este vorba de stările de lucruri din Rusia, mă simt față de tovarășii ruși în situația unuia care mai are de învățat”. Aceasta nu este falsa modestie a unui „general” al social-democrației, care începe cu mofturi filistine pentru a încheia cu o ieșire grosolană. Nu. Kautsky s-a limitat într-adevăr să răspundă numai la probleme a căror examinare poate să ajute pe social-democrații ruși cu minte deschisă să analizeze ei înșiși sarcinile concrete și lozincile zilei. Kautsky a refuzat să fie un general care comandă : la dreapta sau la stînga ! El a preferat să păstreze atitudinea unui tovarăș care vede lucrurile de departe, dar care aprofundează problemele și arată cum trebuie să căutăm noi înșine răspunsul.

Plehanov l-a întrebat pe Kautsky, în primul rînd, care este, după părerea lui, „caracterul general” al revoluției ruse : este ea o revoluție burgheză sau una socialistă ? În al doilea rînd, care trebuie să fie atitudinea social-democrației față de democrația burgheză. În al treilea rînd, dacă partidul social-democrat trebuie să sprijine partidele de opoziție în alegerile pentru Dumă.

La prima vedere s-ar părea că aceste întrebări au fost alese cu multă „finețe”. Dar nu degeaba spune proverbul : „Unde e ața mai subțire acolo se rupe”. Adevărul este că un om atent și cît de cît cunoscător în materie vede îndată aici o fină... *mistificare*. Este o mistificare, în primul rînd, în sensul că avem în fața noastră o mostră de gîndire metafizică, împotriva căreia îi place lui Plehanov să peroreze cu emfază, fără a ști însă s-o înlătore din propriile lui raționamente concret istorice. Este o mistificare, în al doilea rînd, în sensul că cel interpelat este în mod artificial împins într-o despărțitură mică și extrem de îngustă. Trebuie să fii extrem de naiv, feciorelnic de naiv în problemele politice ca să nu observi că Plehanov o ia pe departe, împingîndu-l ușurel pe cel interpelat spre o justificare... a blocurilor cu cadeții !

Să împingi pe un interlocutor naiv spre justificarea blocurilor cu un anumit partid și să nu numești acest partid ; să vorbești despre mișcarea revoluționară și să nu faci

deosebire între democrația burgheză revoluționară și democrația burgheză opoziționistă ; să lași să se înțeleagă că burghezia „luptă” *în felul ei*, adică altfel decât proletariatul, și să nu arăți deschis și limpede în ce constă în fapt deosebirea ; să încerci să-l prinzi pe interlocutor, ca pe un pui de stăncuță, cu momeala rezoluției de la Amsterdam, care e menită să *ascundă* unui străin adevăratul conținut al problemelor litigioase ale social-democrației ruse ; să deduci dintr-o *fracză* generală despre „caracterul general” al revoluției teze concrete cu privire la o tactică bine determinată într-un caz bine determinat, cu privire la atitudinea față de diferitele partide ale democrației burgheze, în loc să deduci acest „caracter general al revoluției ruse” dintr-o analiză precisă a datelor concrete referitoare la interesele și la poziția diferitelor clase în revoluția rusă, — nu este oare aceasta o mistificare ? Nu este aceasta o batjocură vădită la adresa materialismului dialectic al lui Marx ?

Da — da, nu — nu, tot ce e în plus vine de la necuratul ! Ori revoluție burgheză, ori revoluție socialistă, restul poate fi „dedus” din „soluția” fundamentală cu ajutorul unor simple silogisme !

Este un mare merit al lui Kautsky că, răspunzând la aceste întrebări, el a sesizat fondul problemei și esența greșelii cuprinse în însăși formularea întrebărilor. La întrebările lui Plehanov, Kautsky a răspuns, *în fond, prin aceea că a respins* formularea plehanoviană a problemei ! El i-a răspuns lui Plehanov *corectînd* modul în care acesta din urmă pune problema. Critica făcută de Kautsky formulării plehanoviene a problemei este cu atît mai nimicitoare, cu cît mai delicat și mai cu tact l-a corectat el pe inițiatorul consultării. „Ar fi bine — spune Kautsky — să ne însușim ideea că ne aflăm în fața unor situații și probleme cu totul noi, cărora nu li se potrivește nici unul dintre vechile șabloane”.

Aceste cuvinte vizează direct întrebarea pusă de Plehanov : este oare revoluția noastră, prin caracterul ei general, o revoluție burgheză sau o revoluție socialistă ? Acesta este un șablon vechi, spune Kautsky. Nu se poate pune astfel problema, un marxist nu poate s-o pună astfel. Revoluția din Rusia nu este o revoluție burgheză, căci burghezia nu

este una dintre forțele motrice ale mișcării revoluționare actuale din Rusia. Dar revoluția din Rusia nu este nici socialistă, pentru că *în nici un caz* ea nu poate să aducă proletariatului dominația *exclusivă* sau dictatura. Social-democrația poate să învingă în revoluția rusă și *trebuie* să tindă la o astfel de victorie. Dar victoria revoluției actuale nu poate fi numai o victorie a proletariatului fără ajutorul altor clase. Care clasă este deci, în virtutea condițiilor obiective ale actualei revoluții, aliatul proletariatului? *Țărănimea* : „o trainică comunitate de interese în tot cursul luptei revoluționare există numai între proletariat și țărănime“.

Toate aceste teze formulate de Kautsky confirmă în modul cel mai strălucit justetea tacticii aripii revoluționare a social-democrației din Rusia, adică a tacticii bolșevicilor. Și această confirmare este cu atât mai prețioasă, cu cât Kautsky, lăsând la o parte problemele concrete și practice, și-a concentrat toată atenția asupra expunerii sistematice a *principiilor generale* ale tacticii socialiste în revoluția noastră. El a arătat că raționamentul-șablon folosit de Plehanov — „din moment ce revoluția e burgheză trebuie să sprijinim burghezia“ — nu are nimic comun cu marxismul. Prin aceasta el a constatat greșeala fundamentală a oportunistului social-democrat de la noi, adică a menșevismului, greșeală pe care bolșevicii o combat încă de la începutul anului 1905.

Analiza făcută de Kautsky, care pornește nu de la fraze generale, ci de la examinarea poziției și intereselor anumitor clase, a confirmat de asemenea concluzia pe care ciracii cadeților de la noi o consideră ca fiind „lipsită de tact“, și anume că burghezia din Rusia se teme mai mult de revoluție decât de reacțiune, că urăște absolutismul pentru faptul că generează revoluție, că vrea libertate politică pentru a curma revoluția. Comparați această concluzie cu naiva încredere pe care o are în cadeți Plehanov al nostru, care în întrebările lui a identificat pe nesimțite lupta opoziției împotriva vechilor rînduiri cu lupta împotriva tentativelor guvernului de a zdrobi mișcarea revoluționară ! Spre deosebire de concepția-șablon a menșevicilor despre „democrația burgheză“, Kautsky a arătat elementele revoluționare

și nerevoluționare ale acestei democrații, a arătat falimentul liberalismului, inevitabilitatea evoluării spre dreapta a liberalilor, care e cu atât mai rapidă cu cât țărănimea devine mai de sine stătătoare și mai conștientă. O revoluție burgheză înfăptuită de proletariat și de țărănime în pofida nestatorniciei burgheziei, — această teză fundamentală a tacticii bolșevice a fost în întregime confirmată de Kautsky.

Kautsky arată că se prea poate ca în cursul revoluției victoria să revină partidului social-democrat și că acest partid *trebuie* să insufle adeptilor săi încredere în victorie. Teama menșevică de o eventuală victorie a social-democrației în actuala revoluție este iarăși în întregime infirmată de concluzia lui Kautsky. Strădaniile ridicole ale lui Plehanov de „a încadra în prevederile rezoluției de la Amsterdam“ sarcinile revoluției noastre apar deosebit de comice când le comparăm cu teza simplă și clară a lui Kautsky: „nu poți lupta cu succes dacă renunți dinainte la victorie“.

Deosebirea esențială dintre *metodele* lui Kautsky și cele ale lui Plehanov, conducătorul oportuniștilor noștri de azi, devine și mai evidentă când citim la cel dintâi: a crede că „toate clasele și partidele care năzuiesc spre libertate politică trebuie pur și simplu să acționeze împreună pentru a o cuceri“ înseamnă „a lua în considerație numai suprafața politică a evenimentelor“. Citind aceste cuvinte, ai impresia că Kautsky vizează direct jalnicul grup de transfugi social-democrați care și-au găsit azil în tabăra liberală — alde Portugalov, Prokopovici, Kuskova, Bogucearski, İzgoev, Struve ș.a., care fac tocmai greșeala relevată de Kautsky (ducându-l după ei pe Plehanov). Necunoașterea de către Kautsky a scrierilor acestor domni nu face decât să sporească valoarea concluziei sale *teoretice*.

E de prisos să mai spunem că Kautsky împărtășește în *întregime* tezele fundamentale ale *tuturor* social-democraților ruși cu privire la caracterul *nesocialist* al mișcării țărănești, cu privire la imposibilitatea nașterii socialismului din mica producție țărănească etc. Pentru socialiștii-revoluționari, cărora le place să afirme că „și ei sînt de acord cu Marx“, va fi foarte instructiv să reflecteze asupra acestor cuvinte ale lui Kautsky.

În încheiere, câteva cuvinte despre conducătorii „cu autoritate”. Marxiştii nu se pot situa pe punctul de vedere obișnuit al intelectualului radical cu principiul său abstract, pretins revoluționar : „nu recunosc nici o autoritate”.

Nu. Clasa muncitoare, care duce în lumea întreagă o luptă grea și dîrză pentru eliberare deplină, are nevoie de conducători cu autoritate, dar, firește, numai în sensul în care niște tineri muncitori au nevoie de experiența unor vechi *luptători* împotriva asupririi și exploatării, a unor luptători care au participat la numeroase greve și la o serie de revoluții și care s-au format în spiritul tradițiilor revoluționare și au un larg orizont politic. Autoritatea luptei mondiale a proletariatului este necesară proletarilor din orice țară. Autoritatea teoreticienilor social-democrației mondiale ne este necesară pentru clarificarea programului și a tacticii partidului nostru. Dar această autoritate nu are, desigur, nimic comun cu autoritatea reprezentanților oficiali ai științei burgheze și ai politicii de regim polițienesc. Această autoritate este autoritatea unei lupte mai cuprinzătoare în rîndurile aceleiași armate socialiste mondiale. Pe cît de importantă este această autoritate pentru lărgirea orizontului luptătorilor, pe atît de inadmisibilă ar fi în partidul muncitoresc pretenția de a rezolva din afară, de la distanță, problemele practice și concrete ale politicii imediate. Spiritul colectiv al muncitorilor conștienți, înaintați din fiecare țară care duc lupta directă va fi întotdeauna cea mai mare autoritate în toate aceste probleme.

Acesta este punctul nostru de vedere în privința autorității de care se bucură atît părerile lui Kautsky cît și cele ale lui Plehanov. Lucrările teoretice ale acestuia din urmă — în special critica sa la adresa narodnicilor și a oportuniștilor — rămîn pentru totdeauna în patrimoniul social-democrației din întreaga Rusie, și nici un fel de „fracționism” nu va orbi pînă într-atît pe un om cît de cît înzestrat cu „forță spirituală fizică” încît să-l facă să uite sau să tăgăduiască importanța acestui aport. Dar ca lider politic al social-democrațiilor ruși în revoluția burgheză din Rusia, ca tactician, Plehanov s-a dovedit a fi sub orice critică. El a dat dovadă în acest domeniu de un oportunism care a adus muncitorilor social-democrați din Rusia de o

sută de ori mai multe prejucții decît a adus celor germani oportunismul lui Bernstein. Împotriva acestei politici cadelizante a lui Plehanov, care a revenit în sînul grupului Prokopovici & Co. pe care chiar el l-a izgonit în 1899—1900 din rîndurile partidului social-democrat, trebuie să ducem o luptă necruțătoare.

Că acest oportunism tactic al lui Plehanov înseamnă o negare totală a bazelor metodei marxiste, este un lucru de care ne convingem pe deplin urmărind *firul raționamentelor* lui Kautsky în articolul pe care-l oferim cititorului.

Scriș în decembrie 1906

*Publicat în decembrie 1906,
într-o broșură apărută la Moscova
în Editura „Novala epoha”*

*Se tipărește după textul
apărut în broșură*

CE ATITUDINE AU PARTIDELE BURGHEZE ȘI PARTIDUL MUNCITORESC FAȚĂ DE ALEGERILE PENTRU DUMĂ ?

Ziarele abundă în știri referitoare la pregătirile pentru alegeri. Aproape în fiecare zi aflăm ba despre noi „lămuriri“ date de guvern, care șterge din listele electorale mereu alte categorii de cetățeni ce nu-i inspiră încredere, ba despre noi acte de prigoană, interziceri de întruniri, interziceri de ziare, arestări de presupuși delegați sau candidați. Ultra-reacționarii au ridicat capul. Ei urlă și zbiară mai insolent ca oricînd.

Se pregătesc de alegeri și partidele care nu sînt pe placul guvernului. Ele sînt pe bună dreptate convinse că *masa* alegătorilor va ști să-și spună cuvîntul, să-și exprime prin alegeri adevărata ei părere, în ciuda tuturor mașinațiilor, șicanelor și ingerințelor mai mici sau mai mari îndreptate împotriva alegătorului. Această convingere se bazează pe considerentul că cea mai crîncenă prigoană și cele mai insuportabile șicane vor reuși să înlătore în toată Rusia sute, mii sau cel mult cîteva zeci de mii de alegători. Dar starea de spirit a *masei* și atitudinea ei față de guvern nu se va schimba din această cauză. La Petersburg, de pildă, s-ar putea să fie șterși din liste 10 000—20 000 de alegători, dar rezultatul va fi doar acela că masa celor 150 000 de alegători din capitală își va strînge rîndurile, se va închide în sine, își va ascunde gîndurile, va amuți pentru un timp, dar nu va dispărea și nu-și va schimba starea de spirit generală ; iar dacă și-o va schimba, apoi desigur că nu în favoarea guvernului. De aceea, cît timp legea electorală nu

a fost încă radical modificată, cît timp a mai rămas măcar un simulacru de legalitate electorală (care poate fi călcat însă prin sistematice arestări de delegați : de la Stolîpin te poți aștepta la orice mîrșăvie !), este neîndoielnic că starea de spirit a maselor va fi aceea care va decide rezultatele alegerilor, și putem fi siguri că nu le va decide în favoarea guvernului și a bandei lui de pogromiști.

Toți aceia care nu sînt de partea guvernului își pun speranța în masele de alegători. Dar dacă veți cerceta mai îndeaproape ce reprezintă în fond această speranță în poziția maselor și ce atitudine au față de ele diferitele partide, veți vedea că între partidele burgheze și partidul proletariatului există o imensă deosebire, o adevărată prăpastie.

Cadeții stau în fruntea partidelor burghezo-liberale. În alegerile pentru Duma întâi, ei au trădat în mod rușinos lupta, au respins boicotul și au participat docil la alegeri, ducînd după ei masa înapoiată. Acum ei își pun speranțele în inerția acestei mase, în faptul că agitația și campania electorală a partidelor de stînga e stînjinită de autorități. Speranța pe care cadeții și-o pun în mase este o speranță bazată pe starea de înapoiere și de abrutizare a masei : masa, își spun ei, nu va pricepe care sînt adevăratele obiective ale programului și tacticii noastre, ea nu va merge mai departe de un protest pașnic și legal, extrem de pașnic și extrem de timid, și aceasta nu pentru că nu vrea, ci pentru că nu va fi lăsată. Alegătorii vor vota cu noi, pentru că cei de stînga nu au nici ziare, nici posibilitatea de a ține întruniri și de a scoate manifeste, nici garanții împotriva unor arestări și urmăriri arbitrare — iată cum gîndește cadetul. Și el își ridică cu mîndrie privirile spre cer : mulțumescu-ți ție, doamne, că nu semăn cu nici unul dintre acești „extremiști“ ! Eu nu sînt revoluționar, eu știu să mă adaptez, să mă adaptez în modul cel mai umil și mai docil la orice măsuri ; pînă și buletinele de vot * mi le voi procura de la partidul înnoirii pașnice.

De aceea în întreaga lor campanie electorală cadeții nu fac altceva decît să sperie masa cu pericolul ultrareacționar,

* Vezi volumul de față, pag. 201. — *Nota red.*

cu pericolul partidelor de extremă stîngă, să se adapteze la cerințele filistinismului, la lașitatea și moliciunea micului burghez, să-l încredințeze pe acesta că cadeții sînt cei mai inofensivi, cei mai modești, cei mai moderați, cei mai cumsecade. Ești speriat, cetățene? — îl întrebă în fiecare zi pe cititor ziarele cadete. — Buzuie-te pe noi! Noi nu te vom speria, sîntem împotriva violențelor, nu mergem împotriva guvernului, buzuie-te numai pe noi, și vom face pentru tine totul, „în limita posibilităților“! Iar în spatele filistinilor speriați cadeții recurg la cele mai variate manevre, dînd guvernului asigurări de loialitate, celor de stînga — asigurări de devotament pentru cauza libertății, iar adeptilor înnoirii pașnice asigurări de simpatie pentru partidul lor și pentru buletinele lor de vot.

Nici o propagandă pentru lămurirea maselor, nici o agitație pentru mobilizarea maselor, nici o încercare de a explica lozincile consecvent democratice, numai tocmeală pentru mandate în spatele filistinului speriat — iată ce este campania electorală a tuturor partidelor burgheziei liberale, începînd cu liberalii fără partid (de la „Tovarișci“) și terminînd cu partidul reformelor democratice.

Atitudinea partidului muncitoresc față de mase este diametral opusă. Pe noi nu ne interesează să ne asigurăm prin compromisuri vreo cîteva mandate în Dumă. Dimpotrivă, înseși aceste mandate ne interesează numai pentru că și întrucît pot servi la dezvoltarea *conștiinței* maselor, la *ridicarea* nivelului lor politic, la *organizarea* lor nu în vederea tihnei filistine, a „liniștei“, „ordinii“ și a pașnicei „prosperități (burgheze)“, ci în vederea *luptei*, a luptei pentru deplina eliberare a muncii de sub jugul oricărei exploatări și asupririi. Numai din acest punct de vedere și numai în această măsură ne interesează pe noi atît mandatele de deputat cît și *întreaga* campanie electorală. Partidul muncitoresc își pune toate speranțele în masă, dar nu în masa intimidată, pasivă și supusă, care poartă fără cîrtire jugul, ci în masa conștientă, care formulează revendicări și luptă pentru satisfacerea lor. Partidul muncitoresc trebuie să respingă cu dispreț procedeul curent al liberalilor de a-l speria pe filistin cu spectrul pericolului ultra-

reacționar. Toată sarcina social-democrației este de a face ca masa să înțeleagă care este adevăratul pericol, care este adevăratul obiectiv al luptei duse de forțele care își au izvorul în afara Dumei, care își găsesc expresia deplină nu în dezbaterile din cadrul Dumei și care nu în incinta Dumei vor decide viitorul Rusiei.

De aceea partidul muncitoresc pune în gardă masele să nu se lase induse în eroare de manevrele electorale de culise ale burgheziei cadete, de strigătul ei care întunecă conștiința oamenilor : aveți încredere în noi, avocații, profesorii, moșierii luminați, și lăsați în grija noastră cauza luptei împotriva pericolului ultrareacționar !

Aveți încredere numai în conștiința voastră socialistă și în organizația voastră socialistă, spune maselor partidul muncitoresc. A ceda burghezilor liberali înțîietatea în luptă și dreptul de a o conduce înseamnă a trăda cauza libertății de dragul unor fraze pompoase, de dragul poleielii unor firme țipătoare, la modă. Nici un pericol ultrareacționar în Dumă nu va pricinui atîta rău cît pricinuieste pervertirea conștiinței maselor care urmează orbește burghezia liberală, lozincile ei, listele ei de candidați, politica ei.

În masele cărora li se adresează partidul muncitoresc predomină numericește țărănimea și variatele pături ale micii burghezii. Ele sînt mai hotărîte decît cadeții, mai cinstite decît ei și de o mie de ori mai capabile de luptă, dar în politică ele se lasă prea des duse la remorca flecarilor cadeți. Ele oscilează și acum între proletariatul luptător și burghezia gata de compromisuri.

Propovăduitorii blocurilor cu cadeții aduc prejudicii nu numai proletariatului și întregii cauze a libertății. Ei prejudiciază și dezvoltarea conștiinței sărăcimii mic-burgheze și țărănești. Ei nu-și îndeplinesc datoria lor directă de a elibera această sărăcime de sub influența burgheziei liberale. Priviți ce fac trudovicii, „socialiștii-populiști“ și socialiștii-revoluționari. Ei oscilează și se ocupă și ei de preferință cu întocmirea de proiecte de tranzacție cu cadeții. Conducătorii trudovicilor, care n-au fost în stare să-și creeze un partid propriu, fac mereu noi greșeli peste cele comise în Dumă, îndemnînd masele să voteze cu cadeții (Anikin prin

reporterii de ziare, Jilkin în „Tovariși”¹³⁴ etc.). Aceasta este o trădare directă a luptei țărănimii și înseamnă pur și simplu să-l dai pe țăran pe mâna moșierului liberal, care-l va jefui printr-o răscumpărare la preț „echitabil”, la fel cum strămoșii săi l-au jefuit în 1861. Dar „socialiștii-populiști”? Pe aceștia pînă și cadeții îi numesc în derîdere „cadeți de categoria a doua” (Miliukov în ziarul „Reci”¹³⁵). Conducătorii lor (Annenski și alții) pledează și ei pentru blocuri cu cadeții. Minusculul lor partid (care, potrivit unor informații apărute în „Tovariși”, ziar cu atitudine binevoitoare față de ei, este mai slab chiar decît partidul jefuirii pașnice, numărînd cel mult 2 000 de membri în toată Rusia!) nu e decît o anexă a partidului cadet. Socialiștii-revoluționari au și ei o poziție echivocă, căci atît în perioada octombrie cît și în perioada Dumei întîi au căutat să cocoșească sciziunea dintre ei și socialiștii-populiști, au mers alături de aceștia, au avut aceleași ziare. Acum ei nu duc nici un fel de luptă deschisă și independentă, nu acționează destul de larg, deschis și hotărît împotriva „cadeților de categoria a doua”, nu oferă maselor nici un fel de material edificator pentru criticarea acestui partid, nu fac nici un fel de apreciere principială asupra întregii campanii electorale și asupra tuturor acordurilor electorale în general.

Partidul muncitoresc are marea datorie istorică de a contribui la crearea unui partid politic de *sine stătător* al clasei muncitoare. Propovăduitorii blocurilor cu cadeții frînează îndeplinirea acestei datorii.

A doua mare datorie este aceea de a smulge de sub influența ideilor și prejudecăților burgheziei liberale masele mici burgheziei și ale țărănimii care se ruinează, îndură mizerie și se duc la fund. Îndeplinirea acestor datorii este și ea frînată de propovăduitorii blocurilor cu cadeții. Ei nu caută să-l rupă pe țăran de liberal, ci întăresc această legătură nefirească, funestă pentru cauza libertății și pentru cauza proletariului. Ei nu dezvăluie în fața masei țărănești caracterul nefast al politicii de culise a liberalilor (sau mai bine zis al politicianismului de care aceștia dau dovadă în goana lor după mandate de deputat), ci consfințesc acest politicianism, participînd la el.

Nici un fel de blocuri ! În campania sa electorală, partidul muncitoresc trebuie să aibă în fapt, și nu numai în vorbe, o poziție de sine stătătoare. El trebuie să ofere întregului popor, și în special întregii mase proletare, un model de critică principială, fermă și curajoasă. Astfel și numai astfel vom atrage masele pe calea unei participări reale la lupta pentru libertate, și nu a liberalismului de fațadă al trădătorilor cadeți ai libertății.

„Ternii Truda” nr. 2
din 31 decembrie 1906

Se tipărește după textul
apărut în săptămânalul
„Ternii Truda”

PLEHANOV ȘI VASILIEV

Atitudinea presei social-democrate menșevice față de faimoasele manifestări herostratice ale lui Plehanov în ziarul „Tovariși” este demnă de atenția întregului partid al clasei muncitoare. Reprezentantul cel mai de seamă al curentului menșevic, conducătorul menșevicilor, cum îl numesc, fățiș și constant, toate ziarele liberale, propune în mod public o *platformă comună* a social-democraților și a cadeților.

Și menșevicii tac !

Parcă nu ar avea nici ziare, nici culegeri, nici foi volante, nici instituții, nici colegii și nici organizații de partid. Parcă nu i-ar privi ceea ce spune în fața întregii Rusii conducătorul *lor* despre politica *lor*...

Dar noi știm cu toții foarte bine că menșevicii au și organizații — ba chiar organizații atât de influente cum e Comitetul Central — și organe de tot felul. De aceea tăcerea lor nu face decât să confirme o dată în plus toată falsitatea poziției lor. Numai bundiștii fac notă discordantă în tabăra menșevică. În ziarul lor „Volkszeitung”, care, din păcate, este aproape necunoscut rușilor, ei au luat atitudine împotriva lozincii : „o Dumă investită cu puteri depline”. Ei l-au zeflemisit pe Plehanov și în ziarul lor „Nașa Tribuna”, care apare în limba rusă. Procedînd astfel, ei au arătat cel puțin că au curajul de a avea o opinie proprie, de a ține în fapt, și nu numai în vorbe, la organizația *lor* de partid, care este *obligată* să se pronunțe deschis în toate problemele

politice, să pună datoria ei politică față de proletariat mai presus de simpatiile personale, de legăturile de cumetrie și de respectul față de persoane, oricare ar fi ele...*.

Ceea ce se petrece în partidul muncitoresc este pur și simplu scandalos! Curentul care predomină în partid și care are majoritatea în Comitetul Central nu îndrăznește să vorbească despre greșelile *unuia* dintre aderenții săi. La toate adunările, în orice dispută în fața muncitorilor, în orice discuție cu bolșevicii, menșevicii se jură pe toți sfinții că nu sînt de acord cu Plehanov. Iar în presă nu spun nimic, în presă nu găsim nici o declarație *oficială* din partea vreunei celule de partid. Ce înseamnă asta? Să dezavuezi între patru ochi și să aprobi printr-o tăcere oficială? Să înjuri pe... boier cînd nu e de față și să taci în prezența lui? Așa procedează numai... ghiciți singuri, stimabililor, cine procedează așa.

Iar muncitorilor și întregului partid le vom spune: nu putem avea încredere în niște conducători politici care dispar cu toate colegiile lor la auzul unui glas răstit, indiferent al cui ar fi el. Nu putem avea încredere în ei. Ori de cîte ori va trebui să fie luată o hotărîre definitivă, toți acești „conducători” vor proceda *nu așa* cum vorbesc ei, ci așa cum *vorbește în locul lor* un al treilea.

În treacăt fie zis, felul cum Plehanov și menșevicii se comportă în acest incident ilustrează cît se poate de bine discuțiile curente pe tema că partidul nostru ar fi un partid de intelectuali. Da, este adevărat că la noi influența intelectualității neproletare asupra proletariatului este mult

* Am primit abia acum un extras din numărul din 8 decembrie al ziarului „Tin”¹²⁹, organul social-democrat al *menșevicilor* din Tiflis, care apare în limba gruzină. Menșevicii din Tiflis se ridică cu hotărîre împotriva lui Plehanov, declarînd că argumentele lui în sprijinul lozincii „o Dumă investită cu puteri depline” sînt greșite, că pentru social-democrați ea nu poate echivala cu lozincă o „adunare constituantă”. Lozincă: „o Dumă investită cu puteri depline — scriu ei — ar însemna o ciuntire a programului nostru”. În continuare se arată că nici pentru cadeții această lozincă nu este acceptabilă și că în general nici nu poate fi vorba de o platformă comună a social-democraților și cadeților. O platformă comună „înseamnă o slăbire a poziției de sine stătătoare a partidului nostru, înseamnă o estompare a deosebirilor de concepții dintre social-democrație și partidele burgheze”.

Just, tovarăși menșevici din Tiflis! Constatăm cu satisfacție că, în pofida Comitetului Central și a majorității menșevicilor ruși, bundiștii și caucazienii nu s-au abătut de la datoria lor de a spune față de părerea lui Plehanov și întreaga sa atitudine sînt complet greșite.

prea mare. Dacă n-ar fi așa, ar fi putut oare partidul proletar să tolereze măcar o săptămână ieșirile lui Plehanov și atitudinea menșevicilor față de el ? Sensul real al discuțiilor despre convocarea unui congres muncitoresc *fără partid* apare aici cât se poate de clar. Dacă partidul nostru ar fi înlocuit cu un partid muncitoresc legal (nu social-democrat, ci pur și simplu muncitoresc), așa cum propun Larin, publicistii de la „Nașe Delo” și de la „Sovremennaia Jizn”, s-ar deschide un câmp liber pentru manifestări ca cea a lui Plehanov. Atunci oricine ar putea să scrie în orice ziare, ar putea să încheie cu oricine cele mai variate blocuri publicistice sau politice generale, ar putea să propună în numele său *propriile sale* lozinci, fără a ține seama de nici o organizație de partid ! Libertate deplină pentru firea individualistă a intelectualului, în condițiile unei totale lipse de organizare a masei muncitorești fără partid. Nu este oare acesta idealul vechiului „Credo” al lui Prokopovici („Credo” care în 1899—1900 ne-a determinat pe Plehanov și pe noi să-l atacăm fără cruțare pe Prokopovici și să-l izgonim din partidul social-democrat împreună cu toți acoliții lui) ? „Credo” — această chintesență a oportunistului social-democrat — preconiza crearea unor uniuni muncitorești apolitice, fără partid, în vederea luptei economice și a unei lupte politice cu caracter liberal. Blocurile cu cadeții și congresul muncitoresc fără partid nu sînt nimic altceva decît „Credo”-ul din 1899, reeditat în 1906—1907.

Luările de atitudine ale lui Plehanov în ziarul „Tovarișci” nu înseamnă altceva decît înfăptuirea în practică a propunerii lui Larin : asociații de propagandă libere formate din tot felul de „socialiști” — cu iertăciune fie zis : socialiști — și care își desfășoară activitatea în cadrul unor organizații muncitorești fără partid. În realitate, Plehanov a scris în „Tovarișci” nu în calitate de membru de partid, nu în calitate de membru al uneia dintre organizațiile partidului. Acesta este un fapt care nu poate fi înlăturat prin nici un fel de sofisme și de care nici o „tăcere” a Comitetului Central menșevic nu va putea să absolve o anumită fracțiune a partidului nostru. În realitate, Plehanov a pro-

cedat tocmai în spiritul propunerii lui Larin, a procedat ca un socialist *din afara partidului*, care scrie într-un organ „socialist” din afara partidului, făcînd o propunere nepartinică și nesocialistă, ba chiar antisocialistă.

Vasiliev a pășit pe urmele lui Plehanov. Elveția, datorită faptului că este străină de tradițiile proletariatului revoluționar rus, ne furnizează din ce în ce mai mulți oportuniști „înaînțați”.

Vasiliev e un menșevic de vază. El a lucrat împreună cu menșevicii, și nu cu menșevici de ocazie din cine știe ce fund de țară, ci cu menșevici de frunte, care dețin roluri de mare răspundere. De aceea menșevicii *nu sînt în drept* să adopte față de el o atitudine de desconsiderare.

Or, Vasiliev invocă de-a dreptul părerile lui Plehanov. Mai mult chiar, el *se sprijină* direct pe aceste păreri. El califică drept „apel curajos” propunerea făcută de Plehanov în presa cadetă ca noi să adoptăm o platformă comună cu cadeții, propunere care dezonorează partidul social-democrat. El „regretă” că „celelalte partide nu au și ele Plehanovii lor”.

Vasiliev e plin de zel, dar minte are puțină. A vrut să-l laude pe Plehanov și, ca să-l laude, n-a găsit nimic mai bun decît să trîntească fraza : „Din păcate, celelalte partide nu au și ele Plehanovii lor”. E o adevărată perlă ! Bietul Vasiliev a inițiat folosirea cuvîntului „Plehanovi” ca *nume comun*, în sensul de oameni politici care acționează de capul lor, independent de partidul din care fac parte. De aici înainte se va spune probabil : „Plehanovii în accepția vasilievistă a acestui cuvînt”...

Aprobîndu-i binevoitor pe diverșii „Plehanovi”, Vasilievii pun punctul pe i. Prokopovici & Co., autorii „Credo”-ului din 1899, vorbeau despre o mișcare pur muncitorească, fără virus revoluționar. Vasilievii vorbesc despre o revoluție care trebuie să nască o „constituție”, și nimic altceva, să nască fără *nici un fel* de mamofi, fără revoluționari. *Fără* mamofi, fără revoluționari, fără poporul revoluționar — iată lozinca lui Vasiliev.

Pe vremuri, Șcedrin a înfierat printr-o formulă clasică Franța călăilor Comunei, Franța bancherilor care se tîrîsc

pe burtă în fața tiranilor ruși, numind-o republică fără republicani. E nevoie azi de un nou Șcedrin, care să înfierceze pe alde Vasiliev împreună cu menșevicii, care vor să apere revoluția cu ajutorul lozincii : „fără“ revoluționari, „fără“ revoluție.

Sîntem oare în drept să interpretăm *astfel* „articolul“ lui Vasiliev ? Sîntem oare în drept să-i punem pe menșevici alături de el ?

Firește că da ! Întregul său articol, toate ideile și toate propunerile sale poartă amprenta „planului“ de a înlesni nașterea constituției prin uciderea revoluției. „A renunța pentru un timp“ la toate programele în general, a uni pe toți social-democrații, pe toți socialiștii-revoluționari etc. cu cadeții în cadrul unui singur partid liberal, a-i uni pe toți în lupta pentru o „constituție politică“, „fără rezolvarea concomitentă a programelor economice“ (chiar așa scrie el în scrisoarea sa : fără rezolvarea programelor. Sfătuitorii din Elveția ai proletariatului rus nu întotdeauna știu să se exprime corect), — nu denotă oare toate acestea dorința de a salva constituția printr-o renunțare la revoluție ?

Revoluția, în accepția reală, serioasă a acestui cuvînt, *este de neconceput* fără „rezolvarea programelor economice“. Revoluția poate fi înfăptuită numai de masele mîinate de imperioase nevoi *economice*. Căderea absolutismului în Rusia, căderea sa *reală*, ar însemna *inevitabil* o revoluție *economică*. Numai niște oameni de o candoare cu totul feciorelnică în materie de socialism pot să nu înțeleagă acest lucru. A arunca peste bord programele economice înseamnă a arunca peste bord cauzele economice fundamentale ale revoluției, interesele economice care împing la o luptă măreață, nemaivăzut de grea masele poporului împilat, intimidat, neștiutor. Înseamnă să arunci peste bord masele, păstrînd o clică de flecari intelectuali și înlocuind politica socialistă cu o pălăvrăgeală liberală.

„Ce folos au avut țărani de pe urma faptului că Duma a pus pe tapet problema agrară, care a și fost de altfel principala cauză a dizolvării ei ?“ Nu merită oare Vasiliev

ca pentru această întrebare să i se ridice încă în timpul vieții un monument care să glorifice inegalabilul său oportunism socialist ?

Și nu este oare acesta (trecem la ultima dintre cele două probleme puse mai sus) un raționament pur menșevic ?

Să mergem pînă la Tver în același vagon cu cadeții, fără să ne stînjenim unii pe alții, spune Plehanov. Să mergem în Dumă împreună cu cadeții, să ne unim cu un partid nerevoluționar (pentru un timp ! „pentru scurt timp“ !, adaugă Vasiliev, completîndu-i pe menșevici) în vederea unor țeluri revoluționare, spun menșevicii. Să mergem împreună pînă la formarea unui guvern cadet, a spus nu de mult Comitetul nostru Central.

Să mergem deci, le ține isonul Vasiliev, „fără să ne împingem unul pe altul, fără să ne speriem unul pe altul“. „Acum, în momentul de față, ea (lupta dintre clase și dintre grupuri) este pur și simplu o crimă, o sinucidere“.

Lupta de clasă este o crimă ; să primejduiești constituția formulînd revendicări revoluționare (cum ar fi : o Dumă investită cu puteri depline, adunare constituantă etc.) este o crimă. Oricît s-ar lepăda menșevicii de Vasiliev (deocamdată însă constatăm că nu s-au lepădat încă de el), ei nu vor reuși niciodată să înlăture faptul că *tocmai această idee* stă la baza blocurilor cu cadeții, a sprijinirii revendicării unui guvern care să se bucure de încrederea Dumei, a tuturor călătoriiilor în comun pînă la Tver etc. etc.

Vasiliev este, desigur, unic în felul lui. Se știe însă că nici fenomenele naturale unice în felul lor nu apar decît într-o anumită ambianță, în anumite împrejurări. Vasiliev este, desigur, un pisc al oportunismului. Dar piscurile nu se înalță în mijlocul stepelor. Piscurile sînt înconjurate de munți. Vasilievii apar în lume numai alături de „Plehanovi“, Cerevanini și tutti quanti *, inclusiv Prokopovici.

Mulțumită „Plehanovilor în accepție vasilievistă a acestui cuvînt“, d-l Struve are posibilitatea să spună, așa cum a spus la 27 decembrie la adunarea de la Soleanii Gorodok („Tovarișci“ din 28 decembrie), că, „într-un viitor apro-

* — toți ceilalți. — *Nota trad.*

piat, toți adversarii de astăzi ai cadeților vor deveni cadeți. «Tovariși» este deja considerat ziar cadet. Socialiștii-populiști sînt numiți social-cadeți, iar menșevicii — semi-cadeți. Pe G. V. Plehanov mulți îl consideră cadet; într-adevăr, cadeții pot fi de acord cu multe din spusele de acum ale lui Plehanov. Păcat doar că nu vorbea la fel pe vremea cînd cadeții erau singuri. Incorigibili ar putea să rămîină numai bolșevicii, și de aceea soarta lor este să ajungă la muzeul de istorie“.

Mulțumim pentru compliment, neîndemînatice domn Struve! Da, noi vom ajunge la muzeul de istorie care se numește „Istoria revoluției din Rusia“. Lozincile noastre bolșevice, boicotarea bolșevică a Dumei bulgăriniste, chemările bolșevice la grevă de masă și la insurecție (lansate încă la Congresul al III-lea) sînt *indisolubil și pentru totdeauna* legate de revoluția din octombrie din Rusia. Și acest loc în *muzeul istoriei* îl vom folosi chiar dacă reacțiunea va dura (în cel mai rău caz) ani sau decenii de-a rîndul, îl vom folosi spre a cultiva în rîndurile proletariatului ura împotriva burgheziei octombristo-cadete trădătoare, disprețul față de frazeologia intelectualistă, față de moliciunea mic-burgheză. Acest loc în *muzeul istoriei* îl vom folosi pentru a învăța pe muncitori, în orice condiții politice, fie cît de rele, să ducă o neîmpăcată luptă de clasă, să se pregătească pentru o *nouă* revoluție, mai puțin dependentă de inconsecvența și moliciunea burgheziei, mai apropiată de revoluția socialistă a proletariatului.

Iar locul d-tale în muzeu, stimabile domn Struve, este printre cei care jubilează și flecăresc în momentul triumfului contrarevoluției. În asemenea momente d-ta vei avea întotdeauna motive să jubilezi — vei jubila pentru că revoluționarii au căzut răpuși în luptă, iar arena a rămas la dispoziția liberalilor, care au căzut de bunăvoie, prosternîndu-se în fața dușmanului, tîrîndu-se pe brînci și „adaptîndu-se la orice mîrșăvie“.

Dacă, contrar așteptărilor noastre, revoluția nu se va ridica din nou și nu va smulge puterea din mîinile bandei țariste, — d-ta vei fi mult timp un erou al contrarevoluției, iar noi vom avea *un singur* „loc în muzeul istoriei“, dar

un loc bun : locul *luptei populare din octombrie*. Dacă însă revoluția, după cum credem noi, se va ridica din nou, într-o săptămână nu va rămîne nici urmă din jalnicii cadeți, iar lupta maselor proletariatului și a maselor țărănimii ruinate se va desfășura din nou sub lozincile bolșevicilor. Sub hegemonia cadeților, revoluția nu poate decît să zacă la pămînt. Ea poate învinge numai sub hegemonia social-democrației bolșevice.

„Proletarii” nr. 11
din 7 ianuarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REFERAT PREZENTAT
LA CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI
DIN PETERSBURG A P.M.S.D.R.
ÎN PROBLEMA ACORDURILOR ELECTORALE
ÎN ALEGERILE PENTRU DUMA A DOUA DE STAT ¹³⁷

6 (19) IANUARIE 1907

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Referentul arată că la Petersburg nu există nici un pericol ultrareacționar ; e o simplă gogoriță folosită de cadeți pentru a determina pe alegători să voteze cu ei. În fața social-democrației din acest oraș se pune problema cum să elibereze de sub hegemonia ideologică a cadeților masele populației din capitală. Largi pături ale sărăcimii orășenești, formate din semiproletari, oscilează încă între cadeți și social-democrați. Cadeții vor să le momenească cu mandate parlamentare, pentru a-și consolida influența asupra lor. Iată de ce ar fi, poate, indicat să se încheie un acord cu partidele și grupurile democrat-revoluționare pentru a submina cu forțe unite influența cadeților. Cît privește necesitatea și posibilitatea practică a unui astfel de acord, precum și forma în care ar putea fi încheiat, acestea sînt chestiuni care, după părerea referentului, trebuie să fie rezolvate de activiștii practicieni din organizația locală.

„Proletarii” nr. 12
din 25 ianuarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CAMPANIA ELECTORALĂ A PARTIDULUI MUNCITORESC LA PETERSBURG ¹³⁸

Pentru a treia oară — în cursul ultimului an — s-a întrunit Conferința orășenească a organizației din Petersburg a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Prima Conferință, din februarie 1906, a dezbătut problema alegerilor pentru Duma lui Witte ; a doua, din iunie 1906, problema sprijinirii revendicării unui guvern care să se bucure de încrederea Dumei, iar a treia, din ianuarie 1907, problema campaniei electorale în alegerile pentru Duma a doua.

În partidele burgheze, marile probleme politice se rezolvă de la caz la caz, printr-o simplă hotărîre adoptată de cutare sau cutare „instanță“ de partid, care prepară în culise diferite rețete politicianiste pentru uzul poporului. Numai partidul muncitoresc social-democrat înfăptuiește efectiv în organizația sa principiile democratismului, în pofida tuturor dificultăților enorme și chiar a jertfelor grele pe care acest lucru îl reclamă din partea unui partid ilegal. Numai partidul muncitoresc social-democrat, înainte de a întreprinde vreun pas politic important, cîntărește semnificația lui *principlală*, fără a alerga după succese efemere și fără a înceta să subordoneze politica sa practică țelului final : eliberarea deplină a muncii de sub jugul oricărei exploatați. Numai partidul muncitoresc, înainte de a porni la luptă, cere tuturor membrilor săi să răspundă chibzuit, clar și categoric la întrebarea dacă și cum anume trebuie făcut cutare sau cutare pas.

Ultima conferință a organizației din Petersburg s-a întrunit și ea pe baza reprezentării democratice a tuturor membrilor de partid. La alegerea delegaților, toți alegătorii au fost solicitați să se pronunțe cum privesc ei problema acordurilor cu cadeții. Fără un răspuns conștient la această arzătoare problemă de tactică, democratismul alegerilor pentru conferință ar fi fost un joc inutil și nedemn de proletariat.

Iată rezoluția adoptată de conferință :

Avînd în vedere : 1) că social-democrația, ca partid de clasă al proletariatului, are fără doar și poate datoria de a desfășura o campanie electorală de sine stătătoare în toate cazurile cînd nu există condiții speciale și excepționale ; 2) că pînă acum social-democrația din Petersburg, în frunte cu Comitetul din Petersburg, a desfășurat o campanie electorală întru totul de sine stătătoare, exercitîndu-și înrîurirea asupra tuturor păturilor populației muncitoare, atît asupra celor care se situează pe punctul de vedere ferm al proletariatului cît și asupra celor care nu și-au însușit încă pe deplin acest punct de vedere ; 3) că în prezent, două săptămîni înainte de alegeri, se vede clar că la Petersburg partidele de dreapta au puține șanse de reușită și că (mai ales în virtutea tradiției) se crede că șansele cadeților sînt mari ; că de aceea în fața P.M.S.D.R. se pune deosebit de imperios sarcina de a depune toate eforturile pentru a submina hegemonia cadeților în capitală, asupra căreia sînt îndreptate privirile întregii Rusii ; 4) că în păturile largi ale sărăcimii muncitoare de la oraș, care nu s-au situat încă pe punctul de vedere proletar și care pot influența rezultatul alegerilor în curia orășenească, se observă o anumită oscilare între tendința de a vota cu partidele situate la stînga cadeților, adică de a se elibera de sub conducerea burgheziei monarhiste-liberale trădătoare, și tendința de a trimite în Dumă, prin încheierea unui bloc cu cadeții, un număr cît de mic de deputați trudovici ; 5) că în rîndurile șovăitoarelor partide trudovice se observă tendința de a consimți la încheierea unui bloc cu cadeții, cu condiția de a primi unul sau cel mult două din cele șase mandate care revin capitalei, invocîndu-se considerentul că social-democrații nu consimt în nici un caz să

încheie un acord cu păturile nesocial-democrate ale sărăcimii de la orașe împotriva burgheziei liberale ; pentru toate aceste motive conferința hotărăște : 1) să se comunice imediat Comitetului din Petersburg al partidului socialist-revoluționar și Comitetului Grupului trudovic că Comitetul organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. este gata să încheie un acord cu ele dacă vor accepta să nu încheie nici un fel de acorduri cu cadeții ; 2) condițiile acordului : fiecare dintre partidele participante își păstrează libertatea deplină în ceea ce privește lozincile, programele și tactica în general. Cele șase mandate de deputat urmează să fie repartizate în felul următor : două locuri curiei muncitorești, două — social-democraților, unul — socialiștilor-revoluționari și unul — trudovicilor ; 3) Organul executiv al conferinței este însărcinat să ducă tratativele necesare în acest scop ; 4) în cuprinsul guberniei se admit, pe baza aceluiași considerente principiale, acorduri locale cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii.

Notă. În ceea ce privește partidul socialist-populist al muncii se hotărăște : avându-se în vedere că acest partid are o poziție evazivă în problemele fundamentale ale luptei extraparlamentare, conferința consideră că acordurile cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii sînt admisibile numai cu condiția ca ei să nu încheie acorduri cu partidul socialist-populist.

Din examinarea acestei rezoluții se constată că ea conține trei puncte esențiale. În primul rînd, respingerea categorică a oricăror acorduri cu cadeții. În al doilea rînd, hotărîrea nestrămutată a social-democraților de a depune în orice condiții numai liste proprii și, în al treilea rînd, admiterea acordurilor cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii.

Respingerea oricăror acorduri cu cadeții era pentru partidul muncitoresc o datorie de la sine înțeleasă. O dată cu începerea întrunirilor electorale la Petersburg, toată lumea s-a convins că au avut dreptate social-democrații revoluționari cînd spuneau că, făcînd o mare zarvă pe tema pericolului ultrareacționar, liberalii noștri nu urmăresc decît să inducă în eroare pe alegătorii dezorientați și lipsiți de principii, spre a se asigura astfel împotriva pericolului

real care îi amenință dinspre stînga. Meschinele mașinații polițienești ale guvernului, frustrarea de dreptul de vot a alegătorilor din rîndurile sărăcimii prin intermediul lămuririlor date de senat, — toate acestea nu puteau schimba starea de spirit a masei de alegători (indiferent dacă numără 100 000, 120 000 sau 150 000 de oameni). Iar această stare de spirit se manifestă clar în cadrul întrunirilor, indicînd că masa va vota cu partidele situate la stînga cadeților.

Pericolul ultrareacționar poate consta, firește, nu în preținsa posibilitate ca masa de alegători să voteze cu ultrareacționarii, ci în eventuale arestări de alegători și delegați de stînga de către banda pogromistă-polițistă. Circulă zvonuri insistente că actuala „libertate” relativă a întrunirilor electorale (în Rusia, dacă ești lăsat să răsuflă asta se numește libertate !) nu este decît o cursă întinsă de guvern, care intenționează să aresteze pe oratorii și delegații de vază. Dar nu e greu de înțeles că un asemenea pericol ultrareacționar nu poate fi lichidat prin încheierea unor acorduri cu cadeții ; pentru a-l putea lichida este necesar ca masele să fie hotărîte să ducă o luptă care depășește cadrul așa-zisului parlamentarism.

În al doilea rînd, conferința a hotărît, după cum și era de așteptat, ca în capitală social-democrații să ducă în orice caz o campanie de sine stătătoare. Ei pot propune unui alt partid încheierea unui acord de un fel sau altul, dar pentru păstrarea unei poziții cu totul de sine stătătoare ne-am pregătit înainte și sîntem gata și acum. În aceste condiții, acordul reprezintă în fapt, din punctul de vedere al întregii campanii electorale, o excepție de la regula generală, care proclamă că social-democrația își păstrează poziția de sine stătătoare.

În al treilea rînd, conferința a propus socialiștilor-revoluționari și trudovicilor încheierea unui acord electoral cu condiția ca ei să se despartă de cadeți și de socialiștii-populiști cadetizanți și ca mandatele să fie repartizate astfel : două mandate curiei muncitorești, iar celelalte patru să se împartă pe din două.

La baza acestei propuneri stă considerentul principal că anumite partide trebuie apreciate după atitudinea pe care o au față de lupta extraparlamentară, care mîine se poate

pune la ordinea zilei. Punând condiții principiale pentru orice încheiere de acorduri cu alte partide, social-democrația furnizează propagandei și agitației în rîndurile maselor material care scoate în evidență adevăratul caracter al diferitelor partide. Social-democrația ține seama de specificul situației care s-a creat la Petersburg, unde cadeții duc la remorca lor masa micii burghezii orășenești cu stare de spirit „trudovică”. În aceste condiții nu putem ignora sarcina de a submina această hegemonie a cadeților, de a ajuta pe oamenii muncii să facă *un pas* — mic, desigur, dar de o importanță politică neîndoielnică — spre o luptă mai energică, spre idei politice mai clare, spre o conștiință de clasă mai clar precizată.

Acest rezultat îl vom obține prin agitația noastră, prin felul cum vom organiza întreaga noastră campanie electorală, și-l vom obține în orice caz, indiferent de răspunsul pe care trudovicii și socialiștii-revoluționari îl vor da la propunerea noastră. N-avem nevoie să ne lansăm în considerații pe tema dacă răspunsul va fi pozitiv sau negativ. Nu aceasta trebuie să constituie obiectul preocupărilor noastre. Importantă e pentru noi linia politică fundamentală a proletariatului, care, indiferent de modificările de amănunt ale situației, rămîne mereu aceeași : iluziilor înșelătoare ale unei lupte pașnice și ale jocului de-a constituția le opunem analiza clară a sarcinilor luptei extraparlamentare, pe care însuși mersul evenimentelor o pune la ordinea zilei. Păturilor mic-burgheze ale poporului muncitor de la orașe și sate le spunem : există numai un singur mijloc de a pune capăt nestatorniciei și oscilărilor micului proprietar. Acest mijloc este : partidul de clasă de sine stătător al proletariatului revoluționar.

SOCIAL-DEMOCRAȚIA
ȘI ALEGERILE PENTRU DUMĂ ¹³⁹

Scris la 13—14 (26—27) ianuarie 1907

*Publicat în ianuarie 1907,
la Petersburg, într-o broșură
apărută în editura „Novaia дума”*

Se tipărește după textul broșurii

SOCIAL-DEMOCRAȚIA ȘI ALEGERILE DE LA PETERSBURG

Conferința organizației social-democrate din Petersburg a hotărât să nu se încheie un bloc cu cadeții, ci să se propună trudovicilor și socialiștilor-revoluționari un acord electoral. Menșevicii au depus o serie de proteste pe motive de ordin formal și, fiind în minoritate, s-au retras de la conferință.

Ziarele liberale au și început să facă mare zarvă în jurul acestui incident. Ele prezic o sciziune în partidul social-democrat și se grăbesc să tragă o serie întreagă de concluzii politice. De aceea este extrem de important ca fiecare muncitor conștient să-și dea cât mai bine seama de ceea ce se petrece în realitate în organizația social-democrată din Petersburg și ce atitudine trebuie să adopte el față de evenimentele în curs.

În cele ce urmează ne propunem să examinăm problemele fundamentale care se pun în legătură cu acest incident, și anume : 1) compoziția conferinței ; 2) motivul direct al retragerii menșevicilor — încercarea C.C. de a împărți conferința în două : o conferință orășenească și o conferință gubernială, și 3) *semnificația întregului incident*, mai ales în legătură cu campania electorală care se desfășoară la Petersburg.

I

CONDIȚIILE CONVOCĂRII CONFERINȚEI
SOCIAL-DEMOCRATE ȘI COMPOZIȚIA EI

Conferința organizației din Petersburg a fost convocată pentru a adopta o hotărâre definitivă în cea mai importantă problemă politică a momentului de față, și anume: trebuie sau nu încheiat un acord cu cadeții în primul stadiu al alegerilor pentru Dumă?

Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia este organizat pe baze democratice. Aceasta înseamnă că toate chestiunile de partid sînt rezolvate — direct sau prin reprezentanți aleși — de toți membrii partidului, pe bază de egalitate în drepturi și fără nici o excepție; în același timp, toate persoanele cu funcții în partid, toate organele de conducere, toate instituțiile partidului sînt electivă, revocabile și obligate să prezinte dări de seamă asupra activității lor. Organizația din Petersburg este condusă de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R., format din membri aleși. Instituția superioară a organizației din Petersburg, dată fiind imposibilitatea de a aduna la un loc pe toți membrii de partid (circa 6 000 de oameni), este *conferința reprezentanților* organizației. Toți membrii organizației au dreptul de a trimite reprezentanți la această conferință: cîte un delegat la un anumit număr de membri de partid, de pildă 1 delegat la fiecare 50 de membri de partid, cum s-a hotărît în cazul recente conferințe. La *alegerea* acestor reprezentanți trebuie să participe toți membrii de partid, iar hotărîrea adoptată de reprezentanți constituie pentru întreaga organizație locală soluționarea supremă și definitivă a problemei.

Dar nu numai atît. Pentru ca problema să fie rezolvată într-un mod cu adevărat democratic, nu e de ajuns să fie convocați reprezentanți aleși ai organizației. Mai este necesar ca toți membrii organizației, alegîndu-și reprezentanții, să se pronunțe totodată — *în mod independent și fiecare pentru sine* — asupra problemei litigioase care interesează întreaga organizație. Partidele și asociațiile

organizate pe baze democratice nu pot renunța în principiu la o astfel de consultare a tuturor membrilor lor, fără nici o excepție, cel puțin în cazurile deosebit de importante și în special atunci când este vorba de o acțiune politică în care *masa* se afirmă în chip de sine stătător, de pildă când e vorba de o grevă, de alegeri, de boicotarea unei importante instituții locale etc.

De ce în asemenea cazuri se consideră că nu e suficientă trimiterea de reprezentanți? De ce se cere și consultarea *tuturor* membrilor de partid sau un așa-zis „referendum”? Pentru că succesul unor acțiuni de masă depinde de participarea conștientă și voluntară a fiecărui muncitor. Pentru ca o grevă să se poată desfășura într-o atmosferă de solidaritate, pentru ca votul în alegeri să poată avea un caracter conștient, este necesar ca *fiecare muncitor* să decidă în sinea lui, într-un mod pe deplin conștient și nesilit de nimeni, dacă vrea sau nu să participe la grevă, dacă vrea sau nu să voteze cu cadeții. Nu toate problemele politice pot fi rezolvate prin consultarea tuturor membrilor de partid; aceasta ar fi o veșnică, o obositoare și infructuoasă joacă de-a votarea. Dar problemele deosebit de importante și în special problemele direct legate de anumite acțiuni pe care le desfășoară *masele înseși* trebuie să fie rezolvate, potrivit cerințelor democratismului, nu numai prin trimitere de reprezentanți, ci și prin consultarea tuturor membrilor de partid.

Iată de ce Comitetul din Petersburg a hotărât ca alegerile de delegați la conferință să aibă loc numai *după ce* membrii de partid vor fi discutat problema încheierii sau neîncheierii unui acord cu cadeții, *după ce* toți membrii de partid se vor fi pronunțat prin vot asupra acestei probleme. La alegeri participă în mod direct masa. Socialiștii consideră că forța principală o constituie conștiința maselor. Aceasta înseamnă că *fiecare* membru de partid trebuie să răspundă în mod conștient la întrebarea dacă trebuie sau nu să se voteze cu cadeții în alegeri. Numai după dezbaterile deschise a acestei probleme de către toți membrii de partid întruniți, fiecare dintre ei va fi în măsură să ia în mod con-

știent și ferm o hotărîre sau alta. Numai pe baza unei asemenea hotărîri, alegerea reprezentanților la conferință nu va mai fi un act izvorît din prietenie, amabilitate sau obișnuință („să-l alegem pe Nikolai Nikolaevici sau pe Ivan Ivanovici *al nostru!*”), ci un act prin care *înseși* masele de partid din „veriga de jos” (adică *toți* membrii de partid) vor decide propria lor comportare politică*.

În alegerile pentru Dumă, adică în stadiul inițial și deosebit de important al alegerii împuterniciților sau delegaților, votarea nu se va efectua prin reprezentanți, ci fiecare alegător va vota personal. Aceasta înseamnă că, dacă vrem să fim în fapt și nu numai în vorbe socialiști organizați într-un partid *muncitoresc*, cu adevărat *democratic*, trebuie să ne străduim ca *fiecare muncitor* să se lămurească definitiv dacă trebuie sau nu să voteze pentru cadeți. Nu e de ajuns ca un membru de partid să încredințeze lui Ivan Ivanovici, pe care-l cunoaște, sau lui Sidor Sidorovici, care e om de treabă, mandatul de a-l reprezenta; este necesar ca *fondul* problemei litigioase să fie *în mod conștient* dezbătut în „veriga de jos”. Numai atunci o hotărîre democratică va fi o hotărîre conștient-democratică a *masei*, și nu numai hotărîrea unor reprezentanți aleși din considerente de „cunoștință”.

Comitetul din Petersburg este conducătorul ales al *întregii* organizații social-democrate din orașul și gubernia Petersburg. Pentru a conduce *masa* într-o acțiune cum sînt alegerile pentru Dumă, el era obligat (dacă recunoașterea democratismului nu este la el o vorbă goală) să facă în așa fel încît la alegeri să participe în mod conștient *întreaga masă*. Iar pentru ca participarea la alegeri a întregii mase să fie conștientă și masivă, era necesar ca nu numai reprezentanții partidului, ci și fiecare membru de partid să dea

* Unii susțin că alegerea unui reprezentant, chiar dacă alegătorii nu se pronunță prin vot asupra fondului problemei, poate avea la bază cunoașterea *vederilor* reprezentantului. Dar asta-i adevărat numai atunci cînd e vorba de ansamblul vederilor reprezentantului, iar nu de o anumită problemă specială, legată de acțiunea masei însăși. A renunța la votarea unei platforme (pentru blocuri cu cadeții sau împotriva lor) ar însemna în asemenea condiții că alegătorul nu-și formează o opinie clară, că el rămîne nehotărît, că nu e întru totul de acord cu reprezentantul său.

Comitetului din Petersburg un răspuns precis la întrebarea dacă aprobă sau nu încheierea unui acord cu cadeții.

Aceasta este semnificația „discuțiilor”, adică a *dezbaterei* principalei probleme litigioase înainte de alegerea reprezentanților. La fiecare adunare de membri de partid, înainte de a se proceda la alegerea de reprezentanți la conferință, trebuia *dezbatută* mai întâi problema politică litigioasă, trebuia să se dea cuvântul unui referent desemnat de Comitetul din Petersburg, adică de organizația conducătoare locală, ascultându-se totodată și părerea celor care reprezintă alte puncte de vedere. După dezbateri, *toți* membrii de partid se pronunță prin vot dacă sînt sau nu pentru un acord cu cadeții. Votarea este verificată de membrii unei comisii de control în care sînt reprezentate ambele curente (dacă în această organizație există două curente cu puncte de vedere diferite asupra problemei în discuție). Numai respectînd aceste condiții, Comitetul din Petersburg poate să cunoască într-adevăr *părerea conștientă* a *întregii* mase a membrilor de partid și poate, așadar, să conducă nu pe bîjbîite, ci sprijinindu-se pe faptul că masa e pe deplin lămurită asupra problemei în discuție.

A fost necesar să dăm această lămurire pentru că la conferință s-au iscat controverse în jurul „discuțiilor” și al consultării tuturor membrilor de partid.

Inconsistența acestor controverse este cu atît mai evidentă pentru membrii de partid cu cît, în scrisoarea sa din 10 noiembrie cu privire la adoptarea unei hotărîri în această problemă (dacă să se încheie sau nu un acord) de către organizațiile locale, însuși C.C. recomandă de-a dreptul „o *dezbatere prealabilă*” a problemei de către toți membrii de partid.

Să vedem acum care a fost compoziția conferinței. La început au fost admiși la conferință toți reprezentanții aleși de diferitele organizații, fără a se verifica modul cum au fost efectuate alegerile (adică fără verificarea „mandatelor” sau a împuternicirilor). Au fost admiși în total 71 de reprezentanți sau delegați, dintre care 40 de bolșevici și 31 de

menșevici. Iată repartizarea acestui număr pe diferite raioane :

Vasilievski Ostrov.....	7	bolșevici,	6	menșevici.	Total	13
Viborg	2	„	5	„	„	7
Orășenesc	5	„	7	„	„	12
Feroviari	1	„	2	„	„	3
Leton.....	2	„	—	„	„	2
Moscova	4	„	5	„	„	9
Narva	—	„	—	„	„	—
Neva	2	„	1	„	„	3
Organizația districtuală.	9	„	2	„	„	11
Meseriași (funcționari com- merciali)	4	„	1	„	„	5
Petersburg	3	„	2	„	„	5
Eston.....	—	„	—	„	„	—
Organizația militară....	1	„	—	„	„	1
<i>Total</i>	40	„	31	„	„	71

Au lipsit 2 delegați din partea estonilor (amîndoi bolșevici) și unul din partea letonilor (un menșevic). Cu ei ar fi fost 42 de bolșevici și 32 de menșevici.

De aici se vede că și *la început*, înainte de orice verificare a mandatelor, bolșevicii erau în majoritate. Prin urmare, toate discuțiile pe tema „caracterului artificial“ al majorității bolșevice cad de la sine. Menșevicii se plîng acum pînă și în presa burgheză că bolșevicii n-au validat toate mandatele. Ei au uitat doar să comunice acestor ziare că și *înainte* de verificarea mandatelor, *înainte* de orice luare în discuție a mandatelor, majoritatea era *oricum* de partea bolșevicilor !

Pentru a tranșa în mod definitiv cît se poate de clar această problemă a precumpănirii la conferință, nu vom lua numărul mandatelor (împuternicirilor), ci *totalul voturilor exprimate de membrii de partid*.

Obținem următorul tablou :

Voturi necontestate..	1 848*	pentru bolșevici și	787	pentru menș.
Voturi contestate....	300	„	„	„ 946
<i>Total voturi....</i>	2 148	„	„	„ 1 733

* Aici intră și 185 de voturi pe care conferința le-a recunoscut ca fiind pe deplin valabile. Fără ele, numărul voturilor necontestate va fi de 1 663.

În total au votat deci circa 4 000 (3 881) de membri de partid. Numărul voturilor obținute de bolșevici e cu peste 400 mai mare decât cel obținut de menșevici.

Este neîndoielnic așadar că, chiar dacă toate voturile contestate ar fi considerate valabile, încă rămîne un mare plus de voturi în favoarea bolșevicilor. Aceasta înseamnă că discuțiile pe tema valabilității sau nevalabilității unei părți sau alteia din voturi nu priveau nicidecum problema precumpănirii bolșevicilor, ci modalitatea înfăptuirii cît mai depline a principiului reprezentării democratice.

De ce totuși au invalidat bolșevicii o parte din împuterniciri (mandate) ? Pentru că mandatele contestate nu puteau fi recunoscute valabile. Or, mandatele nevalabile nu pot fi puse pe același plan cu mandatele valabile, necontestate de nimeni.

Care mandate au fost contestate ? Acelea care au fost obținute fără respectarea normelor stabilite, de pildă fără o verificare din partea comisiei de control, fără ca problema litigioasă să fi fost dezbătută înainte de votare, fără o votare „pe platforme“ (adică fără ca toți votanții să fi fost întrebați dacă sînt pentru sau împotriva unor acorduri cu cadeții). Mandatele nevalabile nu pot fi considerate ca fiind obținute în mod democratic.

Se pune acum întrebarea : cum trebuia procedat cu mandatele contestate ? Cercetarea fiecărui caz în parte nu era cu putință. Pentru aceasta conferința ar fi avut nevoie de încă o zi, pe cînd timpul de care dispunea ea era *strict limitat* : cu greu a reușit să-și termine lucrările în ajunul zilei în care muncitorii *urman* să se prezinte la alegerile de împuterniciți (7 ianuarie).

Rămînea o singură soluție : să se adopte pentru toate mandatele contestate o „normă de reprezentare“ mai ridicată, socotindu-se în cazul lor cîte 1 mandat nu la fiecare 50 de voturi, ci la fiecare 75 de voturi. Acest procedeu a fost adoptat din următoarele 3 considerente : 1) el înlătura orice arbitrar și orice conflicte la aprecierea diferitelor mandate contestate ; 2) punea în condiții identice mandatele contestate de o parte sau de alta ; 3) se baza pe o hotărîre a Comitetului din Petersburg care a fost adoptată cu mult înainte de conferință și care prevede că, ori de cîte ori

organizarea pe baze democratice a alegerilor de delegați la conferință e cu desăvârșire imposibilă (de pildă cînd din motive conspirative nu se pot convoca adunări), pot fi admiși reprezentanții aleși printr-o procedură care nu e pe deplin democratică, dar în acest caz să se adopte o normă de reprezentare mai ridicată, adică să fie admis 1 reprezentant nu la 50 de voturi, ci la 75, la 100 etc.

Să luăm acum numărul voturilor contestate și al celor necontestate. Voturile necontestate, socotind cîte 1 delegat la 50 de voturi, dau : 37 de bolșevici și 16 menșevici. Cele contestate, socotind cîte 1 delegat la 75 de voturi, dau : 4 bolșevici și 12 menșevici. În total 41 de bolșevici (plus 1 din partea organizației din armată, unde nu se pot face alegeri democratice) și 28 de menșevici.

Pe raioane, aceste 70 de mandate definitiv validate se repartizau în felul următor :

Vasilievski Ostrov.....	7 bolșevici,	6 menșevici.	Total	13
Viborg	2	4	„	6
Orășenesc	5	7	„	12
Feroviari	1	2	„	3
Leton	2	1	„	3
Moscova	4	4	„	8
Narva	—	—	„	—
Neva	2	1	„	3
Organizația districtuală.	9	1	„	10
Meseriași (funcționari com- merciali)	4	—	„	4
Petersburg	3	2	„	5
Eston	2	—	„	2
Organizația militară....	1	—	„	1
<i>Total</i>	42	28	„	70

De aici se vede că plîngerile în legătură cu compoziția conferinței sînt cu desăvârșire neîntemeiate. Firește, cînd în fața unui public neinformați începi să țipi că a fost invalidat mandatul lui X, că n-a fost recunoscut mandatul lui Y, poți obține un efect de moment dacă oamenii nu aprofundează chestiunea. Dar asta nu mai este o discuție în contradictoriu, ci o simplă ciorovăială.

E destul să arunci o privire asupra tuturor datelor referitoare la compoziția conferinței ca să te convingi imediat că ridicarea normei de reprezentare pentru *toate* voturile contestate nu avea în ea *nimic* arbitrar. Doar nu este întâmplător faptul că au fost 2 635 de voturi incontestabile, necontestate de nimeni, și numai 1 246 de voturi contestate ! Și doar nu se poate afirma serios că *un număr atît de mare* de voturi au fost contestate în mod arbitrar, fără nici un temei !

Gîndiți-vă, de pildă, ce înseamnă votarea „fără platformă”, așa cum au practicat-o atît de frecvent menșevicii (numai de aceea s-au adunat la ei aproape o mie de voturi contestate). Aceasta înseamnă că nu se procedează la consultarea *tuturor* membrilor de partid asupra chestiunii dacă sînt pentru un acord cu cadeții sau împotriva cadeților. Alegerile de delegați se fac fără o astfel de consultare, sau fără platforme. Înseamnă că conferința nu poate să cunoască *cu precizie* părerea membrilor de partid ! Înseamnă că *masa însăși* nu este consultată asupra problemei litigioase (în care e vorba de o acțiune a masei). Poate fi evitată oare, în asemenea condiții, încălcarea principiilor democratismului ?

Poate oare un adept *sincer* al democratismului în organizație să aprobe asemenea votări ? Democratismul nu înseamnă că masa trebuie să acorde încredere diferiților ei reprezentanți numai pe motivul că îi cunoaște, ci că întreaga masă trebuie să se pronunțe ca însăși în mod conștient asupra fondului problemelor mai importante.

În sfîrșit, plîngerile în legătură cu compoziția conferinței trebuie considerate ca fiind complet neîntemeiate și pentru motivul că la Petersburg au avut loc în ultimul timp *o serie* de conferințe similare. Acum un an a avut loc o conferință în problema boicotului. Precumpănirea au avut-o bolșevicii. În timpul Dumei întîi a avut loc o conferință în problema sprijinirii revendicării unui guvern care să se bucure de încrederea Dumei (adică a unui guvern cadet). Precumpănirea au avut-o bolșevicii.

Nu este oare ridicol să se spună acum că precumpănirea bolșevicilor în problema acordurilor electorale cu cadeții ar fi pur întâmplătoare ?

II

PROBLEMA ÎMPĂRȚIRII CONFERINȚEI

Comitetul Central al partidului, în majoritate format din menșevici, a cerut Conferinței de la Petersburg să se împartă în conferință orășenească și conferință gubernială. Acum menșevicii încearcă să afirme că neîndeplinirea acestei cereri ar constitui motivul pentru care s-au retras ei de la conferință.

Să vedem deci dacă această cerere se încadra în prevederile statutului partidului, dacă era obligatorie pentru conferință, dacă era realizabilă.

Statutul partidului nostru stabilește în termeni cât se poate de preciși principiul organizării democratice a partidului. Întreaga organizație se construiește de jos, pe baza principiului electiv. Statutul partidului declară că organizațiile locale sînt de sine stătătoare (autonome) în ceea ce privește activitatea lor locală. El stabilește că Comitetul Central coordonează și îndrumază întreaga activitate a partidului. De aici reiese limpede că C.C. n-are dreptul să se amestece în stabilirea *compoziției* organizațiilor locale. Din moment ce organizația se construiește de jos, amestecul de sus în chestiunile privitoare la compoziția ei ar constitui o încălcare flagrantă a întregului democratism, a întregului statut al partidului. Să admitem că, dintr-un motiv sau altul, o organizație înglobează laolaltă părți eterogene, de pildă un oraș capitală de gubernie și gubernia propriuzisă. În condițiile unei organizări democratice, această înglobare nu poate fi menținută (sau prescrisă) printr-un ordin de sus. Aceasta înseamnă că împărțirea este posibilă numai cînd există în acest sens o dorință exprimată de jos : orașul se poate separa de gubernie, și nimeni nu-i poate interzice să se separe. Gubernia se poate separa de oraș, și nimeni nu-i poate interzice acest lucru. Dacă nici o parte cît de cît importantă, cît de cît distinctă a organizației nu și-a exprimat de jos dorința de a se separa, înseamnă că C.C. nu a putut *convinge* de necesitatea separării *nici una* dintre părțile influente ale organizației ! A încerca în asemenea condiții să impui de sus împărțirea înseamnă a călca în picioare democratismul, a călca în picioare statutul parti-

dului. Aceasta înseamnă nici mai mult nici mai puțin decît a încerca să abuzezi de puterea Comitetului Central, adică s-o folosești nu în interesul unității partidului, ci în interesul unei părți din partid (menșevicii), să faci uz de putere pentru a denatura voința și hotărîrea activiștilor locali.

Însuși Comitetul Central și-a dat atît de bine seama cît de inconsistentă e cererea sa, încît în hotărîrea *generală formulată în scris* s-a exprimat cu foarte multă precauție. Hotărîrea generală a C.C. *recomandă* tuturor organizațiilor de partid să adapteze „*pe cît posibil*” (așa scrie textual!) limitele organizațiilor la cele ale circumscripțiilor electorale. De obligativitatea acestui sfat nici nu putea fi vorba, și *nici n-a fost vorba de așa ceva*. Că C.C. a urmărit anumite scopuri concrete în ceea ce privește Petersburgul se vede din faptul că *în nici un alt oraș din Rusia* el n-a cerut împărțirea vreunei conferințe. La Vilno, de pildă, participă la conferința orășenească și reprezentanți social-democrați ai unor întreprinderi situate *în afara zonei orașului*, adică în *altă* circumscripție electorală. Dar C.C. nici nu s-a gîndit să pună problema împărțirii Conferinței de la Vilno!

Și la Odesa a avut loc o conferință comună, cu toate că și acolo o parte din întreprinderi se află dincolo de zona polițienească a orașului. Dar există măcar un singur oraș mare în care limitele organizației să corespundă împărțirii polițienești în oraș și gubernie propriu-zisă? Se poate cere în mod serios ca în marile orașe, în centrele mișcării social-democrate muncitorești, să fie despărțite de oraș *periferiile*, unde sînt situate adesea cele mai mari fabrici, să fie despărțite de el „*suburbiile*” *cele mai proletare*? Asta e o batjocură atît de grosolană la adresa bunului simț, încît numai niște oameni care în căutarea unui pretext de sciziune nu se dau în lături de la nici un mijloc puteau să se agațe de un astfel de motiv.

Aruncați o privire asupra raioanelor Petersburgului și vă veți convinge că cererea de a se proceda la împărțirea conferinței este irealizabilă. Pentru a putea împărți o organizație, în general, sau o conferință, în special, în organizație sau conferință orășenească și gubernială, trebuie ori să cunoști adresa, domiciliul fiecărui membru de partid, ori să ai celule, secții, raioane gata formate pe baza criteriului

teritorial, adică raioane alcătuite după criteriul locului de domiciliere a membrilor de partid sau al locului în care sînt situate fabricile într-o circumscripție *polițienească* sau alta.

La Petersburg însă (ca și, probabil, în majoritatea orașelor din Rusia) vedem că raioanele, subraioanele și celulele de bază sînt formate nu numai după criteriul teritorial (locul de domiciliere), *ci și după criteriul profesional* (după meseria, profesiunea muncitorilor și a locuitorilor în general) și după criteriul *național* (naționalitate diferită, altă limbă).

De pildă, la Petersburg există raionul *Feroviari*. El este format după criteriul profesional. Cum să-l împărți în parte orașenească și parte gubernială? După domiciliul fiecărui feroviar — Petersburg, Kolpino sau alte stații? Sau după locul unde se află trenurile, care, din nefericire pentru Comitetul nostru Central, au obiceiul de a se deplasa de la Petersburg-„oraș“ spre diferite localități din „gubernie“ și chiar din alte gubernii?

Încercați să împărțiți raionul *leton*! Și mai urmează raionul eston și organizația din armată.

Nici chiar raioanele teritoriale nu pot fi împărțite. Înșiși muncitorii prezenți la conferință au relevat această imposibilitate. Un muncitor din raionul Moscova a spus: cunosc în raionul nostru fabrici situate nu departe de limita zonei orașului. Cînd se termină lucrul, se vede îndată că o parte dintre muncitori pornesc spre „oraș“, iar alții se duc „în gubernie“. Cum vom face în cazul de față împărțirea? Și muncitorii au rîs pur și simplu de propunerea Comitetului Central.

Trebuie să fii foarte naiv ca să nu vezi substratul, cusut cu ață albă, al întregului incident. Trebuie să fii foarte naiv ca să spui: trebuia totuși încercată o împărțire „aproximativă“, „în limita posibilităților“.

O împărțire aproximativă ar implica un oarecare *arbitrar*, căci *nu e cu putință* să împărți cu precizie raionul leton, raionul Feroviari etc. Orice arbitrar ar provoca însă noi și nesfîrșite proteste, contestații, noi hotărîri din partea Comitetului Central și ar oferi nenumărate noi prilejuri de sciziune. Priviți lista raioanelor (reprodusă mai sus) și veți vedea că s-ar putea găsi oameni care să declare că pur urbane, neîndoielnic urbane sînt numai patru raioane:

Vasilievski Ostrov, raionul orășenesc, Viiborg și Petersburg. De ce numai acestea patru? Pentru că *în aceste raioane precumpănirea ar fi de partea menșevicilor*. Dar cum s-ar putea justifica un asemenea act arbitrar?

Și cum a justificat Comitetul Central faptul arbitrar că la Vilno nici nu s-a gândit să ceară o împărțire, pe când la Petersburg a cerut să se procedeze la împărțire? Dacă vă veți ridica împotriva unor asemenea acte arbitrare, cine va tranșa definitiv controversa? Doar tot același Comitet Central...

Până și cei mai naivi dintre oameni vor înțelege acum că lamentările pe tema compoziției conferinței și a refuzului ei de a se împărți nu au altă menire decât să arunce praf în ochii lumii. Adevărul este că menșevicii au hotărât să nu se supună majorității organizației din Petersburg și să provoace o sciziune în ajunul alegerilor pentru a părăsi pe muncitorii socialiști și a dezerta la cadeți.

III

CARE E SEMNIFICAȚIA FAPTULUI CĂ MENȘEVICII S-AU RETRAS DE LA CONFERINȚĂ?

Concluzia trasă de noi ar putea să pară prea drastică unora dintre cititori. Noi credem însă că a ascunde, a cocoloși adevărul într-o chestiune politică serioasă este ceva nedemn de un socialist. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume. Trebuie să demascăm orice pretexte și încercări de a arunca praf în ochii lumii, pentru ca masa muncitorească să înțeleagă cât se poate de clar fondul problemei. Numai partidele burgheze privesc alegerile ca un joc de culise și ca o împărțire a prăzii. Cât privește partidul muncitoresc, el este înainte de toate dator să tindă ca poporul să înțeleagă just deosebirea dintre partide, să-și înțeleagă just interesele și sarcinile de luptă, să știe cu precizie ce se petrece în culise.

Am văzut că lamentările pe tema compoziției conferinței organizației din Petersburg a P.M.S.D.R., pe tema că a refuzat să se împartă nu sînt decât încercări de a arunca praf în ochii lumii. Noi știm că în fond era vorba de un lucru cât se poate de simplu. Menșevicii doreau cu orice preț un acord cu cadeții. Menșevicii știau că majoritatea

membrilor organizației din Petersburg sînt de altă părere. La Conferința generală, menșevicii au promis că se vor supune, în fiecare localitate, hotărîrii organizației locale. Acum ei *și-au călcat promisiunea*, încercînd să-și atingă scopul *printr-o sciziune*.

Cei 31 de menșevici care s-au retras de la conferință au și declarat astăzi (13 ianuarie) în ziarele din Petersburg că propun un bloc atît cadeților cît și tuturor partidelor trudovice, nu numai socialiștilor-revoluționari și trudovicilor (cum s-a hotărît la conferință), ci și „socialiștilor-populiști”.

Lucrurile sînt deci cît se poate de clare. Proletariatul conștient a hotărît să ducă o campanie electorală de sine stătătoare. Mica burghezie (inclusiv trudovicii) oscilează, se aruncă dintr-o parte într-alta ; ea este în stare să prefere luptei principiale un tîrg cu cadeții. Menșevicii formează partea mic-burgheză a partidului muncitoresc. În ultimul moment, legîndu-se de niște pretexte ridicole, ei părăsesc proletariatul revoluționar și trec de partea cadeților.

Justețea acestei concluzii ne-o confirmă cel mai bine ziarele cadete. Căci pe cadeți nimeni, desigur, nu-i va bănui că privesc cu simpatie concepțiile social-democrației din Petersburg, adică ale social-democrației bolșevice !

Deschideți ziarul „Reci”, organul central al partidului cadet. Este îndeobște cunoscut că, împreună cu ziarul „Tovarișci”, „Reci” s-a străduit mereu să-i împingă pe menșevici la sciziune, lăudîndu-i în fel și chip și căutînd tot timpul să facă o deosebire netă între ei și bolșevici. De îndată ce s-a aflat că menșevicii s-au retras de la conferința social-democrată, „Reci” s-a grăbit să publice (la 11 ianuarie) un articol redacțional intitulat : „Conferința social-democrată și acordurile”, în care declară de-a dreptul că *salută* „atitudinea hotărîtă” a menșevicilor, *salută sciziunea* inițiată de ei. În acest articol se spune pe șleau că „în afara blocului partidelor revoluționare în sensul strict al cuvîntului” (adică social-democrației din Petersburg și cei cărora aceștia le-au propus un acord, adică socialiștii-revoluționari și Comitetul Grupului trudovic) rămîn *menșevicii și socialiștii-populiști* (partidul cel mai moderat, semicadet, dintre partidele mic-burgheze, trudovice).

Cadeții declară fără înconjur că sînt dispuși „să reia” tratativele cu aceste „două partide socialiste moderate”. Ei declară fără înconjur că „diferențierea (împărțirea) produsă în rîndul partidelor socialiste ne permite să sperăm că și vederile socialiștilor moderați asupra tacticii față de Dumă se vor apropia întrucîtva de propriile noastre vederi (adică de vederile cadeților)”.

Aceste cuvinte ale principalului ziar cadet sînt extrem de semnificative. Cadeții apreciază nu numai rezultatele practice ale cotiturii menșevice. Ei văd clar că sciziunea inițiată de menșevici are o semnificație principială, adică văd că această sciziune schimbă în fapt poziția menșevicilor față de concepțiile fundamentale despre lupta politică și despre sarcinile clasei muncitoare. Cadeții au înțeles foarte bine că menșevicii au făcut o cotitură nu numai în sensul că admit în scopuri practice încheierea unor acorduri, ci și în sensul că se orientează spre concepțiile fundamentale ale burgheziei, că se îndepărtează de politica proletară și se apropie de politica burgheză. „Reci” spune de-a dreptul că *socia-liștii moderați* (adică menșevicii) se apropie de tactica cadetă, recunosc în fapt hegemonia și conducerea cadeților. Fără a ști încă dacă socialiștii-revoluționari și trudovicii vor accepta sau nu propunerea conferinței social-democrate, cadeții scontează *de pe acum* un raport de forțe politice bine determinat : burghezia liberală conduce mica burghezie moderată și partea mic-burgheză a proletariatului ; proletariatul revoluționar acționează în mod de sine stătător, antrenînd după sine în cazul cel mai bun (cel mai bun pentru noi și cel mai rău pentru cadeți) numai o parte a micii burghezii.

Așa prezintă lucrurile cadeții. Și nu putem contesta că în această privință ei au perfectă dreptate. Ca soarele într-un strop de apă, așa se reflectă în micul incident de la Petersburg corelația permanentă dintre politica burgheziei liberale, politica clasei muncitoare și politica micii burghezii, corelație inerentă tuturor țărilor capitaliste. Pretutindeni și întotdeauna, burghezia liberală caută să corupă cu oferte de posturi masa înapoiată, spre a o îndepărta de social-democrația revoluționară. Cadeții încep să aplice în Rusia metoda „engleză” de luptă a burgheziei împotriva proleta-

riatului, metodă de luptă în cadrul căreia nu se folosește violența, ci corupția, măgulirea, dezbinarea, îmbunarea „moderaților” cu oferte de portofolii ministeriale, de mandate parlamentare etc.

Pasajul în care ziarul cadet „Reci” vorbește despre „reluarea” tratativilor este și el cât se poate de clar. Cât timp social-democrații erau uniți, iar în rîndurile lor precum-păneau social-democrații revoluționari, tratativele erau întrerupte. Acum însă, cînd „amîndouă partidele socialiste moderate” s-au îndepărtat de revoluție, cadeții declară : „tratativele ar putea fi reluate”.

Dacă cititorului nu-i este întru totul clar înțelesul practic al acestor cuvinte, i-l vom explica noi. Cadeții ofereau partidelor de stînga două mandate (din șase), și anume : un mandat curiei muncitorești și unul socialiștilor în general. Tratativele au fost întrerupte. Acum cadeții adresează „socialiștilor moderați” o nouă invitație : întoarce-te, cum-părătorule, am putea să cădem la învoială ! Sîntem dispuși acum să oferim un mandat unui menșevic, iar celălalt unui „socialist-populist”, iar la nevoie nu ne vom zgîrci să oferim și trei mandate.

Acesta este sensul frazei cadete despre „reluarea” tratativilor : *celor de stînga* nu le-am făcut concesiile, *dar moderaților din rîndurile lor* sîntem dispuși să le facem concesiile !

Un om naiv sau lipsit de experiență politică poate să dea din cap cât o vrea, își poate exprima oricîte îndoieli, regrete etc. — asta nu schimbă cu nimic lucrurile. Căci nu importă *în ce fel* s-a ajuns la un anumit rezultat, ceea ce contează este chiar rezultatul (adică nu importă pentru cadeți, dar este foarte important pentru masa muncitorească, care vrea să aibă o atitudine *conștientă* față de politică).

Noi nu știm în ce fel au fost purtate tratativele dintre menșevici și cadeți — în scris, verbal sau poate chiar prin simple aluzii. Nu este exclus ca unii fruntași ai menșevicilor moderați să fi făcut în fața liderilor cadeți o simplă *aluzie* la o eventuală sciziune în rîndurile social-democraților, la admisibilitatea încheierii unor acorduri *pe raioane*. Și cadeții, firește, au priceput îndată : „ei” vor provoca o sciziune în rîndurile social-democraților din Petersburg, iar noi „îi” vom trece pe o listă raională ! „Ei” ne vor face

un serviciu nouă, iar noi — „lor“. Este oare aceasta o tranzacție mai puțin reală, mai puțin practică, mai puțin trainică decât dacă „ei“ ar fi venit direct la Kutler, la Miliukov sau la Nabokov și ar fi spus fără înconjur : noi vă vom servi spărgînd Conferința social-democrată din Petersburg, iar voi să ne asigurați alegerea trecîndu-ne pe o listă raională ?

Este incontestabil că *tocmai aceasta* este politica pe care burghezii liberali și social-democrații oportuniști o practică în *toate* țările cu regim constituțional. Muncitorii ruși trebuie să învețe să înțeleagă această politică dacă nu vor să fie ușor duși de nas. Încă Cernîșevski a spus : cine se teme să-și murdărească mîinile să nu se apuce de politică. Cine participă la alegeri și se teme să-și murdărească mîinile scormonind noroiul politicianismului burghez, acela să se dea la o parte. Coconașii naivi care se tem să privească adevărul drept în față nu fac decît să strice în politică.

O altă luare de poziție în presa burgheză care confirmă pe de-a-ntregul felul cum apreciem *noi* sciziunea este aceea a d-nei Kuskova în ziarul „Tovarișci“ (din 10 ianuarie). Ea de asemenea salută atitudinea adoptată de menșevici, îndemnîndu-i să ducă pînă la capăt sciziunea, sfătuindu-i să nu facă „compromisuri“ cu bolșevicii și promițîndu-le ajutor în numele „rabocedeliștilor“.

Pentru a putea înțelege acest articol al d-nei Kuskova, cititorul trebuie să știe cine este ea. Despre aceasta vom vorbi îndată, căci majoritatea muncitorilor nu știu cine este d-na Kuskova.

Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia a fost întemeiat în 1898. În 1899 d-na Kuskova și d-l Prokopovici făceau parte din rîndurile lui, ca membri ai organizației de partid din străinătate, în fruntea căreia se afla în anii aceia Plehanov, *pe atunci* social-democrat revoluționar. D-na Kuskova însă era și atunci, cum e și astăzi, o oportunistă, propagînd în rîndurile social-democrației concepții mic-burgheze, militînd pentru ideile bernsteiniste, adică, în ultimă analiză, pentru subordonarea clasei muncitoare față de politica liberală. În modul cel mai clar și-a exprimat d-na Kuskova vederile în faimosul „Credo“ (simbol al credinței, program, expunere a concepției despre lume). În

acest „Credo“ se spunea : muncitorii trebuie să ducă lupta economică, iar liberalii lupta politică. „Rabocedeliștii“ (așa se numeau pe atunci oportuniștii din rîndurile social-democrației) nutreau în fond idei similare. Plehanov a pornit împotriva acestor concepții un război necruțător (în care a fost ajutat de social-democrații revoluționari ruși) și a scindat pe acest teren organizația din străinătate a P.M.S.D.R. El a scos broșura „Vademecum“ („Călăuză“ pentru rabocedeliști), îndreptată împotriva oportuniștilor, și în special împotriva d-nei Kuskova.

Atunci d-na Kuskova a fost izgonită din partidul social-democrat. Împreună cu d-l Prokopovici, ea a trecut la liberali, la cadeți. Ulterior a plecat și de la cadeți și a început să colaboreze, ca publicistă „fără partid“, la ziarul cadet „Tovarișci“, care se pretinde a fi situat pe poziții „fără partid“.

D-na Kuskova nu este un caz izolat. Ea este o reprezentantă tipică a intelectualității mic-burgheze, care introduce oportunismul în rîndurile partidului muncitoresc și care se plimbă din partid în partid, trecînd de la social-democrați la cadeți, de la cadeți la menșevici etc.

Iată cine sînt oamenii care bat toba și strigă „Ura !“, salutînd sciziunea pe care menșevicii o provoacă în rîndurile social-democrațiilor din Petersburg.

Iată pe mîna cui dau cauza proletară muncitorii care urmează pe menșevici.

IV

PARTIDELE POLITICE ȘI ALEGERILE CARE VOR AVEA LOC ÎN CURÎND LA PETERSBURG

Care este deci acum situația electorală la Petersburg ?

Acum este limpede că alegătorii vor avea în fața lor trei liste principale de candidați : lista ultrareacționară, lista cadetă și lista social-democrată.

La prima listă vor adera octombriștii, la cea de-a doua vor adera, probabil, menșevicii și socialiștii-populiști, iar la cea de-a treia, poate, trudovicii și socialiștii-revoluționari, deși se prea poate ca aceste partide șovăielnice, care n-au dat pînă în prezent un răspuns definitiv, să urmeze și ele

(în parte din cauza sciziunii din rîndurile social-democrațiilor) pe cadeți.

Există oare la Petersburg un pericol ultrareacționar, adică pericolul unei victorii electorale a ultrareacționarilor ? Menșevicii, care trec acum de la socialiști la cadeți, afirmă că da.

Ei spun un neadevăr sfruntat.

Pînă și în coloanele ziarului „Revi”, în acest precaut și diplomatic ziar cadet care apără la fiecare pas interesele liberalilor, putem citi, într-un articol apărut sub semnătura d-lui Verghejski, că în adunările electorale octombriștii nu se bucură de nici o atenție, că alegătorul șovăie între cadeți și socialiști.

Toate știrile referitoare la adunările electorale, la impresia pe care au produs-o lidvaliada¹⁴⁰, procesul asasinilor lui Gherțenstein¹⁴¹, demascările isprăvilor săvîrșite de bandele pogromiste etc. arată clar că partidele de dreapta nu se bucură de nici o considerație în rîndurile alegătorilor.

Cine mai vorbește și astăzi de un pericol ultrareacționar în alegeri acela se înșală pe sine, înșelînd totodată și masa muncitorească. Acum se vede clar că zarva pe tema pericolului ultrareacționar nu este decît o manevră a cadeților, care încearcă să atragă de partea lor masa puțin conștientă.

Pericolul ultrareacționar nu constă în primejdia unui succes electoral al ultrareacționarilor, ci în posibilitatea ca guvernul să recurgă la silnicii, la arestări de delegați etc. Împotriva *acestui* pericol trebuie căutate mijloace nu într-un acord cu cadeții, ci în dezvoltarea conștiinței revoluționare și a hotărîrii revoluționare a maselor. Cadeții însă împiedică în cel mai înalt grad dezvoltarea acestei conștiințe și a acestei hotărîri.

O luptă într-adevăr serioasă se dă la Petersburg între cadeți și social-democrați. Partidele trudovice și-au dovedit slăbiciunea ; și-au dovedit-o prin faptul că urmează partidul „socialist-populist”, partidul cel mai moderat, semicadet, și prin faptul că în genere nu dau cîtuși de puțin dovadă de independență și fermitate.

Dacă menșevicii nu i-ar fi trădat pe socialiști în ajunul alegerilor, este neîndoielnic că trudovicii și socialiștii-revoluționari ar fi *acceptat* condițiile *noastre*. Este neîndoielnic

că masa alegătorilor, care la Petersburg, ca și oriunde, este formată din sărăcime, ar fi urmat pe socialiști și pe trudovici, iar nu pe cadeți. Alegerile de la Petersburg ar fi avut atunci semnificația unei bătălii serioase, care ar fi pus în fața întregii Rusii, într-o formă clară și precisă, problemele *fundamentale* ale viitorului revoluției ruse*.

Trădarea menșevică îngreuiază lupta noastră în alegeri, dar aceasta face ca semnificația principală a *campaniei de sine stătătoare a social-democrațiilor* să devină și mai importantă. Împotriva șovăielilor micii burghezii, proletariatul nu are și nu poate avea alte mijloace decât dezvoltarea conștiinței de clasă și a coeziunii maselor, instruirea lor pe baza *experienței* pe care o oferă evoluția politică.

În timp ce trudovicii șovăie, iar menșevicii stau la tocmeală, noi trebuie să depunem toate eforturile pentru a desfășura o agitație de sine stătătoare. Toată lumea trebuie să știe că social-democrații sînt în orice caz ferm hotărîți să depună o listă proprie. Toate păturile de alegători săraci trebuie să știe că vor avea de ales între cadeți și socialiști.

Asupra acestei alegeri trebuie să chibzuim alegătorii. Și această chibzuire va fi în orice caz un mare cîștig pentru dezvoltarea *conștiinței* maselor, ceea ce este mai important decît a obține de la cadeți un locșor pentru X sau Y. Dacă masele sărăcimii de la orașe se vor lăsa din nou momite de promisiunile cadeților, dacă se vor lăsa din nou ademenite de zarva frazeologiei liberale și a făgăduielilor liberale ale domnilor Gurko și ale domnilor Kutlerov-Miliukov pe tema progresului „pașnic” și a legiferării „pașnice”, evenimentele vor spulbera curînd ultimele rămășițe de iluzii.

Social-democrația revoluționară trebuie să spună maselor tot adevărul și să-și urmeze cu fermitate calea. Cine pre-

* Semnificativă sub acest raport este adunarea electorală care a avut loc zilele trecute la Kolomenskaia. „Trudovicul” Vodovozov (care, după cum se vede, s-a înscris la trudovici numai pentru a-l îndemna pe aceștia să se tirască în coada cadeților) a pus la vot și a făcut să fie adoptată o hotărîre în sensul că, într-un bloc comun al partidelor de stînga, să se ofere cadeților două mandate din șase. Ce copilărie! Ca să oferi mai puțin de jumătate din numărul mandatelor, trebuie *întîi* să învingi, d-le Vodovozov, și nu să te tirăști în coada cadeților! Dar chiar și o *astfel* de adunare, avînd în frunte un *astfel* de lider, arătat prin votul ei că simpatiiile masei se îndreaptă spre partidele situate la stînga cadeților. Această masă trebuie să fie pusă în fața alternativei: ori cu burghezia liberală, ori cu proletariatul revoluționar.

țuiește adevăratele cuceriri ale revoluției ruse, dobândite prin lupta proletară, cine are instinctul de om muncitor și exploatat, acela va urma partidul proletariatului. Și cu fiecare etapă de dezvoltare a revoluției ruse, masele se vor convinge tot mai mult de justetea concepțiilor acestui partid.

POSTFAȚĂ

Articolul de fond apărut în ziarul „Revi” din 14 ianuarie confirmă încă o dată spusele noastre de mai sus despre semnificația trecerii menșevicilor de la socialiști la burghezii. „Revi” declară pe un ton triumfător că previziunea lui s-a adevărit, că la Petersburg menșevicii provoacă o sciziune și-și creează o organizație proprie. „Așa s-a și întâmplat — spune ziarul referindu-se la numerele sale precedente. — O parte a social-democrației, ce-i drept, nu partea cea mai influentă, dar în schimb cea mai înclinată spre activitate parlamentară, a mers în întâmpinarea propunerilor noastre”.

Da, e adevărat. Menșevicii *au mers în întâmpinarea* dorinței burghezilor liberali de a desprinde partea oportunistă a partidului muncitoresc și de a subordona conducerea cadetilor. Am văzut mai sus că „Revi” a și făcut distincție între menșevici și socialiști-populiști, de o parte, și partidele revoluționare, de altă parte, numindu-i pe cei din urmă „socialiști moderați”. Acum „Revi” merge mai departe, declarând că și socialiștii-populiști vor prefera, probabil, un bloc cu cadeții. El spune : „Menșevicii au adoptat o atitudine hotărâtă în favoarea creării *unui bloc opoziționist general*”. „După refuzul bolșevicilor trebuie să considerăm că posibilitatea creării unui bloc opoziționist format din cadeți, menșevici și socialiști-populiști a crescut simțitor”.

Așadar, cadeții înșiși recunosc acum că în aceste alegeri se înfruntă trei blocuri sau, în orice caz, trei forțe politice principale : blocul guvernamental, blocul opoziționist și blocul revoluționar. Această împărțire e întru totul justă.

Subliniem că prin forța lucrurilor cadeții sînt nevoiți să recunoască justetea unor vechi și repetate constatări făcute de noi. Subliniem de asemenea că social-democrația revoluționară este *deocamdată* singura care se situează ferm în „blocul” revoluționar. Celelalte elemente, și în special mica burghezie revoluționară („socialiștii-revoluționari”), continuă să șovăie.

Semnificația principială a trecerii menșevicilor de partea cadeților devine tot mai clară. Cuvintele frumoase folosite de menșevici în platformele lor electorale și în rezoluțiile lor principiale (de pildă la Conferința generală a social-democraților din Rusia), declarațiile lor că vor combate iluziile cu privire la calea pașnică, că recomandă să fie aleși în Dumă luptători, și nu jălbari etc. etc., — toate acestea s-au dovedit a fi *vorbe goale*. În fapt, menșevicii au procedat în așa fel încît cadeții au reușit să-i antreneze după ei, să-i înhame la politica lor. În fapt, menșevicii *s-au pomenit* în „blocul opoziționist”, adică au devenit o simplă anexă a cadeților.

Mai mult chiar, articolul de fond apărut în „Reci” din 14 ianuarie dezvăluie de asemenea *ce preț* sînt dispuși cadeții să plătească menșevicilor pentru sprijinul acordat lor și pentru intrarea în blocul opoziționist. Acest preț este: un mandat de deputat, *luat de la curia muncitorească*. Ascultați :

„Deoarece o dată cu aceasta (adică o dată cu crearea unui bloc opoziționist format din cadeți, menșevici și socialiști-populiști) a scăzut numărul pretendenților la mandate de deputat, s-ar putea ca în noua combinație să devină acceptabilă propunerea partidului libertății poporului de a se mulțumi cu două mandate din șase. În prezent, firește, această propunere va trebui să fie, după toate probabilitățile, întrucîtva modificată. După hotărîrea conferinței este evident că mandatul destinat unui deputat ales în curia muncitorească nu mai poate fi acordat unui muncitor bolșevic. Dată fiind noua componentă a blocului, menșevicii ar putea considera că acest mandat le revine de drept. Celălalt mandat din cele două cedate de partidul libertății poporului ar reveni în cazul acesta blocului socialist-populist”.

Strălucită afacere ! Cadeții merită toate felicitările ! Tot cu aceleași două mandate „cedate“ să câștigi de partea ta și partidele mic-burgheze, și partea mic-burgheză a partidului muncitoresc, — și încă pe *socoteala muncitorilor !*

Muncitorii trebuie să piardă dreptul de a alege din partea curiei muncitorești un reprezentant al lor, *pentru că* menșevicii s-au dezis de social-democrați, *pentru că* au devenit (după cum spune „Reci“) un partid socialist moderat și au intrat în blocul opoziționist. Muncitorii din Petersburg își pierd dreptul, recunoscut de cadeți, de a dispune de locul lor, *pentru că* menșevicii merg alături de cadeți, și nu alături de social-democrații revoluționari. În schimbul „micii tranzacții“ cu cadeții, menșevicii obțin „o mică concesiie“, dar nu pe *socoteala cadeților*, ci pe *socoteala muncitorilor...* Admirabilă mostră de concesiie burgheze „în favoarea poporului“ ! Burghezia este gata să dea un locșor apărătorilor „poporului“ dacă aceștia trec de partea burgheziei...

Împuterniciții și delegații curiei muncitorești vor vedea acum, desigur, ce *avantaje* — nu numai principiale, ci și practice — le aduce un acord cu cadeții. Nu este oare limpede că cadeții ofereau (nu oferă, ci ofereau) curiei muncitorești un mandat parlamentar pentru că privesc cu sinceră simpatie interesele adevăratei libertăți a adevăratului popor și nicidecum pentru că vor să atragă de partea burgheziei masa înapoiată, nevoiașă ?

„DE-AUZI PĂREREA UNUI PROST“...

(DIN INSEMĂRILE UNUI PUBLICIST SOCIAL-DEMOCRAT) ¹⁴³

Petersburg, 15 ianuarie 1907.

Presă burgheză comentează în fel și chip hotărîrea conferinței social-democrate din Petersburg. Corul general al liberalilor — începînd cu oficialul și gravul ziar „Reci“ și terminînd cu foaia bulevardieră „Segodnea“ ¹⁴³ — jubilează pe tema sciziunii pe care o provoacă menșevicii, pe tema că acești fii risipitori ai „societății“ * s-au întors în sînul „blocului opoziționist“, că s-au eliberat de sub influența „iluziilor revoluționare“.

Social-democrații care se situează într-adevăr de partea proletariatului revoluționar au tot dreptul să întrebe :

Dar cine sînt judecătorii ?

Să luăm pe unul care e poate cel mai bun dintre ei — ziarul „Rodnaia Zemlea“ ¹⁴⁴ din 15 ianuarie. Acest ziar se situează, fără îndoială, pe poziții mai de stînga decît cele ale cadeților. După toate semnele, orientarea lui poate fi caracterizată drept orientare trudovică. Ca dovadă a justetei acestei caracterizări politice poate fi invocată colaborarea d-lui Tan la acest ziar. D-l Tan figurează pe lista publicată a membrilor comitetului de organizare al „partidului (socialist-populist) al muncii“.

Așadar, judecătorii sînt trudovicii.

Ei condamnă pe bolșevici și, asemenea cadeților, aprobă planul menșevicilor. Spre deosebire de cadeți, ei vor doar ca

* Aici și în alte locuri din acest volum, Lenin folosește cuvîntul societate nu în sensul obișnuit, ci într-un sens mai restrîns, înțelegînd prin acest termen pătura politică activă din rîndurile claselor dominante (burghezia liberală, intelectuali, funcționari din aparatul de stat etc.). — Nota trad.

în blocul general al tuturor partidelor de stînga să se acorde cadeților cel mult 2—3 locuri.

Aceasta este sentința. Să vedem motivarea ei.

„În centrul discuției se află, fără îndoială, problema dacă la Petersburg există sau nu un pericol ultrareacționar“.

Inexact. Cînd vă apucați să judecați social-democrația bolșevică într-un articol de fond al unui ziar politic, sînteți *obligați* să cunoașteți această social-democrație. Voi înșivă spuneți în același articol de fond: „discuția care s-a încins în momentul de față în jurul rezoluțiilor conferinței (social-democrate) prezintă, incontestabil, un interes general“. Cine vrea să participe la o discuție publică de interes general și vădește din capul locului o totală necunoaștere a „problemei centrale“ în discuție riscă să fie gratificat cu un epitet nu prea măgulitor...

În toate declarațiile sale politice, social-democrația revoluționară a explicat și a subliniat de repetate ori că problema așa-zisului pericol ultrareacționar *nu* poate fi considerată drept „problema centrală“ a discuțiilor în jurul tacticii electorale.

De ce? Pentru că tactica electorală a partidului muncitoresc nu trebuie să fie decît o *aplicare* la un caz particular a *principiilor generale* ale tacticii socialiste a proletariatului. Alegerile reprezintă numai unul — și (mai ales într-o epocă revoluționară) nici pe departe cel mai important, cel mai esențial — dintre domeniile în care proletariatul socialist își desfășoară lupta pentru libertate și pentru desființarea oricărei exploatări. În afară de lupta prin intermediul buletinelor de vot, mai există — și se întetește *inevitabil* în epocile revoluționare — o luptă de alt gen. Pe aceasta din urmă înclină s-o uite așa-ziii intelectuali culți, la care simpatia față de libertate nu e decît o vorbă goală. Pe ea înclină s-o uite micii proprietari, care stau la o parte de lupta extrem de îndrjită, dusă zi de zi împotriva capitalului și a slugilor lui. Proletariatul însă nu uită această luptă.

De aceea pentru proletariatul conștient tactica electorală nu poate fi decît o adaptare a tacticii lui generale la condițiile unei lupte cu caracter aparte, și anume ale luptei electorale, și în nici un caz nu poate să însemne o schim-

bare a principiilor acestei tactici, o deplasare a „centrului“ ei.

Principiile tacticii socialiste în timpul revoluției cer ca clasa înaintată, proletariatul, să meargă în fruntea revoluției populare (revoluția care are loc acum în Rusia este o revoluție burgheză în sensul că cucerirea întregii libertăți și a întregului pământ pentru popor nu ne va izbăvi de dominația burgheziei; este clar că acest caracter social-economic al acestei revoluții nu o împiedică să fie o revoluție populară). De aceea clasa înaintată trebuie să dezvăluie neîncetat, în fața tuturor maselor, caracterul iluzoriu al oricăror speranțe în tratative și înțelegeri cu vechea putere în general, într-o înțelegere între moșieri și țărani în problema pământului în special. Clasa înaintată trebuie să urmeze în mod de sine stătător calea luptei intransigente, sprijinind numai pe cei care luptă cu adevărat și numai în măsura în care luptă.

Acestea sînt principiile tacticii socialiste, care obligă partidul muncitoresc să-și păstreze, de regulă, caracterul de partid de clasă, de sine stătător, să nu colaboreze și să nu încheie acorduri decît cu burghezia revoluționară și numai cu titlu de excepție.

Liberalii nu înțeleg aceste principii ale tacticii social-democrate. Lor le este străină ideea luptei de clasă, ei nu admit ca tratativelor și compromisurilor să le fie opusă revoluția populară. Social-democrații însă, *toți* social-democrații, și bolșevicii și chiar menșevicii, admit principiile acestei tactici. Domnii trudovici care se apucă să editeze un organ politic fără a cunoaște problemele elementare ale tacticii actuale a socialismului se pot documenta asupra lor citind, de pildă, platforma electorală a partidului social-democrat, — platformă elaborată de menșevici, care au majoritatea în Comitetul Central.

„Cetățeni — se spune în această platformă —, trebuie să alegem în Dună oameni care vor nu numai libertate pentru Rusia, ci care se străduiesc să ajute revoluția populară să cucerească această libertate... Majoritatea din Duma întii, condusă de partidul «libertății poporului», nădăjduia să obțină libertate și pământ prin tratative pașnice cu guvernul... Cetățeni, alegeți deci luptători ai revoluției, care împreună cu voi vor continua marea operă începută în ianuarie, octombrie și decembrie anul trecut (1905)“.

În „centrul discuției“, din care trudovicii noștri n-au înțeles nimic, se află întrebarea dacă *din acest punct de vedere* sînt în principiu admisibile acordurile cu cadeții. La această întrebare, conferința social-democrată din Petersburg, însușindu-și părerea celor 14 delegați la Conferința generală (a P.M.S.D.R.), a dat un răspuns negativ. Acordurile cu partidul compromisurilor și al tratativelor cu vechea putere sînt inadmisibile. Cadeții nu pot fi aliați într-o „revoluție populară“. Alăturarea lor la tabăra „luptătorilor revoluției“ nu-i întărește pe aceștia, ci-i slăbește, pentru că activitatea revoluționarilor este frînată de cadeți, care se pronunță acum fățiș împotriva luptei, împotriva oricăror lozinci revoluționare.

Neobservînd această atitudine *principială* a social-democrației bolșevice față de cadeți, judecătorii noștri nu l-au observat pe „elefant“.

Acești trudovici se află pe de-a-ntregul sub influența ideologică a burgheziei liberale. Pentru ei, alegerile au pus în umbră totul; interesul pentru rezultatele alegerilor a pus în umbră necesitatea lămuririi *maselor* în cursul campaniei electorale. Ei nu înțeleg că claritatea și lipsa de echivoc a agitației electorale sînt deosebit de importante pentru un social-democrat consecvent, care nu-și va părăsi poziția revoluționară chiar dacă va fi momit cu perspectiva obținerii unui locșor în Dumă, chiar dacă va fi amenințat cu perspectiva de a nu obține în capitală nici un mandat în Dumă. Trudovicii însă au uitat toate principiile, au uitat toate sarcinile fundamentale ale revoluției, lăsîndu-se influențați de zarva liberală: ei nu văd nimic, nu înțeleg nimic, nu se preocupă de nimic și nu fac decît să bolborosească: „un loc, două locuri, trei locuri!“

„...Problema centrală... e dacă există sau nu la Petersburg un pericol ultrareacționar...“

După părerea voastră, așadar, pericolul ultrareacționar se reduce la pericolul unei victorii a ultrareacționarilor în niște alegeri falsificate de guvern! Ei bine, domnilor, trebuie să înțelegeți că, punînd *astfel* problema, e ca și cum ați spune că guvernul a și învins definitiv și că cauza libertății,

despre care flecăriți mereu, e definitiv pierdută ! Voi nu vedeți și mai împiedicați și masele populare să vadă pericolul ultrareacționar *real*, care își găsește expresia nu în rezultatele votării, ci în stabilirea condițiilor în care se efectuează votarea (lămuririle date de senat și iminenta abrogare a legii electorale din 11 decembrie), în anularea rezultatelor votării (dizolvarea Dumei). Vă situați în întregime pe punctul de vedere vulgar al liberalilor, limitându-vă năzuințele — și năzuințele maselor populare derutate de voi — la cadrul luptei duse pe terenul unei legi care a fost și continuă să fie falsificată. Voi nu vedeți că există un pericol ultrareacționar sub forma unei eventuale arestări a tuturor delegaților. Voi scăpați din vedere ceea ce depinde în întregime de voi, ceea ce reprezintă în orice caz un câștig trainic și esențial pentru revoluție, și anume dezvoltarea conștiinței revoluționare a maselor printr-o agitație pe deplin consecventă. Pe cînd ceea ce vreți să obțineți cu orice preț depinde de mașinațiile lui Stolîpin, de eventuale noi interpretări date de senat, de o nouă încălcare polițienească a legii electorale. Aceasta înseamnă că voi luptați împotriva „pericolului ultrareacționar“ la fel cum luptă republicanii burghezi din Franța împotriva pericolului monarhist, și anume întărind în cadrul republicii instituțiile monarhiste și constituția monarhistă. Căci, sădind în popor ideea că pericolul ultrareacționar constă în pericolul unui vot în favoarea ultrareacționarilor, nu faceți decît să întăriți în rîndurile maselor celor mai înapoiate necunoașterea totală a izvorului real și a caracterului real al pericolului ultrareacționar.

Dar să mergem mai departe. Să presupunem că senatul nu va mai da alte lămuriri în ceea ce privește alegerile și delegații. Să vedem care partide au șanse să învingă în alegerile de la Petersburg în condițiile actualului sistem electoral.

Trudovicii nu pot contesta că partidele de dreapta sînt serios compromise, că „Uniunea 17 octombrie“ suferă înfrîngerii care de care mai rușinoase, că „în ultimul timp octombriștii au amuțit cu totul, năuciți de grelele lovituri primite dinspre stînga“, că „societatea s-a radicalizat“.

Dar... — de mult a tradus Șcedrin, într-o limbă pe înțelesul tuturor, acest „dar“ al liberalului rus : urechile nu cresc mai sus de frunte ! —, *dar* există „greutăți tehnice“, „poșta nu expediază publicațiile“, „nu se dau buletine“, ne stînjenesc „restricțiile polițienești“...

Iată mentalitatea intelectualului rus : în vorbe e un radical curajos, dar în fapt nu e decît o licheluță de cinovnic.

Drept mijloc împotriva restricțiilor polițienești trebuie să servească blocurile cu cadeții ! Dar de ce nu cu octombriștii, care „vor“ și ei o constituție și sînt la adăpost de orice „restricții“ ? E, într-adevăr, o logică politică specifică Rusiei : acorduri electorale ca mijloc de luptă împotriva refuzului poștei de a expedia publicațiile, împotriva refuzului de a elibera buletine de vot... Împotriva cui luptați, domnilor ?

— Împotriva „legilor“ pe baza cărora se comit abuzuri polițienești, iar anumite partide sînt declarate „ilegale“ și nu li se eliberează buletine de vot. — Și cum luptați ?

— Bineînțeles că printr-un acord cu partidul care ori va primi buletine de vot de la partidul înnoirii pașnice, ori va cădea la învoială cu Stolîpin înainte de convocarea Dumei, ori va rămîne și el fără buletine !

Cinovnicul rus (care la 20 de ani e radical, la 30 liberal, iar la 40 cinovnic pur și simplu) s-a obișnuit să facă pe liberalul între patru pereți și să amenințe cu pumnul în buzunar. Și în campania electorală el se comportă ca un om care amenință cu pumnul în buzunar. N-ar fi oare cazul să înrîurim masele ? Fleacuri ! Nu vezi că poșta nu expediază publicațiile noastre ?

N-ar trebui oare să edităm și să răspîndim publicațiile fără să recurgem la „poștă“ și la alte instituții similare ?

— Fleacuri ! Astea-s vechi iluzii revoluționare, care nu corespund unei „largi“ activități constituționale. Activitatea constituțională largă constă în a păcăli autoritățile : „ele“ mă vor căuta printre social-democrați sau printre socialiștii-revoluționari, în timp ce eu mă voi strecura pe lista cadetă în așa fel ca să nu mă dibuiască ! Guvernul mă va căuta în tabăra revoluționară, iar eu voi păcăli și guvernul și tabăra revoluționară, trecînd în „blocul opoziționist“. Sînt șiret, nu glumă !

— Dar ce te faci, o, stimabile om politic, dacă, procedînd astfel, vei păcăli și masele, care nu vor mai face nici o deosebire între d-ta și „opozitia“ prea-supușilor liberali ?

— Fleacuri ! Care mase, ce mase... la nevoie, o să dăm un loc curiei muncitorești... Și apoi, dintr-un anumit punct de vedere sîntem cu toții pentru libertate... revoluția a devenit o revoluție națională... cadeții sînt și ei hotărîți să lupte în felul lor...

Se pune întrebarea : în afară de considerentele de ordin polițienesc, mai au oare trudovicii noștri și considerente de ordin politic ? Da, au. Ei spun că nu trebuie să ne luăm după alegătorul energetic și activ, ci după alegătorul somnolent sau intimidat, care stă acasă. Ascultați ce spune acest ziar „de stînga“ :

„După starea de spirit care domnește la mitinguri nu ne putem face o idee despre starea de spirit a întregii mase a alegătorilor... La mitinguri nu participă decît $\frac{1}{10}$ din numărul total al alegătorilor — firește, oamenii cei mai energici, cei mai vioi și mai activi“.

Iată, într-adevăr, un motiv suficient ca să te tîrăști în coada alegătorilor cadeți, alegătorii cei mai puțin energici, cei mai pasivi și mai inerti ! Asta e tragedia radicalului rus : zeci de ani a oftat după mitinguri, după libertate, a dorit cu ardoare (în vorbe) libertatea, dar cînd a venit la miting și a văzut că starea de spirit e mai radicală decît a lui, a început să dea înapoi : „e greu să-ți faci o idee“, „nu participă decît $\frac{1}{10}$ “, „fiți cu băgare de seamă, domnilor !“. Întocmai ca înflăcăratul erou turghenievian care a fugit de Asea și pe care Cernîșevski l-a caracterizat astfel : „Rusul la rendez-vous“.

Și mai pretindeți că sînteți partizani ai maselor muncitoare ! N-aveți ce căuta la un rendez-vous cu revoluția, — mai bine stați acasă ; acolo veți avea mai puțină bătaie de cap și nu va trebui să aveți de-a face cu acești primejdioși „oameni mai energici, mai vioi și mai activi“. Vouă vă convine mai bine să aveți de-a face cu somnolenții filistini !

Sau poate că acum, din acest exemplu mult prea simplu, veți înțelege în sfîrșit care e „miezul discuției“ în jurul acordului cu cadeții ?

Miezul acestei discuții, onorabile, constă tocmai în aceea că noi vrem să-l scuturăm pe filistin și să facem din el un cetățean. În acest scop însă, trebuie să-l *silim să aleagă* între politica filistină a cadetului, care se ploconește în fața „constituției” (cu iertăciune fie zis), și politica revoluționară a proletariatului socialist.

„Un bloc al tuturor partidelor de stînga” înseamnă *disolvarea* celor „zece la sută de alegători dintre cei mai energici, mai vioi și mai activi” în masa alegătorilor indiferenți, indolenți, somnolenți, înseamnă *subordonarea* celor care vor să lupte (și sînt în stare să antreneze *masele* în momentul hotărîtor) față de cei care, fără pic de jenă, vor să facă pe loialii, cum au făcut cadeții în Duma întîi, vor să se tocmească cu Stolîpin și să treacă în mod josnic de partea lui, cum a făcut cadetul Lvov.

Reacțiunea vă atacă, ea a și răpit poporului mai mult de o treime din cuceririle dobîndite în octombrie și amenință să-i răpească și celelalte două treimi. Iar voi vă dați aere de oameni de ordine și vă apărați făcînd apel la mentalitatea filistinului : nici un fel de ofensive, nici o revoluție, noi mergem în Dumă să facem legi, nu facem decît să *ne apărăm*, ne situăm pe teren legal !

Cînd veți înțelege, în sfîrșit, că cine se limitează la apărare se și recunoaște moralmente înfrînt ? Și sînteți într-adevăr moralmente înfrînți. Nici nu sînteți buni de altceva decît să votați cu cadeții.

„Să-l *silim* pe filistin să aleagă”, am spus noi. Da, *să-l silim*. Nici un partid socialist din lume n-a fost în stare să smulgă masele de sub influența partidelor burgheze liberale sau radicale — care contează pe mentalitatea filistinului — fără o anumită scuturătură, fără oarecare împotrivire, fără riscul *primei* experiențe : cine apără *în fapt* libertatea, cadeții sau noi ?

Dacă se încheie un acord cu cadeții, filistinul *nu* mai trebuie să-și dea răspuns la această întrebare. În locul lui au dat răspuns politicienii din tabăra flecarilor radicali și a oportuniștilor social-democrați, și anume au răspuns înhăitîndu-se cu cadeții. Filistinul s-a radicalizat (nu din vina noastră, nu datorită propagandei noastre *de partid*, ci datorită zelului lui Stolîpin), filistinul s-a radicalizat, și

asta e de ajuns pentru noi. Dacă s-a radicalizat, înseamnă că va fi pentru „un bloc al tuturor partidelor de stînga” ! Pentru un asemenea bloc va fi *întreaga* masă filistină, și nu numai cei zece la sută de alegători neastîmpărați, pardon, vreau să spun activi. Atît întrunirile electorale cît și întreaga linie politică trebuie să fie adaptate la mentalitatea filistinului speriat, *iată ce înseamnă în realitate un bloc cu cadeții.*

Noi însă spunem : nu numai în manifeste și platforme, nu numai în rezoluții și cuvîntări, ci în întreaga politică și în întreaga campanie electorală trebuie să tindem să scoatem în evidență *opozitia* dintre filistinul speriat și luptătorul hotărît. Această opoziție poate fi scoasă în evidență *numai* opunînd una altelea *două* liste *diferite* : lista cadetă și cea social-democrată. În capitală, a cărei presă este difuzată în întreaga Rusie, în capitală, unde se află conducerile centrale ale tuturor partidelor, în capitală, care conduce din punct de vedere ideologic și politic întreaga țară, este de o mie de ori mai important să promovăm o politică demnă de luptătorii din octombrie, care au smuls o fărîmă de libertate, să promovăm o politică demnă de proletariat, și nu o politică de placiditate filistină.

Cuvintele noastre cu privire la necesitatea de a înțelege greșelile „pașnicei” Dume cadete, cu privire la necesitatea de a face un pas înainte vor rămîne vorbe goale dacă noi *înșine* nu vom face *un pas înainte* împotriva acestei idei filistine, oblomoviste : „un bloc al tuturor partidelor de stînga”. Îndemnurile noastre de a se merge *înainte* vor suna fals și nu vor înflăcăra inimile luptătorilor poporului dacă în capitală, în văzul tuturor popoarelor din Rusia, noi *înșine*, „conducătorii”, „capii”, vom bate *pasul pe loc* : de braț cu aceiași cadeți, pe baza unei „*amiabile*” împărțiri a mandatelor, în bună înțelegere, cu toții laolaltă, uniți cu toții, toți pentru libertate... Ce mai încoace-încolo ? Și ce-i dacă menșevicul Ivan Ivanîci l-a făcut cîndva gînsac pe cadetul Ivan Nikiforîci ?

„...La mitinguri nu participă decît $\frac{1}{10}$ din numărul total al alegătorilor...” Bine, domnule radical. De astă dată, în mod excepțional, vă credem pe cuvînt ; vă facem această concesie pentru că... argumentați atît de stîngaci.

O zecime din numărul total al alegătorilor înseamnă 13 000 din 130 000 de alegători cîți sînt în tot Petersburgul. Acești 13 000 de alegători dintre cei mai energici, mai vioi și mai activi se orientează spre partidele situate la stînga cadeților. Se pune întrebarea : poate oare un om cu judecată sănătoasă să afirme că energicii participanți la mitinguri *nu sînt urmași* de un anumit număr de alegători mai puțini energici, care nu frecventează mitingurile ? Oricine va înțelege că acest lucru *nu e* de crezut, că într-un oraș cu un milion și jumătate de locuitori există, chiar dacă facem abstracție de ziare și adunări, mii de alte căi și canale prin care starea de spirit a elementelor înaintate se infiltrează în întreaga masă. Oricine înțelege — și toate alegerile din toate țările confirmă — că fiecare alegător energic care participă la mitinguri este urmat nu de unul, ci de cîțiva alegători care nu frecventează mitingurile.

În alegerile trecute, din cei 150 000 de alegători înscriși la Petersburg au votat 60 000. Dintre aceștia circa 40 000 au votat pentru cadeți și circa 20 000 au votat, în tot Petersburgul, pentru partidele de dreapta. Chiar de la radicalul nostru, care nu vrea să fie „optimist“... (doamne ferește ! radicalii noștri vor să fie oameni „solizi“, ...în felul radicalilor germani de prin 1840—1850)..., chiar de la radicalul nostru am auzit că octombriștii au amuțit cu totul, iar noi știm că și *faptele* denotă că sînt complet înfrinți. Acum auzim că există 13 000 de alegători energici, care se orientează spre partidele situate la stînga cadeților. Gîndiți-vă că raportul dintre aceste cifre variază simțitor în unele circumscripții. Gîndiți-vă cîți votanți îl urmează de obicei pe alegătorul care participă la mitinguri.

Toate acestea arată clar că pericolul unui vot în favoarea ultrareacționarilor la Petersburg, în sensul că cei de dreapta ar putea să fie aleși în Dumă din cauza fărîmării voturilor cadete și socialiste, este *o poveste pentru copii*. Într-adevăr, pentru ca la Petersburg să fie aleși în Dumă cei de dreapta, este necesar ca *în majoritatea* circumscripțiilor să se producă nu numai o fărîmîtare a voturilor în general, ci să se fărîmîteze în așa fel încît și cadeții, și socialiștii, luați separat, să obțină mai puține voturi

decît lista ultrareacționarilor. Asta este o absurditate vădită.

De aceea declarăm fără ezitare : dacă pericolul ultrareacționar nu se va manifesta sub aspect *extra-„constituțional“* (și tocmai aprecierea *acestui* aspect constituie centrul de greutate al deosebirii dintre tactica cadetilor și cea a socialiștilor), fărămișarea voturilor cadete și socialiste *nu poate* să ducă la o victorie a partidelor de dreapta la Petersburg.

Primejdia unei *victorii* electorale a ultrareacționarilor la Petersburg este o minciună pe care cadeții, „radicalii“ și diferiții oportuniști o folosesc pentru a *înșela* *poporul* și care servește interesele *filistinismului* în politică. Gogorița *acestui* pericol ultrareacționar servește *în fapt* interesele cadetilor, ajutîndu-i să se apere împotriva *pericolului de stînga*, servește la *îndobitocirea* maselor, care nu sînt silite ca prin votul lor să facă distincție între burghezul cadet care „face legi“ și socialistul care duce la luptă *poporul*.

De aceea, cînd liberalii, trudovicii și oportuniștii social-democrați ne strigă în cor : sînteți izolați ! —, noi răspundem calm : sîntem foarte bucuroși că ne-am izolat de minciună. Sîntem foarte bucuroși că ne-am izolat de ticăloșie. Căci a sprijini la Petersburg — după 9 ianuarie 1905, după octombrie 1905 —, în fața unei mase de 130 000 de alegători, alegerea în Dumă a unor oameni de teapa lui Kutler, Nabokov, Struve & Co. este fără doar și poate o ticăloșie.

Trudovicilor și oportuniștilor social-democrați, care au și început să jubileze pe tema că ei și nu bolșevicii vor fi aleși în Dumă cu ajutorul cadetilor, le prezicem că, dacă Duma a doua va avea o majoritate cadetă, ei, trudovicii și oportuniștii social-democrați, vor trebui să *roșească de rușine* că au contribuit la victoria electorală a cadetilor. De astă dată ei vor fi *direct* răspunzători pentru acest lucru. Iar în Duma a doua cadeții vor evolua atît de mult spre dreapta (asta se vede din întreaga lor comportare și din întreaga lor literatură politică din ultimul an), încît pînă și oportuniștii cei mai înrăiți vor fi nevoiți să ia atitudine împotriva lor. În Duma întîi, cadetul Lvov a făcut o cotitură spre partidul înnoirii pașnice și a aprobat măsura ultrareacționară a dizolvării Dumei. În Duma a doua (dacă is-

toria nu ne va aduce o schimbare radicală, care va mătura toate micile compromisuri cu cadeții și chiar pe cadeții înșiși), în Duma a doua Lvovii cadeți își vor da arama pe față nu la sfârșit, ci la început.

Primiți, deci, domnilor, mandate parlamentare din mâinile cadeților! Nu vă invidiem. Noi ne vom mulțumi să punem în gardă masa muncitorească și masa mic-burgheză din capitală. Ne vom mulțumi s-o ajutăm — nu numai cu cuvântul, ci și prin intermediul alegerilor — să vadă *prăpastia* care există între cadeți și socialiști.

Fiecare cu ale lui — „sînt mulți dispuși să încurce aceste două meșteșuguri; noi nu sîntem din tagma lor“¹⁴⁵.

„Iar ei — spune autorul articolului de fond din „Rodnaia Zemlea“ vorbind despre bolșevici — vor fi în prezent și mai izolați decît pînă acum, deoarece foștii boicotiști, socialiștii-revoluționari, nu numai că participă acum la alegeri, ci și acceptă încheierea unui bloc cu cadeții“.

Iată ceva nou și interesant. Am mai spus cîndva că socialiștii-revoluționari se comportă în întreaga problemă a acordurilor electorale nu ca un partid politic, ci ca o clică de intelectuali, căci n-am văzut ca *organizațiile* lor să fi adoptat în această problemă o atitudine politică deschisă. Iar acum, dacă ziarul la care colaborează d-l Tan nu spune pur și simplu un neadevăr și nu repetă un zvon necontrolat, vom merge mai departe și vom conchide că în problema acordurilor electorale socialiștii-revoluționari dau dovadă de *lipsă de onestitate politică*, sau, în orice caz, de o nestatornicie care implică fără doar și poate un mare risc politic.

Toată lumea știe că conferința organizației social-democrate din Petersburg s-a pronunțat împotriva unui bloc cu cadeții și a propus trudovicilor și socialiștilor-revoluționari un acord electoral îndreptat *împotriva cadeților*. Rezoluția noastră a fost publicată în toate ziarele.

Între Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. și instituțiile corespunzătoare ale socialiștilor-revoluționari și ale comitetului Grupului trudovic *au și avut loc* tratative. Divergențe s-au ivit numai în ceea ce privește numărul mandatelor și condiția pusă de noi ca „socialiștii populiști“ să nu fie admiși să participe la acest acord. Dacă, *cu toate*

acestea, începînd tratative cu noi după ce am declarat că sîntem ferm hotărîți să luptăm la Petersburg împotriva cadeților, socialiștii-revoluționari au început sau au continuat să trateze cu cadeții încheierea unui bloc, este evident că socialiștii-revoluționari au dat dovadă de lipsă de onestitate politică.

Noi spunem deschis : pornim la luptă împotriva cadeților. Cine merge cu noi ?

Iar socialiștii-revoluționari duc tratative și cu noi, și cu cadeții !

Repetăm : nu știm dacă afirmația făcută de autorul articolului de fond din „Rodnaia Zemlea” corespunde realității. Dar nu putem lăsa nerelevantă afirmația categorică a unui organ la care colaborează d-l Tan, membru în comitetul de organizare al partidului socialist-populist. Despre existența unui bloc între socialiștii-revoluționari și socialiștii-populiști știm și din ziare, și din comunicările pe care ni le-au făcut socialiștii-revoluționari în cursul tratativelor duse cu noi (deși condițiile acestui bloc și adevărul lui caracter nu ne sînt cunoscute : ei duc și aici un joc de culise).

De aceea socotim de datoria noastră să punem problema în mod public și deschis, pentru ca toată lumea să știe cum se comportă cutare sau cutare partid politic. Pînă acum raportul dintre partide putea fi apreciat la noi numai după programele și publicațiile lor, dar, în ultimă analiză, acestea nu sînt decît cuvinte. Duma întîi ne-a oferit posibilitatea să apreciem unele partide în lumina activității lor. Acum trebuie să folosim și vom folosi neapărat și alegerile pentru a lămuri pe deplin masele asupra caracterului real al diferitelor partide.

Că socialiștii-revoluționari ascund ceva din relațiile lor cu socialiștii-populiști, acesta este un lucru care ține acum de domeniul faptelor politice. Că în realitate socialiștii-revoluționari se tîrăsc în coada partidului oportunist care s-a rupt de ei, este iarăși un fapt cert. În fapt, așadar, sub aspectul independenței și al fermității revoluționare, socialiștii-revoluționari stau în realitate mult mai prost decît par. Iar dacă vor încheia un bloc cu cadeții — și încă de dragul unui mandat pentru socialiștii-populiști, și nu

pentru ei —, vom avea un excelent material de agitație pentru a explica muncitorilor din Petersburg teza marxistă cu privire la totala nestatornicie și la aparența înșelătoare a partidelor mic-burgheze (fie ele și revoluționare).

Noi considerăm că un social-democrat este dator „să se izoleze“ de *astfel* de partide, și aceasta este pentru el nu numai o chestiune de onoare, ci și singura politică bine calculată. La noi însă calculul nu se face din punctul de vedere al mandatelor în Dumă, ci din punctul de vedere al *întregii* mișcări muncitorești în ansamblu, din punctul de vedere al intereselor fundamentale ale socialismului.

Dar să revenim la „Rodnaia Zemlea“. Cît de ușuratică este atitudinea acestui ziar, se vede din următorul pasaj :

„În general, hotărârile conferinței bolșevicilor par a fi fost luate în pripă și fără o matură chibzuință. Într-adevăr, cu ce sînt trudovicii mai buni decît socialiștii-populiști ?“

Acest „într-adevăr“ este o perlă fără seamăn. Autorul e de o ignoranță politică atît de crasă încît nici nu observă că umblă gol-goluț, ca un sălbatic din Australia. Și este unul dintre oamenii politici culți ai micii burghezii !

Vrînd-nevrînd trebuie să ne facem „blestemata datorie“ de publicist : să rumegăm încă o dată lucruri arhicunoscute și să explicăm adevăruri elementare.

Trudovicii — adică *Comitetul* Grupului trudovic, căruia i s-a adresat conferința social-democrată din Petersburg — și socialiștii-populiști provin din Grupul trudovic din Duma întîi. În acest Grup trudovic existau două aripi : aripa oportunistă și cea revoluționară. Deosebirea dintre ele și-a găsit cea mai pregnantă expresie în deosebirea dintre cele două proiecte agrare prezentate de Grupul trudovic : proiectul celor 104 și proiectul celor 33.

Aceste proiecte au următoarele elemente comune : 1) ambele se pronunță pentru trecerea pămîntului moșieresc în mîinile țăranilor ; 2) ambele sînt pe de-a-ntregul pătrunse de spiritul utopiei mic-burgheze a „egalizării“ micilor producători (cel puțin sub un anumit raport) într-o societate bazată pe producția de mărfuri.

Deosebirea dintre aceste proiecte constă în aceea că primul e pătruns de *teama* micului proprietar de a săvîrși o

schimbare prea radicală, de a antrena în mișcare mase prea largi și prea sărace ale poporului. Acest „spirit“ al proiectului celor 104 a fost foarte bine exprimat de d-l Peșehonov, unul dintre autorii acestui proiect și unul dintre liderii socialiștilor-populiști, care s-a referit la declarația făcută în Dumă de „țărani înstăriți“ : „Noi am fost trimiși aici să obținem pământ, iar nu să dăm“. Aceasta înseamnă că, pe lângă utopia egalizării mic-burgheze, la această aripă a trudovicilor găsim clar exprimate interesele înguste ale părții mai înstărite a țăranimii, care se teme ca nu cumva să fie nevoită „să dea“ (în ipoteza unei „egalizări“ generale, cum își imaginează micul burghez socialismul). Să ia de la moșier, dar să nu dea proletarului — iată lozinca partidului țăranilor înstăriți.

Proiectul celor 33 prevede desființarea imediată și totală a proprietății private asupra pământului. Utopia „egalizării“ e prezentă și aici și în aceeași măsură, dar lipsește teama de „a da“. Aceasta este utopia micului burghez revoluționar, și nu a celui oportunist, utopia țăranului ruinat, și nu a celui înstărit, este visul de a fericii pe toți, inclusiv proletarii, prin intermediul egalizării, și nu visul de a se pricopsi de la moșier în dauna proletarului. Aici nu găsim teama de a atrage în mișcare masele cele mai largi și cele mai sărace, ci dorința de a le atrage în luptă (dorință neînsoțită însă de priceperea și de competența necesară) *.

După dizolvarea Dumei, această deosebire dintre cele două curente din rîndurile trudovicilor a dus la formarea a două organizații politice diferite : Comitetul Grupului trudovic și partidul socialiștilor-populiști. Prima organizație și-a câștigat un loc de cinste în istoria revoluției ruse prin apelurile lansate în iulie¹⁴⁷. Pînă în prezent, pe cît cunoaște opinia publică, ea nu și-a pătat încă acest bun renume, nu s-a dezis nicăieri de aceste apeluri, nu s-a alăturat corului plîngăreților, înăcrișilor și renegaților.

Cealaltă organizație însă a folosit tocmai perioada dizolvării Dumei pentru a se legaliza în condițiile regimului stolpînist, pentru „a beșteli“ în presa legală, adică în presa

* La adresa acestor revoluționari mic-burghezi, ca și a altora, am putea spune ceea ce un poet anarhist a spus la adresa noastră : „De distrus vom distruge împreună, de construit însă — nu“¹⁴⁸.

ferită de critica stîngii, apelurile menționate mai sus, pentru a recomanda poporului să nu se atingă „deocamdată” de anumite instituții ale vechii puteri și așa mai departe. Conferința organizației social-democrate din Petersburg s-a exprimat, așadar, în termeni mult prea blînzi la adresa acestui partid spunînd că „are o atitudine evazivă în problemele fundamentale ale luptei extraparlamentare”.

Prin urmare, pînă acum *faptele* politice au arătat în chip vădit că partidele mic-burgheze sau trudovice s-au împărțit în partide ale micului burghez revoluționar (socialiștii-revoluționari și Grupul trudovic) și partidul micului burghez oportunist (socialiștii-populiști). Dat fiind că pentru social-democrați campania electorală este unul dintre mijloacele de luminare politică a maselor, noi, delimitînd primele două partide trudovice de cel de-al treilea, *l-am silit* și aici pe filistin să *se gîndească* la cauzele acestei împărțiri. Iar după ce se va gîndi și își va da seama despre ce este vorba, filistinul va face o alegere *conștientă*.

În încheiere trebuie să remarcăm că naivul și ignorantul autor al articolului de fond din „Rodnaia Zemlea” se lansează totodată într-o serie de sofisme amuzante, menite să-i justifice poziția. Socotim că n-ar fi inutil să examinăm unul din aceste sofisme, anume formulat în așa fel încît să-l satisfacă pe filistin :

„Chiar dacă nu există un pericol ultrareacționar, bolșevicii tot nu au dreptate. Căci în acest caz nu este nevoie de un bloc cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii, iar partidul social-democrat se poate prezenta în alegeri, cu mult folos pentru puritatea conținutului său de clasă, pe poziții întru totul de sine stătătoare”.

Da grozavi mai sîntem, își zise acest radical, pînă și în problema purității conținutului de clasă sîntem în stare să dăm o părere !

Da, ziaristul de astăzi „e în stare” să-și dea părerea în orice problemă, dar e departe de a înțelege lucrurile și nu posedă cunoștințele necesare în acest scop. Nu e adevărat că necesitatea de a păstra puritatea poziției de clasă ar exclude orice acorduri. A gîndi astfel înseamnă a duce la absurd concepțiile marxismului, a le transforma într-o caricatură. Tot atît de neadevărată e afirmația că, dacă nu

există un pericol ultrareacționar, cade necesitatea unui bloc cu socialiștii-revoluționari.

Regula generală este că partidul muncitoresc social-democrat trebuie să păstreze în campania electorală o poziție întru totul de sine stătătoare. Excepții însă trebuie să admită orice partid viu, de masă, dar numai în limite raționale și strict determinate. În epoca revoluției burgheze, *toți* social-democrații au admis acorduri politice cu burghezia *revoluționară*: și atunci când au colaborat laolaltă în Sovietele de deputați ai muncitorilor, țăranilor, soldaților și feroviarilor etc., și atunci când au semnat cunoscutul manifest al Sovietelor de deputați ai muncitorilor (decembrie 1905)¹⁴⁸ sau apelurile din iulie (1906). Autorul articolului de fond din „Rodnaia Zemlea” pare a nu cunoaște faptele cele mai notorii referitoare la rolul diferitelor partide în revoluția rusă. Social-democrația revoluționară respinge acordurile neprincipiale, acordurile dăunătoare și inutile, dar nici nu se gîndește să-și lege mîinile în general și pentru toate cazurile. Asta ar fi o copilărie. Platforma celor 14 delegați la Conferința generală a social-democrației din Rusia constituie o dovadă concludentă în această privință*.

Apoi, „necesitatea” încheierii unui acord cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii la Petersburg decurge din existența pericolului *cadet*. Dacă autorul articolului de fond din „Rodnaia Zemlea” ar cunoaște problema despre care s-a apucat să scrie, ar ști că chiar și printre social-democrații care se pronunță pentru acorduri cu cadeții există organizații foarte influente (de pildă Bundul) care recunosc necesitatea încheierii unui bloc cu burghezia revoluționară în cazul când există un pericol *cadet*, dar nu există unul ultrareacționar. La Petersburg ar fi posibilă nu numai desfășurarea campaniei electorale în spiritul educării revoluționare și socialiste a maselor (ceea ce noi, social-democrații, vom obține în orice caz), ci și o *victorie* asupra cadeților, dacă nu ar trăda social-democrații menșevici, dacă *toți* trudovicii revoluționari ar urma pe *toți* socialiștii. Și din moment ce participăm la campania electorală, nu avem dreptul să lăsăm să ne scape nici o șansă de victorie, cu condiția să nu încălcăm principiile tacticii socialiste.

* Vezi volumul de față, pag. 107—109. — *Nota red.*

Faptul că la Petersburg se dă o luptă serioasă *numai* între cadeți și social-democrați *este învederat* de întrunirile electorale (același lucru se poate spune și despre Moscova, cu specificarea că și rezultatele *tuturor* anchetelor parțiale, de pildă ale anchetelor organizate de ziarul „Vek” și de sindicatul funcționarilor din industrie și comerț „Unire și Forță”, au adus o confirmare în acest sens) ¹⁴⁹.

Faptul că un acord cu cadeții înseamnă hegemonia ideologică-politică a cadeților asupra aliaților lor este confirmat atât de întreaga presă politică cât și de întregul caracter al tratativelor. Cadeții dictează condițiile. Ei definesc în auzul lumii *semnificația* acordurilor (amintiți-vă aprecierile lor la adresa menșevicilor și a socialiștilor-populiști: „partide socialiste moderate”, „bloc opoziționist”). Cadeților li se cere, ca maximum de concesie, împărțirea egală a mandatelor.

Și tot atât de neîndoielnic este că un acord între social-democrați și partidele democrat-revoluționare înseamnă hegemonia social-democrației asupra micii burghezii. Presa social-democrată și-a expus deschis, clar și cuprinzător *toate* opiniile, în timp ce socialiștii-revoluționari și Comitetul Grupului trudovic nici nu s-au pronunțat independent în problema acordurilor. Tonul îl dau social-democrații. Despre o ciuntire a concepțiilor lor socialiste, a punctului lor de vedere de clasă nu este și nici nu poate fi vorba. Nici în ceea ce privește împărțirea mandatelor nimeni nu se va gândi să le ofere partea mai mică. Campania lor în curia muncitorească se desfășoară incontestabil în mod de sine stătător și dovedește preponderența lor.

În aceste condiții ar fi pur și simplu ridicol să ne temem să ducem după noi, în lupta împotriva cadeților, aliați din rîndurile micii burghezii revoluționare. În aceste condiții am putea duce după noi chiar și pe socialiștii-populiști, dacă așa ar cere interesele cauzei. Principialitatea partidului nostru nu ar avea de suferit cîtuși de puțin de pe urma acestui lucru: linia rămîne aceeași, lupta împotriva principalului partid al conciliatorilor burghezi liberali este dusă de noi cu aceeași energie. Nici un om cu judecata sănătoasă nu va spune că noi am urmat pe socialiștii-populiști (dacă

le-am oferi lor, împreună cu socialiștii-revoluționari și cu Comitetul Grupului trudovic, două mandate din șase). Dimpotrivă, aceasta ar însemna *în fapt* că social-democrația desfășoară o campanie de sine stătătoare și că a reușit să rupă de cadeți una din anexele lor. Nu este oare clar că, dacă semicadeții acceptă să figureze pe lista noastră, mobilizarea lor împotriva cadeților nu numai că nu va contraveni sarcinilor luptei anticadete, ci, dimpotrivă, le va aduce un serviciu direct ?

Conferința organizației social-democrate din Petersburg a procedat just declarând *în mod deschis* și public că are o atitudine negativă față de socialiștii-populiști. Eram datori să punem în gardă pe trudovicii revoluționari împotriva unui *asemenea* partid pretins trudovic. Dacă trudovicii revoluționari se dovedesc a fi *dependenți* de partidul socialist-populist — care este formal constituit ca partid de sine stătător —, este necesar ca această dependență să fie adusă la cunoștința opiniei publice. Pentru noi este foarte important să scoatem la lumina zilei acest fapt, să-i silim pe ei să-l recunoască, să tragem din el *toate* concluziile în cadrul unei agitații largi în fața muncitorilor, în fața întregului popor.

Cît privește problema dacă în lupta împotriva cadeților la Petersburg vom avea ca aliați trudovici de o calitate mai bună sau mai proastă, noi o vom rezolva într-un mod pur practic. Linia principială am definit-o. La luptă vom merge *în orice caz* în mod de sine stătător. Răspunderea pentru trudovicii mai puțin siguri noi am refuzat deschis s-o luăm asupra noastră și am trecut-o asupra altora.

★

★

★

Cadeții de stînga de la „Tovariși“ au încercat să-i ia în zeflema pe bolșevici atunci cînd aceștia au declarat, încă în noiembrie, că la Petersburg sînt angajate în luptă principalele trei partide : ultrareacționarii, cadeții și social-democrații.

Rira bien qui rira le dernier (cine rîde la urmă rîde mai bine).

Previziunea noastră s-a adeverit.

La Petersburg vor fi *trei* liste de candidați în alegerile pentru Dumă : lista ultrareacționară, lista cadetă și cea social-democrată.

Alegeți, cetățeni !

*Publicat în ianuarie 1907,
la Petersburg, într-o broșură
apărută în editura „Novaia дума”*

Se tipărește după textul broșurii

CAMPANIA ELECTORALĂ A SOCIAL-DEMOCRAȚIEI LA PETERSBURG

Petersburg, 18 ianuarie 1907

La Petersburg, campania electorală e în toi. Se apropie momentul hotărîtor : în primul rînd, zilele acestea trebuie să se precizeze care este gruparea definitivă a partidelor în alegeri, cine cu cine merge, cine împotriva cui luptă. În al doilea rînd, înseși alegerile sînt foarte aproape.

Importanța alegerilor din capitală este imensă. Privirile întregii Rusii sînt ațintite acum asupra Petersburgului. Aici, la Petersburg, viața politică pulsează cel mai viu, guvernul este aici mai tare ca oriunde. Aici se află conducerile centrale ale tuturor partidelor, cele mai bune organe de presă de toate orientările și nuanțele, cei mai buni oratori la întrunirile electorale.

De pe acum se poate spune cu toată certitudinea că Petersburgul s-a dovedit a fi la înălțimea așteptărilor. Campania electorală de la Petersburg a dat și continuă să dea zi de zi un material politic-educativ extrem de abundent. Acest material trebuie studiat în modul cel mai temeinic. Trebuie să ne ocupăm în mod sistematic de strîngerea lui, să stabilim cu ajutorul lui cît mai limpede cu putință care sînt bazele *de clasă* ale celor mai diferite partide și să răspîndim în cele mai largi mase muncitorești, în satele cele mai îndepărtate aceste cunoștințe vii, nemijlocite, care interesează și preocupă toată lumea.

Să încercăm să începem aici strîngerea acestui material, firește, sub formă de conspect. Invităm pe cititor să arunce o privire retrospectivă, să examineze în ansamblu întreaga

desfășurare a campaniei electorale la Petersburg, pentru a-și face astfel o idee consecventă și ideologiceste fundamentată despre rolul social-democrației și pentru a nu se lăsa influențat de chestiunile mărunte ale zilei și de caleidoscopul zarvei politicianiste.

Etapa întâi. Social-democrații se pregătesc pe plan teoretic pentru alegeri. Cei mai de seamă reprezentanți ai aripii de dreapta și ai aripii de stînga își expun punctele de vedere. În rîndurile menșevicilor se înregistrează la început șovăieli pe toată linia : 1) Cerevanin se declară pentru acorduri cu cadeții. 2) Presa cadetă jubilează și răspîndește această știre în toate colțurile Rusiei. 3) Martov protestează în coloanele ziarului „Tovarișci” și se pronunță pentru liste *pur* social-democrate, reproșînd bolșevicilor (ziarul „Proletarii” nr. 1) pînă și faptul că recunosc în *general* admisibilitatea unor acorduri cu trudovicii împotriva cadeților. 4) Bolșevicii se pronunță pentru liste *pur* social-democrate, fără a exclude încheierea unor acorduri cu democrația revoluționară. 5) Plehanov ia atitudine în presa burgheză, pronunțîndu-se pentru încheierea unor blocuri cu cadeții. 6) În rîndurile menșevicilor se produc oscilări pe toată linia : Larin condamnă în termeni plini de indignare blocurile cu cadeții, considerîndu-le o rușine pentru social-democrați. Nik. I—ski admite blocurile cu cadeții, preferînd însă un bloc cu trudovicii împotriva cadeților. 7) Martov și ceilalți menșevici fac o întoarcere de 180° și trec cu toții de partea lui Plehanov.

La Conferința generală a P.M.S.D.R. se cristalizează două curente : menșevicii și bundiștii se declară pentru blocuri cu cadeții ; bolșevicii, polonezii și letonii se declară categoric împotriva, admițînd însă acorduri cu democrația revoluționară.

Etapa a doua. Presa dezbate ideea unui bloc cu cadeții. Plehanov merge pînă acolo încît începe să vorbească despre „o Dumă investită cu puteri depline”. Prin aceasta el a reușit să ducă la absurd menșevismul. Dorind să-i apropie pe menșevici de cadeți, Plehanov (datorită necunoașterii situației politice) obține un rezultat diametral opus, adică îi îndepărtează pe menșevici de cadeți. Pe de o parte, partidul cadeților respinge în mod oficial și solemn, ca

iluzie revoluționară, ideea unei „Dume învestite cu puteri depline“ și-l ia în zeflema pe Plehanov. Devine clar că cadeții vor și cer un bloc *ideologic*, vor și cer ca partidele de stînga să se supună conducerii cadeților, să accepte tactica conciliatoristă, antirevoluționară a cadeților. Pe de altă parte, zelul deplasat al lui Plehanov dezorganizează rîndurile menșevicilor : atît bundiștii cît și menșevicii caucazieni condamnă în mod public, prin presă, atitudinea lui Plehanov. Comitetul Central, în majoritate format din menșevici, tace jenat și dezorientat. Plehanov se vede izolat și pînă la urmă amuțește și el.

Etapă a treia. Începutul acțiunii de masă. Se țin întruniri electorale la Moscova și la Petersburg. Un suflu de aer proaspăt pătrunde din stradă în atmosfera îmbîcsită a politicianismului intelectualist. Din capul locului se vedește inexistența pericolului ultrareacționar : strada confirmă susținerile bolșevicilor, care afirmă că, făcînd zarvă în jurul pericolului ultrareacționar și încercînd astfel să înlătore pericolul care-i amenință dinspre stînga, cadeții îi duc de nas pe oportuniști. La întrunirile electorale din ambele capitale lupta se desfășoară în *fond* între cadeți și social-democrați, în special între cadeți și social-democrații bolșevici. Cadeții caută să tragă pe *toți* — strada, mulțimea, masele — spre dreapta, combătînd revendicările revoluționare și militînd, sub pretextul „căii parlamentare pașnice“, pentru un compromis cu reacțiunea. Social-democrații bolșevici cheamă masele la stînga, demascînd toată falsitatea basmelor despre calea pașnică, tot caracterul lor interesat, de clasă. Menșevicii se fîstîcesc (după cum recunoaște chiar presa cadetă, care e îndrăgostită de ei) ; pe cadeți ei îi critică timid, nu ca niște socialiști, ci ca niște cadeți de stînga, și tot atît de timid vorbesc ei despre necesitatea unui acord cu cadeții.

Etapă a patra. Se întrunește conferința organizației social-democrate din Petersburg. La această conferință, formată din reprezentanți aleși de toți membrii organizației social-democrate pe bază de discuții, adică pe baza consultării tuturor membrilor organizației asupra problemei acordurilor cu cadeții, bolșevicii au o precumpănire categorică, indiferent dacă voturile contestate de o parte sau de alta se socotesc sau nu se socotesc de loc, ori se socotesc după o

normă specială. Menșevicii se retrag de la conferință și inițiază o sciziune. Formal, ei se ascund sub paravanul unor ridicole și lamentabile pretexte de natură organizatorică (modul, chipurile, greșit în care bolșevicii au validat mandatele, — în realitate însă bolșevicii precumpăneau *indiferent* de modul cum ar fi fost socotite mandatele ; refuzul conferinței de a se împărți în conferință orășenească și conferință gubernială —, în realitate însă Comitetul Central nu putea cere acest lucru în baza statutului și nu l-a cerut nici la Vilno, nici la Odesa, nici în alte orașe).

În fond, cauza sciziunii provocate de menșevici este clară pentru toată lumea : oportuniștii din rîndurile social-democrației trec de la proletariat la burghezia liberală, de la organizațiile social-democrate muncitorești la colective electorale fără partid, neînchegate.

Conferința nu acordă nici o atenție retragerii menșevicilor, continuînd să se ocupe de lucrările *ei*. La Petersburg au fost controversate și în rîndurile bolșevicilor : așa-numiții bolșevici puri sînt împotriva oricărui acord cu vreun alt partid, oricare ar fi el. Așa-numiții disidenți sînt pentru un acord cu democrația revoluționară, cu trudovicii, pentru a lichida în capitala Rusiei hegemonia cadeților asupra masei muncitoare înapoiate. În unele cazuri, aceste controversate dintre „puri“ și „disidenți“ luau forme acute, dar în fond toți bolșevicii înțelegeau foarte bine că această divergență nu-i dezbină pe plan principial, ci-i ajută doar să discute sub toate aspectele și în mod practic toate șansele și perspectivele în alegeri.

Proletariatul socialist nu poate să refuze masei mic-burgheze nesocialiste permisiunea *de a-l urma pe el*, pentru a o elibera astfel de sub influența cadeților. După dezbateri ample, conferința adoptă hotărîrea de a propune socialiștilor-revoluționari și Comitetului Grupului trudovic un acord pe următoarea bază : două mandate curiei muncitorești, două social-democraților și două trudovicilor.

Aceasta era singura soluție justă și posibilă la Petersburg : sarcina de a înfrînge pe cadeți nu poate fi neglijată ; cu două liste de stînga nu există nici un pericol din partea ultrareacționarilor ; dar o nouă fărîmițare a forțelor de stînga ar putea să creeze un asemenea pericol și să le pună

În situația de a nu putea aduna în jurul lor masele de alegători. Propunerea conferinței menținea, totodată, precumpănirea absolută a social-democraților; hegemonia ideologică și politică a social-democrației în toată puritatea principiilor ei se întărea.

În ceea ce privește partidul socialiștilor-populiști, conferința a hotărât să-l excludă de la participare la acord, pentru că e un partid semicadet, care are o poziție evazivă în problemele fundamentale ale luptei extraparlamentare. Se știe că, după dizolvarea Dumei, acest partid s-a despărțit de mica burghezie revoluționară și a început să propovăduiască în presa legală prudența și moderația.

Se înțelege că social-democrația revoluționară era *datoare să ceară* din partea socialiștilor-revoluționari o atitudine *neechivocă* față de un asemenea partid și una din două : ori să insiste asupra excluderii lui (ceea ce ar fi fost, probabil, pe deplin posibil dacă în clipa hotărâtoare menșevicii n-ar fi trecut de la socialiști la cadeți), ori să declare cel puțin că nu-și asumă nici o răspundere pentru *asemenea* „trudovici“.

Etape a cincea. Sciziunea inițiată de menșevici trezește mari speranțe în rîndurile *întregii* burghezii liberale. Întreaga presă cadetă jubilează; ea jubilează pe tema „izolării“ odioșilor bolșevici, pe tema trecerii „curajoase“ a menșevicilor din tabăra revoluției în tabăra „blocului opoziționist“. Ziarul „Reci“, căruia îi aparține această din urmă expresie, îi și numește de-a dreptul pe menșevici și pe socialiștii-populiști „*partide socialiste moderate*“. Se creează într-adevăr impresia că partidul cadet va reuși să atragă de partea sa toată mica burghezie (adică pe toți trudovicii, inclusiv socialiștii-revoluționari) și toată partea mic-burgheză a partidului muncitoresc, adică pe menșevici.

Bolșevicii își continuă calm activitatea lor de sine stătătoare. Sîntem foarte bucuroși să ne izolăm de ticăloșie, spun ei, de trădarea și de nestatornicia micii burghezii. Tactica noastră nu poate fi subordonată goanei după mandate. Noi declarăm că la Petersburg vor fi în orice caz trei liste : lista ultrareacționară, lista cadetă și cea social-democrată.

Etape a șasea. Alegerile în curia muncitorească și demascarea întregii duplicități a trudovicilor.

În curia muncitorească înving social-democrații, dar socialiștii-revoluționari reușesc să obțină mai multe voturi decît ne așteptam. Se constată că în curia muncitorească socialiștii-revoluționari au obținut succese mai ales în dauna menșevicilor. În raionul Vîborg, această citadelă a menșevismului, sînt aleși, după cum se anunță, mai mulți socialiști-revoluționari decît social-democrați !

Astfel se confirmă și la noi un fenomen semnalat de mult în alte țări. Oportunismul din rîndurile social-democrației îndepărtează de el masa muncitorească în asemenea măsură încît ea se aruncă în brațele burgheziei revoluționare. Politica cu totul nestatornică, plină de oscilări a menșevicilor slăbește extrem de mult social-democrația, făcînd jocul cadeților în curia orășenească și al socialiștilor-revoluționari în curia muncitorească.

Numai social-democrația revoluționară poate să satisfacă cerințele masei proletare și s-o despărță *trainic* de toate partidele mic-burgheze.

Pe de altă parte însă, evenimentele dau în vileag și toată duplicitatea trudovicilor. În curia muncitorească, ei (socialiștii-revoluționari) ne bat prin aceea că-i înfierează pe menșevici, care acceptă să meargă în bloc cu cadeții. Dar în același timp ei duc în campania electorală un joc cu totul neprincipial. Ei nu fac nici un fel de declarații în numele partidului lor, nu publică nici un fel de hotărîri organizatorice proprii, nu discută deschis problema blocurilor cu cadeții. Se creează impresia că în mod intenționat sting ei toate lumînările, ca niște oameni care vor să-și aranjeze pe întuneric micile lor afaceri dubioase.

Se spune că socialiștii-revoluționari au încheiat un bloc cu socialiștii-populiști. Nimeni nu cunoaște condițiile și caracterul acestui bloc. E un joc pe nevăzute. *Se spune* (vezi „Rodnaia Zemlea“ din 15 ianuarie, iar la acest ziar colaborează d-l Tan) că socialiștii-revoluționari sînt pentru un bloc cu cadeții. Nimeni nu știe care e adevărul. E un joc pe nevăzute. La întrunirile electorale se observă aceeași diversitate de păreri : un socialist-revoluționar pledează, împreună cu socialiștii-populiști, pentru încheierea unui bloc cu cadeții, altul obține să fie adoptată o rezoluție împotriva

blocului cu cadeții, pentru un bloc al tuturor partidelor de stînga împotriva cadeților.

Nestatornicia și duplicitatea totală a *întregii* micii burghezii, chiar și a celei mai revoluționare, apar *cît se poate de clar* în fața maselor. Dacă n-ar exista la noi partea mic-burgheză, oportunistă a social-democrației, am avea un prilej minunat să explicăm *întregii* mase muncitorești de ce *numai* social-democrația este capabilă să-i apere cinstiți și consecvent interesele.

Și bolșevicii își desfășoară agitația pe acest teren. Bolșevicii se mențin ferm pe linia adoptată : la Petersburg *va fi* o listă cadetă și o listă social-democrată. Hotărîrea noastră *nu e în funcție* de oscilările micii burghezii : dacă la chemarea noastră ea se va decide să urmeze proletariatul împotriva liberalilor, cu atît mai bine pentru ea. Dacă nu, cu atît mai rău pentru ea, căci noi *în orice caz* urmăm calea social-democrată.

Etapa a șaptea. *Destrămarea*. Cadeții se încurcă în tratative cu ultrareacționarii. Oportuniștii din rîndurile micii burghezii se încurcă în tratative cu cadeții. Bolșevicii se mențin ferm pe linia adoptată.

Ziarele anunță : 1) că d-l Miliukov obține o audiență la d-l Stolîpin ; 2) că, potrivit unor știri apărute în ziarele din străinătate, guvernul este gata să legalizeze partidul cadeților cu condiția ca el să nu încheie blocuri cu partidele de stînga.

Asupra mașinațiilor din culise ale partidului trădătorilor liberali cade o rază de lumină. Cadeții *se tem* să respingă propunerea ultrareacționarilor, deoarece aceștia amenință cu dizolvarea Dumei.

Iată *adevărata cauză* pentru care cadeții devin dintr-o dată „fermi“ în problema acordurilor, spre groaza oportuniștilor din rîndurile micii burghezii.

Cadeții se încapățînează. Pentru nimic în lume nu admit mai mult de două mandate pentru toate partidele de stînga ! În fiecare număr al său, ziarul cadet „Reci“ precizează *cît se poate de clar și de edificator* că este de acord *să ducă după sine* pe socialiștii moderați (două mandate din șase) *în vederea luptei împotriva* „iluziilor revoluționare“, *în*

vederea luptei împotriva revoluției. Dar să meargă împreună cu revoluția — asta niciodată!

Oportuniștii sînt desperați. Tonul articolelor publicate de „Tovariși” împotriva ziarului „Reci” devine de-a dreptul isteric. D-l Bogucearski, care a renegat social-democrația, se sucește în fel și chip, dojenind ziarul „Reci”, și împreună cu alți publiciști de la „Tovariși” îl invită să se răzgîndească etc. Recenta jubilară a ziarelor „Reci” și „Tovariși” pe tema izolării bolșevicilor și a subordonării socialiștilor moderați față de liberali a dispărut din coloanele acestor ziare, iar locul ei l-au luat încăierarea și ciorovăiala. La 7 ianuarie Petersburgul a luat cunoștință de hotărîrea conferinței social-democrate din Petersburg. Azi sîntem în 18 ianuarie. Pînă în prezent, cadeții și oportuniștii n-au adoptat *nici* o hotărîre! Tonul de azi al ziarului „Reci” este deosebit de intransigent împotriva ziarului „Tovariși”, iar tonul de azi al ziarului „Tovariși”, în notele sale împotriva ziarului „Reci”, este deosebit de vehement și vădește dezorientare.

Bolșevicii se mențin ferm pe linia adoptată. La Petersburg vor fi trei liste. Cu cine vor merge micii burghezi, asta-i treaba lor, dar proletariatul revoluționar își va face datoria în orice caz.

Care va fi etapa a opta, nu știm. Aceasta depinde, în ultimă instanță, de relațiile și de tratativele dintre cadeți și guvernul ultrareacționar. Dacă ei „se vor împăca” pe baza legalizării imediate a cadeților sau pe altă bază, micii burghezi vor rămîne izolați. Dacă, *deocamdată*, cadeții și ultrareacționarii nu vor cădea la învoială, s-ar putea ca partidul cadet să dea și trei mandate micilor burghezi. Social-democrația nu-și stabilește în funcție de asta politica sa.

Desfășurarea evenimentelor în campania electorală de la Petersburg ne oferă o mică, dar minunată imagine a relațiilor dintre ultrareacționari, cadeți și proletariatul revoluționar. Și această desfășurare a evenimentelor confirmă de minune vechea tactică încercată, intransigentă a social-democraților revoluționari.

Politica rectilinie este cea mai bună politică. Politica principială este cea mai practică politică. *Numai* ea poate atrage cu adevărat și în mod trainic de partea social-de-

mocrației simpatiile și încrederea maselor. Numai ea poate feri partidul muncitoresc de răspundere pentru tratativele lui Stolîpin cu Miliukov, ale lui Miliukov cu Annenski, cu Dan sau cu Cernov.

Intrucît îi privește însă pe oportuniștii din rîndurile social-democrației și ale „partidelor trudovice“, ei nu vor mai putea scăpa *niciodată* de această răspundere.

Nu în zadar încearcă șovăielnicii menșevici să se salveze recurgînd de pe acum la fățărnicie. Noi vrem una din două : ori lupta împotriva pericolului ultrareacționar, ori liste *pur* social-democrate, declară aceia care s-au retras de la conferința social-democrată (dacă ar fi să dăm crezare ziarelor de azi). Subterfugiu pueril, care ar putea fi crezut numai de niște oameni cu totul naivi ! Este dovedit că *două* liste de stînga la Petersburg nu implică un pericol din partea ultrareacționarilor, dar trei ? Nu cumva vor menșevicii să încerce *această* posibilitate ? ! Nu, ei se agață pur și simplu de un pai, pentru că mersul evenimentelor i-a strîns cu ușa : ori să treacă la cadeți cu condiția hegemoniei politice și ideologice depline a cadeților, ori să-i urmeze pe bolșevici, să se pronunțe pentru liste social-democrate la care să fie admiși trudovicii.

La Petersburg, asemenea liste ar învinge, desigur, și pe ultrareacționari, și pe cadeți. Și social-democrația revoluționară, adoptînd din capul locului o linie justă, o va urma cu fermitate — fără a se teme de înfrîngeri vremelnice în cazul cînd micii burghezi ar trece la liberali — și va sorbi forțe noi și fermitate din oscilările și șovăielile oportunismului.

La Petersburg vor fi trei liste : lista ultrareacționară, lista cadetă și cea social-democrată.

Alegeți, cetățeni !

DIN TREAPTĂ ÎN TREAPTĂ

Alegerile de la Petersburg oferă un material extrem de instructiv pentru studierea *concretă* a caracterului diferitelor partide și a tendințelor lor de clasă sau a semnificației de clasă a politicii lor.

În această privință, două fapte prezintă un interes deosebit: tratativele dintre cadeți și Stolîpin, conducătorul guvernului ultrareacționar, și tratativele dintre partidele mic-burgheze și moșierii liberali, cadeții.

Despre tratativele dintre cadeți și ultrareacționari știm, deocamdată, prea puține lucruri: audiența lui Miliukov la Stolîpin, încercările de a legaliza partidul cadeților în schimbul renunțării acestora la ideea unui bloc cu partidele de stînga. *Aceste* tratative sînt duse în cel mai strict secret, și dezvăluirea lor aparține viitorului.

Celelalte tratative sînt duse, într-o oarecare măsură, în văzul tuturor. Deosebit de clar apare aici rolul oportuniștilor din rîndurile social-democrației.

De ce s-au rupt ei de social-democrația din Petersburg ? Pentru a încheia un tîrg cu cadeții.

Cadeții însă nu acceptă să încheie un tîrg *numai* cu menșevicii.

De aceea menșevicii încheie un bloc cu toate partidele mic-burgheze, adică cu socialiștii-revoluționari, cu trudovicii și cu socialiștii-populiști.

Oportuniștii care s-au rupt de social-democrație trec de partea micii burghezii !

Ce prevăd condițiile acestui bloc ?

Ele prevăd că participanții lui vor încheia *în comun* un acord cu cadetii, prin care să se acorde în Dumă blocului de stînga trei mandate din șase.

Noi știm că înțelegerea dintre menșevici și partidele mic-burgheze a fost încheiată în scris, că în orice caz a existat o rezoluție comună. Probabil că noii aliați nu vor sau nu se grăbesc s-o dea publicității.

Știm de asemenea că la tratativele în legătură cu încheierea acestui bloc *a luat parte tov. Dan, fără să fi fost împuternicit în acest sens* de grupul social-democraților din Petersburg care s-au rupt de partid (grupul celor 31) *sau de vreo altă organizație de partid.*

Nici nu ne puteam dori ca desfășurarea evenimentelor politice să confirme în chip mai grăitor afirmația noastră dintotdeauna că menșevicii reprezintă partea *oportunistă, mic-burgheză* a partidului muncitoresc, parte care se caracterizează prin aceeași nestatornicie și lipsă de principialitate ca și întreaga mică burghezie în genere.

Într-adevăr, gîndiți-vă la manevrele pe care le întreprind menșevicii ! Ei sînt doar aceia care țipă în auzul întregii lumi că apără puritatea de clasă a social-democrației împotriva bolșevicilor, sub pretextul că aceștia ar înclina spre socialiștii-revoluționari mic-burghezi.

Iată însă că evenimentele îi demască pe menșevici. Bolșevicii propun deschis micii burghezii să meargă cu proletariatul *împotriva* burghezilor liberali.

Menșevicii refuză și *pe ascuns* (deoarece nimeni nu cunoaște condițiile blocului lor, iar pe tov. Dan nu l-a împuternicit nimeni) *încheie* un bloc cu *toți* micii burghezi, chiar și cu cei mai de dreapta (socialiștii-populiști), pentru ca împreună cu ei să pună *sub conducerea burgheziei liberale* pe muncitorii aflați sub influența lor !

Toate partidele mic-burgheze, *inclusiv menșevicii* (nu degeaba ziarul „Reci“ i-a și inclus în „blocul opoziționist“ care s-a despărțit de revoluție, numind pe socialiștii-populiști și pe menșevici „partide socialiste moderate“), preferă să se tocmească cu liberalii decît să lupte alături de proletariat.

Toți inuncitorii conștienți din Petersburg trebuie să-și dea bine seama încotro duc menșevicii partidul muncitoresc !

Să vedem acum care este rezultatul acestor tratative dintre micii burghezi și liberali.

Deocamdată, din ziarele de azi (19 ianuarie) aflăm doar că ieri a avut loc la Petersburg o adunare la care au participat reprezentanți ai socialiștilor-revoluționari, ai Grupului trudovic, ai socialiștilor-populiști și ai *menșevicilor* (adică ai întregului bloc mic-burghez nou creat), împreună cu *reprezentanți ai cadeților*. Potrivit acestei știri, cadeții au refuzat categoric să acorde 3 mandate „blocului de stînga”. La rîndul său, blocul „de stînga” a refuzat să primească două mandate.

Cu acest prilej, ziarul „Reci” face următoarea remarcă : „Reprezentanții social-democraților bolșevici nu s-au prezentat *la conferință*”. Da, noi nu ne asociem cu micii burghezi ca să dăm pe mîna liberalilor partidul muncitoresc !

Dar ce va fi mai departe ? Nu se știe. Probabil că tocmeala dintre blocul mic-burghez și cadeți va mai continua.

Partidul socialist-revoluționar are însă, după cum se spune, un comitet muncitoresc care condamnă cu hotărîre orice blocuri cu cadeții. Nu știm cît de adevărată este această știre, pentru că *socialiștii-revoluționari ascund intenționat publicului* atît condițiile blocului lor cu socialiștii-populiști (nimeni nu știe măcar cînd anume și de cine anume a fost încheiat !) cît și divergențele de păreri care există în propriul lor partid în problema blocurilor cu cadeții.

Astăzi (19 ianuarie), ziarul „Reci” publică o hotărîre a Comitetului organizației din Petersburg a partidului socialist-revoluționar, hotărîre care confirmă zvonurile că partea *muncitorească* a partidului socialist-revoluționar nu este pentru încheierea unor blocuri cu cadeții. Iată știrea publicată de ziarul „Reci”.

„Comitetul organizației din Petersburg a partidului socialist-revoluționar, încheind un acord (care ? cînd ? în ce condiții ?) cu grupul trudovic și cu grupul socialiștilor populiști, a hotărît să propună celor două fracțiuni ale partidului social-democrat — bolșevicilor și menșevicilor — încheierea unui acord între grupurile socialiste (?) în vederea desfășurării în condiții cît mai bune a campaniei dinainte (?) de alegeri ; în cazul cînd nu se va ajunge la un acord cu ambele frac-

țiuni, se va încheia un acord numai cu fracțiunea bolșevică. La crearea acestui bloc socialist general, reprezentanții socialiștilor-revoluționari vor trebui să insiste (?!) asupra inadmisibilității unui acord cu cadeții și asupra necesității ca blocul socialist să se prezinte în alegeri cu o listă proprie.

Dacă însă majoritatea grupurilor (?) vor considera că încheierea unui acord tehnic (!?) cu cadeții este mai indicată decât depunerea unei liste proprii, Comitetul organizației din Petersburg a partidului socialist-revoluționar se va supune (!) hotărârii majorității (unei majorități formate din *alte* partide !), cerînd, ca o condiție neapărată pentru încheierea unui asemenea acord, ca în acest caz toate locurile care revin grupurilor socialiste să fie acordate exclusiv curiei muncitorești“.

Cine va înțelege ceva din această harababură poate conta pe un premiu de un milion de ruble ! Să insiști asupra *inadmisibilității* unor acorduri cu cadeții și să închei în prealabil un bloc cu socialiștii-populiști, care sînt fără rezervă de partea cadeților ! Să ceri cadeților trei locuri *exclusiv* pentru curia muncitorească și în același timp să te prezinți la „conferința“ cu cadeții împreună cu socialiștii-populiști și cu trudovicii, care *nu pun* asemenea condiții ! Să te lauzi cu independența ta ca partid, spre deosebire de „grupuri“, și în același timp *să te supui* „majorității“, adică celor trei grupuri (trudovicii, socialiștii-populiști și menșevicii) ! O, înțeleptule Oedip, dezleagă enigma !

Iar muncitorii aleși ca împuterniciți pe lista socialiștilor revoluționari (în raionul Moscova) *aprobă* acest talmeș-balmeș mic-burghez, care disimulează trădarea intereselor lor în favoarea liberalilor ! Ce-i drept, acești muncitori adaugă : „sîntem profund indignați de faptul că fracțiunea menșevică a social-democrației are o atitudine obstructionistă față de celelalte grupuri și partide socialiste“.

O, naivi proletari socialiști-revoluționari !

Dacă vă indignează atitudinea menșevicilor, de ce oare *nu* vă indignează și atitudinea Comitetului organizației din Petersburg a partidului socialist-revoluționar ? Și unii și alții vă tîrăsc deopotrivă sub aripa liberalilor.

Substratul acestei ciorovăieli din sînul blocului mic-burghez este limpede. O ruptură cu cadeții este iminentă. *Socialiștii-populiști și menșevicii înclină, după cît se pare, să accepte de la cadeți două locuri și să trădeze restul micii burghezii, întocmai cum menșevicii au trădat proletariatul !*

Aici e buba !

Din treaptă în treaptă. Să trădezi partidul muncitoresc și să intri în blocul mic-burghez. Să trădezi blocul democratic mic-burghez și să treci la cadeți ! Călătorie sprân-cenată !

Iar în cadrul audienței acordate, Miliukov stă de vorbă cu Stolîpin : „Binevoiți a vedea, excelență, că am scindat revoluția și am rupt de ea elementele moderate ! Mi s-ar cuveni un bacșiș, înălțimea voastră“... Stolîpin : „Mda, am să intervin pentru legalizarea voastră. Știi ce, Pavel Nikolaevici, voi să fărâmițați forțele canaliei muncitorești cu metode blînde, iar eu cu bâta. Așa îi vom lua din două părți... Să batem palma, Pavel Nikolaevici !“

*Scris la 19 ianuarie
(1 februarie) 1907*

*Publicat la 25 ianuarie 1907,
în ziarul „Proletarii“ nr. 13*

*Se lipărește după textul
apărut în ziar*

PROTESTUL CELOR 31 DE MENȘEVICI

Am primit chiar acum foaia volantă „De ce am fost nevoiți să ne retragem de la conferință ? (Declarație adresată Comitetului Central de 31 de delegați la conferință)“.

Despre aspectul principal al problemei, menșevicii nu suflă aici *nici o vorbă!* Trecerea de la partidul muncitoresc la blocul mic-burghez (din care fac parte menșevicii, socialiștii-revoluționari, trudovicii și socialiștii-populiști) și de la aceștia din urmă la cadeți, — toate acestea probabil că nu interesează proletariatul. Autorii protestului nu vor să dea explicații în ceea ce privește fondul problemei, ei se situează *numai* pe teren formal.

Să vedem deci argumentele lor formale. Ei invocă următoarele trei argumente: 1) Istoria Comitetului din Petersburg și organizarea lui nedemocratică. 2) Validarea greșită a mandatelor de către conferință. 3) Refuzul conferinței de a se împărți în conferință orășenească și conferință gubernială.

În ceea ce privește primul argument este cazul să întrebăm: ce legătură are Comitetul din Petersburg cu problema în discuție? Se știe doar că în vederea conferinței s-au făcut alegeri *speciale*.

În fond însă menșevicii spun *neadevăruri sfruntate* despre istoria Comitetului din Petersburg și despre organizarea lui, chipurile, nedemocratică. E de ajuns să relevăm pur și simplu ca o curiozitate faptul că, de pildă, Raionul leton (de a cărui includere se plîng menșevicii) a fost inclus *încă înainte de* Congresul de unificare, adică atunci când în Comitetul din Petersburg bolșevicii și menșevicii erau

în număr egal. Prin urmare, înșiși menșevicii au recunoscut *de bunăvoie*, cu peste o jumătate de an în urmă, că includerea letonilor este justă ! Sau un alt fapt : menșevicii se plîng că Comitetul din Petersburg a cooptat un anumit număr de membri. Ei uită să adauge că *chiar menșevicii* sînt aceia care au statornicit această admisibilitate a cooptării ! Din aceste exemple se poate vedea cît de întemeiată este această critică tardivă a felului cum s-a format Comitetul din Petersburg.

Al doilea argument. Conferința, vedeți dv., a validat în mod greșit mandatele. Menșevicii nu vor să recunoască voturile funcționarilor din industrie și comerț, făcînd următoarea repartizare a voturilor, pe care *ei* o consideră ca singura justă : bolșevicii — 1 560 plus cele 180 de voturi pentru platforma blocului revoluționar, în total — 1 740 ; menșevicii — 1 589. Sau repartizarea mandatelor, socotind și resturile : bolșevicii — 35, menșevicii — 32 (vezi pag. 8 din foaia volantă menșevică).

Nu ne mai rămîne decît să subliniem că și *după părerea severilor noștri critici* bolșevicii au avut și *au trebuit să aibă precumpănire* la conferință !

Căci toată lumea știe, tovarăși, că „disidenții“ (platforma blocului revoluționar) sînt și ei bolșevici. Și din moment ce voi înșivă recunoașteți că bolșevicii ar fi avut 35 de mandate contra 32 *chiar și în cazul cînd* mandatele ar fi fost validate de menșevici, ce rost mai are toată zarva aceasta ?

Voi singuri sînteți nevoiți să recunoașteți că social-democrația din Petersburg este o social-democrație bolșevică.

Dar să vedem și felul *cum* critică menșevicii verificarea mandatelor de către conferință.

Ei nu vor sub nici un motiv să pună la socoteală voturile funcționarilor din industrie și comerț. De ce ? „Sub pretextul imposibilității de a organiza adunări — citim în foaia volantă —, colectivul de conducere al funcționarilor din industrie și comerț, după o încercare de consultare a membrilor săi care nu a dat decît vreo 100 de voturi, a obținut de la Comitetul din Petersburg dreptul de a alege 5 reprezentanți, socotind, nu se știe de ce, 1 reprezentant la 60 de

membri, numărul total al acestor funcționari organizați fiind de 313...“ (pag. 4).

Greutatea de a organiza o adunare a funcționarilor din industrie și comerț este îndeobște cunoscută. Pe ce temeii se afirmă deci că e un simplu „pretext“ ? Pe ce temeii se pretinde ca cei 313 funcționari comerciali *organizați* (adică membri de partid) să nu fie de loc puși la socoteală ? Oare nu recunoașteți voi înșivă că s-a făcut o *încercare de consultare*, ceea ce înseamnă că colectivul de conducere a luat măsuri ca toți membrii de partid să se pronunțe ?

Mărind norma de reprezentare de la 50 la 60, Comitetul din Petersburg a recunoscut el însuși caracterul nu întru totul democratic al reprezentării.

Raionul Moscova. Printre voturile contestate, menșevicii socotesc 185 de voturi bolșevice. În același timp, la rubrica „motivele contestării alegerilor“, *chiar* autorii foii volante scriu textual următoarele : „*Contestate sub rezervă, în eventualitatea că bolșevicii nu vor confirma alegeri similare în alt raion*“.

Nu-i așa că sună bine ? Menșevicii au contestat mandatele bolșevice sub rezervă, pentru *orice* eventualitate !! Totalizând cifrele, ei *singuri* spun că la bolșevici „numărul voturilor care într-adevăr nu trebuiau confirmate“ era nu de 300, ci de 115, *adică ei singuri recunosc* că cele 185 de voturi *trebuiau să fie confirmate* !

Așadar, contestarea „sub rezervă“ a unor voturi care în realitate trebuiau să fie confirmate — iată la ce procedee recurg menșevicii !

Și acești oameni se mai încumetă să vorbească despre caracterul viciat al reprezentării la conferință...

Menșevicii înșiși consideră că *bolșevicii* au obținut 1 376 de voturi *incontestabile*, iar *menșevicii* 795. Înseamnă, ști-mați tovarăși, că, chiar recurgînd la procedeele neobișnuit de original al „contestării sub rezervă“, *n-ați putut* contesta majoritatea covârșitoare a voturilor bolșevice !

Din cele 789 de voturi menșevice contestate de bolșevici (potrivit datelor foii volante), 234 de voturi din raionul Vîborg au o situație specială. La rubrica „motivele contestării“ citim : „*Alegerile n-au fost făcute pe bază de platforme, deși au fost dezbateri*“. Din faptul că au fost dez-

bateri nu reiese nicidecum că *votanții înșiși* s-au pronunțat pentru blocuri cu cadeții ; de aceea, bine a procedat conferința refuzând să acorde partizanilor unui bloc cu cadeții *niște voturi* care n-au fost exprimate direct și fără echivoc în acest sens. La aceste 234 de voturi, conferința a mărit norma de reprezentare.

Bolșevicii au contestat de asemenea 370 de voturi în subraionul franco-rus (raionul orășenesc). La rubrica „motivele contestării” citim : „fără platforme — 100, iar o parte (270) din ele prin alegeri în două trepte, cu dezbateri”.

Vedeți : voturile funcționarilor din industrie și comerț trebuie anulate, cu toate că s-a făcut o „încercare de consultare”. Voturile menșevicilor trebuie recunoscute toate, deși au fost obținute prin *alegeri în două trepte*, care în fapt nu se deosebesc cu nimic de sistemul prin care funcționarii din industrie și comerț și-au trimis reprezentanții ! Nu, tovarăși menșevici, prost apărați voi mandatele menșevice !

Despre împărțirea conferinței, menșevicii vorbesc foarte concis : „cu tot *caracterul rațional* al acestei propuneri...”, conferința a respins-o (pag. 5). Iar în pagina următoare se dezvăluie indiscret misterul acestui „caracter rațional” : „pe teritoriul orașului propriu-zis, menșevicii aveau o majoritate (?!) zdrobitoare” (dacă voturile ar fi socotite în maniera menșevică, adică toate voturile funcționarilor din industrie și comerț să fie anulate, iar toate voturile din subraionul franco-rus și din raionul Vîborg să fie recunoscute !).

Asta e totul ! Împărțirea conferinței era rațională, pentru că astfel se putea crea o falsă preponderență menșevică. E simplu ca bună ziua. Dar de ce ați uitat, tovarăși, să spuneți cum ar putea fi împărțit „în mod rațional” raionul *Feroviar*, de pildă ? sau de ce Comitetul Central n-a făcut Conferinței de la *Vilno*, celei de la *Odesa* etc. propunerea *rațională* de a se împărți ? ?

Protestele pur formale ale menșevicilor nu sînt decît pre-texte puerile, neserioase. Serioasă este hotărîrea lor de a trece la cadeți. Dar în această privință cei 31 de protestatari păstrează o tăcere absolută.

ALEGERILE DE LA PETERSBURG ȘI FĂȚĂRNICIA CELOR 31 DE MENȘEVICI ¹⁵⁰

Ziarul „Tovariși” publică astăzi (20 ianuarie) lungi extrase din apelul celor 31 de menșevici care s-au rupt de organizația socialistă în ajunul alegerilor de la Petersburg.

Să reamintim mai întâi în câteva cuvinte istoria *reală* a ceea ce au făcut, după ce s-au retras de la conferință, menșevicii care s-au rupt de social-democrație.

1) Rupându-se de muncitorii social-democrați, ei *au încheiat un bloc cu mica burghezie* (cu socialiștii-revoluționari, cu trudovicii și cu *socialiștii-populiști*), pentru ca toți împreună să se tocmească *cú'* cadeții pentru locuri. Această intrare a social-democrațiilor scizioniști în blocul mic-burghez a fost consemnată într-o înțelegere scrisă, pe care *ei au ascuns-o muncitorilor și publicului*.

Dar noi n-am pierdut speranța că această înțelegere va fi totuși dată publicității și ceea ce este ascuns va deveni public.

2) Ca parte integrantă a blocului mic-burghez (greșit denumit în ziare „bloc de stînga”), menșevicii scizioniști s-au tocmit cu cadeții, cerînd să se acorde acestui bloc trei mandate din șase. Cadeții ofereau două mandate. N-au căzut la învoială. Ședința „conferinței” (expresia nu ne aparține, e luată din ziare) mic-burgheze cu cadeții a avut loc la 18 ianuarie. Știri în legătură cu ea au apărut în ziarele „Reci” și „Tovariși”. „Reci” declară astăzi că nu s-a ajuns la o înțelegere (deși, firește, trebuie să ne așteptăm că tratativele vor continua în culise).

Despre această „*acțiune*“ a lor, întreprinsă cu scopul de a vinde cadeților voturile muncitorilor, menșevicii nu comunică, deocamdată, nimic în presă.

Ei vor raporta, probabil, blocului mic-burghez din care au făcut parte în timpul tratativelor, și nu partidului muncitoresc !

Probabil că ei nu vor să spună *de ce* a participat la tratative *tov. Dan*, care n-a avut împuterniciri în acest sens nici din partea grupului celor 31, nici din partea vreunei alte organizații de partid.

Acestea sînt *faptele* celor 31 de menșevici.

Dar care sînt *argumentele* lor ?

Primul lor argument este următorul : contestînd existența unui pericol ultrareacționar la Petersburg, bolșevicii nu aveau dreptul să se pronunțe în favoarea unui acord cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii, fără a încălca, pretind ei, hotărîrile Conferinței generale, care prevăd că, în cazul inexistenței unui pericol ultrareacționar, social-democrații se vor prezenta în alegeri cu o listă proprie.

Întregul lor argument este un neadevăr sfruntat.

Cei 31 de menșevici scizioniști înșală publicul cititor. Nici o instituție de partid *n-a interzis* vreodată în mod formal încheierea de acorduri cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii, în cazul cînd nu există un pericol ultrareacționar. Un astfel de acord există, de pildă, la Moscova, și C.C. nu l-a contestat.

Mai mult chiar. În ce măsură denaturează adevărul cei 31 de menșevici atunci cînd invocă hotărîrea Conferinței social-democrate generale se vede din următoarele. Toată lumea știe că hotărîrile acestei conferințe (consultative) au fost adoptate cu voturile menșevicilor și ale *bundiștilor* și că împotriva lor au votat bolșevicii, polonezii și letonii. Dar *aceiași bundiști* care au votat pentru hotărîrea Conferinței social-democrate generale au recunoscut în *mod oficial* admisibilitatea blocurilor cu socialiștii-revoluționari și cu democrația revoluționară în general, în cazul cînd nu există un pericol ultrareacționar, dar există un *pericol din partea cadeților*. C. C. al Bundului a adoptat în această privință o *hotărîre* pe care nimeni n-a contestat-o. Despre această hotărîre s-a scris și în „*Nașa Tribuna*“, or-

ganul în limba rusă al Bundului, iar toți social-democrații ruși știutori de carte o cunosc.

Cei 31 de menșevici înșală pe muncitori, înșală întregul public cititor.

Noi am mai explicat cu alt prilej că Conferința social-democrată generală a conferit Comitetului Central dreptul de a exclude pretutindenii pe nesocial-democrați din listele social-democrate, adică dreptul de a cere social-democraților să depună neapărat liste proprii. Până acum C.C. n-a uzat *nicăieri* de acest drept, recunoscînd de fapt autonomia Bundului și a tuturor celorlalte organizații ale P.M.S.D.R.

Apoi, cei 31 de menșevici sînt nemulțumiți de faptul că conferința a exclus pe socialiștii-populiști din blocul trudovicilor. Cei 31 de menșevici scriu: „Toată lumea știe că aceste trei partide“ (socialiștii-revoluționari, socialiștii-populiști și trudovicii, aceștia din urmă nu sînt constituiți într-un partid) „au încheiat de mult la Petersburg un bloc strîns și acționează uniți“.

Iarăși un neadevăr. În primul rînd, nicăieri și niciodată nu s-a declarat în mod oficial că acest bloc a fost încheiat și că condițiile în care a fost încheiat îl fac să fie într-adevăr un bloc „strîns“. Au fost doar cîteva note de ziar *extrem de vagi*, pe care nu te poți bizui în chestiuni serioase, în relațiile oficiale dintre partide. În al doilea rînd, că blocul celor trei partide și grupuri trudovice nu era chiar așa de „strîns“ ne-o dovedește faptul că socialiștii-revoluționari și Comitetul Grupului trudovic, cărora li s-a adresat Conferința social-democrată, *au început* cu ea tratative *fără socialiștii-populiști*. Despre un bloc care nu împiedică pe una din părți să ducă tratative independente de cealaltă nu se poate spune că este un bloc strîns. *Pînă în prezent*, socialiștii revoluționari *n-au dat nici un răspuns oficial* prin care să ni se ceară să admitem încheierea unui acord și cu socialiștii-populiști. În al treilea rînd, pe aceeași pagină a ziarului „Tovariși“ în care este reprodus apelul celor 31 de menșevici este publicată și „rezoluția din 16 ianuarie a Comitetului din Petersburg al partidului socialist-revoluționar“. Într-o notă la această rezoluție se arată: „*Leșirea din bloc* (adică din blocul socialiștilor-revoluțio-

nari, al trudovicilor și socialiștilor-populiști) *a grupului socialist-populist nu atrage după sine desfacerea blocului. Dar ieșirea unui alt grup sau partid socialist atrage după sine desfacerea blocului*^a.

Așadar, faptele dovedesc că, numind blocul partidelor trudovice un bloc strâns, cei 31 de menșevici au spus un *neadevăr*.

Conferința social-democrației din Petersburg a avut *dreptate* atunci când a făcut distincție între socialiștii-revoluționari și trudovici, de o parte, și socialiștii-populiști, de alta. A avut *dreptate*, în primul rând, din punct de vedere principial, căci nu începe îndoială că, dintre partidele trudovice, partidul socialiștilor-populiști este cel mai de dreapta, cel mai nesigur, cel mai apropiat de cadeți. În al doilea rând a avut *dreptate* și din punct de vedere politic practic, pentru că *a sesizat* just acea linie de demarcație dintre partidele trudovice care a ieșit la iveală în mod inevitabil *în cursul campaniei politice*. Este clar acum pentru toată lumea că, dacă trudovicii ne-ar impune *totuși* să acceptăm pe socialiștii-populiști (când e vorba de a se asigura victoria asupra cadeților la Petersburg, ar fi, desigur, ridicol să ne temem să-i includem pe socialiștii-populiști într-un bloc al partidelor muncii), *răspunderea* pentru acești trudovici nesiguri ar reveni în *întregime* socialiștilor-revoluționari, și nu social-democraților. Partidul muncitoresc a avut grijă ca toți muncitorii și toți cetățenii să *cunoască* deosebirea reală dintre trudovicii mai siguri și trudovicii mai puțin siguri, a avut grijă ca *răspunderea* pentru trudovicii nesiguri să revină socialiștilor-revoluționari, și nu partidului proletariatului.

Ce concluzie se poate trage din aceste peripeții cu socialiștii-populiști ?

Concluzia că menșevicii au procedat *în mod neprincipial* intrând în blocul mic-burghez *fără nici un discernământ* și fără a ști să facă ceea ce un social-democrat este dator să facă într-o campanie electorală, și anume: să învețe masele să facă o distincție riguroasă și justă între diferitele partide. Menșevicii s-au grăbit să intre în *același* bloc mic-burghez cu socialiștii-populiști, adică cu un grup semicadet !

Bolșevicii au procedat în mod consecvent din punct de vedere principial. Ei au început prin adoptarea unei rezoluții deschise, care a fost publicată pretutindeni în numele unei instituții social-democrate oficiale și în care *au făcut cunoscut* tuturor că partidul socialist-populist e un partid nesigur. Și acum bolșevicii au obținut ca trudovicii cei mai revoluționari (anume socialiștii-revoluționari) să declare *ei singuri* că socialiștii-populiști pot ieși din blocul partidelor muncii fără ca aceasta să atragă după sine desfacerea lui.

Bolșevicii *au obținut* ca trudovicii revoluționari să se separe de trudovicii oportuniști. Menșevicii s-au împotmolit singuri pînă peste urechi în blocul mic-burghez oportunist. Bolșevicii au chemat deschis și în auzul întregii lumi pe trudovici să-i urmeze în lupta împotriva cadeților și au și obținut rezultate politice incontestabile, fără să fi încheiat vreun bloc cu cineva pînă acum. Menșevicii s-au strecurat fără știrea muncitorilor și în mod neprincipial în blocul mic-burghez pentru a se tocni cu cadeții.

În lumina acestor fapte, muncitorii își pot da seama *încotro* îi duc în *realitate* menșevicii.

Al treilea și ultimul argument al celor 31 de menșevici constă în aceea că un acord între social-democrați și trudovici la Petersburg nu micșorează, ci *sporește* pericolul ultrareacționar. Această afirmație este atît de absurdă sau atît de fățarnică, încît socotim necesar să reproducem în întregime argumentele menșevicilor :

„O listă comună a social-democraților cu narodnicii va fi suficient de populară pentru a smulge cadeților multe voturi, dar va fi insuficientă pentru a obține victoria în întregul Petersburg, îndeosebi dacă în ochii alegătorului de masă vina pentru neîncheierea unui acord între toate partidele revoluționare și opoziționiste va cădea asupra social-democraților și aliaților lor. Or, în acest caz, pierderea considerabilă de voturi pe care o vor suferi cadeții va folosi în întregime ultrareacționarilor uniți, care vor bate și lista cadetă, și lista de stînga“.

Tot acest raționament este, de la un capăt la altul, fățarnic goală, menită să camufleze tocmeala dintre menșevici și cadeți în jurul mandatelor de deputat.

Într-adevăr, gîndiți-vă numai la ceea ce spun menșevicii : un acord între social-democrați și trudovici sporește pericolul ultrareacționar, pentru că smulge *multe* voturi de

la cadeți ! Foarte bine, stimați tovarăși ! Dar ce credeți voi, cînd ar fi mai mare pericolul unei victorii a ultrareacționarilor : atunci cînd toate voturile neultrareacționare s-ar împărți între *două* liste, sau atunci cînd s-ar împărți între *trei* liste ? Să presupunem că ultrareacționarii au 1 000 de voturi, iar toți ceilalți 2 100. Cînd ar fi mai mare pericolul unei victorii a ultrareacționarilor : atunci cînd cele 2 100 de voturi s-ar împărți între *două* liste, sau atunci cînd s-ar împărți între *trei* liste ?

Pentru a rezolva această problemă încîlcită, cei 31 de menșevici ar putea să solicite ajutorul unui elev din clasa întîii de liceu.

Iar noi să mergem mai departe. Cei 31 de menșevici nu numai că spun o ineptie pură, făcîndu-se a nu înțelege că în cazul unui acord între social-democrați și trudovici la Petersburg vor fi numai două liste împotriva ultrareacționarilor, pe cînd în caz contrar s-ar putea să fie trei. Nu numai atît.

Cei 31 de menșevici vădesc în plus o atît de crasă necunoaștere a istoriei primelor alegeri, încît nu știu care a fost la Petersburg raportul dintre voturile ultrareacționarilor și voturile cadeților în alegerile pentru Duma întîii. Nu întîmplător am luat în exemplul nostru : 1 000 de voturi pentru ultrareacționari, 2 100 pentru toți ceilalți. În alegerile pentru Duma întîii, *acest exemplu este tipic pentru 9 din cele 12 circumscripții ale Petersburgului !*

În aceste 9 circumscripții, care aleg 114 delegați din totalul de 160, numărul *cel mai mic* de voturi întrunite de cadeți este de peste două ori mai mare decît numărul *cel mai mare* de voturi întrunite de ultrareacționari sau de așa-numitul bloc de dreapta.

Ce înseamnă aceasta ?

Aceasta înseamnă că, dacă la Petersburg vor fi *două* liste „de stînga“ (adică neultrareacționare), *indiferent de proporția* în care s-ar împărți voturile între partidele de stînga victoria *nu poate* fi de partea ultrareacționarilor.

Intrucît cei 31 de menșevici par a fi cam slabi la aritmetică, le vom explica noi acest lucru : să încerce să împartă 2 100 în două părți în așa fel încît cele 1 000 de

voturi ale ultrareacționarilor să poată depăși fiecare din aceste părți.

Să-i lăsăm pe menșevici să-și bată capul cu această problemă, ca și cu aceea dacă depunerea a trei liste în loc de două mărește sau micșorează pericolul ultrareacționar.

Nu există nici un temei să se creadă că în alegerile de la Petersburg ultrareacționarii vor fi anul acesta mai tari decât au fost anul trecut. Nici un om politic cu bun-simț nu se va încumeta să afirme acest lucru. Toată lumea își dă seama că, după demascarea lidvaliadei, după asasinarea lui Gherțenștein etc., ultrareacționarii s-au compromis definitiv. Toată lumea știe că din toate colțurile Rusiei sosesc acum vești despre victoria stângii în alegeri.

În aceste condiții, țipetele despre un pericol din partea ultrareacționarilor vădesc sau ignoranță crasă, sau *fățărnicie*. Or, de fățărnicie au nevoie aceia care își ascund adevăratele scopuri și acționează pe ascuns. Menșevicii fac zarvă pe tema pericolului ultrareacționar *pentru* a abate atenția muncitorilor de la mașinațiile pe care ei, menșevicii, le săvârșesc azi sau le-au săvârșit ieri *intrînd în blocul mic-burghez* și stînd la tocmeală cu cadeții.

În cazul cînd vor exista *două* liste de stînga, *indiferent* de proporția în care s-ar împărți voturile la Petersburg, victoria *nu poate* fi de partea ultrareacționarilor dacă numărul voturilor întrunite de ei nu va crește în comparație cu alegerile trecute; or, toate indiciile denotă o scădere, și nu o creștere a numărului acestor voturi.

Aceasta înseamnă că, intrînd în blocul mic-burghez și tocmindu-se cu cadeții, menșevicii n-au făcut-o nicidecum pentru a lupta împotriva pericolului ultrareacționar, — aceasta este o născocire puerilă, cu care poți înșela numai un om cu totul neștiutor sau prost.

Menșevicii au stat la tocmeală cu cadeții pentru a asigura intrarea omului lor în Dumă, în poșida muncitorilor, cu ajutorul cadeților — iată explicația simplă a tuturor acestor peregrinări de la social-democrați la blocul mic-burghez, de la blocul mic-burghez la cadeți.

Numai niște oameni cu totul naivi pot să nu vadă acest substrat al acțiunilor întreprinse de menșevici, camuflat sub paravanul zarvei pe tema pericolului ultrareacționar.

Faptul că menșevicii, ca participanți ai blocului mic-burghez, insistau să se dea acestui bloc *trei* locuri în Dumă se explică tocmai prin dorința lor de a avea asigurat un loc *pentru ei*. Dacă cadeții ar fi dat numai două locuri, se putea întâmpla ca menșevicii să nu obțină nici unul. Cadeții dădeau unul din aceste locuri direct narodnicilor (socialiștilor-populiști), iar pe celălalt nu se încumetau să-l ia curiei muncitorești. În curia muncitorească însă nu se știe încă cine va învinge.

Iată de ce menșevicii *au ținut ca publicul să nu știe* din a cui împuternicire a lucrat tov. Dan și să nu cunoască nici condițiile intrării lor în blocul mic-burghez, nici conținutul exact al discuțiilor purtate la „conferința” blocului mic-burghez cu cadeții *etc. etc.* Nici acum, după ce menșevicii s-au comportat în felul acesta, nu știm și nu putem ști ce vor face ei după refuzul cadeților. Se vor uni oare socialiștii-populiști cu menșevicii pentru a cerși de la cadeți două mandate în *detrimentul* curiei muncitorești (despre posibilitatea unei asemenea soluții s-a vorbit într-un *articol de fond* apărut în ziarul „Reci”) ? Ori se vor decide pentru liste social-democrate independente, ceea ce înseamnă ca la Petersburg să fie *trei* liste de stînga în loc de două ? Ori vor reveni în rîndurile partidului muncitoresc social-democrat și se vor supune hotărîrii lui după ce s-au plimbat fără folos prin salonul micilor burghezi și prin anticamera cadeților ?

Dacă menșevicii ar fi într-adevăr călăuziți de teama unui pericol ultrareacționar, și nu de dorința fierbinte de a obține un loc de la cadeți, *ar fi putut ei oare să nu ajungă la o înțelegere cu cadeții* din cauza divergenței asupra numărului de locuri ?

Cînd un socialist este într-adevăr convins de existența unui pericol ultrareacționar și luptă sincer împotriva lui, el cedează voturile sale liberalului fără tocmeală și nu rupe tratativele pentru că în loc de trei locuri i s-au oferit numai două. De pildă, în Europa, în cazuri de balotaj, pericolul ultrareacționar este evident atunci cînd liberalul a obținut,

să zicem, 8 000 de voturi, ultrareacționarul sau reacționarul 10 000, iar socialistul 3 000. Dacă socialistul este convins că pericolul ultrareacționar reprezintă pentru clasa muncitoare un pericol real, el votează pentru liberal. La noi, în Rusia, nu există balotaje, dar în stadiul al doilea al alegerilor se poate crea o situație asemănătoare cu balotajul. Dacă din 174 de delegați sînt, să zicem, 86 de ultrareacționari, 84 de cadeți și 4 socialiști, socialiștii sînt *obligați* să dea candidatului cadet voturile lor, și pînă azi în Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia nimeni n-a contestat vreodată acest lucru.

Menșevicii însă ne asigură că se tem de un pericol ultrareacționar la Petersburg și în același timp rup tratativele cu cadeții, fiindcă în loc de trei locuri li se oferă două !

Aceasta nu este decît fățarnicie curată, menită să camufleze tocmeala părții mic-burgeze a partidului muncitoresc în jurul mandatului parlamentar pe care ea îl cerșește de la cadeți.

Și tot fățarnicie de aceeași speță este *acum* vorbăria menșevicilor despre o campanie *de sine stătătoare* a social-democraților la Petersburg, fără trudovici. De pildă, după cum rezultă dintr-o dare de seamă publicată în ziarul „Tovarișci“, d-l Levițki, menșevic, vorbind la 19 ianuarie în sala Teatrului „Nemetti“, a spus următoarele : „Social-democrații erau gata să renunțe la poziția lor de sine stătătoare în campania electorală numai și numai pentru a preîntîmpina pericolul unei victorii a ultrareacționarilor. Din moment ce acest lucru n-a reușit, social-democrații trebuie să caute cel puțin să desfășoare o agitație largă, și de aceea oratorul a cerut ca social-democrații să depună liste proprii“.

Se pune întrebarea : nu este oare acest Levițki, dacă se află în deplinătatea facultăților sale mintale, un om fățarnic ? Pentru că nu s-a reușit „să se preîntîmpine pericolul unei victorii a ultrareacționarilor“ prin crearea *unei singure* liste comune a tuturor forțelor de stînga, inclusiv cadeții, Levițki vrea să avem *trei liste de stînga* : o listă cadetă, o listă social-democrată și o listă trudovică !

Ce sînt acestea dacă nu zvîrcolirile unui oportunist căruia i-a fugit pămîntul de sub picioare și care crede că

ne va face să uităm că alaltăieri menșevicii țineau ședințe în cadrul blocului mic-burghez, iar ieri se tocmeau cu cadeții !

Menșevicii i-au trădat pe muncitori și au trecut la cadeți, iar acum, când această manevră murdară nu le reușește, vor să se spele cu *palavrageala* pe tema că social-democrații trebuie să depună liste proprii ! Astea nu sînt decît palavre menite să arunce praf în ochii lumii, căci, dacă vor fi trei liste de stînga, ultrareacționarii ar putea într-adevăr să învingă la Petersburg numai datorită divizării forțelor de stînga, în timp ce menșevicii înșiși *au întărit* poziția blocului mic-burghez, dezicîndu-se de partidul proletar și *intrînd* în acest bloc pentru a începe *împreună* tocmeala cu cadeții.

Menșevicii au acum într-adevăr de ce „să se spele“, căci prin toată comportarea lor în campania electorală din Petersburg ei s-au acoperit de rușine. Menșevicilor nu le mai rămîne acum într-adevăr altceva decît să recurgă la fraze goale și bombastice, deoarece nici ei nu cred serios că la Petersburg ar fi posibilă o listă social-democrată pură.

Pe bolșevici însă noi îi prevenim în modul cel mai stăruitor să nu dea crezare acestor fraze bombastice și fățarnice.

Bolșevicii n-au de ce „să se spele“, n-au de ce să se căiască. Linia noastră politică, care la început a fost luată în rîs de întreaga presă burgheză din capitală, este acum confirmată de minune și în chip grăitor de întreaga desfășurare a evenimentelor. Devine vădită absurditatea basmelor despre un pericol din partea ultrareacționarilor. Devine evident pericolul din partea cadeților. Se ridică perdeaua care acoperea politica cadeților, al căror conducător obține (sau a obținut ?) acum o audiență la Stolîpin.

Bolșevicii n-au intrat pe ascuns, fără știrea partidului muncitoresc, în blocul mic-burghez. Ei n-au contribuit la consolidarea acestui bloc, aprobînd participarea partidului semicadet al socialiștilor-populiști alături de partidele tru-dovice. Ei n-au întreprins nici un pas și n-au spus nici un cuvînt pe care partidele mic-burgeze să le poată interpreta ca o renunțare a social-democraților la poziția lor de sine stătătoare în alegeri.

În timp ce Miliukov se gudura pe lângă Stolîpin, în timp ce menşevicii şi trudovicii de *toate* nuanţele se gudurau pe lângă Miliukov, bolşevicii erau singurii care se situau pe o poziţie întru totul fermă, fără a înceta *nici un moment* acţiunea de care şi-a amintit acum, după ce s-a supărat pe cadeţi, tov. Leviţki şi cei de o teapă cu el.

De aceea, în nici un caz nu trebuie să facem acum prostia despre care flecăresc menşevicii derutaţi şi făţarnici, nu trebuie să renunţăm la încheierea unui bloc revoluţionar, la sprijinirea socialiştilor de către mica burghezie *împotriva* cadeţilor.

Dacă astăzi *toată lumea* vede în fapt şubrezenia trudovicilor şi fermitatea partidului muncitoresc (bineînţeles cu excepţia anexei lui oportuniste), aceasta se datoreşte tocmai faptului că bolşevicii n-au ezitat să adopte de la început o linie justă. S-a văzut în fapt că numai proletariatul social-democrat are o poziţie *de sine stătătoare* şi urmează o cale proprie, *îndrumînd* toate celelalte elemente să ia poziţie *împotriva* ultrareacţionarilor şi *împotriva* liberalilor, *cău-tînd să elibereze* toate partidele şi curente mic-burgheze de sub influenţa ideologiei şi politicii cadete, declarînd în auzul tuturor în ce măsură se poate conta pe grupurile revoluţionare şi pe cele oportuniste din rîndurile trudovicilor şi cît de utile sînt ele.

Ar fi o naivitate de neiertat şi o dovadă de lipsă de caracter în politică dacă ne-am teme acum să ducem după noi pe toţi trudovicii care au simţit amarul bunăvoinţei cadete şi care sînt gata să lupte *împotriva* cadeţilor.

Cei 31 de menşevici care s-au încurcat în tocmeala cu cadeţii sînt nevoiţi să recunoască ei înşişi, *împotriva* voinţei lor, că „o listă comună a social-democraţilor şi a trudovicilor va fi *suficient de populară* pentru a smulge cadeţilor *multe* voturi“ !... Da, chiar așa ! Şi tocmai de aceea *nu putem* neglija sarcina de a submina hegemonia cadeţilor în *capitală*, asupra căreia sînt aţintite privirile întregii Rusii.

E de ajuns ca în cîteva circumscripţii să rupem de la cadeţi jumătate din voturile lor *plus încă un vot, şi vom învinge*, pentru că vom profita de toate avantajele divizării burgheziei în burghezie ultrareacţionară şi burghezie libe-

rală-conciliatoare (ceea ce nu implică nici un pericol, deoarece în 9 circumscripții cadeții au *de peste* două ori mai multe voturi decît ultrareacționarii).

Pe zi ce trece devine tot mai limpede că menșevicii au adoptat o linie politică greșită atunci cînd s-au apucat să facă zarvă pe tema pericolului ultrareacționar. Se constată că, în comparație cu anul trecut, în alegerile actuale procentul de împuterniciți și delegați *de stînga* este mai mare. În locul stupidei și rușinoasei complicități cu moșierii liberali (care nu poate fi justificată printr-un pericol ultrareacționar, pentru că un asemenea pericol nu există), în fața noastră apare un rol util și de răspundere : *hegemonia* proletariatului asupra micii burghezii democratice în lupta *împotriva* subordonării maselor neluminate conducerii *liberalilor*.

Primele alegeri pentru Dumă au adus o victorie cadeților, și acești burghezi liberali se străduiesc din răsputeri să-și consolideze și să-și permanentizeze hegemonia, bazată pe abrutizarea maselor, pe lipsa unei gîndiri independente și a unei politici de sine stătătoare a maselor.

Datoria noastră directă este de a depune toate eforturile pentru ca tocmai la Petersburg să adunăm în jurul nostru pe *toți* cei capabili să lupte împotriva ultrareacționarilor și a cadeților, să-i adunăm în vederea înfăptuirii sarcinilor revoluției populare, în vederea unei activități de sine stătătoare a maselor de milioane ale poporului.

Și acest lucru îl vom face fără a sacrifica cîtuși de puțin independența ideologică deplină a agitației *noastre* social-democrate, fără a renunța cîtuși de puțin la țelurile noastre socialiste și la expunerea lor *integrală*, fără a renunța nici un moment la demascarea tuturor oscilărilor și trădărilor micii burghezii.

Numai social-democrația revoluționară stă ferm pe poziția de nezdrcinat a luptei pentru libertate și a luptei pentru socialism.

Scris la 20 ianuarie (2 februarie) 1907

Publicat în ianuarie 1907, la Petersburg,
într-o broșură apărută în editura
„Novala Duma”

Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul broșurii

CUM SĂ VOTĂM ÎN ALEGERILE DE LA PETERSBURG ?

(EXISTĂ OARE PERICOLUL UNEI VICTORII A ULTRAREACȚIONARILOR
ÎN ALEGERILE DE LA PETERSBURG ?)

În curînd vor avea loc în orașul Petersburg alegerile pentru Duma de stat. Alegătorii orășeni, al căror număr este de aproximativ 130 000, trebuie să aleagă în tot orașul 160 de delegați. Acești 160 de delegați împreună cu cei 14 delegați ai muncitorilor vor alege 6 deputați în Dumă.

Cine însă trebuie ales în Dumă ?

În alegerile din Petersburg se înfruntă *trei* partide principale : ultrareacționarii (partidele de dreapta), cadeții (partidul așa-zisei libertăți a poporului) și social-democrații.

E posibil ca partidele și grupurile mici (trudovicii, cei fără partid, socialiștii-populiști, radicalii și alții) să adere parte la lista cadeților, parte la lista social-democrată. Hotărîri definitive în această privință încă nu au fost adoptate.

Cert este în orice caz că la Petersburg vor fi *trei* liste de candidați : lista ultrareacționară, lista cadetă și lista social-democrată.

De aceea toți alegătorii trebuie să-și dea bine seama pe cine trimit ei în Dumă :

— *pe ultrareacționari*, adică partidele de dreapta, care sînt pentru guvernul curților marțiale, pentru pogromuri și silnicie ?

— *pe cadeți*, adică pe burghezii liberali, care se duc în Dumă pentru a legifera, adică pentru a cădea la învoială cu cei de teapa lui Gurko, care au și dreptul de a legifera, și dreptul de a dizolva o Dumă care nu le convine ?

— *pe social-democrați*, adică partidul clasei muncitoare, care în fruntea întregului popor luptă pentru libertate deplină și pentru socialism, pentru eliberarea tuturor oamenilor muncii de sub jugul exploatării și al asupririi ?

Fiecare alegător să știe că trebuie să aleagă între aceste *trei* partide, că trebuie să hotărască cui să dea votul său : apărătorului samavolniciei polițienești și al silniciei, capitalistului liberal care, prin intermediul Kutlerovilor, stă la tocmeală cu domniile Gurko, sau apărătorului intereselor clasei muncitoare și ale tuturor oamenilor muncii ?

Cetățeni alegători ! Vi se spune că este posibilă o înțelegere între cadeți și social-democrați, adică alcătuirea unei liste comune a acestor două partide.

Nu este adevărat. Să știți cu toții că la Petersburg vor fi în orice caz *trei* liste : lista ultrareacționară, lista cadetă și lista social-democrată.

Vi se spune că, dacă cadeții și social-democrații vor depune liste separate, ei ar putea să provoace o fărâmițare a voturilor și în felul acesta să contribuie ei înșiși la victoria ultrareacționarilor.

Nu este adevărat. Vă vom dovedi îndată că, chiar în cazul când voturile s-ar împărți în modul *cel mai defavorabil*, adică chiar în cazul când în *toate* circumscripțiile din Petersburg voturile s-ar împărți *pe din două* între cadeți și social-democrați, chiar și în acest caz o victorie a ultrareacționarilor în alegerile de la Petersburg *este cu neputință*.

Toată lumea știe că în alegerile pentru Duma I au fost la Petersburg *două* liste principale de candidați, o listă cadetă și o listă ultrareacționară (sau așa-numitul bloc al partidelor de dreapta). Cadeții au învins în *toate* circumscripțiile din Petersburg.

Acum vor fi *trei* liste : o listă ultrareacționară, o listă cadetă și una social-democrată. Aceasta înseamnă că social-democrații speră să rupă de la cadeți o parte din voturi și să atragă pe cei care n-au votat în alegerile pentru Duma întâi.

Vi se spune că împărțirea voturilor între cadeți și social-democrați ar putea să aducă o victorie a ultrareacționarilor, deoarece, mergând împreună, cadeții și social-democrații ar fi mai puternici decât ultrareacționarii, pe când dacă se

ЕЖЕНЕДЕЛЬНЫЙ

ЗРЕНИЕ

Какъ голосовать на выборахъ въ Петербургѣ.—Рабочій съездъ и буржуазная демократія.—Вопросы дня.—Въ рабочей мурѣ.—Предвыборныя собранія.

Выходъ 1 января 1907 года. Подписной цѣна за годъ 1 рубль 50 коп. в годъ. В годъ 1 рубль 50 коп. в годъ. В годъ 1 рубль 50 коп. в годъ.

№ 1.

С.-Петербургъ, Четвергъ, 25 Января.

№ 1.

Какъ голосовать на выборахъ въ Петербургѣ?

Вопросъ о томъ, какъ голосовать на выборахъ въ Петербургѣ, является въ настоящее время однимъ изъ самыхъ актуальныхъ. Для того чтобы правильно высказать свое мнение, необходимо ознакомиться съ порядкомъ выборовъ и съ правами различныхъ классовъ избирателей.

Выборы въ Петербургѣ производятся по общему избирательному закону. Избирателями являются все граждане, достигшіе 21 года, независимо отъ пола, сословія и имущественнаго положенія. Однако, для участия въ выборахъ необходимо иметь постоянное или временное жилище въ Петербургѣ.

Избирательный процессъ начинается съ открытия избирательныхъ участковъ. Каждый избиратель получаетъ избирательный билетъ, въ которомъ указаны кандидаты отъ различныхъ политическихъ партий.

Голосовать можно лично или по доверенности. Для этого необходимо явиться на избирательный участокъ въ установленное время и предъявить избирательный билетъ. Голосование производится путемъ вбрасыванія избирательнаго бюллетеня въ урну.

После окончания выборовъ производится подсчетъ голосовъ. Победителемъ считается кандидатъ, получившій большинство голосовъ. В случае равенства голосовъ, победителемъ считается кандидатъ, получившій большее количество действительныхъ голосовъ.

Классъ избирателей	Число избирателей	Число кандидатовъ
Общественныя классы	100000	10
Слѣдующіе классы	200000	20
Слѣдующіе классы	300000	30
Слѣдующіе классы	400000	40
Слѣдующіе классы	500000	50
Слѣдующіе классы	600000	60
Слѣдующіе классы	700000	70
Слѣдующіе классы	800000	80
Слѣдующіе классы	900000	90
Слѣдующіе классы	1000000	100

Въ этомъ избирательномъ законѣ, какъ и во всякомъ другомъ, есть много недостатковъ. Прежде всего, это неравенство въ числѣ голосовъ. Одинъ голосъ рабочего считается равнымъ голосу буржуаза. Это несправедливо, такъ какъ буржуазія обладаетъ большими средствами и можетъ оказывать большее вліяніе на ходъ выборовъ.

Кроме того, въ законѣ не учтены интересы рабочихъ. Рабочіе не имеютъ возможности выдвигать своихъ кандидатовъ и бороться за свои интересы. Это является однимъ изъ главныхъ недостатковъ буржуазнаго избирательнаго закона.

Въ связи съ этимъ необходимо отметить, что выборы являются лишь формальностью. Реальную власть вѣдетъ буржуазія, которая используетъ выборы для того, чтобы легитимизировать свое господство.

Для того чтобы правильно высказать свое мнение, необходимо ознакомиться съ порядкомъ выборовъ и съ правами различныхъ классовъ избирателей.

Выборы въ Петербургѣ производятся по общему избирательному закону. Избирателями являются все граждане, достигшіе 21 года, независимо отъ пола, сословія и имущественнаго положенія. Однако, для участия въ выборахъ необходимо иметь постоянное или временное жилище въ Петербургѣ.

Избирательный процессъ начинается съ открытия избирательныхъ участковъ. Каждый избиратель получаетъ избирательный билетъ, въ которомъ указаны кандидаты отъ различныхъ политическихъ партий.

Голосовать можно лично или по доверенности. Для этого необходимо явиться на избирательный участокъ въ установленное время и предъявить избирательный билетъ. Голосование производится путемъ вбрасыванія избирательнаго бюллетеня въ урну.

После окончания выборовъ производится подсчетъ голосовъ. Победителемъ считается кандидатъ, получившій большинство голосовъ. В случае равенства голосовъ, победителемъ считается кандидатъ, получившій большее количество действительныхъ голосовъ.

Въ связи съ этимъ необходимо отметить, что выборы являются лишь формальностью. Реальную власть вѣдетъ буржуазія, которая используетъ выборы для того, чтобы легитимизировать свое господство.

Кроме того, въ законѣ не учтены интересы рабочихъ. Рабочіе не имеютъ возможности выдвигать своихъ кандидатовъ и бороться за свои интересы. Это является однимъ изъ главныхъ недостатковъ буржуазнаго избирательнаго закона.

Въ связи съ этимъ необходимо отметить, что выборы являются лишь формальностью. Реальную власть вѣдетъ буржуазія, которая используетъ выборы для того, чтобы легитимизировать свое господство.

Вопросъ о томъ, какъ голосовать на выборахъ, является въ настоящее время однимъ изъ самыхъ актуальныхъ. Для того чтобы правильно высказать свое мнение, необходимо ознакомиться съ порядкомъ выборовъ и съ правами различныхъ классовъ избирателей.

Выборы въ Петербургѣ производятся по общему избирательному закону. Избирателями являются все граждане, достигшіе 21 года, независимо отъ пола, сословія и имущественнаго положенія. Однако, для участия въ выборахъ необходимо иметь постоянное или временное жилище въ Петербургѣ.

Избирательный процессъ начинается съ открытия избирательныхъ участковъ. Каждый избиратель получаетъ избирательный билетъ, въ которомъ указаны кандидаты отъ различныхъ политическихъ партий.

Голосовать можно лично или по доверенности. Для этого необходимо явиться на избирательный участокъ въ установленное время и предъявить избирательный билетъ. Голосование производится путемъ вбрасыванія избирательнаго бюллетеня въ урну.

После окончания выборовъ производится подсчетъ голосовъ. Победителемъ считается кандидатъ, получившій большинство голосовъ. В случае равенства голосовъ, победителемъ считается кандидатъ, получившій большее количество действительныхъ голосовъ.

Въ этомъ избирательномъ законѣ, какъ и во всякомъ другомъ, есть много недостатковъ. Прежде всего, это неравенство въ числѣ голосовъ. Одинъ голосъ рабочего считается равнымъ голосу буржуаза. Это несправедливо, такъ какъ буржуазія обладаетъ большими средствами и можетъ оказывать большее вліяніе на ходъ выборовъ.

Кроме того, въ законѣ не учтены интересы рабочихъ. Рабочіе не имеютъ возможности выдвигать своихъ кандидатовъ и бороться за свои интересы. Это является однимъ изъ главныхъ недостатковъ буржуазнаго избирательнаго закона.

Въ связи съ этимъ необходимо отметить, что выборы являются лишь формальностью. Реальную власть вѣдетъ буржуазія, которая используетъ выборы для того, чтобы легитимизировать свое господство.

Для того чтобы правильно высказать свое мнение, необходимо ознакомиться съ порядкомъ выборовъ и съ правами различныхъ классовъ избирателей.

Выборы въ Петербургѣ производятся по общему избирательному закону. Избирателями являются все граждане, достигшіе 21 года, независимо отъ пола, сословія и имущественнаго положенія. Однако, для участия въ выборахъ необходимо иметь постоянное или временное жилище въ Петербургѣ.

Избирательный процессъ начинается съ открытия избирательныхъ участковъ. Каждый избиратель получаетъ избирательный билетъ, въ которомъ указаны кандидаты отъ различныхъ политическихъ партий.

Голосовать можно лично или по доверенности. Для этого необходимо явиться на избирательный участокъ въ установленное время и предъявить избирательный билетъ. Голосование производится путемъ вбрасыванія избирательнаго бюллетеня въ урну.

После окончания выборовъ производится подсчетъ голосовъ. Победителемъ считается кандидатъ, получившій большинство голосовъ. В случае равенства голосовъ, победителемъ считается кандидатъ, получившій большее количество действительныхъ голосовъ.

Въ связи съ этимъ необходимо отметить, что выборы являются лишь формальностью. Реальную власть вѣдетъ буржуазія, которая используетъ выборы для того, чтобы легитимизировать свое господство.

Кроме того, въ законѣ не учтены интересы рабочихъ. Рабочіе не имеютъ возможности выдвигать своихъ кандидатовъ и бороться за свои интересы. Это является однимъ изъ главныхъ недостатковъ буржуазнаго избирательнаго закона.

Въ связи съ этимъ необходимо отметить, что выборы являются лишь формальностью. Реальную власть вѣдетъ буржуазія, которая используетъ выборы для того, чтобы легитимизировать свое господство.

Prima pagină a ziarului „Zrenie” nr. 1 din 25 ianuarie 1907, cuprinzând articolul de fond: „Cum să votăm în alegerea de la Petersburg?”, scris de V. I. Lenin

prezintă pe liste separate ar putea să fie mai slabi decât aceștia, cu alte cuvinte ar putea să fie înfrinți.

Pentru a verifica dacă o asemenea eventualitate este posibilă, vom lua cifrele referitoare la repartizarea voturilor în *toate* circumscripțiile din Petersburg în alegerile pentru Duma întâi. Să vedem cum s-au repartizat voturile între cadeți și ultrareacționari în diferite circumscripții, luând pretutindeni cazurile cele mai defavorabile, adică numărul *cel mai mic* de voturi obținute de cadet (deoarece numărul voturilor diferă de la un candidat la altul) și numărul *cel mai mare* de voturi obținute de ultrareacționar.

Apoi, numărul *cel mai mic* de voturi obținute de cadet noi îl împărțim în două, presupunând că social-democratul va rupe de la cadet exact jumătate din voturi (acesta este cazul cel mai rău pentru noi și cel mai bun pentru ultrareacționari).

Să comparăm acum pe circumscripții această *jumătate* din numărul *cel mai mic* de voturi obținute de cadet cu numărul *cel mai mare* de voturi obținute de ultrareacționar. Obținem următoarele cifre :

Repartizarea voturilor la Petersburg în alegerile pentru Duma întâi

Circumscripțiile	Numărul cel mai mic de voturi obținute de lista cadetă	Jumătate din acest număr	Numărul cel mai mare de voturi obținute de lista partidelor de dreapta	Numărul delegațiilor
Admiralteiski	1 395	697	668	5
Aleksandr Nevski ..	2 929	1 464	1 214	16
Kazanski	2 135	1 067	985	9
Narva	3 486	1 743	1 486	18
Viborg	1 853	926	652	6
Petersburg	4 788	2 394	1 729	16
Kolomenski	2 141	1 070	969	9
Moscova	4 937	2 468	2 174	20
Spasski	4 873	2 436	2 320	15
Liteinii	3 414	1 707	2 097	15
Rojdestvenski	3 241	1 620	2 066	14
Vasilievski-Ostrov ..	3 540	1 770	2 250	17

Din aceste cifre reiese limpede că, chiar și în cazul *celeii mai defavorabile* împărțiri a voturilor cadete în două părți, ultrareacționarii ar fi învins în alegerile din 1906 *numai în*

trei circumscripții din 12. Ei ar fi avut numai 46 de delegați din 174 (160 în cadrul curiei orășenești și 14 din partea muncitorilor). Aceasta înseamnă că în primele alegeri ultrareacționarii *n-ar fi putut* intra în Dumă chiar dacă în toate circumscripțiile voturile cadete s-ar fi împărțit în două părți egale între lista cadetă și lista social-democrată.

Așadar, cei care vor să-l sperie pe alegător cu eventualitatea unei victorii a ultrareacționarilor în cazul când voturile s-ar împărți între cadeți și social-democrați înșală poporul.

De pe urma împărțirii voturilor între cadeți și social-democrați *nu poate* rezulta o victorie a ultrareacționarilor.

Cadeții răspîndesc cu tot dinadinsul zvonuri false despre „un pericol ultrareacționar“, pentru a-l determina pe alegător să nu voteze cu *socialiștii*.

Cetățeni alegători! Nu dați crezare basmelor că de pe urma împărțirii voturilor între cadeți și social-democrați ar putea să rezulte o victorie a ultrareacționarilor. Votați liber și fără ezitare, așa cum vă dictează convingerile voastre: pentru ultrareacționari, pentru burghezii liberali sau pentru socialiști.

Dar poate că domnii cadeți, care în ziarele „Reci“, „Tovarișci“, „Segodne“, „Rodnaia Zemlea“, „Rusi“¹⁵¹, „Strana“¹⁵² etc. etc. răspîndesc zvonuri false despre „un pericol ultrareacționar“, vor încerca să aducă și alte argumente, să recurgă și la alte subterfugii?

Să examinăm toate argumentele posibile.

Poate că voturile cadeților se vor împărți între trei liste, și nu între două, cum am presupus noi? Nu-i așa că în acest caz ultrareacționarii vor învinge în toate circumscripțiile și vor fi aleși în Dumă?

Nu. Voturile cadeților nu se pot împărți între trei liste, pentru că *în total* vor fi la Petersburg trei liste. În afară de ultrareacționari, cadeți și social-democrați, *nici un partid* cît de cît important nu depune liste proprii.

Toate partidele existente în Rusia sînt reprezentate la Petersburg. Toate partidele și toate curente *și-au și prezizat* atitudinea în alegeri. Nici un partid în afară de cele trei principale partide menționate de noi, nici un grupuleț *nu se gîndește măcar* să se prezinte în alegeri cu liste proprii. Toate partidele mici, *toate curente, în afară de cele trei principale, nu fac decît* să șovăie între aceste trei liste. Toate partidele și grupulețele progresiste, care privesc cu simpatie cauza libertății, șovăie *numai* între cadeți și social-democrați.

Nici unul dintre partidele „trudovice”, nici socialiștii-revoluționari, nici Comitetul Grupului trudovic, nici socialiștii-populiști, nu și-au manifestat dorința de a depune liste proprii. Dimpotrivă, *toate aceste partide trudovice* duc tratative în vederea aderării fie la lista cadetă, fie la lista social-democrată.

Așadar, cine spune că voturile cadeților se pot împărți între trei liste înșală poporul. La Petersburg vor fi în total numai trei liste principale: lista ultrareacționară, lista cadetă și lista social-democrată.

★

★ ★

Al doilea argument posibil. Se spune că lămuririle date de senat au redus numărul alegătorilor, mai ales al alegătorilor din rîndurile săracimii, și că din această cauză cadeții ar putea să nu mai întrunească numărul de voturi avut în alegerile pentru Duma întîi.

Nu-i adevărat. Numărul total al alegătorilor din Petersburg în alegerile pentru Duma întîi a fost de aproximativ 150 000, iar în momentul de față numărul lor este de aproximativ 130 000. Anul trecut însă n-au participat la vot decît vreo 60 000—70 000 de alegători. Nu există deci nici un motiv să ne temem că s-ar fi produs o schimbare în starea de spirit și în opiniile masei alegătorilor. Nu încapă nici o îndoială că *majoritatea* celor 130 000 de alegători din Petersburg fac parte din *păturile puțin avute ale populației*, care numai dintr-o neînțelegere, dintr-o insuficiență cunoaștere, numai în virtutea unei prejudecăți ar putea să

dea preferință unui candidat capitalist în loc să voteze cu un candidat muncitor. Dacă toți socialiștii își vor face datoria și vor desfășura o muncă de agitație și de lămurire în rîndurile maselor orășenești, ei vor putea conta cu siguranță pe cîteva zeci de mii din cei 130 000 de alegători.

*
* *

Al treilea argument posibil. Se spune că ultrareacționarii și-ar putea întări pozițiile în alegerile din acest an și că nu se poate judeca după cifrele din anul trecut.

Nu-i adevărat. Din toate știrile apărute în presă, din felul cum se desfășoară întrunirile electorale, din datele referitoare la situația diferitelor partide rezultă că la Petersburg ultrareacționarii nu sînt mai tari, ci, probabil, mult mai slabi decît anul trecut. Cetățenii au devenit mai conștienți, octombriștii suferă eșecuri la fiecare întrunire electorală, iar dizolvarea Dumei și politica de silnicie guvernamentală, politica lui Gurko-Lidval, îndepărtează definitiv pe alegători de guvern. În alegerile din anul trecut, ultrareacționarii mai făceau pe curajoșii, dar în alegerile actuale, cum au văzut că se apropie votarea au amuțit cu totul.

*
* *

Al patrulea argument posibil. Se spune că, deoarece guvernul nu eliberează buletine de vot partidelor de stînga și nu le îngăduie nici să țină întruniri, nici să scoată ziare etc., unirea întregii stîngi pe o listă comună cu cadeții oferă mai multă siguranță și comportă mai puține riscuri.

Nici acest argument nu este întemeiat. Dacă guvernul recurge la acte de silnicie și la încălcarea legii, la încălcarea libertății alegerilor, urmarea este că starea de spirit a masei alegătorilor devine mai fermă. La întruniri, noi, social-democrații, nu numai că nu pierdem nimic în ochii alegătorilor, ci, dimpotrivă, cîștigăm de pe urma faptului că de cele mai multe ori poliția interzice întrunirile din cauza conținutului cuvîntărilor noastre. Cît privește lupta

Împotriva abuzurilor guvernamentale, la ce ar putea să ajute aici un acord cu cadeții ? În loc să ajute, un asemenea acord ar dăuna, deoarece dintre partidele de opoziție partidul cadet este cel mai laș și cel mai înclinat să trădeze. Oare împreună cu un partid din care face parte fostul ministru Kutler, colegul de ieri al lui Witte și al lui Durnovo, oare împreună cu acest partid se poate lupta cu adevărat împotriva abuzurilor comise de miniștri ?? Dimpotrivă, tocmai pentru că domnii de teapa lui Kutler sînt mult mai apropiați de domnii Durnovo și Stolîpin decît de masa muncitorilor și a funcționarilor din industrie și comerț, este necesar ca în interesul luptei pentru libertate să păstrăm o poziție independentă de partidul Kutlerilor, de partidul cadeților.

Să zicem că guvernul a hotărît să înhațe, să aresteze pe delegații de stînga. Parcă poate să ajute aici un acord cu cadeții ? Sau trebuie oare într-adevăr socialiștii să se bizuie pe cadetul Kutler că va interveni pentru revoluționari pe lîngă colegii săi de ieri, miniștrii Stolîpin și Gurko ?

Nu de mult ziarele au anunțat că d-l Miliukov, liderul cadeților, este pe punctul de a obține o audiență la Stolîpin pentru a discuta cu el problema legalizării partidului cadet *. Nu cumva li se pretinde socialiștilor să se bizuie pe domnii cadeți că „vor obține“ legalizarea partidului trudovicilor, al socialiștilor-revoluționari sau al social-democrațiilor ?

Un socialist care are conștiință și simțul rușinii nu va accepta niciodată să figureze pe o listă comună cu Kutlerii și cu Miliukovii.

★

★ ★

Pot oare social-democrații să învingă în alegerile din Petersburg ?

* La o întrunire electorală care a avut loc la școala Tenișev în ziua de 22 ianuarie, d-l Vodovozov a declarat că d-l Miliukov a fost în audiență la d-l Stolîpin și a încheiat o tranzacție cu acesta, și că partidul libertății popoului este răspunzător pentru acțiunile liderilor săi. D-l Gredescul, fără să nege acest fapt, a declarat că, chiar dacă d-l Miliukov a fost în audiență la Stolîpin, aceasta s-a făcut în interesul țării și al partidului.

Ziarele cadete, profitînd de faptul că guvernul nu acordă autorizații pentru ziare social-democrate, caută în fel și chip să convingă pe cititori că fără cadeți nici vorbă nu poate fi de o victorie a social-democraților în alegeri.

Nu este adevărat. La Petersburg *este pe deplin posibilă* o victorie a social-democraților asupra ultrareacționarilor și asupra cadeților.

Cadeții se fac că nu văd această posibilitate, uitînd într-adins că de pe urma împărțirii voturilor ar putea să cîștige *oricare* dintre partide, și nu numai ultrareacționarii. Ultrareacționarii ar putea cîștiga în trei circumscripții din 12, dacă voturile s-ar împărți în mod egal între cadeți și social-democrați.

Social-democrații ar putea cîștiga în 12 circumscripții din 12, dacă voturile s-ar împărți între cadeți și ultrareacționari.

Pentru a ne convinge că este așa, este suficient să privim cifrele reproduse mai sus. Ele arată că, *dacă în fiecare circumscripție vom avea jumătate din voturile obținute de cadeți (în alegerile trecute) plus unul, putem învinge în întregul Petersburg.*

În acest scop e de ajuns ca în cele 9 circumscripții „sigure” din Petersburg (scăzînd cele trei circumscripții în care ar putea învinge ultrareacționarii) să avem *cel puțin 14 274 de voturi.*

Și este oare imposibil ca social-democrații să întrunească la Petersburg 15 000—20 000 de voturi ?

Se consideră că numai funcționari din industrie și comerț care au drept de vot există la Petersburg între 30 000 și 50 000. „Golos Prikazcika”¹⁵³, ziarul sindicatului funcționarilor din industrie și comerț, avea o orientare social-democrată. Dacă toți socialiștii ar desfășura uniți o muncă de agitație în rîndurile funcționarilor din industrie și comerț, fără a refuza să primească pe lista lor și pe trudovici, este cert că numai acești funcționari din industrie și comerț ar putea să asigure victoria unei liste comune social-democrate și trudovice.

Să nu uităm însă că, în afară de aceștia, mai există foarte mulți chiriași săraci care sînt pe deplin capabili să înțeleagă că socialiștii le apără interesele mai bine decît moșie-

rii liberali-proprietari de case, decît avocații și cinovnicii bogați, Petrunkevicii, Rodicevii, Vinaverii, Kutlerii.

Priviți cum decurg întrunirile electorale la Petersburg. Pînă și ziarele cadete, care nu se jenează să denatureze în avantajul cadeților dările de seamă cu privire la aceste întruniri, sînt nevoite să recunoască că lupta adevărată se dă între cadeți și socialiști, și nicidecum între partidele de dreapta și cele de stînga. Întrunirile electorale de la Petersburg *dovedesc* fără putință de tăgadă că în acest oraș *social-democrații*, îndeosebi în alianță cu trudovicii, *sînt mai tari decît cadeții*.

Cîți alegători vor participa la întrunirile electorale? Observatorii prudenți consideră că cel mult a zecea parte din numărul total al alegătorilor. Să luăm chiar și această cifră minimă, ceea ce reprezintă 13 000 de alegători. Se poate afirma cu certitudine că fiecare alegător care a luat parte la mitinguri va aduce la vot cel puțin doi alegători care nu au luat parte la mitinguri. Din acești 39 000 de alegători, judecînd după toate datele și constatările, 20 000 vor vota o listă social-democrată pe care să figureze și trudovici.

Așadar, și din aceste date reiese că la Petersburg victoria social-democraților împotriva cadeților și împotriva ultra-reacționarilor *este pe deplin posibilă*.

Să știe deci toți alegătorii din Petersburg că *numai de ei depinde* dacă vor învinge cadeții sau social-democrații.

★

★ ★

În campania electorală pe care o desfășoară la Petersburg, socialiștii urmăresc în primul rînd și mai ales lumina și unirea maselor. Socialiștii urmăresc ca însăși masa să înțeleagă pe deplin sarcinile care stau acum în fața popoului în lupta pentru libertate. Liberalii însă nu urmăresc decît să obțină locuri în Dumă, fără a se interesa ca alegătorii înșiși să știe clar și precis despre ce este vorba.

Liberalii, adică cadeții, și oamenii nestatornici, șovăielnici care merg la remocra lor organizează uneori votări în cadrul întrunirilor electorale și la unele din ele fac să fie

adoptată cu majoritate covârșitoare o hotărîre cu privire la necesitatea unui acord între toate partidele de stînga, cu condiția ca două locuri din șase să revină cadeților.

Atît cei care propun o astfel de hotărîre cît și cei care votează pentru ea vădesc o atitudine inconștientă în alegerile de la Petersburg. La Petersburg nu va fi și nici nu poate să fie un acord între „toate partidele de stînga“. La Petersburg vor fi trei liste: lista ultrareacționară, lista cadetă și lista social-democrată.

În afară de aceasta e pur și simplu ridicol să se hotărască prin vot ca partidul cadet să ia două locuri din șase. Cine vrea într-adevăr un astfel de rezultat, acela trebuie să înțeleagă că el *nu poate* fi obținut printr-o tranzacție cu cadeții. El poate fi obținut, dar numai votînd *pentru social-democrați*.

Într-adevăr, dacă la Petersburg victoria social-democraților va fi parțială, atunci — și numai atunci — s-ar putea ajunge la rezultatul dorit de unii (șase locuri pentru partidele de stînga, dintre care două să revină cadeților). Să presupunem, de pildă, că social-democrații înving numai în patru circumscripții, să zicem în circumscripțiile Spasski, „Moscova“, „Petersburg“ și Viborg. În acest caz ei vor avea 60 de delegați, iar împreună cu cei din curia muncitorească 74 de delegați. Ultrareacționarii (să admitem cazul cel mai rău, care este foarte puțin probabil) vor avea 46 de delegați (circumscripțiile Liteinîi, Rojdestvenski și Vasilievski-Ostrov). Cadeții vor avea restul de 54 de delegați. Iată *pe ce cale* s-ar putea într-adevăr obține ca Petersburgul să trimită în Dumă deputați de stînga, printre care să precumpănească elementele mai de stînga decît cadeții. Tocmeala cu cadeții, cu care se îndeletnicesc oamenii ne-inteligenți și șovăielnici, *nu poate* duce la acest rezultat.

*

* * *

Să repetăm pe scurt concluziile noastre.

La Petersburg, lupta în alegeri se dă numai între cele trei partide principale, iar alegătorii vor avea în fața lor *trei* liste de candidați: lista ultrareacționară, lista cadetă și lista social-democrată.

Pericolul unei victorii a ultrareacționarilor la Petersburg este o născocire absurdă și falsă.

Chiar în cazul când voturile cadeților s-ar împărți în modul cel mai dezavantajos între cadeți și social-democrați, victoria ultrareacționarilor este imposibilă.

Cadeții răspîndesc într-adins basme despre existența „unui pericol ultrareacționar“ la Petersburg, pentru a preîntîmpina pericolul unei victorii a socialiștilor, pericol care îi amenință în mod real.

Trudovicii, socialiștii-revoluționari și unele grupuri mici încă nu s-au hotărît pe cine să urmeze : pe cadeți sau pe social-democrați.

La Petersburg, este pe deplin posibilă o victorie deplină a social-democraților atît împotriva ultrareacționarilor cît și împotriva cadeților.

Alegătorii trebuie să voteze potrivit convingerilor și simpatiilor lor, și să nu se lase călăuziți de teama unui pretins pericol ultrareacționar.

Pentru guvern, pentru burghezii liberali sau pentru social-democrați ?

Alegeți, cetățeni !

„Zrenie“ nr. 1 din 25 Ianuarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ALEGERILE DE LA PETERSBURG ȘI CRIZA OPORTUNISMULUI

La 6 ianuarie s-a întrunit Conferința orășenească a organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. Conferința urma să decidă dacă în capitală trebuie încheiat sau nu un acord cu cadeții.

Cu toate apelurile lui Plehanov către „tovarășii muncitori“, publicate în ziarul „Tovariși“, cu toate articolele isterice ale d-nei E. Kuskova, cu toate amenințările lui Plehanov de a-i trece pe muncitori pe lista „dușmanilor libertății“ dacă se vor gândi să se pronunțe pentru o poziție social-democrată de sine stătătoare, cu toate făgăduielile mai mult sau mai puțin ispititoare ale cadeților, proletariatul organizat și conștient din Petersburg s-a dovedit într-atât de matur din punct de vedere politic încât, după dezbateri și votări, s-a pronunțat în majoritate împotriva oricăror acorduri cu cadeții. Era clar că și conferința formată din delegați pe care muncitorii organizați i-au ales după dezbateri și votări pe bază de platforme * se va pronunța în același sens.

Spațiul de care dispunem în ziarul „Proletarii“ nu ne permite să ne oprim amănunțit asupra felului cum s-au desfășurat lucrările conferinței, despre care, de altfel, s-a scris pînă acum destul de mult. Aici însă este important să relevăm că oportuniștii noștri au mers atît de departe în politica lor burghezo-conciliatoristă încît hotărîrea conferinței a devenit inacceptabilă pentru ei. Chiar din mo-

* Cu excepția raionului Viborg și a subraionului franco-rus, care sînt menșevici și în care votarea nu s-a făcut pe bază de platforme.

mentul deschiderii conferinței era clar că menșevicii din Petersburg, sprijiniți de Comitetul Central, nu se vor su-pune hotărârii acesteia. Prietenii cadeților nu căutau decît un pretext pentru o ruptură cu social-democrația revoluționară. Trebuia găsit un pretext, oricare ar fi fost el. Neizbutind să facă din chestiunea mandatelor un pretext pentru părăsirea conferinței, menșevicii au profitat de *recomandarea* Comitetului Central ca problemele de tactică electorală să fie rezolvate de către unitățile electorale direct interesate și s-au retras de la conferință sub pretextul că aceasta din urmă a refuzat să se împartă în conferință orășenească și conferință districtuală. În locul subdiviziunilor de partid, ei puneau unitățile administrative-polițienești. Potrivit menșevicilor, trebuia nu numai să separăm de oraș raionul districtual, ci și să împărțim raioane pînă acum *unitare*, cum sînt raioanele Neva, „Moscova“, Narva, să reorganizăm partidul nu așa cum îi convine partidului, ci așa cum convenea administrației.

Era clar de asemenea că, oricum s-ar fi rezolvat problema împărțirii conferinței, majoritatea tot s-ar fi pronunțat împotriva acordurilor cu cadeții. Menșevicii s-au retras de la conferință și, spre bucuria întregii prese burgheze, au hotărît să desfășoare la Petersburg o campanie de sine stătătoare, să lupte împotriva propriilor lor tovarăși de partid, să scindeze proletariatul din Petersburg de dragul înțelegerii cu un partid burghez și monarhist — partidul „libertății poporului“.

Cum să nu jubileze presa burgheză ! Într-un articol de fond anume consacrat acestei teme, foaia bulevardieră „Segodnea“ a declarat solemn că, prin hotărîrea lor, menșevicii *au salvat Rusia*, iar ziarul „Reci“, organul oficial al cadeților, a promis menșevicilor că, drept răsplată, locul din curia muncitorească va fi acordat unui „menșevic“, și în nici un caz unui „bolșevic“.

Primul rezultat al acțiunii de sine stătătoare a menșevicilor este că burghezia a început să dicteze voința sa curiei muncitorești.

Între timp conferința, care după retragerea menșevicilor și-a continuat lucrările, ținînd seamă de faptul că la Petersburg ultrareacționarii nu prezintă un pericol și urmă-

rind să submineze hegemonia cadeților și să elibereze de sub influența lor mica burghezie democratică, a hotărât să încheie cu socialiștii-revoluționari și cu trudovicii un acord electoral, precizând totodată condițiile în ceea ce privește repartizarea locurilor (2 — curiei muncitorești, 2 — social-democraților, 1 — socialiștilor-revoluționari, 1 — trudovicilor).

Presa burgheză jubila: trudovicii și socialiștii-revoluționari au încheiat un bloc cu socialiștii-populiști, acest bloc tinde spre o înțelegere cu cadeții, menșevicii s-au separat, bolșevicii au rămas izolați! Tactica revoluționară este condamnată, „mijloacele pașnice” triumfă, trăiască înțelegerea cu monarhia, jos calea luptei populare de masă.

După ce au scindat social-democrația, după ce au slăbit hidra revoluționară a proletariatului, cadeții au început să trateze fără pic de jenă o tranzacție cu... d-l Stolîpin. După cum anunță ziarele, zilele acestea Miliukov va fi primit în audiență la primul ministru, care este dispus să legalizeze partidul cadet cu condiția ca acesta să nu încheie nici un fel de blocuri cu partidele de stînga. Cadeții oferă întregului bloc „de stînga” — în realitate *mic-burghez* (socialiștii-populiști, socialiștii-revoluționari, trudovicii și menșevicii) — numai 2 din cele 6 mandate care revin Petersburgului. Pentru a face o concesie „galeriei”, cadeții sînt gata să arunce 2 locuri sîcîitorului bloc mic-burghez. Fiind încredințați că blocul de stînga nu va accepta această propunere, cadeții duc tratative cu Stolîpin, căpetenia ultrareacționarilor.

Tabloul se schimbă. Incepe campania electorală. Se țin o serie de întruniri electorale. Menșevicii, care iau foarte rar cuvîntul la aceste întruniri, bolborosesc cu sfială: acorduri cu cadeții. Bolșevicii, care iau cuvîntul la toate întrunirile, cheamă pe proletari și pe semiproletari în partidul muncitoresc unic — partidul social-democrat —, cheamă pe toți alegătorii revoluționari și democrați să încheie un bloc revoluționar unic împotriva ultrareacționarilor și a cadeților. Cadeții nu sînt lăsați să vorbească; bolșevicii sînt aplaudați. Democrația orășenească — muncitorească și mic-burgheză — se orientează spre stînga, eliberîndu-se de sub jugul cadeților.

Tabloul se schimbă : „conciliatorii“ tună și fulgeră. Când vorbesc despre bolșevici, fac spume la gură. Jos bolșevicii ! Într-o înduioșătoare unire, „Novoe Vreamea“ și „Tovarișci“, octombriștii și cadeții, Vodovozovii și Gromanii pornesc un război sfânt împotriva spectrului roșu al bolșevismului. Dacă bolșevismul a avut vreodată nevoie de o confirmare a tacticii lui revoluționare și de clasă, el a găsit-o în furia turbată cu care îl atacă întreaga presă burgheză. Dacă democrația revoluționară mic-burgheză, care tinde în mod sincer spre înfăptuirea lozincilor ei, a avut nevoie de o lecție grăitoare, ea a găsit-o în disprețul cu care a tratat-o marea burghezie și burghezia mijlocie, în politica de înțelegere (cu guvernul) pe care cadeții o duc în spatele poporului.

Social-democrația revoluționară spune întregii sărăcimi democratice de la orașe și sate : numai în alianță cu proletariatul, numai în eliberarea de sub tutela cadeților, numai în lupta energică și consecventă împotriva absolutismului îți vei găsi salvarea. Dacă ești îndeajuns de maturizată pentru aceasta, vei urma proletariatul. Dacă nu, vei rămîne sub tutela cadeților, iar proletariatul, indiferent de rezultatele cu care se va solda campania electorală, indiferent de rezultatele cu care se va încheia tocmeala voastră în jurul mandatelor de deputat, își urmează și-și va urma calea sa proprie, de clasă, revoluționară.

Menșevismul trece printr-o grea încercare. Campania electorală a devenit piatra unghiulară a tacticii lui oportuniste. O parte a social-democrației a căzut sub hegemonia ideologilor burghezi. Ideologii burghezi tratează de sus, fără menajamente, pe menșevici, numindu-i „socialiști moderați“ (expresia aparține ziarului „Reci“), pe care se poate conta oricînd. Prietenii lor de dreapta nici nu-i bagă în seamă, ci se mărginesc... să conteze că vor sluji cu credință pe cadeți. O parte a social-democrației a ajuns în situația rușinoasă ca burghezia liberală s-o trateze ca pe o unealtă docilă a ei, ca proletarii cu stare de spirit revoluționară să prefere mai curînd să-și dea votul socialiștilor-revoluționari (așa cum s-a întîmplat la alegerea de îm-

puterniciți în raionul Viborg, citadela menșevismului) decît unor *astfel* de social-democrați.

Criza oportunismului se apropie. Acordul cu „conciliatorii” dă o lovitură decisivă menșevismului. Vasilievii, Malișevskii și Larinii au netezit drumul spre... cimitir. În rîndurile menșevicilor domnește zăpăceala și excluderea reciprocă. Martov izgonește din partid pe alde Vasiliev și Malișevski. Este necesar ca muncitorii să izgonească din partid spiritul menșevismului !

„Proletarii” nr. 12
din 25 ianuarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ALEGERILE ÎN CURIA MUNCITOREASCĂ DIN PETERSBURG ¹⁵⁴

Alegerile de împuterniciți ai muncitorilor constituie un eveniment extrem de important în viața politică a Rusiei și în istoria mișcării noastre muncitorești, eveniment care n-a fost apreciat încă nici pe departe la justa lui valoare.

Este pentru prima oară când *toate* partidele care au un sprijin cât de mic în rîndurile proletariatului au venit în fața masei muncitorilor nu cu programe sau lozinci cu caracter general, ci cu o problemă practică precisă: *candidaților cărui partid* încredințează masa muncitorească apărarea intereselor ei? Firește, după cum știe toată lumea, sistemul alegerilor în curia muncitorească este foarte, foarte departe de a fi un sistem democratic just de alegere a unei reprezentanțe. Nu-i mai puțin adevărat însă că masa muncitorească își spune cuvîntul în aceste alegeri. Și este pentru prima oară în Rusia când *lupta dintre partide*, și anume lupta dintre ele ca partide politice cu fizionomie bine *determinată*, se desfășoară în fața masei largi muncitorești.

Alegeri de împuterniciți ai muncitorilor au avut loc pînă acum în numeroase localități din Rusia. Dar nu există date cît de cît complete și exacte care să oglindească lupta partidelor în aceste alegeri. Ziarele nu înfățișează decît concluzii dintre cele mai generale și, în plus, mai mult sau mai puțin aproximative, trase „după ochi”. Dacă acți-viștii de partid și îndeosebi înșiși muncitorii înaintați nu se vor apuca de munca necesară și extrem de importantă a *studierii* mersului și rezultatelor alegerilor în curia mun-

citorească, se poate spune cu certitudine că vom pierde un material extrem de prețios și extrem de necesar pentru dezvoltarea în continuare a muncii de partid și a agitației de partid.

Impresia generală de pe urma alegerilor în curia muncitorească din Rusia este formulată în unanimitate de toate ziarele în felul următor: victoria deplină a partidelor de extremă stîngă, în primul rînd a social-democrației, apoi a socialiștilor-revoluționari.

Alegerile au confirmat în mod strălucit teza fundamentală a social-democrației: proletariatul ca clasă este revoluționar. Prin aspirațiile și simpatiile ei, *masa* proletară este social-democrată. Proletariatul este cea mai revoluționară dintre toate clasele existente în Rusia.

Alegerile *au dezmințit* în fapt afirmațiile că în Rusia partidul social-democrat nu este un partid muncitoresc. Numai liberalii, care mint cu bună știință, sau oportuniștii, care aruncă imprudent vorbe în vînt, se mai pot îndoi acum de *caracterul proletar de masă* al social-democrației din Rusia.

Dacă de la această concluzie generală trecem la concluzii de ordin particular, trebuie să specificăm mai întîi că *nu există încă* date cît de cît complete. Considerăm însă că este nu numai posibil, ci chiar absolut necesar *să tragem* o serie întregă de alte concluzii, nicidecum pentru a pretinde să dăm o rezolvare acestei probleme, ci pentru a pune în discuția tuturor tovarășilor *o problemă extrem de importantă*, pentru a provoca un schimb de idei, pentru a stimula strîngerea de material etc.

Chiar în primele știri de presă apare izbitoare deosebirea dintre Rusia propriu-zisă și Polonia, care este mult mai dezvoltată din punct de vedere industrial, cultural și politic. În Rusia, cel puțin la Petersburg și la Moscova, *nu există* partide fățiș burgheze care să se sprijine măcar în parte pe proletariat. Social-democrații au o precumpănire deplină, extrema stîngă a democrației burgheze, partidul eserilor, care se consideră socialist, se bucură de o influență mult mai mică. Cadeți nu se găsesc printre muncitori sau se găsesc într-un număr cu totul neînsemnat.

În Polonia există, și în alegeri s-a manifestat vizibil, un partid fățiș burghez, situat pe poziții mai de dreapta decât cele ale cadeților, partidul *narodoviștilor* (narodovî-demokratî) ¹⁵⁵. Acest fapt nu poate fi explicat prin persecuțiile din partea autorităților polițienești și militare. În Polonia, burghezia, speculînd abil asupra națională a tuturor polonezilor, asupra religioasă a tuturor catolicilor, caută și găsește un oarecare sprijin în mase. Despre țărănimea poloneză este de prisos să mai vorbim.

Ar fi însă, bineînțeles, complet greșit ca din această deosebire să se tragă concluzia că starea de înapoiere din Rusia oferă avantaje specific naționale. Nu, lucrurile se explică mult mai simplu, și anume prin deosebiri de ordin istoric-economic, și nu prin deosebirile naționale. În Rusia există incomparabil mai multe rămășițe feudale în păturile de jos, la sate, în orînduirea agrară; de aici rezultă doza mai mare de revoluționarism primitiv, nemijlocit din rîndurile țărânimii și ale clasei muncitoare, care este strîns legată de țărănime. Acest revoluționarism conține, fără îndoială, mai puțină conștiință proletară de clasă și mai mult protest general-democratic (adică burghezo-democratic prin conținutul său). Apoi, la noi burghezia este mai puțin evoluată, mai puțin conștientă, mai puțin versată în lupta politică. Ea desconsideră munca în rîndurile proletariatului nu atît pentru că nu ne-ar putea smulge nici o parte a acestuia, cît pentru că în genere nu are laîta nevoie să se sprijine pe popor (ca în Europa sau în Polonia); deocamdată îi este de ajuns să se sprijine pe privilegiu, pe corupție, pe forța brutală. Va veni și la noi o vreme cînd fel de fel de elemente provenite din rîndurile burgheziei vor duce în masa muncitorească și naționalismul, și o formă sau alta de democratism creștin, și antisemitismul, și alte mîrșăvii de acest soi!

Să trecem la Rusia propriu-zisă. Mai întîi de toate apare semnificativă deosebirea dintre Petersburg și Moscova. La Moscova, social-democrații au reputat o victorie deplină asupra socialiștilor-revoluționari. După unele știri — ce-i drept, încă nu îndeajuns de verificate —, au fost aleși acolo aproximativ 200 de împuterniciți social-democrați față de numai 20 de socialiști-revoluționari!

La Petersburg, dimpotrivă : toată lumea este surprinsă de procentul *neașteptat* de mare al împuterniciților socialiști-revoluționari. Social-democrații precumpănesc, firește, dar nu-i copleșesc în mod absolut pe socialiștii-revoluționari. Se consideră că împuterniciții socialiști-revoluționari reprezintă circa 33% și chiar (deși nu credem să fie adevărat) circa 40%. Indiferent de cifra pe care am adopta-o deocamdată pînă la obținerea unor date amănunțite, devine explicabil în orice caz de ce social-democrații de rînd din Petersburg se simt de parcă „*am fi fost bătuți*” în curia muncitorească. Chiar dacă numărul împuterniciților socialiștilor-revoluționari reprezintă o treime, aceasta înseamnă *într-adevăr* o înfrîngere a social-democrației în capitală, și anume o înfrîngere în comparație cu rezultatele obținute în restul Rusiei și în comparație cu ceea ce noi toți, în calitate de social-democrați, considerăm că este normal și necesar.

Acesta este un fapt de importanță colosală... La Petersburg, în curia muncitorească, socialiștii au pierdut precumpănirea *covârșitoare*, cedînd în fața extremei stîngi a democrației burgheze ! Datoria noastră directă este să acordăm acestui fenomen maximum de atenție. *Toți* social-democrații trebuie să depună eforturi pentru a studia temeinic acest fenomen și a-i da o explicație justă.

Impresia generală a social-democraților din Petersburg, care au rămas uluiți de rezultatele alegerilor de la 7 și 14 ianuarie, se rezumă la următoarele : 1) tocmai în *marile* uzine, în aceste centre înaintate ale proletariatului celui mai conștient și mai revoluționar, este mai accentuată înfrîngerea pe care „socialiștii-revoluționari” au pricinuit-o social-democraților ; 2) „socialiștii-revoluționari” au învins *mai ales* și în special pe *social-democrații menșevici*. Atunci cînd lupta se dădea între un candidat al socialiștilor-revoluționari și un candidat al social-democraților-bolșevici, de cele mai multe ori și *chiar în majoritatea cazurilor* victoria revenea social-democrației.

Nu e greu de văzut că importanța acestor două concluzii este excepțional de mare. De aceea trebuie să ne îngrijim neapărat ca ele să nu fie doar simple impresii, ci *într-adevăr concluzii* bazate pe un material precis, verifi-

cat, care nu admite două interpretări. Este, desigur, foarte puțin probabil și chiar aproape imposibil ca părerea generală a activiștilor social-democrați din cele mai diferite raioane ale Petersburgului să fie greșită. Ar fi, desigur, o pedanterie ridicolă să cerem unor revoluționari ocupați tocmai acum pînă peste cap cu munca în campania electorală o statistică exactă și minuțioasă; totuși, materialul principal, cifrele și datele principale *pot și trebuie* să fie strînse, deoarece acest lucru este necesar pentru *întreaga* noastră activitate social-democrată la Petersburg în decursul unei perioade îndelungate.

Mai jos ne ocupăm în mod amănunțit de această problemă (vezi articolul „Lupta dintre social-democrați și socialiștii-revoluționari în alegerile din curia muncitorească la Petersburg“)*. Aici însă ne vom mărgini numai la o apreciere a semnificației politice a acestei înfrîngerii *relative* a social-democrației în alegerile din curia muncitorească la Petersburg.

Mai întîi de toate trebuie să relevăm că precumpănirea numerică a împuterniciților social-democrați arată în chip vădit o precumpănire a *numărului întreprinderilor* în care social-democrații au celule organizatorice. Datele mai amănunțite vor confirma, desigur, constatarea făcută de social-democrați în zilele de libertate din octombrie, și anume că socialiștii-revoluționari nu desfășoară în rîndurile proletariatului nici o muncă organizatorică serioasă, temeinică și durabilă, ci acționează, ca să spunem așa, prin lovituri răslețe, „smulgînd“ rezoluții la mitinguri în clipe de avînt, profitînd de orice înviorare pentru „a smulge“ și mandate cu ajutorul unor fraze și vorbe „revoluționare“ răsunătoare, de efect.

Acest element al victoriei socialiștilor-revoluționari va fi constatat, după toate probabilitățile, de orice observator de bună-credință și în recente alegeri din curia muncitorească la Petersburg. În ultimă analiză, totul se rezumă aici la aceea că un partid mic-burghez „revoluționar“ nu este capabil să ducă o muncă proletară temeinică și perseverentă; la cea mai mică schimbare de atmosferă el dis-

* Vezi volumul de față, pag. 360—365. — *Nota red.*

pare cu totul de pe orizontul suburbiilor muncitorești. Numai în unele momente izbutește el să profite de pregătirea politică încă slabă a maselor, „captivându-le“ prin felul pretins larg (dar în realitate foarte vag și bombastic) de a pune problema, speculând nivelul redus al conștiinței de clasă, exploatând în mod demagogic tradiționalul „dor de pământ“ în cazul când mai dănuie legătura cu satul etc. etc.

Caracterul burghez al revoluției are, firește, drept urmare faptul că din când în când cartierele muncitorești sînt „invadate“ de cete de tineret burghez radical sau autentic revoluționar, care nu are nici un sprijin de clasă și care, atunci când în aer se simte apropierea unui nou avînt, a unui nou asalt al revoluției, se îndreaptă instinctiv spre proletariat — singura masă *care luptă* cu adevărat pentru libertate. La mitingurile muncitorești, oratorii socialiști-revoluționari sînt în felul lor niște vestitori ai furtunii, care arată că moralul proletariatului se ridică, că el s-a mai odihnit puțin și a acumulat puteri după înfrîngerile din trecut, că în rîndurile lui se produce un nou val de largi și profunde frămîntări, care duc la o nouă bătălie împotriva vechilor rînduieli.

O comparație între perioada din octombrie și perioada „Dumei“, pe de o parte, și alegerile actuale, pe de altă parte, precum și o simplă totalizare a datelor referitoare la celulele organizatorice trainice ale socialiștilor-revoluționari vor confirma, fără îndoială, această explicație.

Dar ar fi, desigur, o mare ușurință din partea noastră dacă *ne-am mărgini* la această explicație și am trece cu vederea faptul că socialiștii-revoluționari *i-au învins* pe social-democrați tocmai în marile uzine, unde muncitorii sînt mai conștienți și mai încercați în luptă. Din fericire însă știm că în realitate extrema stîngă a democrației burgheze n-a învins nicidecum social-democrația, ci *vulgari-zarea oportunistă* a social-democrației.

Democrația burgheză revoluționară a cedat în fața social-democrației revoluționare, învingînd în realitate numai pe aceia care se tîrăsc în coada burghezilor nerevoluționari, pe aceia *care sînt pentru blocuri cu cadeții*. Acest lucru reiese cu toată certitudinea atît din relatările activiștilor

social-democrați asupra conținutului agitației electorale a socialiștilor-revoluționari, cât și din datele referitoare la momentul „victoriei” socialiștilor-revoluționari asupra menșevicilor.

Alegerile au avut loc la Petersburg în zilele de 7 și 14 ianuarie. Chiar în ziua de 7 ianuarie Petersburgul muncitoresc a aflat că cei 31 de menșevici s-au retras de la conferința social-democrată ca să se tocmească cu cadeții pentru locuri în Dumă. În tot cursul săptămînii care a urmat, întreaga presă burgheză din Petersburg a jubilat și a făcut multă zarvă, lăudîndu-i pe menșevici, punîndu-i alături de cadeți, încurajîndu-i în atitudinea lor de renegare a revoluției și aprobînd trecerea lor în „*blocul opoziționist*”, în rîndul „partidelor socialiste moderate” etc. etc.

Înfrîngerea menșevicilor în marile uzine este primul avertisment pe care *masele proletare* l-au dat șovăielnicilor oportuniști intelectuali !

Menșevicii au cotit spre cadeți, — proletariatul din Petersburg a întors spatele menșevicilor.

Socialiștii-revoluționari au exploatat momentul sciziunii din rîndurile social-democrației, au exploatat indignarea muncitorilor împotriva menșevicilor cadetizanți, le-au exploatat cu abilitate și fără pic de jenă. În suburbii ei atacau pe social-democrați pentru blocul cu cadeții (dar nu spuneau nimic despre bolșevici și despre Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R.), pe cînd în oraș ei *înșiși se tocneau cu cadeții !* Acum se înțelege de ce au ascuns și ascund ei cu atîta grijă publicului și vederile lor, și hotărîrile lor cu privire la încheierea de blocuri cu cadeții, și blocurile lor cu socialiștii-populiști etc. etc. etc. *. Pe ascuns ei săvîrșesc toate păcatele menșevismului, dar în fața muncitorilor smulg aplauze, smulg mandate criticînd cu asprime menșevismul !

Organizatorul uniunii subraionale Semeannikov a P.M.S.D.R., de a cărui dare de seamă ne servim mai jos, scrie în această dare de seamă despre alegerile de la marea uzină „Semeannikov” : fără a ține seama de protestele bolșevicilor, menșevicii au pus candidatura tov. X. „La

* Rezoluția Comitetului lor din Petersburg a fost publicată abia după alegerile din curia muncitorească.

Întrunirea electorală care a avut loc la uzină, un intelectual socialist-revoluționar, luînd cuvîntul, a supus unei critici necruțătoare argumentele menșevice ale tovarășului X în favoarea unui acord cu cadeții, iar tov. X, după cum spuneau muncitorii, s-a făcut de rîs“. Înfrîngerea menșevicilor în fața masei a fost categorică. „*Cînd masa a aflat — citim în aceeași dare de seamă — că candidații social-democrați sînt pentru un acord cu cadeții, că acești candidați sînt menșevici, oamenii au spus deschis chiar acolo (în uzină) că nu vor vota pentru menșevici*“.

De aici se vede cît se poate de clar de ce în alegerile pentru conferința social-democrată menșevicii au fost împotriva votării pe bază de platforme, adică împotriva unui vot *direct* al maselor în problema blocurilor cu cadeții !

„...În subraionul fabricilor, la Fabrica de produse de stearină «Nevski», muncitorul N. M., a cărui candidatură în alegerile de împuterniciți fusese depusă de menșevici, a declarat deschis: «După ce am aflat că social-democrații sînt pentru acordul cu cadeții, am hotărît să trec la socialiștii-revoluționari». *Și a trecut și a fost ales împuternicit ! !*“

Iată în ce situație rușinoasă au adus social-democrația acești jalnici oportuniști care în ajunul alegerilor au fost în stare să părăsească partidul muncitoresc pentru a se putea tocni cu cadeții pentru locuri !

Orice social-democrat care ține la onoarea și la bunul renume al partidului proletar nu poate trage de aici decît o singură concluzie : război necruțător împotriva menșevismului la Petersburg. Trebuie să arătăm muncitorilor cine sînt oamenii care, prin politica lor cadetă, îndepărtează pe muncitori de socialism și-i împing în brațele burgheziei revoluționare.

Socialiștii-revoluționari au cucerit de la menșevici marile uzine. Noi trebuie să le recucerim de la socialiștii-revoluționari. În aceste uzine trebuie să trimitem noi forțe agitatorice și literatură social-democrată revoluționară nouă pentru a-i lămuri pe muncitori că din mîinile menșevicilor filocadeți ei au ajuns în mîinile eserilor *filocadeți !*

Întreaga desfășurare a campaniei electorale din Petersburg, toate datele care arată nesfîrșitele oscilări ale menșe-

vicilor, eforturile depuse de ei (după ce au părăsit partidul muncitoresc) pentru a intra în blocul cadet contrarevoluționar, faptul că *împreună cu socialiștii-revoluționari* ei s-au tocmit cu cadeții pentru locuri, — toate acestea ne oferă un vast material pentru a duce lupta *atît împotriva menșevicilor cît și împotriva socialiștilor-revoluționari* în marile uzine din Petersburg.

Marile uzine trebuie să devină și vor deveni un reazem trainic al social-democrației revoluționare, inaccesibil atît oportuniștilor cît și micii burghezii revoluționare.

„Prostie Rect” nr. 3
din 30 ianuarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

Semnat : N. L e n i n

LUPTA DINTRE SOCIAL-DEMOCRAȚI ȘI SOCIALIȘTII-REVOLUȚIONARI ÎN ALEGERILE DIN CURIA MUNCITOREASCĂ LA PETERSBURG

Seriosul succes obținut de socialiștii-revoluționari în alegerile din curia muncitorească a descurajat pe mulți social-democrați. Or, faptul acesta este foarte semnificativ; el arată că social-democrații au comis o greșeală gravă, și de aceea trebuie analizat temeinic. Nu trebuie să ne lăsăm cuprinși nici de deprimare, nici de întristare, ci trebuie să analizăm alegerile recente pentru a descoperi cauzele insuccesului relativ înregistrat în cursul lor și a asigura pe viitor linia justă a activității social-democrate în mediul muncitoresc.

Un material excelent pentru o astfel de analiză a alegerilor de împuterniciți ai muncitorilor ne oferă „Darea de seamă a uniunii subraionale «Semeannikov» din raionul Neva“, întocmită de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. pe perioada 15 noiembrie 1906 — 15 ianuarie 1907.

Fără a reproduce în întregime această „Dare de seamă“, vom extrage numai *cifrele exacte* care oglindesc lupta desfășurată de social-democrații bolșevici și menșevici împotriva socialiștilor-revoluționari în alegerile de împuterniciți care au avut loc în *23 de uzine și fabrici* ale uneia dintre cele mai mari (și mai *importante* din punct de vedere istoric) suburbii muncitorești ale Petersburgului.

Dăm aceste cifre pentru fiecare întreprindere în parte, pentru ca orice activist care cunoaște situația să poată verifica și corecta datele noastre; menționăm totodată că întreprinderile sînt grupate în două categorii, după cum

candidații respectivi erau bolșevici sau menșevici. Uzinele incontestabil mari, adică cele care au dat mai mult de un împuternicit, sînt trecute cu litere cursive :

Intreprinderile în care au fost propuși candidații bolșevici	Numărul împuterniciților aleși		
	Social-democrați	Simpatizanți ai social-democraților	Socialiști-revoluționari
Uzina ruso-americană de construcții mecanice	1	—	—
Fabrica de armătură	1	—	—
„Offenbacher“	1	—	—
„Upenek“	1	—	—
Fabrica de traverse impregnate	1	—	—
Fostă „Onufriev“	1	—	—
Fabrica de construcții metalice	—	1	—
„Pat“	2	—	1
„Viena“	1	—	—
„Atlas“	1	—	—
Fabrica de vagoane „Aleksandrovski“	1	—	—
Turnătoria de fontă.....	—	—	1
<i>Total în 12 întreprinderi ..</i>	11	1	2
Intreprinderi în care au fost propuși candidații menșevici			
Uzina „Semeannikov“	—	—	5
„Maxwell“	1	—	1
„Thornton“	1	—	—
„Gromov“	1	—	—
„Nauman“	1	—	—
„Grapp“	1	—	—
„Alekseev“	1	—	—
Fabrica de produse de stearină			
„Nevski“	—	—	1
„Vargunin“	—	—	1
„Obuhov“	—	—	4
Fabrica de cărți de joc	un împuternicit cu poziție neprecizată		
<i>Total în 11 întreprinderi ..</i>	6	—	12
	și un împuternicit cu poziție neprecizată		
<i>Total în 23 de întreprinderi..</i>	17	1	14
	și un împuternicit cu poziție neprecizată		

Din aceste cifre rezultă în primul rând că, în general vorbind, *social-democrații i-au învins* pe socialiștii-revoluționari. Au fost aleși 18 împuterniciți social-democrați (inclusiv împuternicitul care simpatizează cu social-democrația), față de numai 14 împuterniciți socialiști-revoluționari.

Din aceste cifre reiese de asemenea cât se poate de clar că 1) în marile întreprinderi au învins, de regulă, socialiștii-revoluționari ; 2) socialiștii-revoluționari i-au învins, de regulă, pe social-democrații menșevici ; 3) social-democrații bolșevici i-au învins, de regulă, pe socialiștii-revoluționari.

Într-adevăr, dacă luăm cele mai mari patru întreprinderi, adică cele care au ales fiecare mai mult de un împuternicit, obținem următorul rezultat : în aceste întreprinderi au fost aleși în total 14 împuterniciți (reprezentând, așadar, 14 000 de muncitori), dintre care 11 socialiști-revoluționari și 3 social-democrați. În celelalte 18 întreprinderi, mai mici, au fost aleși 15 social-democrați și 3 socialiști-revoluționari. Nu cunoaștem numărul total al muncitorilor care lucrează în aceste întreprinderi ; el poate fi mai mare de 18 000, deoarece întreprinderile cu mai puțin de 2 000 de muncitori trimit un singur împuternicit, dar poate fi și mai mic de 18 000, deoarece toate întreprinderile care au de la 50 de muncitori în sus trimit câte un împuternicit.

Așadar, concluzia generală că în raionul Neva social-democrații i-au învins pe socialiștii-revoluționari trebuie corectată astfel : în întreprinderile cele mai mari, *socialiștii-revoluționari i-au învins pe social-democrați !* Cifrele referitoare la numărul împuterniciților nu sînt încă suficiente pentru a se trage o concluzie precisă : mai e nevoie și de cifre *pe întreprinderi*, precum și de date cu privire la numărul muncitorilor și al votanților în fiecare întreprindere.

Apoi din datele reproduse se vede limpede că *vina victoriei socialiștilor-revoluționari o poartă în întregime menșevicii*. Menșevicii au pierdut în favoarea socialiștilor-revoluționari nu mai puțin de 12 locuri, 12 din 18, în timp ce bolșevicii n-au pierdut decît 2 (din 14).

În întreprinderile bolșevice (considerînd bolșevice nu întreprinderile în care își desfășoară *de regulă* activitatea bolșevicii, ci acelea în care socialiștilor-revoluționari le-au fost opuși candidați bolșevici), socialiștii-revoluționari au fost fără doar și poate înfrinți, și în special au fost înfrinți în fabrica cea mai mare, la „Pal“, unde din trei împuterniciți aleși doi sînt bolșevici. Dacă luăm în considerație faptul că nu dispunem de date din care să se vadă în ce întreprinderi au existat în genere candidaturi socialist-revoluționare, că este deci foarte probabil că socialiștii-revoluționari au fost înfrinți și la Uzina ruso-americană de construcții mecanice, și la Fabrica de vagoane „Aleksandrovski“, și la „Atlas“ etc., ajungem la următoarea concluzie: *în linii generale, bolșevicii i-au învins pe socialiștii-revoluționari.*

Dimpotrivă, în întreprinderile menșevice social-democrația a ieșit înfrîntă: socialiștii-revoluționari au obținut 12 locuri, social-democrații numai 6. Nu încapе îndoială că, *în linii generale, în fața masei proletare socialiștii-revoluționari îi înving pe menșevici.*

Nu știm cu precizie în ce măsură sînt valabile pentru întregul Petersburg concluziile la care am ajuns pe baza datelor referitoare la raionul Neva. Dar avînd în vedere că „întregul Petersburg social-democrat“ vorbește despre victoriile neașteptate ale socialiștilor-revoluționari în marile întreprinderi și că numărul total al împuterniciților social-democrați este, după cît se pare, mult mai mare decît numărul împuterniciților socialiști-revoluționari, se poate considera că datele referitoare la raionul Neva sînt mai mult sau mai puțin tipice. Se anunță că în circumscripția Vasilievski-Ostrov, la Uzina „Baltiiski“, în acest centru *menșevic*, socialiștii-revoluționari i-au învins pe menșevici cu o majoritate covârșitoare de voturi: ei au obținut aproape 1 600 de voturi, iar menșevicii mai puțin de 100. Dimpotrivă, tot acolo, la o mare întreprindere cum este Uzina de țevi, socialiștii-revoluționari au întrunit cam tot 1 600 de voturi, în timp ce bolșevicii au întrunit aproximativ 1 500,

și trebuie să menționăm că aceștia din urmă *au contestat* alegerile, declarându-le viciate din cauza spargerii unei urne, și au cerut anularea lor. Sau altă știre: la Uzina franco-rusă, de la care niște intelectuali menșevici din caleafară de impertinenți „*au adus*” la Conferința social-democrată din Petersburg 370 de voturi *exclusiv menșevice*, au fost aleși ca împuterniciți *un bolșevic și un socialist-revoluționar*. În raionul Vîborg, această citadelă a menșevismului, socialiștii-revoluționari i-au învins pe social-democrații menșevici etc. etc.

Pentru a verifica toate aceste știri, pentru a obține date exacte, *este absolut necesar* să fie adunate *chiar acum*, cât timp nu s-a șters încă impresia produsă de alegeri, date referitoare la *toate* fabricile și uzinele care au ales împuterniciți. Activiștilor social-democrați din aceste întreprinderi nu le va fi de loc greu să adune și să înregistreze datele referitoare la fiecare întreprindere în parte. Cât privește totalizarea acestor cifre, ea este *necesară* social-democrației pentru a putea adopta o atitudine pe deplin conștientă în aceste alegeri, astfel încât să nu ascundă în mod laș greșelile și lipsurile ei, ci să le supună criticii partidului și să depună toate eforturile pentru înlăturarea acestor lipsuri.

Social-democrația *nu va putea* promova o linie consecventă în activitatea ei la Petersburg dacă nu va urmări cu toată atenția felul cum au votat *masele muncitorești* pentru candidații cutărui sau cutărui partid. Partidele burgheze nu urmăresc decât să capete un anumit număr de mandate. Pentru noi este important să obținem ca masele să *înțeleagă* prin ce se deosebesc doctrina și tactica *social-democrației* de cele ale tuturor partidelor mic-burgheze, chiar dacă acestea se intitulează revoluționare, socialiste. De aceea trebuie să obținem date exacte și complete cu privire la votările și la alegerile care au avut loc în curia muncitorească din Petersburg.

În acest scop adresăm tuturor activiștilor social-democrați locali, raionali și subraionali din Petersburg rugămintea stăruitoare de a ne furniza date exacte potrivit următorului

punctaj aproximativ : 1) raionul ; 2) denumirea întreprinderii ; 3) numărul muncitorilor ; 4) numărul votanților ; 5) culoarea politică a candidaților rivali : socialist-revoluționar, bolșevic, menșevic, alte partide ; 6) numărul de voturi obținute de *fiecare* candidat. Totalizarea acestor date va oferi o bază temeinică pentru aprecierea diferitelor aspecte ale muncii social-democrate, precum și a succeselor sau insucceselor noastre în viitoarele alegeri.

„Prostie Recl” nr. 3 din
30 ianuarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUM SĂ VOTĂM ÎN ALEGERILE DE LA PETERSBURG

(CUI ÎI FOLOSEȘTE GOGORIȚA PERICOLULUI ULTRAREACȚIONAR ?)

Social-democrații de orientare revoluționară au arătat de mult că gogorița pericoulului ultrareacționar a fost anume inventată de cadeți : prin zarva pe care o fac pe această temă, ei vor să înlătore *pericolul care-i amenință dinspre stînga*.

Glasul social-democraților n-a fost ascultat. Presa liberală striga și continuă să strige în cor că există un pericol ultrareacționar. Radicalii mic-burghezi, narodnicii repetau cu naivitate spusele liberalilor. Oportuniștii din rîndurile social-democrației se tîrau și ei în coada liberalilor și alunecau uneori (ca la Petersburg, de pildă) pe panta trădării directe a intereselor proletariatului.

Priviți însă ce arată alegerile.

Toată lumea vede acum că în starea de spirit a alegătorilor s-a produs o deplasare *spre stînga*. Ultrareacționarii au suferit în alegeri o înfrîngere mult mai mare decît aceea din anul trecut. Social-democrații revoluționari *au avut dreptate*. Pericolul ultrareacționar în alegeri este o *gogoriță* lansată de cadeți, care în spatele poporului stau la tocmeală cu Stolîpin. Se știe că, la Petersburg, d-l Vodovozov, care anul trecut a votat cu cadeții, le-a întors acum spatele, denunțînd în public vizita lui Miliukov la Stolîpin ! Și Miliukov a fost nevoit să recunoască acest fapt. Miliukov continuă doar *să ascundă* poporului condițiile puse de Stolîpin pentru legalizarea cadeților !

În ziarele lor, cadeții se străduiesc acum din răspuseri să-i dovedească lui Stolîpin că sînt moderați, modești, loiali,

că nu sînt legați de „cei de stînga“, că sînt gata să lupte împotriva lor.

Nu-i așa că e o politică convenabilă și comodă? Pe Stolîpin și pe prietenii lui, adică pe ultrareacționari, să-i încînți lepădîndu-te de „cei de stînga“, combătîndu-i în presă, în adunări, în alegeri. Iar pe cei de stînga, sau mai bine zis pe naivii și pe trădătorii din rîndurile lor, să-i atragi cu zarva pe tema pericolului ultrareacționar; votați, adică, pentru cadeți, ca să nu se împartă voturile!

Exact aceeași politică au dus-o cadeții și la Moscova. D-l Kokoșkin, fost membru al Dumei și unul dintre cei mai de văză cadeți, scria în ziua alegerilor în „Russkie Vedomosti“ :

„Este cît se poate de clar că blocul de stînga nu poate atrage voturile alegătorilor fără partid care oscilează între «octombriști» și «cadeți»; el nu poate smulge nici un vot «Uniunii 17 octombrie». Dar partidului libertății poporului, el îi poate smulge voturi, *contribuind astfel la triumful reacțiunii, și acesta va fi singurul rezultat practic la care se va reduce activitatea sa în cazul cînd va fi încununată de succes*“.

Așa scria d-l Kokoșkin în dimineața alegerilor. Alegerile au arătat însă că d-l Kokoșkin spunea un *neadevăr sfruntat*. Rezultatul activității blocului de stînga a arătat că un *triumf* al partidelor de dreapta era imposibil la Moscova, *indiferent de numărul voturilor pe care le-am fi smuls cadeților!*

Alegerile din Moscova *au dovedit* că gogorița pericolului ultrareacționar este o *minciună cadetă*, pe care de acum înainte o pot repeta numai trădătorii conștienți din rîndurile stîngii.

Să luăm numărul voturilor pe circumscripții. Mai jos, în nota intitulată „Date preliminare cu privire la alegerile de la Moscova“, le reproducem în întregime. Aceste cifre arată că, *în 14 circumscripții din 16**, octombriștii *au întrunit mai puțin de jumătate* din numărul voturilor obținute de cadeți și de partidele de stînga la un loc. Aceasta

* La Moscova sînt în total 17 circumscripții electorale. Dar, în ceea ce privește circumscripția a 17-a, Peatnički, nu avem date complete. Cadeții au obținut aici cel puțin 1488 de voturi; octombriștii, pare-se, circa 600; blocul de stînga, dacă nu mă-nșel, vreo 250.

înseamnă că, în 14 circumscriptii, partidele de stînga, prezentîndu-se cu liste proprii, în nici un caz nu puteau „să contribuie la triumful reacțiunii”.

D-l Kokoșkin mințea atunci cînd arunca blocului de stînga acuzația calomnioasă că e un complice al reacțiunii !

D-l Kokoșkin încerca să sperie pe alegători cu gogorița pericolului ultrareacționar pentru a-i determina să nu voteze pentru blocul de stînga.

Ca și cadeții din Petersburg, d-l Kokoșkin nici chiar în fața alegătorului cențitar nu se încumetă să pună problema în fond, problema dacă în principiu simpatia alegătorului se îndreaptă spre partidul celor care tratează cu Stolîpin, ori spre social-democrație și trudovici. Ca și cadeții din Petersburg, Kokoșkinii speculează nu conștiința alegătorului, ci spaima micului burghez amețit de zarva slugarniceii presei liberale pe tema pericolului ultrareacționar.

Alegerile de la Moscova s-au desfășurat într-adevăr sub semnul spaimii de care sînt cuprinși micii burghezi. Iată în acest sens o dovadă grăitoare luată dintr-o sursă pe care nimeni, desigur, n-o va suspecta că simpatizează cu „bolșevicii”.

Ziarul „Birjevîe Vedomosti”¹⁵⁶ din 29 ianuarie a publicat o corespondență a trimisului său special despre felul cum „Moscova alege împuțerniciți”. Iată ce scrie acest corespondent :

„După ce au votat, alegătorii se trag la o parte și încep să-și împărțască impresiile.

— Ei, ce se aude, ai votat, desigur, pentru Gringmut ? — întrebă un antreprenor pe unul dintre meșterii săi.

— Se poate, Serghei Petrovici ? Noi votăm cu cadeții — răspunde meșterul, un om scund și rotofei ca un butoi.

— Și de ce nu cu blocul de stînga ? — îl iscodește antreprenorul.

— E periculos, s-ar putea împărți voturile — răspunde meșterul”.

Iată de ce la Moscova cetățeanul de rînd a votat în masă cu cadeții ! El a votat împotriva partidelor de stînga nu din antipatie față de ele, ci pentru că „e periculos, s-ar putea împărți voturile”, adică pentru că i-a crezut pe mincinoșii de cadeți, care au profitat de monopolul ziarelor cotidiene liberale pentru a-l prosti pe cetățeanul de rînd.

Alegerile de la 28 ianuarie de la Moscova au arătat că, deși au existat patru liste, voturile nu se puteau împărți în așa fel încât să se creeze pericolul unei victorii a ultrareacționarilor.

La Moscova, cadeții l-au dus de nas pe micul burghez speriat. E bine s-o știe și alegătorii din Petersburg, ca să nu se lase păcăliți a doua oară de cadeții angajați în tratative cu Stolîpin !

Atragem atenția cititorilor și asupra datelor comparative pe 1906 și 1907 (privind 9 circumscripții din Moscova ; din păcate, n-avem la îndemână date mai complete). Se știe că toți acoliții cadeților și toți trădătorii din rîndurile stîngii fac o mare zarvă în jurul lămuririlor date de senat, pretinzînd că, în urma aplicării lor, *nu mai pot fi luate ca bază* datele pe 1906, că în alegerile din 1907 trebuie să ne așteptăm la mai rău, că acum există un pericol ultrareacționar.

Și ce au arătat alegerile de la Moscova ? În 1906, în 9 circumscripții cadeții au obținut 13 220 de voturi, partidele de dreapta 5 669 (octombriștii) plus 690 (monarhiștii), în total deci 6 359 (sau poate chiar *ceva mai mult*, deoarece din cifrele citate de noi se vede că pentru cîteva din aceste 9 circumscripții lipsesc cu desăvîrșire datele referitoare la numărul voturilor obținute de monarhiști).

În 1907, în aceleași circumscripții au votat împotriva ultrareacționarilor 14 133 de alegători (din care 11 451 au votat cu cadeții și 2 682 cu partidele de stînga), iar pentru ultrareacționari 5 902 alegători (din care 4 412 au votat cu octombriștii și 1 490 cu monarhiștii).

Așadar, cu toate schimbările intervenite în urma aplicării lămuririlor date de senat, în 1907 numărul *votanților* este chiar *ceva mai mare* decît în 1906 (20 025 față de 19 579). Numărul alegătorilor care au votat împotriva ultrareacționarilor este *mai mare* decît în 1906 (14 133 față de 13 220) ; numărul alegătorilor care au votat pentru ultrareacționari este *mai mic* decît în 1906 (5 902 față de 6 359).

Experiența Moscovei dovedește în fapt că pe datele anului 1906 ne putem baza *pe deplin*, pentru că datele pe 1907 indică *un pas* spre mai bine.

Dar ce arată cifrele pe 1906 la Petersburg? Ele arată că, în 9 circumscripții care aleg 114 delegați, *cel mai mare număr de voturi obținute de ultrareacționari în 1906 a fost de peste două ori mai mic decât cel mai mic număr de voturi obținute de cadeți* *.

Înseamnă că, în cazul când voturile exprimate împotriva ultrareacționarilor s-ar împărți între cadeți și cei de stînga, *nu este posibilă la Petersburg o victorie a partidelor de dreapta*.

Pînă și alegerile de delegați ai alegătorilor orășeni din județul Petersburg, alegeri care au avut loc la 29 ianuarie, arată că pericolul ultrareacționar este o simplă născocire cadetă. Pînă și printre acești alegători, cărora le era deosebit de greu să obțină buletine de vot și să vină la alegeri, ultrareacționarii au obținut *atît de puține voturi încît, oricum s-ar fi împărțit voturile*, ei tot nu puteau să învingă. Cadeții au obținut cel puțin 1 099 de voturi, social-democrații — 603, octombriștii — 652, „Uniunea poporului rus” — 20. Oricîte voturi am fi smuls aici cadeților, partidele de dreapta *n-ar fi putut să învingă*.

De aceea declarăm acum în modul cel mai categoric : cei care, sub pretextul pericolului ultrareacționar, îndeamnă pe alegătorii din Petersburg să voteze cu cadeții, pentru a evita o împărțire a voturilor, *mint și înșală cu bună știință pe alegători*. Cei care, sub pretextul pericolului ultrareacționar, nu se prezintă în alegerile din Petersburg, fie și într-o singură circumscripție, *mint și înșală cu bună știință pe alegător*, camuflîndu-și *trădarea față de blocul de stînga*.

La Petersburg, ca și la Moscova, nu există un pericol ultrareacționar, dar există un pericol cadet. Există pericolul ca cetățeanul de rînd, înapoiat și speriat, să voteze cu cadeții nu din antipatie față de blocul de stînga, față de social-democrați și trudovici, ci de teama unei împărțiri a voturilor, teamă pe care i-o insuflă mincinoasa presă cadetă.

Împotriva *acestui* „pericol” trebuie să lupte toți cei care vor ca alegătorii din Petersburg să voteze *în mod conștient*.

* Aceste cifre au fost reproduse în *Intregime* în „Zrenie” ¹⁸⁷ nr. 1 (vezi volumul de față, pag. 337. — *Nota red.*) Le reproducem încă o dată, ca să le cunoască toți alegătorii din Petersburg.

La Petersburg nu există un pericol ultrareacționar, dar există un pericol cadet. De aceea, în cele 3 circumscripții (Vasilievski Ostrov, Rojdestvenski și Liteinîi) în care, în caz de împărțire a voturilor, este posibilă (judecând după datele pe 1906) o victorie a ultrareacționarilor, *abținerea* ar constitui o incalificabilă trădare față de partidele de stînga. Aceste 3 circumscripții aleg 46 de delegați din numărul total de 174 (160 în curia orașenească și 14 în curia muncitorească). Înseamnă deci că *aceste circumscripții nu pot influența rezultatul alegerilor*. Dar ele pot foarte bine să decidă dacă victoria va fi a partidelor de stînga sau a cadeților. Să presupunem că social-democrații și trudovicii înving în 4 circumscripții : Spasski, Moscova, Petersburg, Vîborg (le luăm la întîmplare). Atunci partidele de stînga vor avea 74 de delegați (60 din partea orașului și 14 din partea muncitorilor). Dacă cadeții vor învinge în toate celelalte circumscripții, ei vor avea 100 de delegați și, *în felul acesta, toți candidații lor vor fi aleși în Dumă !* Dacă însă în cele 3 circumscripții arătate mai sus vor fi aleși delegați ultrareacționarii (în număr de 46), cadeții vor avea numai 54 de delegați și vor fi *nevoiți* să se carteleze cu cei de stînga, primind *două mandate din șase*.

Așadar, cine se abține în cele 3 circumscripții „ultrareacționare“ din Petersburg, acela *face pe ascuns un serviciu cadeților*, acela comite o trădare față de blocul de stînga !

Cetățeni alegători ! Nu-i credeți pe cei care vă înșală spunîndu-vă că la Petersburg împărțirea voturilor ar fi periculoasă. Nu dați crezare basmelor despre existența unui pericol ultrareacționar la Petersburg.

La Petersburg nu există un pericol ultrareacționar. Aici partidele de dreapta nu pot învinge pentru că voturile se vor împărți între cadeți și partidele de stînga.

Votați fără a vă teme de „pericolul“ născocit de minci-noșii cadeți (care aleargă la Stolîpin pe ușa din dos), votați așa cum vă dictează conștiința și convingerile voastre.

Pentru burghezii liberali, care vor să impună țăranilor o răscumpărare ruinătoare, care trădează cauza țăranilor.

dând-o pe mâinile moșierilor liberali, și care se tocnesc pe ascuns cu Stolîpin și duc tratative cu ultrareacționarii ?

Sau pentru partidul muncitoresc social-democrat, pentru partidul proletariatului, care este sprijinit de toate partidele trudovicilor ?

Cetățeni, votați pentru blocul de stînga !

„Zrenie” nr. 2
din 4 februarie 1907
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DATE PRELIMINARE CU PRIVIRE LA ALEGERILE DE LA MOSCOVA

Ziarele liberale și cele care se gudură pe lângă liberali continuă să facă zarvă pe tema existenței unui pericol ultra-reacționar la Moscova și la Petersburg.

Pentru a arăta cât de *falsă* e toată această zarvă, reproducem într-o formă sistematizată datele referitoare la alegerile din Moscova publicate pînă acum în ziarele din Petersburg.

Pentru a oferi posibilitatea unei comparații, reproducem și datele referitoare la alegerile din 1906 de la Moscova, publicate în ziarul „Nașa Jizn“ din 28 martie 1906.

Despre semnificația acestor două serii de date, care dovedesc încă o dată *toată falsitatea* palavrelor pe tema „pericolului ultrareacționar“, vorbim în altă parte.

Numărul voturilor pe care le-au obținut în alegerile de la Moscova în 1907 :

Circumscripții din orașul Moscova	Constituțional-democrații	Octombriștii	Monarhiștii	Blocul de stînga
Arbatski	1 348	514	154	214
Basmanni	934	462	113	155
Gorodskoi	643	266	107	61
Lefortovo	938	631	244	190
Measnițki	1 331	551	191	191
Precistenski	1 183	538	161	175
Presnea	1 196	550	187	458
Rogojski	1 565	963	267	286
Serpuhovski	469	189	69	101
Sretenski	1 239	403	106	303
Sușcevski	2 061	700	398	841
Hamovnicevski	1 011	647	197	297
Iakimanski	1 153	552	171	241
Tverski	1 730	680	189	313
Iauzski	1 117	299	75	162
Meșceanski.....	1 839	838	262	689
În 16 circumscripții ..	19 757	8 783	2 891	4 677

Circumscripții din orașul Moscova	Constituțional-democrații	Octombriștii	Monarhiștii	Blocul de stînga
În 1906				
Arbatski	1 269	700	?	—
Sușcevski	2 867	930	193	—
Presnea	1 662	646	150	—
Precistenski	1 810	734	?	—
Tverski	1 810	850	174	—
Gorodskoi	571	363	56	—
Sretenski	1 368	640	40	—
Iauzski	600	300	?	—
Basmanni	1 263	507	63	—
<i>In 9 circumscripții</i>	13 220	5 669	690	—
<i>In aceleași 9 circumscripții în 1907....</i>	11 451	4 412	1 490	2 682

Alegerile de la Moscova au dovedit, așadar, *falsitatea* basmelor despre existența unui pericol ultrareacționar. Reamintim că datele referitoare la alegerile din 1906 de la Petersburg *au dovedit același lucru*.

Dăm mai jos rezultatele votului în alegerile pentru Duma întâi la Petersburg :

Circumscripțiile	Numărul mijim de voturi obținute de lista cadetă	Jumătate din acest număr	Numărul mijim de voturi obținute de lista partidelor de dreapta	Numărul delegațiilor 158
Admiralteiski	1 395	697	668	— 5
Aleksandr-Nevski	2 929	1 464	1 214	—16
Kazanski	2 135	1 067	985	— 9
Narva	3 486	1 743	1 486	—18
Viborg	1 853	926	652	— 6
Petersburg	4 768	2 394	1 729	—16
Kolomenski	2 141	1 070	969	— 9
Moscova	4 937	2 468	2 174	—20
Spasski	4 873	2 436	2 320	—15
Liteinii	5 414	1 707	2 097	+15
Rojdestvenski	3 241	1 620	2 066	+14
Vas.-Ostrov	3 540	1 770	2 350	+17

„Zrenie” nr. 2
din 4 februarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LIDVALIADA POLITICĂ

Într-o adunare care a avut loc la 24 ianuarie în sala inginerilor civili s-a întâmplat, după cum relatează ziarul „Telegraf“¹⁵⁹ (în numărul din 26 ianuarie), următorul caz :

„La tribună se urcă V. V. Vodovozov și amintește adunării incidentul petrecut la teatrul «Nemetti». «Am întrebat acolo dacă este adevărat că Miliukov duce tratative cu Stolîpin în spatele alegătorilor. Drept răspuns au răsunat strigăte : „Minciună ! calomnie !“, iar prof. Gredescul a răspuns că Miliukov este un om cinstit, în care partidul are o încredere nemărginită. Nu mă îndoiesc cătuși de puțin de cinstea personală a lui Miliukov, dar știu că tratative au fost. Nici Miliukov nu le contestă. În ziarul „Reci“ de astăzi, el scrie că a discutat cu Stolîpin chestiunea legalizării partidului libertății poporului și că i s-au făcut propuneri inacceptabile. *Dar Miliukov ascunde care sînt aceste propuneri. Dacă sînt mîrșave, ele trebuie date publicității, trebuie ținute în fața întregului popor... la stîlpul infamiei.*»

— Declar interzisă adunarea ! — intervine comisarul de poliție.

Vociferînd, publicul se îndreaptă spre ieșire. Organizatorii adunării îi fac lui Vodovozov reproșuri vehemente, iar comisarul de poliție trimite, pentru orice eventualitate, doi vardiști la tribună“.

D-l Vodovozov merită nu reproșuri vehemente, ci recunoștință pentru încercările lui *de a demasca* tratativele dintre Miliukov și Stolîpin. Numai niște *filistini* care nu știu ce este datoria de *cetățean* sau niște oameni care vor *să ascundă* poporului mașinațiile cadeților pot reproșa acest lucru unui om politic. Nu știm din ce categorie făceau parte organizatorii acestei adunări, la care a vorbit cadetul Nabokov.

Chestiunea tratativelor dintre Miliukov și Stolîpin este deosebit de importantă. Nu au de loc dreptate cei care

înclină să minimalizeze această problemă, să se dezintereze de ea, s-o declare drept un mic scandal lipsit de importanță. Cine *se teme* de scandal, acela nu-și cunoaște datoria cetățenească de a demasca *lidvaliadele politice*.

Or, tratativele dintre Miliukov și Stolîpin nu constituie decît un episod al lidvaliadei politice în care, în locul folosului material ilicit și al escrocheriei, avem de-a face cu mercantilismul *criminal*, și *necinstit din punct de vedere politic*, al unui partid care abuzează de mărețele cuvinte „libertatea poporului“.

Am arătat și cu alt prilej, în ziarul „Trud“¹⁶⁰, că Miliukov *ascunde poporului* ce cuprind „condițiile“ puse de Stolîpin. El nu spune, de asemenea, dacă a fost o singură audiență sau mai multe și cînd anume. Nu spune dacă a fost chemat de Stolîpin sau dacă el este acela care a cerut audiență. Nu spune, în sfîrșit, dacă Comitetul din Petersburg și Comitetul central al cadeților au adoptat vreo hotărîre în această privință și dacă centrul a informat provincia asupra tratativelor în curs.

Nu e greu de văzut că fără aceste date nu poate fi apreciat sub toate aspectele sale zubatovismul cadet. Poporului i *se ascund* numai lucrurile *rele*. D-l Vodovozov are dreptate atunci cînd spune că ele *trebuie aduse la cunoștința opiniei publice*. Și d-l Vodovozov *este obligat* să-și continue demascările dacă vrea ca cetățenii conștienți de îndatoririle lor politice să vadă în el un om politic cinstit, consecvent și dîrz, și nu un gazetăraș care aleargă după știri senzaționale. Cînd este vorba de *mîrșăvii* în treburile publice, *datoria* cetățeanului este *de a-i sili* pe tăinuitori să vorbească.

Cine știe *ceva* despre aceste *mîrșăvii* și vrea să-și facă datoria de cetățean, acela este obligat *să silească* pe alde Miliukov să-l dea în judecată pentru calomnie și *la judecată* să-l demaște pe conducătorul cadet, care, în spatele poporului, în toiul bătăliei electorale a poporului împotriva vechiului regim, se furișează pe ușa din dos la conducătorul vechiului regim !

Punem d-lui Miliukov și partidului cadet următoarele întrebări deschise :

1. Când a avut loc audiența sau când anume au avut loc audiențele lui Miliukov (și *ale prietenilor săi* ?) la d-l Stolîpin ?

2. L-a invitat Stolîpin pe Miliukov ? Știa Miliukov *cîte ceva* despre condițiile „mîrșave“ (după spusele d-lui Vodovozov) pe care Stolîpin voia să le discute cu el ?

3. Când anume a avut loc ședința Comitetului din Petersburg și a Comitetului central al cadeților (sau a ambelor comitete reunite) în legătură cu *propunerile* lui Stolîpin ? Nu s-a hotărît oare acolo să se facă *unii pași* în împlinirea acestor propuneri ? Nu s-a scris *cîte ceva* în legătură cu aceasta în provincie ?

4. Ce legătură există între audiența lui Miliukov la Stolîpin — și, în general, între *unii pași* făcuți de acești doi bărbați în vederea unei apropieri reciproce — și felul cum s-au comportat cadeții la „conferința“ de la 18 ianuarie cu blocul mic-burghez ?

Vom mai reveni — și, probabil, nu o dată — asupra demascărilor în legătură cu „audiența“ cadetului la ultrareacționar. Vom dovedi, cu toate documentele accesibile unui om care stă departe, că tocmai aceste tratative dintre cadeți și ultrareacționari constituie *cauza neîncheierii* acelui bloc general al „stîngii“ și al cadeților pe care mulți l-au dorit și pe care noi l-am combătut întotdeauna.

Deocamdată însă spunem următoarele :

Să știe d-l Miliukov și partidul că *nu numai* Vodovozov, ci și mulți alți oameni vor depune toate eforturile pentru a *demasca această lidvaliadă politică !*

„Zrenie“ nr. 2
din 4 februarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

IMPORTANȚA ALEGERILOR DIN PETERSBURG

La Petersburg campania electorală se apropie de sfârșit. Pînă la alegeri au mai rămas trei zile. În momentul cînd aceste rînduri se vor afla în fața cititorului, se va ști deja care sînt rezultatele votului.

S-ar părea că nici nu se poate vorbi despre importanța alegerilor din Petersburg înainte de a cunoaște rezultatul lor. Dar nu este așa. Campania electorală din Petersburg are o istorie atît de lungă și a furnizat un material politic atît de abundent și neobișnuit de instructiv încît importanța ei s-a și precizat pe deplin. Oricare ar fi rezultatele alegerilor, campania electorală din 1906—1907 de la Petersburg constituie, fără îndoială, o etapă importantă și de sine stătătoare în istoria revoluției ruse.

O cucerire definitivă a revoluției în campania electorală desfășurată la Petersburg este, în primul rînd, precizarea raportului dintre partidele politice, precizarea stării de spirit (și deci a intereselor și a întregii poziții politice) a diferitelor clase, precum și verificarea în *practică*, într-o acțiune amplă, deschisă, de masă, a diferitelor răspunsuri la problemele *fundamentale* ale tacticii social-democrate în revoluția burgheză din Rusia.

Principalele evenimente ale campaniei electorale din Petersburg au trecut pe dinaintea noastră ca o vijelie. Și în această vijelie, atunci cînd trebuia să se acționeze neîntîrziat și cu orice preț, se contura ca niciodată adevărata natură și adevărata esență a diferitelor partide și curente. În această vijelie n-au rezistat nici un fel de legături formale, nici un fel de tradiții de partid : se scindau organizații, se călcau

promisiuni, se schimbau hotărâri și poziții, fiecare zi aducea alte noutăți importante. Ciocnirile dintre diferite partide, dintre diferite curente erau extrem de ascuțite, iar polemica — vehementă chiar în împrejurări obișnuite — degenera în încăierare. Și aceasta nu pentru că rusul n-ar ști să se stăpânească, nu pentru că l-ar fi deformat munca în ilegalitate, nu pentru că am fi lipsiți de educație, — numai niște filistini pot explica în felul acesta lucrurile.

Nu, cauza ciocnirilor ascuțite și a luptei îndârjite rezidă în caracterul profund al deosebirilor de clasă, în antagonismul tendințelor sociale și politice, care sub influența evenimentelor au ieșit la iveală neașteptat de repede, au cerut fiecăruia să întreprindă „pași“ imediați, au făcut pe toți să se încaiere și să-și apere în luptă, auskämpfen, adevărul său loc, adevărata sa linie.

La Petersburg se află conducerile centrale ale tuturor partidelor. Petersburgul este focarul vieții politice din Rusia. Presa de aici are o importanță națională, și nu una locală. De aceea lupta partidelor în campania electorală din Petersburg a fost în mod necesar simptomul, preludiul și prototipul extrem de important al multor bătălii și evenimente ulterioare, parlamentare și extraparlamentare, ale revoluției ruse.

La început era la ordinea zilei problema, aparent mărunță, secundară, „tehnică“, a încheierii de acorduri între toate partidele opoziționiste și revoluționare împotriva pericolului ultrareacționar. În realitate însă, sub aparența acestei probleme „simple“ se ascundeau probleme politice fundamentale: 1) problema atitudinii guvernului față de liberali, față de cadeți; 2) aceea a adevăratelor tendințe ale cadeților; 3) a hegemoniei cadeților în mișcarea de eliberare din Rusia; 4) a tendințelor pe care le manifestă partidele trudovice, mic-burgheze; 5) problema comunității de clasă și a afinității politice dintre socialiștii-populiști moderați și eserii revoluționari; 6) aceea a părții mic-burgheze, sau oportuniste, a partidului muncitoresc social-democrat; 7) problema hegemoniei proletariatului în mișcarea de eliberare; 8) a rolului elementelor și „potențelor“ vizibile, fățișe și a celor invizibile, latente ale democrației mic-burgheze revoluționare din Rusia.

Toată această impresionantă multitudine de probleme politice erau puse și rezolvate de însăși viața, de însăși desfășurarea campaniei electorale. Aceste probleme se puneau împotriva voinței multor partide și independent de conștiința lor ; ele erau rezolvate „prin mijloace violente“ care mergeau pînă la ruperea oricăror tradiții, iar rezultatul final este cît se poate de neașteptat pentru marea majoritate a oamenilor politici care participă la campanie.

Pe bolșevici i-a ajutat întîmplarea — spune filistinul, clătînd din cap în fața tuturor acestor surprize. — Au avut noroc !

Aceste cuvinte îmi amintesc un pasaj din scrisorile recent publicate ale lui Engels către Sorge. La 7 martie 1884, Engels îi scria lui Sorge :

„Acum două săptămîni a fost la mine un nepot din Barmen, conservator independent, căruia i-am spus : «În Germania am ajuns acum la o situație de așa natură, încît putem pur și simplu să ne încrucișăm brațele și să-i obligăm pe dușmanii noștri să lucreze pentru noi. Fie că veți abroga legea excepțională împotriva socialiștilor, fie că o veți face și mai drastică sau ceva mai blîndă, e tot una. Orice ați face, lucrați în favoarea noastră». — Da — răspunse el —, toate condițiile evoluează deosebit de favorabil pentru voi. — «Ei, da — i-am răspuns eu —, condițiile n-ar fi avut o evoluție favorabilă pentru noi dacă încă acum 40 de ani n-am fi definit în mod just aceste condiții și n-am fi acționat noi înșine pe baza acestei definiri juste». Nepotul meu nu mi-a răspuns nimic“¹⁶¹.

Bolșevicii pot invoca nu 40 de ani, desigur — noi comparăm aici ceva mic cu ceva foarte mare —, ci luni și ani de tactică social-democrată, dinainte definită de ei, în revoluția burgheză. În momentele cele mai importante și mai hotărîtoare ale campaniei electorale din Petersburg, *bolșevicii n-au făcut în fond altceva decît să-și încrucișeze brațele, iar condițiile au lucrat pentru noi*. Toți dușmanii noștri, începînd cu Stolîpin, acest dușman periculos și cumplit, și terminînd cu „dușmanii“ cu sabie de carton, revizionistii, toți au *lucrat pentru noi*.

La începutul campaniei electorale din Petersburg, întreaga opoziție, toate partidele de stînga erau împotriva

bolșevicilor. Împotriva noastră s-a făcut tot ce se putea face, tot ce se putea imagina. *Dar rezultatul a fost cel prevăzut de noi.*

De ce ? Pentru că cu mult înainte noi am apreciat mult mai just (încă în lucrarea „Două tactici“ *, apărută în 1905 la Geneva) atitudinea guvernului față de liberali și atitudinea democrației mic-burgheze față de proletariat.

Care a fost cauza *zădărnicii* blocului dintre cadeți și toți „cei de stînga“, *cu excepția bolșevicilor*, bloc care era pe punctul de a fi încheiat ? Tratatul dintre Miliukov și Stolîpin. Stolîpin i-a făcut semn cu degetul să vină la el, și cadetul a întors spatele poporului și s-a tîrît ca un cățel la picioarele stăpînului ultrareacționar.

Este aici ceva întîmplător ? Nu, este ceva *necesar*, deoarece întotdeauna în momentul hotărîtor interesele fundamentale ale burgheziei liberale-monarhiste o determină să se lepede de lupta revoluționară alături de popor și să caute o înțelegere cu reacțiunea.

Care este cauza *nestatorniciei totale* și a lipsei totale de principialitate a tuturor partidelor mic-burgheze (narodnice și trudovice) și a părții mic-burgheze a partidului muncitoresc menșevic ? Prin ce se explică oscilările și șovăielile lor, prin ce se explică faptul că au alergat la dreapta și la stînga, că s-au tîrît în coada cadeților și s-au închinat în fața lor ?

Nu prin însușirile personale ale lui Sidor sau Karp, ci prin aceea că micul burghez tinde în mod inevitabil să pășească pe urmele liberalului, să se tîrască în coada lui, pentru că nu are încredere în forțele sale proprii, pentru că nu poate să suporte o „izolare“ vremelnică, nu știe să întîmpine cu calm și fermitate lătratul dulăilor burgheziei, nu are încredere în lupta revoluționară de sine stătătoare a maselor, a proletariatului și a țărănimii, renunță la rolul de conducător în revoluția burgheză, renunță la toate lozincile lui, acomodîndu-se Miliukovilor și căuțînd să intre în grațiile acestora...

Iar Miliukovii caută să intre în grațiile lui Stolîpin !

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 1—127. — *Nota red.*

Bolșevicii și-au trasat în mod independent linia lor și au arborat din timp în fața poporului steagul lor, steagul proletariatului revoluționar.

Jos cu basmele fățarnice despre pericolul ultrareacționar, despre „lupta“ dusă prin vizite la Stolîpin! Cine vrea într-adevăr libertate pentru popor, cine vrea într-adevăr victoria revoluției, acela să meargă cu noi, și împotriva bandei de ultrareacționari, și împotriva tarabagiilor cadeți.

Noi mergem *singuri* la luptă, în *orice caz*. Nu ne temem „să ne izolăm“ de măruntele și nedemnele, meschinele și jalnicele voastre mașinații și compromisuri.

Ori cu proletariatul — pentru revoluție, ori cu liberalii — pentru tratative cu Stolîpin, alegeți, cetățeni! alegeți, domnilor narodnici! alegeți, tovarăși menșevici!

Și după ce am trasat linia *noastră*, *ne-am încrucișat brațele*. Am așteptat să vedem cum se va termina încăierarea care începuse. La 6 ianuarie conferința noastră a arborat steagul *nostru*. Pînă la 18 ianuarie Miliukov a continuat să se gudure pe lîngă Stolîpin, în timp ce menșevicii, populiștii și cei fără partid se gudurau pe lîngă Miliukov.

S-a produs o încurcătură generală. Toți făceau pe diplomații, dar în cele din urmă toți au ajuns să se certe și să se ciorovăiască așa de rău, încît *nu mai puteau* merge împreună.

Noi n-am făcut pe diplomații, ci *ii înfieram pe toți* în numele principiilor, clar și deschis formulate, ale luptei revoluționare a proletariatului.

Și toți cei *capabili de luptă* ne-au urmat. Blocul de stînga a devenit o realitate. Hegemonia proletariatului revoluționar a devenit o realitate. *Proletariatul* a atras după sine *pe toți* trudovicii și o mare parte din menșevici, chiar și pe intelectuali.

În alegerile de la Petersburg a fost arborat steagul *proletariatului*. Și oricare ar fi rezultatele acestor alegeri, care sînt în Rusia primele alegeri serioase la care participă toate partidele, steagul proletariatului de sine stătător, care își urmează linia lui, a și fost înălțat. El va filfîi și deasupra luptei parlamentare, și deasupra *tuturor celorlalte* forme de luptă care vor duce revoluția la victorie.

Sarcina proletariatului socialist în revoluția burgheză este ca, prin poziția lui de sine stătătoare, prin consecvența și fermitatea lui, să atragă de partea lui masa țărănimii asuprite și oropsite, masa șovăielnicei și nestatornicei democrații mic-burgheze, s-o rupă de burghezia liberală trădătoare, să controleze astfel această burghezie și, în fruntea mișcării populare de masă, să strivească blestematul absolutism.

Scris la 4 (17) februarie 1907

*Publicat la 11 februarie 1907
in ziarul „Proletarii” nr. 13*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

PREFAȚĂ LA TRADUCEREA ÎN LIMBA RUSĂ
A SCRISORILOR LUI K. MARX CĂTRE
L. KUGELMANN

Editînd în broșură toate scrisorile lui Marx către Kugelmann, apărute în revista social-democrată germană „Die Neue Zeit“, ne propunem să oferim publicului rus posibilitatea de a-l cunoaște mai de aproape pe Marx, de a cunoaște mai de aproape marxismul. Cum era și de așteptat, chestiunile personale ocupă foarte mult loc în corespondența lui Marx. Pentru un biograf, toate acestea reprezintă un material extrem de prețios. Dar pentru marele public în general și pentru clasa muncitoare din Rusia în special sînt infinit mai importante în aceste scrisori pasajele care conțin material teoretic și politic. În special la noi, în perioada revoluționară prin care trecem, este deosebit de instructivă adîncirea materialului în care îl vedem pe Marx luînd atitudine nemijlocită în toate problemele mișcării muncitorești și ale politicii mondiale. Redacția săptămînalului „Die Neue Zeit“ remarcă, pe bună dreptate, că „pe noi ne înalță cunoașterea chipului oamenilor a căror gîndire și voință s-au format în condițiile unor mari răsturnări“. Pentru un socialist rus, în 1907, această cunoaștere este de două ori mai necesară, deoarece îi oferă numeroase indicații dintre cele mai prețioase cu privire la sarcinile directe ale socialiștilor în toate revoluțiile de orice fel prin care trece țara lui. În momentul de față, Rusia trece tocmai printr-o „mare răsturnare“. Politica lui Marx în anii relativ furtunoși dintre 1860 și 1870 trebuie să constituie de foarte multe ori un adevărat model pentru politica social-democraților în actuala revoluție din Rusia.

De aceea ne îngăduim să relevăm doar pe scurt pasajele deosebit de importante sub raport teoretic din această corespondență și să examinăm mai amănunțit politica revoluționară a lui Marx ca reprezentant al proletariatului.

Scrisoarea din 11 iulie 1868 (pag. 42 și urm.)¹⁶² prezintă un interes deosebit din punctul de vedere al unei înțelegeri mai depline și mai profunde a marxismului. Sub forma unor observații polemice îndreptate împotriva economiștilor vulgari, Marx expune aici cât se poate de limpede felul cum înțelege el așa-numita teorie a valorii „bazate pe muncă”. El analizează concis, simplu și extrem de clar tocmai acele obiecții împotriva teoriei marxiste a valorii care în modul cel mai firesc iau naștere în mintea cititorilor mai puțin pregătiți ai „Capitalului” și pe care de aceea le îmbrățișează cu toată râvna reprezentanții de duzină ai „științei” burgheze, „de catedră”. Marx arată calea pe care a urmat-o el și calea pe care trebuie s-o urmeze cititorul pentru a ajunge la explicarea legii valorii. Prin analizarea celor mai frecvente obiecții, Marx ne învață *metoda* lui. El scoate la iveală legătura existentă între această problemă pur teoretică și abstractă (în aparență), care este teoria valorii, și „interesele claselor dominante”, care reclamă „*permanențizarea confuziei*”. Ar fi de dorit ca oricine începe să citească „Capitalul” și să-l studieze pe Marx să citească și să recitească scrisoarea amintită de noi, paralel cu studierea primelor capitole ale „Capitalului”, care sînt de altfel și cele mai grele.

Alte pasaje deosebit de interesante sub raport teoretic sînt acelea în care Marx face aprecieri despre diferiți autori. Citind aceste aprecieri ale lui Marx, care, scrise vioi, cu multă pasiune, denotă un interes viu pentru toate curentele ideologice importante și pentru examinarea lor aprofundată, ai impresia că-l auzi vorbind pe genialul gînditor. Pe lîngă aprecierile făcute în treacăt despre Dietzgen, pasajul în care Marx vorbește despre proudhoniști (pag. 17)¹⁶³ merită o atenție deosebită din partea cititorilor. „Strălucitul” tineret intelectual din rîndurile burgheziei, care în perioada de avînt social dă năvală „spre proletariat” și care este incapabil să adopte punctul de vedere al clasei muncitoare și să activeze cu toată tenacitatea și seriozitatea, „încolonat în

rîndurile¹⁶⁴ organizațiilor proletare, este caracterizat uimitor de viu în câteva trăsături¹⁶⁴.

Iată o apreciere despre Dühring (pag. 35)¹⁶⁵, care anticipează parcă conținutul celebrei cărți „Anti-Dühring“, scrisă 9 ani mai târziu de Engels (împreună cu Marx). În rusește, această carte a apărut în traducerea lui Tederbaum, traducere care, din păcate, are nu numai omisiuni, dar este de-a dreptul proastă și plină de greșeli. Urmează imediat un pasaj în care se vorbește despre Thünen și care atinge în egală măsură teoria rentei a lui Ricardo¹⁶⁶. Încă pe atunci, în 1868, Marx combătea cu hotărîre „greșelile lui Ricardo“, pe care le-a spulberat definitiv în volumul al III-lea al „Capitalului“, apărut în 1894, și pe care le repetă pînă în ziua de azi revizionistii, începînd cu ultraburghezul și chiar „ultrareacționarul“ domn Bulgakov al nostru și terminînd cu „cvasiortodoxul“ Maslov.

Interesant este și pasajul în care, vorbind despre Büchner, Marx face o apreciere despre materialismul vulgar și despre „flecăreala superficială“ copiată după Lange (izvorul obișnuit al filozofiei burgheze „de catedră“ !) (pag. 48)¹⁶⁷.

Trecem acum la politica revoluționară a lui Marx. La noi, în Rusia, este extrem de răspîdită în rîndurile social-democraților acea idee mic-burgheză despre marxism potrivit căreia perioada revoluționară, cu formele ei deosebite de luptă și cu sarcinile speciale ale proletariatului, ar fi aproape o anomalie, pe cînd „constituția“ și „opозиția extremă“ ar fi regulă. În nici o țară de pe glob nu există în momentul de față o criză revoluționară atît de profundă ca în Rusia și în nici o țară nu există „marxiști“ care (aplatizînd și vulgarizînd marxismul) să aibă o atitudine atît de sceptică și de filistină față de revoluție. Din faptul că revoluția noastră are un conținut burghez se trage la noi concluzia plată că burghezia este *forța motrice* a revoluției, că proletariatul are în această revoluție sarcini auxiliare, subordonate și că nu este posibilă o conducere proletară a revoluției.

Cu cîtă forță demască Marx, în scrisorile lui către Kugelmann, această manieră plată de a înțelege marxismul ! Iată, de exemplu, scrisoarea din 6 aprilie 1866. Pe vremea aceea Marx își terminase opera capitală. Asupra carac-

terului revoluției germane din 1848 el s-a pronunțat definitiv încă cu 14 ani înainte de această scrisoare ¹⁶⁸. Iluziile sale socialiste — că în 1848 revoluția socialistă era aproape — el și le-a spulberat singur în 1850 ¹⁶⁹. Iar în 1866, într-un moment cînd abia începea să constate apropierea unor noi crize politice, el scrie :

„Vor înțelege oare, în sfîrșit, filistinii noștri (este vorba de burghezii liberali din Germania) că, fără o revoluție care să înlătore pe Habsburgi și pe Hohenzollerni, se va ajunge, în cele din urmă, fără doar și poate, la un nou război de treizeci de ani ?...“ (pag. 13—14) ¹⁷⁰.

Nici urmă de iluzie că viitoarea revoluție (ea a fost săvîrșită de sus, nu de jos, cum se așteptase Marx) va înlătura burghezia și capitalismul. Marx constată cît se poate de limpede și de precis că ea nu va înlătura decît monarhia prusiană și austriacă. Dar cîtă credință în această revoluție burgheză ! Cîtă pasiune revoluționară la acest luptător proletar care înțelege marea însemnătate a revoluției burgheze pentru progresul mișcării socialiste !

Trei ani mai tîrziu, constatînd în preajma prăbușirii imperiului lui Napoleon că în Franța are loc o „foarte interesantă“ mișcare socială, Marx vorbește *pur și simplu cu admirație* de faptul că „parizienii încep să studieze cu toată seriozitatea recentul lor trecut revoluționar pentru a se pregăti în vederea noilor lupte revoluționare care se apropie“. Și, după ce descrie lupta dintre clase pe care o dă la iveală această studiere a trecutului, Marx conchide (pag. 56) : „Și iată că clocotește cazanul vrăjitoarei Istoria ! Cînd vor ajunge lucrurile la noi (în Germania) atît de departe ?“ ¹⁷¹.

Iată ce ar trebui să învețe de la Marx marxiștii ruși cu mentalitate de intelectual, care sînt roși de scepticism și prostiți de pedanterie, înclină spre vorbe de pocăință, obolesc repede de pe urma revoluției și visează, ca pe o sărbătoare, înmormîntarea revoluției și înlocuirea ei cu proza constituțională. Ei ar trebui să învețe de la acest teoretician și conducător al proletarilor credința în revoluție, priceperea de a chema clasa muncitoare să lupte pînă la capăt pentru îndeplinirea sarcinilor ei direct revoluționare, tăria de spirit, care nu e compatibilă cu văicăreala lașă, după insuccesele trecătoare ale revoluției.

Pedanții marxismului își închipuie că toate acestea nu sînt decît flecăreală etică, romantism, lipsă de realism ! Nu, domnilor, aceasta este îmbinarea teoriei revoluționare cu politica revoluționară, îmbinare fără de care marxismul devine brentanism¹⁷², struvism, sombartism¹⁷³. Doctrina lui Marx a îmbinat într-un ~~tot unic și indisolubil~~ teoria și practica luptei de clasă. Și nu este marxist acela care, în dorința de a justifica starea de lucruri existentă, denaturează teoria care constată în mod lucid situația obiectivă, și o denaturează în așa măsură încît caută să se adapteze cît mai repede fiecărui declin vremelnice al revoluției, să se debaraseze cît mai repede de „iluziile revoluționare“ și să se apuce de măruntele treburi „reale“.

În vremuri dintre cele mai pașnice, aparent „idilice“, potrivit expresiei lui Marx, — „de un marasm dezolant“, spune redacția revistei „Die Neue Zeit“, Marx știa să sesizeze apropierea revoluției și să *ridice* conștiința proletariatului la nivelul sarcinilor lui înaintate, revoluționare. Intelectualii noștri ruși, care îl simplifică pe Marx în spirit filistin, învață proletariatul, într-o perioadă dintre cele mai revoluționare, să ducă o politică de pasivitate, de docilă plutire „după curent“, de sprijinire timidă a elementelor celor mai nestatornice din partidul liberal la modă !

Aprecierea lui Marx asupra Comunei constituie o încununare a scrisorilor către Kugelmann. Și această apreciere este deosebit de instructivă dacă o comparăm cu procedeele aripilor de dreapta a social-democrației ruse. Plehanov, care după decembrie 1905 exclama cu lașitate : „Nu trebuia să se pună mîna pe arme !“, a avut modestia să se compare cu Marx. Și Marx, zicea el, a căutat să frîneze revoluția în 1870.

Da, și Marx a căutat s-o frîneze. Dar priviți ce prăpastie se deschide între Marx și Plehanov în această comparație făcută chiar de acesta din urmă.

În noiembrie 1905, cu o lună înainte de apogeul primului val revoluționar din Rusia, Plehanov nu numai că nu avertiza cu hotărîre proletariatul, ci, dimpotrivă, vorbea de-a dreptul despre necesitatea *de a învăța mînuirea armelor și de a se înarma*. Iar atunci cînd, o lună mai tîrziu, lupta izbucni, Plehanov, fără să analizeze cîtuși de puțin însemnă-

tatea acestei lupte, rolul ei în întreaga desfășurare a evenimentelor și legătura ei cu formele anterioare de luptă, s-a grăbit să facă pe intelectualul care se căiește, spunînd : „Nu trebuia să se pună mîna pe arme“.

În *septembrie 1870, cu șase luni înainte de Comună*, Marx a avertizat în mod expres pe muncitorii francezi : o răscoală ar fi o *nebunie*, spunea el în cunoscuta adresă a Internaționalei¹⁷⁴. El a dezvăluit *dinainte* iluzia naționalistă că ar fi posibilă o mișcare în spiritul anului 1792. El a știut să spună *nu post factum*, ci cu multe luni înainte : „Nu trebuie să se pună mîna pe arme“.

Și care a fost atitudinea lui atunci cînd această acțiune *lipsită de sorți de izbîndă*, după propriile lui cuvinte din septembrie, a început să fie înfăptuită în martie 1871 ? A folosit, poate, Marx acest prilej (așa cum a folosit Plehanov evenimentele din decembrie) numai pentru „a lovi“ în adversarii lui, proudhoniștii și blanquiștii, care se aflau la conducerea Comunei ? A început, poate, să bombănească ca o dădacă : eu v-am spus, eu v-am prevenit, iată unde duce romantismul vostru, aiureala voastră revoluționară ! ! I-a însoțit, poate, pe comunarzi, așa cum Plehanov i-a însoțit pe luptătorii din decembrie, cu dojana filistinului mulțumit de sine : „Nu trebuia să se pună mîna pe arme“ ?

Nu. La 12 aprilie 1871 Marx îi scrie lui Kugelmann o scrisoare *entuziastă*, scrisoare pe care am atîrna-o cu plăcere în camera fiecărui social-democrat rus, în camera fiecărui muncitor rus știutor de carte.

Marx, care în septembrie 1870 spusese că o răscoală ar fi o *nebunie*, văzînd în aprilie 1871 mișcarea populară, de masă, adoptă față de ea atitudinea plină de atenție a unui om care participă la evenimente mărețe ce înseamnă un pas înainte în mișcarea revoluționară istorică-mondială.

E o *încercare*, spune el, de a sfărîma mașina birocratică militară, și nu de a o trece pur și simplu în alte mîini. Marx înalță adevărate osanale „eroicilor“ muncitori ai Parisului, conduși de proudhoniști și de blanquiști. „Cîtă elasticitate — scrie el —, cîtă inițiativă istorică, cît spirit de sacrificiu la acești parizieni !“ (pag. 88)... „Istoria nu cunoaște vreun alt exemplu de o măreție asemănătoare“.

Marx pune *inițiativa istorică* a maselor mai presus de orice. Ce bine ar fi dacă social-democrații noștri ruși ar învăța de la Marx să prețuiască *inițiativa istorică* a muncitorilor și țăranilor ruși în octombrie și în decembrie 1905 !

Vibrantul elogiu adus de acest mare gânditor *inițiativei istorice* a maselor, după ce cu șase luni înainte prevăzuse eșecul, și exclamația pedantă, searbădă, impasibilă : „Nu trebuia să se pună mîna pe armă“ ! Oare nu se deosebesc ele ca cerul de pămînt ?

Și, ca *participant* la lupta maselor, pe care el o trăia în exil, la Londra, cu toată ardoarea și pasiunea care îl caracterizau, Marx supune criticii *măsurile nemijlocite* ale acestor parizieni care, animați de „un curaj nebun“, sînt gata „să ia cu asalt cerul“.

O, ce-ar mai fi rîs atunci de Marx preaînțelepții noștri „realiști“ de astăzi din rîndurile marxiștilor, care în Rusia anilor 1906 și 1907 critică cu înverșunare romantismul revoluționar ! Ce-ar mai fi rîs ei de *materialistul*, de *economistul*, de acest dușman al utopiilor care se înclină cu admirație în fața „încercării“ de a lua cu asalt *cerul* ! Cîte lacrimi de rîs condescendent sau compătimitor ar fi vărsat toți acești „oameni în cutie“ pe tema tendințelor rebele, a utopismului etc. etc., pe tema acestei aprecieri la adresa unei mișcări care vrea să ia cu asalt cerul !

Marx însă nu s-a pătruns de înțelepciunea filistinilor care se tem să discute *tehnica* formelor superioare de luptă revoluționară. El discută tocmai problemele *tehnice* ale insurecției. Apărare sau ofensivă ? — se întreabă el, ca și cum acțiunile militare s-ar desfășura în preajma Londrei. Și răspunde : neapărat ofensivă : „Ar fi trebuit să pornească imediat spre Versailles...“

Aceste rînduri au fost scrise în aprilie 1871, cu cîteva săptămîni înainte de mărșul și sîngerosul mai...

„Ar fi trebuit să pornească imediat spre Versailles“, spune el răsculaților care, animați de „un curaj nebun“, porniseră (în septembrie 1870) să ia cu asalt cerul.

„Nu trebuia să se pună mîna pe arme“ în decembrie 1905 pentru a respinge cu forța primele tentative de a răpi libertățile cucerite...

Da, nu degeaba s-a comparat Plehanov cu Marx !

„A doua greșeală — își continuă Marx critica aspectelor tehnice ale insurecției —, «Comitetul Central» (*conducerea militară* — rețineți acest lucru —, este vorba de C.C. al gărzii naționale), C.C. a renunțat prea devreme la putere...“

Marx a știut să-i prevină pe conducători împotriva pericolului unei insurecții premature. Dar față de *proletarii* care iau cu asalt cerul el se comportă ca un sfătuitor practic, ca un participant la *lupta* maselor, care au ridicat *întreaga* mișcare pe o *treaptă superioară* în pofida teoriilor false propovăduite de Blanqui și de Proudhon, în pofida greșelilor lor.

„Oricum ar fi — scrie el —, actuala răscoală a Parisului — chiar înfrîntă de lupii, de porcii, de cîinii infami ai vechii societăți, este cea mai glorioasă faptă a partidului nostru de la insurecția pariziană din iunie“¹⁷⁵.

Și, fără a ascunde proletariatului *nici una* din greșelile Comunei, Marx consacră acestei *fapte glorioase* o operă care continuă să fie și *astăzi* cea mai bună călăuză în lupta pentru cucerirea „cerului“ și cea mai înfricoșătoare sperietoare pentru „porcii“¹⁷⁶ liberali și radicali.

Plehanov a consacrat insurecției din decembrie o „operă“ care a devenit aproape o evanghelie a cadeților.

Da, nu degeaba s-a comparat Plehanov cu Marx.

În răspunsul său către Marx, Kugelmann și-a exprimat, probabil, unele îndoieli, arătînd că acțiunea este lipsită de sorți de izbîndă și opunînd romantismului realismul ; este cert, în orice caz, că el a comparat Comuna, care era o *insurecție*, cu demonstrația pașnică din 13 iunie 1849 de la Paris.

Imediat (la 17 aprilie 1871) Marx îi face lui Kugelmann o morală severă.

„Ar fi, desigur, foarte comod să faci istorie universală — scrie el — *dacă n-ai începe lupta decît cu condiția existenței unor șanse absolut favorabile*“.

În septembrie 1870 Marx spunea că o insurecție ar fi o nebunie. Dar atunci cînd *masele* s-au răsculat, Marx vrea să meargă împreună cu ele, să învețe împreună cu ele în focul luptei, și nu să le dea sfaturi din cabinet. El își dă seama că a încerca să prevezi dinainte *cu o precizie absolută* toate

șansele ar fi sau o șarlatanie, sau un pedantism iremediabil. El pune *mai presus de orice* faptul că clasa muncitoare *făurește* istoria universală luptând în mod eroic și dând dovadă de abnegație și de inițiativă. Marx privește această istorie din punctul de vedere al celor ce o *făuresc* fără a avea posibilitatea de a prevedea dinainte și *fără greș* toate șansele, iar nu din punctul de vedere al intelectualului mic-burghez care face morală: „Era ușor de prevăzut... nu trebuia să se pună mâna...”

Marx înțelegea, de asemenea, că în istorie există momente când lupta desperată a *maselor*, chiar și pentru o cauză pierdută, este *necesară* pentru educarea viitoare a acestor mase și pentru pregătirea lor în vederea luptei *următoare*.

Cvasimarxiștilor noștri de astăzi, cărora le place să-l citeze în deșert pe Marx numai pentru a împrumuta de la el aprecierile asupra trecutului, nu însă și pentru a învăța de la el cum se *făurește* viitorul, le este cu totul de neînțeles, ba chiar în principiu străin acest *mod de a pune problema*. Plehanov nici nu s-a gândit la aceasta atunci când, după decembrie 1905, s-a apucat „*să frîneze...*”

Marx însă pune tocmai această problemă, fără a uita nici o clipă că în septembrie 1870 el însuși a spus că o insurecție ar fi o nebulie.

„Canaliile burgheze de la Versailles — scrie el — ...au pus pe parizieni în fața alternativei de a primi lupta sau de a fi învinși fără luptă. În ipoteza a doua, *demoralizarea clasei muncitoare* ar fi fost o nenorocire *mult mai mare* decât pierderea unui număr oricât de mare de «conducători»” 177.

Cu aceasta încheiem scurta noastră privire asupra lecțiilor de politică demnă de proletariat pe care le dă Marx în scrisorile către Kugelmann.

Clasa muncitoare din Rusia a dovedit o dată și va mai dovedi nu o dată că este capabilă „să ia cu asalt cerul”.

5 februarie 1907

Publicat în 1907, într-o broșură
apărută la Petersburg
în editura „Novala Duma”

Se tipărește după textul
broșurii apărute în 1907,
confruntat cu textul
ediției din 1920 a aceluiași broșur

DUMA A DOUA ȘI AL DOILEA VAL AL REVOLUȚIEI

Petersburg, 7 februarie 1907

Evenimentele se desfășoară cu o repeziciune care nu poate fi numită altfel decât de-a dreptul revoluționară. Acum patru zile am scris în legătură cu campania electorală din Petersburg * că gruparea forțelor politice s-a și conturat : social-democrația revoluționară este singura care și-a păstrat poziția de sine stătătoare, înălțînd cu hotărîre și mîndrie steagul luptei necruțătoare împotriva silniciilor reacțiunii și împotriva fățarniciei liberalilor. Democrația mic-burgheză (inclusiv partea mic-burgheză a partidului muncitoresc) oscilează, înclinînd cînd spre liberali, cînd spre social-democrații revoluționari.

Astăzi au loc alegerile la Petersburg. Rezultatele lor nu pot schimba raportul de forțe sociale arătat de noi. Iar alegerile pentru Dumă care au avut loc ieri și în care au fost aleși 217 membri din 524, adică peste două cincimi, ne dau o imagine clară a compoziției Dumei a doua, ne dau o imagine clară a situației politice care se creează sub ochii noștri.

După datele publicate de „*Reci*”¹⁷⁸, care înclină, desigur, să prezinte lucrurile într-o lumină favorabilă cadeților, 205 din deputații aleși în Dumă se grupează astfel : de dreapta — 37, naționaliști-autonomiști¹⁷⁹ — 24, cadeți — 48, progresiști și fără partid — 16, de stînga fără partid — 40, narodnici — 20 (13 trudovici, 6 socialiști-revoluționari și 1 socialist-populist), social-democrați — 20.

* Vezi volumul de față, pag. 378—383. — *Nota red.*

Fără îndoială că această Dumă va avea o compoziție mai de stînga decît cea precedentă. Dacă alegerile vor da în continuare rezultate analoge, cei 500 de membri ai Dumei se vor împărți aproximativ în felul următor : deputați de dreapta — 90, naționaliști — 50, cadeți — 125, progresiști — 35, de stînga fără partid — 100, narodnici și social-democrați — cîte 50. Este, bineînțeles, un calcul aproximativ, pe care îl facem numai pentru a da cititorului o imagine concretă ; credem însă că acum justetea acestor cifre globale nu poate fi pusă la îndoială.

Deputați de dreapta — o cincime ; deputați liberali moderați (burghezi monarhiști-liberali, respectiv naționaliști, cadeți și o parte dintre progresiști, dacă nu chiar toți) — două cincimi ; deputați de stînga — două cincimi (dintre care o cincime fără partid, și o cincime încadrați în partide — narodnici și social-democrați în număr egal) — iată cum se conturează, pe baza datelor provizorii, compoziția Dumei a doua.

Care este semnificația acestor cifre ?

În condițiile celui mai nerușinat și mai revoltător regim de samavolnicie al unui guvern pogromist care este cel mai reacționar din întreaga Europă, sub imperiul celei mai reacționare legi electorale din întreaga Europă, în țara cea mai înapoiată a fost aleasă o reprezentanță națională care are cea mai revoluționară compoziție din cîte există pe acest continent.

Această contradicție izbitoare exprimă cît se poate de pregnant contradicția fundamentală a întregii vieți contemporane din Rusia și arată cît de profund revoluționar este momentul prin care trecem.

De la memorabila zi de 9 ianuarie 1905 au trecut doi ani de revoluție. Am trecut prin lungi și grele perioade de reacțiune turbată. Am trecut prin scurte „intervale luminoase” de libertate. Am cunoscut două mari izbucniri de luptă grevistă și de luptă armată dusă de masele populare. Am avut o Dumă și două rînduri de alegeri, care au determinat o precizare definitivă a poziției partidelor și o grupare extrem de net conturată a populației, care nu de mult încă nu știa nimic despre partidele politice.

În acești doi ani ne-am debarasat de credința — naivă la unii, vădit interesată la alții — în unitatea mișcării de eliberare, ne-am debarasat de o serie de iluzii în ceea ce privește posibilitatea unei căi pașnice, constituționale, am dobândit experiența formelor de masă ale luptei, am ajuns la cele mai înverșunate și extreme metode de luptă, la ultimele metode imaginabile, la lupta armată a unei părți a populației împotriva celeilalte părți. Burghezia și moșierimea s-au îndârjit și s-au întăritat. Micul burghez a obosit. Intelectualul rus s-a moleșit și s-a demoralizat. Și-a ridicat capul partidul flecarilor liberali și al trădătorilor liberali, partidul cadeților, care exploatează oboseala resimțită de pe urma revoluției și, gata să meargă pînă la ultima limită a mîrșăviei, prezintă drept hegemonie această atitudine famusovistă * a sa.

Iar jos, în adîncurile maselor proletare și ale maselor țărănimii flămînde și ruinate revoluția a continuat să meargă înainte, subminînd mocnit temelile, trezind cu glasul de tunet al războiului civil pe cei mai adormiți, zgîlțîind pe cei mai inerti prin alternarea rapidă a „libertăților” și a silnicțiilor bestiale, a acalmiei și a animației parlamentare, a alegerilor, a mitingurilor și a febrei „creării de asociații”.

Rezultatul este o Dumă nouă, și mai de stînga, iar în perspectivă o nouă criză *revoluționară*, și mai certă, și mai amenințătoare.

Pînă și orbii trebuie să vadă acum că se apropie tocmai o criză revoluționară, și nu una constituțională. Acest lucru este în afară de orice îndoială. Zilele constituției ruse sînt numărate. O nouă bătălie se apropie implacabil: ori va învinge poporul revoluționar, ori Duma a doua va dispărea tot atît de rușinos ca și Duma întîi, iar apoi va urma abrogarea legii electorale și revenirea la absolutismul ultra-reacționar sans phrases **.

Cît de jalnice au devenit dintr-o dată recente noastre controverse „teoretice”, văzute în lumina razelor vii pe care le împrăștie acum, răsărind, soarele revoluției! Nu este

* Famusov — personaj din comedia lui Griboedov „Prea multă minte strică”. — Nota trad.

** — fătîg. — Nota trad.

oare ridicolă văicăreala intelectualului jalnic, speriat și laș pe tema pericolului ultrareacționar în alegeri? Nu s-au confirmat oare în mod strălucit cele spuse de noi în noiembrie (nr. 8 al ziarului „Proletarii”): „Cu zarva lor pe tema pericolului ultrareacționar, cadeții îi duc de nas pe menșevici, pentru a înlătura pericolul care îi amenință dinspre stînga“? *

Revoluția învață pe toți. Ea readuce cu forța pe calea revoluționară pe aceia care, din lipsă de caracter sau din prostie, se abat mereu de la această cale. Menșevicii au vrut blocuri cu cadeții, au vrut unitatea „opozității“, posibilitatea de „a folosi Duma ca un tot“. Au făcut tot posibilul (și imposibilul, mergînd pînă la a provoca o sciziune în partid, ca la Petersburg) pentru a crea o Dumă pur liberală.

Zadarnice le-au fost eforturile. Revoluția este mai puternică decît își închipuie scepticii oportuniști. Sub hegemonia cadeților, revoluția nu poate decît să zacă la pămînt; ea poate să învingă numai sub hegemonia social-democrației bolșevice.

Noua Dumă se prezintă întocmai așa cum am zugrăvit-o, în polemica cu menșevicii, în nr. 8 al ziarului „Proletarii“ (noiembrie 1906). Este o Dumă caracterizată prin contraste izbitoare, o Dumă a partidelor de centru, moderate și rezonabile, slăbite de șuvoiul revoluției, o Dumă a Krușevanilor și a poporului revoluționar. În această Dumă social-democrația bolșevică își va ridica sus steagul și va spune masei democraților mic-burghezi, așa cum i-a spus și în alegerile de la Petersburg: alegeți între tocmeala cadeților cu Stolîpinii și o luptă dusă în comun în rîndurile maselor populare! Noi, proletariatul din întreaga Rusie, pornim la această luptă. Ne urmează toți cei care vor libertate pentru popor și pămînt pentru țărănime!

Cadetul simte că vîntul suflă acum din altă direcție, că barometrul politic coboară cu repeziciune. Nu degeaba diverșii Miliukovi și-au pierdut în așa măsură stăpînirea de sine încît și-au dat arama pe față și au început să ocărăscă în gura mare „zdrențele roșii“ de pe stradă (în cabinetele

* Vezi volumul de față, pag. 123. — Nota red.

Stolîpinilor acești indivizi au ocărit, pe ascuns, întotdeauna „zdreanța roșie“!). Nu degeaba ziarul „Revi“ de astăzi (7 februarie) vorbește despre „salturile“ barometrului politic, despre ezitățile guvernului „între o demisie a cabinetului și un fel de pronunțament, un pogrom al sutelor negre cu participarea armatei, a cărui dată a și fost fixată pentru ziua de 14“. Și inima pustie a liberalului rus plînge și suspină: cum? iarăși „politica reflexelor spontane“?...

Da, jalnici eroi ai unor jalnice vremuri de marasm! *Iarăși* revoluție. Salutăm cu entuziasm valul care se apropie al mîinii spontane a poporului. Dar vom face tot ce depinde de noi pentru ca noua luptă să fie cît mai puțin spontană, cît mai conștientă, mai consecventă și mai dîrză.

Guvernul a pus de mult în funcțiune toate roțile mașinii sale de violențe, de pogromuri, de atrocități nemaiauzite, de înșelăciune și îndobitocire. Acum toate roțile sînt uzate, toate mijloacele au fost încercate, inclusiv folosirea artileriei împotriva populației satelor și a orașelor. Pe cînd forțele poporului nu numai că nu sînt epuizate, ci tocmai acum se organizează pe o scară tot mai largă, tot mai puternic, mai fățiș și cu tot mai multă îndrăzneală. Absolutism ultra-reacționar și o Dumă de stînga. E o situație incontestabil revoluționară. Lupta, în forma ei cea mai ascuțită, este absolut inevitabilă.

Dar tocmai pentru că este inevitabilă n-avem de ce s-o forțăm, n-avem de ce s-o zorim și s-o îmboldim. De asta se vor îngriji Krușevanii și Stolîpinii. Sarcina noastră este să *dezvăluim* cît mai clar, fățiș și fără menajamente adevărul în fața proletariatului și a țărănimii, să le deschidem ochii asupra însemnătății uraganului care se apropie, să le ajutăm să întîmpine pe dușman în mod organizat, cu sîngele rece al unor oameni hotărîți să înfrunte moartea, așa cum îl întîmpină pe inamic soldatul care stă în tranșee, ferm hotărît ca după primele focuri de armă să pornească la atac.

„Trageți primii, domnilor burghezi!“ a spus Engels în 1894 adresîndu-se capitalului german¹⁸⁰. „Trageți primii, domnilor Krușevani și Stolîpini, Orlovi și Romanovi!“ vom spune noi. Sarcina noastră este să ajutăm clasa munci-

toare și țărănimea să *strivească* absolutismul ultrareacționar atunci când el însuși se va năpusti asupra noastră.

De aceea, nici un fel de *chemări* premature la insurecție ! Nici un fel de manifeste solemne către popor. Nici un fel de pronunțamento, nici un fel de „proclamări“. Furtuna vine singură spre noi. Nu trebuie să zăngănim armele.

Trebuie să pregătim arme, și în sensul propriu, și în sensul figurat al cuvîntului. Trebuie să pregătim în primul rînd și mai ales o armată proletară strîns unită și puternică prin conștiința ei, prin hotărîrea ei de luptă. Trebuie să ne înzecim eforturile în munca de agitație și de organizare în rîndurile țărânimii, atît în rîndurile aceleia care flămînzește la sate cît și în ale aceleia care în toamna trecută și-a trimis în armată fiii, care au trăit mărșul an de revoluție. Trebuie să smulgem toate vălurile ideologice menite să estompeze, să pună în umbră revoluția, trebuie să înlăturăm orice îndoieli și șovăieli. Trebuie să spunem simplu, calm, într-o formă nemeșteșugită și cît mai accesibilă poporului, să spunem sus și tare și cît mai convingător : lupta este inevitabilă. Proletariatul va primi lupta. Proletariatul nu-și va precupeți eforturile, el își va arunca toate forțele în această luptă pentru libertate. Țărănimea ruinată, soldații și matrozii trebuie să știe că se hotărăște soarta libertății în Rusia.

„Proletarii“ nr. 13
din 11 februarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZULTATELE ALEGERILOR ÎN CURIA MUNCITOREASCĂ DIN PETERSBURG

Cu toate că strângerea datelor exacte referitoare la desfășurarea alegerilor în curia muncitorească merge încet (bolșevicii au tipărit și difuzat un chestionar special), în linii generale totuși tabloul alegerilor se conturează de pe acum destul de clar.

Este în afară de orice îndoială că socialiștii-revoluționari și-au întărit pozițiile într-o măsură mai mare decât ne așteptam noi. Acest lucru este recunoscut chiar și de menșevici („Naș Mir“¹⁸¹ nr. 1). În curia muncitorească gubernială, socialiștii-revoluționari au cucerit 4 din cele 10 mandate de delegați. În curia orășenească, ei au fost învinși de social-democrați, care au cucerit toate cele 14 mandate de delegați, dar numărul voturilor obținute de candidații socialiști-revoluționari a fost destul de mare (din 269 de votanți, 110—135 au votat pentru socialiștii-revoluționari, iar 145—159 pentru social-democrați).

Apoi, faptul că socialiștii-revoluționari ne-au învins mai ales în uzinele mari nu este nici el contestat de nimeni.

Menșevicii neagă următorul fapt deosebit de important pentru stabilirea cauzelor insucceselor noastre, și anume că *socialiștii-revoluționari au învins mai ales pe menșevici*.

În nr. 1 al revistei „Naș Mir“, într-un articol special consacrat alegerilor din curia muncitorească, menșevicii *trec sub tăcere* acest aspect, invocînd fățarnic slăbirea social-democrației de pe urma luptei fracționiste și căutînd să cocoloșească faptul că tocmai ei au împins această luptă fracționistă *pînă la provocarea unei sciziuni și pînă la*

adoptarea acelei „linii procadete“ în tactica lor care a îndepărtat pe muncitorii înaintați.

Dar chiar și datele adunate pînă acum *dovedesc* din ce în ce mai clar justetea concluziei noastre inițiale (ziarul „Proletarii“ nr. 12), și anume că socialiștii-revoluționari i-au învins pe *menșevici* *.

În ceea ce privește raionul Neva, acest lucru a fost dovedit, pe bază de date strînse din diferite uzine, în nr. 12 al ziarului „Proletarii“. Afirmăția contrară, neîntemeiată făcută în nr. 1 al revistei „Naș Mir“ este pur și simplu ridicolă.

În ceea ce privește raionul Moscova, acest lucru rezultă dintr-o corespondență pe care o publicăm în numărul de față ¹⁸².

În ceea ce privește raionul Vîborg, chiar *menșevicii* („Naș Mir“ nr. 1) dau următoarele cifre: *la oraș* au fost aleși 17 social-democrați (*menșevici*), 12 socialiști-revoluționari și două persoane cu atitudine neprecizată. În partea *gubernială* a raionului, unde au activat numai bolșevici, au fost aleși 7 social-democrați și nici un socialist-revoluționar.

Aceste cifre nu îngăduie încă să se tragă o concluzie definitivă. Dar în linii generale ele *confirmă pe deplin* concluzia noastră că tocmai *menșevicii* au fost învinși de socialiștii-revoluționari. Încercarea revistei „Naș Mir“ de a invoca argumentul că în partea gubernială a raionului Vîborg socialiștii-revoluționari nu s-au prezentat de loc în alegeri și că, „prin urmare, n-a existat nici un fel de concurență“ este vădit inconsistentă. În primul rînd se pune întrebarea de ce tocmai în această suburbie a Petersburgului socialiștii-revoluționari nu s-au prezentat în alegeri, pe cînd în celelalte s-au prezentat? N-a contribuit oare la aceasta și faptul că, datorită întregii munci prealabile, „concu-rența“ socialiștilor-revoluționari a fost dinainte exclusă de aici? În al doilea rînd, *menșevicii* nu arată precis cine a candidat aici și nici date pe uzine nu dau. În al treilea rînd, știm din ziare că *tocmai la întrunirile* din raionul Vîborg socialiștii-revoluționari i-au combătut cu succes pe *menșevici* pentru „cadetismul“ lor.

* Vezi volumul de față, pag. 354. — *Nota red.*

Astfel, ziarul „Reci“ din 24 ianuarie publică o dare de seamă cu privire la o întrunire care a avut loc la 21 ianuarie în imobilul Nobel (Niustadtskaia 11). După cum arată „Reci“, la această întrunire a vorbit social-democratul Gurvici, care a învinuit partidele de extremă stîngă că boicotează Duma („Reci“ tipărește cu litere cursive acest pasaj care aduce apă la moară cadeților într-o adunare a partidelor de stînga!). Gurvici a acuzat pe narodnici că s-au dedat la „*tocmeli meschine*“, care au zădărnicit blocul cu cadeții. Răspunzînd lui Gurvici, narodnicul Bikerman a calificat „*drept calomnie afirmația vorbitorului precedent cu privire la tocmeli meschine*“. Narodnicul Smirnov a căutat să demonstreze că menșevicul Gurvici „nu se deosebește prin nimic de cadeți“. Smirnov s-a referit la faptul că cadetul Gredescul a „*lăudat*“ în public pe Gurvici.

Așa scrie în darea de seamă a ziarului „Reci“. Din cuprinsul ei se vede limpede că în fața muncitorilor socialiști-revoluționari au criticat pe menșevici tocmai pentru atitudinea lor față de cadeți.

În raioanele Neva, Moscova și Vîborg succesul socialiștilor-revoluționari a fost deosebit de izbitor. Și tocmai în aceste raioane iese la iveală acum cauza acestui succes: oportuniștii social-democrați terfelesc prestigiul social-democrației în fața proletariatului înaintat.

Dar dacă din cauza social-democrațiilor de dreapta am pierdut 4 locuri din 10 în curia muncitorească gubernială, în schimb am îndreptat lucrurile în curia muncitorească orășenească.

Și le-am îndreptat, după cum se vede din cele ce urmează, *exclusiv datorită faptului* că am apărut în fața tuturor împuterniciților tactica social-democrației revoluționare, și nu a celei oportuniste.

În partea orășenească a curiei muncitorești au fost aleși în total 272 de împuterniciți. Dintre ei, 147, adică mai mult de jumătate, erau social-democrați sau simpatizanți ai social-democrației. Restul erau în parte socialiști-revoluționari declarați (54), în parte nedeclarați (55), împuterniciți fără partid (6), *de dreapta* 1 și 9 trudovici, „de stînga“ (doi dintre ei erau cadeți) etc.

Comitetul din Petersburg a desfășurat în rîndurile împuterniciților o activitate cît se poate de energică. A fost pusă în discuție problema de interes comun a alegerilor din Petersburg, problema tacticii : cu cadeții sau împotriva cadeților. Reprezentanții Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. au explicat împuterniciților poziția social-democrației revoluționare, menșevicii și-au susținut tactica lor.

În ziua de 28 ianuarie a avut loc o adunare *decisivă* a împuterniciților din toate partidele. Au participat 200—250 de oameni. Cu majoritate de voturi contra 10—12 a fost adoptată o rezoluție care aprobă în totul *tactica bolșevică*, cere sprijinirea *blocului de stînga și este direct îndreptată împotriva menșevicilor*, împotriva sprijinirii „discrete” a cadeților.

Iată textul acestei rezoluții :

„Avînd în vedere :

1) că succesul listelor de stînga în curia orășenească, depuse de social-democrați, de socialiștii-revoluționari, de trudovici și de socialiștii-populiști, în opoziție cu listele ultrareacționarilor și ale cadeților, are o importanță politică deosebit de mare ;

2) că acest succes este posibil numai în cazul cînd listele de stînga vor fi unanim sprijinite de toate partidele de stînga, —

adunarea împuterniciților aleși de muncitorii din diferite fabrici și uzine invită toate partidele de stînga să sprijine listele comune ale partidelor de stînga și în nici un caz, în nici un raion din orașul Petersburg să nu depună liste separate și să nu acorde sprijin cadeților, fie și într-o formă discretă.

Sprijinindu-se pe opinia maselor, adunarea împuterniciților își exprimă dezideratul ca tovarășii social-democrați menșevici să adere la acordul dintre partidele de stînga și să contribuie la victoria listei de stînga în alegerile de la Petersburg”.

Așadar, în *orașul Petersburg*, pe care menșevicii au vrut să-l separe de gubernie, reprezentanții *întregului* proletariat *au condamnat tactica menșevicilor !*

La Petersburg, precumpănirea muncitorilor conștienți care aprobă tactica bolșevică, precumpănire conturată limpede încă la conferința social-democrată, este *definitiv dovedită* prin această hotărîre a împuterniciților.

La 28 ianuarie reprezentanții maselor muncitorești au cerut pentru ultima oară menșevicilor să renunțe la tactica sprijinirii „discrete” a cadeților, la tactica *trădării* blocului de stînga.

Dar nici de data aceasta menșevicii nu s-au supus voinței proletariatului. La 1 februarie au apărut în ziarul „Reci” extrase dintr-un apel lansat de menșevici cu scopul de a pune bețe în roate blocului de stînga. La 29 ianuarie, noaptea tîrziu, progresiștii fără partid din raionul „Kolomna”, după ce toți reprezentanții blocului de stînga le-au explicat de ce nu poate fi acceptată condiția pusă de menșevici („libertate de acțiune” pentru delegați, adică libertatea de a dezerta la cadeți !), au rupt acordul scris pe care-l încheiaseră cu menșevicii.

La 30 ianuarie a avut loc o adunare a împuterniciților din curia muncitorească — membri sau simpatizanți ai P.M.S.D.R. Din numărul total al acestor împuterniciți au participat 98 de oameni, adică majoritatea. Reprezentantul Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R., tov. V., a propus să fie luată în discuție obligația viitorilor delegați social-democrați de a se supune directivelor Comitetului din Petersburg și de a vota în conformitate cu ele la alegerea de membri ai Dumei de stat. El a arătat că în condiții normale această chestiune n-ar fi putut suscita nici un fel de îndoieli sau divergențe, deoarece directivele Comitetului din Petersburg sînt, desigur, obligatorii pentru toți membrii organizației din Petersburg. În momentul de față însă, o parte considerabilă din această organizație, majoritatea menșevicilor, s-a rupt de partid și a declarat că delegații menșevici își păstrează libertatea de acțiune. Reprezentantul Comitetului din Petersburg a arătat că, dacă unii delegați din curia muncitorească s-ar supune acestei directive a părții desprinse a organizației și neconstituite din punct de vedere juridic, aceasta ar însemna desăvîrșirea sciziunii începute de menșevici și ar fi în contradicție cu hotărîrea adunării generale a împuterniciților de a sprijini blocul de stînga în campania electorală, hotărîre care a fost adoptată cu o majoritate zdrobitoare. Împotriva acestei propuneri au protestat menșevicii membri ai Comitetului din Petersburg, tovarășii M. și A., care au susținut că delegații din curia muncitorească trebuie să țină seama numai de părerea împuterniciților. Cu o majoritate zdrobitoare a fost adoptată o rezoluție cu următorul conținut, propusă în numele Comitetului din Petersburg : „Adunarea consi-

deră că în alegeri delegații sînt obligați să se supună direcțivelor Comitetului din Petersburg“.

Menșevicii *au luptat* din răsputeri împotriva acestei rezoluții. Menșevici de vază și cu munci *de răspundere* nu s-au jenat să meargă, chiar și într-un moment ca acesta, în ajunul alegerilor, împotriva Comitetului din Petersburg. Ei au depus un „amendament“ în care se propunea ca : în loc de „Comitetul din Petersburg“ să se spună „organizația din Petersburg“.

Dar muncitorii înțeleseseră deja tactica menșevică, tactica sciziunii de dragul cadeților. Vorbitorilor menșevici li s-a strigat : „ajunge !“. Amendamentul care introducea prin contrabandă justificarea sciziunii a fost *respins* cu o majoritate zdrobitoare.

S-a trecut apoi la desemnarea candidaților P.M.S.D.R. în alegerile de delegați. Comitetul din Petersburg a supus adunării spre examinare o listă de 14 candidați, recomandați de el dintre cei 21 de candidați desemnați de adunările raionale ale împuterniciților. S-a propus să se ia ca bază această listă, ceea ce a și fost acceptat cu o majoritate covârșitoare, în ciuda opoziției menșevicilor, care vedeau în aceasta „o presiune din partea conducerii“ ; în același timp, tov. V., reprezentantul Comitetului din Petersburg, a explicat că aici nu se face nici o presiune din partea conducerii, că Comitetul din Petersburg posedă autoritate numai în măsura în care i-o conferă încrederea proletariatului social-democrat organizat din Petersburg și că, prezentînd lista recomandată, el nu face decît să-și îndeplinească obligația ce-i revine în calitate de organ conducător al organizației. Au fost discutate toate candidaturile ; la propunerea reprezentantului Comitetului din Petersburg, unul dintre candidați a fost înlocuit, iar după aceea s-a trecut la vot, în urma căruia întreaga listă recomandată de comitet a fost adoptată cu o considerabilă majoritate de voturi.

În ajunul alegerilor, lista alcătuită de Comitetul din Petersburg a fost publicată în toate ziarele.

Alegerile (de la 1 februarie) au adus victorie social-democraților strîns uniți. *Lista Comitetului din Petersburg a*

fost aleasă în întregime. Toți cei 14 delegați sînt social-democrați !

Din acești 14 delegați, *opt* sînt bolșevici, patru menșevici (unul e, propriu-zis, sindicalist, și nu menșevic) și doi social-democrați care nu fac parte din nici o fracțiune și care sînt pentru blocul de stînga.

Pierderea suferită de social-democrație în curia muncitorească gubernială a fost recuperată de bolșevici în curia muncitorească orășenească.

Ziarul „Reci“ (vezi numărul din 3 februarie), care spune că bolșevicii n-au dat socialiștilor-revoluționari nici măcar numărul de mandate care revin minorității în cadrul reprezentării proporționale, n-are decît să țipe acum cît îi pofteste inima.

Noi n-am promis niciodată socialiștilor-revoluționari o împărțire proporțională a mandatelor ; pînă în prezent, de altfel, nici nu s-a făcut vreo dovadă în această privință, pentru că nu există date cu privire la numărul voturilor. Noi sîntem primii care *am început* să adunăm aceste date.

Noi ne-am rezervat libertatea *deplină* de a lupta în curia muncitorească împotriva tuturor partidelor.

Datorită acțiunii social-democrației *revoluționare*, din numărul total al delegaților muncitorilor din Petersburg și din gubernia Petersburg, numai 4 sînt socialiști-revoluționari, restul de 20 sînt social-democrați.

În alegerile următoare vom cîștiga *toate* locurile pentru social-democrație.

PE MARGINEA DĂRII DE SEAMĂ A RAIONULUI MOSCOVA DIN ORAȘUL PETERSBURG ASUPRA ALEGERILOR PENTRU DUMA A DOUA

Atragem atenția cititorilor asupra faptului că datele private la alegerea de împuterniciți ai muncitorilor din orașul Petersburg fac să iasă la iveală tot mai limpede *în ce mod* și-au strâns menșevicii voturile pentru conferința social-democrată. Astfel, din subraionul franco-rus ei „au adus“ la conferință 370 de voturi menșevice. Bolșevicii considerau că n-au acolo nici un vot care să fie al unui adevărat membru de partid. Și ce se constată acum? Ca împuternicit al muncitorilor de la uzina franco-rusă a fost ales un *bolșevic*, care acum a fost ales și delegat!

Iată de unde a venit pe neașteptate demascarea menșevicilor.

Mai departe. Revista săptămânală menșevică „Naș Mir“ (nr. 1 din 28 ianuarie) a avut... îndrăzneala să scrie despre raionul Moscova: „În raioanele bolșevice Neva și Moscova au fost aleși ca împuterniciți numai socialiști-revoluționari“ (pag. 14). Încă în nr. 12 al ziarului „Proletarii“ s-a dovedit că, în ceea ce privește raionul Neva, această afirmație este *un neadevăr sfruntat*, deoarece în acest raion tocmai menșevicii au fost înfrinți de socialiștii-revoluționari.

Să vedem cum stau lucrurile în raionul Moscova. *Acum*, când caută să scape de răspundere pentru înfrângerea suferită, menșevicii îl consideră raion bolșevic! Ei uită însă că de data aceasta spusele lor pot fi *verificate*. Să luăm declarația *oficială* pe care cei 31 de menșevici au depus-o la C.C. și în care arată motivele retragerii lor de la conferință (foaia volantă examinată de noi în nr. 12 al ziarului „Pro-

letarii" *). Printre cele 31 de semnături figurează „*cinci din partea raionului «Moscova»*”.

Or, pentru raionul Moscova conferința a validat 4 mandate bolșevice și 4 menșevice.

Nu-i așa că-i instructiv ?

Cînd le trebuia să umfle numărul voturilor menșevice în alegerile de delegați la conferință, menșevicii socoteau 5 menșevici contra 3 sau 4 bolșevici. *Atunci* menșevicii voiau să aibă precumpănirea !

Acum însă, cînd vor să se scuture de răspundere politică, raionul Moscova este declarat raion „bolșevic”...

Bolșevicii socoteau că au în raionul Moscova 185 de voturi, și chiar menșevicii recunosc în aceeași foaie volantă că nu au contestat aceste voturi decît „sub rezervă”, că în realitate aceste voturi *trebuie să fie confirmate* (pag. 7 din aceeași foaie).

Menșevicii socoteau că au în raionul Moscova 48 de voturi plus 98 plus 97, în total 243 de voturi. Din aceste voturi au fost contestate 195, dar menșevicii susțineau atunci cu toată tăria (pag. 7 din foaia lor volantă) că toate cele 243 de voturi trebuie să fie confirmate !

Menșevicii considerau, așadar, că au în raionul Moscova o precumpănire simțitoare : 243 de voturi față de 185. ...Da, o mare imprudență a comis revista „Naș Mir” : din cuvintele ei reiese că la conferință menșevicii au fost de *reacredință*.

În încheiere amintim tovarășului care ne-a trimis darea de seamă cu privire la raionul Moscova că este extrem de important să avem, pentru fiecare uzină în parte, date *complete* despre alegerea împuterniciților și despre numărul voturilor obținute de fiecare candidat.

UNELE DATE CU PRIVIRE LA ALEGERILE DIN CURIA MUNCITOREASCĂ ÎN SUDUL RUSIEI

Indemnul de a organiza strîngerea datelor exacte cu privire la alegerile în curia muncitorească, adresat de noi tuturor social-democraților din Rusia, n-a rămas fără rezultat. Din formularele tipărite și distribuite tovarășilor din Petersburg am primit pînă în prezent 93 de formulare complete. Pe raioane, aceste 93 de formulare se repartizează astfel : raionul Petersburg — 7, Vasilievski Ostrov — 22, raionul Vîborg — 18, raionul Moscova — 18, raionul orășenesc — 28. Rugăm pe tovarăși să grăbească trimiterea celorlalte formulare, pentru ca datele să fie complete mai ales în ceea ce privește marile uzine. Atunci vom publica datele totalizate.

Din provincie ne-au fost trimise date referitoare la șase întreprinderi din gubernia Ekaterinoslav. Prezentăm aceste date sub formă de tabel, pentru a arăta tovarășilor ce anume date interesează partidul și ce concluzii trebuie trase din experiența primelor alegeri efectuate în curia muncitorească cu participarea partidelor politice.

Firește, nu știm în ce măsură aceste date sînt tipice și în ce măsură concluziile deduse din ele pot fi extinse asupra întregii gubernii Ekaterinoslav. Trebuie strînse date complete pentru a putea trage concluzii definitive.

Deocamdată putem releva numai două fapte. Procentul muncitorilor care au participat la vot nu este mare. Probabil că activitatea social-democrată nu este suficient de profundă, nu cuprinde suficient masa. În general participă la alegeri mai puțin de o treime din numărul total al mun-

Denumirea întreprinderii	Numărul muncitorilor	Numărul împuterniciților	Cine a fost ales împuternicit	Numărul muncitorilor care au participat la vot	Numărul de voturi obținute de				
					soc.-dem. bolșevici	soc.-dem. menșevici	socialiștii-rev.	candidații fără partid	candidații de dreapta
Uzina „Esau“	350	1	Soc.-dem. menș.	130	—	112	15	—	3
Atelierele de reparații de locomotive ..	2 700	2	Soc.-dem. menș.	800	—	650	—	—	—
Depoul de locomotive	700	1	Soc.-dem.	230	230		—	—	—
Fabrica de cuie.....	700	1	Soc.-dem. bolș.	250	250	—	—	—	—
Uzina de laminat țevi	850	1	Soc.-dem. menș.	200	—	195	—	—	5
Uzina de laminat șine din Breansk	4 350	4	Soc.-rev.	1 100	—	300	800	—	—
Total în cele 6 întreprinderi	9 650	10	6 soc.-dem. 4 soc.-rev.	2 710	250	1257 230	815	—	8
						1 737			

citorilor. Procentul cel mai scăzut de participanți este cel de la Uzina de laminat țevi : 200 din 850, adică mai puțin de un sfert. Cel mai mare procent se înregistrează la uzina „Esau“ : 130 din 350, adică mai mult de o treime.

Concurența socialiștilor-revoluționari se manifestă în două uzine : la uzina „Esau“ și la cea din Breansk. La aceasta din urmă, *socialiștii-revoluționari i-au învins pe menșevici !* Aici au fost aleși patru împuterniciți socialiști-revoluționari.

Așadar, datele inițiale (ce-i drept, cu totul parțiale) referitoare la sudul țării confirmă concluzia trasă în ceea ce privește nordul ei : *socialiștii-revoluționari îi bat pe menșevici*, concluzie care sună ca un avertisment dat oportuniștilor, ca o lecție dată unor oameni care resping cu o ușurință de neiertat democrația burgheză revoluționară și se târăsc în coada democrației burgheze liberale-monarhiste !

Socialiștii-revoluționari au 40%, adică două cincimi din numărul total al împuterniciților (10). Dar numărul total al voturilor obținute de socialiștii-revoluționari reprezintă *mai puțin de o treime*, și anume : 815 din 2 710. Este demn de relevat că, deși au ieșit învingători într-o uzină dintre cele

mai mari, procentul voturilor obținute de socialiștii-revoluționari este mai mic decât procentul de împuterniciți care le-a revenit. Aceasta arată cât de inconsistente și de neînțemeiate erau pretențiile socialiștilor-revoluționari din Petersburg, care afirmau că procentul de voturi obținut de ei trebuie să fie mai mare decât procentul de împuterniciți care le-a revenit. Fără o statistică bazată pe documente, cuprinzând date referitoare la numărul voturilor obținute în fiecare întreprindere, nu se pot face asemenea afirmații.

Să sperăm că tovarășii din întreaga țară vor continua să strângă date după modelele indicate, pentru ca întregul partid să-și poată face o idee clară și precisă despre rezultatele campaniei sale și să învețe să cunoască cauzele insucceselor lui relative.

„Proletarii” nr. 13
din 11 februarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

REZULTATELE ALEGERILOR DE LA PETERSBURG

Petersburg, 9 februarie 1907

În alegerile de la Petersburg au învins cadeții. Pe listele lor au fost aleși 151 de delegați în 11 circumscripții. Blocul de stînga a învins într-o singură circumscripție, la Vîborg, unde au fost aleși pe lista lui 9 delegați din 160.

Principalele particularități ale alegerilor de la Petersburg sînt : creșterea procentului votanților aproape în toate circumscripțiile, apoi slăbirea partidelor de dreapta. Cadeții dețin primul loc, întrunind 28 798 de voturi (socotind după numărul maxim de voturi obținute de candidații lor). Pe locul al doilea urmează blocul de stînga, care a întrunit 16 703 voturi. Pe locul al treilea figurează octombriștii, cu 16 613 voturi. Pe locul al patrulea vin monarhiștii, cu 5 270 de voturi.

Așadar, în comparație cu Moscova, s-a făcut un mare pas înainte. A fost cucerită o circumscripție. De pe locul al treilea, blocul de stînga a trecut pe locul al doilea printre celelalte liste. La Moscova procentul voturilor obținute de blocul de stînga este de 13⁰/₀. La Petersburg el este aproape de două ori mai mare : 25⁰/₀.

Bineînțeles că la aceasta a contribuit și faptul că agitația a fost ceva mai largă, și influența politică a alegerilor generale pentru Dumă, care s-au soldat cu alegerea unui număr mult mai mare de candidați de stînga decît se credea. La Moscova listele de delegați ai blocului de stînga n-au fost publicate de nici un cotidian. La Petersburg ele au fost publicate de cîteva ziare : se spune că ziarul „To-

variși“ și-a mărit chiar foarte simțitor tirajul tocmai de când „s-a radicalizat“. La Moscova n-au existat birouri de îndrumare și pentru completarea listelor de stînga. La Petersburg au existat asemenea birouri. La Moscova majoritatea alegătorilor mic-burghezi au dat crezare basmelor cadete despre existența unui pericol ultrareacționar. La Petersburg s-a văzut limpede că această credință a micilor burghezi și a oportuniștilor este zdruncinată.

Reproducem datele pe circumscripții, luînd pretutindeni numărul maxim de voturi obținut de candidații diferitelor liste (cifre publicate de ziarul „Reci“):

Circumscripțiile din orașul Petersburg	Numărul maxim de voturi obținute de				Diferența dintre numărul voturilor obținute de cadeți și numărul voturilor obținute de cei de stînga	Cite voturi ar fi trebuit să smulgem cadeților pentru a învinge?
	Cadeți	Blocul de stînga	Octombriști	Monarhiști		
Spasski	3 397	1 644	1 514	624	-1 753	877
Narva	2 377	1 643	1 326	307	- 734	868
Liteinți	2 776	919	2 153	667	-1 857	929
Kolomenski ..	1 318	1 122	1 068	236	- 196	99
Vas.-Ostrov ..	2 313	1 949	2 102	418	- 364	183
Rojdestvenski	2 784	1 325	1 195	537	-1 459	730
Kazanski	1 749	589	998	201	-1 160	581
Admiralteiski	955	246	725	196	- 709	355
Moscova	4 100	1 702	2 233	706	-2 398	1 200
Al.-Nevski ..	2 735	1 421	799	588	-1 314	658
Petersburg ..	3 282	2 754	1 851	541	- 528	265
Vîborg	1 012	1 389	649	249	+ 377	-
<i>Total</i>	28 798	16 703	16 613	5 270		In cele cinci circumscripții cu șanse de reușită—1 573 de voturi

Aceste date ne permit să tragem o serie de concluzii interesante.

În primul rînd, în ceea ce privește „pericolul ultrareacționar“. Alegerile au dovedit că nu există un asemenea pericol. Numeroasele noastre declarații și avertismente, re-

petate de toți bolșevicii, inclusiv „Ternii Truda”¹⁸³ și „Zreniâ”, *s-au adevărit pe deplin*.

La Petersburg *nu puteau* să iasă ultrareacționarii, *oricare* ar fi fost împărțirea voturilor între cadeți și cei de stînga!

Și nu numai atât. Chiar dacă octombriștii și monarhiștii ar fi mers împreună (lucru imposibil, mai ales la Petersburg, unde germanii octombriști din Vasilievski Ostrov erau cît pe-acî să se certe pînă și cu „Uniunea 17 octombrie”), chiar și în acest caz ultrareacționarii n-ar fi putut *învinge* la Petersburg! De acest lucru se poate convinge oricine își va da osteneala să facă unele calcule foarte simple cu ajutorul cifrelor reproduse. Totalul voturilor obținute de cadeți și de blocul de stînga (circa 45 500) este *de peste două ori* mai mare decît totalul voturilor obținute de octombriști și de monarhiști (circa 22 000). Oricum s-ar fi împărțit voturile între cele patru liste, oricare ar fi fost „pașii” întreprinși de cei de dreapta, nu exista un pericol ultrareacționar.

Micii burghezi — populiștii și social-democrații oportuniști, care, ținînd isonul cadeților, făceau mare zarvă pe tema pericolului ultrareacționar — *au înșelat poporul*. Noi am spus acest lucru înainte de alegeri. Alegerile *au dovedit* că am avut dreptate.

Lipsa de caracter de care s-a dat dovadă la Petersburg și miopia politică inerentă intelectualului mic-burghez și filistinului și-au vădit efectele în practică. Deși într-o măsură incomparabil mai mică decît la Moscova, alegerile de la Petersburg au fost totuși alegeri în care și-a spus cuvîntul *micul burghez speriat și prostit de cadeți*. Înainte de aceste alegeri, întreaga presă, începînd cu ziarul „Reci” și terminînd cu ziarul „Tovarișci”, care susținea cu melancolie blocul de stînga (scuzîndu-se de simpatia lui față de cei de stînga?), abunda în date care dovedesc că cadeții și acoliții lor căutau să-l sperie pe micul burghez cu spectrul pericolului, născocit de ei, al unui vot în favoarea ultrareacționarilor.

Cadeții căutau să evite pericolul dinspre stînga, ținînd că există pericolul unui vot în favoarea ultrareacționarilor, iar în timpul acesta se duceau la Stolîpin și-i promiteau că se vor cumînți, că vor deveni mai loiali, că se vor despărți de cei de stînga. Stolîpin însuși a mărturisit, după cum

spune astăzi (9 februarie) ziarul „Tovariși“, că *știe* câte ceva despre această cotitură a cadeților spre dreapta !

Rezultatele alegerilor de la Petersburg ne dau de asemenea posibilitatea să răspundem la întrebarea : ce ne-au adus aceste alegeri ? am izbutit noi oare prin propaganda noastră fățișă, anticadetă să trezim *noi* pături de alegători pînă acum indiferenți și să-i atragem la viața politică ? în ce măsură am reușit noi să *rupem* de liberali pe micii burghezi care se tîrăsc în coada lor și să-i atragem de partea proletariatului ?

Pentru a putea răspunde la aceste întrebări trebuie să comparăm mai întîi datele (maxime, ca și în tabelul precedent) privitoare la voturile obținute de cadeți și de blocul de stînga în 1906 și în 1907.

Numărul (maxim) de voturi obținute

Circumscripțiile din orașul Petersburg	In 1906		In 1907		Diferența dintre ultima și prima coloană
	De cadeți	De cadeți	De blocul de stînga	Împreună	
Spasski	5 009	3 397	1 644	5 041	+ 32
Narva	3 578	2 377	1 643	4 020	+ 442
Liteinii	3 767	2 776	919	3 695	— 72
Kolomenski ..	2 243	1 318	1 122	2 440	+ 197
Vas.-Ostrov ..	3 777	2 313	1 949	4 262	+ 485
Rojdestvenski	3 393	2 784	1 325	4 109	+ 716
Kazanski	2 242	1 749	589	2 338	+ 96
Admiralteiski	1 553	955	246	1 201	— 352
Moscova	5 124	4 100	1 702	5 802	+ 678
Aleks.-Nevski	2 991	2 735	1 421	4 156	+1 165
Petersburg ..	4 946	3 282	2 754	6 036	+1 090
Vîborg	1 988	1 012	1 389	2 401	+ 413
<i>Total.....</i>	40 611	28 798	16 703	45 501	+4 890

Din aceste date rezultă cît se poate de clar raportul dintre voturile exprimate în 1906 și 1907 pentru opoziție și cele exprimate pentru revoluție. Din cele 17 000 de voturi (în cifre rotunde) cucerite de noi, circa 12 000 am smuls de la cadeți, iar vreo 5 000 am atras din rîndurile masei pînă acum indiferente (în parte boicotiste).

În același timp apare evidentă deosebirea dintre circumscripțiile „fără șanse de reușită“, adică cele în care, după cum se vede, nu puteam învinge în 1907, oricât ne-am fi încordat forțele, și circumscripțiile cu șanse de reușită. De pildă, în fruntea circumscripțiilor „fără șanse de reușită“ se află circumscripțiile Admiralteiski și Liteinîi. Precumpănirea voturilor cadete asupra voturilor noastre este enormă. Cum se explică aceasta ?

Cauza este evidentă. În prima din aceste două circumscripții populația este alcătuită din funcționari de stat, în cea de-a doua din elemente din rîndurile marii burghezii (acest lucru a fost arătat *înainte* de alegeri de „Ternii Truda“¹⁸⁴). Unde nu există proletari din industrie și comerț, unde precumpănesc funcționarii de stat, acolo social-democrația sprijinită de trudovici nu putea să învingă. Acolo numărul votanților a scăzut chiar : nu există interes ! Acolo n-am reușit *decît* să rupem pentru blocul de stînga aproximativ un sfert din voturile cadete.

La polul celălalt se află circumscripțiile cu șanse de reușită, în care social-democrația sprijinită de trudovici a trezit o *mulțime* de elemente noi, a ridicat din mlaștină sărăcimea orășenească și a deșteptat-o la viață politică. Acestea sînt circumscripțiile Aleksandr-Nevski și Petersburg. Aici creșterea numărului voturilor exprimate *împotriva* ultra-reacționarilor, adică al voturilor cadete și al voturilor de stînga laolaltă, este de *peste o mie* în fiecare circumscripție. Aici cea *mai mare* parte din voturile de stînga nu sînt voturi smulse de la cadeți, ci voturi *noi*. Larma luptei, glasul social-democrației și al trudovicilor i-au trezit pe cei pe care glasul dulceag și cîntător al cadeților nu-i putuse trezi.

În circumscripția Petersburg ar fi trebuit să smulgem de la cadeți 265 de voturi și am fi învins. 265 în plus față de 2754, — e clar că victoria era pe deplin posibilă. Și este clar de asemenea că această sărăcime orășenească de tip cu totul neproletar — funcționari din industrie și comerț, birjari, mici chiriași — *s-a ridicat* aici ca să voteze cu blocul de stînga. Este clar că chemarea social-democrației sprijinite de trudovici n-a fost zadarnică, este clar că în rîndurile populației există aici un număr considerabil de elemente

capabile să meargă mai departe decît cadeții, mai la stînga decît cadeții.

În circumscripția Aleksandr-Nevski lupta a fost incomparabil mai grea. Pentru a obține victoria ar fi trebuit să smulgem de la cadeți 658 de voturi. 658 în plus față de 1 421 e un număr destul de mare, dar e totuși *mai puțin de jumătate*. N-avem dreptul să considerăm ca lipsite de șanse de reușită circumscripția în care o creștere cu 50% a voturilor noastre ne-ar fi adus victoria.

În circumscripția Kolomenski am fi putut învinge ușor : în acest scop ar fi trebuit să rupem de la cadeți numai 99 de voturi. În circumscripția Vasilievski Ostrov, unde cele trei liste principale — cadetă, octombriștă și cea de stînga — au obținut un număr aproape egal de voturi, am fi învins dacă rupeam de la cadeți 183 de voturi. Pentru a obține victoria în circumscripția Narva ar fi trebuit să smulgem de la cadeți 368 de voturi.

În concluzie : este *incontestabil* că la Petersburg blocul de stînga a atras de partea lui pe funcționarii din industrie și comerț și pe orășenii mic-burghezi, *a trezit* pentru prima oară o parte din ei la viața politică, *a rupt* de cadeți o bună parte din aceștia.

Alegerile de la Petersburg *au infirmat definitiv* punctul de vedere pesimist al acelor care susțin că în stadiul intermediar al sprijinirii socialiștilor de către trudovici ideile social-democrate sînt inaccesibile funcționarilor din industrie și comerț. Dacă vom da dovadă de perseverență și de pricepere, *vom putea* trezi la *luptă* politică sute și mii de oameni din rîndurile sărăcimii orășenești în fiecare circumscripție a capitalei. În fiecare circumscripție *vom putea* rupe de partidul burghezilor liberali care se tocnesc cu Stolîpin sute de funcționari din industrie și comerț. Să muncim fără preget în această direcție, și hegemonia trădătorului cadet asupra sărăcimii orășenești *va fi sfărîmată*. Cadeții nu vor putea suporta încă o luptă electorală cu blocul de stînga la Petersburg ! În condițiile legii electorale în vigoare, ei vor fi complet zdrobiți dacă vor porni încă o dată la luptă după alte luni de agitație „stolîpinistă“ și de tocmeală miliukovistă !

Într-adevăr, nu e greu de văzut că și în aceste alegeri blocului de stînga nu i-a lipsit decît foarte puțin pentru a obține victoria. Numai în circumscripțiile Admiralteiski, Liteinîi, Spasski, Rojdestvenski, Kazanski și Moscova nu aveam șanse de reușită. În toate aceste șase circumscripții ar fi trebuit să mărim numărul voturilor noastre *mai mult decît o dată și jumătate*, lucru aproape de neconceput oricît de intensă ar fi fost agitația electorală, difuzarea literaturii etc. (adică, mai bine zis, ar fi de conceput, dar nu sub regimul libertății alegerilor patronate de baionetele lui Stolîpin!). Primele două dintre aceste circumscripții sînt din punct de vedere social inaccesibile pentru social-democrați și trudovici. Ultimele patru sînt accesibile, dar munca noastră în rîndurile funcționarilor din industrie și comerț a fost aici încă mult prea slabă.

Cît privește celelalte șase circumscripții, într-una din ele am învins chiar de la prima prezentare în alegeri a blocului de stînga. În alte patru circumscripții ar fi fost de ajuns să rupem de la cadeți între 99 și 368 de voturi și victoria ar fi fost a noastră. Într-o circumscripție ar fi trebuit să rupem de la ei 658 de voturi. În total, în aceste cinci circumscripții ar fi fost suficient să rupem de la cadeți 1 573 de voturi și blocul de stînga ar fi învins, ar fi *cucerit întregul Petersburg!*

Cu greu se va încumeta cineva să afirme că social-democrații n-ar fi putut smulge 1 573 de voturi în cele cinci circumscripții dacă ar fi lucrat uniți, dacă tocmeala oportuniștilor cu cadeții n-ar fi întîrziat peste măsură încheierea blocului de stînga, dacă *menșevicii care s-au rupt de partid n-ar fi jucat față de blocul de stînga rolul unor spărgători de grevă.*

Ce este un spărgător de grevă? Un om care are legături cu proletariatul aflat în luptă și care îi pune piedică într-un moment de luptă colectivă.

Se încadrează oare în această definiție menșevicul care s-a rupt de partid? Desigur că da, pentru că el a spart unitatea organizației social-democrate din Petersburg, a adus dezbinare în rîndurile celor care luptau, a încercat să treacă la cadeți în toiul luptei, în sfîrșit, *a căutat pur și simplu să ne pună bețe-n roate* chiar și după încheierea

blocului de stînga. E de ajuns să ne amintim că blocul de stînga a fost încheiat la 25 ianuarie, iar la 28 ianuarie menșevicii desprînși de partid au lansat în ziarul „Tovariși” apelul de a se abține de la vot în cinci circumscripții ! La 1 februarie aceiași menșevici au publicat (în ziarul „Reci”) un apel în care căutau să-l sperie pe micul burghez cu spectrul pericolului ultrareacționar !

Mai mult chiar. În pagina a 3-a a ziarului „Reci” de azi, într-un reportaj consacrat alegerilor din circumscripția *Petersburg*, se spune că pe unul din buletine era scris : „*Mă abțin de la vot. Un menșevic*”.

Rugăm pe cititori să se gîndească bine la semnificația acestui caz !

În ziua de 28 ianuarie menșevicii au publicat în ziarul „Tovariși” o hotărîre adoptată de organul executiv al părții care s-a rupt de partid. În punctul VI al acestei hotărîri, circumscripția *Petersburg* a fost de-a dreptul *exclusă* din categoria circumscripțiilor în care există un pericol ultrareacționar.

În acest punct se declară în mod expres că în circumscripția *Petersburg* este indicat să se încheie un acord cu partidele de stînga. În punctul III se spune limpede că, chiar dacă nu se va ajunge la un acord cu partidele de stînga, menșevicii îndeamnă pe alegători să voteze pentru aceste partide acolo unde nu există un pericol ultrareacționar „vădit”. *Și totuși* în circumscripția *Petersburg* „un menșevic” *se abține de la vot !!* Cum au procedat deci în celelalte circumscripții menșevicii care s-au rupt de partid ?

Cum ar mai putea cineva, după toate acestea, să se eschiveze de la recunoașterea *faptului* că tocmai atitudinea de spărgători de grevă a menșevicilor desprînși de partid a *zădărnicit* victoria electorală a blocului de stînga la *Petersburg*, în condiții cînd ultrareacționarii nu prezentau nici un pericol ?

Proletariatul trebuie să tragă învățăminte din oscilările și trădările micii burghezii. Noi vom arbora întotdeauna cu fermitate și curaj steagul *nostru* înaintea celorlalți. Vom îndemna întotdeauna pe micii burghezi să iasă de sub aripa liberalilor și să treacă de partea proletariatului. Și această tactică — singura tactică proletară revoluționară în revo-

luția burgheză — ne va aduce victoria la orice înviorare a luptei politice de masă.

Saratovul și Nijni reprezintă prima victorie¹⁸⁵; Moscova și Petersburgul — primul asalt. Ajunge, domnilor cadeți! Se apropie ziua când moșierii liberali și avocații burghezi nu vor mai putea amăgi sărăcimea de la orașe. Stolîpinii și Miliukovii n-au decît să înjure „zdreanța roșie“. Social-democrația stă la postul ei, înălțînd steagul roșu în fața tuturor celor care muncesc și sînt exploatați.

„Proletarii“ nr. 13
din 11 februarie 1907

Se tipărește după textul
apărut în ziar

RAPORT ASUPRA CAMPANIEI ÎN LEGĂTURĂ CU DUMA ȘI A TACTICII ÎN CADRUL DUMEI, PREZENTAT LA CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI DIN PETERSBURG ¹⁸⁶

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Raportorul arată că problema tacticii în cadrul Dumei este, fără îndoială, problema centrală a politicii în momentul de față și deci principalul punct în jurul căruia se va desfășura campania în vederea congresului. Două probleme, indicate de Comitetul Central în ordinea de zi propusă de el pentru congres — și pe care o cunoaștem din ziare —, se pun pe primul plan, și anume: problema „sarcinilor politice imediate” și problema Dumei de stat.

Cît privește prima problemă, ea este foarte vag formulată. Poate că prin aceasta menșevicii înțeleg sprijinirea unui guvern cadet, dar nu vor s-o spună pe față. În orice caz, se observă dorința lor de a înlătura, ca și la Congresul al IV-lea (de unificare), problemele *principiale* fundamentale ale tacticii social-democrate în revoluția rusă. Or, după cum a arătat acum și experiența, înlăturarea acestor probleme nu duce decît la inexistența oricărei tactici consecutive de partid a social-democrației. Este suficient să ne amintim că tactica C.C. în problema sprijinirii unui guvern al Dumei, adică a unui guvern cadet (iunie 1906), a fost respinsă nu numai de partid în general, ci și de fracțiunea social-democrată din Dumă în special. După dizolvarea Dumei, faimoasele „manifestări parțiale de protest de masă”, propuse de Comitetul Central, au avut aceeași soartă. Acum, în alegeri, atitudinea față de cadeți s-a dovedit a fi atît de neprecizată în rîndurile partidului, încît printre menșevicii cei mai influenți și cu răspundere s-au deosebit prin poziția lor Cerevanin înainte de Confe-

rința generală din noiembrie (1906) a P.M.S.D.R., și Plehanov (fără a mai vorbi de Vasiliev) după această conferință.

În aceste condiții, social-democrații revoluționari sînt, fără doar și poate, datori să folosească împrejurarea că Congresul al V-lea al partidului, la care vor participa pentru prima oară polonezii, letonii și bundiștii, va fi un congres pe deplin reprezentativ și să ridice problemele principale fundamentale referitoare la tactica social-democrației în revoluția burgheză din Rusia. Nu se poate vorbi cu folos pentru cauză despre „sarcinile politice imediate” dacă nu sînt lămurite în prealabil problemele fundamentale privind sarcinile proletariatului în revoluția noastră în general, problema dacă există condiții obiective pentru dezvoltarea revoluției, problema care este gruparea actuală a claselor și a partidelor și care este caracterul de clasă al partidului cadet în special. Fără lămurirea acestor probleme, lămurire înlesnită de bogata experiență a Dumei întîi și a alegerilor pentru Duma a doua, este de neconceput o rezolvare principială, bine gîndită a problemei sprijinirii unui guvern cadet, a tacticii care trebuie adoptată în cazul dizolvării Dumei a doua etc. etc.

De aceea, raportorul a examinat pe scurt problemele enunțate de el. Situația economică a maselor largi ale populației dovedește incontestabil că sarcinile fundamentale ale revoluției n-au fost rezolvate, că există o bază obiectivă pentru mișcări de masă nemijlocite. În politică, acest fapt își găsește expresia în ascuțirea antagonismului dintre absolutism, care se aliază cu organizația moșierilor ultrareacționari, și masă — nu numai masa proletariatului, ci și a sărăcimii satelor (curia țărănească a dat, după curia muncitorească, bineînțeles, *cel mai mare* procent de delegați de stînga !) și a sărăcimii orașelor (hegemonia cadeților asupra democrației mic-burgheze de la orașe a fost, fără îndoială, serios subminată în alegerile pentru Duma a doua). De aici rezultă că se coace și se apropie nu o criză constituțională, ci o criză revoluționară, că în virtutea condițiilor obiective lupta parlamentară va genera din nou o trecere cu atît mai apropiată la lupta extraparlamentară cu cît activitatea social-democrației și a democrației burgheze în cadrul

Dumei va fi mai încununată de succes. Sarcinile proletariatului, în calitatea lui de conducător al revoluției democratice, constau în a dezvolta conștiința revoluționară a maselor, hotărîrea și organizarea lor, în a smulge mica burghezie de sub conducerea liberalilor. De sprijinirea unui guvern liberal chipurile responsabil în fața Dumei, dar în realitate dependent de banda ultrareacționară țaristă, nici vorbă nu poate fi. Posibilitatea de a folosi un astfel de guvern (în cazul cînd ar fi o realitate, și nu o promisiune tot atît de goală, cu scopul de a înșela pe cadeți, cum a fost și promisiunea lui Stolîpin de a legaliza partidul cadet făcută în ianuarie 1907 pentru a-l împiedica pe acesta să încheie un bloc cu cei de stînga) depinde în întregime de forța claselor *revoluționare*, de conștiința și de coeziunea lor.

În ceea ce privește conținutul de clasă al diferitelor partide, trebuie constatat că deplasarea spre dreapta a claselor de sus și radicalizarea claselor de jos constituie un fenomen general în ultimul an. Centrul slăbește, măcinat fiind de torentul dezvoltării revoluționare care merge înainte. Ultrareacționarii s-au întărit, s-au organizat și s-au apropiat de moșierii iobăgiști, cea mai importantă forță economică, de clasă, a Rusei vechi. Octombriștii rămîn partidul mării burghezii contrarevoluționare. Cadeții au făcut o cotitură serioasă spre dreapta. Devine tot mai limpede că sprijinul lor social îl constituie: moșierul liberal (mijlociu), burghezia mijlocie și vîrfurile intelectualității burgheze. Sărăcimea de la orașe merge la remorca lor în virtutea tradiției, înșelată fiind de frazeologia lor bombastică pe tema „libertății poporului“. Alegerile pentru Duma a doua au arătat că chiar primul asalt al celor de stînga, dat în condițiile cele mai nefavorabile, a rupt într-o măsură considerabilă de la cadeți „păturile de jos“ ale democrației orășenești.

Cadeții s-au deplasat spre dreapta, spre octombriști. Mica burghezie democratică, atît cea de la orașe cît și, în special, cea de la sate, s-a întărit și s-a radicalizat cel mai mult. Raportorul a amintit că în primăvara anului 1906 nu exista nici un fel de experiență politică de masă în domeniul organizării fățișe în partide a acestei mici bur-

ghezii. Acum există o experiență foarte însemnată, începînd cu trudovicii în Duma întîi și terminînd cu numărul neașteptat de mare al „celor de stînga” și al „trudovicilor” aleși în Duma a doua.

Concepțiile bolșevice despre revoluția rusă, pe care nu o pot înfăptui liberalii, ci numai proletariatul, dacă va fi în stare să atragă de partea lui masa țărănimii, au fost confirmate în mod strălucit de experiența anilor 1906—1907.

Tactica social-democrației revoluționare în ceea ce privește Duma rezultă în întregime din premisele anterioare. Social-democrații trebuie să considere Duma drept unul din instrumentele revoluției, înălțînd cu hotărîre, fățiș și vizibil în fața maselor steagul lor revoluționar-proletar consecvent, desfășurînd o muncă agitatorică, propağandistică și organizatorică în scopul dezvoltării revoluției, explicînd maselor inevitabilitatea unei noi și mari lupte în afara zidurilor Dumei. Frazele cadeților despre „torpilarea Dumei” nu sînt decît o provocare mîrșavă din partea liberalului care tratează în secret cu Stolîpin. A nu „torpila” Duma — a nu da prilej pentru dizolvarea Dumei — înseamnă să nu faci nimic care să fie prea neplăcut pentru Stolîpin & Co. Social-democrații trebuie să explice caracterul provocator al acestei lozinci cadete-polițienești și să arate că încă în Duma întîi comportarea partidului social-democrat (atît a menșevicilor cît și a bolșevicilor) excludea orice „căi” revoluționare artificiale, orice „proclamare” etc. Cadeții știu acest lucru și, exact în maniera ziarului „Novoe Vremea”, substituie tacticii dezvoltării revoluției de masă, populare, tactica „torpilărilor”.

Social-democrații din Dumă trebuie să procedeze așa cum am procedat noi în alegerile de la Petersburg; ei trebuie să arboreze steagul lor revoluționar; să oblige mica burghezie șovăielnică să aleagă între noi și cadeți; în momente de acțiune hotărîtoare să nu respingă acorduri parțiale, de la caz la caz, cu democrații mic-burghezi care vor merge cu noi atît împotriva ultrareacționarilor cît și împotriva cadeților. Lămurind astfel însemnătatea și condițiile aplicării „blocului de stînga” în Dumă, raportorul a avertizat în mod special împotriva punctului de vedere că acesta ar fi

un acord permanent, care ar lega într-o privință oarecare pe social-democrați, că ar fi o înțelegere încheiată pentru un termen mai lung. Dacă social-democrații s-ar fi legat la Petersburg printr-un acord permanent sau fie și printr-o înțelegere preliminară cu narodnicii, care, inclusiv eserii „revoluționari”, umblau laolaltă cu menșevicii să vîndă cadeților democrația, n-am fi avut bloc de stînga în alegerile din Petersburg ! Numai printr-o politică de sine stătătoare și fermă — și nu prin diplomație, nu prin tîrguri mărunte — își poate asigura social-democrația în momentele necesare concursul acelor elemente ale democrației burgheze care sînt cu adevărat capabile de luptă.

CUVINT DE ÎNCHEIERE

În cuvîntul de încheiere, raportorul s-a pronunțat împotriva acestei idei¹⁸⁷. Pe de o parte, chiar și în momentele de cea mai înverșunată luptă, social-democrația trebuie să rămîină neapărat un partid de sine stătător și independent, cu o organizație aparte, chiar și în cadrul Sovietelor „comune” de deputați ai muncitorilor, țărănilor etc. Pe de altă parte, social-democrații nu trebuie să comită greșeala menșevicilor, care opun „blocul politic” „acordului de luptă”, deoarece toate acordurile, de orice fel ar fi ele, nu sînt admisibile decît în limitele unei anumite linii *politice*. Se înțelege că, luînd în Dumă atitudine împotriva cadeților într-o problemă oarecare, social-democrații *nu vor putea* să refuze încheierea de acorduri cu grupările de stînga, dacă în problema respectivă acestea vor urma pe social-democrați și dacă pentru obținerea unei victorii parlamentare asupra cadeților (de pildă modificarea unei legi, înlăturarea unui punct odios dintr-un apel, dintr-o declarație, dintr-o hotărîre etc.) va fi nevoie de un astfel de acord. Ar fi însă o nebulie și o crimă dacă social-democrația și-ar lega mîinile printr-un acord permanent, indiferent cu cine, care s-o stingherească cît de cît.

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE
—
ADNOTĂRI
—
INDICI
—
DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(Septembrie 1906 — februarie 1907)

1906

SCRISOARE CĂTRE ORGANIZATORII CONVOCĂRII PRIMEI CONFERINȚE BOLȘEVICE A ORGANIZAȚIILOR DIN ARMATĂ ȘI A ORGANIZAȚIILOR DE LUPTĂ ALE P.M.S.D.R.

Despre această scrisoare ne vorbește E. M. Iaroslavski în amintirile sale despre Prima conferință a organizațiilor din armată și a organizațiilor de luptă ale P.M.S.D.R., care s-a deschis la 16 (29) noiembrie 1906 : „L-am rugat insistent pe Vladimir Ilici să vină și dînsul la această conferință. Mai tîrziu i-am trimis chiar o invitație în acest sens din partea Biroului organizațiilor din armată și a organizațiilor de luptă. La această invitație el ne-a răspuns printr-o scrisoare, care, din păcate, nu s-a păstrat, dar al cărei conținut mi-l amintesc perfect de bine și azi. El ne mulțumea pentru invitație, își exprima atitudinea lui pozitivă față de această conferință, considerînd-o deosebit de importantă, era de acord cu ordinea de zi a conferinței și în același timp — cu multă prudență, dar insistent — ne atrăgea atenția să nu luăm vreo hotărîre care să fie în contradicție cu întreaga noastră linie principială bolșevică” (Amintiri despre Vladimir Ilici Lenin, vol. 1, E.S.P.L.P. 1957, pag. 417 ; vezi și culegerea Prima conferință a organizațiilor din armată și a organizațiilor de luptă ale P.M.S.D.R. Noiembrie 1906. Moscova, 1932, pag. XXIV-XXV).

1907

ARTICOLUL DESPRE TRATATIVELE CADEȚILOR CU STOLÎPIN

În articolul „Lidvaliada politică”, publicat la 4 (17) februarie 1907, Lenin scria : „Am arătat și cu alt prilej, în ziarul «Trud», că Miliukov ascunde poporului ce cuprind «condițiile» puse de Stolîpin” (volumul

de față, pag. 376). Lenin a urmărit cu atenție tratativele cadeților cu guvernul țarist, și într-o serie de articole a demascat politica lor de pactizare cu absolutismul. Aceste date ne permit să tragem concluzia că articolul despre tratativele cadeților cu Stolîpin, publicat în ziarul „Trud”, a fost scris de Lenin. Ziarul bolșevic „Trud” n-a fost găsit pînă în prezent.

LISTA LUCRĂRILOR ȘI PUBLICAȚIILOR
LA A CĂROR REDACTARE
A PARTICIPAT V. I. LENIN

ZIARUL „PROLETARI”

- Nr. 5 — 30 septembrie 1906
- Nr. 6 — 29 octombrie 1906
- Nr. 7 — 10 noiembrie 1906
- Nr. 8 — 23 noiembrie 1906
- Nr. 9 — 7 decembrie 1906
- Nr. 10 — 20 decembrie 1906
- Nr. 11 — 7 ianuarie 1907
- Nr. 12 — 25 ianuarie 1907
- Nr. 13 — 11 februarie 1907

ZIARUL „JELEZNODOROJNIK”

- Nr. 1 — 30 noiembrie 1906

În amintirile sale, L. G. Hanin spune că în 1906 comitetul de partid al raionului „Feroviari” din Moscova a ridicat în fața Comitetului Central problema editării unui ziar de partid ilegal pentru feroviari. „Aceste propuneri ale comitetului de partid — scrie Hanin — au fost aprobate în principiu de Comitetul Central și de V. I. Lenin personal, care și-a asumat sarcina de a redacta ziarul... În septembrie 1906 am fost însărcinat să duc materialele pentru primul număr al ziarului feroviarilor...” („Istoričeskii Arhiv”, 1958, nr. 2, pag. 154). În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează documente care dovedesc că Lenin a participat la redactarea materialelor pentru ziarul „Jeleznodorojnik”. Astfel, una dintre corespondențele trimise spre a fi publicate în acest ziar poartă următoarea însemnare făcută de Lenin : „N.B. «Jeleznodorojnik»”, iar unele pasaje din text sînt subliniate de el. În nr. 1 al ziarului această corespon-

dență n-a apărut ; posibil că ea a fost pregătită pentru nr. 2, care, după cum spune L. G. Hanin, a căzut în mâinile poliției.

**K. KAUTSKY. „FORȚELE MOTRICE ALE REVOLUȚIEI RUSE
ȘI PERSPECTIVELE EI”**

Moscova, „Novaia epoha“, 1907

Lucrarea a apărut pentru prima oară în limba germană în revista „Die Neue Zeit“, 1906—1907, Jahrg. 25, Bd. 1, nr. 9 și 10. Traducerea în limba rusă a broșurii a apărut sub îngrijirea lui Lenin și cu o prefață scrisă de el.

K. MARX. „SCRISORI CĂTRE L. KUGELMANN”

Petersburg, „Novaia дума“, 1907

Scrisorile au apărut pentru prima oară în limba germană în revista „Die Neue Zeit“, 1901—1902, Jahrg. 20, Bd. 2, nr. 1—4, 6, 7, 12, 13, 15, 17, 19 și 25, cu o prefață din partea redacției revistei. Traducerea în limba rusă a scrisorilor a fost făcută de M. I. Ulianova (M. Ilina). Broșura a apărut sub îngrijirea lui Lenin și cu o prefață scrisă de el.

LISTĂ DE LUCRĂRI
CARE S-AR PUTEA SĂ FIE ALE LUI
V. I. LENIN

„CONFERINȚA DE PARTID“

Articolul „Conferința de partid“ a apărut la 11 decembrie 1906 în nr. 5 al ziarului muncitoresc de masă ilegal „Vpered“. Articolul reprezintă o dare de seamă bolșevică asupra Conferinței a doua a P.M.S.D.R. („Prima conferință generală“), care a avut loc între 3 și 7 (16 și 20) noiembrie 1906. În acest articol se analizează amănunțit, într-o formă populară, lucrările conferinței.

Prin conținutul său, articolul „Conferința de partid“ se aseamănă cu lucrările lui Lenin „Proiect de apel către alegători“, „Despre blocurile cu cadeții“, „Lupta împotriva social-democraților cadetizanți și disciplina de partid“ (vezi volumul de față, pag. 110—115, 116—128, 129—133). Articolul prezintă asemănări aproape textuale cu unele pasaje din „Opinia separată“ — platformă bolșevică scrisă și prezentată de Lenin la conferință. În articolul „Conferința de partid“ este explicată importanța și sensul adînc al amendamentului la rezoluția menșevică „Cu privire la unitatea campaniei electorale locale“, amendament prezentat de Lenin la conferință. Textul acestui amendament este reprodus de Lenin în articolul „Lupta împotriva social-democraților cadetizanți și disciplina de partid“ (vezi volumul de față, pag. 132).

ADNOTĂRI

- 1 *Cadeții* — membrii partidului constituțional-democrat, principalul partid al burgheziei monarhiste-liberale din Rusia. Partidul cadeților a fost creat în octombrie 1905 ; din rândurile lui făceau parte reprezentanți ai burgheziei, moșieri care activau în zemstve și intelectuali burghezi. Printre fruntașii acestui partid se numărau : P. N. Miliukov, S. A. Muromțev, V. A. Maklakov, A. I. Șingarev, P. B. Struve, F. I. Rodicev și alții. Pentru a înșela masele muncitoare, cadeții și-au luat denumirea falsă de „partid al libertății poporului“ ; în realitate însă ei nu formulau decât revendicarea unei monarhii constituționale. Cadeții considerau că principalul lor obiectiv este lupta împotriva mișcării revoluționare și voiau să împartă puterea cu țarul și cu moșierii iobăgiști. În anii primului război mondial, ei au sprijinit în mod activ politica externă hrăpăreață a guvernului țarist. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie s-au străduit să salveze monarhia. Deținând posturile-cheie în Guvernul provizoriu burghez, cadeții au promovat o politică antipopulară, contrarevoluționară, pusă în slujba imperialiștilor anglo-franco-americani. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, cadeții s-au manifestat ca dușmani neîmpăcați ai Puterii sovietice, au participat activ la toate acțiunile contrarevoluționare armate și la toate campaniile militare ale intervenționiștilor. Emigrând din țară după înfrângerea intervenționiștilor și a albgardiștilor, ei au continuat să desfășoare în străinătate o activitate contrarevoluționară antisovietică. — 2.
- 2 „*Bezzaglavți*“ — grup semicadet, semimenșevic de intelectuali burghezi ruși (S. N. Prokopovici, E. D. Kuskova, V. I. Bogucearski, V. V. Portugalov, V. V. Hijneakov și alții), înfiripat la începutul perioadei de declin a revoluției din 1905—1907. Grupul și-a căpătat denumirea de la săptămânalul politic „Bez Zaglavia“ („Fără titlu“), care a apărut la Petersburg din ianuarie pînă în mai 1906, sub îngrijirea lui Prokopovici ; mai târziu „bezzaglavții“ s-au grupat în jurul ziarului cadet de stînga „Tovariși“. Camu-

flîndu-se sub paravanul unei formale neapartenențe la nici un partid, „bezzaglavții“ propagau ideile liberalismului burghez și ale oportunistului, sprijineau pe revizionistii din rîndurile social-democrației ruse și ale celei internaționale. — 2.

- 3 *Pogromul de la Chișinău* — unul dintre cele mai sîngeroase pogromuri antievreiești din Rusia țaristă, organizat de ministrul de interne țarist V. K. Plevē în aprilie 1903. În acest pogrom au fost uciși și răniți cîteva sute de oameni, au fost devastate și jefuite peste o mie de locuințe.

Pogromul antievreiesc de la Sedleț a fost organizat la sfîrșitul lunii august 1906. În timpul pogromului, orașul a fost bombardat de artilerie ; au fost uciși și răniți sute de oameni. — 3.

- 4 *Exproprierea din Caucaz* a fost efectuată în orașul Dușet, gubernia Tiflis. În noaptea spre 13 (26) aprilie 1906, un grup de 6 oameni înarmați, purtînd uniforma regimentului de infanterie Novo-Baiazet, dislocat la Dușet, au pătruns în localul administrației financiare din acest oraș sub pretextul că au fost trimiși să facă de gardă și au confiscat 315 000 de ruble.

Exproprierea de la Moscova a fost efectuată de eseri în ziua de 7 (20) martie 1906 la o bancă a societății de credit reciproc a comercianților. Un grup de vreo 20 de oameni înarmați, după ce au dezarmat paza băncii, au confiscat 875 000 de ruble. — 4.

- 5 *Blanquism* — curent din mișcarea socialistă franceză, în fruntea căruia se afla Louis-Auguste Blanqui (1805—1881), eminent revoluționar, reprezentant de seamă al comunismului utopic francez. Blanquiștii așteptau „salvarea omenirii din robia salariată nu prin lupta de clasă a proletariatului, ci printr-un complot urzit de o infimă minoritate de intelectuali“ (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 75). Substituind activității unui partid revoluționar acțiunile unui grup secret de complotiști, ei nu țineau seama de situația concretă necesară pentru victoria revoluției și subapreciau legătura cu masele. — 5.

- 6 „*Novoe Vreamea*“ — cotidian ; a apărut din 1868 pînă în 1917 la Petersburg ; a aparținut pe rînd mai multor editori și și-a schimbat de repetate ori orientarea politică. La început era un ziar liberal moderat, iar apoi, din 1876, cînd a început să fie editat de A. S. Suvorin, a devenit un organ al cercurilor reacționare ale nobilimii și ale funcționării birocratice. Din 1905 a devenit un organ de presă al ultrareacționarilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, acest ziar a sprijinit întru totul politica contrarevoluționară a Guvernului provizoriu burghez și a dus o campanie furibundă împotriva bolșevicilor. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. V. I. Lenin spunea despre „*Novoe Vreamea*“ că este un model de ziar venal.

„«Novovremismul» — scria el — a devenit o expresie sinonimă cu : renunțarea la convingeri, renegarea, servilismul” (Opere, vol. 18, E.S.P.L.P. 1957, pag. 262). — 5.

- 7 Este vorba de ziarul „Zihna” — organul central al social-democrației letone ; a fost fondat în martie 1904. A apărut ilegal la Riga, cu mari întreruperi, pînă în august 1909, iar apoi în străinătate. În 1910, în legătură cu apariția nr. 100 al ziarului, în coloanele lui a fost publicat articolul lui V. I. Lenin „La apariția numărului jubiliar al ziarului «Zihna»”, articol care conținea aprecieri elogioase la adresa activității revoluționare a social-democraților letoni (vezi Opere, vol. 16, E.S.P.L.P. 1957, pag. 256—260). Ziarul a publicat de asemenea o serie de documente de partid scrise de Lenin. Printre colaboratorii activi și permanenți ai ziarului au fost : P. I. Stucika, unul dintre organizatorii Partidului Comunist din Letonia, I. Rainis, poetul poporului leton, și alții.

Din aprilie 1917 „Zihna” a devenit un ziar legal, fiind editat la Petrograd, Riga și în alte localități, iar din august 1919, după victoria temporară a contrarevoluției în Letonia, a început să apară din nou ilegal la Riga. După instaurarea Puterii sovietice în Letonia în iunie 1940, „Zihna” a devenit organul C.C. al Partidului Comunist din Letonia și al Sovietului Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Letone. — 5.

- 8 *Partidul socialist polonez* (P.P.S.) (Polska Partia Socjalistyczna) — partid naționalist reformist, înființat în 1892. Militînd pentru o Polonie independentă, P.P.S. a desfășurat, sub conducerea lui Pilsudski și a adepților lui, o propagandă separatistă, naționalistă în rîndurile muncitorilor polonezi, căutînd să-i abată de pe calea luptei comune alături de muncitorii ruși împotriva absolutismului și a capitalismului.

Sub înrîurirea muncitorilor de rînd, în tot cursul existenței P.P.S. s-au format în cadrul său diferite grupări de stînga. Unele dintre ele au aderat ulterior la aripa revoluționară a mișcării muncitorești poloneze.

În 1906 P.P.S. s-a scindat în „levița” P.P.S. și în așa-numita „fracțiune revoluționară” a P.P.S., fracțiune de dreapta, șovină.

Sub influența partidului bolșevic, precum și a S.D.P. și L. (Social-democrația din Polonia și Lituania), „levița” P.P.S. a evoluat treptat spre poziții consecvent revoluționare. În anii primului război mondial, o mare parte din „levița” P.P.S. s-a situat pe poziții internaționaliste, iar în decembrie 1918 a fuzionat cu S.D.P. și L. Cele două partide fuzionate au format Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia (aceasta a fost pînă în 1925 denumirea Partidului Comunist din Polonia).

Aripa dreaptă a P.P.S. și-a continuat în timpul primului război mondial politica național-șovină ; ea a organizat pe teritoriul Galiției legiuni poloneze care au luptat de partea imperialismului austro-german.

După crearea statului burghez polonez, în 1919 aripa dreaptă a P.P.S. a fuzionat cu organizațiile P.P.S. de pe teritoriul polonez aflat pînă atunci sub stăpînirea Germaniei și Austriei, adoptînd din nou denumirea de P.P.S. Devenit partid de guvernămînt, P.P.S. a înlesnit trecerea puterii în mîinile burgheziei poloneze, iar apoi a desfășurat o propagandă anticomunistă sistematică și a sprijinit politica de agresiune împotriva Țării sovietice, politica de cotropire și asuprire a Ucrainei apusene și a Bielorussiei apusene. Unele grupări din P.P.S. care nu au fost de acord cu această politică au aderat la Partidul Comunist din Polonia.

După lovitura de stat fascistă a lui Pilsudski (din mai 1926), P.P.S. a trecut formal în rîndurile opoziției parlamentare; în realitate însă, el nu a dus o luptă activă împotriva regimului fascist, ci a continuat să-și desfășoare propaganda antisovietică și anti-comunistă. Elementele de stînga din P.P.S. au colaborat în acești ani cu comuniștii polonezi, sprijinind într-o serie de campanii tactica frontului unic.

În timpul celui de-al doilea război mondial, P.P.S. s-a scindat din nou. Partea lui reacționară, șovină, care a adoptat denumirea de „Wolność, Równość, Niepodległość” („Libertate, Egalitate, Independență”), a participat la formarea „guvernului” reacționar polonez din emigrație de la Londra. Cealaltă parte, adică aripa stîngă a P.P.S., care a adoptat denumirea de „Partidul muncitoresc al socialiștilor polonezi” (R.P.P.S.), sub influența „Partidului Muncitoresc Polonez” (P.P.R.), înființat în 1942, a aderat la frontul popular de luptă împotriva ocupanților hitleriști, a participat la lupta pentru eliberarea Poloniei din robia fascistă și a militat pentru stabilirea de relații de prietenie cu U.R.S.S.

În 1944, după eliberarea părții răsăritene a Poloniei de sub ocupația germană și după formarea Comitetului polonez de eliberare națională, R.P.P.S. și-a reluat denumirea de P.P.S. și împreună cu P.P.R. a participat la construirea Poloniei democrat-populare. În decembrie 1948, P.P.R. și P.P.S. s-au unit și au format Partidul Muncitoresc Unit Polonez (P.M.U.P.). — 9.

- 9 „*Partiinie Izvestiia*” — ziar ilegal, organ al C.C. unificat al P.M.S.D.R., creat după fuzionarea Comitetului Central bolșevic cu Comisia de organizare menșevică. Ziarul a apărut la Petersburg în preajma Congresului al IV-lea (de unificare) al partidului. În total au apărut două numere — la 7 (20) februarie și la 20 martie (2 aprilie) 1906. Redacția ziarului „*Partiinie Izvestiia*” a fost formată dintr-un număr egal de redactori ai organului bolșevic („*Proletarii*”) și ai organului menșevic (noua „*Iskră*”). Din partea bolșevicilor au făcut parte din această redacție V. I. Lenin, A. V. Lunacearski și D. B. Rezanov. Sub semnătura „*Bolșevic*” au apărut în „*Partiinie Izvestiia*” articolele lui Lenin „*Situația actuală a Rusiei și tactica partidului muncitoresc*” (în nr. 1) și „*Revoluția rusă și sarcinile proletariatului*” (în nr. 2). După Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., ziarul „*Partiinie Izvestiia*” și-a încetat apariția. — 10,

- 10 Este vorba de broșura „Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R. (Scrisoare către muncitorii din Petersburg)” (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 3—65).

Congresul al patrutea (de unificare) al P.M.S.D.R. a avut loc la Stockholm între 10 și 25 aprilie (23 aprilie—8 mai) 1906. Înainte de congres, în a doua jumătate a lunii februarie, V. I. Lenin a elaborat platforma tactică a bolșevicilor — proiecte de rezoluții ale congresului în toate problemele fundamentale ale revoluției. Rezoluțiile bolșevicilor chemau masele muncitoare să pregătească un nou asalt revoluționar împotriva absolutismului. Menșevicii au elaborat în vederea congresului o platformă tactică proprie, în care, în fond, renunțau la lupta revoluționară. Pe baza acestor platforme s-a desfășurat alegerea delegaților la congres. Campania de discutare a celor două platforme și de alegere a delegaților la congres a durat aproape două luni. Majoritatea organizațiilor de partid s-au pronunțat pentru platforma bolșevică.

La congres au participat 112 delegați cu vot deliberativ, reprezentând 57 de organizații locale ale P.M.S.D.R., și 22 de delegați cu vot consultativ. La congres au participat și reprezentanți ai organizațiilor naționale: cîte 3 reprezentanți din partea social-democrației din Polonia și Lituania, din partea Bundului și a Partidului muncitoresc social-democrat leton, cîte un reprezentant din partea Partidului muncitoresc social-democrat ucrainean și a Partidului muncitoresc finlandez. A asistat de asemenea un reprezentant al Partidului muncitoresc social-democrat bulgar.

Printre delegații bolșevici au fost: V. I. Lenin, M. V. Frunze, E. M. Iaroslavski, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaja, A. V. Lunacearski, F. A. Sergeev (Artem), I. I. Skvorțov-Stepanov, I. V. Stalin, S. G. Șaumian, K. E. Vorosilov, V. V. Vorovski.

Majoritatea delegaților la congres erau menșevici. Aceasta se explică prin faptul că multe organizații de partid bolșevice care conduseseră acțiunile armate ale maselor au fost distruse și nu au putut trimite delegați. Centrul, Uralul, Siberia, Nordul — bastioane ale bolșevicilor — au fost reprezentate printr-un număr mic de delegați. Menșevicii însă, avîndu-și organizațiile cele mai mari în regiunile neindustriale ale țării, unde nu s-au desfășurat acțiuni revoluționare de masă, au căpătat posibilitatea să trimită un număr mai mare de delegați.

Congresul a adoptat următoarea ordine de zi: 1) Revizuirea programului agrar; 2) Momentul actual și sarcinile de clasă ale proletariatului; 3) Problema tacticii față de rezultatele alegerilor pentru Duma de stat și față de Dumă; 4) Insurecția armată; 5) Acțiunile de partizani; 6) Guvernul revoluționar provizoriu și autoconducerea revoluționară; 7) Atitudinea față de Societele de deputați ai muncitorilor; 8) Sindicatele; 9) Atitudinea față de mișcarea țărănească; 10) Atitudinea față de diferite partide și organizații nesocial-democrate; 11) Atitudinea față de revendicarea unei adunări constituante separate pentru Polonia, în legătură cu problema națională din programul partidului; 12) Organizarea

partidului ; 13) Fuzionarea cu organizațiile social-democrate naționale (Social-democrația din Polonia și Lituania, Social-democrația letonă, Bundul) ; 14) Dări de seamă ; 15) Alegerile. Dar ordinea de zi nu a fost epuizată. Congresul a discutat următoarele probleme : 1) Revizuirea programului agrar ; 2) Aprecierea momentului actual și sarcinile de clasă ale proletariatului ; 3) Atitudinea față de Duma de stat ; 4) Insurecția armată ; 5) Acțiunile de partizani ; 6) Unificarea cu partidele social-democrate naționale și 7) Statutul partidului.

În jurul tuturor problemelor s-a desfășurat la congres o luptă înverșunată între bolșevici și menșevici. Lenin a prezentat rapoarte și a rostit cuvântări în legătură cu problema agrară, momentul actual și sarcinile de clasă ale proletariatului, atitudinea față de Duma de stat, insurecția armată, precum și în legătură cu alte probleme ; el a făcut parte din comisia însărcinată să elaboreze proiectul de statut al P.M.S.D.R. Precumpănirea numerică a menșevicilor a determinat caracterul hotărârilor congresului. După o luptă îndârjită, congresul a aprobat rezoluțiile menșevice cu privire la Duma de stat, cu privire la insurecția armată și a adoptat programul agrar menșevic. În problema atitudinii față de partidele burgheze, congresul s-a limitat să aprobe rezoluția Congresului internațional de la Amsterdam. El a adoptat, fără dezbateri, o rezoluție de compromis în problema sindicală și o rezoluție cu privire la atitudinea față de mișcarea țărănească.

Sub presiunea masei membrilor de partid, congresul a adoptat formularea dată de Lenin primului paragraf din statut, respingând astfel formula oportunistă a lui Martov. Pentru prima oară a fost inclusă în statut formula bolșevică a centralismului democratic.

Congresul a soluționat problema fuzionării cu Social-democrația din Polonia și Lituania și cu Social-democrația letonă, care au intrat în P.M.S.D.R. ca organizații teritoriale, care-și desfășoară activitatea în rîndurile tuturor proletarilor de pe teritorii respective, indiferent de naționalitatea lor. Congresul a adoptat de asemenea proiectul condițiilor de fuzionare cu Bundul, dar într-o rezoluție specială s-a pronunțat în mod categoric împotriva organizării pe naționalități a proletariatului. Din inițiativa Partidului muncitoresc social-democrat ucrainean, la congres s-a pus problema fuzionării cu acest partid, dar, dat fiind caracterul său naționalist mic-burghez, nu s-a ajuns la nici un acord cu acest partid.

În Comitetul Central ales de congres au intrat 3 bolșevici și 7 menșevici. În redacția Organului Central, ziarul „Social-Demokrat“, au intrat numai menșevici.

În istoria partidului acest congres poartă denumirea de congres „de unificare“. Dar unificarea P.M.S.D.R., realizată la congres, era doar o unificare formală. În fapt, bolșevicii și menșevicii aveau vederi deosebite, platforme deosebite în problemele cele mai importante ale revoluției și reprezentau de fapt două partide. Lupta desfășurată la congres a dezvăluit în fața maselor de partid

fondul profundelor divergențe principiale dintre bolșevici și menșevici. Materialele congresului au dat membrilor de partid și muncitorilor conștiința posibilitatea de a se orienta mai bine în lupta ideologică, de a înțelege mai clar și mai profund linia revoluționară a bolșevicilor.

Îndată după congres, Lenin a scris în numele delegaților bolșevici o chemare către partid în care a dat o apreciere principială hotărârilor Congresului al IV-lea și a demascat oportunismul menșevicilor. — 10.

- 11 Este vorba de scrisoarea lui A. I. Gucikov „Răspuns prințului E. N. Trubețkoi“, publicată în ziarul „Russkie Vedomosti“ nr. 224 din 10 (23) septembrie 1906.

La 24 august (6 septembrie) 1906, guvernul țarist a făcut cunoscut că în țară vor fi înființate curți marțiale și a declarat fățiș că-și propune să lichideze toate concesiile care i-au fost smulse în timpul avântului revoluționar din octombrie-decembrie 1905. Într-un interviu acordat ziarului „Novoe Vreemea“, Gucikov, liderul octombriștilor, a declarat că aprobă atât înființarea curților marțiale cât și întregul program contrarevoluționar al guvernului. Această adeziune necondiționată la politica guvernului a stârnit nemulțumirea unor reprezentanți ai burgheziei. Prințul Trubețkoi, unul dintre organizatorii partidului „înnoirii pașnice“, i-a adresat lui Gucikov o scrisoare în care l-a întrebat dacă face parte din partidul „înnoirii pașnice“ sau al „înnoirii militare“. În scrisoarea sa de răspuns, menționată de Lenin, Gucikov a confirmat că este întru totul de acord cu politica guvernului și că aprobă dizolvarea Dumei I de stat. — 13.

- 12 *Greva generală din octombrie* — greva politică generală care a avut loc în octombrie 1905 în Rusia și care a constituit una din principalele etape ale revoluției din 1905—1907. Greva a fost pregătită de întreaga desfășurare a luptei revoluționare a proletariatului în 1905. Prologul grevei generale din octombrie l-au constituit grevele care au avut loc în septembrie în toate întreprinderile mari din Moscova. La 6 (19) octombrie, adunarea reprezentanților organizațiilor bolșevice de la liniile de cale ferată Kazan, Iaroslavl și Kursk a hotărât, în conformitate cu indicațiile Comitetului bolșevic din Moscova, ca la 7 (20) octombrie să înceapă greva feroviarilor. În scurt timp greva a cuprins toate liniile de cale ferată din țară, poșta, telegraful, fabricile și uzinele. Ea a devenit o grevă generală; muncitorilor aflați în grevă li s-au alăturat micii funcționari, studenții, avocații, medicii etc. La grevă au participat muncitori de diferite naționalități din Rusia. „De data aceasta — scria Lenin —, *greva politică generală din Rusia* a cuprins într-adevăr întreaga țară, unind, în avântul eroic al celei mai asuprite și mai înaintate clase, toate popoarele blestematului «imperiu» rus“ (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 2). La grevă au participat peste două milioane de oameni. Ea s-a des-

fășurat sub lozincă răsturnării absolutismului, a boicotării active a Dumei lui Bulîghin, a convocării unei adunări constituante și instaurării republicii democratice. Ea a fost însoțită de mitinguri și demonstrații de masă, care adesea se transformau în ciocniri cu poliția și cu armata. În cursul grevei generale din octombrie, în multe orașe din țară au luat ființă Soviete de deputați ai muncitorilor. Produs al creației revoluționare a clasei muncitoare, Sovietele, înființate la început pentru conducerea grevelor economice și politice, s-au transformat treptat, în cursul luptei, în organe de pregătire a insurecției și au fost germenele unei noi puteri de stat. Crearea Sovietelor a fost una dintre cele mai mari cuceriri istorice ale clasei muncitoare.

Înspăimântat de amploarea mișcării revoluționare, guvernul țarist a publicat la 17 (30) octombrie un manifest în care promitea „libertăți cetățenești” și o Dumă „legislativă”. Bolșevicii au desfășurat o campanie energetică pentru demascarea caracterului mincinos al manifestului țarului și au chemat pe muncitori să continue lupta. Menșevicii și socialiștii-revoluționari au întâmpinat însă cu satisfacție apariția manifestului și au cerut încetarea imediată a grevei. Căpătînd, după publicarea manifestului, sprijinul burgheziei și profitînd de trădarea menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari, guvernul țarist a pornit o ofensivă energetică împotriva revoluției. Un val de pogromuri și de provocări a cuprins întreaga țară. În condițiile ofensivei tuturor forțelor contrarevoluționare, mișcarea grevistă a început să scadă în intensitate. Ținînd seama de situația ce s-a creat, Conferința orașenească a organizației din Moscova a P.M.S.D.R. a adoptat la 22 octombrie (4 noiembrie) hotărîrea de a se înceta greva generală și de a se trece la pregătirea unei noi greve politice generale, care, declarată într-un moment mai favorabil, să poată fi transformată în insurecție armată.

Greva generală din octombrie a demonstrat forța clasei muncitoare și conștiința ei politică crescută; ea a contribuit la dezvoltarea luptei revoluționare la sate, în armată și flotă, și a adus proletariatul în pragul insurecției armate. — 13.

- 13 *La 17 (30) octombrie 1905, cînd greva politică generală din octombrie a atins punctul culminant, țarul a dat un manifest în care promitea „libertăți cetățenești” și o Dumă „legislativă”. Acest manifest a fost din partea absolutismului o manevră politică întreprinsă cu scopul de a cîștiga timp, de a scinda forțele revoluționare, de a zădărnici greva și de a înăbuși revoluția. Caracterizînd situația în care a apărut manifestul, V. I. Lenin scria: „Absolutismul nu mai este în stare să acționeze fațăș împotriva revoluției. Revoluția nu este încă în stare să dea dușmanului lovitura decisivă. Această oscilare a unor forțe care sînt aproape în echilibru generează inevitabil dezorientarea în rîndurile organelor puterii, le face să treacă de la represii la concesii, la legi cu privire la libertatea presei și la libertatea întrunirilor” (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962,*

ediția a doua, pag. 3). Manifestul reprezenta o concesie smulsă de revoluție țarismului, dar o concesie care nu decidea cîtuși de puțin soarta revoluției, cum susțineau liberalii și menșevicii. Bolșevicii au dezvăluit semnificația reală a manifestului. La 18 (31) octombrie 1905, C.C. al P.M.S.D.R. a lansat apelul „Către poporul rus!”, în care demasca caracterul mincinos al manifestului dat de țar și chema la continuarea luptei. „Greva ne este necesară și de-acum înainte — se spunea în acest apel —, ea este necesară pentru a arăta dușmanilor că nu ne pot potoli cu un petec de hîrtie, că vrem drepturi reale și putere reală” („Manifestele organizațiilor bolșevice în perioada primei revoluții ruse din 1905—1907”, partea I, Moscova, 1956, pag. 185).

În ceea ce privește manifestul din 17 octombrie vezi lucrările lui V. I. Lenin „Prima victorie a revoluției” și „Apropierea deznodămîntului” (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 27—34 și 71—78). — 13.

- 14 „*Octombriștii*” — membrii partidului „Uniunea 17 octombrie”, creat în Rusia după publicarea manifestului dat de țar la 17 octombrie 1905. Era un partid contrarevoluționar, care reprezenta și apăra interesele marii burghezii și ale moșierilor care-și exploatau pe baze capitaliste moșiile; în fruntea acestui partid au stat A. I. Gucikov, cunoscut industriaș și proprietar de imobile din Moscova, și M. V. Rodzeanko, mare moșier. Octombriștii au sprijinit fără rezervă politica internă și externă a guvernului țarist. — 13.

- 15 Este vorba de insurecția armată din decembrie 1905 de la Moscova. Exprimînd voința muncitorilor, Conferința orașenească a bolșevicilor de la Moscova care a avut loc la 5 (18) decembrie 1905 a hotărît să proclame greva generală și să declanșeze lupta armată. La chemarea Sovietului din Moscova, în ziua de 7 (20) decembrie a început greva politică generală. Chiar din primele două zile, la Moscova au intrat în grevă peste 150 000 de muncitori. În uzine și fabrici au avut loc numeroase mitinguri, iar pe străzi — demonstrații. S-au produs ciocniri cu cazacii și cu poliția. Mobilizîndu-și în grabă forțele, autoritățile au trecut la atac. La acțiunile autorităților, proletariatul a răspuns prin ridicare de baricade. La 10 (23) decembrie greva s-a transformat în insurecție armată. Presnea, Zamoskvorecie, raionul Rogojsko-Simonovski și raionul atelierelor liniei ferate Kazan au devenit centre ale insurecției. Lupta a durat nouă zile. Presnea a devenit principala citadelă a insurecției, centrul ei; aici erau concentrate cele mai bune drujine de luptă ale muncitorilor din Moscova. Muncitorii din Moscova au luptat cu abnegație, dar nu aveau încă experiența luptei armate, nu aveau arme suficiente, iar legătura cu armata era slab organizată. În primele zile ale lunii decembrie, garnizoana din Moscova începuse să șovăie, dar guvernul țarist a reușit s-o atragă de partea sa. În mîinile guvernului rămăsese linia ferată care lega Petersburgul de Moscova.

Sovietul din Petersburg, condus de menșevici, era împotriva insurecției. Insurecția de la Moscova nu s-a transformat într-o insurecție la care să participe întreaga Rusie. Conducerea insurecției rămânea în urma mișcării maselor, care creștea spontan. La începutul insurecției au fost arestați conducătorii Comitetului bolșevicilor din Moscova. La insurecția de la Moscova n-a participat întregul oraș, ci numai unele raioane. În cursul luptei s-a aplicat tactica apărării și nu a ofensivei. Menșevicii și socialiștii-revoluționari sabotau desfășurarea acțiunilor de luptă cerând încetarea luptei armate. Poziția capitulară a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari a contribuit la înfrângerea insurecției. Guvernul țarist a adus la Moscova trupe din Petersburg, Tver și din vestul țării. La 17 (30) decembrie a început asaltul Presnei, care a fost înecată în sânge. Comitetul de partid din Moscova și Sovietul din Moscova au hotărât să declare încetarea rezistenței armate pe data de 19 decembrie 1905 (1 ianuarie 1906), pentru a păstra astfel forțele revoluționare și a se pregăti în vederea luptei viitoare. Urmind exemplul Moscovei, în decembrie 1905 și în ianuarie 1906 au izbucnit insurecții într-o serie de alte localități: Nijni-Novgorod, Rostov pe Don, Novorossiisk, Bazinul Donețului, Ekaterinoslav, Perm (Motoviliha), Ufa, Krasnoiarsk și Cita. Importante acțiuni armate au avut loc în Transcaucazia, Polonia, Ținutul baltic, Finlanda. Dar toate aceste insurecții răzlețe au fost crunt înăbușite de guvernul țarist. Insurecția armată din decembrie a reprezentat punctul culminant al primei revoluții ruse.

Bolșevicii și menșevicii s-au situat pe poziții diametral opuse în ceea ce privește aprecierea insurecției. Menșevicii au condamnat lupta eroică a proletariatului din Rusia, care s-a ridicat la insurecție armată. „Nu trebuia să se pună mâna pe arme”, a declarat Plehanov. Dimpotrivă, spuneau bolșevicii, trebuia să se pună cu și mai multă hotărâre mâna pe arme, să se explice maselor că revoluția poate fi cucerită numai prin luptă armată. Dând o înaltă apreciere insurecției din decembrie, Lenin scria: poporul „a primit botezul focului. S-a călit în focul insurecției. A pregătit cohorțele de luptători care au învins în 1917” (Opere, vol. 31, E.S.P.L.P. 1956, pag. 519—520). Cu privire la insurecția armată din decembrie vezi articolul lui V. I. Lenin „Învățămintele insurecției din Moscova” (Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 365—373). — 15.

- 16 Este vorba de *Duma I de stat* (așa-numita Dumă a lui Witte), convocată la 27 aprilie (10 mai) 1906 în baza legii întocmite de S. I. Witte, președintele Consiliului de Miniștri.

Greva generală din octombrie 1905 din Rusia l-a silit pe țar să dea manifestul din 17 octombrie, în care se anunța convocarea unei Dume de stat cu funcții legislative, spre deosebire de Duma consultativă a lui Bulîghin, care fusese măturată de revoluție. Guvernul țarist urmărea ca prin convocarea unei Dume noi să scindeze și să slăbească mișcarea revoluționară, să îndrume dez-

voltarea țării pe calea pașnică a monarhiei constituționale. Făgăduind să instaureze un regim constituțional, guvernul a căutat, totodată, să dea Dumei de stat o formă de organizare care să-i asigure acesteia componența dorită de el. În acest scop au fost promulgate legea din 11 (24) decembrie 1905 cu privire la alegerile pentru Dumă și legea din 20 februarie (5 martie) 1906 (vezi adnotările nr.18 și 19).

Alegerile pentru Duma I de stat au avut loc în februarie-martie 1906. Bolșevicii au proclamat boicotarea alegerilor. Boicotul a subminat considerabil autoritatea Dumei de stat și a zdruncinat în unele părți ale populației încrederea în Dumă, dar n-a reușit să zădărnicească alegerile. Principala cauză a eșuării boicotului a fost lipsa unui vînt revoluționar de masă care să fi putut zădărnici convocarea Dumei. Directivele dezorganizatoare ale menșevicilor și iluziile constituționaliste ale țaranilor au contribuit și ele la eșecul boicotului. Cînd Duma s-a întrunit totuși, Lenin a arătat că ea trebuie să fie folosită în scopul agitației și propagandei revoluționare, în scopul demascării Dumei ca o falsificare grosolană a reprezentanței naționale.

În Duma I de stat au fost aleși 478 de deputați, dintre care : 179 cadeți, 63 autonomiști (membri ai Kolo-ului polonez, ai grupărilor burghezo-naționaliste ucraineană, estonă, letonă, lituaniană și ai altor grupări similare), 16 octombriști, 105 deputați fără partid, 97 trudovici și 18 social-democrați. În această Dumă, așadar, peste o treime din mandate aparțineau cadeților.

Printre problemele dezbătute în ședințele Dumei I de stat au figurat : inviolabilitatea persoanei, desființarea pedepsei cu moartea, libertatea conștiinței și a întrunirilor, egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor etc. Dar proiectele de lege depuse în special de către cadeți în legătură cu aceste probleme erau în fond „proiecte de legi draconice îndreptate împotriva libertății cuvîntului, împotriva libertății întrunirilor și împotriva altor lucruri bune” (V. I. Lenin, Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 282). În centrul dezbaterilor din Duma I a stat problema agrară. Pe biroul Dumei au fost depuse două programe agrare principale : proiectul de lege al cadeților, semnat de 42 de deputați, și proiectul de lege al trudovicilor, cunoscut sub denumirea de „proiectul celor 104”. În opoziție cu trudovicii, cadeții voiau să mențină proprietatea moșierească, admițînd exproprierea numai cu o „justă despăgubire” și numai pentru pămînturile moșierești care erau în cea mai mare parte cultivate cu inventarul țaranilor sau care se dădeau în arendă.

Cu toate că s-a dovedit a fi slabă și timidă, Duma I de stat nu a justificat speranțele guvernului. Ea a fost dizolvată la 8 (21) iulie 1906. — 15.

- 17 Lenin se referă la Duma de stat cu funcții consultative care urma să fie convocată în baza unui proiect de lege întocmit, din însărcinarea țarului, de către ministrul de interne A. G. Bulîghin. La 6 (19) august 1905 au fost date publicității manifestul țarului,

legea cu privire la crearea Dumei de stat și regulamentul alegerilor pentru Dumă. În alegerile pentru această Dumă aveau drept de vot numai moșierii, capitaliștii și un mic număr de țărani înstăriți. Din cele 412 mandate fixate prin lege, țăranilor nu le reveneau decât 51. Majoritatea populației — muncitorii, țăranii săraci, muncitorii agricoli, intelectualitatea democratică — nu avea drept de vot; nu puteau participa la alegeri femeile, militarii, studenții, persoanele care n-au împlinit 25 de ani, precum și o serie de naționalități asupra din Rusia țaristă. Duma de stat nu avea dreptul să adopte nici o lege; ea putea numai să discute unele probleme ca organ consultativ pe lângă țar. Lenin scria că ea este „cea mai nerușinată batjocură de «reprezentanță populară»” (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 179).

Bolșevicii chemau pe muncitori și țărani la boicotarea activă a Dumei lui Bulîghin, punând în centrul campaniei de agitație lozincile: insurecție armată, armată revoluționară, guvern revoluționar provizoriu. Menșevicii considerau admisibilă participarea la alegerile pentru Dumă și se pronunțau pentru colaborare cu burghezia liberală.

Campania de boicotare a Dumei lui Bulîghin a fost folosită de bolșevici pentru mobilizarea tuturor forțelor revoluționare, pentru organizarea unor greve politice de masă și pregătirea insurecției armate. Alegerile pentru Duma lui Bulîghin n-au mai avut loc; guvernul n-a reușit să convoace această Dumă. Ea a fost măturată de avântul crescând al revoluției și de greva politică generală din octombrie 1905.

În legătură cu Duma lui Bulîghin, vezi articolele lui Lenin: „Tocmeala în jurul constituției”, „Boicotarea Dumei lui Bulîghin și insurecția”, „Unitatea dintre țar și popor și dintre popor și țar”, „În coada burgheziei monarhiste sau în fruntea proletariatului revoluționar și a țărănimii revoluționare?” etc. (Opere complete, vol. 10, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 67—71; vol. 11, pag. 162—170; 176—185; 193—205). — 16.

- 18 *Legea din 11 (24) decembrie 1905* — lege cu privire la alegerile pentru Duma de stat, promulgată de guvernul țarist în toial insurecției armate din Moscova, ca o concesie făcută muncitorilor. Această lege făcea numai impresia că lărgeste drepturile electorale.

Spre deosebire de Duma „consultativă” a lui Bulîghin, cea prevăzută prin legea din 11 (24) decembrie 1905 urma să fie o Dumă „legislativă”. Curiilor stabilite prin legile anterioare — curia proprietarilor funciari (moșierii), curia orășenească (burghezia) și curia țărănească — li se adăuga și o curie muncitorească; legea prevedea o oarecare lărgire a corpului electoral la orașe, menținând însă neschimbat numărul total al delegaților din partea curiei orășenești. Alegerile nu erau generale. Nu aveau drept de vot femeile și peste 2 000 000 de bărbați care lucrau ca muncitori în micile întreprinderi, popoarele nomade, militarii

și tinerii care n-au împlinit 25 ani. Votul nu era egal. Un delegat revenea la 2 000 de alegători în curia proprietarilor funciari, la 7 000 de alegători în curia orășenească, la 30 000 de alegători în curia țărănească și la 90 000 de alegători în curia muncitorească, adică 1 vot moșieresc cîntărea cit 3 voturi ale burgheziei orășenești, 15 voturi țărănești sau 45 de voturi muncitorești. Delegații din partea curiei muncitorești alcătuiau numai 4% din numărul total al delegaților în alegerile pentru Duma de stat. În curia muncitorească erau admiși la vot numai muncitorii din întreprinderile cu cel puțin 50 de muncitori. Întreprinderile în care lucrau între 50 și 1 000 de muncitori trimiteau cîte un împuternicit. Marile întreprinderi trimiteau cîte un împuternicit la fiecare 1 000 de oameni. Alegerile nu erau directe, ci indirecte. Pentru muncitori a fost stabilit un sistem de alegeri în trei trepte, iar pentru țărani — în patru trepte. În fapt, alegerile nu erau secrete. Vorbind despre legea electorală din 11 (24) decembrie, care asigură moșierilor și capitaliștilor o majoritate copleșitoare în Duma de stat, Lenin a spus că această lege „este cea mai grosolană falsificare a reprezentanței populare” (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 198). — 16.

- 19 *La 20 februarie (5 martie) 1906* au fost promulgate o lege și două ucazuri către Senat cu privire la Duma de stat și la Consiliul de stat. Prin această lege și prin aceste ucazuri guvernul țarist a anulat în fond manifestul său din 17 octombrie.

Prin această lege, Consiliul de stat, format pe jumătate din persoane numite de cîrmuirea țaristă și pe jumătate din persoane alese de păturile ultrareacționare ale nobilimii, ale marilor capitaliști și ale înaltului cler, a fost transformat din organ consultativ în organ legislativ. Consiliul de stat a căpătat dreptul de a respinge orice lege votată de Dumă. — 17.

- 20 Nota de față a fost tipărită sub formă de comentariu „Din partea redacției” la rezoluția cu privire la războiul de partizani adoptată de Comitetul din Moscova al P.M.S.D.R. în septembrie 1906. În această rezoluție, la punctul 3 al părții consacrate expunerii de motive se spunea: „...Revoluția, deși nu este în stare să doboare guvernul printr-o acțiune populară generală, este totuși într-atît de puternică încît nu poate să rămînă pasivă și de aceea trece spontan la acțiuni de partizani împotriva dușmanului, acțiuni care sînt de așteptat, mai ales la sate, o dată cu începerea recrutărilor în armată”. — 20.

- 21 Lenin se referă la rezoluția „Regulile internaționale ale tacticii socialiste”, adoptată de Congresul socialist internațional de la Amsterdam din august 1904. În această rezoluție a fost definită atitudinea socialiștilor față de partidele burgheze; ea interzicea socialiștilor să intre în guvernele burgheze și condamna „orice tendință de estompere a contradicțiilor existente între clase, care înlesnește apropierea de partidele burgheze”. — 21.

- 22 *Partidul industrial-progresist* a luat ființă în octombrie 1905 la Moscova ; el grupa pe reprezentanții marii burghezii comerciale și industriale, iar prin vederile sale politice se apropia de „Uniunea 17 octombrie”. Acest partid sprijinea fără rezervă politica guvernului țarist. Apărind interesele burgheziei, el cerea lărgirea drepturilor Dumei în materie bugetară, o legislație economică mai largă, unele reforme în domeniul învățământului și al justiției. Revendicările agrare ale partidului se rezumau la aplicarea politicii lui Stolîpin, care urmărea să facă din burghezia sătească, din chiaburime, un reazem al absolutismului țarist. Ulterior, Partidul industrial progresist a fuzionat cu octombriștii. — 22.
- 23 „*Uniunea democratică a constituționaliștilor*” — organizație contra-revoluționară ; a luat ființă la Petersburg curînd după publicarea manifestului din 17 octombrie ; în rîndurile sale se grupau reprezentanții marii nobilimi și ai păturilor conservatoare ale burgheziei industriale, precum și vîrfurile birocrăției. Programul acestui partid se deosebea prea puțin de programul octombriștilor. El considera că monarhia constituțională constituie pentru Rusia cea mai adecvată formă de orînduire de stat. În dorința de a atrage de partea sa chiaburimea, „Uniunea democratică a constituționaliștilor” declara, în scopuri demagogice, că principalul său obiectiv este rezolvarea problemei agrare. Copiînd în programul său principalele revendicări ale programului agrar al cadeților, „Uniunea democratică” cerea ca suprafața pămîntului aflată în folosința țărănimii să fie sporită printr-o răscumpărare a pămînturilor moșierești care nu prezintă vreo valoare economică pentru proprietarii lor. La sfîrșitul anului 1905, „Uniunea democratică” a fuzionat cu partidul octombriștilor. — 22.
- 24 *Partidul ordinii* — partid contrarevoluționar al marii burghezii comerciale și industriale, al moșierilor și al păturilor de sus ale birocrăției ; a luat ființă în toamna anului 1905 ; fizionomia lui s-a conturat definitiv după publicarea manifestului din 17 (30) octombrie. Camuflîndu-se sub paravanul „ordinii”, în realitate acest partid se pronunța în mod categoric în favoarea regimului țarist. El a salutat dizolvarea Dumei întii de stat ; în alegerile pentru Duma a doua de stat s-a prezentat în bloc cu organizația ultrareacționară „Uniunea adevăraților ruși”, făcînd și octombriștilor propunerea de a intra în acest bloc. În 1907, Partidul ordinii s-a scindat ; o parte din membrii lui s-au alăturat octombriștilor, iar cealaltă — ultrareacționarilor fățiși. — 22.
- 25 „*Uniunea poporului rus*” — organizație monarhistă ultrareacționară, pogromistă ; a fost creată în octombrie 1905 la Petersburg, în vederea luptei împotriva mișcării revoluționare. Această „Uniune” grupa în rîndurile sale moșieri reacționari, mari proprietari de imobile, comercianți, funcționari de poliție, clerici, mici burghezi de la orașe, chiaburi, elemente declasate și certate

cu legea. În fruntea ei se aflau V. A. Bobrinski, A. I. Dubrovin, P. A. Krușevan, N. E. Markov II, V. M. Purișkevici și alții. Organele ei de presă erau ziarele „Russkoe Znamea“, „Obiedinenie“ și „Groza“. Secții ale „Uniunii“ au fost înființate în multe orașe din Rusia.

„Uniunea poporului rus“ se situa pe poziția menținerii neștirbite a absolutismului țarist, a gospodăriei moșierești semifeudale și a privilegiilor nobilimii. În programul ei figura lozincă „ortodoxie, autocrație, naționalism“, lozincă monarhistă naționalistă de pe vremea iobăgiei. În lupta ei împotriva revoluției, „Uniunea“ folosea ca metodă principală pogromul și asasinatul. Cu concursul și cu îngăduința poliției, membrii ei stâlceau în bătai și ucideau nepedepsit, în văzul lumii, muncitori revoluționari și reprezentanți înaintași ai intelectualității cu vederi democratice, spărgeau mitinguri și trăgeau în participanți, organizau pogromuri anti-evreiești, duceau o furibundă campanie de ațîțare împotriva naționalităților neruse.

După dizolvarea Dumei a doua, „Uniunea“ s-a scindat în două organizații: „Oastea Arhanghelului Mihail“, în frunte cu Purișkevici, care se pronunța pentru folosirea Dumei a treia în scopuri contrarevoluționare, și „Uniunea poporului rus“, în frunte cu Dubrovin, care continua să aplice tactica terorii fățișe. Ambele organizații pogromiste au fost lichidate în timpul revoluției burghezo-democratice din februarie 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie, foștii membri ai acestor organizații au participat activ la rebeliunile și comploturile contrarevoluționare împotriva Puterii sovietice. — 22.

- 26 Lenin se referă la membrii Partidului monarhist rus — organizație ultrareacționară și contrarevoluționară, definitiv constituită în toamna anului 1905 la Moscova, în scopul luptei împotriva mișcării revoluționare. Din ea făceau parte moșieri, demnitari țariști și reprezentanți ai înaltului cler. În fruntea acestui partid se aflau: publicistul reacționar V. A. Gringmut, protoiereul I. Vostorgov, prințul D. N. Dolgorukov, baronul G. G. Rosen și alții; pe poziții apropiate de acest partid se situa protoiereul ultrareacționar Ioan din Kronstadt. Organele de presă ale partidului monarhist au fost ziarul „Moskovskie Vedomosti“ și revista „Russkii Vestnik“. Prin orientarea sa politică, Partidul monarhist rus se înrudea cu organizația pogromistă ultrareacționară „Uniunea poporului rus“; el se pronunța pentru menținerea monarhiei absolute, pentru păstrarea tuturor privilegiilor nobilimii, ale bisericii ortodoxe și ale naționalității velicoruse. Monarhiștii se declarau împotriva oricăror instituții legislative, împotriva convocării Dumei de stat. În 1911 partidul și-a schimbat denumirea în „Uniunea monarhistă rusă“. — 22.

- 27 „Partidul înnoirii pașnice“ — organizație monarhist-constituționalistă a marii burghezii și a moșierilor, constituită definitiv în 1906, după dizolvarea Dumei întâi de stat. Acest partid grupa

- În rîndurile sale octombriști „de stînga” și cadeți de dreapta. Liderii partidului „înnoirii pașnice” au fost: P. A. Heiden, N. N. Lvov, P. P. Reabușinski, M. A. Stahovici, E. N. și G. N. Trubețkoi, D. N. Șipov și alții. Prin programul său, acest partid se înrudea cu octombriștii. El apăra interesele burgheziei industriale și ale moșierilor, care își exploatau pe baze capitaliste moșiile. Lenin numea partidul „înnoirii pașnice” „partidul jefuirii pașnice”, deoarece activitatea lui era îndreptată spre „asigurarea unei apărări cît mai temeinice, mai viclene, mai iscusite, mai solide pe dinăuntru și mai invizibile pe din afară a *drepturilor* nobilei boierimi ruse asupra sîngelui și sudorii milioaneilor de «mujiți»...” (Opere, vol. 13, E.S.P.L.P. 1957, pag. 42). În Duma a III-a de stat, partidul „înnoirii pașnice” s-a aliat cu așa-numitul partid al „reformelor democratice”, formînd împreună fracțiunea „progresistă”. — 22.
- 28 *Partidul reformelor democratice* — partid al burgheziei monarhiste liberale; a fost creat la începutul anului 1906, în timpul alegerilor pentru Duma I de stat, grupînd în rîndurile sale acele elemente cărora programul cadeților li se părea a fi prea radical. În fruntea acestui partid au stat: K. K. Arseniev, I. I. Ivaniukov, M. M. Kovalevski, V. D. Kuzmin-Karavaev, A. S. Posnikov și alții. La sfîrșitul anului 1907 Partidul reformelor democratice și-a încetat existența. — 22.
- 29 „*Independenții*” — membrii partidului „independent”, care era o mică grupare de intelectuali burghezi, creată în noiembrie 1905. Acest partid puna pe primul plan sarcina „ridicării nivelului moral și cultural” al societății ruse. Programul „independenților” se asemăna cu acela al cadeților, cuprinzînd, printre altele, revendicarea unei monarhii constituționale. În problema agrară, „independenții” se pronunțau pentru exproprierea pămînturilor moșierești în schimbul unei despăgubiri. După dizolvarea Dumei a II-a de stat, partidul „independenților” și-a încetat existența. — 22.
- 30 *Radicalii-democrați* — organizație mic-burgheză, creată în noiembrie 1905. Prin programul său, această organizație se situa între cadeți și menșevici. Radicalii-democrați au încercat să scoată ziarul „Radikal” (a apărut un singur număr). Ei se pronunțau pentru republică democratică, deși acceptau și o monarhie constituțională, cu condiția ca miniștrii să fie răspunzători în fața parlamentului. În problema agrară, ei cereau exproprierea fără despăgubiri a pămînturilor statului, a domeniilor coroanei, a pămînturilor mănăstirești și bisericesti și exproprierea pămînturilor moșierești în schimbul unei despăgubiri minime. La începutul anului 1906, organizația radical-democraților s-a destrămat, iar membrii ei s-au grupat în jurul organelor de presă semicadete „Bez Zaglavii” și „Tovariși”. — 22.
- 31 *Socialiștii-populiști trudovici* — membrii Partidului socialist-populist al muncii, partid mic-burghez care s-a desprins din aripa

dreaptă a partidului socialist-revoluționar (partidul eserilor) în 1906. Socialiștii-populiști se pronunțau pentru un bloc cu cadeții. Lenin îi numea „social-cadeți“, „oportuniști mic-burhezi“, „menșevicii eserilor“, pentru că oscilau între cadeți și eseri; el sublinia că acest partid „se deosebește prea puțin de cadeți, deoarece șterge din program atât republica cât și trecerea întregului pământ în mâinile țărănimii“ (vezi volumul de față, pag. 24). În fruntea Partidului socialist-populist al muncii au stat A. V. Peșehonov, N. F. Annenski, V. A. Meakotin și alții. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917, Partidul socialiștilor-populiști a fuzionat cu grupul trudovic; el a dat un sprijin activ Guvernului provizoriu burhez, din care au făcut parte și reprezentanți ai săi. După Revoluția Socialistă din Octombrie, socialiștii-populiști au participat la comploturile contrarevoluționare și la acțiunile armate îndreptate împotriva Puterii sovietice. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil, Partidul socialist-populist și-a încetat existența. — 22.

- 32 *Socialiștii-revoluționari* (eserii) — partid mic-burhez din Rusia; a luat ființă la sfârșitul anului 1901 — începutul anului 1902 prin fuzionarea mai multor grupuri și cercuri narodnice („Uniunea socialiștilor-revoluționari“, „Partidul socialiștilor-revoluționari“ etc.). Organele lui de presă oficiale au fost ziarul „Revoluționaia Rossiia“ (1900—1905) și revista „Vestnik Russkoi Revoluții“ (1901—1905). Eserii nu vedeau deosebirea de clasă dintre proletariat și micul proprietar; ei estompau diferențierea de clasă și contradicțiile din sinul țărănimii, negau rolul conducător al proletariatului în revoluție. Concepțiile lor reprezentau un amestec eclectic de idei narodniciste și revizioniste. Eserii, spunea Lenin, încearcă să cirpească „găurile narodnicismului cu peticile «criticii» oportuniste — astăzi la modă — a marxismului“ (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 283). Tactica terorii individuale, pe care eserii o propagau ca principală metodă de luptă împotriva absolutismului, aducea serioase prejudicii mișcării revoluționare și îngreua organizarea maselor în vederea luptei revoluționare.

Programul agrar al eserilor prevedea desființarea proprietății private asupra pământului și trecerea lui la dispoziția obștilor, înfăptuirea folosinței „egalitare“ a pământului, bazată pe „principiul muncii“, precum și dezvoltarea cooperăției. Acest program, pe care eserii îl numeau program de „socializare a pământului“, nu avea în realitate nimic socialist. Analizând programul eserilor, V. I. Lenin a arătat că menținerea producției de mărfuri și a gospodăriei individuale pe pământul comun nu înlătură dominația capitalului, nu-i izbăvește pe țărani muncitori de exploatare și de primejdia ruinării; în condițiile capitalismului, nici cooperăția nu poate fi un mijloc de salvare pentru țărani cu gospodărie mică, deoarece ea, cooperăția, servește la îmbogățirea burgheziei sătești. Totodată, Lenin releva că, fără a fi socialistă, revendicarea introducerii folosinței egalitare a pământului avea un caracter

democrat-revoluționar, istoricește progresist, deoarece era îndreptată împotriva proprietății funciare moșierești, reacționare.

Partidul bolșevic a demască încercările eserilor de a se deghiza în socialiști, a dus împotriva lor o luptă perseverentă în vederea cîștigării țărănimii, a arătat cît de dăunătoare este pentru mișcarea muncitorească tactica terorii individuale, folosită de ei. Totodată, bolșevicii consimțeau să încheie cu eserii, în anumite condiții, acorduri vremelnice în lupta împotriva țarismului.

Compoziția de clasă eterogenă a țărănimii determina nestatornicia politică și ideologică și fărîmițarea organizatorică a partidului eserilor, permanentele lui oscilări între burghezia liberală și proletariat. Încă în timpul primei revoluții ruse, din partidul eserilor s-a desprins aripa dreaptă, care a format „Partidul socialist-populist al muncii”, partid legal, care prin concepțiile sale se apropia de cadeți, și aripa stîngă, care a format uniunea semianarhistă a „maximaliștilor”. În perioada reacțiunii stolîpiniste, partidul eserilor a trecut printr-un proces de totală descompunere ideologică și organizatorică. În anii primului război mondial, majoritatea eserilor s-au situat pe pozițiile social-șovinismului.

După victoria revoluției burghezo-democratice din februarie 1917, eserii, împreună cu menșevicii și cadeții, au constituit principalul sprijin al Guvernului provizoriu burghezo-moșieresc contrarevoluționar, iar liderii partidului lor (Kerenski, Avksentiev, Cernov) au făcut parte din acest guvern. Partidul eserilor a refuzat să sprijine revendicarea țărănimii cu privire la lichidarea proprietății moșierești, s-a pronunțat pentru menținerea proprietății moșierești asupra pămîntului; miniștrii eserilor din Guvernul provizoriu trimiteau detașamente de represiune împotriva țaranilor care ocupau pămînturile moșierești.

La sfîrșitul lunii noiembrie 1917, aripa stîngă a eserilor a format un partid aparte — partidul eserilor de stînga. Căutînd să-și mențină influența în rîndurile maselor țărănești, eserii de stînga au recunoscut de formă Puterea sovietică și au încheiat un acord cu bolșevicii, dar curînd după aceea au pășit pe calea luptei împotriva Puterii sovietice.

În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, eserii au desfășurat o activitate subversivă contrarevoluționară, au dat un sprijin activ intervenționiștilor și albgardiștilor, au participat la comploturi contrarevoluționare și au organizat acte teroriste împotriva militanților partidului comunist și ai Statului sovietic. După terminarea războiului civil, eserii și-au continuat activitatea dușmănoasă îndreptată împotriva Statului sovietic, atît în interiorul țării cît și în tabăra emigranților albgardiști. — 22.

- 33 „Maximaliștii” — grupare teroristă semianarhistă mic-burgheză, care s-a desprins în 1904 de partidul socialiștilor-revoluționari și a format în octombrie 1906, la Congresul de constituire de la Abo (Finlanda), „Uniunea socialiștilor-revoluționari maximaliști”. „Maximaliștii” ignorau etapa burghezo-democratică a revoluției; paralel cu revendicarea eseristă a „socializării” pămîntului, ei

cereau și „socializarea” imediată a fabricilor și uzinelor. Considerînd țărănimea muncitoare drept principala forță motrice a revoluției, „maximaliștii” declarau totodată că rolul hotărîtor în mișcarea revoluționară revine „minorității active”, iar principalul mijloc de luptă este teroarea individuală. Relevînd inconsecvența politică a „maximaliștilor”, V. I. Lenin scria : „Desprinderea maximaliștilor, care în cursul revoluției au căutat mereu să se desprindă de socialiștii-revoluționari fără să reușească să se desprindă complet, n-a făcut decît să confirme nestatornicia de clasă a revoluționarismului narodnic” (Opere, vol. 15, E.S.P.L.P. 1957, pag. 138). În 1907, după o serie întregă de acțiuni teroriste nereușite și de arestări în masă, organizațiile maximaliștilor au început să se destrame.

După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, partidul „maximaliștilor” a reînviat. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, „maximaliștii” au participat cîtva timp la activitatea Sovietelor și a C.E.C. din Rusia. Curînd însă partidul „maximaliștilor” s-a scindat : unii dintre ei au pășit pe calea luptei împotriva Puterii sovietice, iar alții au recunoscut programul bolșevicilor și, în aprilie 1920, au intrat în P.C. (b) din Rusia. — 22.

- 34 *Grupul trudovic* („trudovicii”) — grup de democrați mic-burhezi în Dumele de stat din Rusia, format din țărani și intelectuali de orientare narodnică. Frațiunea trudovicilor s-a constituit în aprilie 1906, fiind formată din deputații țăranilor în Duma I de stat.

Trudovicii cereau desființarea tuturor îngrădirilor feudale și naționale, democratizarea administrației locale, introducerea votului universal în alegerile pentru Duma de stat. Programul agrar al trudovicilor avea ca punct de plecare principiile narodnice de folosire egalitară a pămîntului : crearea unui fond funciar al întregului popor, fond în care să intre pămînturile statului, domeniile coroanei, pămînturile mănăstirești, precum și pămînturile proprietate privată, dacă întinderea proprietății depășește norma stabilită pe baza criteriului muncii ; pentru pămînturile proprietate privată supuse exproprierii programul trudovicilor prevedea să se acorde despăgubiri. V. I. Lenin arăta că trudovicul tipic este țăranul căruia „nu-i este străină tendința de a cădea la învoială cu monarhia, de a se potoli pe peticul său de pămînt în cadrul orînduirii burheze, dar în momentul de față principalele sale forțe sînt angajate în lupta împotriva moșierilor, pentru pămînt, în lupta împotriva statului feudal, pentru democrație” (volumul de față, pag. 25).

În cadrul Dumei de stat, trudovicii au oscilat între cadeți și social-democrați. Aceste oscilări erau determinate de însăși natura de clasă a micilor producători țărani. Dat fiind însă că trudovicii reprezentau totuși masele țărănești, în Dumă bolșevicii au promovat o tactică de înțelegere cu ei în unele probleme, în vederea luptei comune împotriva absolutismului țarist și a cadeților.

În 1917, Grupul trudovic a fuzionat cu partidul „socialiștilor-populiști” și a sprijinit activ Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie, trudovicii s-au situat de partea contrarevoluției burgheze. — 22.

- 35 „*Soțial-Demokrat*” — ziar, organ ilegal al Comitetului Central al P.M.S.D.R.; a apărut la Petersburg de la 17 (30) septembrie pînă la 18 noiembrie (1 decembrie) 1906; în total au apărut 7 numere. Redacția ziarului, aleasă la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., era formată numai din menșevici (F. I. Dan, L. Martov, A. S. Martînov, P. P. Maslov și A. N. Potresov). De fapt, ziarul a fost un organ fracționist al menșevicilor. — 28.
- 36 „*Proletarii*” — ziar ilegal bolșevic. A apărut de la 21 august (3 septembrie) 1906 pînă la 28 noiembrie (11 decembrie) 1909, sub redacția lui V. I. Lenin; au apărut 50 de numere. La munca redacțională au participat activ I. F. Dubrovinski, A. V. Lunacearski, M. E. Vladimîrski, V. V. Vorovski; de partea tehnică a editării ziarului s-au ocupat A. G. Șlihter, E. S. Șlihter ș.a. Primele 20 de numere au fost pregătite pentru tipar și culese la Viborg (ziarul se tipărea la Petersburg de pe matricele primite de la Viborg; din motive conspirative, ca loc de apariție se menționa Moscova). Dat fiind faptul că editarea unui organ ilegal în Rusia devenise cît se poate de dificilă, în urma unei hotărîri a Comitetului din Petersburg și a Comitetului din Moscova ale P.M.S.D.R., redacția a trecut la editarea ziarului în străinătate (nr. 21—40 au apărut la Geneva, iar nr. 41—50 la Paris).

Nr. 1—2 ale ziarului „*Proletarii*” au apărut sub titlul de organ al Comitetului din Petersburg și al Comitetului din Moscova ale P.M.S.D.R.; nr. 3—4 ca organ al Comitetului din Moscova al P.M.S.D.R., al Comitetului din Petersburg și al Comitetului districtual Moscova; nr. 5—11 ca organ al Comitetelor din Moscova și din Petersburg ale P.M.S.D.R., al Comitetului districtual Moscova, al Comitetelor din Perm și din Kursk ale P.M.S.D.R.; nr. 12—20 ca organ al Comitetelor din Moscova și Petersburg ale P.M.S.D.R., al Comitetului districtual Moscova și al Comitetelor din Perm, Kursk și Kazan ale P.M.S.D.R.; de la nr. 21 (din momentul mutării redacției în străinătate) și pînă la ultimul număr, din nou ca organ al Comitetelor din Moscova și Petersburg ale P.M.S.D.R.

Ziarul „*Proletarii*” a fost, de fapt, Organul Central al bolșevicilor. Întreaga activitate de bază din cadrul redacției ziarului „*Proletarii*” a fost dusă de Lenin. De cele mai multe ori, el publica cîteva articole într-un număr. În ziarul „*Proletarii*” au fost publicate peste 100 de articole și note scrise de Lenin în legătură cu principalele probleme ale luptei revoluționare a clasei muncitoare. În ziar erau tratate pe larg probleme generale

de politică și de tactică, se publicau dări de seamă cu privire la activitatea C.C. al P.M.S.D.R., hotărâri ale conferințelor și plenarelor C.C., scrisori ale C.C. referitoare la diferite probleme ale activității partidului, precum și o serie de alte documente. În suplimentul la nr. 46 al ziarului a fost publicată înștiințarea cu privire la consfătuirea redacției lărgite a ziarului „Proletarii”, precum și rezoluțiile acestei consfătuiri, care a avut loc la Paris între 8 și 17 (21 și 30) iunie 1909. Ziarul a întreținut strânse legături cu organizațiile de partid locale.

În anii reacțiunii stolpîniste, „Proletarii” a jucat un rol important în menținerea și în consolidarea organizațiilor bolșevice, în lupta împotriva lichidatorilor, otzoviștilor, ultimatiștilor și ziditorilor de dumnezeu. La plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910, menșevicii au reușit să impună, cu ajutorul împăciuitoriștilor, adoptarea unei hotărâri prin care, sub pretextul luptei împotriva fracționismului, ziarul „Proletarii” a fost obligat să-și înceteze apariția. — 28.

- 37 *Tkacevism* — curent narodnic-revoluționar, înrudit cu blanquismul și denumit astfel după numele ideologului său P. N. Tkacev (1844—1885). Tkaceviștii vedeau în lupta politică o premisă necesară a revoluției, dar subapreciau rolul hotărâtor al maselor populare. După părerea lui Tkacev, minoritatea revoluționară trebuie să pună mâna pe puterea politică, să creeze un stat nou și să înfăptuiască transformări revoluționare în interesul poporului, căruia nu-i rămîne decît să se folosească de rezultatele ce i se oferă de-a gata.

Critica revoluționarismului mic-burghez al lui Tkacev a fost făcută de F. Engels în articolul „Literatura din emigrație” (publicat pentru prima oară în ziarul „Der Volksstaat” nr. 69, 73, 117, 118 din 1874 și 36, 37, 43, 44, 45 din 1875). — 28.

- 38 *Bundul* („Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia”) a fost organizat în 1897, la Congresul de constituire al grupurilor social-democrate evreiești, care a avut loc la Vilno; el grupa în special elementele semiproletare ale meșteșugărimii evreiești din regiunile apusene ale Rusiei. La primul Congres al P.M.S.D.R. (1898), Bundul a intrat în P.M.S.D.R. „ca organizație autonomă, de sine stătătoare doar în problemele care privesc proletariatul evreiesc” („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 14).

Bundul era purtătorul naționalismului și separatismului în rîndurile mișcării muncitorești din Rusia. În aprilie 1901, Congresul al IV-lea al Bundului a hotărât să modifice relațiile organizatorice cu P.M.S.D.R., stabilite de primul Congres al P.M.S.D.R. Într-o rezoluție a sa, congresul Bundului a declarat că consideră P.M.S.D.R. drept o uniune federativă de organizații naționale și că Bundul trebuie să fie o parte federativă a P.M.S.D.R.

La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., după ce i-a fost respinsă cererea de a fi recunoscut drept unicul reprezentant al proletariatului evreiesc, Bundul s-a retras din partid. În 1906, pe baza unei hotărâri a Congresului al IV-lea (de unificare), Bundul a intrat din nou în P.M.S.D.R.

În cadrul P.M.S.D.R., bundiștii au sprijinit întotdeauna aripa oportunistă a partidului („economisti“, menșevici, lichidatori) și au dus o luptă necontenită împotriva bolșevicilor și bolșevismului. Revendicării programatice a bolșevicilor cu privire la dreptul națiunilor la autodeterminare, Bundul îi opunea revendicarea autonomiei cultural-naționale. În perioada reacțiunii stolpiniște, Bundul s-a situat pe poziții lichidatoriste și a participat activ la crearea Blocului antipartinic din august. În timpul războiului mondial din 1914—1918, bundiștii s-au situat pe pozițiile social-șovinismului. În 1917 Bundul a sprijinit Guvernul provizoriu contrarevoluționar, a luptat de partea dușmanilor Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În anii intervenției militare străine și ai războiului civil, conducerea Bundului s-a unit cu forțele contrarevoluției. În același timp, printre membrii de rînd ai Bundului s-a conturat o cotitură în favoarea colaborării cu Puterea sovietică. În martie 1921, Bundul s-a auto-lichidat, iar o parte din membrii săi au intrat în P.C. (b) din Rusia, în cadrul normelor generale. — 31.

39 „*Tovarișci*“ — cotidian burghez ; a apărut la Petersburg de la 15 (28) martie 1906 pînă la 30 decembrie 1907 (12 ianuarie 1908). Fără a fi formal organul vreunui partid, ziarul era, de fapt, organul cadeților de stînga. S. N. Prokopovici și E. D. Kuskova au participat activ la editarea lui. La acest ziar au colaborat și menșevicii. — 33.

40 *Bernsteinienii* — reprezentanți ai curentului antimarxist, oportunist din social-democrația germană și internațională ; a apărut la sfîrșitul secolului al XIX-lea în Germania, fiind denumit astfel după numele social-democratului E. Bernstein, exponentul cel mai fățiș al revizionismului.

În anii 1896—1898 Bernstein a publicat în revista „Die Neue Zeit“, organul teoretic al social-democrației germane, o serie de articole sub titlul comun „Problemele socialismului“, în care a procedat la revizuirea bazelor filozofice, economice și politice ale marxismului revoluționar. „El a negat posibilitatea de a fundamenta științific socialismul și de a dovedi, din punctul de vedere al concepției materialiste a istoriei, necesitatea și inevitabilitatea lui ; a tăgăduit faptul că mizeria crește, că are loc un proces de proletarianizare și că contradicțiile capitaliste se ascut ; a declarat inconsistentă însăși noțiunea de «scop final» și a respins fără nici o rezervă ideea dictaturii proletariatului ; a negat opoziția principială dintre liberalism și socialism ; a negat teoria luptei de clasă...” (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 6, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 7). Revizuirea marxismului de către

bersteinieni urmărea transformarea social-democrației dintr-un partid al revoluției sociale într-un partid al reformelor sociale.

Elementele de stînga din social-democrația germană au pornit lupta împotriva lui Bernstein în paginile ziarelor lor. În apărarea bernsteinismului s-a ridicat aripa oportunistă de dreapta. Comitetul central al partidului a adoptat o poziție împăciuitoare față de bernsteinism, căruia nu i-a dat riposta cuvenită. Polemica împotriva articolelor lui Bernstein a fost deschisă în iulie 1898 de revista „Die Neue Zeit” cu articolul lui G. V. Plehanov „Bernstein și materialismul”, îndreptat împotriva revizionismului. În 1899 articolele lui Bernstein au apărut în volum sub titlul „Premisele socialismului și sarcinile social-democrației”.

La congresele — de la Stuttgart (octombrie 1898), Hanovra (octombrie 1899) și Lübeck (septembrie 1901) — ale partidului social-democrat din Germania a fost condamnat bernsteinismul, dar, din cauza poziției împăciuitoare adoptate de majoritatea liderilor săi, partidul nu s-a desolidarizat de Bernstein. Bernsteinienii au continuat să-și propage în mod deschis ideile revizioniste în revista „Sozialistische Monatshefte” și în organizațiile de partid.

Bernsteinismul s-a bucurat de sprijinul elementelor oportuniste din celelalte partide ale Internaționalei a II-a. În Rusia, teoriile bernsteiniene au fost susținute de „marxiștii legali” și de „economisții”. Cenzura țaristă a permis tipărirea cărții lui Bernstein în limba rusă în trei ediții, iar Zubatov, șeful ohranei din Moscova, a inclus-o în lista cărților recomandate muncitorilor.

Numai marxiștii revoluționari din Rusia, bolșevicii, în frunte cu Lenin, au dus o luptă hotărîtă și consecventă împotriva bernsteinismului și a adepților lui. Lenin s-a ridicat împotriva bernsteinienilor încă din 1899 în „Protestul social-democraților din Rusia” și în articolul „Programul nostru” (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 157—170 și 176—180); el a supus bernsteinismul unei critici ample în cartea „Ce-i de făcut?” și în articolele „Marxism și revizionism”, „Divergențele din sînul mișcării muncitorești europene” (vezi Opere complete, vol. 6, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 1—190; Opere, vol. 15, E.S.P.L.P. 1957, pag. 17—27 și vol. 16, E.S.P.L.P. 1957, pag. 345—350) și altele. — 34.

- 41 „*Nașa Jizn*” — cotidian de orientare liberală; a apărut la Petersburg, cu întreruperi, de la 6 (19) noiembrie 1904 pînă la 11 (24) iulie 1906. — 35.
- 42 Este vorba de Congresul al IV-lea al partidului cadet, care a avut loc la Helsingfors la 24—28 septembrie (7—11 octombrie) 1906. — 38.
- 43 „*Stolicinaia Poșta*” — cotidian; a apărut la Petersburg din octombrie 1906 pînă în februarie 1908. La început a fost organul

cadeților de stînga ; din februarie 1907 a devenit tribuna Grupului trudovic. A fost interzis de guvernul țarist. — 38.

- 44 *Apelul de la Viborg* — apel lansat sub titlul „Reprezentanții poporului către popor”, a fost adoptat la consfătuirea care a avut loc la 9—10 (22—23) iulie 1906 în orașul Viborg, unde au plecat după dizolvarea Dumei de stat vreo 200 de foști deputați, în majoritate cadeți. Textul apelului a fost întocmit de o comisie creată la această consfătuire și formată din cadeți, trudovici și menșevici. Apelul chema populația ca, în semn de protest împotriva dizolvării Dumei, să nu plătească impozite, să nu dea recruți, să nu recunoască împrumuturile încheiate fără aprobarea Dumei. Prin aceste măsuri „de rezistență pasivă”, cadeții sperau să abată pe un făgaș pașnic mișcarea revoluționară de masă. V. I. Lenin scria mai târziu : „În Duma I, liberalismul perora despre libertatea poporului, iar apoi o ștergea în taină pe ușa din dos la Trepov și lupta împotriva trudovicilor și a deputaților muncitori. Prin manifestul de la Viborg, el a încercat să prindă doi iepuri, să manevreze în așa fel încît atitudinea lui să poată fi interpretată, după necesități, și în sensul sprijinirii revoluției, și în sensul luptei împotriva ei” (Opere, vol. 15, E.S.P.L.P. 1957, pag. 52). În septembrie 1906, congresul partidului cadet s-a pronunțat deschis împotriva „rezistenței pasive” și s-a dezis de apelul de la Viborg.

Curînd după consfătuirea de la Viborg, guvernul țarist a deferit justiției pe aceia care au participat la ea. În decembrie 1907, semnatarii apelului au fost judecați și condamnați la 3 luni închisoare. — 38.

- 45 „*Reci*” — cotidian, organul central al partidului cadet ; a apărut la Petersburg, începînd de la 23 februarie (8 martie) 1906, sub îngrijirea efectivă a lui P. N. Miliukov și I. V. Ghessen și cu colaborarea activă a lui M. M. Vinaver, P. D. Dolgorukov, P. B. Struve etc. Ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. Pînă în august 1918 a continuat să apară sub diferite denumiri : „*Nașa Recî*”, „*Svobodnaia Recî*”, „*Vek*”, „*Novaia Recî*”, „*Naș Vek*”. — 42.

- 46 „*Polearnaia Zvezda*” — revistă săptămînală politică și filozofică, organ al aripii drepte a partidului cadet ; a apărut la Petersburg de la 15 (28) decembrie 1905 pînă la 19 martie (1 aprilie) 1906 sub îngrijirea lui P. B. Struve, cu colaborarea lui N. A. Berdeaev, V. M. Ghessen, A. S. Izgoev, D. S. Merejkovski, I. I. Petrunkevici etc. În total au apărut 14 numere. Revista „*Polearnaia Zvezda*” își afirma fățiș ura față de revoluție și ducea o luptă neîncetată împotriva intelectualilor democrați-revoluționari. — 45.

- 47 Lenin se referă la grevele muncitorilor și la acțiunile țărănimii, care luaseră amploare în iulie 1906, precum și la răscoalele armate

de mari proporții ale soldaților și marinarilor de la Sveaborg, Kronstadt și Revel. — 45.

48 „*Russkoe Bogatstvo*“ — revistă lunară; a apărut la Petersburg din 1876 pînă în 1918. La începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a trecut în mîinile narodnicilor liberali în frunte cu N. K. Mihailovski. Începînd din 1906, „*Russkoe Bogatstvo*“ a devenit organul Partidului semicadet al socialiștilor-populiști. „*Russkoe Bogatstvo*“ și-a schimbat de cîteva ori denumirea („*Sovremennîe Zapiski*“, „*Sovremennost*“, „*Russkie Zapiski*“; în aprilie 1917 revista și-a reluat vechea denumire de „*Russkoe Bogatstvo*“). — 46.

49 „*Naše Delo*“ — săptămînal menșevic; a apărut la Moscova din septembrie pînă în noiembrie 1906. Au apărut în total 10 numere. Revista număra printre colaboratorii ei activi pe N. Cerevanin (F. A. Lipkin), P. P. Maslov, N. Valentinov (N. V. Volski) și pe alți menșevici. Ea a militat pentru încheierea unui acord cu ca-deții în alegerile pentru Duma a doua și a propagat ideea convocării unui „congres muncitoresc“.

În ianuarie — februarie 1907 în locul revistei „*Naše Delo*“ a apărut revista „*Delo Jizni*“. — 46.

50 *Legea excepțională împotriva socialiștilor* a fost introdusă în Germania în 1878, de guvernul Bismarck, în vederea luptei împotriva mișcării muncitorești și socialiste. Prin această lege au fost interzise toate organizațiile partidului social-democrat, organizațiile muncitorești de masă, presa muncitorească și s-au confiscat publicațiile socialiste; social-democrații erau urmăriți de autorități și expulzați din Germania. Dar persecuțiile și represiunile nu au distrus partidul social-democrat, a cărui activitate a fost reorganizată și adaptată la condițiile ilegalității: a fost organizată apariția în străinătate a ziarului „*Sozial-Demokrat*“, Organul Central al partidului, iar congresele partidului s-au ținut regulat (în 1880, 1883 și 1887); în Germania au fost repede refăcute, în condiții de ilegalitate, organizațiile și grupurile social-democrate, în fruntea cărora se afla Comitetul Central ilegal. În același timp, partidul a folosit pe scară largă posibilitățile legale pentru a-și întări legăturile cu masele și influența lui a crescut neîncetat: numărul voturilor întrunite de social-democrați în alegerile pentru Reichstag a crescut din 1878 pînă în 1890 de peste trei ori.

Un mare ajutor primeau social-democrații germani din partea lui K. Marx și F. Engels. Sub presiunea mișcării muncitorești de masă, care devenea din ce în ce mai puternică, în 1890 legea excepțională împotriva socialiștilor a fost abrogată. — 50.

51 „*Iskra*“ — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie; a fost înființat de V. I. Lenin în 1900 și a jucat un rol hotărîtor în

crearea partidului revoluționar marxist al clasei muncitoare din Rusia.

Primul număr al „Iskrei“ leniniste a apărut în decembrie 1900 la Leipzig; numerele următoare au apărut la München; începând din iulie 1902, ziarul a apărut la Londra, iar în primăvara anului 1903 la Geneva. La organizarea editării ziarului „Iskra“ (utilarea unei tipografii clandestine, procurarea de litere rusești etc.) au dat un ajutor prețios social-democrației germani C. Zetkin, A. Braun și alții, revoluționarul polonez I. Marchlewski, care trăia pe atunci la München, și H. Quelch, unul dintre conducătorii Federației social-democrate din Anglia.

Din redacția ziarului „Iskra“ făceau parte: V. I. Lenin, G. V. Plehanov, L. Martov, P. B. Akselrod, A. N. Potresov și V. I. Zasulici. Secretar de redacție a fost, la început, I. G. Smidovici-Leman, iar mai târziu, din primăvara anului 1901, N. K. Krupskaia, care purta și întreaga corespondență a „Iskrei“ cu organizațiile social-democrate din Rusia. În centrul atenției „Iskrei“ se aflau problemele luptei revoluționare a proletariatului și a tuturor oamenilor muncii din Rusia împotriva absolutismului țarist; se acorda o atenție deosebită celor mai importante evenimente din viața internațională și mai ales evenimentelor din mișcarea muncitorească internațională. Lenin a fost în fapt redactorul-șef și conducătorul „Iskrei“. El a publicat articole în toate problemele fundamentale ale construcției de partid și ale luptei de clasă a proletariatului din Rusia.

„Iskra“ a devenit un centru în jurul căruia se grupau forțele partidului, un centru de adunare și de educare a cadrelor partidului. Într-o serie de orașe din Rusia (Petersburg, Moscova, Samara etc.) au fost create grupuri și comitete ale P.M.S.D.R. de orientare iskristă-leninistă, iar în ianuarie 1902, la Consfătuirea de la Samara a iskrștilor, a fost creată organizația din Rusia a „Iskrei“. Organizațiile iskriste luau ființă și activau sub conducerea directă a discipolilor și a tovarășilor de luptă ai lui V. I. Lenin: N. E. Bauman, I. V. Babușkin, S. I. Gusev, M. I. Kalinin, P. A. Krasikov, G. M. Krjijanovski, F. V. Lengnik, P. N. Lepeșinski, I. I. Radcenko ș. a.

Din inițiativa lui Lenin și cu participarea lui directă, redacția „Iskrei“ a elaborat un proiect de program al partidului (publicat în nr. 21 al „Iskrei“) și a făcut pregătirile necesare în vederea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. În momentul convocării congresului, majoritatea organizațiilor social-democrate locale din Rusia s-au alăturat „Iskrei“, aprobând tactica, programul și planul ei organizatoric și recunoscând-o drept organul lor conducător. Printr-o hotărâre specială, congresul a subliniat rolul excepțional al „Iskrei“ în lupta pentru crearea partidului și a declarat-o Organ Central al P.M.S.D.R. Curînd după Congresul al II-lea al partidului, menșevicii au pus stăpînire, cu sprijinul lui Plehanov, pe ziarul „Iskra“. Începînd cu nr. 52 „Iskra“ a încetat să fie organul de luptă al marxismului revoluționar. — 53.

- 52 „Zarea” — revistă politică-științifică marxistă; a apărut legal în anii 1901—1902 la Stuttgart, fiind editată de redacția „Iskrei”. În total au apărut patru numere (dintre care unul dublu): nr. 1 în aprilie 1901 (de fapt la 23 martie st. n.); nr. 2—3 în decembrie 1901; nr. 4 în august 1902. Sarcinile revistei au fost stabilite în „Proiectul de declarație a redacției ziarului «Iskra» și revistei «Zarea»”, scris de V. I. Lenin în Rusia (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 315—325). În 1902, pe vremea divergențelor și conflictelor ivite în cadrul redacției ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”, G. V. Plehanov a prezentat un proiect în care preconiza separarea revistei de ziar (el urmînd să-și asume redactarea revistei), dar această propunere n-a fost acceptată și cele două publicații au continuat să aibă o redacție comună.
- Revista „Zarea” a adoptat o atitudine critică față de revizionismul internațional și față de cel rus și a apărut bazele teoretice ale marxismului. În coloanele revistei „Zarea” au apărut lucrările lui Lenin: „Note ocazionale”, „Prigonitorii zemstvelor și Hanibaliu liberalismului”, „D-nii «critici» în problema agrară” (primele patru capitole ale lucrării „Problema agrară și «criticii lui Marx»”), „Cronică internă”, „Programul agrar al social-democrației ruse”, precum și lucrările lui Plehanov: „Critica criticilor noștri. Partea I. D-l P. Struve în rolul de critic al teoriei dezvoltării sociale a lui Marx”, „Cant împotriva lui Kant sau testamentul d-lui Bernstein” și altele. — 53.
- 53 Lenin se referă la broșura lui L. Martov „Partidele politice din Rusia”, în care acesta a numit partidele burgheze partide „liberal-democratice”. — 53.
- 54 Broșura „Martov și Cerevanin în presa burgheză” a apărut la Petersburg în octombrie 1906. În 1912, sesizat fiind de șeful jandarmeriei din gubernia Ienisei, Comitetul pentru presă a examinat conținutul acestei broșuri și a dispus confiscarea ei, iar Curtea de apel din Petersburg a hotărît distrugerea întregii ediții. Între timp însă tirajul fusese difuzat în întregime, așa încît hotărîrea a rămas fără efect. — 56.
- 55 „Novii Puti” — cotidian de orientare cadetă de stînga; a apărut la Moscova de la 15 (28) august pînă la 3 (16) noiembrie 1906. La ziar au colaborat E. D. Kuskova, S. N. Prokopovici, Tan (V. G. Bogoraz) și alții. — 56.
- 56 Este vorba de cei 33 de deputați din Duma I de stat (în majoritate trudovici) care au semnat „Proiectul de lege agrară generală”, elaborat la o consfătuire neoficială a deputaților Grupului trudovic. Intocmit cu participarea directă a eserilor, „Proiectul celor 33” exprima concepțiile acestora în problema agrară. Principala revendicare, cuprinsă în „proiectul celor 33”, era desfiin-

țarea completă și imediată a proprietății private asupra pământului. Proiectul proclama, de asemenea, dreptul egal al tuturor cetățenilor la folosirea pământului și principiul folosirii lui în obște cu reîmpărțiri periodice egalitare după norma de consum și norma de muncă. Spre deosebire de alte proiecte ale trudovicilor, „proiectul celor 33” era mai categoric, cerind desființarea imediată a proprietății private asupra pământului și confiscarea pământurilor moșierești, adică exproprierea lor fără răscumpărare.

Depus în Dumă spre examinare în ședința din 6 (19) iunie 1906, „proiectul celor 33” a întâmpinat o rezistență înverșunată din partea cadeților și a fost respins cu o majoritate de 140 de voturi contra 78. — 59.

- 57 V. I. Lenin se referă la Congresul de la Dresda al Partidului social-democrat german, care s-a ținut între 13 și 20 septembrie (st. n.) 1906. Congresul a adoptat o rezoluție prin care interzicea membrilor de partid să colaboreze la presa burgheză. — 61.
- 58 Este vorba de personajul din poemul în proză al lui I. S. Turgheniev „Regulă de comportare” (din ciclul „Poeme în proză”), care atribuie adversarului propriile sale lipsuri (vezi I. S. Turgheniev. Opere, vol. X, Editura pentru literatură universală, București, 1961, pag. 206). — 63.
- 59 Articolul „*Social-democrația și campania electorală*” a apărut fără semnătură în ziarul bolșevic „Proletarii” nr. 7 din 10 (23) noiembrie 1906. Nu s-a stabilit cine este autorul articolului. — 72.
- 60 Broșura „*Social-democrația și acordurile electorale*” a apărut în noiembrie 1906 la Petersburg. În 1912, la 5 ani după editarea broșurii, Comitetul pentru presă a dispus confiscarea ei, iar Curtea de apel din Petersburg a confirmat această decizie. Exemplele care mai rămăseseră au fost distruse la 30 ianuarie (12 februarie) 1912 în tipografia orașului Petersburg. — 75.
- 61 „*Oko*” — cotidian liberal burghez de orientare cadetă; a apărut la Petersburg între 6 (19) august și 31 octombrie (13 noiembrie) 1906, ca succesor al ziarelor „Rusi”, „Molva”, „Dvadțatii Vek”. — 77.
- 62 V. I. Lenin se referă la hotărârile congresului al IV-lea al partidului cadet, care a avut loc la Helsingfors în zilele de 24—28 septembrie (7—11 octombrie) 1906. În cursul dezbaterilor cu privire la tactică, comitetul central al partidului cadet a propus o rezoluție care respingea „rezistența pasivă” proclamată în Apelul de la Viborg (vezi adnotarea 44). Cadeții de stînga (în majoritate, reprezentanți ai organizațiilor din provincie) au propus o rezoluție proprie, în care „rezistența pasivă” era declarată sarcină imediată a partidului. Congresul a adoptat cu majoritate

- de voturi rezoluția propusă de comitetul central al partidului cadet, care cerea ca lozincile cuprinse în Apelul de la Viborg să nu fie puse în practică. — 81.
- 63 V. I. Lenin se referă la articolul lui V. Golubev „Cu privire la sarcinile partidului cadet”, apărut în ziarul „Tovarișci” nr. 73 din 28 septembrie (11 octombrie) 1906. În acest articol se spunea că „partidul cadet are mulți generali, dar prea puțini soldați și instructori”. — 82.
- 64 „*Cele patru revendicări*” — denumire prescurtată care se dădea sistemului electoral democratic, în legătură cu faptul că, pentru a fi democratic, dreptul de vot trebuie să îndeplinească patru condiții, adică să fie universal, egal, direct și secret. — 82.
- 65 Este vorba de revista cadetă „*Vestnik Partii Narodnoi Svobodi*”; a apărut săptămînal la Petersburg de la 22 februarie (7 martie) 1906 pînă la 3 (16) februarie 1908. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917, revista și-a reluat apariția; a fost interzisă curînd după Revoluția Socialistă din Octombrie. — 86.
- 66 *Guesdism* — curent marxist revoluționar în mișcarea socialistă franceză de la sfîrșitul secolului al XIX-lea — începutul secolului al XX-lea, avînd în frunte pe J. Guesde și P. Lafargue. În 1882, în urma sciziunii produse în cadrul Partidului muncitoresc din Franța la Congresul de la Saint-Étienne, guesdiștii au organizat un partid de sine stătător, păstrîndu-și vechea denumire. Ei au rămas credincioși programului partidului adoptat la Le Havre în 1880, a cărui parte teoretică a fost scrisă de K. Marx, și au apărut politica revoluționară de sine stătătoare a proletariatului. Guesdiștii se bucurau de o mare influență în centrele industriale din Franța și grupau elementele înaintate ale clasei muncitoare.
- În 1901, adepții tacticii revoluționare a luptei de clasă, în frunte cu J. Guesde, au întemeiat Partidul socialist din Franța (ai cărui membri s-au numit guesdiști, după numele conducătorului lor). În 1905, guesdiștii au fuzionat cu Partidul socialist francez, partid reformist. În timpul războiului imperialist din 1914—1918, conducerea acestui partid (Guesde, Sembat și alții), trădînd cauza clasei muncitoare, a trecut pe pozițiile social-șovismului. — 91.
- 67 *Jaurèsisti* — adepții socialistului francez J. Jaurès, care împreună cu A. Millerand a alcătuit în ultimul deceniu al secolului trecut grupul „socialiștilor independenți” și a condus aripa dreaptă, reformistă, a mișcării socialiste franceze. Sub pretextul „libertății criticii”, jaurèsisti au procedat la revizuirea principiilor fundamentale ale marxismului și au militat pentru colaborarea de clasă a proletariatului cu burghezia. În 1902 ei au format Partidul socialist francez, care se situa pe poziții reformiste. — 91.

68 „*Soznatelnaia Rossiia*“ — publicație socialist-revoluționară; a apărut legal la Petersburg în toamna anului 1906, sub îngrijirea lui V. M. Cernov. În total au apărut 4 numere. Începînd cu numărul trei a apărut cu subtitlul „Sbornik na sovremennie temi“ („Culegere pe teme actuale“). — 93.

69 *Conferința a doua a P.M.S.D.R. („Prima conferință generală“)* a avut loc la Tammerfors între 3 și 7 (16 și 20) noiembrie 1906. La conferință au participat 32 de delegați cu vot deliberativ: 11 din partea menșevicilor, 7 din partea Bundului, 6 din partea bolșevicilor, 5 din partea social-democrației din Polonia și Lituania, 3 din partea social-democrației din Ținutul leton. Membrii C.C. și ai redacției O.C. au participat cu drept de vot consultativ.

Conferința a adoptat următoarea ordine de zi: 1. Campania electorală; 2. Congresul partidului; 3. Congresul muncitoresc; 4. Lupta împotriva sutelor negre și a pogromurilor; 5. Acțiunile de partizani.

Comitetul Central menșevic, organizînd reprezentarea unei serii de organizații menșevice fictive, a asigurat menșevicilor majoritatea la conferință. Aceasta a permis ca într-o serie de probleme să se impună conferinței rezoluții menșevice. Linia bolșevică a fost apărută la congres de cei 14 delegați ai social-democrațiilor din Petersburg, Moscova, Regiunea industrială centrală, Regiunea Volgăi, Polonia și Ținutul leton. În problema campaniei electorale pentru Duma a doua de stat, conferința a ascultat patru rapoarte. În apărarea tacticii bolșevice împotriva blocurilor cu cadeții au prezentat rapoarte V. I. Lenin și A. Warski (A. S. Warszawski), reprezentantul social-democrației din Polonia și Lituania. Tactica menșevică a blocurilor cu cadeții a fost susținută de L. Martov și de bundistul R. A. Abramovici.

După discutarea rapoartelor, conferința a adoptat cu 18 voturi (menșevice și bundiste) contra 14 rezoluția menșevică „Cu privire la tactica P.M.S.D.R. în campania electorală“, care admitea blocurile cu cadeții. În opoziție cu această rezoluție oportunistă, Lenin a prezentat, în numele celor 14 delegați, o „Opinie separată“ — platforma bolșevică în campania electorală, în care se sublinia necesitatea independenței organizatorice și ideologice a partidului clasei muncitoare. „Opinia separată“ admitea posibilitatea unor acorduri temporare numai cu trudovicii și cu socialiștii-revoluționari, ca reprezentanți ai democrației mic-burgeze (vezi volumul de față, pag. 107—109). Lenin a criticat la conferință proiectul menșevic de platformă electorală, prezentat de C.C. spre aprobarea conferinței, și a propus o serie de amendamente. Sub presiunea bolșevicilor, conferința a adoptat o rezoluție cu privire la introducerea în proiectul de platformă electorală a amendamentelor prezentate.

Conferința a adoptat rezoluția „Cu privire la unitatea campaniei electorale în organizațiile locale“, cu un amendament prezentat de Lenin. Acest amendament limita dreptul C.C. men-

șevic de a interveni în aplicarea pe teren a tacticii blocului cu cadeții (vezi volumul de față, pag. 132).

La conferință, Lenin a susținut necesitatea convocării unui congres extraordinar al partidului. Potrivit hotărârii adoptate de conferință, congresul ordinar urma să fie convocat nu mai târziu de 15 (28) martie 1907. Cu toate că bolșevicii au cerut să fie discutată problema „congresului muncitoresc”, deoarece considerau că agitația desfășurată în favoarea lui constituie o încălcare a disciplinei de partid, conferința nu a luat în discuție această problemă, mărginindu-se să adopte rezoluția de compromis „Cu privire la limitele agitației pentru un congres muncitoresc”.

Problema luptei împotriva sutelor negre și a pogromurilor și cea a acțiunilor de partizani n-au mai fost discutate din cauza lipsei de timp. Conferința a însărcinat C.C. să publice într-o scurtă dare de seamă asupra conferinței toate proiectele de rezoluție și opiniile separate. Dar Comitetul Central menșevic a publicat în ziarul „Soțial-Demokrat”, organul său de presă, numai rezoluțiile conferinței, fără „Opinia separată” prezentată de bolșevici.

Analiza și critica lucrărilor conferinței au fost făcute de Lenin în articolele „Despre blocurile cu cadeții” și „Lupta împotriva social-democraților cadetizați și disciplina de partid” (vezi volumul de față, pag. 116—128, 129—133). — 101.

- 70 La baza raportului lui Lenin a fost pusă rezoluția bolșevică, prezentată apoi la conferință ca „Opinie separată” în numele delegaților social-democraților din Polonia, Ținutul leton, Petersburg, Moscova, Regiunea industrială centrală și Regiunea Volgăi (vezi volumul de față, pag. 107—109). — 103.
- 71 Este vorba de proiectul bolșevic de declarație a fracțiunii social-democrate din Dumă, scris de Lenin. Acest proiect, cu mici prescurtări, a fost citat de Lenin în articolul „În legătură cu declarația fracțiunii noastre din Dumă” (vezi Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 220—225). — 105.
- 72 Lenin se referă la rezoluția „Cu privire la tactică”, adoptată de Congresul al VIII-lea al Bundului, care s-a ținut la sfârșitul lunii august — începutul lunii septembrie 1906. — 107.
- 73 *Sioniștii-socialiști* — membrii Partidului muncitoresc sionist-socialist, organizație mic-burgheză naționalistă evreiască, creată în 1904. Sioniștii-socialiști considerau că sarcina principală a proletariatului evreiesc este de a lupta pentru dobândirea unui teritoriu propriu și pentru crearea unui stat național propriu. Ei propagau colaborarea de clasă cu burghezia evreiască, se străduiau să izoleze pe muncitorii evrei de mișcarea revoluționară a proletariatului rus și internațional și căutau să semene vrajbă între muncitorii de diferite naționalități. Activitatea naționalistă a sioniștilor-socialiști întuneca conștiința de clasă a muncitorilor

evrei, dăunând mult mișcării muncitorești. În octombrie 1908, Biroul socialist internațional s-a delimitat de sioniștii-socialiști.

După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Partidul muncitoresc sionist-socialist a fuzionat cu Partidul muncitoresc socialist evreiesc, formînd Partidul muncitoresc socialist evreiesc unit. — 109.

- 74 Lenin se referă la „reforma țărănească” din 1861, care a fost efectuată de guvernul țarist în interesul moșierilor iobăgiști. La 19 februarie 1861, Alexandru al II-lea a semnat „Manifestul” și „Regulamentul” cu privire la țărani eliberați din iobăgie. Necesitatea reformei a fost dictată de întregul mers al dezvoltării economice a țării și de creșterea mișcării țărănești de masă împotriva exploatării iobăgiste. „Reforma țărănească” a fost o reformă burgheză efectuată de iobăgiști. Proprietatea funciară moșierească a fost menținută. Țăranul putea căpăta un lot de pămînt numai în limitele normei stabilite prin lege (și numai cu consimțămîntul moșierului), plătind în schimbul lui un preț de răscumpărare. Potrivit unor calcule aproximative, moșierii posedau după reformă 71 500 000 de desetine, iar țărani 33 700 000 de desetine. Cu ajutorul reformei, moșierii au răsluit peste $\frac{1}{3}$ și chiar $\frac{2}{3}$ din pămînturile țărănești. În mâinile moșierilor au rămas părțile cele mai bune din loturile țărănești („pămînturile răsluite”, pădurile, pășunile, locurile de adăpat, izlazurile și altele), fără de care țărani nu puteau duce o gospodărie de sine stătătoare. Prin faptul că au fost obligați să-și răscumpere propriile lor loturi, țărani au fost pur și simplu jefuiți de moșieri și de cîrmuirea țaristă. Plata sumelor datorate de țărani guvernului țarist era eșalonată pe termen de 49 de ani cu o dobîndă de 6%. Restanțele la operația de răscumpărare creșteau din an în an. Numai țărani care aparținuseră moșierilor au vărsat guvernului țarist, în cadrul operației de răscumpărare, 1,9 miliarde de ruble, în timp ce la prețul pieței pămînturile trecute în stăpînire a țărănilor nu valorau mai mult de 544 000 000 de ruble. În realitate, țărani au fost nevoiți să plătească pentru pămînturile lor sute de milioane de ruble, ceea ce a dus la ruina gospodăriilor țărănești și la pauperizarea în masă a țărănilor.

„Reforma țărănească” din 1861 a fost calificată de V. I. Lenin drept primul act de violență în proporții de masă săvîrșit împotriva țărănimii, în interesul capitalismului care lua naștere în agricultură; ea a fost o „curățire a pămînturilor” pentru capitalism, efectuată de moșieri. În legătură cu reforma din 1861, vezi lucrările lui Lenin „Cincizeci de ani de la desființarea iobăgiei”, „În legătură cu o aniversare”, „«Reforma țărănească» și revoluția țărănească-proletară” (Opere, vol. 17, E.S.P.L.P. 1957, pag. 69—72, 91—99, 100—109). — 113.

- 75 Este vorba de „Scrisorile despre tactică și despre lipsa de tact” ale lui G. V. Plehanov, în care a fost stabilită tactica menșevică

- față de Duma de stat (vezi G. V. Plehanov, Opere, vol. XV, 1926, pag. 91—145). — 118.
- 76 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 143—146. — 121.
- 77 Lenin se referă la cuvîntarea rostită de F. I. Rodicev în ședința a 26-a a Dumei I de stat din 13 (26) iunie 1906. — 123.
- 78 Este vorba de articolul de fond, precum și de articolul lui E. D. Kuskova „În legătură cu scrisoarea lui G. V. Plehanov”, publicate în ziarul „Tovarișci” nr. 102 din 1 (14) noiembrie 1906. Articolele aprobau „Scrisoarea deschisă către muncitorii conștienți” a lui G. V. Plehanov, în care social-democrații erau îndemnați să încheie acorduri cu partidele burgheze în alegerile pentru Duma II de stat. În aceste articole se propaga ideea unirii „întregii democrații ruse”, „fără deosebire de partid”. — 126.
- 79 Lenin se referă la articolul de fond despre Conferința a doua a P.M.S.D.R. („Prima Conferință generală”), apărut în nr. 46 al ziarului „Vek” din 15 (28) noiembrie 1906.
„Vek” — ziar de orientare cadetă de stînga ; a apărut la Moscova, cu întreruperi, din ianuarie 1906 pînă în ianuarie 1907. — 126.
- 80 „Dnevnik Soțial-Demokrata” — organ neperiodic, editat de G. V. Plehanov, la Geneva, din martie 1905 pînă în aprilie 1912 (cu mari întreruperi). Au apărut 16 numere. Editarea acestei publicații a fost reluată în 1916 la Petrograd, dar n-a apărut decît un singur număr. În primele 8 numere (1905—1906), Plehanov propaga concepții menșevice, oportuniste, de extremă dreaptă, susținea ideea unui bloc al social-democrației cu burghezia liberală, nega necesitatea alianței dintre proletariat și țărănime, condamna insurecția armată din decembrie. În numerele 9—16 ale publicației, apărute în 1909—1912, Plehanov s-a ridicat împotriva menșevicilor-lichidatoriști, care pășiseră pe calea lichidării organizațiilor de partid ilegale. Dar în problemele fundamentale de tactică el continua să se situeze pe poziții menșevice. În nr. 1 din 1916 al publicației „Dnevnik Soțial-Demokrata” sînt clar exprimate concepțiile social-șovine ale lui Plehanov. — 127.
- 81 Este vorba de „Scrisoarea deschisă către muncitorii conștienți” a lui G. V. Plehanov, apărută în ziarul cadet „Tovarișci” nr. 101 din 31 octombrie (13 noiembrie) 1906. În legătură cu această scrisoare vezi „Post-scriptum la articolul «Social-democrația și campania electorală»” (volumul de față, pag. 72—74). — 130.
- 82 Textul tipărit cu caractere cursive reprezintă amendamentul lui Lenin la rezoluția menșevicilor „Cu privire la unitatea campaniei

electorale în organizațiile locale", prezentat la Conferința a doua a P.M.S.D.R. („Prima Conferință generală”). — 132.

83 „Volna” — cotidian bolșevic, a apărut legal la Petersburg de la 26 aprilie (9 mai) pînă la 24 mai (6 iunie) 1906. Au apărut 25 de numere. Începînd cu nr. 9, ziarul a fost redactat, de fapt, de V. I. Lenin. La activitatea redacțională au luat parte A. V. Lunacearski, M. S. Olminski, I. I. Skvorțov-Stepanov, V. V. Vorovski ș. a. În ziar au fost publicate circa 25 de articole ale lui Lenin, din care multe au apărut ca articole de fond. „Volna” a jucat un rol important în conducerea de către bolșevici a luptei revoluționare a maselor, în ridicarea gradului de conștiință și de organizare a proletariatului.

Un loc important ocupa în ziar rubrica social-politică; materialele de la această rubrică erau consacrate explicării evenimentelor politice, elaborării și propagării tacticii proletariatului în revoluție. Problemele vieții de partid erau tratate în două rubrici: „Din viața partidelor politice” și „În organizațiile raionale”. La prima dintre aceste rubrici se publicau în special rezoluții și alte documente de bază elaborate de partid, precum și informații referitoare la activitatea organizațiilor social-democrate naționale. La cea de-a doua rubrică se publicau materialele din activitatea organizațiilor raionale de partid și a organizațiilor de bază. Ziarul acorda o mare atenție materialelor care tratau despre mișcarea muncitorească din cuprinsul țării. Aceste materiale erau publicate la rubricile „Din fabrici și uzine”, „Știri din sindicate”, „Printre șomeri”. La rubrica: „Duma de stat” apăreau dările de seamă asupra ședințelor Dumei și rapoartaje de pe culoarele Dumei. Revista presei se făcea la rubrica „Răsfoind ziare și reviste”.

Guvernul țarist a supus ziarul „Volna” unor persecuții continue: redactorul a fost în repetate rînduri deferit justiției, multe numere ale ziarului au fost confiscate; la 26 iunie (9 iulie) 1913, Curtea de apel din Petersburg a hotărît distrugerea numerelor 10, 18, 19, 22, 23, 24 și 25, împreună cu stereotipele. La 24 mai (6 iunie) 1906 ziarul a fost interzis de guvernul țarist. După interzicerea ziarului „Volna”, muncitorii de la uzina Koppel din Petersburg scriau: „Considerînd că ziarul social-democrat „Volna”, astăzi interzis de poliție, exprimă întru totul și apără revendicările și scopurile finale ale clasei muncitoare, vorbind limpede și pe înțelesul nostru, al muncitorilor, despre sarcina noastră de clasă în momentul actual și explicîndu-ne cît se poate de clar și de just comportarea cadeților și atitudinea pe care trebuie s-o avem față de ei și față de Duma de stat, ne exprimăm solidaritatea tovărășească față de acest ziar și așteptăm cu nerăbdare un alt ziar care să-i ia locul” („Vpered” nr. 2 din 27 mai 1906). În locul ziarului „Volna” a început să apară ziarul „Vpered”, iar mai tîrziu ziarul „Eho”. — 134.

- 84 „*Armavirskii Proletarii*” — ziar, organ ilegal al Comitetului din Armavir al P.M.S.D.R. ; a apărut în 1906—1907. — 134.
- 85 „*Russkie Vedomosti*” — ziar ; a apărut la Moscova din 1863, exprimînd concepțiile intelectualității liberale moderate. În ultimele două decenii ale secolului trecut, la acest ziar au colaborat o seamă de scriitori din tabăra democratică (V. G. Korolenko, M. E. Saltîkov-Șcedrin, G. I. Uspenski și alții) ; totodată, ziarul a publicat și lucrări ale narodnicilor liberali. Începînd din 1905, ziarul a devenit organul aripii de dreapta a partidului cadet. Lenin a arătat că ziarul „*Russkie Vedomosti*” îmbina în felul său „cadetismul de dreapta cu o oarecare doză de narodnicism” (Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 119). În 1918, ziarul „*Russkie Vedomosti*” a fost interzis o dată cu celelalte ziare contrarevoluționare. — 135.
- 86 Foaia volantă „*Pe cine să alegem în Duma de stat?*” a fost scrisă înainte de alegerile pentru Duma a doua de stat. În articolul „Falsificarea Dumei de către guvern și sarcinile social-democrației”, Lenin a numit această foaie „foaia volantă cu privire la principalele trei partide”, care participă la alegerile pentru Dumă (vezi volumul de față, pag. 202). Foaia volantă a fost editată la Viborg de către redacția ziarului „*Proletarii*” ca supliment la nr. 8 al acestui ziar ; ea a apărut la Petersburg în trei ediții (una completă și două prescurtate). În formă prescurtată ea a fost editată și de Comitetele P.M.S.D.R. din Ivanovo-Voznesensk, Kostroma, Harkov, de grupul P.M.S.D.R. din regiunea Obi, precum și de C.C. al social-democrației din Ținutul leton și de C.C. al social-democrației din Lituania. — 136.
- 87 Este vorba de scrisoarea lui G. V. Plehanov „Răspuns public dat unui cititor al ziarului «*Tovarișci*»”, apărută în ziarul „*Tovarișci*” nr. 122 din 24 noiembrie (7 decembrie) 1906. Lenin compară în mod ironic scrisoarea oportunistă a lui Plehanov cu broșura lui F. Lassalle „Răspuns public dat Comisiei centrale instituite în vederea convocării Congresului general al muncitorilor germani de la Leipzig”, scrisă în 1863. — 143.
- 88 *Nozdrev* — unul dintre eroii lui N. V. Gogol din „Suflete moarte”, care reprezintă tipul omului încrezut, grosolan și mincinos. — 143.
- 89 Vezi K. Marx, „Războiul civil din Franța”, Editura politică, 1960, pag. 58. — 146.
- 90 „*Faimosul acord de la Paris*” — acord cu privire la „principiile și revendicările fundamentale” în lupta dusă împotriva absolutismului ; a fost adoptat în noiembrie 1904 la Conferința de la Paris, la care au participat reprezentanți ai partidului socialist-revoluționar, ai Partidului socialist polonez (P.P.S.), ai Partidului

naționalist-burghez din Gruzia („Sakartvelo“), ai Partidului naționalist-burghez din Armenia („Droșak“), ai Ligii naționale din Polonia („Liga narodova“), ai Partidului rezistenței active din Finlanda, ai „Uniunii eliberării“ etc.

Consfătuirea delegaților P.M.S.D.R. și ai organizațiilor social-democrate naționale, convocată de Consiliul P.M.S.D.R., a refuzat să participe la Conferința de la Paris, deoarece a considerat că nu este posibilă încheierea unui acord cu democrația burgheză, care are un conținut îngust de clasă și este nehotărâtă și inconsecventă în revendicările sale politice. — 149.

- 91 „*Golos Truda*“ — cotidian menșevic legal; a apărut la Petersburg de la 21 iunie (4 iulie) pînă la 7 (20) iulie 1906 în locul ziarului „*Kurier*“. Au apărut 16 numere. — 152.
- 92 „*Otkliki Sovremennosti*“ — revistă menșevică legală; a apărut la Petersburg din martie pînă în iunie 1906. Au apărut 5 numere. — 152.
- 93 V. I. Lenin se referă la proiectul de rezoluție „Momentul actual al revoluției democratice“, prezentat de bolșevici la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 106—107). — 152.
- 94 Este vorba de rezoluția Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. „Despre insurecția armată“ (vezi „Rezoluțiile, hotărârile congreselor și conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.“, partea I, 1954, Editura pentru literatură politică, pag. 78—79). — 156.
- 95 V. I. Lenin se referă la proiectul de rezoluție „Insurecția armată“, prezentat de bolșevici la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.“, partea I, 1954, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 108—110). — 156.
- 96 „*Narodnaia Svoboda*“ — ziar, organ al partidului cadet; a apărut la Petersburg în cursul lunii decembrie 1905, sub redacția lui P. N. Miliukov și I. V. Ghessen. — 157.
- 97 *Ivan Feodorovici Șponka* — croul povestirii lui N. V. Gogol „Ivan Feodorovici Șponka și mătușa sa“, reprezentînd tipul omului mărginit și placid, pe care nu-l interesează nimic. — 158.
- 98 V. I. Lenin se referă la răscoalele populare care au izbucnit în mai 1849 în sud-vestul Germaniei. Mișcarea democratică revoluționară a cuprins Provincia renană, Palatinatul bavarez și Badenul; această mișcare s-a desfășurat sub lozincă luptei pen-

tru constituția imperiului, în care răsculații vedeau un mijloc de eliberare de sub jugul suveranilor și de unificare a Germaniei. În iulie 1849 răscoalele au fost înăbușite de trupele prusiene, ceea ce se explică prin nehotărîrea și lașitatea micii burghezii, care a condus mișcarea. — 162.

- 99 Este vorba de insurecția muncitorilor parizieni de la 18 martie 1871, care a avut drept rezultat crearea, pentru prima oară în istorie, a unui guvern al dictaturii proletariatului — Comuna din Paris. Despre Comuna din Paris vezi lucrările lui V. I. Lenin „Trei conspecte pentru un referat despre Comuna din Paris“, „Planul unei expuneri despre Comună“, „Învățămintele Comunei“ și „În amintirea Comunei“, capitolul al III-lea al cărții „Statul și revoluția“ (Opere complete, vol. 8, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 486—496; vol. 9, ediția a doua, pag. 336—339; Opere, vol. 13, E.S.P.L.P. 1957, pag. 472—475; vol. 17, E.S.P.L.P. 1957, pag. 120—124; vol. 25, E.S.P.L.P. 1956, pag. 409—429). — 162.
- 100 În aprilie 1902 a fost declarată în Belgia greva generală în sprijinul revendicării votului universal, revendicare prezentată în parlament de reprezentanții partidelor muncitorească, liberal și democrat. La grevă au participat peste 300 000 de muncitori; în întreaga țară au avut loc demonstrații muncitorești. Dar, după ce parlamentul a respins proiectul de lege cu privire la reforma electorală, iar trupele au tras în demonstrații, conducerea oportunistă a partidului muncitoresc (Vandervelde etc.) a capitulat și, sub presiunea „aliaților“ ei din lagărul burgheziei liberale, a dispus încetarea grevei generale. Înfrîngerea clasei muncitoare din Belgia în aprilie 1902 a fost o lecție pentru mișcarea muncitorească din întreaga lume. „Proletariatul socialist își va da seama — scria „Iskra“ în nr. 21 din 1 iunie 1902 — la ce rezultate practice duce tactica oportunistă, care jertfește principiile revoluționare în speranța obținerii unui succes imediat. Proletariatul se va convinge încă o dată că nici un mijloc folosit de el pentru a exercita o presiune politică asupra dușmanului nu-și poate atinge scopul dacă nu este gata să ducă acest mijloc pînă la sfîrșitul logic“. — 162.
- 101 Lenin se referă la § 1 din capitolul al doilea al lucrării lui K. Marx „Mizeria filozofiei. Răspuns la «Filozofia mizeriei» a d-lui Proudhon“ (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 4, Editura politică, 1958, pag. 125—142). — 162.
- 102 „Raboceaia mișl“ — grup de „economiști“; a editat un ziar cu aceeași denumire. Ziarul a apărut din octombrie 1897 pînă în decembrie 1902; a fost redactat de K. M. Tahtarev și de alții. Grupul „Raboceaia mișl“ propaga concepții fătîș oportuniste. El se ridica împotriva luptei politice a clasei muncitoare, limitînd sarcinile proletariatului la „interesele de moment“, la revendicarea unor reforme parțiale, în special cu caracter eco-

nomic. Prosternându-se în fața spontaneității mișcării muncitorești, reprezentanții grupului „Raboceiaia mîsl” se pronunțau împotriva creării unui partid proletar de sine stătător. Ei minimalizau importanța teoriei revoluționare, a conștiinței revoluționare, afirmau că ideologia socialistă poate izvorî din mișcarea spontană.

Critica concepțiilor grupului „Raboceiaia mîsl”, ca varietate rusă a oportunismului internațional, a fost făcută de V. I. Lenin în articolul „O orientare retrogradă în social-democrația rusă”, în cartea „Ce-i de făcut?” (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 235—267, și vol. 6, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 1—190), precum și într-o serie de articole publicate în ziarul „Iskra”.

Akimoviști — adepții lui V. P. Akimov (Mahnoveț), oportunist inveterat, unul dintre reprezentanții „economismului”. — 165.

- 103 „Gromada socialistă bielorusă” — organizație naționalistă mic-burgheză care a luat ființă în 1902 sub denumirea de „Gromada revoluționară bielorusă”. Ea apăra interesele burgheziei bielorusă, ale moșierilor și chiaburilor, nega lupta de clasă revoluționară, căuta să rupă, să izoleze poporul bielorus de clasa muncitoare revoluționară rusă. Aceste încercări n-au găsit nici un sprijin în masele muncitoare ale poporului bielorus. În problema națională, această organizație se pronunța pentru „autonomie cultural-națională”. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, „Gromada socialistă bielorusă” a sprijinit politica Guvernului provizoriu burghez. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, Gromada bielorusă s-a împărțit într-o serie de grupuri contrarevoluționare, care au luptat activ, alături de albgardiști și de intervenționiștii străini, împotriva Puterii sovietice. — 167.
- 104 Lenin se referă la rezoluția cu privire la „congresul muncitoresc”, adoptată la adunarea muncitorilor din diferite raioane din Petersburg, care a avut loc la începutul lunii septembrie 1906, fiind convocată de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. La punctul doi al acestei rezoluții se arată că în mod practic agitația pentru un „congres muncitoresc” folosește cel mai mult atît curentelor mic-burgheze, care caută să ștergă deosebirile dintre proletariat și micii producători („Grupul trudovic”, „Partidul socialist-populist al muncii”, socialiștii-revoluționari etc.), cît și adevăraților dușmani ai proletariatului („Proletarii” nr. 3 din 8 septembrie 1906). — 169.
- 105 Lenin se referă la articolul „Menșevicii și acordurile cu cadeții”, apărut în ziarul „Proletarii” nr. 9 din 7 (20) decembrie 1906. — 171.
- 106 „Vpered” — săptămînal bolșevic ilegal; a fost editat la Geneva de la 22 decembrie 1904 (4 ianuarie 1905) pînă a 5 (18) mai 1905. Au apărut 18 numere. Organizatorul, inspiratorul ideolo-

gic și conducătorul nemijlocit al acestui ziar a fost V. I. Lenin. Din redacție făceau parte : A. V. Lunacearski, M. S. Olminski, V. V. Vorovski. Întreaga corespondență a ziarului cu comitetele locale din Rusia și cu corespondenții era dusă de N. K. Krupskaia. Definind orientarea ziarului „Vpered“, V. I. Lenin scria : „Orientarea ziarului «Vpered» este aceea a vechii «Iskre». În numele acesteia, «Vpered» duce o luptă hotărâtă împotriva noii «Iskre»“ (vezi Opere complete, vol. 9, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 238). În ziarul „Vpered“, Lenin a scris nu numai articole de îndrumare, ci și un mare număr de note diverse și a prelucrat numeroase corespondențe primite de ziar. Unele articole Lenin le-a scris în colaborare cu alți membri ai redacției (Vorovski, Olminski ș.a.). În manuscrisele diversilor autori care s-au păstrat se pot vedea intervenții masive și numeroase adaosuri făcute de V. I. Lenin. Fiecare număr de ziar era în mod obligatoriu citit în pagini de V. I. Lenin. Chiar și în zilele când era cu totul absorbit de lucrările Congresului al III-lea de la Londra, Lenin a găsit totuși timp să citească în șpalt nr. 17 al ziarului „Vpered“. Numai nr. 18 a fost tipărit, după cât se pare, fără să fi fost citit în pagini de Lenin, care în acel moment se afla în drum de la Londra la Geneva. În ziarul „Vpered“ au fost publicate peste 60 de articole și note ale lui V. I. Lenin. Unele numere ale ziarului, ca, de pildă, nr. 4 și 5, consacrate evenimentelor de la 9 ianuarie 1905 și începutului revoluției în Rusia, au fost aproape în întregime scrise de V. I. Lenin.

În foarte scurt timp după apariția sa, ziarul „Vpered“ și-a câștigat simpatia comitetelor locale de partid, care l-au recunoscut drept organul lor. Unind comitetele locale pe baza principiilor leniniste, „Vpered“ a avut un rol important în convocarea Congresului al III-lea al partidului, ale cărui hotărâri au avut la bază tezele enunțate și fundamentate de V. I. Lenin în coloanele ziarului. Linia tactică promovată de „Vpered“ a devenit linia tactică a Congresului al III-lea. Ziarul a întreținut o legătură permanentă cu organizațiile de partid din Rusia. Deosebit de strînsă a fost legătura cu Comitetele din Petersburg, Moscova, Odesa, Ekaterinoslav, Baku și din alte localități, precum și cu Comitetul Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R. Articolele lui Lenin apărute în ziarul „Vpered“ erau deseori reproduse în organele locale ale presei bolșevice, apăreau în foi volante sau în broșuri. Articolul lui Lenin „Începutul revoluției în Rusia“, apărut în nr. 4 al ziarului „Vpered“, a fost publicat în foaie volantă de către comitetele din Odesa, Saratov și Nikolaev ale P.M.S.D.R., iar articolul „Proletariatul și țărănimea“ („Vpered“ nr. 11) de către Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. Comitetul Uniunii din Caucaz a P.M.S.D.R. a editat articolul lui Lenin „Dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărânilor“ („Vpered“ nr. 14) într-o broșură apărută în limbile gruzină, rusă și armeană. Congresul al III-lea al partidului a relevat, într-o rezoluție specială, rolul important pe care l-a avut ziarul

„Vpered“ în lupta împotriva menșevismului, pentru restabilirea partinității, în punerea și tratarea problemelor referitoare la tactică ridicate de mișcarea revoluționară, în lupta pentru convocarea congresului, și a adus mulțumiri redacției ziarului. Printr-o hotărîre a Congresului al III-lea, în locul ziarului „Vpered“ a început să apară ziarul „Proletarii“. — 172.

- 107 Lenin se referă la broșura „Muncitorii și intelectualii în cadrul organizațiilor noastre“, apărută la Geneva, în 1904, sub semnătura „Un muncitor“ și însoțită de o prefață scrisă de P. B. Akselrod. Deși se ridica împotriva planului organizatoric leninist de construire a partidului, autorul broșurii s-a văzut totuși nevoit să recunoască că „democratismul“ menșevicilor se reduce în fond la lupta pentru posturi de conducere în partid. V. I. Lenin a caracterizat pe larg această broșură în articolul „Vorbele frumoase nu țin de cald“. „Această broșură — scria Lenin — este o minunată mostră de felul cum cavalerii «vorbilor frumoase» sînt demascați de propriii lor adepți“ (Opere complete, vol. 9, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 163). — 174.

- 108 „*Novaia Jizn*“ — primul ziar bolșevic legal ; a apărut zilnic începînd de la 27 octombrie (9 noiembrie) și pînă la 3 (16) decembrie 1905, la Petersburg. Oficial, ca redactor-editor al ziarului „*Novaia Jizn*“ figura poetul N. M. Minski, iar ca editor — M. F. Andreeva. O dată cu reîntoarcerea lui V. I. Lenin din emigrație, la începutul lunii noiembrie, și stabilirea lui la Petersburg, ziarul a început să apară sub îndrumarea lui nemijlocită. Componența redacției a fost schimbată, colaboratorii au fost înlocuiți. „*Novaia Jizn*“ a devenit, de fapt, Organul Central al P.M.S.D.R. M. S. Olminski, V. V. Vorovski, A. V. Lunacearski, V. D. Bonci-Bruevici, ș.a. au fost colaboratorii cei mai apropiați ai ziarului. De asemenea A. M. Gorki a colaborat activ la acest ziar, acordîndu-i totodată un important sprijin financiar.

În „*Novaia Jizn*“ au fost publicate pentru prima oară 14 articole ale lui V. I. Lenin. Ziarul a avut un rol important în lămurirea politică și în organizarea maselor, în mobilizarea lor pentru insurecția armată. El a avut strînse legături cu organizațiile de partid și cu muncitorii revoluționari și se bucura de mare popularitate în rîndurile lor. La redacție soseau scrisori din toate colțurile țării : scriau muncitori, țărani, funcționari, militari, studenți. Sediul redacției servea drept casă conspirativă pentru adunări și consfătuiri de partid. Tirajul zilnic al ziarului ajungea la 80 000 de exemplare. Cu privire la „*Novaia Jizn*“ Lenin a scris, în octombrie 1905, următoarele : „*Acum*, cea mai largă tribună de pe care am putea exercita o influență asupra proletariatului ar fi un *cotidian* în Petersburg“ (Opere, vol. 34, E.S.P.L.P. 1958, pag. 367).

Ziarul „*Novaia Jizn*“ a fost supus la numeroase represii.

După apariția nr. 27 din 2 decembrie, ziarul a fost interzis de guvernul țarist. Ultimul număr, nr. 28, a apărut ilegal. — 174.

109 Este vorba de „*Iskra*” menșevică.

La Congresul al II-lea al partidului, „*Iskra*” a fost recunoscută drept Organul Central al partidului. Congresul a hotărât ca redacția ziarului să fie formată din V. I. Lenin, G. V. Plehanov și L. Martov. Dar, în pofida hotărârii congresului, menșevicul Martov a refuzat să facă parte din redacție fără vechii redactori menșevici (P. B. Akselrod, A. N. Potresov și V. I. Zaslucici) care nu fuseseră aleși la Congresul al II-lea; ca urmare, numerele 46—51 ale „*Iskrei*” au apărut sub îngrijirea lui Lenin și Plehanov. Ulterior, Plehanov a trecut pe pozițiile menșevismului și a cerut ca în redacția „*Iskrei*” să fie cooptați vechii redactori menșevici respinși de congres. Neputînd consimți la o asemenea cooptare, la 19 octombrie (1 noiembrie) 1903, V. I. Lenin s-a retras din redacția „*Iskrei*”; el a fost cooptat în C.C. al partidului, în cadrul căruia a continuat lupta împotriva oportuniștilor-menșevici. Nr. 52 al „*Iskrei*” a fost redactat numai de Plehanov. La 13 (26) noiembrie 1903, procedînd în mod arbitrar și încălcînd voința Congresului al II-lea al partidului, Plehanov a cooptat în redacția ziarului „*Iskra*” pe foștii lui redactori menșevici Akselrod, Potresov și Zaslucici. Începînd cu nr. 52 „*Iskra*” a încetat de a mai fi organul de luptă al marxismului revoluționar. Menșevicii au transformat-o într-un organ de luptă împotriva marxismului, împotriva partidului, într-o tribună pentru propagarea oportunistului. „*Iskra*” și-a încetat existența în octombrie 1905. — 174.

110 Lenin se referă la articolul său „Criza menșevismului”, apărut în „*Proletarii*” nr. 9 din 7 (20) decembrie 1906 (vezi volumul de față, pag. 152—176. — 177.

111 Lenin se referă la apelul C.C. „Către toate organizațiile de partid și către toți muncitorii social-democrați” cu privire la convocarea Congresului al IV-lea al P.M.S.D.R. Apelul a fost adoptat la propunerea lui Lenin și publicat în nr. 9 al ziarului „*Novaia Jizn*” din 10 (23) noiembrie 1905 (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 98—100). — 177.

112 Este vorba de prima Conferință a P.M.S.D.R., care a avut loc la Tammerfors (Finlanda) între 12 și 17 (25 și 30) decembrie 1905. Situația revoluționară creată în urma grevei politice generale din octombrie și cererile organizațiilor de jos cu privire la restabilirea unității partidului făceau ca la ordinea zilei să se pună problema convocării congresului partidului. La propunerea lui V. I. Lenin, C. C. a adresat un apel „Către toate organizațiile de partid și către toți muncitorii social-democrați”, cu privire la convocarea Congresului al IV-lea la 10 (23) decembrie 1905. Apelul a fost

adoptat în unanimitate de plenul Comitetului Central. Congresul nu s-a putut ține din cauza grevei de la căile ferate, a insurecției armate care începuse la Moscova și a evenimentelor revoluționare din celelalte orașe ale Rusiei. Delegații care au reușit să vină la Tammerfors au organizat o conferință. La această conferință au participat reprezentanți a 26 de organizații. Lenin a fost ales președinte al conferinței. La conferință au participat : V. I. Fridolin, E. M. Iaroslavski, L. M. Knipovici, L. B. Krasin, N. K. Krup-skaia, P. F. Kudeliu, S. A. Lozovski, P. N. Mostovenko, V. I. Nevski, V. A. Rădus-Zenkovici, I. V. Stalin și alții. Din partea menșevicilor a participat E. L. Gurevici (V. Danevici).

Ordinea de zi a conferinței a fost următoarea : 1) Rapoartele organizațiilor locale ; 2) Raport asupra momentului actual ; 3) Raportul organizatoric al C.C. ; 4) Despre unificarea celor două părți ale P.M.S.D.R. ; 5) Despre reorganizarea partidului ; 6) Problema agrară ; 7) Despre Duma de stat.

V. I. Lenin a prezentat raportul asupra momentului actual și raportul în problema agrară. Conferința s-a pronunțat pentru restabilirea unității partidului, pentru contopirea centrelor practice ale bolșevicilor și menșevicilor și a organelor centrale de presă ale acestora pe baza principiului egalității, precum și pentru contopirea organizațiilor locale paralele, însărcinând totodată Comitetul Central unificat să convoace congresul de unificare. În rezoluția cu privire la „Reorganizarea partidului”, conferința a recomandat aplicarea pe scară largă a principiului electiv și a principiului centralismului democratic, abateri de la acest principiu admițându-se numai în cazul existenței unor piedici practice de neînlăturat. În „Rezoluția agrară” (la raportul lui Lenin), conferința a propus ca, în dezvoltarea hotărârii Congresului al III-lea, punctul din programul agrar al partidului cu privire la „pământurile răsuite” să fie înlocuit cu revendicarea confiscării tuturor pământurilor aparținând statului, moșierilor și bisericilor. Conferința a adoptat o rezoluție cu privire la boicotarea activă a Dumei întii. Având în vedere că la Moscova insurecția armată era în plină desfășurare, la propunerea lui Lenin, conferința și-a încheiat în grabă lucrările, iar delegații au plecat în localitățile respective pentru a lua parte la insurecție. — 177.

- 113 „*L'Humanité*” — cotidian fondat în 1904 de J. Jaurès, ca organ al Partidului socialist francez. În 1905 ziarul a salutat revoluția care începuse în Rusia și a exprimat solidaritatea poporului francez „cu națiunea rusă, care-și înfăptuiește al său 1789”. Redacția ziarului a organizat strângerea de fonduri în vederea sprijinirii revoluției ruse. În anii primului război mondial (1914—1918), ziarul s-a aflat în mâinile aripii de extremă dreaptă a Partidului socialist francez și s-a situat pe o poziție șovinistă.

În 1918, în fruntea ziarului, ca director politic, a venit Marcel Cachin, militant de seamă al mișcării muncitorești franceze și internaționale. În anii 1918—1920, ziarul s-a ridicat împotriva politicii imperialiste a guvernului francez, care își

trimitea forțele armate să lupte împotriva Țării sovietice. Începînd din decembrie 1920, după scindarea Partidului socialist francez și întemeierea Partidului Comunist Francez, ziarul a devenit Organul Central al acestui din urmă partid. La începutul celui de-al doilea război mondial, în august 1939, ziarul a fost interzis de guvernul francez și a trecut în ilegalitate. În perioada cînd Franța a fost ocupată de trupele hitleriste (1940—1944), ziarul a apărut ilegal și a jucat un mare rol în lupta pentru eliberarea țării de sub jugul cotropitorilor fasciști.

În perioada de după război, ziarul duce o luptă neobosită pentru consolidarea independenței naționale a țării, pentru unitatea de acțiune a clasei muncitoare, pentru întărirea păcii și a prieteniei între popoare, pentru democrație și progres social. — 178.

- 114 „*La Tribune Russe*” — buletinul din străinătate al partidului socialiștilor-revoluționari; a apărut la Paris în limba franceză din ianuarie 1904 pînă în decembrie 1909 și din octombrie 1912 pînă în iulie 1913. În cursul anului 1904 a apărut bilunar, iar apoi lunar. — 178.
- 115 „*Die Neue Zeit*” — revistă teoretică a Partidului social-democrat din Germania; a apărut la Stuttgart din 1883 pînă în 1923. Pînă în octombrie 1917 a avut ca redactor-șef pe K. Kautsky, iar după aceea pe H. Cunow. În „*Die Neue Zeit*” au fost publicate pentru prima oară cîteva dintre scrierile lui K. Marx și F. Engels: „Critica programului de la Gotha” de K. Marx, „Contribuții la critica proiectului programului social-democrat din 1891” de F. Engels etc. Engels a ajutat în permanență cu sfaturile sale redacția revistei și a criticat-o adeseori pentru abaterile ei de la marxism. La această revistă au colaborat militanți de seamă ai mișcării muncitorești germane și internaționale de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, ca: A. Bebel, W. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring, C. Zetkin, G. V. Plehanov, P. Lafargue și alții. Începînd din a doua jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut, după moartea lui F. Engels, revista a început să publice în mod regulat articole scrise de revizioniști, printre care și seria de articole ale lui E. Bernstein „Problemele socialismului”, care a deschis campania revizioniștilor împotriva marxismului. În anii primului război mondial (1914—1918), revista s-a situat pe poziții centriste, sprijinind de fapt pe social-șoviniști. — 180.
- 116 Lenin se referă la articolul lui A. V. Peșehonov „Problema răscumpărării”, apărut în 1906 în nr. 2 (volumul 2) al revistei „*Narodno-Soșialisticeskoe Obozrenie*”.
- „*Narodno-Soșialisticeskoe Obozrenie*” — culegeri publicate de partidul semicadet al „socialiștilor-populiști”; a apărut la Petersburg în 1906—1907. Au apărut 11 culegeri. — 183.

- 117 Lenin se referă la cuvântarea rostită de G. V. Plehanov la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. în cadrul discutării problemei agrare. Necrezînd în victoria revoluției burghezo-democratice, Plehanov a combătut programul bolșevic de naționalizare a pămîntului și a apărât, cu unele amendamente, programul menșevic de municipalizare a pămîntului, care conta pe posibilitatea rezolvării problemei agrare pe cale pașnică în condițiile menținerii absolutismului (vezi Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. Aprilie (aprilie-mai) 1906. Procesele-verbale, Moscova, 1959, pag. 58—61, 137—143). — 184.
- 118 „*Sovremenniaia Jizn*” — revistă menșevică. A apărut la Moscova din aprilie 1906 pînă în martie 1907. La revistă au colaborat G. V. Plehanov, L. Martov și alți menșevici. — 184.
- 119 V. I. Lenin se referă la articolul lui K. Marx „Criza și contra-revoluția” (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 452). — 190.
- 120 Este vorba de articolele „Din Polonia” și „Social-democrația letonă despre lupta de partizani”, apărute în ziarul „Proletarii” nr. 3 din 8 (21) septembrie, nr. 6 din 29 octombrie (11 noiembrie) și nr. 7 din 10 (23) noiembrie 1906. — 191.
- 121 „*Volkszeitung*” — cotidian, organul Bundului; a apărut în limba evreiască la Vilno de la 19 februarie (4 martie) 1906 pînă la 19 august (1 septembrie) 1907. — 191.
- 122 Este vorba de rezoluția Conferinței a doua („prima Conferință generală”) a P.M.S.D.R. „Amendament la proiectul de platformă electorală propus de Comitetul Central” (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura politică, 1954, pag. 144—145). — 194.
- 123 Este vorba de lămuririle la Legea din 11 (24) decembrie 1905 cu privire la alegerile pentru Duma de stat, publicate de Senatul ocîrmuitor înainte de alegerile pentru Duma a doua. Prin aceste lămuriri, senatul, sub pretextul de a completa legea, priva de drepturi electorale noi grupuri de locuitori din rîndurile muncitorilor, țăranilor și reprezentanților naționalităților neruse. V. I. Lenin le numea „excelentele lămuriri stolîpiniste cu privire la «esența constituției»”. — 199.
- 124 Este vorba de instrucțiunile publicate de ministerul afacerilor interne la 12 (25) decembrie 1906. Potrivit acestor instrucțiuni, primăriile orașelor și consiliile zemstvelor urmau să elibereze buletine de vot „numai reprezentanților autorizați sau conducătorii acelor asociații și uniuni politice și filialelor lor care sînt înregistrate”, adică legalizate de guvern. Potrivit noilor instrucțiuni, buletinele de vot urmau să fie eliberate, așadar, numai partidelor ultrareacționare. — 199.

- 125 *Balalaikin* — personaj din povestirea lui M. E. Saltîkov-Şcedrin „*Idilă contemporană*”, tipul flecarului liberal, aventurier și mincinos. — 200.
- 126 La 9 (22) mai 1906 a fost organizat la Petersburg în Casa poporului (palatul contesei Panina) un miting cu prilejul adresei de răspuns a Dumei la mesajul tronului. La miting au participat aproximativ 3 000 de persoane, în cea mai mare parte muncitori. Sub numele de Karpov, V. I. Lenin a luat pentru prima oară cuvîntul în mod public la o întrunire de masă din Rusia. Cuvîntarea lui Lenin, consacrată tacticii P.M.S.D.R. față de Duma de stat, era un răspuns dat oratorilor care vorbiseră înaintea lui — cadeții V. V. Vodovozov și N. A. Ogorodnikov, care încercaseră să dezmințită acuzațiile aduse cadeților că sînt pe cale să încheie un acord secret cu guvernul țarist, precum și „socialistului-populist” V. A. Meakotin și menșevicului F. I. Dan, care pledaseră pentru un bloc cu cadeții. Lenin a demascât politica cadetă de pactizare cu absolutismul pe spinarea poporului. Iată ce scrie în amintirile sale A. G. Şlihter, care a participat la miting : „Dar iată că începe să vorbească Ilici :
- Ogorodnikov afirmă că nu s-a încheiat nici un acord, ci s-au dus doar tratative. Dar ce sînt tratativele ? Inceputul unui acord. Și ce este acordul ? Sfîrșitul tratativelor.
- Nu pot uita nici pînă astăzi uimirea și surprinderea tuturor ascultătorilor la acest fel atît de simplu, atît de clar și de precis de a formula esența discuției. Încă cîteva fraze, cîteva exemple istorice de tratative care s-au încheiat prin acorduri sau prin tranzacții — și în marea sală s-a așternut o liniște desăvîrșită, care domnește numai atunci cînd auditoriul ascultă încordat, sorbind cuvintele celui care vorbește... Întreaga asistență a fost cucerită de argumentarea bolșevică a lui Ilici” („Amintiri despre V. I. Lenin”, partea 1, E.S.P.L.P. 1957, pag. 412, 413). Participanții la miting au adoptat cu o majoritate covîrșitoare rezoluția propusă de Lenin (Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 94).
- Cuvîntarea lui Lenin a alarmat cercurile reacționare și liberale. Ca răspuns la atacurile din partea cadeților, Lenin a publicat articolul „Rezoluție și revoluție”, în care scria : „Întrunirea populară din palatul contesei Panina a indignat la culme pe domnii cadeți, cuvîntările rostite aici de social-democrați au răscolit această mocirlă rău mirositoare” (Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 104). Guvernul țarist a tras la răspundere pe redactorii ziarelor „*Volna*” și „*Prizîv*” pentru că au publicat relatări asupra mitingului, precum și rezoluția adoptată acolo ; el a declarat că va da în judecată pe participanții la miting și a interzis orice mitinguri. — 201.
- 127 Lenin se referă la articolul lui G. V. Plehanov „E timpul să ne explicăm (Scrisoarea către redacție)”, apărută în ziarul „*Tovarișci*” nr. 139 din 14 (27) decembrie 1906 În acest articol, Plehanov

numea partidul cadeților partid „al semilibertății poporului“, care militează pentru o Dumă investită cu jumătate putere. — 202.

- 128 Este vorba de deputații Adunării naționale de la Frankfurt — Adunarea națională pe întreaga Germanie ; a fost convocată după revoluția din martie 1848 din Germania și și-a început ședințele la 18 mai 1848 la Frankfurt pe Main. Principala sarcină a Adunării consta în lichidarea fărâmițării politice și în elaborarea unei constituții pentru întreaga Germanie. Dar din cauza lașității și a șovăielilor de care a dat dovadă majoritatea liberală a Adunării, din cauza nehotărârii și inconsecvenței aripii stîngi mic-burgheze, Adunarea s-a temut să ia în mâinile sale puterea supremă în țară și n-a adoptat o poziție fermă în problemele fundamentale ale revoluției din 1848—1849. Ea nu a luat nici un fel de măsuri pentru a ușura situația muncitorilor și țăranilor, nu a sprijinit mișcarea de eliberare națională din Polonia și Cehia, aprobînd politica de împilare dusă de Austria și Prusia față de popoarele subjugate de ele. Deputații în Adunare nu s-au putut hotărî să mobilizeze forțele poporului pentru a da o ripostă contrarevoluției în ofensivă și pentru apărarea Constituției imperiului elaborate de ei în martie 1849. Ei, „adoptau tot felul de «hotărîri» democratice, «instituiau» tot felul de libertăți și în realitate lăsau puterea în mâinile regelui“ (V. I. Lenin, Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 20).

Curînd guvernul austriac și cel prusian și-au rechemat deputații, iar apoi au părăsit Adunarea și deputații liberali din celelalte state germane. Deputații aripii stîngi, mic-burgheze, care au rămas în Adunare, și-au mutat reședința la Stuttgart. În iunie 1849 Adunarea a fost împrăștiată de trupele guvernului din Württemberg. — 203.

- 129 *Național-liberalii* — partidul burgheziei germane, și în primul rînd al celei prusiene, constituit în toamna anului 1866, în urma sciziunii produse în rîndurile partidului burghez al progresiștilor. Național-liberalii își puneau drept scop principal unirea statelor germane sub hegemonia Prusiei ; politica lor reflecta capitularea burgheziei liberale germane în fața lui Bismarck. În 1878 ei au votat pentru introducerea legii excepționale împotriva socialiștilor. Ulterior, național-liberalii au devenit partidul capitalului monopolist german. Ei sprijineau politica externă imperialistă a Germaniei și se pronunțau pentru intensificarea înarmărilor și lărgirea coteropirilor coloniale. După Revoluția din noiembrie 1918, partea cea mai mare a partidului național-liberal a format un nou partid — „Partidul populist“, care a contribuit la acapărarea puterii de către fasciști în 1933. — 203.

- 130 Lenin citează o teză din lucrarea lui K. Marx „Critica programului de la Gotha“ (vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha“, Editura politică, 1959, ediția a II-a, pag. 30). — 203.

- 131 „*Osvobođenje*“ — revistă bilunară ; a apărut în străinătate de la 18 iunie (1 iulie) 1902 pînă în 5 (18) octombrie 1905, sub îngrijirea lui P. B. Struve. A fost organul burgheziei liberale ruse și a promovat cu consecvență ideile unui liberalism monarhist moderat. În 1903, în jurul acestei reviste s-a grupat (iar în ianuarie 1905 s-a constituit) „Uniunea eliberării“, care a dăinuit pînă în octombrie 1905. Împreună cu zemii constituționaliști, „osvobodenıştii“ au constituit nucleul partidului constituțional-democrat (cadet), înființat în octombrie 1905. — 208.
- 132 Articolul „*Sarcinile partidului muncitoresc și țărănimea*“ a fost scris de V. I. Lenin la rugămintea bolșevicilor din Samara pentru ziarul bolșevic legal „*Samarskaia Luka*“, al cărui redactor era în fapt M. I. Elizarov. În manuscris, înainte de titlu, Lenin a scris : „Acord redacției dreptul să schimbe titlul și să modifice articolul. Rog însă redacția să-mi trimită cîteva exemplare, dacă articolul va fi tipărit“. Articolul, trimis de Lenin de la Petersburg la Samara pe adresa redacției ziarului, a fost însă interceptat de jandarmi. Manuscrisul a fost descoperit abia în 1927, în arhiva direcției jandarmeriei din gubernia Samara. — 214.
- 133 Lenin se referă, probabil, la articolul „De la Moscova la Petersburg prin Tver“, apărut în ziarul „*Volkszeitung*“ nr. 235 din 18 (31) decembrie 1906, precum și la articolele „Cu privire la problemele de tactică“, „Un mediator nepofit sau cum a încercat «Tovarișci» să unească pe cadeți cu național-democrații și ce a ieșit din povestea asta“ și „Cu privire la problema acordurilor“, apărute în săptămînalul „*Nașa Tribuna*“ nr. 1 din 13 (26) decembrie 1906 și nr. 3 din 27 decembrie 1906 (9 ianuarie 1907). În aceste articole bundiștii criticau poziția lui G. V. Plehanov în problema admisibilității blocurilor cu cadeții.
„*Nașa Tribuna*“ — săptămînal al Bundului ; a apărut la Vilno din decembrie 1906 pînă în martie 1907. Au apărut în total 12 numere. — 220.
- 134 Lenin se referă la articolul lui I. V. Jilkin „Cu privire la alegeri“, apărut în nr. nr. 139, 140, 142 din 14 (27), 15 (28) și 17 (30) decembrie 1906 ale ziarului „*Tovarișci*“.
În nr. 138 din 13 (26) decembrie 1906 al aceluiași ziar au apărut pasaje din interviul unuia dintre liderii trudovicilor, S. V. Anikin, care considera „că înainte de alegeri este necesară unirea cea mai largă a grupurilor și partidelor de orientare net opoziționistă“. El considera că și partidul cadet este un partid de opoziție. — 238.
- 135 Este vorba de articolul lui P. N. Miliukov „Critic sau concurent ?“, apărut sub semnătura M. în ziarul „*Reci*“ nr. 214 din 11 (24) noiembrie 1906. Articolul a fost scris în legătură cu critica făcută partidului cadet de V. A. Meakotin, unul dintre organizatorii partidului „socialiștilor-populiști“. — 238.

- 136 Lenin se referă la articolul „În legătură cu ultimul articol al lui Plehanov“, apărut în ziarul „Țin“ nr. 1 din 8 (21) decembrie 1906.

„Țin“ — cotidian menșevic legal, organul Comitetului regional al organizațiilor P.M.S.D.R. din Transcaucazia; a apărut la Tiflis, în limba gruzină, din decembrie 1906 pînă în martie 1907. Au apărut în total 28 de numere: nr. nr. 1 și 2 în decembrie 1906, nr. nr. 1—26 în ianuarie-martie 1907. Ziarul a fost interzis de guvernul țarist. — 241.

- 137 *Conferința orășenească și gubernială a organizației Petersburg a P.M.S.D.R.* s-a întrunit la 6 (19) ianuarie 1907, la Terioki. Conferința s-a constituit cu un număr de 70 de delegați cu vot deliberativ (42 de bolșevici și 28 de menșevici). Cu vot consultativ au participat 4 reprezentanți ai C.C. și O.C. menșevic, cîte un reprezentant al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. și al redacției ziarului bolșevic „Proletarii“ și alții. La verificarea mandatelor s-a constatat că în unele subraioane, în care au fost aleși mai cu seamă menșevici, a fost încălcată hotărîrea Comitetului din Petersburg care cerea ca alegerea delegaților la conferință să aibă loc neapărat după dezbaterile de către membrii partidului a problemei dacă trebuie sau nu încheiate acorduri cu cadeții. Astfel de mandate au fost invalidate de conferință. Ea a respins cu majoritate de voturi propunerea făcută de reprezentantul C.C. de a împărți conferința în două părți (orășenească și gubernială) potrivit cu circumscripțiile electorale existente, deoarece prin această propunere se urmărea crearea unei cumpăniri artificiale a menșevicilor la conferință. Aceste hotărîri au fost folosite de ei ca pretext pentru a rupe cu social-democrația revoluționară și a încheia acorduri cu cadeții; ei au părăsit conferința, provocînd astfel, în ajun de alegeri, o sciziune în rîndurile organizației Petersburg.

Delegații rămași au hotărît să continue lucrările conferinței. Raportul cu privire la acordurile electorale în alegerile pentru Dumă a fost prezentat de Lenin. După discutarea raportului, conferința a aprobat „Opinia separată“, prezentată de bolșevici la Conferința a doua a P.M.S.D.R. („prima conferință generală“) (vezi volumul de față, pag. 107—109). Conferința a respins blocurile cu cadeții și a adoptat hotărîrea de a se propune socialiștilor-revoluționari și trudovicilor acorduri pe timpul alegerilor, cu condiția ca ei să renunțe la orice fel de acorduri cu cadeții.

Lucrările Conferinței din Petersburg au fost comentate pe larg de Lenin în broșurile „Social-democrația și alegerile pentru Dumă“, „«De-aziu părerea unui prost...» (Din însemnările unui publicist social-democrat)“, în articolele „Campania electorală a partidului muncitoresc la Petersburg“, „Campania electorală a social-democrației la Petersburg“, „Protestul celor 31 de menșevici“ etc. (vezi volumul de față, pag. 257—282, 283—302, 249—255, 303—311, 317—320). — 248.

- 138 Articolul „*Campania electorală a partidului muncitoresc la Petersburg*” a apărut ca articol de fond în nr. 1 al organului bolșevic „*Prostie Reci*”.
- „*Prostie Reci*” — săptămînal bolșevic legal ; a apărut în 1907 la Petersburg, avînd printre colaboratorii săi cei mai apropiați pe V. I. Lenin. În total au apărut trei numere : nr. 1 din 14 (27) ianuarie, nr. 2 din 21 ianuarie (3 februarie) și nr. 3 din 30 ianuarie (12 februarie). În afară de articolul menționat, în acest săptămînal au mai apărut următoarele articole ale lui Lenin : „*Campania electorală a social-democrației la Petersburg*” (nr. 2), „*Alegerile în curia muncitorească din Petersburg*” și „*Lupta dintre social-democrați și socialiștii-revoluționari în alegerile din curia muncitorească din Petersburg*” (nr. 3). Săptămînalul a fost interzis de guvernul țarist. — 249.
- 139 Broșura „*Social-democrația și alegerile pentru Dumă*”, apărută la Petersburg în ianuarie 1907 în editura „*Novaia дума*”, a fost tipărită în tipografia bolșevică legală „*Delo*” și difuzată de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. într-un număr de 4 300 de exemplare. În 1912 broșura a fost interzisă de guvernul țarist. — 257.
- 140 *Lidvaliada* — procesul fraudelor comise de E. Lidval, mare escroc și speculant, și de V. I. Gurko, adjunct al ministrului afacerilor interne. Cu ajutorul lui Gurko, Lidval a încheiat cu statul un contract prin care s-a obligat să livreze, în cursul lunilor octombrie-decembrie 1906, 10 000 000 de puduri de secară pentru nevoile guberniilor înfometate din Rusia. Primind prin Gurko, sub formă de avans, sume însemnate din vistieria statului, Lidval a transportat pînă la jumătatea lunii decembrie 1906, la diferite stații de cale ferată, mai puțin de o zecime din cantitatea de cereale prevăzută. Demascarea acestor fraude și a speculei nerușinate în jurul foamei au căpătat o largă publicitate și au silit guvernul țarist să sesizeze parchetul. Acest proces judiciar n-a avut însă pentru Gurko alte urmări decît demiterea lui din funcție. Lidvaliada a contribuit la demascarea politicii anti-populare a guvernului țarist și la înfrîngerea partidelor de dreapta în alegerile pentru Duma a doua de stat. — 277.
- 141 Lenin se referă la simulacrul de proces intentat de guvernul țarist asasinilor cadetului M. I. Gherșenștein, deputat în Duma întîii de stat (ucis de ultrareacționari în Finlanda la 18 (31) iulie 1906). Cu toate că făptașii crimei erau cunoscuți cercurilor largi ale opiniei publice, guvernul țarist a luat toate măsurile ca ucigașii să rămînă nepedepsiți. Anchetarea cazului a fost trăgănată în mod intenționat, procesul a fost amînat de mai multe ori și, în cele din urmă, la 3 (16) aprilie 1907, a fost scos din rol. — 277.
- 142 Broșura „*De-auzi părerea unui prost...*” (*Din însemnările unui publicist social-democrat*), apărută la Petersburg în ianuarie 1907 în editura „*Novaia дума*”, a fost tipărită în tipografia bolșevică

- legală „Delo”. Curînd, aproape toate exemplarele broşurii au fost confiscate de poliţie. În 1912, broşura a fost interzisă de guvernul ţarist. — 283.
- 143 „Segodnea” — cotidian de seară al burgheziei liberale ; a apărut la Petersburg din august 1906 pînă în ianuarie 1908. Acest ziar se distingea printr-o abundenţă de materiale de actualitate şi printr-o slabă tratare a problemelor politice. „Segodnea” a fost calificat de Lenin drept o foaie bulevardieră. — 283.
- 144 „Rodnaia Zemlea” — săptămînal, care se situa pe o poziţie apropiată de cea a trudovicilor ; a apărut la Petersburg din ianuarie pînă în aprilie 1907. Au apărut 15 numere. La această publicaţie au colaborat şi cadeţi. A fost interzisă de guvernul ţarist. — 283.
- 145 Lenin citează cuvintele lui Ceački, personajul principal din comedia lui A. S. Griboedov „Prea multă minte strică”. — 294.
- 146 V. I. Lenin citează ultimul vers din poezia lui V. I. Briusov „Celor de aproape”. — 297.
- 147 Este vorba de apelurile (lansate în 1906, după dizolvarea Dumei I) : „Către armată şi flotă”, publicat în numele Grupului trudovic şi al fracţiunii social-democrate din Duma de stat ; „Manifest către întreaga ţărănime rusă”, semnat de comitetul fracţiunii social-democrate din Duma de stat, comitetul Grupului trudovic din Duma de stat, Comitetul Central al P.M.S.D.R., Comitetul Central al Partidului socialiştilor-revoluţionari, Uniunea ţărănească, Uniunea feroviarilor şi Asociaţia corpului didactic din Rusia ; „Către întregul popor”, semnat de Comitetul fracţiunii social-democrate din Duma de stat, Grupul trudovic, Comitetul Central al P.M.S.D.R., Comitetul Central al partidului socialiştilor-revoluţionari, Comitetul Central al partidului socialist polonez şi Comitetul Central al Bundului. În aceste apeluri se sublinia necesitatea insurecţiei armate. — 297.
- 148 Este vorba de manifestul „Către muncitori şi soldaţi, către toţi cetăţenii !”, adoptat la 6 (19) decembrie 1905, la propunerea bolşevicilor, în cea de-a IV-a şedinţă plenară a Sovietului din Moscova. Manifestul, care chema la grevă politică generală şi la insurecţie armată, a fost semnat de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor din Moscova, Comitetul din Moscova al P.M.S.D.R., Grupul din Moscova al P.M.S.D.R. şi Organizaţia districtuală Moscova a P.M.S.D.R., precum şi de Comitetul din Moscova al Partidului socialiştilor-revoluţionari. — 299.
- 149 V. I. Lenin se referă la datele anchetei întreprinse de redacţia ziarului cadet de stînga „Vek” şi de sindicatul „Unire şi Forţă” al funcţionarilor din industrie şi comerţ, pentru cunoaşterea atitudinii alegătorilor faţă de partidele politice.

Redacția ziarului „Vek” a trimis abonaților săi câte un talon detașabil, conținând lista partidelor care participau la alegeri. Cititorul trebuia să indice partidul pe care avea de gând să-l voteze în apropiatele alegeri și să restituie redacției talonul. Rezultatele acestei anchete au fost publicate în ziarul „Vek” nr. 5 din 9 (22) ianuarie 1907 sub titlul „Ancheta noastră”; din 1 523 de cititori s-au pronunțat pentru cadeți 765 de persoane; pentru social-democrați — 407, pentru socialiștii-revoluționari — 127, iar pentru celelalte partide și grupuri un număr neînsemnat de cititori.

15 000 de taloane similare au fost împărțite printre membrii sindicatului „Unire și Forță” în noiembrie 1906. Din 1907 de răspunsuri primite pînă la 9 (22) decembrie 1906, pentru cadeți s-au pronunțat 996 de persoane, pentru social-democrați — 633, pentru socialiștii-revoluționari — 95. Toate celelalte partide au primit numărul neînsemnat de voturi care a mai rămas.

Sindicatul funcționarilor din industrie și comerț „Unire și Forță” a fost întemeiat la Moscova în octombrie 1905. În iulie 1906, activitatea sindicatului a fost legalizată. Neconținutele represiuni dezlănțuite împotriva sindicatului de autoritățile țariste au făcut ca în octombrie 1906 numărul membrilor lui să scadă la 900, de la 3 000 cîți erau în octombrie 1905. În decembrie 1906, sindicatul a fost dizolvat de guvernul țarist. — 300.

- 150 Broșura lui V. I. Lenin „*Alegerile din Petersburg și făcătoria celor 31 de menșevici*” a fost publicată la Petersburg în editura „Novaia дума” și difuzată de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. într-un număr de 3 000 exemplare. Pentru această broșură, C.C. menșevic, în pofida indignării și revoltei organizațiilor de partid, l-a chemat pe Lenin în fața unei „comisii de judecată de partid”; judecata a avut loc în martie 1907. În fața comisiei, Lenin a rostit o strălucită cuvîntare acuzatoare. El a demascat activitatea dezorganizatoare și politica oportunistă a menșevicilor și a transformat pledoaria sa într-un rechizitoriu la adresa menșevicilor (vezi Opere, vol. 12, E.S.P.L.P. 1957, pag. 410—421). Convingîndu-se că a suferit o înfrîngere, C.C. a fost nevoit să sisteze toată această afacere. — 321.
- 151 „*Rusi*” — cotidian burghezo-liberal; a apărut la Petersburg din decembrie 1903. Redactor-editor al ziarului a fost A. A. Suvorin. În timpul revoluției din 1905, „*Rusi*” era apropiat de cadeți, adoptînd însă o poziție și mai moderată decît a acestora. A fost interzis la 2 (15) decembrie 1905. Ulterior a apărut, cu întreruperi, sub diferite denumiri: „*Rusi*”, „*Molva*”, „*XX Vek*”, „*Oko*”, „*Novaia Rusi*”. — 338.
- 152 „*Strana*” — cotidian, organul partidului reformelor democratice; a apărut la Petersburg de la 19 februarie (4 martie) 1906 pînă în 1907. — 338.

- 153 „*Golos Prikazcika*” — săptămînal, organul sindicatului funcționarilor din industrie și comerț; a apărut la Petersburg din aprilie pînă în octombrie 1906. Au apărut 14 numere, Nr. 3, 6 și 12 au fost confiscate. Ziarul milita pentru unirea forțelor funcționarilor din industrie și comerț în lupta pentru îmbunătățirea situației lor economice și politice. „*Golos Prikazcika*” chema pe funcționari să susțină pe muncitori în lupta împotriva fabricanților. Cadeții erau aspru criticați în paginile ziarului. Printr-o decizie a Curții de apel din Petersburg, ziarul a fost interzis în noiembrie 1906. — 342.
- 154 Articolul „*Alegerile în curia muncitorească din Petersburg*” a apărut pentru prima oară în „*Proletarii*” nr. 12 din 25 ianuarie (7 februarie) 1907. O variantă mai completă a articolului a apărut în ziarul „*Prostie Reci*” nr. 3 din 30 ianuarie (12 februarie) 1907. — 351.
- 155 *Partidul narodoviștilor* (narodova democrația, național-democrații) — principalul partid reacționar, naționalist al moșierimii și burgheziei poloneze, strîns legat de biserica catolică; s-a constituit în 1897. Liderii lui au fost R. Dmowski, Z. Balicki, W. Grabski și alții. Lansînd lozincile „armoniei de clasă” și ale „intereselor naționale”, național-democrații urmăreau să supună influenței lor masele populare și să le atragă pe făgașul politicii lor reacționare. Propagînd un înverșunat naționalism și șovinism militant ca mijloc de luptă împotriva mișcării socialiste și general-democratice a poporului polonez, național-democrații au încercat să-l izoleze pe acesta de mișcarea revoluționară rusă. În perioada revoluției din 1905—1907, căutînd să se înțeleagă cu țarismul asupra soluției de compromis a autonomiei Regatului Poloniei, național-democrații au pornit fățiș pe calea sprijinirii țarismului și a luptei împotriva revoluției, „prin toate mijloacele, inclusiv denunțurile și asasinatele” (V. I. Lenin, Opere, vol. 12, E.S.P.L.P. 1954, pag. 181). Într-o rezoluție specială, Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a subliniat necesitatea „demascării neobosite și necruțătoare a fizionomiei și activității contrarevoluționare, ultrareacționare a național-democraților, ca aliați ai țarismului în lupta împotriva revoluției” („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 172). În timpul primului război mondial (1914—1918), național-democrații au sprijinit fără rezerve Antanta, mizînd pe victoria Rusiei țariste și sperînd că teritoriile poloneze aflate sub jugul Austriei și Germaniei vor fi alipite de restul Poloniei, spre a forma o Polonie autonomă în cadrul Imperiului rus. Prăbușirea regimului țarist a silit pe național-democrați să adopte o orientare filofranceză. Deși dușmani înverșunați ai Revoluției Socialiste din Octombrie și ai Statului sovietic, totuși, dată fiind tradiționala lor poziție antigermană, nu întotdeauna național-democrații au sprijinit întru totul politica externă antisovietică aventuristă a clicii

- lui Pilsudski, care a guvernat Polonia începînd din 1926. În prezent, unele grupuri izolate ale partidului național-democrațiilor activează în rîndurile elementelor reacționare ale emigrației poloneze. — 353.
- 156 „*Birjevie Vedomosti*” — ziar burghez, fondat în 1880 în scopuri comerciale. A apărut la Petersburg, la început de 3 ori pe săptămîină, apoi de 4 ori, iar după aceea zilnic. Din noiembrie 1902 a început să apară de două ori pe zi: dimineața și seara. Conformismul, venalitatea și lipsa de principialitate a acestui ziar au făcut ca denumirea lui să devină un nume comun („birjevka”). „*Birjevie Vedomosti*” a fost interzis de Comitetul militar revoluționar la sfîrșitul lunii octombrie 1917. — 368.
- 157 „*Zrenie*” — săptămînal bolșevic legal; a apărut la Petersburg în 1907, în timpul campaniei electorale pentru Duma a doua. Lenin a participat activ la redactarea ziarului; unul din colaboratorii acestei publicații a fost V. V. Vorovski. Au apărut în total două numere (nr. 1 la 25 ianuarie (7 februarie), într-un tiraj de 11 000 de exemplare și nr. 2 la 4 (17) februarie, într-un tiraj de 25 000 de exemplare), în care au fost publicate patru articole ale lui Lenin. În urma unei dispoziții a Comitetului pentru presă din Petersburg, ambele numere au fost confiscate. Printr-o decizie a Curții de apel din Petersburg, apariția ziarului a fost interzisă. — 370.
- 158 Semnul plus din tabel arată numărul de delegați pe care i-ar fi putut avea ultrareacționarii dacă în alegeri voturile s-ar fi împărțit pe din două între cadeți și blocul de stînga. — 374.
- 159 „*Telegraf*” — cotidian burghezo-liberal; a apărut la Petersburg de la 20 ianuarie (2 februarie) pînă la 18 februarie (3 martie) 1907. Au apărut 26 de numere. — 375.
- 160 „*Trud*” — ziar săptămînal bolșevic, a apărut la Petersburg în 1907. Pînă în prezent nu a fost găsit nici un număr din acest ziar. — 376.
- 161 Scrisoarea adresată de F. Engels lui Sorge la 7 martie 1884. — 380.
- 162 Vezi K. Marx și F. Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin 1953, pag. 241—243. — 385.
- 163 *Proudhoniști* — adepții curentului socialist mic-burghez, antiștiințific și antimarxist, care poartă numele întemeietorului său — anarhistul francez Proudhon. Criticînd de pe poziții mic-burheze marea proprietate capitalistă, Proudhon visa la eternizarea micii proprietăți private și în acest scop propunea să se organizeze o „bancă a poporului” și o „bancă de schimb” cu ajutorul cărora muncitorii vor putea, chipurile, să-și procure mijloace de producție proprii, să devină meseriași-patroni și să-și asigure astfel o desfăcere „echitabilă” a produselor lor. Proudhon nu înțelegea

rolul istoric și importanța proletariatului și avea o atitudine ostilă față de lupta de clasă, față de revoluția proletară și dictatura proletariatului; el nega, de pe poziții anarhiste, necesitatea statului. Marx și Engels au dus o luptă consecventă împotriva încercărilor lui Proudhon de a impune Internaționalei I concepțiile sale. Proudhonismul a fost supus unei critici nimicitoare în lucrarea lui Marx „Mizeria filozofiei”. Lupta hotărâtă dusă de Marx, Engels și adepții lor în cadrul Internaționalei I împotriva proudhonismului s-a soldat cu victoria categorică a marxismului asupra proudhonismului.

Lenin a calificat proudhonismul drept „un produs al obtuzității micului-burghez, a filistinului”, care nu e în stare să-și însușească punctul de vedere al clasei muncitoare. Ideile proudhonismului sînt larg folosite de „teoreticienii” burghezi în propagarea ideii de colaborare între clase. — 385.

- 164 Vezi K. Marx, F. Engels, V. I. Lenin. Despre internaționalismul proletar, Editura politică, 1959, pag. 64—65. — 386.
- 165 Vezi K. Marx și F. Engels. Scrisori despre „Capitalul”, E.S.P.L.P. 1955, pag. 162—163. — 386.
- 166 Vezi K. Marx — F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, pag. 231. — 386.
- 167 Vezi K. Marx. Scrisori către Kugelmann, Editura P.C.R., 1947, pag. 75. — 386.
- 168 Vederile întemeietorilor marxismului asupra celor mai importante probleme ale revoluției din 1848—1849 din Germania au fost expuse de F. Engels în lucrarea „Revoluție și contrarevoluție în Germania”, apărută în ziarul „New York Daily Tribune” între 25 octombrie 1851 și 23 octombrie 1852 într-o serie de articole semnate de K. Marx, care le revedea înainte de a fi trimise la ziar. Abia în 1913, cînd a fost publicată corespondența dintre Marx și Engels, a devenit cunoscut faptul că această lucrare a fost scrisă de F. Engels (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 8, Editura politică, 1960, pag. 5—112). — 387.
- 169 Vezi K. Marx și F. Engels. „A treia cronică internațională. Din mai pînă în octombrie” (Opere, vol. 7, Editura politică, 1960, pag. 457—504). — 387.
- 170 Scrisoarea adresată de K. Marx lui Kugelmann la 23 august 1866. — 387.
- 171 Vezi K. Marx — F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, pag. 251—252. — 387.

- 172 *Brentanism* — „doctrină burghezo-liberală care recunoaște lupta «de clasă» nerevoluționară a proletariatului“ (V. I. Lenin, Opere, vol. 28, Editura politică, 1959, pag. 221) și afirmă că problema muncitorească poate fi rezolvată în cadrul capitalismului, printr-o legislație care să reglementeze relațiile dintre muncă și capital și prin organizarea muncitorilor în sindicate. Denumirea acestui curent vine de la numele economistului burghez german L. Brentano. — 388.
- 173 *Sombartism* — curent burghezo-liberal, numit astfel după numele economistului vulgar burghez german W. Sombart, unul dintre ideologii liberalismului. Sombart, a scris Lenin, substitua „marxismului brentanismul, folosind terminologia lui Marx, invocând afirmații izolate ale lui Marx, dându-se drept marxist“ (vezi Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 325). — 388.
- 174 Lenin se referă la „A doua adresă a Consiliului general al Asociației internaționale a muncitorilor cu privire la războiul franco-german“, scrisă de K. Marx (vezi K. Marx. „Războiul civil din Franța“, Editura politică, 1960, pag. 25—33). — 389.
- 175 Vezi K. Marx, F. Engels, V. I. Lenin. Despre internaționalismul proletar, Editura politică, 1959, pag. 118—119. — 391.
- 176 V. I. Lenin se referă la lucrarea lui K. Marx, „Războiul civil din Franța“ (vezi K. Marx : „Războiul civil din Franța“, Editura politică, 1960). — 391.
- 177 Vezi K. Marx, F. Engels, V. I. Lenin. Despre internaționalismul proletar, Editura politică, 1959, pag. 120—121. — 392.
- 178 V. I. Lenin se referă la nota „Duma a doua de stat“, apărută în ziarul „Reci“ nr. 31 din 7 (20) februarie 1907. — 393.
- 179 V. I. Lenin numește *naționaliști-autonomiști* pe deputații polonezi din Duma a doua de stat. — 393.
- 180 Vezi lucrarea lui F. Engels „Socialismul în Germania“, scrisă în 1891, Engels a repetat aceeași idee în 1895, în „Introducere“ la broșura lui K. Marx, „Luptele de clasă în Franța (1848—1850)“. E.S.P.L.P. 1957, ediția a II-a, pag. 25. — 397.
- 181 „*Naș Mir*“ — săptămânal menșevic ; a apărut la Petersburg în ianuarie-februarie 1907. Au apărut patru numere. — 399.
- 182 Este vorba de darea de seamă a raionului Moscova din orașul Petersburg asupra alegerilor pentru Duma a doua, publicată în nr. 13 din 11 (24) februarie 1907. În această dare de seamă se relatează : „...Înfrângerea suferită de social-democrați în câteva uzine

- trebuie atribuită exclusiv agitației menșevice în favoarea încheierii unui bloc cu cadeții. Caracteristică sub acest aspect este înfrângerea candidatului social-democrat la Uzina «Recikin», unde influența menșevicilor era deosebit de puternică. Atunci când muncitorii de la această uzină au fost întrebați de ce la ei nu a fost ales un social-democrat, unii din ei au răspuns deschis că și-au dat votul candidatului socialist-revoluționar, pentru că n-au vrut să aleagă un «cadet». Cu toate că menșevicii considerau că la această uzină există aproape 250 de membri de partid, fără a socoti pe simpatizanți, menșevicii n-au obținut decât 94 de voturi (inclusiv 10 voturi date de bolșevici, care nu au avut un candidat propriu), în timp ce candidatul eserilor a reușit să obțină 500 de voturi». — 400.
- 183 „*Ternii Truda*” săptămînal bolșevic legal, a apărut la Petersburg din 24 decembrie 1906 (6 ianuarie 1907) pînă în 6 (19) ianuarie 1907. Lenin a participat activ la editarea ziarului. Au apărut 3 numere. Pe prima pagină a primului număr a fost publicat articolul lui Lenin „Situția politică și sarcinile clasei muncitoare”, iar în nr. 2 a apărut articolul lui Lenin „Ce atitudine au partidele burgheze și partidul muncitoresc față de alegerile pentru Dumă” ? (vezi volumul de față, pag. 206—213, 214—218). Toate numerele ziarului au fost confiscate de poliție ; în cele din urmă, apariția lui a fost interzisă printr-o decizie a Curții de apel din Petersburg. — 413.
- 184 Lenin se referă la articolul „Există oare un pericol ultrareacționar la Petersburg ?”, apărut în ziarul „*Ternii Truda*” nr. 3 din 6 (19) ianuarie 1907. — 415.
- 185 La Saratov și la Nijni-Novgorod, în prima etapă a alegerilor pentru Duma a doua, candidații blocului de stînga au reputat victoria. La Saratov, din 80 de delegați au fost aleși 65 de delegați de stînga și 15 cadeți, iar la Nijni-Novgorod 39 de delegați de stînga, 38 de cadeți și 3 octombriști. — 419.
- 186 *Conferința organizației social-democrate (orășenești și districtuale)* din Petersburg a avut loc în februarie 1907. La lucrările conferinței au participat 27 de delegați cu vot deliberativ și 14 delegați cu vot consultativ, în exclusivitate bolșevici. Conferința a aprobat următoarea ordine de zi : 1) Apropiatele alegeri de deputați la Petersburg și curia muncitorească. 2) Campania în legătură cu Duma și tactica social-democrației în cadrul Dumei. 3) Campania în legătură cu congresul, adică pregătirile în vederea congresului partidului. 4) Reorganizarea organizației din Petersburg. 5) Judecarea lui N. Lenin (C.C. menșevic îl trăsese la răspundere pe Lenin pentru publicarea broșurii „Alegerile din Petersburg și fățărnicia celor 31 de menșevici”). 6) Atitudinea față de menșevicii care s-au rupt de partid. 7) Agitația prin scris la Petersburg.

Luînd în discuție primul punct de pe ordinea de zi, conferința a desemnat doi candidați pentru alegerile de deputați în Dumă și a ales o comisie care să elaboreze un proiect de mandat pentru împuterniciții, delegații și deputații muncitorilor.

Raportul la cea de-a doua problemă de pe ordinea de zi a fost prezentat de Lenin. Conferința a aprobat acest raport; ea a aprobat, de asemenea, principiile fundamentale ale structurii organizatorice a organizației din Petersburg, elaborate de Comitetul din Petersburg.

În legătură cu faptul că C.C. menșevic l-a trimis pe Lenin în fața unei comisii de judecată, conferința s-a declarat întru totul solidară cu Lenin, a constatat că vina scindării organizației social-democrate din Petersburg în ajunul alegerilor pentru Duma a doua o poartă menșevicii și a condamnat acțiunile scizioniste ale menșevicului F. I. Dan, membru în C.C. Conferința a hotărît înființarea unei comisii pentru controlul presei de partid și a delegat reprezentanți ai organizației din Petersburg pe lângă redacțiile ziarelor „Proletarii” și „Vpered”. La conferință au fost aleși delegați la consfătuirea reprezentanților mai multor organizații bolșevice, care urma să elaboreze platforma pentru Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. — 420.

- 187 În cadrul discuțiilor pe marginea raportului lui V. I. Lenin a fost abordată problema dacă acordurile dintre partidul social-democrat și democrația revoluționară nu trebuie să se limiteze exclusiv la momentele de luptă (grevă, insurecție) și „dacă nu este necesar ca în aceste cazuri să existe o organizație revoluționară comună și unică”. — 424.
-

INDICE DE LUCRĂRI ȘI IZVOARE
CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

- [*Acordul de la Paris*]. — „Listok «Osvobojdeniia»“, Paris, 1904, nr. 17 din 19 noiembrie (2 decembrie), pag. 1—2, în procesul-verbal al conferinței organizațiilor opoziționiste și revoluționare din Rusia. — 149.
- Acțiunile de partizani*. — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 1 din 17 septembrie, pag. 4. — 28—29.
- Adresa de răspuns a Dumei de stat la mesajul tronului*. — „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 66 din 6 (19) mai, pag. 2. — 42, 120.
- [*Akselrod, P. B. Declarația P.M.S.D.R. în Duma de stat*]. — În : Dărilor de seamă stenografice ale Dumei de stat. 1906. Sesiunea I. Vol. II, Ședințele 19—38 (de la 1 iunie pînă la 4 iulie). Petersburg, tip. statului, 1906, pag. 1 403—1 405. (Duma de stat). — 105, 122.
- *Dumă populară și congres muncitoresc*. Editat de „Iskra“. Geneva, tip. partidului, 1905. 15 pag. (P.M.S.D.R.). — 48.
- *Pe marginea unei note de ziar*. Scrisoare către redacție. — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 1 din 17 septembrie, pag. 7. — 29—30, 48, 50.
- Al II-lea Congres ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia*. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, [1904]. 397, II pag. (P.M.S.D.R.). — 49, 50, 147.
- Alegerile de la Petersburg*. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 33 din 9 (22) februarie, pag. 2—3. — 412, 417—418.
- Alegerile de la 7 februarie*. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 31 din 7 (20) februarie, pag. 2. — 397.

- Alegerile pentru Duma de stat în orașele cu reprezentanță specială.* — „Vestnik Partii Narodnoi Svobodii”, Petersburg, 1906, nr. 7 din 19 aprilie, coloanele 545—546. — 86.
- Amendament [la proiectul de platformă electorală propus de Comitetul Central al P.M.S.D.R. și adoptat la Conferința generală a P.M.S.D.R.].* — „Proletarii”, [Vîborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 2—3. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 121, 194.
- Ancheta noastră.* — „Vek”, Moscova, 1907, nr. 5 din 9 ianuarie, pag. 4. — 300.
- [*Anikin, S. V. Extrase dintr-un interviu.*] — „Tovarișci”, Petersburg, 1906, nr. 138 din 13 (26) decembrie, pag. 2. Sub titlul comun: Reprezentanții partidelor despre încheierea de acorduri. — 237.
- Apelul de la Vîborg* — vezi Reprezentanții poporului către popor.
- [*Apelul organului executiv al părții separate a Conferinței organizației orășenești Petersburg a P.M.S.D.R. către alegătorii muncitori și social-democrați.*] — „Tovarișci”, Petersburg, 1907, nr. 170 din 20 ianuarie (2 februarie), pag. 5, la rubrica: Viața politică. — 321—322.
- Aritmetică electorală.* — „Tovarișci”, Petersburg, 1906, nr. 131 din 5 (18) decembrie, pag. 2. Semnat: Un alegător. — 202, 216.
- „*Armavirskii Proletarii*”, 1906, nr. 1, octombrie. — 134—135.
- Azi, 13 ianuarie.* [Articol de fond]. — „Segodnea”, Petersburg, 1907, nr. 121 din 13 (26) ianuarie, pag. 1. — 283, 347.
- „*Birjvete Vedomosti*”. Ediția de seară, Petersburg, 1907, nr. 9 720 din 29 ianuarie, pag. 3. — 368.
- „*Blocul extremei stîngi*”. — „Soțial-Demokrat”, Petersburg, 1906, nr. 6 din 3 noiembrie, pag. 2—4. Ziarul poartă data: 3 octombrie 1906. — 116—119, 124, 125, 154, 424.
- Bogucearski, V. Răzgîndiți-vă pînă nu e prea tîrziu!* — „Tovarișci”, Petersburg, 1907, nr. 167 din 17 (30) ianuarie, pag. 1—2. — 310.
- Briusov, V. I. Celor de aproape.* — 297.
- Către alegători.* [Foaie volantă]. Editată de Comitetul din Armavir al P.M.S.D.R. Noiembrie 1906. — 135.
- Către armată și flotă.* Din partea fracțiunii social-democrate și a Grupului trudovic din Duma de stat. 12 iulie 1906. [Foaie

volantă]. Petersburg, tip. C.C. al P.M.S.D.R., 1906, pag. 2. — 297, 299.

Către întregul popor! [Apel adresat de comitetul fracțiunii social-democrate din Duma de stat, comitetul Grupului trudovic din Duma de stat, Comitetul Central al P.M.S.D.R., Comitetul Central al partidului socialiștilor-revoluționari, Comitetul Central al Partidului socialist polonez (P.P.S.), Comitetul Central al Uniunii generale a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia (Bundul)]. Iulie 1906. [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, tip. C.C. al P.M.S.D.R., iulie 1906, 1 pag. — 297, 298.

Către muncitori și soldați, către toți cetățenii! [Apel adoptat la cea de-a IV-a plenară a Sovietului de deputați ai muncitorilor din Moscova]. [Foaie volantă]. [Moscova, 6 (19) decembrie 1905]. 1 pag. Semnat : Sovietul de deputați ai muncitorilor din Moscova, Comitetul din Moscova al P.M.S.D.R., Grupul din Moscova al P.M.S.D.R., Organizația districtuală Moscova a P.M.S.D.R., Comitetul din Moscova al Partidului socialiștilor-revoluționari. — 298—299.

[*Către toți alegătorii muncitori și social-democrați.* Extrase din apelul organului executiv al părții menșevice a conferinței organizației orășenești Petersburg a P.M.S.D.R.] — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 26 din 1 (14) februarie, pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 403, 418.

**Către toți alegătorii muncitori și social-democrați.* [Foaie volantă. Petersburg, 1907]. 6 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Organul executiv al părții separate a conferinței organizației orășenești Petersburg a P.M.S.D.R. — 403.

Către toți muncitorii și către toți cetățenii din Petersburg. [Foaie volantă]. [Petersburg, mai târziu de 6 ianuarie 1907]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R., Organul executiv al Conferinței organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. — 250—255, 259, 271, 273, 283, 286, 294, 297, 300—301, 306, 309—310, 322, 323, 324, 325, 346—348, 382.

Cehov, A. P. Omul în cutie. — 390.

Cerevanin, N. În legătură cu scrisoarea lui L. Martov. (Scrisoare către redacție). — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 86 din 18 (26) octombrie, pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 59—60, 62, 77, 82.

* Cu asterisc sînt notate cărțile, ziarele și articolele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin și care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

- *Moscova, 24 septembrie 1906.* — „Naše Delo“, Moscova, 1906, nr. 1 [24 septembrie], pag. 1—7. — 47, 48, 49, 55, 59—61, 62, 66, 73, 77, 99, 130, 304, 420—421.
- Cernîșevski, N. *Rusul la rendez-vous.* — 289.
- „*Scrisori de economie politică adresate președintelui Statelor Unite ale Americii*“ N. C. Carey. — 275.
- Cernov, V. *Organizarea sau destrămarea revoluției?* — „Soznetelnaia Rossiia“. Nr. 2, Petersburg, 1906, pag. 1—21. — 93.
- Cine-i de vină : situația sau poziția ?* — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 3 din 13 octombrie, pag. 3—5. — 68—71.
- [*Componența comitetului de organizare al Partidului (socialist-populist al) muncii*]. — „Narodno-Soțialisticeskoe Obozrenie“, nr. 1, Petersburg, 1906, pag. 16. — 45, 283.
- Conferința social-democrată și acordurile.* — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 8 din 11 (24) ianuarie, pag. 1. — 272—274, 275, 280, 281, 282, 299—300, 307, 313, 349, 357.
- Congresul al III-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, 1905. XXIX, 401 pag. — 155—156, 174—175, 246—247.
- [*Consiliul central al „poporului rus unit“...*]. — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 131 din 5 (18) decembrie, pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 202.
- Credo.* — În : [Lenin, V. I.]. *Protestul social-democraților din Rusia.* Cu o postfață din partea redacției revistei „Rabocce Delo“. Editat de Uniunea social-democraților ruși. Geneva, tip. „Uniunii“, 1899, pag. 1—6 (P.M.S.D.R. Extras din nr. 4—5 al revistei „Rabocce Delo“). — 126—127, 242, 243, 275—276.
- Cu privire la atitudinea față de Duma de stat.* [Proiect inițial de rezoluție prezentat de menșevici la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]¹. — 35.
- Cu privire la atitudinea față de Duma de stat.* [Rezoluție adoptată la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — În : *Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R.*, care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907, pag. 414—416, în secțiunea : Anexa II. Hotărârile și rezoluțiile congresului. — 35, 56, 57, 72, 74, 98, 132, 134, 164.

¹ Proiectul nu s-a păstrat.

- Cu privire la atitudinea față de mișcarea țărănească.* [Rezoluție adoptată la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — Ibid, pag. 413—414. — 89—90.
- Cu privire la atitudinea față de partidele burgheze.* [Rezoluție adoptată la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — În : Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907, pag. 419, în secțiunea : Anexa II. Hotărârile și rezoluțiile congresului. — 22.
- Cu privire la campania electorală.* — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 3 din 13 octombrie, pag. 1—2. — 66.
- Cu privire la convocarea Congresului al IV-lea al P.M.S.D.R.* Către toate organizațiile de partid și către toți muncitorii social-democrați. — „Novaia Jizn“, Petersburg, 1905, nr. 9 din 10 noiembrie, pag. 2. — 177.
- Cu privire la cucerirea puterii și participarea la un guvern provizoriu.* [Rezoluție a primei Conferințe generale a activiștilor de partid din Rusia]. — În : Prima Conferință generală a activiștilor de partid din Rusia. Supliment special la nr. 100 al ziarului „Iskra“. Geneva, tip. partidului, 1905, pag. 23—24 (P.M.S.D.R.). — 189.
- [*Cu privire la curentele din sânul „Uniunii 17 octombrie“ în problema acordurilor.*] — „Tovariși“, Petersburg, 1906, nr. 131 din 5 (18) decembrie, pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 202.
- [*Cu privire la lozincile partidului în campania electorală.* Rezoluție a primei Conferințe generale a P.M.S.D.R.]. — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 2. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 125, 126.
- Cu privire la momentul actual.* — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 1 din 17 septembrie, pag. 3—4. — 53, 66.
- Cu privire la momentul actual al revoluției și sarcinile proletariatului.* [Proiect de rezoluție menșevic pentru Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — „Partiinie Izvestiia“ [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 9. Sub titlul comun : Proiecte de rezoluții pentru apropiatul congres, elaborate de un grup „de menșevici“ cu participarea redactorilor ziarului „Iskra“. — 152.
- [*Cu privire la nota lui G. I. Jilkin „Pagini din viață“ apărută în „Tovariși“.*] — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 14 din 18 (31) ianuarie, pag. 2, la rubrica : Răsfoind ziarele. — 492.
- Cu privire la problemele de tactică.* — „Nașa Tribuna“, Vilno, 1906, nr. 1 din 13 decembrie, pag. 9—11. Semnat : G. R. F. — 220, 240—241, 304—305.

- [*Cu privire la tactica P.M.S.D.R. în campania electorală.* Proiect de rezoluție prezentat de delegația Bundului la Conferința generală a P.M.S.D.R. în ziua de 6 (19) noiembrie 1906]. Manuscris¹. — 107.
- Cu privire la tactică.* [Rezoluție adoptată la Congresul al VII-lea al Bundului]. — În: Înștiințare cu privire la Congresul al VII-lea al Bundului. Geneva, tip. Bundului, septembrie 1906, pag. 9—11. (Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia (Bundul)). — 107.
- [*Cu privire la unitatea campaniei electorale în organizațiile locale.* Rezoluție a Conferinței generale a P.M.S.D.R.]. — „Proletarii”, [Vîborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 2. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 131—132, 271—272.
- Culegere de rapoarte ale inspectorilor de fabrici pe anul 1903.* Petersburg, tip. Kiršbaum, 1906. XVI, 208 pag. (Ministerul comerțului și al industriei. Direcția industriei). — 168—170.
- [*Cuvînt înainte din partea redacției ziarului „Tovariși” la articolul lui L. Martov „În legătură cu «blocul celor de stînga»”].* — „Tovariși”, Petersburg, 1906, nr. 81 din 7 (20) octombrie, pag. 2. — 62.
- Cuvînt înainte la tabelele: [Alegerile pentru Duma de stat. Alegerea împuterniciților. Întocmite pe baza știrilor apărute în ziare și a celor sosite la comitetul central al partidului constituțional-democrat pînă la 27 martie].* — „Vestnik Partii Narodnoi Svobodî”, Petersburg, 1906, nr. 5 din 28 martie, coloanele 318—320. — 86—87.
- Dan, F. K. Pe marginea lămuririi date de senat în legătură cu drepturile electorale ale țărănilor și muncitorilor.* (Scrisoare către redacție). — „Tovariși”, Petersburg, 1906, nr. 86 din 13 (26) octombrie, pag. 2. — 62.
- Darea de seamă a Uniunii subraionale Semeannikov a P.M.S.D.R., raionul Neva, pentru perioada 15 noiembrie — 15 ianuarie 1907.* — „Proletarii”, [Vîborg], 1907, nr. 12 din 25 ianuarie, pag. 6—7. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 357—358, 360—364, 400, 406.
- Dare de seamă asupra activității raionului Moscova [din Petersburg].* — „Proletarii”, [Vîborg], 1907, nr. 13 din 11 februarie, pag. 7, la rubrica: Cronică. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 400, 406—407.

¹ Proiectul nu s-a păstrat.

[*Dare de seamă asupra întrunirii electorale care a avut loc la 21 ianuarie în casa Nobel (3 februarie) 1907*]. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 19 din 24 ianuarie (6 februarie), pag. 4 la rubrica : Întruniri electorale. — 400—401.

[*Dare de seamă asupra întrunirii electorale organizate de cadeți în sala institutului Tenișevski la 22 ianuarie (4 februarie) 1907*]. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 19 din 24 ianuarie (6 februarie), pag. 4, la rubrica : Întruniri electorale. — 341.

[*Dare de seamă asupra ședinței comitetului organizației guberniale Petersburg a partidului libertății poporului*]. — „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 216 din 14 (27) noiembrie, pag. 3. Sub titlul comun : Pregătiri în vederea alegerilor pentru Duma de stat. — 123, 135, 145.

Dărilor de seamă stenografice ale Dumei de stat, 1906. Sesiunea întâi. Volumul I. Ședințele 1—18 (27 aprilie — 30 mai). Petersburg, tip. statului, 1906. XXII. 866 pag. (Duma de stat). — 81, 82, 160—162, 164, 216, 217, 296—297.

**Dărilor de seamă stenografice ale Dumei de stat. 1906. Sesiunea întâi. Volumul II. Ședințele 19—38 (1 iunie — 4 iulie). Petersburg, tip. statului, 1906. 867—2 013 pag. (Duma de stat). — 82, 105, 122, 123, 160—161, 216, 217, 296—298.*

**De ce am fost nevoiți să ne retragem de la conferință?* (Declarație adresată Comitetului Central de 31 de delegați la conferință). — [Petersburg, 1907]. 8 pag. — 259, 267, 270, 305, 317—320, 406—407.

Declarație adresată Comitetului Central al P.M.S.D.R. de trei membri ai C.C. 20 iulie 1906. [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, [1906]. 1 pag. (Numai pentru membrii de partid). Semnat : Maksimov, Zimin, Stroev, membri ai C.C. al P.M.S.D.R. — 175.

Declarația P.M.S.D.R. în Duma de stat — vezi Akselrod, P. B. Declarația P.M.S.D.R. în Duma de stat.

*[*Declarație cu privire la greșita reprezentare a membrilor de partid la conferința organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. semnată de 31 de delegați și prezentată în ședința din 6 (19) ianuarie 1907 a acestei conferințe*]. — În foaia volantă : De ce am fost nevoiți să ne retragem de la conferință? (Declarație adresată Comitetului Central de 31 de delegați la conferință) [Petersburg, 1907], pag. 4—5. — 259, 270—271, 305—306.

[*Declarație cu privire la refuzul de a participa la discutarea și votarea propunerii referitoare la împărțirea în două a confe-*

rinței organizației din Petersburg a P.M.S.D.R., semnată de 31 de delegați și prezentată în ședința din 6 (19) ianuarie 1907 a acestei conferinței]. — Ibid, pag. 5. — 259, 270—271, 305—306.

[Declarație cu privire la refuzul de a participa la lucrările conferinței organizației din Petersburg a P.M.S.D.R., semnată de 31 de delegați și prezentată în ședința din 6 (19) ianuarie 1907 a acestei conferinței]. — Ibid, pag. 5. — 259, 267—268.

De la Moscova prin Tver la Petersburg. — „Volkszeitung“, Vilno, 1906, nr. 235 din 18 (31) decembrie, pag. 1. În limba idiș. — 220, 240—241, 304—305.

„Democrația burgheză” și social-democrația. — „Revi“, Petersburg, 1906, nr. 217 din 15 (28) noiembrie, pag. 2. Semnat : L. N. — 126.

Despre acordurile electorale. — „Sozial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 5 din 27 octombrie, pag. 1—2. — 66, 73—74, 98.

[Despre blocurile cu partidele burgheze. Rezoluția Conferinței generale a P.M.S.D.R.] — „Proletarii“, [Vîborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 2. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 116, 119—121, 126, 129, 131, 142, 194—195, 204, 223, 304, 322.

[Despre numărul membrilor P.M.S.D.R.]. — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 84 din 11 (24) octombrie, pag. 4 la rubrica : Viața politică. — 65.

[Dezbaterile pe marginea raportului prezentat de V. I. Lenin la conferința organizației din Petersburg asupra campaniei în legătură cu Duma și a tacticii în cadrul Dumei. Scurtă dare de seamă apărută în presă]. — „Proletarii“, [Vîborg], 1907, nr. 14 din 4 martie, pag. 1—2, în articolul : Sesiunea a treia a Conferinței organizației social-democrate din Petersburg. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 424.

Din Polonia. — „Proletarii“, [Vîborg], 1906, nr. 3 din 8 septembrie, pag. 4—5. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 191.

„Dnevnik Sozial-Demokrata“, [Geneva], 1905, nr. 3, noiembrie, pag. 1—23. — 388.

— 1905, nr. 4, decembrie, pag. 1—12. — 388—389, 390, 391, 392.

— 1906, nr. 6, august, pag. 1—12. — 73, 127—128, 147.

Dostoievski, F. M. Pană tânără. — 62—63.

- *Umiliți și obidiți.* — 62—63.
- Duma a doua.* — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 4 din 20 octombrie, pag. 1—2. — 66.
- Duma a II-a de stat.* — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 31 din 7 (20) februarie, pag. 3. — 393.
- **Duma de stat și social-democrația.* [Petersburg, „Proletarskoe delo“], 1906. 32 pag. — 69—70.
- E nevoie de o hotărîre!* — „Tovarișci“, Petersburg, 1907, nr. 168 din 18 (31) ianuarie, pag. 3. Semnat : Un cititor fără de partid. — 310.
- Engels, F. Anti-Dühring* — vezi Engels, F. Filozofie. Economie politică. Socialism.
- *Filozofie. Economie politică. Socialism.* (Domnul Eugen Dühring revoluționează știința). Traducere făcută după ediția a 3-a germană. Petersburg, Iakovenko, 1904. XXIV, 478, II pag. — 386.
- *Introducere [la lucrarea lui K. Marx „Luptele de clasă în Franța. 1848—1850“].* 6 martie 1895. — 397—398.
- *Revoluție și contrarevoluție în Germania.* August 1851 — septembrie 1852. — 386—387.
- *Socialismul în Germania.* Octombrie — decembrie 1891. — 397.
- „Eho“, Petersburg, 1906, nr. 1 din 22 iunie, pag. 2—3. — 122.
- Esperov, P. Moscova alege delegați.* — „Birjevie Vedomosti“. Ediția de seară, Petersburg, 1907, nr. 9270 din 29 ianuarie, pag. 3. — 368.
- Eșuarea acordului și urmările ei.* — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 16 din 20 ianuarie (2 februarie), pag. 2. — 321.
- Există oare pericolul unei victorii a ultrareacționarilor la Petersburg?* — „Ternii Truda“, Petersburg, 1907, nr. 3 din 6 ianuarie, pag. 1—3. — 415.
- Gogol, N. V. Cum s-a certat Ivan Ivanovici cu Ivan Nikiforovici.* — 291.
- *Ivan Feodorovici Șponka și mătușa sa.* — 158.
- *Suflete moarte.* — 143.
- „Golos Prikazcika“ — Petersburg. — 342.

- „*Golos Truda*”, Petersburg. — 152.
- Golubev, V. *Cu privire la sarcinile partidului cadet*. — „Tovariși”, Petersburg, 1906, nr. 73 din 28 septembrie (11 octombrie), pag. 2. — 81.
- Goncharov, I. A. *Oblomov*. — 291.
- Gredescul, N. A. *La coitură*. — „Reci”, Petersburg, 1906, nr. 180 din 3 (16) octombrie, pag. 1—2. — 42.
- Griboedov, A. S. *Prea multă minte strică*. — 283, 294, 395.
- Gucișkov, A. I. *Răspuns prințului E. N. Trubeșkoi*. — „Russkie Vedomosti”, Moscova, 1906, nr. 224 din 10 septembrie, pag. 2. — 13—15, 18.
- [Hijneakov, V. V.] *Convorbire*. — „Tovariși”, Petersburg, 1906, nr. 66 din 20 septembrie (3 octombrie), pag. 1—2. Semnat V. V. H—ov. — 33—36.
- [Hotărîrea Comitetului din Petersburg al partidului socialist-revoluționar]. — „Reci”, Petersburg, 1907, nr. 15 din 19 ianuarie (1 februarie), pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 314—315.
- [Hotărîri adoptate de comisia centrală de verificare și confirmate de organul executiv al părții separate a conferinței organizației din Petersburg a P.M.S.D.R.] — „Tovariși”, Petersburg, 1907, nr. 177 din 28 ianuarie (10 februarie), pag. 2, la rubrica : Știri de seară. — 417—418, 419.
- Hotărîrile și rezoluțiile Congresului de unificare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia*. [Foaie volantă]. [Petersburg], tip. C.C. [1906]. 4 pag. (P.M.S.D.R.). — 74, 183.
- Instrucțiunile cu privire la alegerile pentru Duma de stat*. — „Reci”, Petersburg, 1906, nr. 240 din 12 (25) decembrie, pag. 3. — 199, 201, 202, 203, 204.
- „*Iskra*” (veche, leninistă), [Leipzig — München — Londra — Geneva]. — 53, 149.
- „*Iskra*” (nouă, menșevică), [Geneva]. — 149.
- 1905, nr. 110 din 10 septembrie, pag. 1—2. — 174.
- Iușin, I. *Momentul actual și sarcinile lui*. — „Nașa Tribuna”, Vilno, 1906, nr. 1 din 13 decembrie, pag. 1—7. — 322.

- Izgoev A. S.* „Blocul de stînga“. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 28 din 3 (16) februarie, pag. 2. — 405.
- In atenția membrilor P.M.S.D.R. I* Prima încercare (Cu privire la alegerea candidaților social-democrați în Dumă). — „Volna“, Petersburg, 1906, nr. 14 din 11 mai, pag. 1—2. Semnat : Piotr Al. — 134.
- In legătură cu ultimul articol al lui Plehanov.* — „Țin“, Tiflis, 1906, nr. 1 din 8 (21) decembrie. În limba gruzină. — 245, 304.
- In sala inginerilor civili.* Cadeții și cei de stînga. — „Telegraf“, Petersburg, 1907, nr. 6 din 26 ianuarie (8 februarie), pag. 4. Sub titlul comun : Întruniri electorale. — 375.
- Inainte de a se lua o hotărîre.* — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 14 din 18 (31) ianuarie, pag. 1. — 309—310.
- [Înștiințare cu privire la conferința reprezentanților partidului socialist-revoluționar, ai Grupului trudovic, ai socialiștilor-populiști și menșevicilor cu cadeții.* 18 (31) ianuarie 1907]. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 15 din 19 ianuarie (1 februarie), pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 314—315, 321.
- [Înștiințare cu privire la conferința reprezentanților partidului socialist-revoluționar, ai Grupului trudovic, ai socialiștilor-populiști și menșevicilor cu cadeții.* 18 (31) ianuarie 1907]. — „Tovarișci“, Petersburg, 1907, nr. 169 din 19 ianuarie (1 februarie), pag. 4, la rubrica : Știri de seară. — 314.
- Înștiințare cu privire la congresul al VII-lea al Bundului.* Geneva, tip. Bundului, septembrie 1906. 17 pag. [Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia (Bundul)]. — 31—32, 107.
- Jilkin, I.* *In legătură cu alegerile.* — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 139 din 14 (27) decembrie, pag. 4 ; nr. 140 din 15 (28) decembrie, pag. 2. — 238.
- *In legătură cu alegerile.* — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 142 din 17 (30) decembrie, pag. 1—2. — 214—215, 216, 217, 238.
- Kautsky, K.* *Forțele motrice ale revoluției ruse și perspectivele ei.* Traducere din limba germană. („Neue Zeit“, No. No. 9 și 10. 25. Jg., Bd. I). Sub îngrijirea lui N. Lenin și cu o prefață scrisă de el. Moscova, „Novaia epoha“, 1907. 32 pag. — 180, 227—233.
- *Reformele sociale.* Traducere din limba germană. Moscova, „Kolokol“, 1905. 237 pag. (Prima bibliotecă, nr. 2). — 183.

- *Revoluția socială*. A doua zi... Cu două anexe. Traducere din limba germană de Karpov, sub îngrijirea lui N. Lenin. Petersburg, 1905. 82, 104 pag. (Biblioteca Malih, nr. 57—58). — 2, 11.
- Kokoșkin, F. Un pericol care amenință opoziția*. — „Russkie Vedomosti”, Moscova, 1907, nr. 22 din 28 ianuarie, pag. 3. — 367, 368.
- Krîlov, I. A. Curiosul*. — 286.
- *Lebăda, Știuca și Racul*. — 74.
- *Porcul sub Stejar*. — 161.
- *Vulpea și Măgarul*. — 35.
- „*Kurier*”, Petersburg, 1906, nr. 4 din 20 mai (2 iunie), pag. 2—3 ; nr. 5 din 21 mai (3 iunie), pag. 2—3. — 35, 118.
- Kuskova, E. Cu ce se va termina aceasta?* — „Tovarișci”, Petersburg, 1907, nr. 161 din 10 (23) ianuarie, pag. 1. — 275—276.
- *În legătură cu scrisoarea lui G. V. Plehanov*. — „Tovarișci”, Petersburg, 1906, nr. 102 din 1 (14) noiembrie, pag. 2. — 126.
- Larin, I. [Declarație scrisă adresată biroului Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]*. — În : Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1906, pag. 197. — 175.
- *Un larg partid muncitoresc și congresul muncitoresc*. [Moscova], „Novii Mir”, [1907]. 95 pag. — 152—176, 177, 178, 204, 242, 304.
- Lassalle, F. Răspuns public Comitetului Central al Congresului general al muncitorilor germani ținut la Leipzig*. Petersburg, Vrublevski, 1906. 65 — 98 pag. — 143.
- Legea din 11 decembrie* — vezi Ucaz către Senatul ocîrmuitor cu privire la modificarea și completarea regulamentului alegerilor pentru Duma de stat.
- [*Lenin, V. I.*] *Acțiunile de luptă de partizani*. [Proiect de rezoluție pentru Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — „Partiinie Izvestiia”, [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 6—7. Sub titlul comun : Proiecte de rezoluții pentru Congresul de unificare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — 10.
- *Alegerile de la Petersburg și criza oportunismului*. — „Proletarii”, [Viborg], 1907, nr. 12 din 25 ianuarie, pag. 1. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 400.

- *Ce atitudine au partidele burgheze și partidul muncitoresc față de alegerile pentru Dumă?* — „Ternii Truda”, Petersburg, 1906, nr. 2 din 31 decembrie, pag. 1—2. — 294—295.
- *Ce-i de făcut?* Problemele acute ale mișcării noastre. Stuttgart, Dietz, 1902. VII, 144. După titlu autor: N. Lenin. — 170.
- *Criza menșevismului.* — „Proletarii”, [Vîborg], 1906, nr. 9 din 7 decembrie, pag. 2—7. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 177, 178.
- *Criza politică și falimentul tacticii oportuniste.* — „Proletarii”, [Vîborg], 1906, nr. 1 din 21 august, pag. 2—6. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 49.
- *Cum să votăm în alegerile de la Petersburg?* (Cui îi folosește gogorița pericolului ultrareacționar?). — „Zrenie”, Petersburg, 1907, nr. 2 din 4 februarie, pag. 1—2. Semnat: N. Lenin. — 373—374.
- *Cum să votăm în alegerile de la Petersburg?* (Există oare pericolul unei victorii a ultrareacționarilor în alegerile de la Petersburg?). — „Zrenie”, Petersburg, 1907, nr. 1 din 25 ianuarie, pag. 1—2. — 369.
- *Date preliminare cu privire la alegerile de la Moscova.* — „Zrenie”, Petersburg, 1907, nr. 2 din 4 februarie, pag. 4. — 367, 369.
- *Despre acțiunile de partizani* [Rezoluție adoptată la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.] — În: Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907, pag. 417—418, în secțiunea: Anexa II. Hotărârile și rezoluțiile congresului. — 10, 20.
- *Despre blocurile cu cadeții.* — „Proletarii”, [Vîborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 2—5. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 144, 147, 396.
- *Despre boicot.* — „Proletarii”, [Vîborg], 1906, nr. 1 din 21 august, pag. 2—3. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 56—57, 58, 304.
- [Despre „congresul muncitoresc”. Notă de ziar]. — „Proletarii”, [Vîborg], 1906, nr. 1 din 21 august, pag. 8. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 29.
- *Despre demonstrațiile bune ale proletarilor și raționamentele proaste ale unor intelectuali.* — „Vpered”, Geneva, 1905, nr. 1 din 4 ianuarie (22 decembrie 1904), pag. 2—3. — 174.
- *Despre reorganizarea partidului.* — „Novaia Jizn”, Petersburg, 1905, nr. 9 din 10 noiembrie, pag. 2—3; nr. 13 din 15 noiembrie, pag. 2; nr. 14 din 16 noiembrie, pag. 2. Semnat: N. Lenin. — 174.

- *Dizolvarea Dumei și sarcinile proletariatului*. Moscova, „Novaia volna“, 1906. 16 pag. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 175.
- *— *Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică*. Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Geneva, tip. partidului, 1905. VIII, 108 pag. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 54, 171—172, 188, 381.
- *Importanța alegerilor de la Petersburg*. — „Proletarii“, [Viborg], 1907, nr. 13 din 11 februarie, pag. 1—2. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 393.
- *Insurecția armată*. [Proiect de rezoluție pentru Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — „Partiinîe Izvestiia“, [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 6. Sub titlul comun : Proiecte de rezoluții pentru Congresul de unificare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — 156.
- *Lupta dintre social-democrați și socialiștii-revoluționari în alegerile din curia muncitorească la Petersburg*. — „Prostie Reci“, Petersburg, 1907, nr. 3 din 30 ianuarie, pag. 4. — 355.
- *Menșevicii eserilor*. — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 4 din 19 septembrie, pag. 3—6. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 45, 168.
- *Momentul actual al revoluției democratice*. — [Proiect de rezoluție pentru Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.]. — „Partiinîe Izvestiia“, [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 5—6. Sub titlul comun : Proiecte de rezoluții pentru Congresul de unificare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — 152—153.
- *Opinie separată prezentată la Conferința [generală] [a P.M.S.D.R.] în numele delegaților social-democraților din Polonia, Ținutul Leton, Petersburg, Moscova, Regiunea industrială centrală și regiunea Volgăi*. — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 2. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 116, 119—120, 131, 132, 286, 299, 304, 318.
- *Pe cine să alegem în Duma de stat ?* [Supliment la nr. 8 al ziarului „Proletarii“]. [1906]. — 202, 301—302.
- *Pe marginea evenimentelor zilei*. — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 1 din 21 august, pag. 3—4. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 1.
- *[Platformă tactică pentru Congresul de unificare al P.M.S.D.R. Proiecte de rezoluții pentru Congresul de unificare al P.M.S.D.R.]*. — „Partiinîe Izvestiia“, [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 5—9. — 10, 152—153, 156.
- *[Proiect bolșevic de declarație a P.M.S.D.R. în Duma de stat]*. — „Eho“, Petersburg, 1906, nr. 1 din 22 iunie, pag. 2—3, în articu-

- lul : [Lenin, V. I.] În legătură cu declarația fracțiunii noastre din Dumă. — 122.
- *Proiect de apel către alegători* — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 1. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 116, 122.
- *Protestul celor 31 de menșevici*. — „Proletarii“, [Viborg], 1907, nr. 12 din 25 ianuarie, pag. 4. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 406—407.
- *Protestul social-democraților din Rusia*. Cu o postfață din partea redacției revistei : „Rabocce Delo“. Editat de Uniunea social-democraților ruși. Geneva, tip. „Uniunii“, 1899. 15 pag. (P.M.S.D.R. Extras din nr. 4—5 al revistei „Rabocce Delo“). — 242, 275—276.
- *Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R.* Scrisoare către muncitorii din Petersburg. Moscova — Petersburg, tip. „Delo“, 1906. 111 pag. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 10.
- *Războiul de partizani*. — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 5 din 30 septembrie, pag. 3—5. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 20, 28.
- *Rezoluție cu privire la insurecția armată, [adoptată la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R.]*. — În : Congresul al III-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, 1905, pag. XVII—XVIII. (P.M.S.D.R.). Sub titlul comun : Rezoluțiile principale. — 155—156, 174—175, 246.
- *Se pune la cale o nouă lovitură de stat !* — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 5 din 30 septembrie, pag. 1—2. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 199.
- *Un pas înainte, doi pași înapoi*. (Criza din partidul nostru). Geneva, tip. partidului, 1904, VIII, 172 pag. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 173.
- Levițki, V.* [Cuviintare rostită la întrunirea alegătorilor progresiști în sala teatrului Nemetti la 19 ianuarie 1907. Scurtă dare de seamă apărută în presă]. — „Tovarișci“, Petersburg, 1907, nr. 170 din 20 ianuarie (2 februarie), pag. 4, la rubrica : Știri de seară. — 329, 331.
- *Proletariatul din Petersburg la alegeri*. — „Naș Mir“, Petersburg, 1907, nr. 1 din 28 ianuarie, pag. 5—7. Ziarul poartă data : 28 ianuarie 1906. — 399.
- Liebknecht, W.* *Nici un fel de compromisuri, nici un fel de acorduri electorale*. Traducere din limba germană de D. Leșenko. Cu o prefață de N. Lenin. Petersburg. „Novaia Duma“, 1907, 64 pag. — 219—226.

[*Lista candidaților desemnați de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. în alegerile de delegați ai muncitorilor din orașul Petersburg*]. — „*Reci*“, Petersburg, 1907, nr. 27 din 2 (15) februarie, pag. 4. Sub titlul comun : Alegerile de delegați ai muncitorilor din orașul Petersburg. — 404—405.

[*Lista candidaților desemnați de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. în alegerile de delegați ai muncitorilor din orașul Petersburg*]. — „*Tovarișci*“, Petersburg, 1907, nr. 180 din 1 (14) februarie, pag. 5, la rubrica : Alegerile pentru Duma de stat. — 404—405.

„*Listok «Osvobojudeniia»*“, Paris, 1904, nr. 17 din 19 noiembrie (2 decembrie), pag. 1—2. — 149.

M. — vezi Medem, V.

Manifest. 17 (30) octombrie 1905. — „*Pravitelstvennii Vestnik*“, Petersburg, 1905, nr. 222 din 18 (31) octombrie, pag. 1. — 13, 26, 110, 112, 200, 201.

Manifest către întreaga țărănie din Rusia [adresat de comitetul fracțiunii social-democrate din Duma de stat, comitetul Grupului trudovic din Duma de stat, Uniunea țărănească din Rusia, Comitetul Central al P.M.S.D.R., Comitetul Central al partidului socialiștilor-revoluționari, Uniunea feroviarilor din Rusia, Asociația corpului didactic din Rusia]. [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, tip. C.C. al P.M.S.D.R., [iulie 1906]. 2 pag. — 46, 297—298, 299.

Manifest [cu privire la modificarea alcătuirii și funcțiunilor Dumei de stat și ale Consiliului de stat]. 20 februarie (5 martie) 1906. — „*Pravitelstvennii Vestnik*“, Petersburg, 1906, nr. 41 din 21 februarie (6 martie), pag. 1. — 17.

Manifestul Sovietului de deputați ai muncitorilor — vezi *Către muncitori și soldați, către toți cetățenii !*

[*Martov, L.*] *Cu privire la „blocul celor de stînga”*. — „*Tovarișci*“, Petersburg, 1906, nr. 81 din 7 (20) octombrie, pag. 2. — 55, 56, 57, 58, 59, 60—61, 62, 66, 72, 73, 77, 82, 98—99, 106, 130, 204, 304.

— *În legătură cu scrisoarea tov. Plehanov despre congresul partidului*. — „*Soțial-Demokrat*“, Petersburg, 1906, nr. 2 din 6 octombrie, pag. 3—4. — 64, 74.

— *Leacuri băbești și medicină*. — „*Otkliki*“. Culegerea a II-a. Petersburg, 1907, pag. 28—36. — 350.

— *Partidele politice din Rusia*. Petersburg, „*Novii mir*“, 1906. 32 pag. — 44, 53, 81.

- *— *Scrisoare cu privire la pregătirea campaniei electorale*. [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, [1906]. 3 pag. (Materiale pentru pregătirea campaniei electorale. Nr. 1). Hectografiat. — 72, 73, 98, 204.
- Marx, K. și Engels, F. A treia cronică internațională*. Din mai pînă în octombrie, 1 noiembrie 1850. — 387.
- Marx, K. A doua adresă a Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor cu privire la războiul franco-prusian*. 9 septembrie 1870. — 388, 389, 390, 391, 392.
- *Capitalul*. Critica economiei politice, vol. I. 1867. — 385, 386.
- *Capitalul*. Critica economiei politice, vol. III, partea 1—2, 1894. — 386.
- *Critica programului de la Gotha*. Note marginale la programul partidului muncitoresc german. 5 mai 1875. — 203.
- *Criza și contrarevoluția*. 11, 12, 13 și 15 septembrie 1848. — 190.
- *Mizeria filozofiei*. Răspuns la „Filozofia mizeriei“ a d-lui Proudhon. Prima jumătate a anului 1847. — 162.
- *Războiul civil din Franța*. Adresele Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor cu privire la războiul civil din Franța din 1871, către toți membrii Asociației Internaționale a Muncitorilor din Europa și din Statele Unite. Aprilie-mai 1871. — 146, 391.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 6 aprilie 1866. — În culegerea : Marx, K. Scrisori către L. Kugelmann. Cu o prefață din partea redacției revistei „Neue Zeit“. Traducere din limba germană de M. Iliina, sub îngrijirea lui N. Lenin și cu o prefață scrisă de el. Petersburg, [„Novaia дума“], 1907, pag. 13—14. — 386—387.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 9 octombrie 1866. — Ibid., pag. 16—18. — 385—386.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 7 decembrie 1867. — Ibid., pag. 30—31. — 385.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 6 martie 1868. — Ibid., pag. 35—36. — 385, 386.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 11 iulie 1868. — Ibid., pag. 42—45. — 385.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 5 decembrie 1868. — Ibid., pag. 48—50. — 385, 386.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 12 decembrie 1868. — Ibid., pag. 50—51. — 385.
- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 3 martie 1869. — Ibid., pag. 54—56. — 387.

- *Scrisoare către L. Kugelmann*. 12 aprilie 1871. — Ibid., pag. 88—89. — 388, 389—391, 392.
- *— *Scrisoare către L. Kugelmann*. 17 aprilie 1871. — Ibid., pag. 89—90. — 391, 392.
- *— *Scrisori către L. Kugelmann*. Cu o prefață din partea redacției revistei „*Neue Zeit*”. Traducere din limba germană de M. Iliina, sub îngrijirea lui N. Lenin și cu o prefață scrisă de el. Petersburg, [„*Novaia дума*“], 1907. XI, 96 pag. — 384—392.
- [*Maslov, P. Proiect de program agrar*]. — „*Partiinie Izvestiia*“, [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 12. Sub titlul comun: *Proiecte de program agrar pentru congresul ce se apropie*. — 183.
- Medem, V. Cu privire la acorduri*. — „*Nașa Tribuna*“, Vilno, 1906, nr. 3 din 27 decembrie, coloanele 1—7. — 220, 240—241, 304.
- *Platforma campaniei electorale*. — „*Volkszeitung*“, Vilno, 1906, nr. 208 din 16 (29) noiembrie, pag. 2. Semnat: M. În limba idiș. — 191—195, 198.
- Mehring, F. Istoria social-democrației germane*. Traducere făcută după ediția a 2-a germană de M. E. Landau. Petersburg — Moscova, Granat, 1906—1907. 4 vol.
- *Vol. 1. Până la revoluția din 1848. [Petersburg], 1906. 397 pag. — 219.
- *Vol. 2. Până la conflictul constituțional din Prusia (1862). Moscova, 1906, 387 pag. — 219.
- *Vol. 3. Până la războiul franco-prusian. Moscova, 1906. 416 pag. — 219.
- Vol. 4. Până la alegerile din 1903. Moscova, 1907. 400 pag. — 219.
- Melgunov, S. Unirea face puterea*. — „*Tovarișci*“, Petersburg, 1906, nr. 136 din 10 (23) decembrie, pag. 2. — 181.
- Menșevicii și acordurile cu cadeții*. — „*Proletarii*“, [Vîborg], 1906, nr. 9 din 7 decembrie, pag. 6—8. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 171.
- Mesajul de salut [al lui Nicolaie al II-lea] către Consiliul de stat și către Duma de stat*. — „*Pravitelstvennii Vestnik*“, Petersburg, 1906, nr. 94 din 28 aprilie (11 mai), pag. 1. — 42.
- Mesajul tronului* — vezi *Mesajul de salut al lui Nicolaie al II-lea către Consiliul de stat și către Duma de stat*.

- M [jetch], V. „Nașe Delo“ Nr. 1.* — „Sovremennaia Jizn“, [Moscova], 1906, septembrie-octombrie, pag. 254—255, la rubrica : Critică și bibliografie. Sub titlul comun : Presa periodică. Răsfoind revistele. — 184—185.
- [*Miliukov, P. N.*] „Acordul“ dintre mine și *P. A. Stoilpin*. (Răspuns revistei „Slovo“ și lui *V.V. Vodovozov*). — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 19 din 24 ianuarie (6 februarie), pag. 1. — 366, 376.
- *Critic sau concurent ?* „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 214 din 11 (24) noiembrie, pag. 2. Semnat : *M.* — 238.
- Mitava.* — „Novoe Vreamea“, Petersburg, 1906, nr. 10 952 din 9 (22) septembrie, pag. 1, la rubrica : Telegramme de la corespondenții noștri. — 5.
- Mitava.* — „Novoe Vreamea“, Petersburg, 1906, nr. 10 955 din 12 (25) septembrie, pag. 2, la rubrica : Telegramme de la corespondenții noștri. — 5.
- Moscova, 27 martie.* — „Nașă Jizn“, Petersburg, 1906, nr. 405 din 28 martie (10 aprilie), pag. 3. Sub titlul comun : Alegerile. — 373, 374.
- Moscova, 10 octombrie.* [Articol de fond]. — „Novii Puti“, Moscova, 1906, nr. 46 din 10 octombrie, pag. 1. — 56, 57.
- Moscova, 15 noiembrie* [Articol de fond]. — „Vek“, Moscova, 1906, nr. 46 din 15 noiembrie, pag. 1. — 126.
- „*Narodnaia Svoboda*“, [Petersburg], 1905, nr. 5 din 20 decembrie (2 ianuarie), pag. 1. — 157.
- „*Narodno-Sozialisticeskoe Obozrenie*“. Nr. 1. Petersburg, 1906, pag. 10—30, 1—14, 16. — 23—24, 45, 93, 283.
- Nr. 2. Petersburg, 1906, pag. 1—17. — 183.
- „*Naș Mir*“, Petersburg, 1907, nr. 1 din 28 ianuarie, pag. 5—7, 14. Numărul poartă data : 28 ianuarie 1906. — 399, 400, 406, 407.
- „*Nașă Jizn*“, Petersburg. — 35.
- 1906, nr. 405 din 28 martie (28 aprilie), pag. 3. — 373, 374.
- „*Nașă Tribuna*“, Vilno, 1906, nr. 1 din 13 decembrie, pag. 1—7, 9—11, 14—17. — 220, 240—241, 304, 322.
- 1906, nr. 3 din 27 decembrie, coloanele 1—7. — 220, 240—241, 304.

- „*Naše Delo*“, Moscova. — 46—47, 59—60, 91, 184—185, 242.
— 1906, nr. 1, [24 septembrie], pag. 1—7. — 47, 48, 49, 50, 59—61, 62, 77, 130, 304, 420—421.
- Nekrasov, N. A. Cavaler pentru o oră.* — 246.
- Ne trebuie oare o Dumă investită „cu puteri depline?“* — „*Reci*“, Petersburg, 1906, nr. 227 din 26 noiembrie (9 decembrie), pag. 2. — 150, 304.
- [*Notă cu privire la foaia volantă a lui V. I. Lenin, „Pe cine să alegem în Duma de stat?“*]. — „*Tovariși*“, Petersburg, 1906, nr. 131 din 5 (18) decembrie, pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 202, 301.
- „*Novaia Jizn*“, Petersburg, 1905, nr. 9 din 10 noiembrie, pag. 2—3. — 174, 177.
— 1905, nr. 13 din 15 noiembrie, pag. 2 ; nr. 14 din 16 noiembrie, pag. 2. — 174.
- „*Novoe Vremea*“, Petersburg. — 348—349.
— 1906, nr. 10 952 din 9 (22) septembrie, pag. 1. — 5.
— 1906, nr. 10 955 din 12 (25) septembrie, pag. 2. — 5.
- „*Novii Puti*“, Moscova. — 56, 77.
— 1906, nr. 46 din 10 octombrie, pag. 1. — 56, 57.
- „*Oko*“, Petersburg. — 77.
- O mică rectificare. — „*Naș Mir*“, Petersburg, 1907, nr. 1 din 28 ianuarie, pag. 14. Numărul poartă data : 28 ianuarie 1906. — 399, 400, 406, 407.
- „*Osvobojdenie*“, Stuttgart — Paris. — 208.
- „*Otkliki*“. Nr. II. Petersburg, 1907, pag. 28—36. — 350.
- „*Otkliki Sovremennosti*“, Petersburg. — 152.
- „*Partiinie Izvestiia*“, [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 5—9, 9—11, 12. — 10, 152—153, 156, 183.
- Parvus. Social-democrația și Duma de stat.* — „*Iskra*“, [Geneva], 1905, nr. 110 din 10 septembrie, pag. 1—2. — 174.

- Pe marginea congresului al patrilea al partidului cadet.* — „Soznetelnaia Rossiia“. Nr. 1. Petersburg, 1906, pag. 101—105, la rubrica : Ecouri. — 93.
- [*Pe marginea rezoluției din 16 ianuarie 1907 a Comitetului din Petersburg al partidului socialist-revoluționar*]. — „Tovariși“, Petersburg, 1907, nr. 170 din 20 ianuarie (2 februarie), pag. 5, la rubrica : Viața politică. — 323, 324.
- Peșchonov, A. V.* — *Cronică internă.* — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1906, nr. 7 din iulie, pag. 164—181. — 46, 48.
- *Cronică internă,* — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1906, nr. 9 din septembrie, pag. 154—175. — 46.
- *Pe teme actuale.* Platforma noastră (contururile și limitele ei). — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1906, nr. 8 din august, pag. 178—206. — 46, 297.
- *Problema răscumpărării.* — „Narodno-Soșialisticeskoe Obozrenie“. Nr. 2. Petersburg, 1906, pag. 1—17. — 183.
- *Revoluție de-a-ndoaselea.* — „Narodno-Soșialisticeskoe Obozrenie“. Nr. 1. Petersburg, 1906, pag. 10—30. — 93.
- Petersburg, 20 decembrie* [Articol de fond]. — „Narodnaia Svoboda“, [Petersburg], 1905, nr. 5 din 20 decembrie (2 ianuarie), pag. 1. — 157.
- Petersburg, 1 noiembrie.* [Articol de fond]. — „Tovariși“, Petersburg, 1906, nr. 102 din 1 (14) noiembrie, pag. 1. — 126.
- Petersburg, 25 noiembrie.* [Articol de fond]. — „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 226 din 25 noiembrie (8 decembrie), pag. 1—2. — 149—150, 304.
- Petersburg, 13 decembrie.* [Articol de fond]. — „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 241 din 13 (26) decembrie, pag. 1. — 201, 202, 235.
- Petersburg, 14 ianuarie.* [Articol de fond]. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 11 din 14 (27) ianuarie, pag. 1. — 280, 281—282, 283, 307, 313, 328, 347, 357.
- Petersburg, 15 ianuarie.* Pericolul ultrareacționar și acordurile. — „Rodnaia Zemlea“, Petersburg, 1907, nr. 2 din 15 (28) ianuarie, pag. 1. — 283—300, 308.
- Planul „Iskrei“ pentru o campanie în cadrul zemstvelor* — vezi Scrisoare către organizațiile de partid. [Scrisoarea 1.]

- Platforma electorală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, tip. C.C. al P.M.S.D.R., [1906]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). — 285.
- Plehanov, G. V. „*Ce ne doare pe toți*”. — „Dnevnik Soțial-Demokrata”, [Geneva], 1906, nr. 6, august, pag. 1—12. — 73, 127—128, 147.
- *Cu privire la acordurile electorale.* Răspuns deschis dat unui cititor al ziarului „Tovarișci”. — „Tovarișci”, Petersburg, 1906, nr. 122 din 24 noiembrie (7 decembrie), pag. 2. — 143—151, 194—195, 201, 225, 240—243, 304, 346, 420—421.
- *Cu privire la un congres extraordinar al partidului.* — „Soțial-Demokrat”, Petersburg, 1906, nr. 1 din 17 septembrie, pag. 6. — 30, 48, 64, 74, 172.
- *E timpul să ne explicăm.* (Scrisoare către redacție). — „Tovarișci”, Petersburg, 1906, nr. 139 din 14 (27) decembrie, pag. 2—4. — 202, 242, 244, 245, 304.
- *Încă o dată despre situația noastră.* — (Scrisoare către tovarășul X.). — „Dnevnik Soțial-Demokrata”, [Geneva], 1905, nr. 4, decembrie, pag. 1—12. — 388—389, 390, 391, 392.
- [Intrebări adresate unor social-democrați din străinătate cu privire la caracterul revoluției ruse și la tactica pe care trebuie s-o urmeze social-democrații ruși]. — În : Kautsky, K. Forțele motrice ale revoluției ruse și perspectivele ei. Traducere din limba germană. („Neue Zeit”, Nr. Nr. 9 și 10. 25. Jg., Bd. I). Sub îngrijirea lui N. Lenin și cu o prefață scrisă de el. Moscova, „Novaia epoha”, 1907, pag. 29. — 227—233.
- *Scrisoare deschisă către muncitorii conștienți.* — „Tovarișci”, Petersburg, 1906, nr. 101 din 31 octombrie (13 noiembrie), pag. 2. Sub titlul comun : G. V. Plehanov despre acordurile electorale. — 66, 72—73, 98, 106, 126—127, 128, 130, 204, 220, 240—243, 304—305, 346.
- *Scrisori despre tactică și despre lipsă de tact.* Scrisoarea întâi. — „Kurier”, Petersburg, 1906, nr. 4 din 20 mai (2 iunie), pag. 2—3 ; nr. 5 din 21 mai (3 iunie), pag. 2—3. — 35, 118.
- *Scrisori despre tactică și despre lipsă de tact.* În anexă : articolul „Unde este aripa dreaptă și unde e «ortodoxismul»?”. [Supliment la revista „Dnevnik”]. Fără indicarea locului de apariție, Malih, [1906]. 69 pag. — 118, 182, 222.
- *Situația noastră.* — „Dnevnik Soțial-Demokrata”, [Geneva], 1905, nr. 3, noiembrie, pag. 1—23. — 388.
- *Vademecum pentru redacția revistei „Rabocce Delo”.* Culegere de materiale editată de grupul „Eliberarea muncii”. Cu o prefață de G. V. Plehanov. Geneva, tip. Grupului vechilor narodovoliști, 1900. II, 67 pag. — 242, 276.

„*Polearnaia Zvezda*”, Petersburg. — 44—45.

Portugalov, V. Cine pentru cine există : clasa pentru partid sau partidul pentru clasă ? — „*Tovarișci*”, Petersburg, 1906, nr. 77 din 3 (16) octombrie, pag. 1. — 50—51.

„*Pravitelstvennii Vestnik*”, Petersburg, 1905, nr. 222 din 18 (31) octombrie, pag. 1. — 13, 26, 110, 112, 200, 201.

— 1905, nr. 268 din 13 (26) decembrie, pag. 1. — 16, 17, 18, 19, 110, 111, 144, 199, 200, 206, 234—235, 286—287, 394, 395, 416.

— 1906, nr. 41 din 21 februarie (6 martie), pag. 1—2. — 17.

— 1906, nr. 94 din 28 aprilie (11 mai), pag. 1. — 42.

Prefața redacției revistei „*Neue Zeit*” [la cartea lui K. Marx „*Scrisori către L. Kugelmann*”]. — În cartea : Marx, K. *Scrisori către L. Kugelmann*. Cu o prefață din partea redacției revistei „*Neue Zeit*”. Traducere din limba germană de M. Ilina, sub îngrijirea lui N. Lenin și cu o prefață scrisă de el. Petersburg, [„*Novaia дума*”], 1907, pag. 1—7. — 384, 388.

Presa rusă — „*Tovarișci*”, Petersburg, 1906, nr. 73 din 28 septembrie (11 octombrie), pag. 2. — 55, 60—61.

Presa rusă. — „*Tovarișci*”, Petersburg, 1906, nr. 85 din 12 (25) octombrie, pag. 3. — 56.

Prima Conferință generală a activiștilor de partid din Rusia. Supliment special la nr. 100 al ziarului „*Iskra*”. Geneva, tip. partidului, 1905. 31 pag. (P.M.S.D.R.). — 189.

Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907. VI, 420 pag. — 10, 20, 21, 35, 56, 57, 72, 74, 90, 98, 132, 134, 165, 183, 184, 268—269, 305—306.

Procesele-verbale ale primului congres al partidului socialist-revoluționar. Editat de C.C. al partidului socialist-revoluționar. Fără indicarea locului de apariție, tip. partidului socialist-revoluționar, 1906. 368 pag. (Partidul socialist-revoluționar). — 23, 177.

Programul agrar [adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.] — În foaia volantă : Hotărârile și rezoluțiile Congresului de unificare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. [Petersburg], tip. Comitetului Central, [1906], pag. 1 (P.M.S.D.R.). — 183.

Programul partidului constituțional-democrat, elaborat de Congresul de constituire din 12—18 octombrie 1905. [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, [1905]. 1 pag. — 223—224.

- Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, adoptat la Congresul al II-lea al partidului.* — În : Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, [1904], pag. 1—6. (P.M.S.D.R.). — 49, 50, 147.
- Programul partidului socialist-populist al muncii.* (Sub rezerva aprobării de către congresul de constituire al partidului). — „Narodno-Sozialisticeskoe Obozrenie“. Nr. 1. Petersburg, 1906, pag. 1—14. — 23—24, 45.
- Programul și statutul de organizare al partidului socialist-revoluționar, adoptate la primul congres al partidului.* Editat de comitetul central al partidului socialist-revoluționar. Fără indicarea locului de apariție, tip. partidului socialist-revoluționar, 1906. 32 pag. (Partidul socialist-revoluționar). — 45.
- Proiect de lege agrară (principii fundamentale) [prezentat de 104 membri ai Dumei de stat].* — În : Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1906. Sesiunea întâi. Volumul I. Ședințele 1—18 (din 27 aprilie — 30 mai). Petersburg, tip. statului, 1906, pag. 560—562. (Duma de stat). — 296—297.
- Proiect de lege agrară generală, [prezentat de 33 de membri ai Dumei de stat].* — În : Dările de seamă stenografice [ale Dumei de stat]. 1906. Sesiunea întâi. Volumul II. Ședințele 19—38 (1 iunie — 4 iulie). Petersburg, tip. statului, 1906, pag. 1 153—1 156. (Duma de stat). — 81, 296—298.
- [Proiect de ordine de zi a Congresului al V-lea al P.M.S.D.R., elaborat de C.C. al P.M.S.D.R. la 31 ianuarie (13 februarie) 1907].* „Tovariși“, Petersburg, 1907, nr. 181 din 2 (15) februarie, pag. 5, la rubrica : Viața politică. — 420.
- Proiect de platformă electorală propus de Comitetul Central al P.M.S.D.R.* — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 6 din 3 noiembrie, pag. 1—2. Ziarul poartă data : 3 octombrie 1906. — 105, 121—122, 193—194, 281.
- Proiect de rezoluții pentru congresul apropiat, elaborat de un grup de „menșevici“ cu participarea redactorilor ziarului „Iskra“.* — „Partiinîe Izvestiia“, [Petersburg], 1906, nr. 2 din 20 martie, pag. 9—11. — 153.
- Proiectul agrar al celor 33, depus în Duma I de stat — vezi Proiect de lege agrară generală.*
- Proiectul agrar al celor 104, depus în Duma I de stat — vezi Proiect de lege agrară (principii fundamentale).*

Proiect de lege cu privire la întruniri. — „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 89 din 2 (15) iunie. Supliment la nr. 89 al ziarului „Reci“. Duma de stat, pag. 4. — 82, 113, 120, 216, 223—224.

Proiect de lege cu privire la presă, prezentat de partidul libertății poporului în Duma de stat. — „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 75 din 17 (30) mai, pag. 4; nr. 76; din 18 (31) mai, pag. 5. — 82, 113, 120, 216.

Prokopovici, S. N. Mișcarea muncitorească din Occident. Studiu critic, vol. I. Germania și Belgia. Petersburg, Panteleev, 1899. II, 212, 120 pag. — 168.

„*Proletarii*“, Geneva. — 188.

„*Proletarii*“, [Vîborg — Geneva — Paris]. Pe ziar figurează ca loc de apariție: Moscova. — 191, 346.

— 1906, nr. 1 din 21 august, pag. 2—6, 8. — 1, 29, 49, 56—57, 58, 304.

— 1906, nr. 3 din 8 septembrie, pag. 4—5. — 169, 191.

— 1906, nr. 4 din 19 septembrie, pag. 3—6. — 45, 164.

— 1906, nr. 5 din 30 septembrie, pag. 1—2, 3—5, 7—8. — 20, 199.

— 1906, nr. 6 din 29 octombrie, pag. 4—5. — 187.

— 1906, nr. 7 din 10 noiembrie, pag. 1—2, 3—5. — 72, 191..

— 1906, nr. 8 din 23 noiembrie. — 202.

— 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 1—5. — 116, 119—121, 122, 125, 126, 129, 131—132, 142, 143, 144, 147, 194—195, 281, 286, 318, 396.

— 1906, nr. 9 din 7 decembrie, pag. 2—8. — 171, 177, 178.

— 1907, nr. 12 din 25 ianuarie, pag. 1, 4, 6—7. — 357—359, 360—364, 400, 406—407.

— 1907, nr. 13 din 11 februarie, pag. 1—2, 7. — 393, 400, 406—407.

— 1907, nr. 14 din 4 martie, pag. 1—2. — 424.

„*Prostiie Reci*“, Petersburg, 1907, nr. 3 din 30 ianuarie, pag. 4. — 355.

Protestul declarat de 3 membri ai C.C. — vezi Declarație adresată Comitetului Central al P.M.S.D.R. de 3 membri ai C.C.

Pușkin, A. S. Unui poet. — 283.

- R. M. Realitatea noastră.* (Mișcarea muncitorească, absolutismul, societatea și păturile ce o compun [nobilimea, marea și mica burghezie, țărani și muncitorii], lupta obștească). — În broșura: Supliment special la revista „Raboceaia Mîsl” [nr. 9]. Editat de „Uniunea” din Petersburg. Petersburg, tip. Kirșbaum, septembrie 1899, pag. 3—16. — 168.
- „*Raboceaia Mîsl*”, [Petersburg — Berlin — Varșovia — Geneva]. — 168.
- „*Reci*”, Petersburg. — 15, 75, 135, 283, 309, 338, 413.
- 1906, nr. 66 din 6 (19) mai, pag. 2. — 42, 120.
- 1906, nr. 75 din 17 (30) mai, pag. 4 ; nr. 76 din 18 (31) mai, pag. 5. — 82, 113, 120, 216.
- 1906, nr. 89 din 2 (15) iunie. Supliment la nr. 89 al ziarului „*Reci*”. Duma de stat, pag. 4. — 82, 113, 120, 216, 223.
- 1906, nr. 175 din 27 septembrie (10 octombrie), pag. 2. — 46—47, 59—60, 62.
- 1906, nr. 176 din 28 septembrie (11 octombrie), pag. 3. — 41—42.
- 1906, nr. 177 din 29 septembrie (12 octombrie), pag. 2. — 39—42.
- 1906, nr. 180 din 3 (16) octombrie, pag. 1—2. — 42.
- 1906, nr. 214 din 11 (24) noiembrie, pag. 2. — 238.
- 1906, nr. 216 din 14 (27) noiembrie, pag. 3. — 123, 135, 145.
- 1906, nr. 217 din 15 (28) noiembrie, pag. 2. — 126.
- 1906, nr. 226 din 25 noiembrie (8 decembrie), pag. 1—2. — 149—150, 304.
- 1906, nr. 227 din 26 noiembrie (9 decembrie), pag. 2. — 150, 304.
- 1906, nr. 240 din 12 (25) decembrie, pag. 3. — 199, 201, 202, 203, 204.
- 1906, nr. 241 din 13 (26) decembrie, pag. 1. — 201, 202, 235.
- 1907, nr. 8 din 11 (24) ianuarie, pag. 1. — 272—273, 274, 280, 282, 300, 307, 313, 349.
- 1907, nr. 9 din 12 (25) ianuarie, pag. 2. — 277.
- 1907, nr. 10 din 13 (26) ianuarie, pag. 4. — 272.
- 1907, nr. 11 din 14 (27) ianuarie, pag. 1. — 280, 281—282, 283, 300, 307, 313, 328, 347, 357.
- 1907, nr. 14 din 18 (31) ianuarie, pag. 1, 2. — 309.

- 1907, nr. 15 din 19 ianuarie (1 februarie), pag. 4. — 314—315, 321.
- 1907, nr. 16 din 20 ianuarie (2 februarie), pag. 2. — 321.
- 1907, nr. 19 din 24 ianuarie (6 februarie), pag. 1, 4. — 341, 366, 376, 401.
- 1907, nr. 26 din 1 (14) februarie, pag. 4. — 403, 418.
- 1907, nr. 27 din 2 (15) februarie, pag. 4. — 405.
- 1907, nr. 28 din 3 (16) februarie, pag. 2. — 405.
- 1907, nr. 31 din 7 (20) februarie, pag. 2, 3. — 393, 397.
- 1907, nr. 33 din 9 (22) februarie, pag. 2—3. — 412, 418.
- „*Reci*” despre acorduri. — „*Tovarișci*”, Petersburg, 1907, nr. 168 din 18 (31) ianuarie, pag. 3. — 309—310.
- [*Regulamentul Conferinței organizației din Petersburg a P.M.S.D.R., convocată în legătură cu campania de agitație în alegerile pentru Duma de stat. Foaie volantă. Petersburg, decembrie 1906*]. 1 pag. Hectografiat. — 261, 265.
- Reprezentanții poporului către popor* [Apelul de la Viborg. Iulie 1906] [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, 1906, 1 pag. — 38, 39, 40, 41, 42, 201, 202.
- Rezoluția comitetului din Petersburg al partidului socialist-revoluționar*. 16 ianuarie [1907]. — „*Tovarișci*”, Petersburg, 1907, nr. 170 din 20 ianuarie (2 februarie), pag. 5, la rubrica : Viața politică. — 323, 357.
- Rezoluția [Conferinței generale a P.M.S.D.R.] cu privire la tactica P.M.S.D.R. în campania electorală*. — „*Proletarii*”, [Viborg], 1906, nr. 8 din 23 noiembrie, pag. 1—2. Sub titlul comun : Conferința generală a P.M.S.D.R. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 116, 126, 131, 143, 281, 322, 323.
- Rezoluția [Congresului al III-lea al P.M.S.D.R.] cu privire la insurrecția armată — vezi Lenin, V. I. Rezoluție cu privire la insurrecția armată, adoptată la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R.*
- Rezoluția prezentată de bolșevici la Conferința generală — vezi Lenin, V. I. Opinie separată...*
- [*Rezoluție adoptată de adunarea împuterniciților social-democrați, socialiști-revoluționari și fără de partid*. 28 ianuarie (10 februarie) 1907]. — „*Tovarișci*”, Petersburg, 1907, nr. 178 din 30 ianuarie (12 februarie), pag. 4. Sub titlul comun : Consfătuirea împuterniciților aleși de muncitori. — 401—403.

- [*Rezoluție adoptată la o adunare a muncitorilor din Petersburg*]. — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 3 din 8 septembrie, pag. 5, la rubrica : Viața de partid. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 169.
- [*Rezoluție cu privire la acordurile cu partidele de stînga, adoptată de Conferința organizației din Petersburg a P.M.S.D.R.*, 6 (19) ianuarie 1907]. — În foaia volantă : Către toți muncitorii și cetățenii din Petersburg. [Petersburg, mai tîrziu de 6 ianuarie 1907], pag. 1 (P.M.S.D.R.). — 250—255, 271—272, 283, 294, 301, 310, 323, 324, 325, 346—348, 382.
- Rezoluție [cu privire la atitudinea față de Duma de stat], elaborată de Comitetul Central al P.M.S.D.R.* — „Vpered“, Petersburg, 1906, nr. 2 din 27 mai, pag. 2. — 48, 66, 106, 150, 245, 420.
- [*Rezoluție cu privire la blocurile cu partidele burgheze, adoptată de partea separată a Conferinței organizației P.M.S.D.R. din Petersburg*]. — „Reci“, Petersburg, 1907, nr. 10 din 13 (26) ianuarie, pag. 4, la rubrica : Viața politică. — 271—272.
- Rezoluție cu privire la războiul de partizani, adoptată de Comitetul din Moscova* — „Proletarii“, [Viborg], 1906, nr. 5 din 30 septembrie, pag. 7—8. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 20.
- Rezoluție cu privire la tactica față de Duma de stat în momentul actual.* [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, tip. C.C. al P.M.S.D.R., [1906]. 2 pag. (P.M.S.D.R.) — 48, 66, 106, 150, 245, 420.
- Rezoluțiile adoptate de Congresul al IV-lea al partidului libertății poporului.* — „Reci“, Petersburg, 1906, nr. 177 din 29 septembrie (12 octombrie), pag. 2. — 39, 42.
- Rezoluțiile adoptate la Congresul al VII-lea al Bundului.* — În : Înștiințare cu privire la Congresul al VII-lea al Bundului. Geneva, tip. Bundului, septembrie 1906, pag. 5—16. (Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia (Bundul)). — 31.
- Revoluția națională și sarcinile noastre.* — „Soțial-Demokrat“, Petersburg, 1906, nr. 1 din 17 septembrie, pag. 1—3. — 30—31, 48, 49, 50—51, 65.
- „Rodnaia Zemlea“, Petersburg. — 285, 338.
- 1907, nr. 2 din 15 (28) ianuarie, pag. 1. — 283—300, 308.
- „Rusi“, Petersburg. — 338.

- „*Russkie Vedomosti*“, Moscova. — 135, 164.
 — 1906, nr. 224 din 10 septembrie, pag. 2. — 13—15, 18.
 — 1907, nr. 22 din 22 ianuarie, pag. 3. — 367, 368.
- „*Russkoe Bogatstvo*“, Petersburg, 1906, nr. 7, iulie, pag. 164—181.
 — 15, 48.
 — 1906, nr. 8, august, pag. 178—206. — 46, 296—297.
 — 1906, nr. 9, septembrie, pag. 154—175. — 46.
- Saltîkov-Șcedrin, M. E. Liberalul.* — 203, 236, 246, 268—269, 270.
 — *O idilă contemporană.* — 200.
 — *Peste hotare.* — 243, 288.
 — *Peștișorul cel înțelept.* — 203, 390.
 — *Sub semnul cumpătării și al acurateței.* — 200.
- Scrisoare către organizațiile de partid.* — [Scrisoarea 1]. [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, [noiembrie 1904]. 4 pag. (Numai pentru membrii de partid). — 174.
- Scrisoare către organizațiile de partid.* [Nr. 4]. 14 iulie 1906. [Foaie volantă]. [Petersburg, 1906]. 5 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : C.C. al P.M.S.D.R. — 49—50, 65, 175, 420.
- Scrisoare către organizațiile de partid.* — Nr. 5 din 29 iulie 1906. [Foaie volantă]. Fără indicarea locului de apariție, tip. C.C. al P.M.S.D.R., [1906]. 4 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : C.C. al P.M.S.D.R. — 49—50.
- „*Segodnea*“, Petersburg. — 283, 338.
 — 1907, nr. 121 din 13 (26) ianuarie, pag. 1. — 283, 347.
- Shakespeare, W. Hamlet.* — 35.
- Simptome caracteristice.* — „*Reci*“, Petersburg, 1906, nr. 175 din 27 septembrie (10 octombrie), pag. 2. — 46—47, 59—60, 62.
- Social-democrația letonă despre lupta de partizani.* — „*Proletarii*“, [Vîborg], 1906, nr. 6 din 29 octombrie, pag. 4—5. Semnat : Un social-democrat leton. Pe ziar este indicat ca loc de apariție : Moscova. — 191.
- Social-democrația letonă despre lupta de partizani.* — „*Proletarii*“, [Vîborg], 1906, nr. 7 din 10 noiembrie, pag. 3—5. Semnat : B. Pe ziar este indicat ca loc de apariție : Moscova. — 191.
- Social-democrația și campania electorală.* — „*Proletarii*“, [Vîborg], 1906, nr. 7 din 10 noiembrie, pag. 1—2. Pe ziar figurează ca loc de apariție : Moscova. — 72.

- „Sozial-Demokrat“, Petersburg. — 65, 73—74, 94, 106.
 — 1906, nr. 1 din 17 septembrie. — 28—32, 66.
 — 1906, nr. 1 din 17 septembrie, pag. 1—4, 6, 7. — 28—32, 48, 49, 50—53, 64, 65, 66, 74.
 — 1906, nr. 2 din 6 octombrie. — 66.
 — 1906, nr. 2 din 6 octombrie, pag. 3—4. — 64, 74.
 — 1906, nr. 3 din 13 octombrie, pag. 1—2, 3—5. — 66, 68—71.
 — 1906, nr. 4 din 20 octombrie, pag. 1—2. — 66.
 — 1906, nr. 5 din 27 octombrie, pag. 1—2, 6. — 66, 73—74, 98.
 — 1906, nr. 6 din 3 noiembrie, pag. 1—4. — Ziarul poartă data : 3 octombrie 1906. — 105, 116—119, 121—122, 124, 125, 153, 194, 281, 396, 424.
- „Sovremennaia Jizn“, Moscova. — 242.
 — 1906, septembrie-octombrie, pag. 254—255. — 184—185.
- „Soznetelnaia Rossiia“. Nr. 1. Petersburg, 1906, pag. 26—42, 42—46, 101—105. — 93.
 — Nr. 2. Petersburg, 1906, pag. 1—21. — 93.
- Statutul de organizare [adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.].* — În : Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. Ivanov, 1907, pag. 419—420, în secțiunea : Anexa II. Hotărârile și rezoluțiile congresului. — 268, 306.
- Statutul Partidului muncitoresc belgian.* — În broșura : Larin I. Un larg partid muncitoresc și congresul muncitoresc. [Moscova], „Novii mir“, [1907], pag. 73—79. În secțiunea : Anexa 2. — 168.
- „Stolicinaia Pošta“, Petersburg. — 38.
- Stolipin, I. A. Declarație făcută la consfătuirea curții imperiale cu participarea membrilor guvernului.* Scurtă dare de seamă apărută în presă. — „Tovarișci“, Petersburg, 1907, nr. 187 din 9 (22) februarie, pag. 2, la rubrica : Știri de seară. — 413.
- „Strana“, Petersburg. — 338.
- [*Struve, P. B. Cuvîntare rostită la întrunirea electorală de la Soleanii Gorodok.* Scurtă dare de seamă]. — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 150 din 28 decembrie (10 ianuarie 1907), pag. 4, în articolul : Întrunirea electorală de la Soleanii Gorodok. — 245—247.

Supliment special la revista „Raboccaia Misl“ [Nr. 9]. Editat de „Uniunea“ din Petersburg. Petersburg, tip. Kirşbaum, septembrie 1899. 36 pag. — 168.

Tag-in, E. — vezi Troiţki, A. G.

„*Telegraf*“, Petersburg, 1907, nr. 6 din 26 ianuarie (8 februarie), pag. 4. — 375.

„*Ternii Truda*“, Petersburg. — 413.

— 1906, nr. 2 din 31 decembrie, pag. 1—2. — 294.

— 1907, nr. 3 din 6 ianuarie, pag. 1—3. — 415.

[*Tirkova, A. V. J. Verghejski, A. După congres.* — „*Reci*“, Petersburg, 1906, nr. 176 din 28 septembrie (11 octombrie), pag. 3. — 41—42.

— *Intrunirile electorale.* — „*Reci*“, Petersburg, 1907, nr. 9 din 12 (25) ianuarie, pag. 2. — 277.

„*Tovarişci*“, Petersburg. — 56, 135, 225, 238, 275, 310, 348—349, 411.

— 1906, nr. 66 din 20 septembrie (3 octombrie), pag. 1—2. — 33—37.

— 1906, nr. 73 din 28 septembrie (11 octombrie), pag. 2. — 46—47, 60—61, 82.

— 1906, nr. 77 din 3 (16) octombrie, pag. 1. — 50—51.

— 1906, nr. 78 din 4 (17) octombrie, pag. 3. — 45, 48.

— 1906, nr. 80 din 6 (19) octombrie, pag. 3. — 49.

— 1906, nr. 81 din 7 (20) octombrie, pag. 2. — 56, 57, 58, 59, 60—61, 62, 72, 77, 98, 106, 304.

— 1906, nr. 84 din 11 (24) octombrie, pag. 4. — 65.

— 1906, nr. 85 din 12 (25) octombrie, pag. 3. — 56.

— 1906, nr. 86 din 13 (26) octombrie, pag. 2, 4. — 59—60, 77.

— 1906, nr. 101 din 31 octombrie (13 noiembrie), pag. 2. — 66, 72—73, 98, 106, 126—127, 128, 130, 204, 240—243, 304, 346.

— 1906, nr. 102 din 1 (14) noiembrie, pag. 1, 2. — 126—127.

— 1906, nr. 122 din 24 noiembrie (7 decembrie), pag. 2. — 143—151, 194—195, 204, 225—226, 240—244, 304.

— 1906, nr. 131 din 5 (18) decembrie, pag. 2, 4. — 202, 216, 301.

— 1906, nr. 136 din 10 (23) decembrie, pag. 2. — 181.

— 1906, nr. 138 din 13 (26) decembrie, pag. 2. — 237.

- 1906, nr. 139 din 14 (27) decembrie, pag. 2—4. — 202, 238, 304.
- 1906, nr. 140 din 15 (28) decembrie, pag. 2. — 237.
- 1906, nr. 142 din 17 (30) decembrie, pag. 1—2. — 214—215, 217, 237.
- 1906, nr. 150 din 28 decembrie (10 ianuarie 1907), pag. 4. — 245—246.
- 1907, nr. 161 din 10 (23) ianuarie, pag. 1. — 275—276.
- 1907, nr. 167 din 17 (30) ianuarie, pag. 1—2. — 309—310.
- 1907, nr. 168 din 18 (31) ianuarie, pag. 3. — 309—310.
- 1907, nr. 169 din 19 ianuarie (1 februarie), pag. 4. — 314, 321.
- 1907, nr. 170 din 20 ianuarie (2 februarie), pag. 4, 5. — 321, 357.
- 1907, nr. 177 din 28 ianuarie (10 februarie), pag. 2. — 417, 418.
- 1907, nr. 178 din 30 ianuarie (12 februarie), pag. 4. — 401—403.
- 1907, nr. 180 din 1 (14) februarie, pag. 5. — 404—405.
- 1907, nr. 181 din 2 (15) februarie, pag. 5. — 420.
- 1907, nr. 187 din 9 (22) februarie, pag. 2. — 413—414.
- [*Troișki, A. G.*] *Principiile teoriei muncii*. — Lucrare închinată memoriei lui N. K. Mihailovski și P. L. Lavrov. Petersburg, 1906. 124 pag. Autor : E. Tag—in. — 93.
- *Răspuns lui Viktor Cernov*. Petersburg, 1906. 48 pag. Autor : E. Tag—in. — 93.
- „*Trud*“, Petersburg. — 376.
- Turgheniev, I. S. Asea*. — 289.
- *Poeme în proză. Regulă de comportare*. — 63.
- „*Ţin*“, Tiflis, 1906, nr. 1 din 8 (21) decembrie. În limba gruzină. — 241, 304.
- Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la modificarea și completarea regulamentului alegerilor pentru Duma de stat. 11 (24) decembrie 1905]*. — „*Pravitelstvennii Vestnik*“, Petersburg, nr. 268 din 13 (26) decembrie, pag. 1. — 16, 17, 18, 19, 110, 111, 144, 199, 200, 206, 234—235, 394, 395, 416.
- Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la reorganizarea Consiliului de stat. 20 februarie (5 martie) 1906]*. — „*Pravitelstvennii Vestnik*“, Petersburg, 1906, nr. 41 din 21 februarie (6 martie), pag. 1—2. — 17.

- Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la revizuirea legii pentru instituirea Dumei de stat. 20 februarie (5 martie) 1906]. — „Pravitelstvennii Vestnik“, Petersburg, 1906, nr. 41 din 21 februarie (6 martie), pag. 2. — 17.*
- Un mediator nepoftit sau cum a încercat „Tovarișci“ să unească pe cadeți și pe social-democrați și ce-a ieșit din povestea asta. — „Nașa Tribuna“, Vilno, 1906, nr. 1 din 13 decembrie, pag. 14—17. Semnat : D. E. — 220, 240—241, 304.*
- Un muncitor. Muncitorii și intelectualii în cadrul organizațiilor noastre. Cu o prefață de P. B. Akselrod. Editat de P.M.S.D.R. Geneva, tip. partidului, 1904. 56 pag. (P.M.S.D.R.). — 174.*
- Vadimov, V. Cu privire la programul-maximum și programul-minimum. (E. Tag—in. Principiile teoriei muncii). [Recenzie]. — Culegerea „Soznetelnaia Rossiia“, nr. 1, Petersburg, 1906, pag. 26—42. — 93.*
- *Post-scriptum.* (În legătură cu o „eroare regretabilă“). — Culegerea „Soznetelnaia Rossiia“, nr. 1, Petersburg, 1906, pag. 42—46. — 93.
- Vasiliev, N. V. Ce-i de făcut? (Scrisoare către redacție). — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 142 din 17 (30) decembrie, pag. 2. — 225, 243—245, 420—421.*
- „*Vek*“, Moscova. — 135.
- 1906, nr. 46 din 15 noiembrie, pag. 1. — 126.
- 1907, nr. 5 din 9 ianuarie, pag. 4. — 300.
- „*Vestnik Partii Narodnoi Svobodî*“, Petersburg, 1906, nr. 5 din 28 martie, coloanele 318—320. — 86—87.
- 1906, nr. 7 din 19 aprilie, coloanele 545—546. — 86—87.
- Viața politică.* — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 78 din 4 (17) octombrie, pag. 3. — 45, 48.
- Viața politică.* — „Tovarișci“, Petersburg, 1906, nr. 80 din 6 (19) octombrie, pag. 3. — 49.
- „*Volkszeitung*“, Vilno, 1906, nr. 208 din 16 (29) noiembrie, pag. 2. În limba idiș. — 191—195, 198.
- 1906, nr. 235 din 18 (31) decembrie, pag. 1. În limba idiș. — 220, 240—241.
- „*Volna*“, Petersburg, 1906, nr. 14 din 11 mai, pag. 1—2. — 134.

- „Vpered“, Geneva. — 172, 184.
— 1905, nr. 1 din 4 ianuarie (22 decembrie 1904), pag. 2—3. — 174.
- „Vpered“, Petersburg, 1906, nr. 2 din 27 mai, pag. 2. — 48, 66, 106, 150, 245, 420.
- „Zarea“, Stuttgart. — 53.
- „Zrenie“, Petersburg. — 413.
— 1907, nr. 1 din 25 ianuarie, pag. 1—2. — 370.
— 1907, nr. 2 din 4 februarie, pag. 1—2, 4. — 367, 370, 374.
- **Briefe und Auszüge aus Briefen von Joh. Phil. Becker, Jos. Dietzgen, Friedrich Engels, Karl Marx und A. an F. A. Sorge u. Andere.* Stuttgart, Dietz, 1906, XII, 422 S. — 380.
- Engels, F. [Der Brief an F. A. Sorge].* 7. März 1884. — In : Briefe und Auszüge aus Briefen von Joh. Phil. Becker, Jos. Dietzgen, Friedrich Engels, Karl Marx und A. an F. A. Sorge u. Andere. Stuttgart, Dietz, 1906, S. 193—195. Unterschrift : F. E. — 380.
— *Herrn Eugen Dührings Umwälzung der Wissenschaft.* 3-te durchgesehene und vermehrte Auflage. Stuttgart, Dietz, 1894. XX, 354 S. — 386.
- Gesetz gegen die gemeingefährlichen Bestrebungen der Sozialdemokratie.* Vom 21. Oktober 1878. — „Reichs-Gesetzblatt“, Berlin, 1878, N 34, S. 351—358. — 49.
- L'Humanité*, Paris, 1906, N 974, 17 décembre, p. 2. — 178.
- Internationale Regeln der sozialistischen Taktik.* [Die Resolution des Internationalen Sozialistenkongresses zu Amsterdam]. — In : Internationaler Sozialistenkongress zu Amsterdam. 14. bis 20. August 1904. Berlin, Expedition der Buchhandlung „Vorwärts“, 1904, S. 31—32. — 22, 228—229, 231.
- Internationaler Sozialistenkongress zu Amsterdam.* 14. bis 20. August 1904. Berlin, Expedition der Buchhandlung „Vorwärts“, 1904. 78 S. — 22, 228—229, 231.
- Kautsky, K. Die Aussichten der russischen Revolution.* — „Vorwärts“, Berlin, 1906, N 23, 28. Januar, S. 1. Unterschrift : K. K. — 3.
— *Die soziale Revolution.* I. Sozialreform und soziale Revolution. Berlin, Expedition der Buchhandlung „Vorwärts“, 1902. 56 S. — 183.

- *Die soziale Revolution*. II. Am Tage nach der sozialen Revolution. Berlin, Expedition der Buchhandlung „Vorwärts“, 1902. 48 S. — 183.
- *Triebkräfte und Aussichten der russischen Revolution*. — „Die Neue Zeit“, Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25, Bd. I, N 9, S. 284—290; N 10, S. 324—333. — 180—190, 227—233.
- Kugelman, L.* [Der Brief an K. Marx]. 15. April 1871. — 391.
- Kwihtes*. — Zihna, [Riga], 1906, N 47, 23 augustâ, S. 7. — 5.
- Lieb knecht, W.* *Kein Kompromiss! Kein Wahlbündniss!* Hrsg. im Auftrage von Genossen Berlins und Umgebung. Berlin, Expedition der Buchhandlung „Vorwärts“, 1899. 32 S. — 219.
- Manuilov, A. A.* *Die Agrarfrage und ihre ökonomische Lösung*. — In: Zur Agrarbewegung in Russland. Nach dem Russischen bearbeitet und eingeleitet von B. Braude. Leipzig, Teutonia, 1907, S. 37—80. — 182.
- Marx, K.* *Briefe an Dr. L. Kugelman*. — „Die Neue Zeit“, Stuttgart, 1901—1902, Jg. 20, Bd. 2, N 1, S. 26—32; N 2, S. 60—64; N 3, S. 91—96; N 4, S. 125—128; N 6, S. 188—192; N 7, S. 221—224; N 12, S. 381—384; N 13, S. 412—416; N 15, S. 472—480; N 17, S. 541—544; N 19, S. 604—608; N 25, S. 797—800. — 384.
- „Die Neue Zeit“, Stuttgart. — 384, 388.
- 1901—1902, Jg. 20, Bd. 2, N 1, S. 26—32; N 2, S. 60—64; N 3, S. 91—96; N 4, S. 125—128; N 6, S. 188—192; N 7, S. 221—224; N 12, S. 381—384; N 13, S. 412—416; N 15, S. 472—480; N 17, S. 541—544; N 19, S. 604—608; N 25, S. 797—800. — 384.
- 1906—1907, Jg. 25, Bd. 1, N 9, S. 284—290; N 10, S. 324—333. — 180—190, 227—228.
- Petrunkewitsch, J. J.* *Die Agrarkrisis und die politische Lage Russlands*. — In: Zur Agrarbewegung in Russland. Nach dem Russischen bearbeitet und eingeleitet von B. Braude. Leipzig, Teutonia, 1907, S. 7—35. — 182.
- [*Plechanow, G.* *Der Fragebogen über den Charakter der russischen Revolution und die Taktik, die von den russischen Sozialisten zu befolgen ist*]. — „Die Neue Zeit“, Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25, Bd. 1, N 10, S. 331, im Art.: K. Kautsky. *Triebkräfte und Aussichten der russischen Revolution*. — 180—182, 184, 185, 186, 187, 188, 227—233.

- Programm der deutschen Arbeiterpartei.* — In: Protokoll des Vereinigungskongresses der Sozialdemokraten Deutschlands, abgehalten zu Gotha vom 22. bis 27. Mai 1875. Leipzig, Genossenschaftsbuchdruckerei, 1875, S. 3—4. — 49.
- Protokoll des Vereinigungskongresses der Sozialdemokraten Deutschlands, abgehalten zu Gotha vom 22. bis 27. Mai 1875.* Leipzig, Genossenschaftsbuchdruckerei, 1875. 88 S. — 49.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands.* Abgehalten zu Dresden vom 13. bis 20. September 1903. Berlin, Expedition der Buchhandlung „Vorwärts“, 1903. 448 S. — 61.
- „Reichs-Gesetzblatt“, Berlin, 1878, N 34, S. 351—358. — 50.
- Remy, L. *Le parti socialiste-révolutionnaire et les élections.* — „L'Humanité“, Paris, 1906, N 974, 17 décembre, p. 2. Sous le titre général: En Russie. — 178.
- „La Tribune Russe“, Paris. — 178.
- „Vorwärts“, Berlin, 1906, N 23, 28. Januar. S. 1. — 3.
- „Zibna“, [Riga-Bruxelles-Petrograd]. — 5.
- Riga, 1906, N 47, 23 augustâ, S [7]. — 5.
- Zur Agrarbewegung in Russland.* Nach dem Russischen bearbeitet und eingeleitet von B. Braude. Leipzig, Teutonia, 1907. 96 S. — 182.
-

INDICE DE NUME

A

A. — vezi Goldman, L. I.

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menșevismului. În perioada 1870—1880 a fost narodnic, iar după scindarea organizației „Zemlea i volea” a aderat la grupul „Ciornîi peredel”; în 1883 a luat parte la crearea grupului „Eliberarea muncii”. Începînd din 1900 a fost membru al redacției ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a reprezentat cu drept de vot consultativ redacția ziarului „Iskra”; iskrist din minoritate. După congres s-a manifestat ca menșevic activ. În 1905 a lansat ideea oportunistă a convocării unui larg „congres muncitoresc”, pe care îl opunea partidului proletariatului. În anii reacțiunii a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor și a făcut parte din redacția gazetei „Golos Soțial-Demokrata”, organ al menșevicilor lichidatori; în 1912 a participat la Blocul antipartinic din august. În timpul primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe poziții centriste, a luat parte la conferințele de la Zimmerwald și Kienthal, unde a aderat la aripa dreaptă. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului Executiv al Sovietului din Petrograd și a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; în emigrație a făcut propagandă pentru intervenția armată împotriva Rusiei Sovietice. — 29—30, 48, 50, 167, 172, 179, 189.

Aleksinski, I. P. (n. 1872) — profesor de chirurgie la Universitatea din Moscova; fruntaș al zemstvelor, deputat în Duma I de stat din partea guberniei Vladimir; mai întîi a fost cadet, iar apoi a trecut la „socialiștii-populiști”. — 81, 83.

Anikin, S. V. (1869—1919) — trudovic, deputat în Duma I de stat din partea guberniei Saratov, unul dintre liderii Grupului trudovic din Dumă; a fost învățător la țară și a făcut parte din Uniunea țărănească. A colaborat la revista „Russkoe Bogatstvo”; la sfîrșitul anului 1908 a făcut parte din redacția revistei „Bodroe Slovo”. Ulterior s-a retras din viața politică. — 237.

Annenski, N. F. (1843—1912) — economist-statistician și publicist, fruntaș al mișcării narodnice liberale; a condus lucrările de statistică întreprinse de zemstve într-o serie de gubernii; sub conducerea și îngrijirea lui au fost publicate numeroase lucrări de statistică. A participat la întocmirea culegerii în două volume „Influența recoltelor și a prețurilor cerealelor asupra unor laturi ale economiei naționale a Rusiei” (1897) și a colaborat la revistele „Delo” și „Otecestvennîe Zapiski”; a fost membru al redacției revistei narodnice liberale „Russkoe Bogatstvo”. În 1904—1905 a fost unul dintre conducătorii organizației liberale monarhiste „Uniunea eliberării”, iar în 1906 unul dintre organizatorii și conducătorii partidului mic-burghez, apropiat de cadeți, al „socialiștilor-populiști”, care se desprinsese din aripa dreaptă a socialiștilor-revoluționari. În ultimii săi ani de viață s-a retras din viața politică. — 45, 238, 311.

B

Badamșin, G. S. (n. 1865) — cadet de stînga, deputat în Duma I și a II-a de stat din partea guberniei Kazan; a semnat așa-numitul „Proiect al celor 33”, prezentat de trudovici spre examinare Dumei I. — 81.

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre cei mai de seamă militanți ai Partidului social-democrat german și ai Internaționalei a II-a. De profesiune strungar. Și-a început activitatea politică în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut. A fost membru al Internaționalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii”); a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstag, a luptat pentru calea democratică de unificare a Germaniei, a demascat caracterul reacționar al politicii interne și externe a guvernului Kaiserului. În timpul războiului franco-prusian s-a situat pe o poziție internaționalistă; a sprijinit Comuna din Paris. În ultimul deceniu al secolului trecut și la începutul primului deceniu al acestui secol a luat atitudine împotriva reformismului și revizionismului din rîndurile social-democrației germane. Cuvîntările rostite de Bebel împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepțiilor marxiste și de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc” (V. I. Lenin. Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 290). Publicist talentat și excelent orator, Bebel a exercitat o puternică influență asupra dezvoltării mișcării muncitorești germane și europene. În ultima perioadă a activității sale a comis o serie de greșeli cu caracter centrist (lupta insuficientă împotriva oportuniștilor, supraaprecierea formelor parlamentare de luptă etc.). — 162.

Bennigsen, Rudolf (1824—1902) — om politic reacționar german, liderul aripii de dreapta a partidului național-liberal; în anii 1873—1883 și 1887—1898 a fost deputat în Reichstagul german; a sprijinit

fără rezervă politica internă și externă a lui Bismarck și a fost un partizan înfocat al legii excepționale împotriva socialiștilor. În activitatea sa a susținut interesele capitalului monopolist. — 162.

Berdeaev, N. A. (1874—1948) — filozof idealist reacționar, adept al misticismului. Încă în primele sale lucrări publicistice s-a situat pe pozițiile „marxismului legal” și a revizuit de pe poziții neokantiene doctrina lui Marx, iar mai târziu a devenit un dușman fățiș al marxismului. În 1905 a intrat în partidul cadeților. În anii reacțiunii a fost unul dintre reprezentanții curentului filozofic-religios, antimarxist, al căutării de Dumnezeu, a colaborat la culegerea „Vehi”, care avea o orientare contrarevoluționară. După Revoluția din Octombrie s-a manifestat ca apologet al feudalismului și al scolasticii medievale, în care vedea singurul mijloc de apărare împotriva comunismului în creștere. În 1922 a fost expulzat pentru activitate contrarevoluționară; în străinătate a continuat să propovăduiască misticismul filozofic și a fost unul dintre ideologii contrarevoluției. — 15.

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democrației germane și a Internaționalei a II-a; teoretician al revizionismului și reformismului. A participat la mișcarea social-democrată începând de la mijlocul deceniului al 8-lea al secolului trecut; s-a aflat sub influența lui Dühring. Din 1881 pînă în 1889 a fost redactor responsabil al ziarului „Der Sozialdemokrat”, organ central ilegal al Partidului social-democrat din Germania. În anii 1896—1898 a publicat în revista „Die Neue Zeit”, sub titlul „Problemele socialismului”, o serie de articole care au fost apoi editate într-un volum intitulat „Premisele socialismului și sarcinile social-democrației” (1899), în care a procedat în mod deschis la revizuirea bazelor filozofice, economice și politice ale marxismului revoluționar. Bernstein nega teoria marxistă a luptei de clasă, teoria inevitabilității prăbușirii capitalismului, teoria revoluției socialiste și a dictaturii proletariatului. „Cît privește revoluția proletariatului, oportunistul s-a dezvățat pînă să se și gîndească la așa ceva”, scria V. I. Lenin referindu-se la Bernstein (V. I. Lenin, Opere, vol. 25, E.S.P.L.P. 1956, pag. 425). Bernstein afirma că mișcarea muncitorească nu are altă sarcină decît aceea de a lupta pentru reforme menite „să îmbunătățească” situația economică a muncitorilor în societatea capitalistă. El a lansat formula oportunistă: „Mișcarea este totul, scopul final nu este nimic”. Concepțiile teoretice ale lui Bernstein și ale adeptilor săi, precum și activitatea lor oportunistă practică au dus la trădarea directă a intereselor clasei muncitoare, trădare care în perioada primului război mondial s-a soldat cu falimentul Internaționalei a II-a. În anii care au urmat, Bernstein a continuat să lupte împotriva marxismului, sprijinind politica burgheziei imperiale și luînd atitudine împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie și a Statului sovietic. — 233.

Bikerman, I. M. (n. 1867) — publicist burghez, militant pe tărîm obștesc; prin vederile sale politice se apropia de „socialiștii-populiști”;

a colaborat la revista „Russkoe Bogatstvo“ și la ziarul burghezo-liberal „Den“; a fost redactorul revistei „Bodroe Slovo“, fondată de el în 1908. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat în străinătate, unde a făcut parte din diferite organizații antisovietice ale emigranților. — 401.

Bismarck, Otto Eduard Leopold (1815—1898) — om de stat și diplomat al Prusiei și al Germaniei, primul cancelar al Imperiului german, supranumit „cancelarul de fier“. În 1862 a fost numit prim-ministru și ministru de externe al Prusiei. Scopul principal pe care l-a urmărit el a fost unirea prin „foc și sabie“ a micilor state germane izolate și crearea unui Imperiu german unic sub hegemonia Prusiei iuncherilor. În ianuarie 1871 Bismarck a fost numit cancelar al Imperiului german. Din 1871 pînă în 1890 a condus întreaga politică internă și externă a Germaniei, căreia i-a imprimat o orientare corespunzătoare intereselor iuncherilor-moșieri, străduindu-se, totodată, să asigure alianța dintre iuncheri și marea burghezie. Nereușind să înăbușe mișcarea muncitorească cu ajutorul legii excepționale împotriva socialiștilor, introdusă de el în 1878, Bismarck a venit cu un program demagogic de legislație socială, făcînd să se voteze o serie de legi care instituiau pentru unele categorii de muncitori asigurări obligatorii. Dar încercarea lui de a destrăma mișcarea muncitorească prin pomeni mizere n-a dat nici un rezultat. În martie 1890, Bismarck a demisionat. — 14, 162, 203.

Blanqui, Louis-Auguste (1805—1881) — eminent revoluționar francez, reprezentant de seamă al comunismului utopic; a participat la insurecțiile și revoluțiile care au avut loc la Paris în perioada 1830—1870; a condus o serie de societăți revoluționare secrete. Peste 36 de ani din viață, Blanqui și i-a petrecut în închisori. Urmărind să cucerească puterea prin acțiunile unui grup restrîns de revoluționari complotiști, el nu înțelegea rolul hotărîtor pe care îl are organizarea maselor în lupta revoluționară. Dînd o înaltă apreciere meritelor revoluționare ale lui Blanqui, Marx și Lenin criticau totodată cu asprime greșelile sale și caracterul greșit al tacticii complotiste. „Blanquismul — scria Lenin — este o teorie care neagă lupta de clasă. Blanquismul așteaptă salvarea omenirii din robia salariată nu prin lupta de clasă a proletariatului, ci printr-un complot urzit de o mică minoritate de intelectuali“ (Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 75). — 391.

*Bogucearski (Iakovlev, V. I. *)* (1861—1915) — militant burghezo-liberal și istoriograf al mișcării narodnice din Rusia. În ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la „marxismul legal“. În 1902—1905 a colaborat activ la revista „Osvojojenie“, condusă de P. B. Struve. În 1905 s-a retras de la această revistă și împreună cu E. D. Kuskova și S. N. Prokopovici a început să editeze săptămînalul „Bez Zaglavii“ și cotidianul „Tovariști“. În 1906—1907,

* În paranteze sînt scrise cu litere cursive adevăratele nume de familie.

cu participarea lui V. L. Burțev, a editat revista „Biloe“. În 1914—1915 a fost secretar științific al Societății pentru cercetări economice. A scris și a redactat numeroase lucrări de istorie a mișcării revoluționare din Rusia. Cea mai importantă dintre ele este culegerea de materiale oficiale intitulată : „Crimele de stat în Rusia secolului al XIX-lea“ (1906). — 231, 310.

Briand, Aristide (1862—1932) — om de stat și diplomat francez ; de profesiune avocat. Un timp oarecare a făcut parte din aripa de stînga a partidului socialist. În 1902 a fost ales deputat și a devenit un om politic burghez reacționar, ostil clasei muncitoare. În 1906 Briand a intrat în guvernul burghez în calitate de ministru al instrucțiunii publice. Fiind exclus din partidul socialist, a aderat la grupul „socialiștilor independenți“, care în 1911 a adoptat denumirea de „partid socialist republican“. În 1909 Briand a fost numit prim-ministru în „cabinetul celor trei renegați“ (Briand — Millerand — Viviani). În 1910, Briand a înăbușit cu cruzime greva feroviarilor, introducînd la căile ferate starea de război. În anii 1913, 1915—1917 și 1921—1922 a deținut postul de președinte al Consiliului de Miniștri ; în 1924 a fost reprezentantul Franței la Liga Națiunilor. În 1925 a luat parte la încheierea acordurilor de la Locarno, îndreptate împotriva U.R.S.S. În 1926—1931 a condus politica externă a Franței. În 1931, fiind înfrînt în alegerile prezidențiale, Briand s-a retras din viața politică. — 60.

Briusov, V. I. (1873—1924) — cunoscut poet și traducător rus. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost unul dintre inițiatorii decadentismului și simbolismului în poezia rusă. Între 1904 și 1909 a condus revista „Vesî“, organ de frunte al simboțiștilor. Sub influența evenimentelor revoluționare de la începutul secolului al XX-lea, poezia lui Briusov se apropie de viața reală ; el se ridică împotriva împăcării filistine cu realitatea burgheză și este unul dintre primii poeți ruși care a scris despre orașul capitalist, despre marea muncii creatoare a omului, dezvăluind totodată contradicțiile inerente societății capitaliste. Briusov a întâmpinat cu simpatie prima revoluție rusă, dar a apreciat-o de pe poziții anarho-individualiste, văzînd în ea doar o forță distructivă.

Briusov a salutat Revoluția Socialistă din Octombrie și a îndemnat intelectualitatea burgheză să colaboreze activ cu Puterea sovietică. În 1919 a intrat în partidul bolșevic. Din 1921 a fost profesor la Universitatea din Moscova și a condus Institutul de literatură, fondat de el. — 297.

Bulațel, P. F. (1867—1919) — mare moșier, avocat, unul dintre liderii ultrareacționarilor ; a colaborat la ziarele burgheze „Svet“, „Rossiia“ și „Iuridiceskaia Gazeta“. O dată cu crearea organizației ultrareacționare „Uniunea poporului rus“, Bulațel a intrat în consiliul ei de conducere și a redactat organul ei de presă — ziarul „Russkoe Znamea“. — 203.

Bulgakov, S. N. (1871—1944) — economist burghez, filozof idealist. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost „marxist legal“; la începutul primului deceniu al secolului nostru a procedat la revizuirea teoriei lui Marx în problema agrară, căutând să explice prin așa-zisa „lege a fertilității descrescânde a solului“ pauperizarea maselor populare. După revoluția din 1905—1907 a aderat la cadeți, a propovăduit misticismul filozofic și a colaborat la culegerea „Vehi“, care avea o orientare contrarevoluționară. În 1918 s-a făcut preot; în 1922 a fost expulzat pentru activitate contrarevoluționară; în străinătate a desfășurat o propagandă dușmănoasă împotriva U.R.S.S. — 386.

Büchner, Friedrich Karl Christian Ludwig (1824—1899) — filozof burghez german, unul dintre principalii reprezentanți ai materialismului vulgar, reformist burghez; de profesiune medic. Din 1852 a fost docent privat la catedra de medicină legală de la Universitatea din Tübingen. În lucrarea sa principală „Kraft und Stoff“ (1855) a făcut o expunere sistematică a materialismului vulgar. Punând la baza concepției sale despre lume științele naturii, Büchner ignora însă dialectica, căuta să reînvie concepțiile mecaniciste asupra naturii și societății. În anii care au urmat a lucrat ca medic la Darmstadt. A scris o serie de lucrări: „Der Mensch und seine Stellung in der Natur...“ (1869), „Darwinismus und Sozialismus“ (1894) și altele. — 386.

C

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menșevismului, lichidator inveterat. A participat la Congresele al IV-lea și al V-lea ale P.M.S.D.R. A colaborat la o serie de publicații lichidatoriste și a fost unul dintre autorii „Scrisorii deschise“ a celor 16 menșevici care urmăreau lichidarea partidului (1910). După conferința antipartinică din august 1912 a fost membru al centrului de conducere menșevic (C.O.). În timpul primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe poziții social-șovine. În 1917 a fost redactor la „Rabocœia Gazeta“, organul central al menșevicilor, și membru al Comitetului Central al menșevicilor. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — 47—48, 49, 51, 55, 56, 59—61, 62, 66, 73, 77, 82, 99, 130, 245, 304, 420—421.

Cernîșevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluționar, om de știință, scriitor și critic literar rus, unul dintre precursorii de seamă ai social-democrației ruse. Cernîșevski a fost inspiratorul și îndrumătorul ideologic al mișcării democrat-revoluționare din deceniul al 7-lea al secolului trecut din Rusia. Ca socialist utopist, el considera că este posibilă trecerea la socialism prin intermediul obștii țărănești; dar în același timp, ca democrat-revoluționar, „a știut să exercite o influență în spirit revoluționar asupra tuturor evenimentelor politice ale epocii sale, ... a propagat, trecând peste obstacolele și barierele

cenzurii, ideea revoluției țărănești, ideea luptei maselor pentru răsturnarea tuturor vechilor autorități" (V. I. Lenin. Opere, vol. 17, E.S.P.L.P. 1957, pag. 104). Revista „Sovremennik”, care apărea sub îngrijirea lui, era purtătorul de cuvânt al forțelor revoluționare din Rusia. Cernîșevski a demascat cu vehemență caracterul iobăgist al „reformei țărănești” din 1861 și a chemat pe țărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul țarist și întemnițat în fortăreața Petropavlovskaia, unde a stat aproape doi ani, iar după aceea a fost condamnat la 7 ani muncă silnică și deportare pe viață în Siberia, de unde a fost eliberat abia spre sfârșitul vieții sale. El a rămas pînă în ultima clipă un luptător înflăcărat împotriva inegalității sociale, împotriva tuturor formelor de manifestare a asuprairii politice și economice.

Deosebit de mari sînt meritele lui Cernîșevski în dezvoltarea filozofiei materialiste ruse. Concepțiile lui filozofice reprezintă o culme a întregii filozofii materialiste premarxiste. Materialismul lui a avut un caracter revoluționar, eficient. Cernîșevski a criticat cu toată tăria diferitele teorii idealiste și s-a străduit să prelucreze în spirit materialist dialectica lui Hegel. În domeniul economiei politice, al esteticii, al criticii literare și al istoriei, Cernîșevski a dat exemple de abordare dialectică a realității. K. Marx, care i-a studiat operele, le-a acordat o înaltă prețuire și l-a numit pe Cernîșevski mare savant rus. Lenin a scris despre Cernîșevski că „este singurul scriitor rus cu adevărat mare, care, începînd din al șaselea deceniu al secolului trecut și pînă în 1888, a știut să se mențină la nivelul unui materialism filozofic integral... Cernîșevski n-a reușit însă, sau, mai bine zis, n-a putut, datorită stării de înapoiere a vieții din Rusia, să se ridice pînă la materialismul dialectic al lui Marx și Engels” (V. I. Lenin, Opere, vol. 14, Editura politică, 1959, pag. 354).

Cernîșevski este autorul unei serii întregi de lucrări strălucite în domeniul filozofiei, economiei politice, istoriei, literaturii, eticii și esteticii. Lucrările lui de critică literară au avut o uriașă influență asupra dezvoltării artei și literaturii ruse. Romanul lui Cernîșevski „Ce-i de făcut?” (1863) a contribuit la educarea multor generații de revoluționari din Rusia și din străinătate. — 275, 289.

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii și teoreticienii partidului eserilor. În anii 1902—1905 a fost redactorul ziarului „Revoluționnaia Rossiia”, organ central al socialiștilor-revoluționari. A publicat o serie de articole îndreptate împotriva marxismului, în care încerca să demonstreze că teoria lui Marx nu este aplicabilă agriculturii. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al agriculturii în Guvernul provizoriu burghez, în care calitate a organizat crunte represii împotriva țăranilor care ocupau pămînturile moșierești. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat în străinătate, unde a continuat să desfășoare o activitate antisovietică. — 93, 311.

Cirkin, V. G. (H) (1877—1954) — muncitor ; în mișcarea revoluționară a intrat în 1903. La începutul anului 1905 a aderat la menșevici. A sprijinit ideea oportunistă a convocării unui „congres muncitoresc”. A participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. ca delegat din partea menșevicilor. Din 1906 a participat activ la mișcarea sindicală. A fost de repetate ori arestat și deportat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a participat, ca delegat, la lucrările Congreselor I și al II-lea ale Sovietelor. În 1918 s-a retras din rândurile menșevicilor, iar în 1920 a intrat în partidul bolșevic. A deținut funcții de răspundere în domeniul economic. — 358.

Clemenceau, Georges Benjamin (1841—1929) — om politic și de stat din Franța, timp de mulți ani lider al partidului radical. La începutul activității sale politice s-a manifestat ca radical de stînga, ostil imperiului lui Napoleon al III-lea. În timpul Comunei din Paris din 1871, fiind primar al unuia dintre arondismentele Parisului, a militat pentru împăcarea proletariatului cu burghezia. În anii care au urmat a deținut funcții municipale, a fost ales președinte al consiliului municipal al Parisului, iar în 1876 — membru al Camerei deputaților din Franța. Începînd din deceniul al 9-lea al secolului trecut a fost unul dintre conducătorii radicalilor. În 1902 a fost ales senator, iar între 1906 și 1909 a fost șeful guvernului francez. Apărînd interesele marelui capital, a promovat o politică de crunte presiuni împotriva clasei muncitoare. V. I. Lenin scria că „Clemenceau, un radical care conduce Franța în numele capitaliștilor, se străduiește de zor să spulbere ultimele rămășițe de iluzii burghezo-republicane în rândurile proletariatului. Reprimarea sîngeroasă a muncitorilor cu ajutorul armatei, care acționează din ordinul guvernului «radicals», a devenit în timpul lui Clemenceau un fenomen aproape mai frecvent decît înainte” (Opere, vol. 15, E.S.P.L.P. 1957, pag. 174). În ajunul primului război mondial (1914—1918), Clemenceau a părăsit partidul radical. În timpul războiului s-a manifestat ca un șovinist inveterat. Din noiembrie 1917 Clemenceau a devenit din nou șef al guvernului francez, instaurînd în țară un regim de dictatură militară. El a fost unul dintre organizatorii și inspiratorii intervenției armate împotriva Rusiei Sovietice, a sprijinit contrarevoluția rusă, s-a străduit să realizeze „încercuirea economică” și sugrumarea Republicii sovietice. În 1919, la Conferința de pace de la Paris a apărat interesele imperialiștilor francezi, fără să-și atingă însă întru totul scopurile. Fiind înfrînt în alegerile prezidențiale din 1920, s-a retras din viața politică. — 60.

D

Dan, F. I. (Gurvici, F. I.) (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor, de profesiune medic. A început să activeze în mișcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut ; a făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare” din

Petersburg. A fost de repetate ori arestat și deportat ; în septembrie 1903 a fugit în străinătate, unde a aderat la menșevici. A participat la Congresele al IV-lea (de unificare) și al V-lea, precum și la o serie de conferințe ale P.M.S.D.R. În anii reacțiunii a condus în străinătate un grup de lichidatori și a fost redactor al gazetei „Golos Soțial-Demokrata”. În timpul primului război mondial (1914—1918) a fost un defensist inveterat ; după revoluția din februarie 1917 a fost membru al Comitetului Executiv al Sovietului din Petrograd și a făcut parte din Prezidiul Comitetului Executiv Central în prima legislatură ; a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost un adversar al Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din țară ca dușman înrăit al Statului sovietic. — 62, 183, 311, 313, 322, 328, 401.

Dietzgen, Joseph (1828—1888) — tăbăcar german, social-democrat de vază, filozof ; a ajuns în mod independent la principiile materialismului dialectic. A luat parte la revoluția din 1848 din Germania, iar după înfrângerea ei a fost nevoit să emigreze din țară. Timp de 20 de ani a pribegit prin America și Europa, a lucrat la diferite întreprinderi și s-a ocupat cu cercetări filozofice. Din 1864 pînă în 1868 Dietzgen a trăit în Rusia, unde a lucrat la o tăbăcărie din Petersburg. Aici a scris el cartea „Esența muncii cerebrale a omului” și o recenzie la primul volum al „Capitalului” lui Marx. În 1869 Dietzgen s-a întors în Germania, a făcut cunoștință cu K. Marx și a participat activ la munca Partidului social-democrat din Germania. Marx a spus că Dietzgen, deși are unele greșeli și inexactități în modul său de a concepe materialismul dialectic, a formulat totuși „multe idei remarcabile și — ca produs al gândirii de sine stătătoare a unui muncitor — chiar admirabile” (vezi K. Marx-F. Engels. *Ausgewählte Briefe*, 1953, pag. 249). În 1884 Dietzgen a plecat din nou în S.U.A., unde a lucrat la redactarea ziarului „Der Sozialist”, organ al Comitetului executiv al Partidului muncitoresc socialist din America, și a ziarului „Arbeiterzeitung” din Chicago și a scris o serie de lucrări filozofice. În lupta sa împotriva filozofiei reacționare a machismului, V. I. Lenin s-a referit adeseori la Dietzgen și a citat din lucrările lui pasaje în care clericalismul și filozofia burgheză oficială sînt deosebit de pregnant caracterizate.

Lucrările principale ale lui Dietzgen sînt : „Esența muncii cerebrale a omului”, „Incursiunile unui socialist în domeniul teoriei cunoașterii”, „Scrisori despre logică, îndeosebi despre logica democratică proletară”, „Akquisit-ul filozofiei”, „Religia social-democrației”. Operele lui Dietzgen au apărut în 1919 la Stuttgart în trei volume. — 385.

Dorner, V. F. (1862—1909) — conte, mareșal al nobilimii din gubernia Kursk, unul dintre întemeietorii organizației ultrareacționare „Uniunea poporului rus” ; deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Kursk. — 203.

Durnovo, P. N. (1844—1915) — unul dintre cei mai reacționari oameni de stat din Rusia țaristă. În anii 1884—1893 a funcționat ca director al departamentului poliției; în anii 1900—1905 a fost adjunct al ministrului afacerilor interne. Numit ministru de interne în 1905, a recurs la măsuri drastice pentru înăbușirea primei revoluții ruse și a îndemnat organizațiile ultrareacționare să se dedea la pogromuri. Începând din 1906 a fost membru în Consiliul de stat. — 341.

Dühring, Eugen (1833—1921) — filozof și economist german, ideolog mic-burghez. Concepțiile filozofice ale lui Dühring reprezentau un amalgam eclectic de pozitivism, materialism metafizic și idealism. Sistemul utopic reacționar al unei economii „socialitare”, conceput de el, idealiza formele semif feudale de economie din Prusia. Concepțiile lui Dühring, care erau sprijinite de o parte din social-democrația germană, au fost temeinic criticate de Engels în cartea „Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluționează știința” (1877—1878). În cartea sa „Materialism și empiriocriticism” (1909) și într-o serie de alte lucrări, V. I. Lenin a criticat în repetate rânduri concepțiile eclectice ale lui Dühring.

Principalele lucrări ale lui Dühring sînt: „Istorie critică a economiei naționale și a socialismului” (1871), „Curs de economie națională și socială” (1873), „Curs de filozofie” (1875). — 386.

E

Elpatievski, S. I. (1854—1933) — scriitor și publicist rus, de profesie medic. Pentru vina de a fi făcut parte din organizația „Narodnaia Voiea”, la începutul penultimului deceniu al secolului trecut a fost condamnat la deportare pe termen de trei ani în Siberia răsăriteană. A fost unul dintre conducătorii revistei „Russkoe Bogatstvo” și a colaborat la „Russkie Vedomosti”. În 1906 a fost unul dintre organizatorii Partidului socialist-populist al muncii. După revoluția din 1905—1907, Elpatievski a aderat la lichidatori și a luat atitudine împotriva partidului bolșevic. V. I. Lenin l-a numit radical burghez, democrat burghez. — 45.

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului științific, conducător și învățător al proletariatului internațional, prieten și tovarăș de luptă al lui K. Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels”. Opere complete, vol. 2, Editura politică, 1960, ediția a doua, pag. 1—14). — 146, 166, 380, 386, 397.

G

Gherțenștein, M. I. (1859—1906) — economist burghez, profesor la Institutul agronomic din Moscova, unul dintre liderii partidului eadet și teoreticianul lui în problema agrară. Deputat în Duma I de stat. A fost ucis de pogromiști în Finlanda, după dizolvarea Dumei I de stat. — 277, 327.

Goldman, L. I. (A.) (1877—1939) — social-democrat, menșevic. A început să activeze în mișcarea revoluționară în 1893, a făcut propagandă în cercurile muncitorești din Vilno și Minsk; în septembrie 1897 a luat parte la congresul de constituire a Bundului. În 1900 a plecat în străinătate, unde a aderat la organizația „Iskrei”. La începutul anului 1901 s-a întâlnit cu V. I. Lenin la München și a discutat cu el planul înființării unei tipografii a „Iskrei” în Rusia. În mai 1901 a organizat la Chișinău o tipografie ilegală, în care erau tipărite „Iskra” și alte publicații social-democrate. În martie 1902 a fost arestat și apoi deportat în Siberia. În 1905 a fugit din locul de deportare și a plecat la Geneva; a aderat la menșevici și a fost secretar de redacție al „Iskrei” menșevice. În 1905 a făcut parte din Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R., ca reprezentant al menșevicilor. La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. a fost ales în C.C. În 1907 a activat în Ural. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului din Irkutsk și membru al C.C. menșevic. În 1921 a părăsit activitatea politică; a lucrat în domeniul economic și cel editorial. — 403.

Gredescul, N. A. (n. 1864) — jurist și publicist, profesor universitar, cadet. În 1905 a participat la editarea ziarului „Mir”, care în luna decembrie a aceluiași an a fost interzis pentru publicarea unor articole cu caracter „antigubernamental”, iar Gredescul a fost arestat și deportat, în 1906, în gubernia Arhanghelsk. În timp ce se afla în deportare, a fost ales deputat în Duma I de stat; după ce s-a întors la Petersburg, a fost ales vicepreședinte al Dumei. După dizolvarea Dumei I de stat a semnat apelul de la Vîborg, fapt pentru care a fost arestat. A colaborat la o serie de ziare liberale. În 1916 a părăsit partidul cadet. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a participat la editarea ziarului burghez „Russkaia Volea”, care desfășura agitație împotriva partidului bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost profesor la o serie de instituții de învățământ superior din Leningrad. În 1926 și-a publicat însemnările sub titlul „Rusia înainte și astăzi”, în care a recunoscut Revoluția din Octombrie și cuceririle ei. — 42, 341, 401.

Groman, V. G. (n. 1874) — social-democrat, menșevic. Autorul unuia dintre proiectele de program agrar prezentate la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.; a făcut parte din redacția revistei menșevice „Naše Delo”. În anii reacțiunii a aderat la lichidatori. Din primele zile ale revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a condus serviciul de aprovizionare din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat câțiva ani în domeniul administrativ-economic. În 1931 a fost judecat și condamnat pentru activitate contrarevoluționară. — 47, 349.

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist rus, organizator și lider al partidului octombrist. În perioada revoluției din 1905—1907 a luptat cu înverșunare împotriva mișcării revoluționare, solidarizându-se cu politica de crunte represii a guvernului împotriva clasei

muncitoare și a țărănimii. În anii reacțiunii a fost președinte al Comisiei pentru problemele apărării statului și președinte al Dumei a III-a de stat. În timpul primului război mondial (1914—1918) a fost președinte al Comitetului industrial-militar central și membru al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 a fost ministru de război și ministru al marinei în primul Guvern provizoriu burghez. Partizan al continuării războiului „pînă la victoria finală”. În august 1917 a participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov; arestat pe front, a fost eliberat de Guvernul provizoriu. După Revoluția Socialistă din Octombrie a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice; emigrant alb. — 13, 14—15, 26, 40, 85.

Gurko, V. I. (1863—1927) — om politic reacționar din Rusia țaristă. În 1902 a fost numit șef al secției zemstve din Ministerul Afacerilor Interne, iar în 1906 — ministru adjunct la interne. În Duma I de stat a combătut proiectele de lege agrară, apărînd interesele moșierilor iobăgiști. A jucat un rol important în guvernul Goremîkin, pe care V. I. Lenin îl numea cabinetul Gurko-Goremîkin cu „program burghez-moșieresc”. Dovedit culpabil de complicitate la fraude și delapidări, a fost destituit printr-o decizie a Senatului. În 1912 a fost ales membru în Consiliul de stat. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; a luptat împotriva Puterii sovietice în sudul Rusiei, apoi a emigrat. — 278, 333, 334, 340, 341.

Gurvici, F. I. — vezi Dan, F. I.

H

H. — vezi Cîrkin, V. G.

Heiden, P. A. (1840—1907) — conte, mare moșier, fruntaș al zemstvelor, octombrist. Din 1895 — mareșal al nobilimii dintr-un județ al guberniei Pskov. În 1904—1905 a participat activ la mișcarea zemților. Sub paravanul liberalismului, a căutat să unească burghezia și moșierimea în lupta împotriva mișcării revoluționare în creștere. După manifestul dat de țar la 17 octombrie 1905 a trecut fățiș în tabăra contrarevoluției. În Duma I de stat a fost liderul unui grup de deputați de dreapta. După dizolvarea Dumei a fost unul dintre organizatorii partidului „înnoirii pașnice”. Lenin l-a calificat drept „moșier contrarevoluționar tipic”, care apăra cu dibăcie interesele generale ale clasei sale (vezi articolul lui V. I. Lenin „În amintirea contelui Heiden”. Opere, vol. 13, E.S.P.L.P. 1957, pag. 37—44). — 202.

Hîjneakov, V. V. (V. V. H—ov) (1871—1949) — om politic burghez-liberal, membru al partidului mic-burghez al „socialiștilor-populiști”. În anii 1903—1905 a fost unul dintre fondatorii și membrii

„Uniunii eliberării“, organizație monarhisto-liberală. În perioada primei revoluții ruse din 1905—1907 a aderat la așa-zisul grup „fără partid“ al intelectualilor menșevici de nuanță cadetă și a colaborat la ziarul lor „Nașa Jizn“ și la săptămînalul lor „Bez Zaglavii“. Din 1903 pînă în 1910 a fost secretar al Societății pentru cercetări economice. În 1917 a fost adjunct al ministrului de interne în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în cadrul cooperației sovietice și s-a îndeletnicit cu activitatea publicistică. — 33, 35, 36.

I

Ignatiev, A. P. (1842—1906) — conte, om de stat din Rusia țaristă. Din 1859 pînă în 1885 a servit în armată. Din 1885 pînă în 1896 a fost guvernator general mai întîi la Irkutsk, apoi la Kiev. În 1896 a fost numit membru al Consiliului de stat; din 1898 pînă în 1905 a funcționat la departamentul pentru întocmirea legilor, a fost președintele comisiei pentru supravegherea ordinii publice și al comisiei cultelor. Partizan al unei puteri monarhiste autoritare, se pronunța pentru folosirea unor măsuri represive draconice împotriva mișcării revoluționare; a fost împotriva convocării Dumei de stat. — 18.

Iordanski, N. I. (Nik. I—ski) (1876—1928) — social-democrat; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menșevic. În 1904 a fost colaborator permanent al „Iskrei“ menșevice. În 1905 a făcut parte din Comitetul Executiv al Sovietului din Petersburg. În 1906 a fost delegat cu drept de vot consultativ la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., reprezentant al C.C. unificat al P.M.S.D.R. (din partea menșevicilor). În anii reacțiunii s-a apropiat de menșevicii-partiiți plehanoviști. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost partizan al grupului plehanovist de dreapta „Edinstvo“ al menșevicilor defensiști, comisar al Guvernului provizoriu burghez pe lîngă armatele Frontului de sud-est. În 1921 a intrat în rîndurile P.C. (b) din Rusia; în 1922 a lucrat la Comisariatul poporului pentru afacerile externe și la Editura de stat, apoi a fost reprezentant plenipotențiar în Italia. Din 1924 s-a îndeletnicit cu activitatea publicistică. — 204, 304.

Izgoev (Lande), A. S. (n. 1872) — publicist burghez, unul dintre ideologii partidului cadet. La început a fost „marxist legal“, apoi a aderat la social-democrați, iar după un timp, în 1905, a intrat în partidul cadet. Se deda la atacuri înverșunate împotriva bolșevicilor în ziarul „Reci“, organul central al cadeților, în revistele cadete „Iujnîe Zapiski“, „Russkaia Misl“, precum și în culegerea contra-revoluționară „Vehi“. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Izgoev a colaborat la „Vestnik Literaturi“, revistă editată de un grup de intelectuali de orientare decadentă. În 1922 a fost expulzat din țară pentru activitatea sa publicistică contrarevoluționară. — 15, 161, 186, 231.

J

Jilkin, I. V. (1874—1958) — ziarist, unul dintre liderii trudoviciilor. A fost redactor al ziarului „Uraleț”, secretar de redacție la revista „Nedelea”, a colaborat la „S.-Peterburgskie Vedomosti”, iar mai târziu la ziarele cadete de stînga „Nașa Jizn” și „Tovarișci”. În 1906 Jilkin a fost ales în Duma I de stat ca deputat al țăranilor din gubernia Saratov. După dizolvarea Dumei I de stat a semnat apelul de la Viborg, fapt pentru care a fost judecat și condamnat. După executarea pedepsei s-a retras din viața politică și a colaborat la diferite publicații burgheze. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în diferite instituții sovietice; din 1925 s-a ocupat de ziaristică. — 214, 215, 216, 217, 238.

Jordania, N. N. (Kostrov) (1870—1953) — social-democrat, menșevic. Și-a început activitatea politică în ultimul deceniu al secolului trecut; a făcut parte din grupul „Mesame dasi”, primul grup marxist din Gruzia, conducînd aripa lui oportunistă. A participat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. ca delegat cu drept de vot consultativ, alăturîndu-se iskriștilor din minoritate. După congres — lider al menșevicilor caucazieni. În 1905 a redactat ziarul menșevic „Soțial-Demokrati” (în limba gruzină) și a combătut tactica bolșevică în revoluția burghezo-democratică. În 1906 a fost ales deputat în Duma I de stat. A participat la lucrările Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.; la Congresul al V-lea a fost ales membru în C.C. al P.M.S.D.R. din partea menșevicilor. În anii reacțiunii a aderat formal la grupul menșevicilor-partiiți, dar în fapt i-a susținut pe lichidatori. În 1914 a colaborat la revista lui Troțki „Borba”; în timpul primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Tiflis, iar în 1918—1921 a fost șeful guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia; din 1921 — emigrant alb. — 106.

K

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre liderii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; la început a fost marxist, dar mai târziu a devenit un renegat al marxismului, ideolog al centralismului (kautskismului) — unul dintre cele mai periculoase și mai dăunătoare varietăți de oportunism; redactor al revistei „Die Neue Zeit”, publicație teoretică a social-democrației germane.

La mișcarea socialistă a început să participe în 1874. Concepțiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleianism, neomalthusianism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și, sub influența lor, a trecut la marxism, dar încă din acea perioadă a dat dovadă de oscilări spre oportunism, lucru pentru care K. Marx și F. Engels l-au criticat cu asprime. În ultimele două decenii ale secolului trecut a scris o serie de lucrări în legătură cu

unele probleme ale teoriei marxiste : „Doctrina economică a lui Karl Marx“, „Problema agrară“ etc., care, deși conțin greșeli, au jucat un rol pozitiv în propagarea marxismului. Mai târziu, când mișcarea revoluționară a luat o mare amploare, Kautsky a trecut pe pozițiile oportunistului. A propagat ideologia centrismului, adică a oportunistului camuflat, și a fost împotriva excluderii din partid a oportuniștilor fățiși. În timpul primului război mondial (1914—1918) Kautsky s-a situat pe pozițiile social-șovinismului, pe care îl camufla sub paravanul unei frazeologii internaționaliste. El este autorul teoriei ultraimperialismului, a cărei esență reacționară a fost demascată de Lenin în lucrările „Falimentul Internaționalei a II-a“, „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“ și în alte lucrări. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kautsky a luat în mod fățiș atitudine împotriva revoluției proletare și a dictaturii proletariatului, împotriva Puterii sovietice.

În „Statul și revoluția“, „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“ și într-o serie de alte lucrări ale sale, V. I. Lenin a supus unei critici nimicitoare teoriile kautskiste. Arătând primejdia pe care o reprezintă kautskismul, V. I. Lenin scria în 1915, în lucrarea „Socialismul și războiul“ : „Clasa muncitoare nu-și poate îndeplini rolul său revoluționar mondial dacă nu duce un război necruțător împotriva acestei atitudini de renegare, împotriva acestei lipse de caracter, împotriva acestei slugărnicii față de oportunism și împotriva acestei nemaipomenite trivializări teoretice a marxismului“ (Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 306). — 2, 3, 11, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187—189, 190, 227, 228, 229, 230, 231, 233.

Kokoșkin, F. F. (1871—1918) — om politic și publicist burghez ; docent la Universitatea din Moscova, la catedra de drept de stat. A fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, membru în C.C. al acestui partid ; deputat în Duma I de stat din partea guberniei Moscova. Din 1907 a colaborat activ la „Russkie Vedomosti“ și la revistele burghezo-liberale „Pravo“, „Russkaia Mysl“ ș.a. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 Kokoșkin a fost ministru în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — 367, 368.

Kostrov — vezi Jordania, N. N.

Kotlarevski, S. A. (1873—1940) — profesor universitar, publicist. Prin convingerile sale politice a fost cadet, unul dintre întemeietorii partidului cadet și membru în C.C. al acestui partid. A fost deputat în Duma I de stat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comisar al Guvernului provizoriu burghez pentru cultele neortodoxe și necreștine, iar din iulie 1917 locțiitor al procurorului general al sinodului și ministru-adjunct la departamentul cultelor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din diferite organizații contrarevoluționare. În 1920 a fost judecat în procesul așa-numitului „Centru tactic“ și a fost condamnat la 5 ani detențiune cu suspendarea pedepsei. Ulterior a funcționat la Universi-

tatea din Moscova, a fost membru al Institutului de drept sovietic. — 215.

Kriukov, F. D. (1870—1920) — scriitor și publicist, trudovic; deputat în Duma I de stat din partea regiunii Donului; a făcut parte din Grupul trudovic. A participat la organizarea Partidului socialist-populist al muncii. A colaborat la revistele burghezo-liberale „Severnii Vestnik“, „Russkoe Bogatstvo“, precum și la ziarele „Russkie Vedomosti“, „Sin Otecestva“ și „Peterburgskaia Gazeta“. — 45.

Krușevan, P. A. (1860—1909) — publicist reacționar, editor al ziarului ultrareacționar „Bessarabeț“ și redactor al ziarului antisemit „Drug“, organizator al pogromului (din 1903) de la Chișinău și unul dintre căpeteniile organizației pogromiste „Uniunea poporului rus“; deputat în Duma a II-a de stat din partea orașului Chișinău. — 103, 396, 397.

Kugelmann, Ludwig (1830—1902) — social-democrat german, prieten al lui Marx, a participat la revoluția de la 1848—1849 din Germania; membru al Internaționalei I. Kugelmann a fost delegat la congresele de la Lausanne (1867) și Haga (1872) ale Internaționalei și a contribuit la editarea și răspândirea „Capitalului“ lui Marx. Din 1862 pînă în 1874 a fost în corespondență cu K. Marx, pe care îl informa asupra stării de lucruri din Germania. Scrisorile lui Marx către Kugelmann au fost tipărite pentru prima oară în 1902, în revista „Die Neue Zeit“; în 1907 ele au apărut în traducere rusă, cu o prefață de V. I. Lenin. — 384, 386, 388, 389, 391, 392.

Kuskova, E. D. (1869—1958) — publicistă rusă, militantă burgheză pe tărîm social. La jumătatea ultimului deceniu al secolului trecut, pe cînd se afla în străinătate, s-a apropiat de grupul „Eliberarea muncii“; curînd însă, sub influența bernsteinismului, a pornit pe calea revizuirii marxismului. Documentul cunoscut sub denumirea de „Credo“, scris de Kuskova în spiritul bernsteinismului, a exprimat cît se poate de pregnant esența oportunistă a „economismului“ și a stîrnit un protest energic din partea unui grup de marxști ruși, în frunte cu V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, pag. 157—170). În ajunul revoluției din 1905—1907, Kuskova a intrat în organizația liberală „Uniunea eliberării“. În 1906 a scos, împreună cu S. N. Prokopovici, revista semicadetă „Bez Zaglavii“ și a colaborat activ la „Tovarișci“, ziarul cadeților de stînga. Kuskova îndemna pe muncitori să renunțe la lupta revoluționară și căuta să subordoneze mișcarea muncitorească conducerii politice a burgheziei liberale. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva bolșevicilor; în 1921 a făcut parte din „Comitetul public pentru ajutorarea înfometaiilor“ și, împreună cu alți conducători ai acestei organizații, a încercat s-o folosească ca mijloc de luptă împotriva Puterii sovietice. În 1922 a fost expulzată din Rusia Sovie-

tică ; în străinătate a devenit o militantă activă a emigrației albe.
— 127, 143, 186, 231, 275, 276, 346.

Kutler, N. N. (1859—1924) — lider al partidului cadet ; a lucrat la ministerul de finanțe, a fost șeful direcției impozitelor directe, iar mai târziu ministru al agriculturii ; deputat în Duma a II-a și a III-a de stat, unul dintre autorii proiectului de program agrar al cadeților. O critică amănunțită a acestui proiect și a poziției lui Kutler a fost făcută de V. I. Lenin în lucrările „Proiect de cuvântare în Duma a II-a de stat în legătură cu problema agrară” și „Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă din 1905—1907” (vezi Operc, vol. 12, E.S.P.L.P. 1957, pag. 264—274 ; vol. 13, E.S.P.L.P. 1957, pag. 364—374). După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kutler a lucrat la Comisariatul poporului pentru finanțe. Din 1922 a făcut parte din conducerea Băncii de Stat a U.R.S.S. — 275, 293, 334, 341, 343.

L

Lange, Friedrich-Albert (1828—1875) — filozof burghez german, neokantian ; a fost profesor la Universitatea din Zürich și la cea din Marburg. Unul dintre inițiatorii curentului filozofic reacționar a cărui deviză era : „Înapoi la Kant”. Lange era un dușman al materialismului, pe care îl considera acceptabil ca metodă de cercetare a naturii, dar nesatisfăcător ca teorie filozofică ; de aceea, spunea el, materialismul duce neapărat la idealism. El a încercat să înlăture dualismul filozofiei lui Kant, transformînd „lucrul în sine” într-o noțiune subiectivă. Adept al social-darvinismului, el considera că legile biologiei sînt aplicabile și societății umane ; a fost un adept al teoriei malthusiene a suprapopulației. A scris : „Problema muncitorească. Însemnătatea ei în prezent și în viitor” (1865), „Istoria materialismului și critica însemnătății lui în prezent” (1865) etc. Într-o serie de lucrări ale sale, și mai cu seamă în „Materialism și empiriocriticism”, V. I. Lenin l-a caracterizat pe Lange drept confuzionist care a falsificat materialismul. Concepțiile filozofice și sociologice antiștiințifice ale lui Lange sînt folosite de filozofia burgheză contemporană. — 386.

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menșevic, unul dintre liderii lichidatorismului. A intrat în mișcarea revoluționară în 1901 ; a activat la Odesa și la Simferopol. În 1905 a fost membru al comitetului menșevic din Petersburg al P.M.S.D.R. În 1906 a făcut parte din comitetul unificat din Petersburg al partidului ; a participat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. ca delegat cu drept de vot deliberativ. A susținut programul menșevic de municipalizare a pămîntului, a sprijinit ideea oportunistă a convocării unui „congres muncitoresc”. A fost delegat la Congresul al V-lea al partidului. După înfrîngerea revoluției din 1905—1907 a devenit unul dintre propovăduitorii activi și fățiși ai lichidatorismului. A colaborat la o serie de publicații centrale cu caracter menșevic-

lichidatorist. Larin a participat la crearea Blocului antipartinic din august; a făcut parte din comitetul de organizare al acestui bloc. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști, care editau revista „Internațional”. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a împărtășit ideea oportunistă a creării unui așa-zis „guvern socialist omogen”, cu participarea menșevicilor și eserilor; împreună cu Rîkov și cu alți oportuniști și-a dat demisia din Consiliul Comisarilor Poporului. În anii care au urmat a deținut diferite funcții în aparatul Sovietelor și în domeniul economic. — 152, 153, 154—155, 156, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 204, 242, 304, 350.

Lassalle, Ferdinand (1825—1864) — socialist mic-burghez german, întemeietorul lassalleanismului — varietate a oportunismului în mișcarea muncitorească germană.

Lassalle a fost unul dintre întemeietorii „Uniunii generale a muncitorilor germani” (1863). Crearea acestei Uniuni a avut o însemnătate pozitivă pentru mișcarea muncitorească, dar Lassalle, în calitate sa de președinte al acestei Uniuni, a îndreptat-o pe o cale oportunistă. Lassalleienii socoteau că prin agitația legală pentru votul universal, prin crearea de asociații de producție subvenționate de statul iuncherilor se va ajunge la crearea unui „stat popular liber”. Lassalle a sprijinit politica de unificare „de sus” a Germaniei, sub hegemonia Prusiei reacționare. Politica oportunistă a lassalleienilor a constituit o piedică în calea activității Internaționalei I și a creării unui adevărat partid muncitoresc în Germania, a întârziat formarea conștiinței de clasă a muncitorilor.

Conceptiile teoretice și politice ale lassalleienilor au fost aspru criticate de către clasicii marxism-leninismului (vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha”; V. I. Lenin. „Statul și revoluția” și alte lucrări). — 143.

Lenin, N. — vezi Lenin, V. I.

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Lenin, N.) (1870—1924) — date biografice. — 9, 10, 28, 29, 45, 49, 54, 56, 58, 59, 118, 144, 147, 172, 173, 188, 199, 202, 242, 355, 381, 395.

Levițki, V. (Federbaum, V. O.) (n. 1883) — menșevic. A intrat în mișcarea revoluționară la sfârșitul ultimului deceniu al secolului trecut, a activat în organizația din Dvinsk a Bundului. La începutul anului 1906 a fost membru al Comitetului unificat din Petersburg al P.M.S.D.R.; a participat la Congresul al IV-lea (de unificare) al partidului ca delegat din partea organizației Petersburg. În perioada alegerilor pentru Duma a II-a de stat a militat pentru un bloc cu cadeții. În perioada reacțiunii a fost unul dintre liderii lichidatorismului; a făcut parte din centrul menșevic și a fost unul dintre sem-

natarii „Scrisorii deschise“ cu privire la lichidarea partidului ; a redactat revista „Naşa Zarea“, a colaborat la „Golos Soşial-Demokrata“, „Vozrojdenie“ şi la alte publicaţii periodice de orientare menşevico-lichidatoristă. În anii primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe poziţiile social-şovinismului şi a sprijinit grupul de extremă dreaptă al defensiştilor. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă, a luptat activ împotriva Puterii sovietice ; în 1919 a fost implicat în procesul organizaţiei contrarevoluţionare „Centrul tactic“. Ulterior s-a îndeletnicit cu activitatea publicistică. — 329, 331.

Lidvall, Erik Leonard — mare speculant şi escroc, supus suedez ; în 1906 a contractat cu statul livrări de cereale pentru aprovizionarea guberniilor înfometate Tambov, Penza etc. Datorită dezvăluirilor făcute în presă cu privire la complicitatea lui V. I. Gurko — adjunct al ministrului de interne — la manoperele frauduloase ale lui Lidvall, căruia îi acordase însemnate avansuri din vistieria statului, această afacere a stîrnit o mare vîlvă ; guvernul ţarist s-a văzut nevoit să sesizeze senatul cu instruirea şi judecarea acestei afaceri. Ulterior însă afacerea a fost muşamalizată. — 340.

Liebkecht, Wilhelm (1826—1900) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre întemeietorii şi conducătorii Partidului social-democrat din Germania. A luat parte activă la revoluţia din 1848—1849 din Germania ; după înfrîngerea ei a emigrat în Elveţia, iar de acolo în Anglia, unde s-a împrietenit cu K. Marx şi F. Engels. Sub influenţa lor a devenit socialist. În 1862 s-a înapoiat în Germania. După înfiinţarea Internaţionalei I a fost unul dintre cei mai activi propagandişti ai ideilor ei revoluţionare şi organizator al secţiilor ei din Germania. Din 1875 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale, Liebkecht a fost membru al Comitetului Central al Partidului social-democrat din Germania şi redactor responsabil al ziarului „Vorwärts“, organul central al acestui partid. Din 1867 pînă în 1870 a fost deputat în Reichstagul Confederaţiei Germaniei de nord, iar începînd din 1874 a fost în repetate rînduri ales deputat în Reichstagul german ; a folosit cu pricepere tribuna parlamentară pentru a demasca politica internă şi externă reacţionară a iunherimii prusace. Pentru activitatea sa revoluţionară a fost de repetate ori condamnat la închisoare. A luat parte activă la organizarea Internaţionalei a II-a. K. Marx şi F. Engels îl preţuiau pe Liebkecht, îl îndrumau în activitatea lui, dar în acelaşi timp criticau atitudinea sa împăciuitoare faţă de elementele oportuniste. — 219—220, 221, 222, 223, 224, 225, 226.

Lojkin, S. V. (n. 1868) — medic, cadet de stînga, deputat în Duma I de stat din partea guberniei Veatka ; a semnat aşă-numitul „Proiect al celor 33“, prezentat de trudovici în Duma I. — 81.

Lvov, N. N. (1867—1944) — moşier ; V. I. Lenin l-a calificat ca „mic nobil contrarevoluţionar“, „model de trădător cadet“. În anii

1893—1900 a fost mareșal al nobilimii din județul Balașov; din 1899 a activat ca președinte al zemstvei guberniale Saratov. A participat la congresele zemstvelor din anii 1904—1905. A fost unul dintre fondatorii „Uniunii eliberării” și al partidului cadet; membru al C.C. al acestui partid. Ales în Duma I de stat cu voturile țăranilor înșelați de cadeți, a luat o atitudine categorică împotriva satisfacerii revendicărilor țăărănești. Membru al Dumei a II-a de stat. Unul dintre fondatorii „Partidului înnoirii pașnice”. În Dumele a III-a și a IV-a a fost liderul progresiștilor. În 1917 a fost unul dintre conducătorii uniunii moșierilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie — ziarist albgardist, iar mai târziu emigrant alb. — 215—216, 217, 218, 290, 293.

M

M. — persoana pomenită a rămas neidentificată. — 403.

M. — vezi Medem, V. D.

Malișevski, N. G. (n. 1874) — social-democrat, menșevic. În 1894—1895 a făcut parte dintr-un grup social-democrat de la Petersburg. În 1895 a fost arestat, judecat și pedepsit cu închisoare și deportare. În 1906 a colaborat la revista menșevică „Otkliki Sovremennosti”; a lansat și a susținut teza oportunistă că în Rusia lupta pentru republică trebuie să treacă pe planul al doilea. V. I. Lenin a criticat aspru concepțiile lui Malișevski, calificându-l drept „jalnic oportunist mic-burghez”. În 1907 Malișevski s-a retras din viața politică. — 350.

Manuilov, A. A. (1861—1929) — economist burghez rus, fruntaș al partidului cadet, redactor la „Russkie Vedomosti”. În anii 1905—1911 a fost rector al Universității din Moscova, în 1907—1911 membru al Consiliului de stat, iar în 1917 ministru al instrucțiunii publice în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat din țară; ulterior s-a întors din emigrație și a funcționat ca profesor la diferite instituții de învățământ superior. Autor al lucrărilor: „Arendarea pământului în Irlanda”, „Noțiunea de valoare în doctrina economiștilor școlii clasice”, „Curs de economie politică” ș.a. — 182.

Martov, L. (Tederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. A intrat în mișcarea social-democrată în prima jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut. În 1895 a participat la organizarea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare” din Petersburg. În 1896 a fost arestat în legătură cu procesul acestei organizații și deportat, pe termen de trei ani, la Turuhansk. În 1900, după expirarea termenului de deportare, a luat parte la pregătirea editării ziarului „Iskra”; a făcut parte din redacția acestui ziar. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., la care a participat ca delegat din

partea organizației „Iskrei“, s-a situat în fruntea minorității oportuniste și de atunci a fost unul dintre conducătorii instituțiilor centrale ale menșevicilor și redactor la mai multe publicații menșevice. În anii reacțiunii s-a situat pe poziții lichidatoriste; a redactat ziarul „Golos Soțial-Demokrata“, a luat parte la conferința antipartinică din august 1912. În perioada primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe poziții centriste; a participat la conferințele de la Zimmerwald și de la Kienthal. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a trecut în fruntea grupului menșevicilor-internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a trecut în tabăra dușmanilor fățiși ai Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania, unde a editat revista menșevică contrarevoluționară „Soșialisticeskii Vestnik“. — 44, 53, 55, 56, 57—58, 59, 60—61, 62, 64, 66, 72, 73, 74, 77, 81, 82, 98, 101, 130, 171, 204, 304, 350.

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietorul comunismului științific, gânditor genial, conducător și învățător al proletariatului internațional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)“, în Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 29—77). — 146, 162, 190, 229, 231, 384—392.

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat, autor al unei serii de scrieri în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul; a colaborat la revistele „Jizn“, „Nacealo“ și „Naucinoe Obozrenie“. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menșevici, a susținut programul lor de municipalizare a pământului. La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. a prezentat, din partea menșevicilor, un raport în problema agrară; congresul l-a ales membru în redacția O. C. În anii reacțiunii s-a situat pe poziții lichidatoriste, iar în perioada primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din viața politică și a desfășurat activitate pedagogică și științifică. În 1929 a fost ales membru activ al Academiei de Științe a U.R.S.S. — 47, 183, 386.

Meakotin, V. A. (1867—1937) — unul dintre liderii partidului mic-burghez al „socialiștilor-populiști“, istoric și publicist. În anii 1905—1906 a fost unul dintre conducătorii organizației de intelectuali burghezi „Uniunea asociațiilor“, care încerca să abată proletariatul de pe calea luptei revoluționare. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Meakotin a fost unul dintre fondatorii organizației alb-gardiste „Uniunea pentru renașterea Rusiei“, apoi emigrant alb. — 45, 46.

Medem, V. D. (Grinberg, V. D., M.) (1879—1923) — unul dintre liderii Bundului. A început să activeze în mișcarea social-democrată în anul 1899; din 1900 a activat în organizația din Minsk a Bundului; a fost deportat pe termen de 5 ani în Siberia, de unde în 1901 a fugit în străinătate. A participat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. ca delegat din partea Comitetului din străinătate al Bundului; s-a

situat pe poziții antiiskriste. În 1906 a fost ales membru în C.C. al Bundului, a participat la lucrările Congresului al V-lea al P.M.S.D.R., sprijinindu-i pe menșevici. După Revoluția Socialistă din Octombrie a trecut în fruntea organizațiilor bundiste din Polonia; în 1921 a plecat în S.U.A., unde a publicat, în coloanele ziarului socialist evreiesc de dreapta „Vorwärts“, articole calomnioase împotriva Rusiei Sovietice. — 191, 194, 198.

Mehring, Franz (1846—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești din Germania, unul dintre liderii și teoreticienii aripii de stînga a social-democrației germane; istoric, publicist și specialist în literatură. De la sfîrșitul deceniului al 7-lea — publicist democrat-burghez cu vederi radicale; în 1876—1882 s-a situat pe pozițiile liberalismului burghez, apoi a evoluat spre stînga; a fost redactor al ziarului democrat „Volks-Zeitung“ și a luat atitudine împotriva lui Bismarck, pentru apărarea social-democrației. În 1891 a intrat în Partidul social-democrat din Germania. A fost colaborator activ și unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit“, organ teoretic al partidului, iar mai tîrziu redactor al ziarului „Leipziger Volkszeitung“. În 1893 a apărut cartea sa intitulată „Legenda lui Lessing“, iar în 1897 — „Istoria social-democrației germane“, în patru volume. Mehring a adus o contribuție importantă la publicarea operelor lui Marx, Engels și Lassalle; în 1918 a apărut cartea lui despre viața și opera lui K. Marx. Lucrările lui Mehring conțin o serie de abateri de la marxism, aprecieri greșite cu privire la unii militanți, cum erau Lassalle, Schweitzer și Bakunin, și vădesc din partea lui o neînțelegere a revoluției săvîrșite de Marx și Engels în filozofie. Mehring a luptat activ împotriva oportunismului și revizionismului din rîndurile Internaționalei a II-a și a condamnat kautskismul, dar în același timp s-a făcut și el vinovat de greșelile celor de stînga din Germania, care s-au temut să rupă legăturile organizatorice cu oportuniștii. Mehring a apărut cu consecvență internaționalismul și a salutat Revoluția Socialistă din Octombrie. Începînd din 1916 el a fost unul dintre conducătorii organizației revoluționare „Uniunea Spartacus“; a avut un rol de seamă în înființarea Partidului Comunist din Germania. — 219.

Melgunov, S. P. (n. 1879) — istoric și publicist burghez, fruntaș al partidului cadet; a colaborat la organele centrale ale acestui partid și la „Russkie Vedomosti“. Începînd din 1913 a făcut parte din redacția revistei istorice burghezo-liberale „Golos Minuvșego“. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; a emigrat în străinătate, unde a lucrat ca redactor la diferite organe de presă ale emigranților albi. — 181.

Millerand, Alexandre-Etienne (1859—1943) — om politic francez; în penultimul deceniu al secolului trecut s-a manifestat ca radical mic-burghez; în deceniul următor a aderat la socialiști și s-a situat în fruntea curentului oportunist din mișcarea socialistă franceză. În

1899 a intrat în guvernul burghez reacționar prezidat de Waldeck-Rousseau, în cadrul căruia a colaborat cu generalul Galliffet, călău al Comunei din Paris. V. I. Lenin a demască millerandismul, calificându-l ca o trădare a intereselor proletariatului, ca o expresie practică a revizionismului, și a scos la iveală rădăcinile lui sociale.

Exclus din partidul socialist în 1904, Millerand a înființat, împreună cu o serie de foști socialiști (Briand, Viviani), partidul „socialiștilor-independenți”. În anii 1909—1910, 1912—1913 și 1914—1915 a ocupat diferite posturi ministeriale. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii intervenției antisovietice; în anii 1920—1924 a fost președinte al Republicii Franceze. În iunie 1924, după victoria obținută în alegeri de către partidele burgheze de stînga, care au refuzat să colaboreze cu el, a fost nevoit să-și dea demisia. În 1925—1927 a fost ales senator. — 60.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog de vază al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. În 1886 a fost numit docent la Universitatea din Moscova. Activitatea politică și-a început-o în prima jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut; din 1902 a colaborat activ la revista burghezo-liberală „Osvo-bojdenie”, care apărea în străinătate. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi președinte al Comitetului Central al acestui partid și redactor al ziarului „Reci”, organul central al cadeților. A fost deputat în Duma a III-a și a IV-a de stat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, ca ministru de externe în primul Guvern provizoriu burghez, a promovat politica imperialistă a continuării războiului „pînă la victoria finală”; în august 1917 a participat activ la pregătirea rebeliunii contrarevoluționare a lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice; militant activ al emigrației albe. Începînd din 1921 a editat la Paris ziarul „Poslednie Novosti”. — 15, 41, 162, 238, 275, 278, 309, 311, 312, 316, 331, 341, 348, 366, 375, 376—377, 381, 382, 396, 419.

Muromțev, S. A. (1850—1910) — fruntaș al partidului cadet, jurist, profesor la Universitatea din Moscova. Din 1879 pînă în 1892 a fost redactor al revistei burghezo-liberale „Iuridiceskii Vestnik”. În anii 1904—1905 a luat parte la lucrările congreselor zemstvelor. A fost unul dintre întemeietorii partidului cadet. Membru în Comitetul Central al acestui partid. În 1906 a fost ales deputat în Duma I de stat, care la rîndul ei l-a ales președinte. În anii 1908—1910 s-a ocupat cu publicistica. Caracterizîndu-l pe Muromțev, Lenin scria: „El n-a fost nici măcar democrat. El se temea de lupta revoluționară a maselor. El aștepta ca libertatea Rusiei să vină nu de pe urma unei asemenea lupte, ci din bunăvoința absolutismului țarist, dintr-o înțelegere cu acest înverșunat și necruțător dușman al poporului rus” (Opere, vol. 16, E.S.P.L.P. 1957, pag. 362). — 161, 165.

N

Nabokov, V. D. (1869—1922) — unul dintre întemeietorii și liderii partidului cadet, membru al C.C. al acestui partid. Începînd din 1901 a redactat ziarul juridic de orientare burghezo-liberală „Pravo” și revista „Vestnik Prava”. A participat la congresele zemstvelor din anii 1904—1905. Redactor-editor al organului săptămînal „Vestnik Partii Narodnoi Svobodî”, precum și al ziarului „Reci”, organ central al cadeților; deputat în Duma I de stat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost director al treburilor Consiliului de Miniștri în timpul Guvernului provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice, a fost ministru de justiție în așazisul guvern regional al Crimeii, creat de albgardiști, apoi a emigrat la Berlin; a participat la editarea ziarului „Rul”, organ al cadeților de dreapta din emigrație. — 275, 293, 375.

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei, a domnit de la 1894 pînă la 1917. La 17 iulie 1918 a fost împușcat la Ekaterinburg (Sverdlovsk) în baza unei hotărîri a Sovietului regional de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ural. — 17, 111, 122, 148, 199.

Nik. I—ski — vezi Iordanski, N. I.

O

Onipko, F. M. (n. 1880) — trudovic, deputat în Duma I de stat din partea țăranilor din gubernia Stavropol; unul dintre organizatorii Grupului trudovic din Dumă. A redactat ziarul „Trudovaia Rossiia”, organ al trudovicilor care apărea la Petersburg în 1906; a luat parte la răscoala din Kronstadt din iulie 1906, fapt pentru care a fost judecat de tribunalul militar și condamnat la deportare în Siberia. În drum spre locul de deportare a fugit în străinătate. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a întors în Rusia. În mai 1917 a fost ales în Sovietul de deputați ai țăranilor din întreaga Rusie. Guvernul provizoriu burghez l-a numit comisar al fortăreței din Sveaborg și comisar general al Flotei baltice. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în diferite instituții sovietice. — 114.

P

Parvus (Ghelfand, A. L.) (1869—1924) — menșevic; la sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut și la începutul primului deceniu al secolului al XX-lea a activat în rîndurile Partidului social-democrat din Germania, făcînd parte din aripa lui stîngă; a fost redactor al ziarului „Sächsishe Arbeiter-Zeitung”. A scris o serie de lucrări în probleme de economie mondială. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menșevici. În perioada primei revoluții ruse

s-a aflat în Rusia, unde a colaborat la ziarul menșevic „Nacealo“ ; a pledat în favoarea participării la alegerile pentru Duma lui Bulîghin și a sprijinit tactica micilor tranzacții cu cadeții etc. Parvus a emis teoria antimarxistă a „revoluției permanente“, pe care Troțki a transformat-o ulterior într-o armă de luptă împotriva leninismului. În anii reacțiunii s-a îndepărtat de social-democrație ; în timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului, a fost agent al imperialismului german, s-a îndeletnicit cu specula în stil mare și s-a îmbogățit din furnituri de război. Din 1915 a scos revista „Die Glocke“, pe care Lenin a calificat-o drept „organ al renegării și al lacheismului murdar în Germania“ (Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 418). — 174.

Peșehonov, A. V. (1867—1933) — om politic și publicist burghez. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost narodnic liberal, colaborator la revista „Russkoe Bogatstvo“, iar cu începere din 1904 membru al redacției acesteia ; a colaborat la „Osvobojdenie“, revistă a burgheziei liberale, și la „Revoluționaia Rossiia“, ziar el eserilor. În 1903—1905 a făcut parte din „Uniunea eliberării“, iar cu începere din 1906 a fost unul dintre conducătorii partidului mic-burghez al „socialiștilor-populiști“. După revoluția din februarie 1917 a fost ministru al aprovizionării în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; din 1922 — emigrant alb. — 24, 45, 46, 47—48, 50, 93, 297.

Petrunkevici, I. I. (1844—1928) — moșier, fruntaș al zemstvelor, cadet. În 1904 a fost președintele organizației „Uniunea eliberării“, de orientare liberală-monarhistă. A participat la congresele zemstvelor din 1904—1905. Unul dintre fondatorii și liderii de seamă ai partidului cadet, președinte al C.C. al acestui partid ; editor al ziarului „Reci“, organul central al cadeților. Deputat în Duma I de stat. În activitatea sa publică, Petrunkevici întruchipa slugărnicia politică a burgheziei liberale față de absolutism. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 182, 343.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — militant de seamă al mișcării muncitorești ruse și internaționale, primul propagator al marxismului în Rusia. În 1875, încă de pe când era student, Plehanov a intrat în legătură cu narodnicii, cu muncitorii din Petersburg și s-a încadrat în activitatea revoluționară. În 1877 a intrat în organizația narodnică „Zemlea i volea“, iar în 1879, după scindarea acesteia, s-a situat în fruntea noii organizații narodnice „Ciornii peredel“. În 1880 a emigrat în Elveția, a rupt cu narodnicismul, iar în 1883 a creat la Geneva prima organizație marxistă rusă — grupul „Eliberarea muncii“. În ultimul deceniu al secolului trecut, Plehanov a luptat împotriva narodnicismului și a combătut revizionismul din mișcarea muncitorească internațională. La începutul primului deceniu al secolului nostru a redactat, împreună cu V.I. Lenin, ziarul „Iskra“ și revista „Zarea“, a luat parte la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. A participat la congres ca delegat al grupului „Eliberarea muncii“ ; iskrist din majoritate.

În perioada 1883—1903 Plehanov a scris o serie de lucrări care au avut un rol de seamă în apărarea concepției materialiste despre lume și care constituie un prețios aport la tezaurul socialismului științific: „Socialismul și lupta politică“ (1883), „Divergențele noastre“ (1885), „Contribuții la dezvoltarea concepției moniste asupra istoriei“ (1895), „Contribuții la istoria materialismului“ (1896), „Rolul personalității în istorie“ (1898) și altele.

Dar încă de pe atunci au început să se manifeste la Plehanov greșeli serioase, care au constituit germele concepțiilor sale menșevice de mai târziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. Plehanov s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de oportunism, iar mai târziu s-a alăturat menșevicilor. În perioada revoluției ruse din 1905—1907 el s-a situat pe poziții menșevice în toate problemele fundamentale. El subaprecia rolul revoluționar al țărănimii și vedea în burghezia liberală un aliat al clasei muncitoare; admitând în vorbe ideea hegemoniei proletariatului, în realitate el era împotriva esenței acestei idei. A condamnat insurecția armată din decembrie 1905. În anii reacțiunii și în anii noului avânt revoluționar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machiști și împotriva lichidatorismului, situându-se în fruntea grupului „menșevicilor-partiții“. În timpul primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe pozițiile social-șovinismului, apărând tactica menșevică a defensivismului și rupând definitiv cu marxismul. Întors în Rusia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Plehanov s-a situat în fruntea grupului „Edinstvo“, grup de extremă dreaptă al menșevicilor-defensiști, și s-a ridicat împotriva bolșevicilor, împotriva revoluției socialiste, considerând că în Rusia nu s-au copt condițiile pentru trecerea la socialism. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă, dar nu a participat la lupta împotriva Puterii sovietice.

Dând o înaltă prețuire lucrărilor filozofice ale lui Plehanov și rolului său în răspândirea marxismului în Rusia, V. I. Lenin îl critica în același timp cu asprime pentru abaterile de la marxism și pentru greșelile serioase din activitatea lui politică. — 30, 34—35, 48, 64, 66, 72—73, 74, 98, 106, 117—118, 126—128, 143, 144—145, 146—151, 171, 172, 179, 180, 181, 182, 184—185, 186—187, 188, 189, 195, 201, 202, 220, 221, 222, 225, 227, 228, 229, 230—231, 232—233, 240, 241, 242, 243, 245, 246, 275, 304, 305, 346, 388—389, 391, 392, 421.

Pleve, V. K. (1846—1904) — om de stat reacționar din Rusia țaristă; în anii 1881—1884 a fost directorul departamentului poliției, iar din 1902 — ministru al afacerilor interne. În timpul cât a fost el ministru, au fost înăbușite cu cruzime mișcările țărănești din guberniile Poltava și Harkov și au fost lichidate o serie de zemstve. Pleve a încurajat politica reacționară de rusificare a regiunilor periferice ale Rusiei. Pentru a abate masele de pe calea luptei împotriva absolutismului, el a căutat să contribuie la dezlănțuirea războiului ruso-japonez; în același scop a organizat pogromuri evreiești și a

încurajat „zubatovismul“. Prin politica pe care a dus-o, el a stîrnit împotriva sa ura păturilor largi ale societății ruse. La 15 (28) iulie 1904 a fost ucis de eserul E. S. Sazonov. — 88.

Pobedonosțev, K. P. (1827—1907) — om de stat reacționar din Rusia țaristă, procuror general al sinodului, șeful efectiv al guvernului și principalul inspirator al deșănțatei reacțiuni iobăgiste din timpul domniei lui Alexandru al III-lea; a continuat să joace un rol important și în timpul domniei lui Nicolaie al II-lea. A dus o luptă înverșunată împotriva mișcării revoluționare. A fost un adversar hotărît al reformelor burgheze din deceniul al 7-lea al secolului trecut, partizan al monarhiei absolute, dușman al științei și culturii. În perioada de avînt a revoluției burghezo-democratice din octombrie 1905 a fost nevoit să-și dea demisia și s-a retras din viața politică. — 17.

Portugalov, V. V. (n. 1874) — publicist cadet; a colaborat la ziarele „Saratovskii Listok“, „Tovarișci“, „Smolenskii Vestnik“. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat din țară; a făcut parte din organizația de emigranți contrarevoluționari condusă de B. V. Savinkov; a colaborat la presa emigranților albi. — 50, 51, 161, 231.

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist și publicist burghez. La sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut s-a manifestat ca reprezentant de seamă al „economismului“ și a fost unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. În anii care au urmat a fost membru activ al organizației monarhiste-liberale „Uniunea eliberării“. În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet, redactor-editor al revistei semicadete și semimensevice „Bez Zaglavii“ și colaborator activ al ziarului „Tovarișci“, autor al unor cărți despre problema muncitorească, scrise de pe poziții bernsteinist-liberale. În 1917 a fost ministru al aprovizionării în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — 127, 143, 161, 168, 182, 186, 220, 231, 233, 242, 243, 245, 275.

Proudhon, Pierre-Joseph (1809—1865) — publicist, economist și sociolog francez, ideolog al micii burghezii, unul dintre întemeietorii anarhismului; de profesiune zetar. În 1840 a publicat cartea „Ce este proprietatea?“. Proudhon visa la eternizarea micii proprietăți private și critica de pe poziții mic-burgheze marea proprietate capitalistă, propunea să se organizeze o „bancă a poporului“ care prin acordarea de „credite gratuite“ să ajute pe muncitori să-și procure mijloace de producție și să devină meseriași. La fel de reacționar era proiectul lui utopic cu privire la crearea unor „bănci de schimb“ cu ajutorul cărora oamenii muncii să-și poată asigura o desfacere „echitabilă“ a produselor muncii lor, fără a leza totodată proprietatea capitalistă asupra uneltelor și mijloacelor de producție. Considerînd că statul este principalul izvor al contradicțiilor de clasă, Proudhon elabora proiecte utopice pentru „lichidarea statului“ pe cale pașnică și pleda

pentru o atitudine negativă față de lupta politică. În 1846 a apărut cartea sa „Sistemul contradicțiilor economice, sau Filozofia mizeriei”, în care sînt expuse concepțiile sale filozofice și economice mic-burgheze. În lucrarea sa „Mizeria filozofiei”, Marx a făcut o critică nimicitoare cărții lui Proudhon, demonstrînd inconsistența ei științifică. Ales, în perioada revoluției din 1848, în Adunarea constituantă, Proudhon a condamnat acțiunile revoluționare ale clasei muncitoare. El a aprobat lovitura de stat bonapartistă de la 2 decembrie 1851, după care a fost instaurat în Franța regimul celui de-al doilea Imperiu. — 162, 168, 391.

Purișkevici, V. M. (1870—1920) — mare moșier, ultrareacționar, monarhist. Începînd din 1900 a funcționat la ministerul afacerilor interne, iar în 1904 a fost numit cinovnic pentru însărcinări speciale pe lângă ministerul de interne, condus de Plevê. A fost unul dintre inițiatorii creării organizației ultrareacționare „Uniunea poporului rus”; în 1907 a ieșit din această uniune și a creat o nouă organizație contrarevoluționară monarhistă — „Oastea Arhanghelului Mihail”; deputat în Duma a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia; și-a cîștigat o tristă faimă prin discursurile sale anti-semite și pogromiste rostite în Dumă. După cum spunea V. I. Lenin, „prin gura lui Purișkevici” vorbea „moșierul barbar și vechiul zbir” (Opere, vol. 15, E.S.P.L.P. 1959, pag. 410). În anii primului război mondial (1914—1918), Purișkevici cerea crearea unui guvern de mîină forte care să ducă războiul „pînă la victoria finală”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — 203.

R

R. M. — autorul articolului „Realitatea noastră”, tipărit în „Suplimentul special al ziarului «Raboccaia Mîsl»” (din septembrie 1899); în acest articol sînt fățiș expuse concepțiile oportuniste ale „economîștilor”. — 168.

Remy, Léon — socialist francez. — 178.

Ricardo, David (1772—1823) — eminent economist englez, autorul lucrărilor „Despre principiile economiei politice și ale impunerii fiscale” (1817), „Despre protecția agriculturii” (1822) și al altor lucrări, în care și-a găsit încununarea economia politică burgheză clasică. Apărînd interesele burgheziei în lupta ei împotriva rămășițelor feudalismului, Ricardo susținea principiul liberei concurențe, cerînd înlăturarea tuturor îngrădirilor care frînau dezvoltarea producției capitaliste. Însemnătatea istorică a lui Ricardo pentru știința economică rezidă, în primul rînd, în a sa teorie a valorii bazate pe muncă, pe care a căutat s-o pună la baza întregii economii politice. Dezvoltînd teoria valorii a lui A. Smith, Ricardo a demonstrat că valoarea este determinată de munca cheltuită pentru producerea mărfii, că din

această sursă izvorăsc atît salariul muncitorului cît și veniturile ne-provenite din muncă : profitul și renta. El a descoperit antagonismul dintre salariul muncitorului și profitul capitalistului, adică a scos la iveală conflictul care există în sfera circulației între interesele proletariatului și cele ale burgheziei.

Dar mărginirea sa de clasă l-a împiedicat pe Ricardo să facă o analiză cu adevărat științifică a capitalismului, să dezvăluie secretul exploatării capitaliste. El considera că producția de mărfuri și capitalismul constituie forma eternă și firească a producției sociale. El n-a dezvăluit natura socială a valorii, n-a văzut deosebirea dintre valoare și preț de producție și n-a putut să explice originea și esența banilor.

Concepțiile teoretice ale lui Ricardo au fost criticate de K. Marx în „Capitalul“, în „Teorii asupra plusvalorii“ și în alte lucrări. — 386.

Rodicev, F. I. (n. 1856) — moșier din Tver, fruntaș al zemstvelor, unul dintre liderii partidului cadet, membru în Comitetul Central al acestui partid. A participat la congresele zemstvelor din anii 1904—1905. A fost deputat în cele patru Dume de stat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost numit de Guvernul provizoriu burghez comisar pentru problemele Finlandei. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 118, 123, 161, 343.

Romanovii — dinastia țarilor și împăraților ruși care au domnit din 1613 pînă în 1917. — 15, 17, 397.

S

Saltikov-Șcedrin, M. E. (Șcedrin, N.) (1826—1889) — mare scriitor satiric rus, democrat-revoluționar. În scrierile sale a supus unei critici nimicitoare regimul absolutist-iobăgist din Rusia ; a creat o întreagă galerie de figuri de moșieri cu apucături despotice, de reprezentanți ai birocrăției țariste și de liberali fricoși, și a zugrăvit, pentru prima oară în literatura rusă, tipuri de exploatare burghezi. Pentru primele sale povestiri : „Contradicții“ (1847) și „O poveste încurcată“ (1848) a fost surghiunit în aprilie 1848 la Veatka, unde a stat mai bine de 7 ani. Întors la Petersburg, la începutul anului 1856 Saltikov a publicat „Schite din provincie“, iar mai tîrziu, în cursul următoarelor trei decenii, a scris o serie de lucrări de mare convergură : „Povestea unui oraș“ (1869—1870), „Vorbe leale“ (1872—1876), „Domnii Golovlev“ (1875—1880) și altele. Despre Iudușka Golovlev, personajul principal al romanului „Domnii Golovlev“, Lenin spunea că este un personaj nemuritor, iar în lucrările sale a folosit adesea figura lui Iudușka, ca și alte figuri din romanele lui Saltikov-Șcedrin, pentru a demasca grupurile sociale și partidele politice vrăjmașe poporului. K. Marx prețuia deosebit de mult operele lui Saltikov-Șcedrin. În anii 1863—1864 Saltikov-Șcedrin devine principalul

colaborator al revistei democrat-revoluționare „Sovremennik“, iar începînd din 1868 face parte din redacția revistei „Otecestvennîe Zapiski“. După moartea lui Nekrasov, în 1878, devine redactor responsabil al acestei reviste și adevăratul conducător spiritual al intelectualității democratice, continuînd marile tradiții ale democrației revoluționare din deceniul al 7-lea. — 243—244, 288.

Sedelnikov, T. I. (1876—1930) — trudovic, de profesie inginer cadastral. Pentru referatul „Lupta pentru pămînt în stepa kirghiză și politica oficială de colonizare“, ținut în 1905, a fost destituit din postul său. Deputat în Duma I de stat din partea guberniei Orenburg ; a făcut parte din Grupul trudovic. După dizolvarea Dumei a lucrat ca inginer cadastral în guberniile Saratov, Simbirsk și Perm. În decembrie 1918 a intrat în partidul bolșevic ; a fost împuternicit de Comitetul Executiv Central din Rusia să convoace Congresul Sovietelor din Bașkiria. Mai tîrziu a lucrat la Comisariatul poporului pentru agricultură și la Comisariatul poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească. — 45, 48, 201.

Sorge, Friedrich Adolf (1828—1906) — socialist german, militant de seamă al mișcării muncitorești și socialiste internaționale, prieten și tovarăș de luptă al lui K. Marx și F. Engels. A luat parte la revoluția din 1848 din Germania. După înfrîngerea revoluției a emigrat în Elveția, apoi (în 1852) în America ; a fost organizatorul secțiilor Internaționalei I în America. Secretar al Consiliului General al Internaționalei I (1872—1874). A participat activ la întemeierea Partidului muncitoresc socialist din S.U.A. și a Uniunii muncitorești internaționale. Sorge a scris o carte intitulată „Mișcarea muncitorească din Statele Unite“, precum și o serie de articole publicate în cea mai mare parte în revista social-democrației germane „Die Neue Zeit“ ; a pregătit pentru tipar corespondența sa cu K. Marx, F. Engels și alții. În 1907 această corespondență a apărut în limba rusă cu o prefață de V. I. Lenin. Activitatea lui Sorge a fost foarte apreciată de Lenin, care îl numea veteran al Internaționalei I. — 380.

Stolipin, P. A. (1862—1911) — bărbat de stat al Rusiei țariste, mare moșier ; din 1906 pînă în 1911 — președinte al consiliului de miniștri și ministru al afacerilor interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacțiune politică, în care pedeapsa cu moartea a fost larg folosită ca mijloc pentru înăbușirea mișcării revoluționare („reacțiunea stolîpinistă“ din 1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară în scopul de a crea gospodării chibărești solide, care să constituie reazemul absolutismului țarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida orînduirea burghezo-moșierească cu ajutorul cîtorva reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei și al moșierilor, în condițiile menținerii absolutismului, a suferit un eșec total. A fost asasinat la Kiev, în 1911, de eserul Bogrov. — 15, 88, 148, 162, 202, 216, 217, 235, 290, 309, 311, 312, 316, 330—331, 341, 348, 366, 367, 369, 371, 375, 376, 377, 380, 381, 382, 396, 397, 413, 416, 419, 423.

Struve, P. B. (1870—1944) — economist și publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadet. În ultimul deceniu al secolului trecut — reprezentant de seamă al „marxismului legal“, colaborator și redactor la revistele „Novoe Slovo“ (1897), „Nacealo“ (1899) și „Jizn“ (1900). Încă în prima sa lucrare, intitulată „Note critice cu privire la problema dezvoltării economice a Rusiei“ (1894), Struve, criticînd narodnicismul, a procedat la o revizuire „critică“ și la o „completare“ a teoriei economice și filozofice a lui K. Marx; s-a solidarizat cu reprezentanții economiei politice burgheze vulgare și a propagat malthusianismul; a căutat să adapteze marxismul și mișcarea muncitorească la interesele burgheziei. „Marele maestru al renegării“ — așa l-a numit V. I. Lenin pe Struve (Opere, vol. 13, E.S.P.L.P. 1957, pag. 488). Struve a fost unul dintre teoreticienii și organizatorii organizației monarhiste-liberale „Uniunea eliberării“ (1903—1905) și redactorul organului ei ilegal, revista „Osvobođenje“ (1902—1905). O dată cu înființarea partidului cadet (în 1905), el devine membru al Comitetului Central al acestui partid. Struve a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost un dușman inveterat al Puterii sovietice, membru al guvernului contrarevoluționar al lui Vranghel și, în cele din urmă, emigrant alb. — 15, 40, 41, 52, 161, 186, 231, 245, 246, 293.

S

Șcedrin — vezi Saltîkov-Șcedrin, M. E.

Șipov, D. N. (1851—1920) — mare moșier, fruntaș al zemstvelor, liberal moderat. Din 1893 pînă în 1904 a fost președinte al Consiliului zemstvei guberniale Moscova. În noiembrie 1904 a prezidat „Consfătuirea neoficială a reprezentanților zemstvelor“. În noiembrie 1905 a fost unul dintre organizatorii „Uniunii 17 octombrie“ și președinte al Comitetului ei Central. În 1906 s-a retras din „Uniunea 17 octombrie“ și s-a înscris în partidul „înnoirii pașnice“, devenind unul dintre liderii lui; în același an a fost ales membru al Consiliului de stat. În 1911 s-a retras din viața politică. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; a fost unul dintre conducătorii organizației contrarevoluționare albardiste „Centrul național“. — 27, 202.

T

Tag-in — vezi Troițki, A. G.

Tan (Bogoraz, V. G.) (1865—1936) — scriitor și publicist de orientare narodnică, etnograf și lingvist. În penultimul deceniu al secolului trecut a participat la mișcarea narodovolistă; în 1889 a fost deportat în Siberia. Întors din deportare, a intrat în redacția revistelor „Nacealo“ și „Jizn“, editate de „marxiștii legali“. În 1905 a participat la crearea „Uniunii țărănești“. În 1906 a fost unul dintre

organizatorii Partidului socialist-populist al muncii și a colaborat la ziarul „Rodnaia Zemlea“, care se situa pe poziții apropiate de cele ale trudovicilor. În timpul războiului imperialist din 1914—1918 s-a manifestat ca defensist. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost profesor de etnografie la Universitatea din Leningrad și șef de secție la Muzeul de antropologie și etnografie al Academiei de Științe a U.R.S.S.; ulterior a fost numit director al Muzeului de istorie a religiei al Academiei de Științe a U.R.S.S. A fost unul dintre inițiatorii alcătuirii Comitetului Nordului și ai creării unui alfabet pentru popoarele nordice; autorul primelor manuale în limba ciukotă; a întocmit primele dicționare și prima gramatică a acestei limbi. — 283, 294, 308.

Thünen, Johann Heinrich (1783—1850) — economist burghez german, specialist în economie agricolă, mare moșier. Thünen a propovăduit concilierea între clase și a negat existența unor contradicții antagoniste între muncă și capital. Lucrarea sa principală: „Der isolierte Staat in Beziehung auf Landwirtschaft und Nationalökonomie“ („Agricultura și economia politică într-un stat autarhic“). — 386.

Tirkova, A. V. (Verghejski, A.) (n. 1869) — publicistă de seamă a partidului cadet. Și-a început activitatea publicistică în 1899. În 1906 a făcut parte din Comitetul Central al partidului cadet; a condus „Biroul de presă din Petersburg“, subvenționat de cadeți. A colaborat la „Revi“ și la alte ziare. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat în străinătate, unde a desfășurat o propagandă ostilă Puterii sovietice. — 42, 277.

Troițki, A. G. (Tag-in) — statistician. În 1905 a aderat la „maximaliști“, care reprezentau aripa stângă a partidului socialiștilor-revoluționari. În 1907 s-a retras din viața politică. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat din nou la „maximaliști“, dar după puțină vreme s-a despărțit de ei și a intrat în partidul socialiștilor-revoluționari. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost un timp membru al P.C. (b) din Rusia; în 1921 a ieșit din partid. A lucrat ca statistician într-o serie de instituții sovietice. — 93.

Trubețkoi, E. N. (1863—1920) — prinț, unul dintre ideologii liberalismului burghez rus, filozof idealist. A fost profesor de filozofie a dreptului la Universitatea din Kiev, apoi la cea din Moscova. Ca publicist a colaborat la „Probleme ale idealismului“, culegere programatică a idealiştilor ruși (1902), la „Russkie Vedomosti“ și la alte publicații. Până în 1906 a făcut parte din partidul cadet. În 1906 a participat la crearea partidului „înnoirii pașnice“, care se pronunța pentru o monarhie constituțională. A avut un rol important în reprimarea de către țarism a revoluției din 1905—1907 și în crearea regimului stolpînist din Rusia. În timpul primului război mondial (1914—1918) a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca dușman înrăit al Puterii sovietice; a fost un denikinist activ. Autorul unor lucrări filozofice cu caracter mistic-religios. — 13, 14.

T

Federbaum, I. O. — vezi Martov, L.

V

V. — vezi Voitinski, V. S.

V. V. H.—ov — vezi Hijneakov, V. V.

Vadimov, V. (Podviški, V. V.) (n. aprox. 1881) — socialist-revoluționar de dreapta; în 1906 a colaborat la culegerea „Soznetelnaia Rossiia”, editată de socialiștii-revoluționari. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost un dușman activ al Puterii sovietice. — 93.

Valentinov, N. (Volski, N. V.) (n. 1879) — menșevic, ziarist. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici; la sfârșitul anului 1904 a trecut în tabăra menșevică, a redactat publicația menșevică legală „Moskovskaia Gazeta”, a colaborat la revistele menșevice „Pravda”, „Naše Delo”, „Delo Jizni” și altele, precum și la ziarul burghez „Russkoe Slovo”; în anii reacțiunii s-a situat pe poziții lichidatoriste. În problema agrară a susținut municipalizarea pământului. În domeniul filozofiei a procedat la o revizuire a marxismului și a apărut concepțiile subiectiv-idealiste ale lui Mach și Avenarius. Critica concepțiilor filozofice ale lui Valentinov a fost făcută de V. I. Lenin în cartea „Materialism și empiriocriticism” (1909).

După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat ca redactor-adjunct la „Torgovo-Promișlennaia Gazeta”, organ al Consiliului economic superior; ulterior a lucrat la reprezentanța comercială sovietică din Paris. În 1930 a emigrat în străinătate. Publică în presa burgheză articole îndreptate împotriva P.C.U.S. și a Statului sovietic. — 47.

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al partidului muncitoresc belgian, președinte al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a, revizionist și oportunist inveterat. În timpul primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe pozițiile socialșovinismului; a făcut parte din guvernul burghez, ocupând diferite posturi de ministru. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a venit în Rusia ca să facă agitație pentru continuarea războiului imperialist. Vandervelde a avut o atitudine extrem de ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie, a contribuit activ la organizarea intervenției militare împotriva Rusiei Sovietice, a depus susținute eforturi pentru refacerea Internaționalei a II-a. În 1925—1927

a fost ministru de externe al Belgiei ; a participat la încheierea acordurilor de la Locarno (1925), îndreptate împotriva U.R.S.S. A luptat activ împotriva creării frontului unic antifascist al comuniștilor și socialiștilor. Vandervelde a scris o serie de cărți și broșuri. În lucrările lui Vandervelde, după cum arată V. I. Lenin, „eclectismul mic-burghez“ se ridică „împotriva marxismului, sofistica împotriva dialecticii, reformismul filistin împotriva revoluției proletare“ (Opere, vol. 28, Editura politică, 1959, pag. 318). — 162.

Vasiliev, N. V. (1857—1920) — menșevic, de profesiune medic ; pentru participare la greva de la Noua filatură de bumbac (Petersburg, 1878) a fost deportat în gubernia Arhanghelsk. Curînd însă a evadat din locul de deportare și a fugit în Elveția. Un timp a trăit la Londra, unde a făcut cunoștință cu Marx. A participat activ la mișcarea social-democrată din Elveția. În 1905 s-a întors în Rusia. În timpul alegerilor pentru Duma a II-a de stat s-a situat pe pozițiile menșevicilor de extremă dreaptă. În timpul primului război mondial (1914—1918) s-a manifestat ca defensist. În 1917 a făcut parte din grupul plehanovist „Edinstvo“. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Uniunea cooperativelor de consum. — 225, 240, 243, 244, 245, 350, 421.

Verghejski, A. — *vezi* Tîrkova, A. V.

Vinaver, M. M. (1863—1926) — avocat, unul dintre fondatorii partidului cadet și timp de mulți ani membru în Comitetul Central al acestui partid. Împreună cu V. D. Nabokov a redactat revista burgheză „Vestnik Prava“ ; a luat parte activă la crearea Asociației avocaților. În 1906 a fost ales deputat în Duma I de stat.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice, a făcut parte din guvernul regional al Crimeii în calitate de ministru de externe. Înainte de evacuarea Crimeii în 1919, împreună cu alți membri ai guvernului a remis francezilor valorile aflate la banca regională și la administrația financiară Sevastopol. A emigrat la Paris, unde a condus comitetul cadet de la Paris și a colaborat la „Poslednie Novosti“, ziar editat de emigranți. — 343.

Vinogradov, P. G. (1854—1925) — istoric, profesor la Universitatea din Moscova, apoi la cea din Oxford. Majoritatea lucrărilor sale științifice sînt consacrate istoriei medievale a Angliei. Prin convingerile sale politice era alături de cadeți. Față de revoluția din 1905—1907 a adoptat o atitudine identică cu cea a burgheziei liberale, fapt care și-a găsit expresia în „Scrisorile politice“, publicate de el în ziarul „Russkie Vedomosti“ din 5 august 1905. În aceste scrisori, după cum a arătat V. I. Lenin, Vinogradov a exprimat „deosebit de pregnant interesele, tactica și psihologia burgheziei egoiste...“ (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 224.). Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă.

A scris : „Studii asupra istoriei sociale a Angliei în evul mediu“, „Proprietatea seniorială medievală în Anglia“ și alte lucrări. — 15.

Viviani, René (1863—1925) — om politic și de stat francez ; de profesiune avocat. Începînd din 1893 a fost în repetate rînduri ales deputat ; a făcut parte din grupul așa-zîșilor „socialiști independenți“, care colaborau fățiș cu partidele burgheze ; în 1906—1910 Viviani a fost ministru al muncii mai întîi în cabinetul Clemenceau, apoi în cabinetul Briand. În 1906 a părăsit partidul socialist ; împreună cu Millerand și cu alți renegați a înjghebat în 1911 așa-zisul „partid republican-socialist“, care era în realitate un partid burghez. În 1914 a fost prim-ministru și ministru de externe, apoi ministru de justiție. Între 1920 și 1921 a fost reprezentantul Franței la Liga Națiunilor, în 1921—1922 a reprezentat Franța la Conferința de la Washington. — 60.

Vodovozov, V. V. (1864—1933) — economist și publicist de orientare liberală-narodnică. Începînd din 1904 a făcut parte din redacția ziarului „Nașa Jizn“ ; în 1906 a colaborat la ziarul „Tovariși“, publicație a cadeților de stînga ; în perioada alegerilor pentru Duma a II-a de stat a aderat la trudovici. În 1912 a publicat o serie de articole în revista „Zaprosî Jizni“, la care colaborau cadeți, „socialiști-populiști“ și menșevici-lichidatori. În 1917 Vodovozov a făcut parte din redacția revistei „Bîloe“ și a colaborat la ziarul burghezo-liberal „Den“. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Cu începere din 1926 s-a aflat în emigrație, unde a colaborat la presa albgardistă. — 278, 341, 349, 366, 375, 376, 377.

Voitinski, V. S. (V.) (n. 1885) — la începutul anului 1905 a aderat la bolșevici ; a activat pe linie de partid la Petersburg și la Ekaterinoslav. În primăvara anului 1909, judecat de tribunalul militar în procesul organizației bolșevice din armată, a fost condamnat la muncă silnică. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a trecut la menșevici. În octombrie 1917 Voitinski a participat la campania militară contrarevoluționară organizată de Kerenski și de Krasnov împotriva Petrogradului, cu scopul de a înăbuși insurecția armată din Octombrie ; a fost arestat împreună cu generalul P. N. Krasnov. Pus în libertate, a plecat în Gruzia ; acolo a fost numit redactor al ziarului menșevic „Borba“. Ulterior a emigrat în străinătate. — 403, 404.

W

Witte, S. I. (1849—1915) — om de stat rus, exponent al intereselor „imperialismului militar-feudal“ din Rusia țaristă ; partizan convins al absolutismului ; a căutat să mențină monarhia făcînd fîgăduieli și concesii neînsemnate burgheziei liberale și recurgînd la crunte represii împotriva poporului. A fost unul dintre organizatorii înăbușirii revoluției din 1905—1907. În calitate de ministru al căilor de comunicații (februarie-august 1892), ministru de finanțe (1892—1903), președinte al Consiliului de Miniștri (octombrie 1905 —

aprilie 1906), prin măsurile luate de el în domeniul finanțelor, al politicii vamale, al construcțiilor de căi ferate, al legislației pentru reglementarea muncii în fabrici, precum și prin stimularea intensă a investițiilor de capital străin a contribuit la dezvoltarea capitalismului în Rusia și la accentuarea dependenței ei de puterile imperialiste. „Ministru-misit“, „agent de bursă“, așa l-a calificat V. I. Lenin. — 200, 341.

Z

Zubcenko, G. L. (n. 1859) — țăran, starșina de plasă, a aderat la partidul cadet; deputat în Duma I de stat din partea guberniei Kiev. A semnat așa-numitul „Proiect al celor 33“, prezentat de trudovici în Duma I. — 81.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(Septembrie 1906—februarie 1907)

1906

- Septembrie 1906—
februarie 1907* Lenin se află în Finlanda, la Kuokkala, unde locuiește în vila „Vaza”; conduce activitatea bolșevicilor. La el vin membri ai redacțiilor publicațiilor bolșevice, reprezentanți ai Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. și ai comitetelor din alte localități.
- Lenin redactează ziarul „Proletarii”, publicație ilegală a bolșevicilor; el citește și pune la punct articolele și corespondențele primite din diferite localități, pentru a fi publicate în acest ziar.
- Lenin conduce ziarul ilegal muncitoresc cu caracter de masă „Vpered” (editat de ziarul „Proletarii”).
- Septembrie, 30
(octombrie, 13)* În nr. 5 al ziarului „Proletarii” apar următoarele articole ale lui Lenin: „Se pune la cale o nouă lovitură de stat” (articol de fond), „Războiul de partizani”, „Încercare de clasificare a partidelor politice din Rusia” și nota „În legătură cu problema războiului de partizani”.
- Inceputul lunii
octombrie* Lenin scrie articolul „Însemnări pe marginea primului număr al ziarului «Soțial-Demokrat»”.
- Între 10 și 28
octombrie (23
octombrie și 10
noiembrie)* Lenin scrie articolul „Cu privire la convocarea unui congres extraordinar al partidului”. Articolul, împreună cu un post-scriptum, a fost publicat în nr. 7 din 10 noiembrie 1906 al ziarului „Proletarii”.
- Octombrie, mai
târziu de 13 (26)
ale lunii* Lenin scrie broșura „Martov și Cerevanin în presa burgheză”. Broșura a apărut la Petersburg, în octombrie 1906, în editura „Proletarskoe delo”.

- Octombrie, 18 (31)* În nr. 12 al revistei bolșevice „Vestnik Jizni” apare articolul lui Lenin „Mintea cea de pe urmă a radicalului rus!”.
- Octombrie, 29 (noiembrie, 11)* În nr. 6 al ziarului „Proletarii” apar articolele lui Lenin : „Cu privire la rezultatele congresului ca-deților” (articol de fond) și „Filistinism în mediul revoluționar”.
- Sfârșitul lunii octombrie* Lenin scrie broșura „Social-democrația și acordurile electorale”, care apare în noiembrie 1906 la Petersburg, în editura „Vpered”.
- Noiembrie, 2 (15)* Lenin ia parte la ședința preliminară a delegațiilor la Conferința a doua de la Tammerfors a P.M.S.D.R. („prima Conferință generală”), în cadrul căreia se stabilește regulamentul lucrărilor conferinței.
- Noiembrie, 3 (16)* Lenin este ales în prezidiul Conferinței a doua a P.M.S.D.R. („Prima Conferință generală”), la prima ei ședință.
 Lenin ia cuvântul în legătură cu ordinea de zi a conferinței ; el propune delegațiilor să discute felul cum este înfăptuită unirea cu Bundul în organizațiile locale de partid.
- Noiembrie, 3—7 (16—20)* În pauzele dintre ședințele conferinței, Lenin conduce consfăturile fracțiunii bolșevice, discută cu delegații bolșevici despre activitatea organizațiilor locale de partid ; într-o convorbire cu A. Bogdanov (A. Voljski), delegat din regiunea Volgăi, se interesează de activitatea desfășurată de bolșevici în rîndurile țărănilor.
- Noiembrie, 4 (17)* Lenin prezintă la conferință un raport — și rostește un cuvînt de încheiere — în legătură cu acordurile electorale în alegerile pentru Duma a II-a de stat.
- Noiembrie, 6 (19)* Lenin ia cuvîntul la conferință și critică proiectul menșevic de platformă electorală propus de C.C. al P.M.S.D.R. Propunerile lui au stat la baza rezoluției adoptate de conferință cu privire la introducerea unor amendamente în proiectul de platformă electorală.
 În numele a 14 delegați la conferință, Lenin prezintă o „Opinie separată”, care este platforma bolșevicilor în campania electorală.

Lenin ia cuvîntul la discuții și se pronunță pentru convocarea unui congres extraordinar al partidului.

Noiembrie, 7 (20) Lenin insistă ca în cadrul conferinței să se discute chestiunea agitației care se face în favoarea convocării unui „congres muncitoresc”, arătînd că ea „constituie o încălcare a disciplinei de partid”.

Conferința adoptă amendamentul lui Lenin la rezoluția „Cu privire la unitatea campaniei electorale în organizațiile locale”.

Noiembrie, 10 (23) În nr. 7 al ziarului „Proletarii” apar articolele lui Lenin : „Cum se scrie istoria...” și „Post-scriptum la articolul «Social-democrația și campania electorală»”.

*Înainte de 16
(29) noiembrie*

La Kuokkala, Lenin este vizitat de E. M. Iaroslavski și I. H. Lalaianț, organizatorii convocării, la Tammerfors, a primei Conferințe bolșevice a organizațiilor din armată și a organizațiilor de luptă ale P.M.S.D.R. În convorbirile avute cu ei, Lenin a aprobat ideea convocării acestei conferințe.

La consfătuirea consacrată pregătirii conferinței, Lenin a propus să se recomande biroului de organizare ca, pe lîngă reprezentanții organizațiilor din armată și ai organizațiilor de luptă, să invite la această conferință și reprezentanți ai celor mai mari organizații de partid bolșevice.

Lenin primește din partea biroului de organizare însărcinat cu convocarea conferinței o scrisoare prin care e invitat să participe la lucrările conferinței.

Lenin trimite organizatorilor primei Conferințe bolșevice a organizațiilor din armată și a organizațiilor de luptă ale P.M.S.D.R. o scrisoare în care subliniază importanța problemelor ce urmează să fie discutate la această conferință.

*Între 15 (28)
noiembrie 1906
și 15 (28)
ianuarie 1907*

Lenin ține în fața muncitorilor de la fabrica „Se-meannikov”, raionul Neva (Petersburg), o conferință cu tema „Acordurile electorale în Occident și la noi”.

*Noiembrie, 22
(decembrie, 5)*

Lenin discută cu M. N. Leadov și I. A. Sammer (Liubici) — participanți la prima Conferință a organizațiilor din armată și a organizațiilor de

luptă ale P.M.S.D.R. — despre rezultatele acestei conferințe.

- Mai târziu de 22 noiembrie (5 decembrie)* Lenin trimite pe M. N. Leadov în Ural, cu misiunea de a conduce activitatea bolșevicilor în campania de alegeri pentru Duma a II-a de stat și de a organiza alegerile de delegați pentru Congresul al V-lea al P.M.S.D.R.
- Noiembrie, 23 (decembrie, 6)* În nr. 8 al ziarului „Proletarii” apar următoarele articole ale lui Lenin: „Proiect de apel către alegători” (articol de fond); „Despre blocurile cu cadeții”; „Lupta împotriva social-democrațiilor cadetizante și disciplina de partid”; „Cum desfășoară campania electorală social-democrației din Armavir?”.
- Foaia volantă: „Pe cine să alegem în Duma de stat?”; scrisă de Lenin, este publicată ca supliment la nr. 8 al ziarului „Proletarii”.
- Noiembrie, 29 (decembrie, 12)* Grupul de agitatori ai Comitetului din Petersburg a luat hotărîrea ca în cursul campaniei electorale conducerea colegiului de agitatori să fie încredințată lui Lenin.
- Înainte de 30 noiembrie (13 decembrie)* Lenin participă la redactarea nr. 1 al ziarului „Jeleznodorojnik” — organul de presă al biroului P.M.S.D.R. de la nodul de cale ferată Moscova (el a fost tipărit în Finlanda, la tipografia ziarului „Proletarii”).
- Decembrie, 7 (20)* În nr. 9 al ziarului „Proletarii” apar articolele lui Lenin „O nouă interpretare senatorială” (articol de fond) și „Criza menșevismului”.
- Decembrie, 10 (23)* Lenin scrie articolul „Proletariatul și aliatul lui în revoluția rusă”; articolul a apărut în nr. 10 din 20 decembrie 1906 al ziarului „Proletarii”.
- Decembrie, mai târziu de 10 (23) ale lunii* Lenin redactează traducerea în limba rusă a lucrării lui K. Kautsky „Forțele motrice ale revoluției ruse și perspectivele ei” și scrie o prefață la această broșură. Broșura a apărut în 1907, la Moscova, sub îngrijirea lui Lenin.
- Decembrie, 14 (27)* Lenin scrie articolul „Falsificarea Dumei de către guvern și sarcinile social-democrației”. El a apărut ca articol de fond în nr. 10 din 20 decembrie 1906 al ziarului „Proletarii”.

- Decembrie, 20 (2 ianuarie 1907)* În nr. 10 al ziarului „Proletarii” apar articolele lui Lenin „Pe marginea unui articol publicat în organul Bundului” și „Congresul muncitoresc și fuzionarea cu socialiștii-revoluționari”.
- Decembrie, 24 (6 ianuarie 1907)* În nr. 1 al săptămânalului bolșevic „Ternii Truda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin „Situația politică și sarcinile clasei muncitoare”.
- Mai târziu de 27 decembrie (9 ianuarie 1907)* Lenin scrie prefața la traducerea în limba rusă a broșurii lui W. Liebknecht „Nici un fel de compromisuri, nici un fel de acorduri electorale!” Broșura a apărut în 1907 la Petersburg.
- Decembrie, 28 (10 ianuarie 1907)* La rugămintea bolșevicilor din Samara, Lenin scrie articolul „Sarcinile partidului muncitoresc și țărănimea” și îl trimite din Petersburg la Samara, pe adresa redacției ziarului bolșevic „Samarskaia Lyka”.
- Decembrie, 31 (13 ianuarie 1907)* În nr. 2 al săptămânalului „Ternii Truda” apare, ca editorial, articolul lui Lenin: „Ce atitudine au partidele burgheze și partidul muncitoresc față de alegerile pentru Dumă?”.
- Sfârșitul lunii decembrie* Lenin este vizitat de sora sa, Maria Ilinicina Ulianova.
- Decembrie* Lenin este vizitat de L. G. Hanin, membru al Comitetului raional de partid al feroviarilor din Moscova, care aduce material pentru nr. 2 al ziarului „Jeleznodorojnik”. În convorbirea sa cu Hanin, Lenin se interesează de situația muncii de partid printre feroviarii din Moscova.
- 1 9 0 7**
- Ianuarie, 6 (19)* Lenin participă la conferința din Terioki a organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. (ca delegat al cartierelor Obvodnîi și Sapojnîi din raionul Moscova).
- Lenin este ales în prezidiul conferinței, ia cuvîntul la discuțiile în legătură cu validarea mandatelor.
- Lenin prezintă un raport în legătură cu acordurile electorale în apropiatele alegeri pentru Dumă.
- Între 6 și 14 (19 și 27) ianuarie* Lenin scrie articolul „Campania electorală a partidului muncitoresc la Petersburg”, care apare, ca editorial, în nr. 1 din 14 ianuarie 1907 al săptămânalului bolșevic „Prostîe Reci”.

- Ianuarie, 7 (20)* În nr. 11 al ziarului „Proletarii” apare articolul lui Lenin „Plehanov și Vasiliev”.
- Ianuarie, 13—14 (26—27)* Lenin scrie broșura „Social-democrația și alegerile pentru Dumă”, care apare în ianuarie 1907 la Petersburg.
- Ianuarie, 15 (28)* Lenin scrie broșura „«De-auzi părerea unui prost»... (Din însemnările unui publicist social-democrat)”.
- Ianuarie, 16 (29)* Departamentul poliției comunică secției din Petersburg a ohranei că la domiciliul lui V. I. Lenin din Kuokkala „au loc adeseori adunări la care participă numeroase persoane”.
- Ianuarie, 18 (31)* Lenin scrie articolul „Campania electorală a social-democrației la Petersburg”, care e publicat în nr. 2 din 21 ianuarie 1907 al ziarului „Prostie Reci”.
- Ianuarie, 19 (februarie, 1)* Lenin scrie articolul „Din treaptă în treaptă”, care e publicat în nr. 12 din 25 ianuarie 1907 al ziarului „Proletarii”.
- Ianuarie, 19 sau 20 (februarie, 1 sau 2)* Lenin scrie articolul „Protestul celor 31 de menșevici”, care apare în nr. 12 din 25 ianuarie 1907 al ziarului „Proletarii”.
- Ianuarie, 20 (februarie, 2)* Lenin scrie broșura „Alegerile de la Petersburg și fățărnicia celor 31 de menșevici”, care apare în ianuarie 1907 în editura „Novaia дума”.
- Între 21 și 25 ianuarie (3 și 7 februarie)* Lenin scrie articolul „Alegerile de la Petersburg și criza oportunistului”, care apare ca editorial în nr. 12 din 25 ianuarie 1907 al ziarului „Proletarii”.
- Ianuarie, 25 (februarie, 7)* Articolul lui Lenin „Cum să votăm în alegerile de la Petersburg? (Există oare pericolul unei victorii a ultrareacționarilor în alegerile din Petersburg?)” apare în nr. 1 al ziarului „Zrenie”.
- Ianuarie, 30 (februarie, 12)* În nr. 3 al ziarului „Prostie Reci” apar articolele lui Lenin „Alegerile în curia muncitorească din Petersburg” și „Lupta dintre social-democrați și socialiștii-revoluționari în alegerile din curia muncitorească la Petersburg”.

- Sfârșitul lunii
ianuarie* Lenin este chemat de către Comitetul Central menșevic în fața comisiei de judecată de partid pentru broșura sa „Alegerile de la Petersburg și făcărnicia celor 31 de menșevici”.
- Inceputul lunii
februarie* Lenin își scrie pledoaria (sau rechizitoriul împotriva Comitetului Central menșevic) pentru comisia de judecată de partid; ea este sprijinită de o adunare la care participă 234 de bolșevici din Petersburg, de Conferința organizației (orășenești și districtuale) din Petersburg, precum și de numeroase adunări raionale și de uzină ale bolșevicilor din acest oraș.
- Lenin face un calcul al numărului total de voturi obținute de lista de împuterniciți propuși în curia muncitorească orășenească de Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. Calculul, făcut pe o foaie volantă a Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R., a fost folosit de Lenin în articolul său „Rezultatele alegerilor în curia muncitorească din Petersburg”.
- Înainte de 4
(17) februarie* Lenin scrie un articol în legătură cu tratativele dintre cadeți și Stolțpin, care e publicat în ziarul bolșevic „Trud”.
- Februarie, 4 (17)* În nr. 2 al ziarului „Zrenie” apar articolele lui Lenin: „Cum să votăm în alegerile de la Petersburg? (Cui îi folosește gogorița pericolului ultrareacționar?)”, „Date preliminare cu privire la alegerile de la Moscova” și „Lidvaliada politică”.
- Lenin scrie articolul „Importanța alegerilor din Petersburg”, care apare în nr. 13 din 11 februarie 1907 al ziarului „Proletarii”.
- Februarie, 5 (18)* Lenin scrie o prefață la traducerea în limba rusă a scrisorilor lui K. Marx către L. Kugelmann. Broșura a apărut în 1907, la Petersburg, sub îngrijirea lui Lenin.
- Februarie, 7 (20)* Lenin scrie articolul „Duma a doua și al doilea val al revoluției”, care apare ca articol de fond în nr. 13 din 11 februarie 1907 al ziarului „Proletarii”.
- Între 7 și 16 (20
și 29) februarie* La cea de-a treia sesiune a Conferinței organizației social-democrate (orășenești și districtuale) din Petersburg, Lenin prezintă un raport asupra cam-

paniei în legătură cu Duma și asupra tacticii social-democraților în cadrul Dumei.

Februarie, 9 (22) Lenin scrie articolul „Rezultatele alegerilor de la Petersburg”, care apare în nr. 13 din 11 februarie 1907 al ziarului „Proletarii”.

Lenin este ales delegat în alegerile de deputați pentru Duma a II-a de stat din partea blocului partidelor de stînga din raionul Moscova.

Februarie, 11 (24) În nr. 13 al ziarului „Proletarii” apar articolele lui Lenin „Rezultatele alegerilor în curia muncitorească din Petersburg”, „Unele date cu privire la alegerile din curia muncitorească în sudul Rusiei” și „Pe marginea dării de seamă a raionului Moscova din orașul Petersburg asupra alegerilor pentru Duma a II-a”.

CUPRINS

Prefață	VII
1906	
RAZBOIUL DE PARTIZANI	1—12
I.	1
II.	3
III.	5
IV.	11
SE PUNE LA CALE O NOUĂ LOVITURĂ DE STAT ! .	13—19
*IN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA RĂZBOIULUI DE PARTIZANI	20
INCERCARE DE CLASIFICARE A PARTIDELOR PO- LITICE DIN RUSIA	21—27
INSEMNĂRI PE MARGINEA PRIMULUI NUMĂR AL ZIARULUI „SOȚIAL-DEMOKRAT“	28—32
MINTEA CEA DE PE URMĂ A RADICALULUI RUS !	33—37
CU PRIVIRE LA REZULTATELE CONGRESULUI CA- DEȚILOR	38—43
FILISTINISM ÎN MEDIUL REVOLUȚIONAR	44—55
MARTOV ȘI CEREVANIN ÎN PRESA BURGHEZĂ <i>Cum unii social-democrați folosesc ziare burgheze, cadete, de pildă ziarul „Tovariști“, iar prin el și ziarul „Novii Puti“, pentru a răspîndi informații false despre social- democrația revoluționară. — Dezmințire. — Aprecieri. — Concluzii</i>	56—63
Un neadevăr pe care L. Martov îl răspîndește prin intermediul presei burgheze	56
Martov și Cerevanin	59

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. — Nota red.

Social-democrații în presa burgheză	61
CU PRIVIRE LA CONVOCAREA UNUI CONGRES EXTRAORDINAR AL PARTIDULUI	64—67
CUM SE SCRIE ISTORIA...	68—71
*POST-SCRIPTUM LA ARTICOLUL „SOCIAL-DEMO- CRAȚIA ȘI CAMPANIA ELECTORALĂ”	72—74
SOCIAL-DEMOCRAȚIA ȘI ACORDURILE ELECTO- RALE	75—99
I.	77
II.	79
III.	81
IV.	84
V.	87
VI.	91
VII.	97
*CONFERINȚA A DOUA A P.M.S.D.R. („PRIMA CON- FERINȚĂ GENERALĂ”) 3—7 (16—20) noiembrie 1906	101—109
*1. RAPORT ASUPRA CAMPANIEI ELECTORALE ÎN ALEGERILE PENTRU DUMA A II-A DE STAT 4 (17) noiembrie	103
*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL ASU- PRA CAMPANIEI ELECTORALE ÎN ALEGERILE PENTRU DUMA A II-A DE STAT 4 (17) noiembrie	104
*3. INTERVENȚIE ÎN CADRUL DISCUTĂRII PLAT- FORMEI ELECTORALE MENȘEVICE 6 (19) noiem- brie	105
*4. INTERVENȚII ÎN PROBLEMA CONVOCĂRII „CONGRESULUI MUNCITORESC” 7 (20) noiem- brie	106
1	106
2	106
5. OPINIE SEPARATĂ PREZENTATĂ LA CONFE- RINȚA GENERALĂ A P.M.S.D.R. ÎN NUMELE DELEGAȚILOR SOCIAL-DEMOCRAȚILOR DIN POLONIA, ȚINUTUL LETON, PETERSBURG, MOSCOVA, REGIUNEA INDUSTRIALĂ CEN- TRALĂ ȘI REGIUNEA VOLGĂI	107
PROIECT DE APEL CĂTRE ALEGĂTORI	110—115
DESPRE BLOCURILE CU CADEȚII	116—128

LUPTA ÎMPOTRIVA SOCIAL-DEMOCRAȚILOR CADETIZANȚI ȘI DISCIPLINA DE PARTID	129—133
CUM DESFĂȘOARĂ CAMPANIA ELECTORALĂ SOCIAL-DEMOCRAȚII DIN ARMAVIR	134—135
PE CINE SĂ ALEGEM ÎN DUMA DE STAT?	136—141
Care sînt cele trei partide principale?	136
Ale cui interese apără cele trei partide principale?	136
Ce vor cele trei partide principale?	137
Ce fel de libertate vor să dea poporului cele trei partide principale?	137
Ce atitudine au cele trei partide principale față de revendicarea țăranilor de a li se da pămînt?	138
Ce pot obține cele trei partide principale în cazul cînd întreaga lor luptă va fi încununată de succes?	138
Social-democrația și partidele trudovice	139
Care partide se angajează să apere interesele clasei muncitoare și ale tuturor celor ce muncesc?	139
Ale cui interese apără în fapt aceste partide	139
Cît de consecvente sînt aceste partide în marea luptă mondială dintre muncă și capital?	140
Ce pot obține aceste partide în cazul înfăptuirii depline a țelurilor lor finale?	140
Ce fel de libertate pentru popor vor să obțină aceste partide în actuala revoluție?	141
Care este atitudinea acestor partide față de revendicarea țăranilor de a li se da pămînt?	141
O NOUĂ INTERPRETARE SENATORIALĂ	142—151
CRIZA MENȘEVISMULUI	152—176
I.	152
II.	159
III.	165
IV.	171
CONGRESUL MUNCITORESC ȘI FUZIONAREA CU SOCIALIȘTII-REVOLUȚIONARI (<i>Notă</i>)	177—179

PROLETARIATUL ȘI ALIATUL LUI IN REVOLUȚIA RUSĂ	180—190
PE MARGINEA UNUI ARTICOL PUBLICAT IN ORGANUL BUNDULUI	191—198
FALSIFICAREA DUMEI DE CĂTRE GUVERN ȘI SARCINILE SOCIAL-DEMOCRAȚIEI	199—205
SITUAȚIA POLITICĂ ȘI SARCINILE CLASEI MUNCITORE	206—213
SARCINILE PARTIDULUI MUNCITORESC ȘI ȚĂRĂNIMEA	214—218
*PREFAȚĂ LA TRADUCEREA IN LIMBA RUSĂ A BROȘURII : W. LIEBKNECHT. „NICI UN FEL DE COMPROMISURI, NICI UN FEL DE ACORDURI ELECTORALE I“	219—226
*PREFAȚĂ LA TRADUCEREA IN LIMBA RUSĂ A BROȘURII : „K. KAUTSKY. FORȚELE MOTRICE ALE REVOLUȚIEI RUSE ȘI PERSPECTIVELE EI“	227—233
CE ATITUDINE AU PARTIDELE BURGHEZE ȘI PARTIDUL MUNCITORESC FAȚĂ DE ALEGERILE PENTRU DUMĂ ?	234—239

1907

PLEHANOV ȘI VASILIEV	240—247
REFERAT PREZENTAT LA CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI DIN PETERSBURG A P.M.S.D.R. IN PROBLEMA ACORDURILOR ELECTORALE ÎN ALEGERILE PENTRU DUMA A DOUA DE STAT 6 (19) ianuarie 1907. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	248
CAMPANIA ELECTORALĂ A PARTIDULUI MUNCITORESC LA PETERSBURG	249—255
SOCIAL-DEMOCRAȚIA ȘI ALEGERILE PENTRU DUMĂ	257—282
Social-democrația și alegerile de la Petersburg	259
I. Condițiile convocării conferinței social-democrate și compoziția ei	260
II. Problema împărțirii conferinței	268
III. Care e semnificația faptului că menșevicii s-au retras de la conferință ?	271

IV. Partidele politice și alegerile care vor avea loc în curînd la Petersburg	276
Postfață	280
„DE-AUZI PĂREREA UNUI PROST“... (Din însemnările unui publicist social-democrat)	283—302
CAMPANIA ELECTORALĂ A SOCIAL-DEMOCRAȚIEI LA PETERSBURG	303—311
DIN TREAPTĂ ÎN TREAPTĂ	312—316
PROTESTUL CELOR 31 DE MENȘEVICI	317—320
ALEGERILE DE LA PETERSBURG ȘI FĂȚĂRNICIA CELOR 31 DE MENȘEVICI	321—332
CUM SĂ VOTĂM ÎN ALEGERILE DE LA PETERSBURG ? (Există oare pericolul unei victorii a ultrareacționarilor în alegerile de la Petersburg ?)	333—345
ALEGERILE DE LA PETERSBURG ȘI CRIZA OPORTUNISMULUI	346—350
ALEGERILE ÎN CURIA MUNCITOREASCĂ DIN PETERSBURG	351—359
LUPTA DINTRE SOCIAL-DEMOCRAȚI ȘI SOCIALIȘTI-REVOLUȚIONARI ÎN ALEGERILE DIN CURIA MUNCITOREASCĂ LA PETERSBURG	360—365
CUM SĂ VOTĂM ÎN ALEGERILE DE LA PETERSBURG (<i>Cui îi folosește gogorișa pericolului ultrareacționar ?</i>)	366—372
DATE PRELIMINARE CU PRIVIRE LA ALEGERILE DE LA MOSCOVA	373—374
LIDVALIADA POLITICĂ	375—377
IMPORTANȚA ALEGERILOR DIN PETERSBURG	378—383
*PREFAȚĂ LA TRADUCEREA ÎN LIMBA RUSĂ A SCRISORILOR LUI K. MARX CĂTRE L. KUGELMANN	384—392
DUMA A DOUA ȘI AL DOILEA VAL AL REVOLUȚIEI	393—398
REZULTATELE ALEGERILOR ÎN CURIA MUNCITOREASCĂ DIN PETERSBURG	399—405
*PE MARGINEA DĂRII DE SEAMĂ A RAIONULUI MOSCOVA DIN ORAȘUL PETERSBURG ASUPRA ALEGERILOR PENTRU DUMA A DOUA	406—407

UNELE DATE CU PRIVIRE LA ALEGERILE DIN CURIA MUNCITOREASCĂ ÎN SUDUL RUSIEI . . .	408—410
REZULTATELE ALEGERILOR DE LA PETERSBURG	411—419
*RAPORT ASUPRA CAMPANIEI ÎN LEGĂTURĂ CU DUMA ȘI A TACTICII ÎN CADRUL DUMEI, PREZENTAT LA CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI DIN PETERSBURG. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i> . . .	420—424
Cuvînt de încheiere	424

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent (<i>Septembrie 1906—februarie 1907</i>)	427
Lista lucrărilor și publicațiilor la a căror redactare a participat V. I. Lenin	429
Lista de lucrări care s-ar putea să fie ale lui V. I. Lenin	431
Adnotări	432
Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de V. I. Lenin	489
Indice de nume	525
Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin	561

ILUSTRĂȚII

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Însemnări pe marginea primului număr al ziarului «Soșial-Demokrat»”. — 1906	28—29
Prima pagină a săptămînalului „Ternii Truda” nr. 1 din 24 decembrie 1906, în care a apărut articolul de fond „Situția politică și sarcinile clasei muncitoare”, scris de V. I. Lenin	209
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Sarcinile partidului muncitoresc și țărăimea”. — 1906	214—215
Prima pagină a ziarului „Prostie Reci” nr. 1 din 14 ianuarie 1907, cu articolul de fond „Campania electorală a partidului muncitoresc la Petersburg” scris de V. I. Lenin	251
Prima pagină a ziarului „Zrenie” nr. 1 din 25 ianuarie 1907, cuprinzînd articolul de fond: „Cum să votăm în alegerile de la Petersburg?”, scris de V. I. Lenin	335

**Dați la cules 04.01.1963. Bun de tipar 14.02.1963.
Apărut 1963. Hirtie velină de 63 g/m² 540×840/16.
Coli editoriale 34,15. Coli de tipar 37,50 A. T.
5376/99/1962. C. Z. pentru biblioteci 3 C 2=R.**

**Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa
Științei”, Piața Științei, București, R.P.R., comanda
nr. 5449/30068**

